

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustinianum Systema De Gratia Ab Iniqua Bajani, Et
Janseniani Erroris Insimulatione Vindicatum, Sive
Refutatio Librorum Quorum Titulus Bajanismus, Et
Jansenismus Redivivi In Scriptis PP. FF. ...**

Bellelli, Fulgenzio

Monachii [u.a.], 1749

Dissertatio I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83741](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83741)

DISSERTATIO IV.

IN QUA DISCUTITUR

JANSENISMUS REDIVIVUS,

De Jansenii hæresi disputatur, hujus calumnia Augustinianis
Theologis illata denudatur, arguitur, & revincitur.

*Propositis singillatim capitulis, sub unoquoque eorum sensus nostri, & fidei, quam ex
Apostolica Sedis auctoritate defendimus, verba ponemus; ut qui paululum se ad
legenda hæc dignati fuerint occupare, evidenter agnoscant, impiarum profana-
rumque opinionum nullum cordibus nostris inhaesisse vestigium: & blasphemias,
quas perspexerint, nostra professione damnari, in earundem repertoriis censeant
debere puniri.*

S. Prosper in Præfat. ad object. Vincent.

DISSERTATIO IV.

IN QUA DISCUTITUR

JANSENISMUS REDUCTIVUS.

Ex Jansenii hunc thesaurum, huius columnarum Analogiam
Theologiae hanc demonstratur, arguit, & revincit.

Propter hoc, si quis hunc thesaurum, huius columnarum Analogiam
Theologiae hanc demonstratur, arguit, & revincit.

S. Professor in Paderborn, ad cathedram Vincens.

DISSERTATIO IV.

CAPUT PRIMUM.

In quo de Augustiniana, & de Janseniana circa gratiam doctrina differitur, utriusque demonstratur discrimen, ac pertractatur de sensu damnato in quinque Jansenii propositionibus.

& Augustiniani systematis patens, latissimumque à Janseniano dissidium, atque in veritatis patrocinium complura illustrium Theologorum testimonia proferenda esse arbitror; cum omnis criminatio iniquitas facilius collatione te-

stium, quam litigantium conflictatione revincatur. Quoniam vero Anonymus contendit quinque propositionum doctrinam erroremque manare ex principio duarum delectationum pro graduum superioritate invincibilium; primo ad trutinam revocabimus, num in tradito à nobis systemate aliquid lateat censurâ dignum, eidemque Janseniano principio coharens: deinde quomodo ex principio illo proscriptæ propositiones consequantur; postremo autem qua ratione his adversentur Augustiniani, ac Thomistæ, alique gratiæ se ipsâ efficacis propugnatores.

§. I.

Exponitur Augustinianum systema tribus propositionibus, quibus constat, examinatis.

S U M M A R I U M.

Præponuntur tres propositiones de gratiâ, ab adversario potissimum impugnatae.

1. Prima ostenditur conformis D. Augustino.
2. Deducitur id ipsum ex Petavio.
3. Ex Alciato S. J. Theologo.
4. Concluditur ex allatis AA. pro 1. hac propositione.

R. P. Berti Theol. Tom. X.

5. Proponitur, & solvitur obiectio nemine quædam.

6. Propositio 2da impugnata monstratur in Augustino fundata.

7. Purgatur à suspitione Jansenismi eadem propositio per conformitatem cum Molinistis.

8. Ostenditur non dissentire à Congruistis.

B

9. Nec

9. Nec discrepare à Bellarmino.
 10. Continuat eadem materia ex Massoulié Thom.
 11. Ex Réginaldo pariter Thomista.
 12. Discrepantia Thomistarum non concernit substantiam, sed explicationis modum.
 13. Confirmatur eadem propositio ex P. Macedo.

14. Roboratur testimoniis Augustini à Lauræa Card.
 15. Tenetur in substantia etiam ab Egidianis.
 16. Propositio 3. conformis probatur S. Augustino remissive.
 17. A calumnia Janfenismi vindicatur ex Norisio Card.
 18. Continuat, & concluditur ex P. Macedo.

Tom. 3. pag. 90. pag. 160. pag. 98.
 Tres propositiones de gratia ab adversario principaliter impugnatae.

Systema igitur, quod nos in libris de Theologicis disciplinis propugnavimus est, *Gratiam esse mentis illustrationem, & inspirationem charitatis, sed magis in delectatione, quam in illuminatione sitam esse: Gratiam efficacem esse victtricem delectationem, quæ superat contrariam cupiditatem: Delectationem non esse eandem in omnibus, sed modo efficacem, modo inefficacem, & habere charitatem & gratiam gradus suos, ex quibus absque ulla præiudicio absolutæ Dei voluntatis mirabilis ejus æconomia una cum vera arbitrii libertate facile potest dignosci.* Hæ sunt theses, quas lib. xiv. Gratiæ naturam, atque energiam explicantes confirmavimus multiplici genere argumentationum: atque in his totum systema, quod calumniose traducitur, continetur; nullam siquidem litem nobis adversarius intonat, vel quod in hoc infirmitatis statu admittamus gratiam ab *intrinseco* efficacem, aut quod hanc gratiam necessariam minime arbitremur in statu naturæ integræ, in quo caro non pugnabat adversus spiritum: quæ sunt alia duo doctrinæ nostræ principia, unum inconcussum, nobisque ac Thomistis omnibus commune; alterum saltem probabile, à plurimis Theologis admissum, & Augustini auctoritate, ac permultis argumentis suffultum. Itaque ad tria illa priora capita revocanda est controversia.

1. Prima conformis est doctrinæ S. Augustini.

I. Primo gratiam actualement (de hac enim differendum est) in *illustratione mentis, & in sanctæ dilectionis inspiratione* sitam esse, atque in hac præsertim, citato in loco demonstravi pluribus argumentis: quorum nec unum adversarius solvit; ideoque cuncta in suo adhuc pondere perseverant. Neque ea nunc repetere necessum est, cum & ibidem legi possint, ac demonstratum apertissime sit, ipsam actualis gratiæ definitionem, *Inspiratio sanctæ dilectionis, ut cognita sancto amore faciamus*, de promptam esse ex Augustini libro iv. ad Bonifacium, sive contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 5. num. 11.

2. Id ipsum amplius deducitur ex Petavio.

III. Demonstravi etiam differt. 1. hujus Operis cap. 2. §. 6. num. 4. ex Dio-

nysio Petavio de Hæresi Pelagiana, ac Semipelagiana cap. 8. ex Eminentissimo Cardinali de Lauræa Opusc. 3. cap. 15. ex P. Macedo p. 2. Cortinæ, atque ex Stephano Dechamps de Hæres. Janf. lib. 3. cap. 16. gratiam, quam Augustinus propugnavit adversus Pelagianos, complecti illa duo, scilicet, *mentis illustrationem, atque inspirationem amoris.* Et ne singula repetamus; prælaudatus Petavius, postquam de priori gratiæ munere accurate pertractavit, affirmat num. 7. etiam Pelagium præter liberum arbitrium illam gratiam tradidisse, quæ non est *sola lex & doctrina Christi extrinsecus sonans*, sed ulterius *doctrinæ istius applicatio per internam inspirationem, & illustrationem.* Addit præter ipsam gratiam, quam Pelagius agnoscebat, aliam desiderasse Augustinum; ideoque *evidens est*, inquit, *non eum putasse sufficere mentis illustrationem, quæ quod agendum est cognoscitur: nec eam proprie dictam esse Christi gratiam, de qua cum illis tantopere certabat.* Ait de altero gratiæ genere: Porro alterum gratiæ genus, quod in *motione voluntatis positum est*, declarat in illis omnibus locis, quæ paulo ante commemoravimus. Ac passim id esse situm docet in *delectatione, ac suavitate dilectionis, quam Deus cordibus nostris inspirat.* Neque hoc Petavius affirmat solum, verum etiam tam expressis, & luculentis Augustini testimoniis demonstrat, ut quisquis nobis objiciat quod auxilium gratiæ potissimum constituamus in *sanctæ dilectionis inspiratione*, aut temerario ausu in Augustinum insurgat, aut Pelagianæ hæreseos summa ignorantia laboret, aut in votis habeat apertissimam veritatem conculcare, atque per fas, & nefas in crimen catholicorum sententiam adducere.

III. Neminem autem latet communi Theologorum sententiâ prævenientis gratiæ auxilium in *actibus indeliberatis intellectus voluntatisque consistere.* Quid est autem indeliberatus actus intellectus, nisi *illustratio mentis*, & præcedens omnem deliberationem sancta cogitatio? quid actus voluntatis, nisi *pius affectus, bona voluntas, delectatio, desiderium, charitas, cupiditas boni*? Sufficiat unum

3. Ex Laurenti Alcotio S. J.

Altit. tom. 1.
pag. 5. & 6.
edit. Rom. an.
1744.

unum Theologorum proferre è Societate Jesu, qui nuperrime opus inscriptum *Summa Augustiniana* Romæ typis mandavit, Laurentium Altitotium; is enim quæst. 1. Præambula art. 3. ait: Dicendum, quod ex Augustino actualis gratia præveniens sita est in utrisque actibus animæ. Huic autem propositioni, mox producenda Sancti Doctoris sententiæ sic suffragantur. 1. Lib. 2. de Peccat. merit. & remiss. cap. 18. num. 32. tom. 10. hæc habet: *Deum sanctis suis alicujus operis justis aliquando non tribuere, vel certam scientiam, vel victricem delectationem.* 11. Lib. 2. de peccatorum meritis & remissione cap. 19. num. 33. tom. 10. hæc de utraque gratia definit: *Cum ab illo illius ad jutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque justitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat?* 111. Serm. 118. num. 3. tom. 4. hæc iterum disserit de utraque gratia: *Docet Deus suavitatem inspirando dilectionem. . . . Docet scientiam insinuando cognitionem. Cum itaque alia sint, quæ ideo discimus, ut tantummodo sciamus: alia vero ut etiam faciamus, quando Deus ea docet, sic docet, ut scienda sciamus aperiendo veritatem. Sic docet ut facienda faciamus inspirando suavitatem.* IV. Lib. 2. de peccatorum meritis & remissione cap. 17. num. 26. tom. 10. rursus gratiam utramque ita describit: *Nolunt homines facere quod justum est, sive quia lateat an justum sit, sive quia non delectat. . . . Ut autem innotescat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat, gratia Dei est.* V. Serm. 8. in Ps. 118. num. 5. tom. 4. hæc tradit de gradibus & incrementis divinæ gratiæ, qui complectuntur & pias animæ cogitationes, & pios animæ affectus: *Servus autem tuus exercebatur in justificationibus tuis. Sed quibus gradibus ad eas pervenitur, ostendit. Prius est enim, ut videatur quam sint utiles, & honestæ; deinde ut earum desiderium concupiscatur. Postremo, ut proficiente lumine, atque sanitate delectet earum & operatio, quarum sola ratio delectabat.* Ergo S. Augustino actualis gratia præveniens est exercendi operis justitiam scientia, tum delectatio: Adjutorium ad faciendam, perficiendamque justitiam est aperitio veri antea latentis; est delectatio boni antea non delectantis; est inspirata suavitas & delectatio; est insinuata scientia & cognitio; est veritatis aperitio; suavitatis est inspiratio. Gratia Dei est cognitio, per quam innotescit quod latebat, affectus per quem suave fit quod non delectabat. His cæ-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

lestis gratiæ gradibus ad exercenda justa opera ascenditur. Primus gradus est cognitio de justorum operum honestate & utilitate. Alter justorum operum cupiditas ac desiderium. Tertius eorundem voluptas ac delectatio: cum autem ex recensitis actibus animæ priores ad intellectum, posteriores ad voluntatem pertineant; concluditur quod ex Sancto Doctore actualis gratia præveniens sita est in utrisque actibus animæ. Hactenus Jesuita, qui omnium postremus mentem Augustini interpretatus est; cui tamen, ut diximus, Petavius, Dechamps, aliique plurimi prævivere.

IV. Cum nil aliud contineat prior illa nostra propositio, imo & complectatur opinionem cæterorum Theologorum, quorum aliqui gratiam prævenientem constituunt in divina motione, aliqui vero qualitatem esse contendunt; ita enim sonat definitio gratiæ à nobis tradita, *Gratia est actus intellectus & voluntatis, sive mentis illustratio, & inspiratio charitatis; sed magis in delectatione, quam in illuminatione sita est; efficitur autem motione Dei, quæ est ipsa Dei voluntas subministrans hanc delectationem & charitatem, & potest sensu non malo charitas appellari:* cumque hujus propositionis momenta sint eadem Augustini testimonia, aliaque illis consimilia, & prævenientis auxilii munera à nobis eisdem omnino verbis explanentur; quis adversus illam propositionem garrir & musitat, nisi forte qui nunquam Augustinum lætitavit, qui Theologorum scripta nunquam vidit, qui suam & inscientiam, & malevolentiam palam linguâ & calamo prodere affectat?

V. Inconculsa est igitur, aut saltem, quod ad præsens sufficit institutum, ab omni censura immunis tradita à nobis, imo ab Augustino, *actualis gratia* definitio; neque aliud adversus hanc opponi potest, nisi præter *charitatem*, & delectationem, dari alia bonorum operum principia, quemadmodum præter *charitatem* dantur virtutes aliæ, ut fides, spes, timor: Augustinum vero illam motionem gratiæ, id est, *sanctæ dilectionis inspirationem*, præsertim commemorasse, quæ usitator est, & communior, alias minime denegando. At futilis est hæc objectio; cui & in Opere de Theologicis disciplinis, & præcedentibus dissertationibus non semel respondimus. Neque enim nos in illa universali prævenientis auxilii descriptione *dilectionis* & *charitatis* nomine intelligimus inspirationem

4.
Concluditur
ex priorum
sententiis pro
ista thesi.

Lib. 14. cap.
vii. tom. 3.
pag. 90.

5.
Solvitur ob-
jectio contra
thesin
primam.

tionem amoris benevoli, sed bonam voluntatem quæ actus omnes salutare præcedit; id, quod nobis nemo jure negabit, nemo in nobis jure reprehendet: tum quia mentem hanc nostram rotundis verbis explicavimus, ut adversus convitiatores ostendimus capite secundo 1. dissertationis; tum etiam quia hac quoque in re Augustini sensum & verba secuti sumus: cujus hæc sunt loquendi formulæ: *Quid est dilectio vel charitas, nisi amor boni? Quid est boni cupiditas, nisi charitas? Quid est aliud charitas, quam voluntas? Charitas dicitur voluntas bona.* Vide lib. 8. de Trinit. cap. 10. lib. 2. contra duas Epistol. Pelag. cap. 9. num. 21. lib. de Gratia & lib. arbitrio cap. 17. num. 33. In Psalmum 36. serm. 2. num. 13. &c. Omitto reliqua, ne in re notissima sim verbosissimus, & loquacitatis, qua utitur adversarius fastidiosissimus imitator. Abunde enim hæc pro vindicanda priori nostra propositione sufficiunt; & si quid habet adversarius quod mulset; promat, & eructet: illi namque aures vellam iterum, exoletamque memoriam refricabo.

Tom. 8. pag. 878. tom. 10. pag. 444. 445. 735. Tom. 4. pag. 272.

6. Thesis 2da impugnata probatur ex D. Augustino.

De Theol. discipl. tom. 3. pag. 96.

Tom. 10. pag. 767.

Eodem tom. pag. 114.

ibid. pag. 122.

VI. Quam nil habeat affinitatis cum damnato sensu Jansenii prior nostra propositio, qua prævenientem gratiam descripsimus, eamque locavimus in mentis illustratione, atque in inspiratione sanctæ dilectionis: videndum est modo, num Janseniana dicenda sit altera, *Gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas quæ superat contrariam cupiditatem.* De hac dicturi rursus ab adversario nostro petimus, cur argumenta, maxime Augustini textus, quibus eandem thesim demonstravi, silentio prætereant. Quid enim significant verba illa S. Patris de gratia, qua egent in vite hujus certaminibus filii Adæ, libro de Corrept. & gratia cap. 18. num. 31. hæc dissidentis: *Secunda (gratia) plus potest, quæ etiam fit ut velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat?* Quid alia, quæ leguntur de Spiritu & lit. cap. 29. num. 51. *Inspirata gratia suavitatem per Spiritum Sanctum facit (Deus) plus delectare quod præcipit, quam delectet quod impedit?* Quid vero quæ leguntur eodem libro cap. 35. num. 63. *Præter si tanta voluntas adhiberetur, quanta sufficit tantæ rei. Effet autem tanta, si & nibileorum quæ pertinent ad justitiam nos lateret, & ea sic delectarent animum, ut quidquid aliud voluptatis dolorisve impedit, delectatio illa superaret?* Quid, ut cætera mittam, significant Augustini

verba, quæ leguntur 2. de Peccat. meritis & remiss. cap. 19. num. 32. *Nos Eodem tom. autem quantum concessum est, sapiamus & pag. 57. intelligamus, si possumus, Dominum Deum bonum, ideo etiam sanctis suis alicujus operis justis aliquando non tribuere vel certam scientiam, vel victricem delectationem, ut cognoscant non à se ipsis, sed ab illo sibi esse lucem, qua illuminentur tenebræ eorum, & suavitatem qua det fructum suum terra eorum?* His utique in locis gloriosissimus Gratia vindex appellat auxilium efficax ardorem dilectionis & voluntatem spiritus, qua voluntas carnis concupiscentis vincitur ac superatur: appellat delectationem animi, quæ superat quodcumque impedimentum alterius voluptatis aut doloris; appellat quoque expressis terminis certam scientiam, ac delectationem victricem, adeo, ut in meridie cæcutiat necessum sit quisquis negat præmissam propositionem nostram esse Augustini.

VII. Ut de hac tamen re addamus aliqua, nubemque omnem concretamque adversarii caliginem scindamus, atque exsufflemus; nostram illam de Gratia efficaci constituendam in victrici delectatione sententiam probant Theologi cujuscunque sectæ Catholicorum, tametsi non convenient in ipsa gratia efficaci explicanda. Atque ut primum loquamur de Molinistis, qui ajunt gratiam reddi efficacem duntaxat à consensu, ideoque gratiam se ipsa effectricem negant, & indifferentem solam propugnant; ut hi discrimen statuunt inter gratiam primi hominis & Angelorum, ac inter gratiam medicinalem, hanc in delectatione repugnantes animos demulcente, illam vero in sola mentis illustratione constituent. Audiatur Stephanus Dechamps Bituricensis ita mentem suam exponens, ac scribens lib. 3. de H. Janseniana disp. 3. cap. 16. num. 3. *Age, vastissima Augustini Opera percurrite, tractatus omnes, in quibus vel obiter, vel ex professo de illa Angelorum & Adami gratia disputat, diligenter evolve: ne semel quidem nuncupatam ab eo invenies spiritum charitatis, inspirationem charitatis, infusionem charitatis, charitatem per Spiritum Sanctum diffusam, dilectionem, inspirationem dilectionis, amoris divini gratiam, amoris Dei inspirationem, concupiscentiam bonam, cupiditatem boni; bonam voluntatem, suavitatem, delectationem, condelectationem, jucunditatem, voluptatem. Ex tot nominibus, quibus motiones voluntatis S. Doctor exprimere solet, quæque tam alte ejus animo infederant, ut nullum fere de*

7. Conformis eadem probatur sententia aliorum Theologorum 1. Molinistarum.

Dechamps pag. 551.

de gratia medicinali verbum faciat, quin plura usurpet, & quasi acervatim congeriat: ex tot, inquam, nominibus ne unum quidem vel semel adhibet, cum de gratia Adamo & Angelis ad perseverandum concessa tam multis variisque in locis dissevit. Eadem repetit cap. 19. num. 3. pag. 565. ubi definitionem gratiæ à nobis precedenti propositione traditam, & ex libro 4. ad Bonifacium cap. 5. peti Augustinum in hoc statu, præter celestem illuminationem, requirere gratiam actualem voluntati impressam, eamque interiori suavitate demulcentem. Jam vero cum gratia medicinalis universim descripta latente Dechamps sit *jucunditas, suavis, delectatio, voluptas, charitas*: quid, obsecro, erit gratia efficax (undeunque hujus efficaciam petenda sit) nisi efficax jucunditas, efficax suavis, efficax delectatio, efficax voluptas, efficax charitas? Adhæc, si motione voluntatis sita in hac jucunditate & delectatione, quæ voluntatem contraria concupiscentem attrahit ac demulcet, non vegebat creatura innocens; manifestum est, nunc motione ista voluntatis, sive inspiratione jucunditatis atque delectationis homines indigere, quoniam in hoc miseriarum statu caro concupiscit adversus spiritum. Quare nostra cum Molinistis concertatio nunquam fuit, an gratia efficax sit qualitas, aut motio, aut amoris inspiratio, sed an ab eventu, & voluntatis assensu, an vero ex præmotione, quæ in nobis velle operetur, atque ad actum voluntatem nostram prædeterminet, efficiencia prævenientis auxilii sit repetenda. Id si neget Anonymus; ad limina Theologiæ redeat, aut quemcumque ei libuerit, auctorem legat, rimetur, pervoluet, designatque laceßere patentißimam veritatem.

VIII. Si etiam, qui ajunt prævenientem gratiam efficacem habere infallibiliter conjunctam actionem ex præscientia conditionata, qua Deus prævidet habituram effectum si detur in talibus circumstantiis, ut loquitur Franciscus Suarez lib. 3. de Præd. cap. 10. num. 9. Prolegom. 2. de Grat. cap. 1. num. 17. Vasquez P. p. disput. 67. aliique vulgo *Congruistæ* appellati, haud negant efficacem gratiam esse *vittricem delectationem*; ac nobiscum tantum decertant de modo, quo efficax dici debet, num scilicet ex illa præscientia conditionata, num ex antecedenti, & absoluta Dei prædeterminatione. Vasquez enim, quem nuper laudavi, de gratia efficaci pertractans r.

p. disput. 88. cap. XI. num. 51. postquam ait vocari illam ab Augustino epist. 107. *secretam & altam vocationem*, ac lib. 1. de Prædest. Sanct. cap. 3. & alibi sæpenumero, secundum propositum, subjicit: Denique lib. 2. de peccatorum meritis, & remissione cap. 19. vocat *certam scientiam*; quia Deus optime novit effectum habituram, vel quia certa quadam cognitione minime perturbata ostenditur nobis per eam vocationem bonum ipsum. Appellat etiam *vittricem delectationem*, eo quod vincat voluntatem, & ad se libere eam trahat, superatis omnibus difficultatibus. Dixerat enim peccatum accidere, aut ex eo quod ignorantia est in intellectu, hoc est, defectus cognitionis; aut quia bonum cogitatum, quod à peccato retrahere deberet, non delectat. Eadem proflus repetit in 1. 2. disput. 286. cap. XI. num. 56. Igitur neque Congruistæ negare audent efficacem gratiam, juxta Augustinum, esse *vittricem delectationem*.

IX. Hoc idem, quod Vasquez ac Suarez, docuit Eminentißimus Bellarminus lib. 1. de Grat. & lib. arbitrio cap. 12. ubi nititur demonstrare quomodo gratia trahat animum, non physice illum prædeterminando, sed invitando atque alliciendo iis demonstratis, quæ congrua sunt ei, qui vocatur. Ibi enim inter cætera ita Bellarminus loquitur: Idem Augustinus hoc ipsum satis aperte declarat tractat. 26. in Joannem, ubi explicat quomodo Deus trahat homines ad fidem, & faciat eos velle credere, nam quemadmodum Pastor trahit ovem cum demonstrat ei ramum viridem, quo scit illam delectari, & pueros parentes alliciunt ostensis nucibus, quæ ætati illi congruunt: sic etiam Augustini sententia, Deus homines trahit inspiratione interius oblata, qualem scit aptam esse, ut ab eis non respuatur. Quare cum iis, qui hanc sententiam sequuntur, minime nobis disceptandum est, num gratia efficax sit inspiratio dilectionis, num animus voluptate ac delectatione trahatur, num congrua sit vocatio, quæ voluntatem refragantem contraria delectatione allicit, demulcet ac trahit; id enim, ut audis, fatentur: sed idcirco decertamus, & ab illis divellimur, quoniam præter moralem illam attractionem, seu vocationem & suasionem congruam, arbitramur nos ad gratiæ efficacitatem requiri, ut Deus inspirando certam scientiam, & *vittricem delectationem* physice in nobis operetur velle, ac tam robustam voluntatem efficiat, ut quolibet duritia cordis frangatur. Enimvero moralis illa attractio, quæ

Vasquez ibidem pag. 373

Tom. 2 in 1. 2. pag. 274.

9. Non discrepat à sententia Bellarmini.

Tom. 4. nota edit. p. 230.

Idem Dechamps pag. 565. Vide etiam Tournely de Gratia quæ 2. art. 1. p. 25 edit. Ven. necnon Sylv. Maurum lib. 6. quæ 88. num. 15. & 16. tom. 2. edit. Rom. pag. 216.

8. Conformis est sententiæ Congruistarum.

Suarez p. 1. pag. 345. de Grat. tom. 1. pag. 31. Vasquez p. 1. pag. 261.

quæ sita est in propositione objecti delectabilis, cujusmodi est ostendere ovi ramum viridem, & puero nuces, quamvis inspiratio interna sit, nihil est aliud, quam mentis illustratio, vel gratia, quæ menti aperit quod latebat, non autem inspiratio dilectionis, qua suave fit quod non delectabat; ideoque est gratia intellectus, non voluntatis, & gratia juxta ea quæ diximus num. 7. naturæ innocentis, non per peccatum corruptæ. Verum quidquid de efficacia gratiæ sentias, nos enim sententiam nostram explicamus, alienam non rodimus; certissimum est victricem delectationem neque à Congruistis posse negari.

IO.
Teneretur à
Thomista
egregio An-
tonino Mas-
soulie.

Lemos Panop.
tom 4. pag.
227. 218.
222. & ibid. Panopliæ tract. 7. & Joannes Gonzales
p. 2. pag. 124.
125. 123.
Gonzales pag.
17. edit.
Leodii.

2. Thomas sui
interpr. com
1. pag. 148.
& seqq.

X. Quid vero physica prædeterminationis assertores, ac Sancti Thomæ discipuli? Hi non conveniunt quidem, an gratia sit qualitas, an sit indeliberatus motus intellectus & voluntatis, quatenus à Deo immediate procedit, & an sit divina motio ipsos indeliberatos actus præcedens; & videtur sententia hæc postrema, quæ in definitione gratiæ à nobis superius vindicata comprehenditur, esse apud Thomistas communior: eamque acerrime propugnant Thomas Lemos tom. iv. 222. & ibid. Panopliæ tract. 7. & Joannes Gonzales p. 2. pag. 124. Controversia 1. cap. 4. at in hoc proculdubio conveniunt, quod gratia efficax contrariam concupiscentiam vincat, à nullo duro corde respuatur, atque operetur velle & perficere. Thomistarum aliqui cum Antonino Massoulie diss. 2. de libert. creata q. 6. art. 6. docent divina motione perfici libertatem, eoquod ex S. Augustino, & Sancto Thoma victricem delectationem immitrat. Et quidem (ait vir ille doctissimus) frequentissimam esse apud D. Augustinum eam phrasim, gratiam esse victricem delectationem, aut divinam gratiam delectationem ingenerari in animam, qua voluntas illecta sponte trahentem gratiam sequuntur, nemo vel à limine sanctum virum salutavit, qui facile id non animadvertit. Demonstrat vero scriptor præstantissimus nil esse aliud suavitatem atque delectationem, quam inclinationem ipsam voluntatis ad bonum rationi consentaneum, & convenientis naturæ: addit nihil esse, quod efficacius & suavius voluntatem attrahat, ut præstat delectatio, à qua ita se vinci finit voluntas, ut vix resistendo vires habeat, & licet possit, nolit tamen non vinci: profert plura Augustini testimonia, idem sonantia ac superius præmissa: ostendit ex Doctore Angelico, Opusc. 61. cap. 19. naturam humani cordis cognatam esse actioni dilectionis, unde ex-

perimur amore animum pertrahi: ex 1. 2. qu. 24. art. 1. delectatione perfici operationem, ac neminem convenientem vitam agere sine alicujus boni perceptione aut delectatione; atque ex q. 35. Deum naturæ institutorem operationum gratia delectationes posuisse. Producit Poeticum illud etiam ab Augustino laudatum tractatu 26. in Joan. *Trahit sua quemque voluptas*: inquit cum eodem majorem esse voluptatem animi quam corporis, & mentis quam ventris; concludit divina motione non lædi, sed perfici libertatem, cum ea nihil aliud sit quam *quædam immixtio, & impressio celestis cujusdam suavitatis, qua anima perfunditur*, & frequentissimam Augustini de victrici delectatione sententiam, & communem loquendi modum cum severioris Theologiæ Thomistica principii ad amulum convenire. Atque hæc, si Thomistarum aliquis nostram de victrici delectatione sententiam vellicabit, eo magis fas nobis erit reponere, quod Antoninum affecutum fuisse mentem Doctores Angelici testantur eruditi Censores Operibus ejus præmissi, inter quos eximii duo Ordinis Prædicatorum Magistri & Socii Raymundus Ertz, & Franciscus Blunco. Complures item alii Opus Antonini Massoulie comprobant, ex Ordine Minorum, Carmelitarum, Minimorum, Clericorum Regularium, aliorumque, atque illud appellarunt opus egregium, menti Sancti Thomæ perenniter consonum, referens Doctrinam, quam in Urbe omnium fere Ordinum Theologi, paucis exceptis, tuerentur, nil quod supiat novitatem, sed sanam doctrinam ubique continens, felicissime cavillos omnes & sophismata dispellens, ac tale, ut quocunque calamo exarari Sanctus Magister debuisset, non potuisset certe vel majori, vel meliori. Nec facultate tantum constituta Romanis typis impressum fuit, sed peculiari quoque licentia Eminentissimorum Cardinalium Generalium Inquisitorum, emanata feria 4. die 23. Nov. 1689. in Generali Congregatione S. Officii. Quare interdum testimoniis hujus auctoris, non tamen solius, sed aliorum quoque multorum, objectum crimen retundam. Ergo ad alios.

Antoninus etiam Reginaldus ex eadem Prædicatorum familia, quo nullus uberiori stylo de Gratia efficaci disseruit, in Opere, cui titulus *de Mente Concilii Tridentini* part. 1. cap. 52. scribit: Porro banc gratiam tam aperte docuit Augustinus, ut mirum sit, si quis ipsa ejus scripta legerit, & eum illam non asseruisse, sibi

II.
A Reginaldo
pariter Tho-
mista.

Reginaldus
pagina edit.
Antwerp.
496. & 497.

sibi suadere, aut dicere valeat. Prolixius foret omnia D. Augustini loca, in quibus hanc gratiam à se assertam, & à Pelagianis eorumque Reliquiis impugnatam describit, ad longum recensere: ad præsens sufficet ejus notas ex ipso Augustino velut in compendium redigere. Igitur Augustinus his verbis hanc gratiam circumscribit: *Quæ est victrix delectatio supra ipsum liberum arbitrium, sic dicta ab effectu, quia ejus vincit duritiam & renisum; quia Deus operatur in homine voluntatem, ipsam volitionem, ipsum velle, occultissima & efficacissima potestate; quia, quando Deus tangit cor, homo præparat cor; quia reluctanti (sive in homine reluctanti) prius aditus divina vocationis procuratur; quia homines fiunt ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes; quæ est magna & efficacissima vocatio; quia sic adjuvatur homo, ut faciat quod jubetur; quia Deus facit ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati, quia ut gratia potentior convertit; quæ sit auxilium quo fit, non sine quo non fit; quo non nisi perseverantes sint qui illud habent; quia gratia voluntas insuperabiliter & indeclinabiliter agitur; ratione cujus Deus magis habet in potestate sua voluntates hominum, quam ipsi suas, & habet humanorum cordium quo placuerit inclinandum omnipotentissimam potestatem; quia fit ut sic velle vel nolle in hominis volentis aut nolentis sit potestate, ut divinam voluntatem non impediatur, nec superet potestatem; quia fit ut voluntati Dei humana voluntates non possint resistere; auxilium quo non solum possibilitas juvatur, sed voluntas & actio; quæ non solum dat posse, sed dat velle & agere; quæ operatur ipsum velle; per quam possibilitas cum effectu in sanctis provenit; quæ est doctrina quam omnis qui audit à Patre, non solum potest venire ad Christum, sed venit, ubi & possibilitatis profectus, & voluntatis affectus, & actionis effectus est; quia fiunt ex nolentibus volentes, non sicut facit doctor homo, sed intus operatur ipsum velle per investigabiles vias suas; quæ à nullo duro corde respuitur, quia idcirco tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur; quæ mirabili modo operatur & velle; quia voluntas agitur & agit; quæ pectit & inclinatur voluntates quas vult, cum vult, & ubi vult; quæ est vocatio ita effectrix bonæ voluntatis, ut omnis eam vocatus sequatur. Agnosco verba Augustini accurate ex ejus Operibus in unum collecta; iisque ultro libenterque subscribo. Quis autem his perfectis gratiam efficacem esse victri-*

cem delectationem, quæ superat cordis duritiam, & contrariam carnis concupiscentiam, negare poterit?

XII. Thomistarum utique bene multi à nobis eo in capite dissident, quod tam in statu innocentie, quam in statu infirmitatis ad recte agendum gratiam ab intrinseco efficacem esse necessariam existimant; at non proinde definitionem, de qua disputationem instituo, ulla ratione repudiant. Nam gratiam efficacem collatam fuisse Angelis sanctis, singuli uno ore se demonstrare ajunt ex Augustino lib. xii. de Civit. Dei cap. 5. ubi legimus Angelos, qui steterunt, fuisse amplius adiutos, atque amplius hoc adiutorium fuisse * magnam per Spiritum Sanctum datam abundantiam charitatis Dei. „ Quis enim dicat (ait prælaudatus Reginaldus p. 2. cap. 31.) magnam illam abundantiam charitatis Dei, quæ fuisset etiam Angelis malis data si stetissent, & quæ consequenter data est illis qui steterunt, esse gratiam ab arbitrii nutu determinabilem? Qui exercitati sunt in scriptis Divi Augustini norunt profecto, nihil in ejus Operibus usitatus esse, quam quod gratiam illam, de qua cum Pelagio contendebat, explicet nomine bonæ voluntatis, charitatis, abundantie divini amoris, & aliis similibus terminis. Et paulo infra: Hoc auxilium, quod significatur per hanc abundantiam charitatis, non aliud est quam gratia per se ipsam efficax. Consent itaque Thomistæ etiam gratiam efficacem datam sanctis Angelis fuisse inspirationem uberius charitatis, & vividioris delectationis. Cum vero teneantur iidem Thomistæ fateri gratiam efficacem hujus status differre à gratia efficaci collata sanctis Angelis, & hanc esse illa potentior, ut de Corrupt. & gratia cap. 11. ait Augustinus; discrimen istud inde repetunt, quod illa gratia non subiciebat rebellantem appetitum rationi, hæc subicit; ideoque ajunt Augustinum vocasse illam gratiam Adamii letiorem, quia tunc nulla erat pugna, hanc vero potentior, quia domat & subicit renitentem sibi concupiscentiam, ut inquit sequenti cap. 32. idem Reginaldus. Sive ergo creatura innocens indiguerit, sive non indiguerit gratia ab intrinseco efficaci, Thomistæ nobis concedunt hanc gratiam esse inspirationem dilectionis, & charitatis victricis: aut si mavis, motionem, & qualitatem, qua istiusmodi dilectio & charitas inspiratur; non enim ullibi contentiose investigavimus, num delectatio victrix sit ipsa essentia gratiæ efficacis, vel id, quod

12.
Thomistæ
contrarii
non in definitione gratiæ
tunc contrarii.

* De Corrupt.
& gratia
cap. 10 num.
27.
Reginald.
pag. 698.

Pag. 969.

Pag. 975.

quod divina supernaturali motione in nobis producit: sed utrumque, ut diximus, propositione nostra complexi fuimus; utrumque etiam, si recte remperendamus, commonstrant hæc duo Augustini verba, *Inspiratio sancta dilectionis*,

13.
Confirmatur
ex P. Francis-
co Macedo.

XIII. Tenuit, propugnavitque nostram de gratia efficaci sententiam Franciscus Macedo ex Jesuita Minor Sancti Francisci, nunquam de Janenismo suspectus, sed Janenianæ hæresis profligator in Opere, cui titulus, *Mens Innocentii divinitus inspirata*, & in aliis Theologicis scriptis, quorum potissimum testimoniis Eminentissimus Norisius, ut constat ex quinque dissertationibus Historiæ Pelagianæ adjectis, depulit omnem Janeniani erroris illatam sibi calumniam. Ergo Pater Macedo in *Cortina*, seu in *Oraculis ex D. Augustino editis* pag. 20. hanc thesim 69. proponit: *Efficacia Gratiæ in propria virtute intrinseca ipsius gratiæ victricis sita est, cujus victoria in delectatione & suavitate consistit; opponitur suggestui & motui concupiscentiæ, & diaboli delectationi ad malum incitantis*. Atque hanc thesim P. Macedo decem & octo S. P. Augustini citatis locis confirmat. Luculentius id commonstrat alio in Opere, quod *Scrinium*, & *Mentem Augustini de duplici adiutorio* appellavit: unde nonnulla promam proximo, qui ad hunc consequetur, parographo.

14.
Roboratur à
Cardin. Lauræa
testimoniis S. Augu-
stini.

XIV. Prætermittere nolo, etsi dicta abunde sufficiant, quæ docet Eminentissimus Cardinalis Laurentius Brancatus de Lauræa in Opusculo 3. de Gratiis actualibus: cujus eximii viri eo magis sententia probanda est, quod certissimis monumentis constat hoc Opusculum edidisse, cum ætate, scientia, huiusque controversiæ, in qua ante annos novem, scilicet anno 1678. Norisiani scriptis adversabatur, plenissima præditus erat cognitione, siquidem tria Opuscula Romæ in lucem emissa sunt anno 1687. Itaque citato Opusculo 3. num. 316. probat vir eximius efficaci gratia infallibiliter fieri bonum opus absque læsione libertatis, quoniam voluntas prædita gratia illa faciente facere, seu efficaci, quantum est in se potest eam non sequi, sed maxima delectatione, ac suavitate afficitur à gratia, ab eaque suaviter trahitur, sed cum sua libertate. Explicans deinde num. 330. & seqq. quomodo gratia efficax agat cum suavitate, ac delectatione voluntatis, id primum evincit conge-

Arch. Angel. Biblioth.
tom. 42. pag.
131.

Cardin.
Laur. Opusc.
pag. 469.

Ibid. à pag.
477. usque
ad pag. 489.

rendo multa Augustini loca, scilicet ex lib. de Peccat. merit. & remis. cap. 17. Enarrat in Pl. 118. lib. 2. ad Bonifac. cap. 9. de Spiritu & lit. cap. 3. & 19. de Corrept. & grat. cap. 2. in Plal. 33. & 84. priorem argumentationem concludens: *Docet, Augustinus, quomodo Deus per gratiam suam faciat nos operari bonum, dicens hom. 29. cap. ult. inspirando virtutem, dando menti tuæ celestem delectationem, qua omnis terrena delectatio superetur*. Deinde sententiam suam, ac nostram probat scriptor clarissimus firmissimis argumentis auctoritate Augustini suffultis: quorum unum num. 338. petit ex modo operandi connaturali humanæ naturæ, quæ ad opus trahitur delectatione ac suavitate. Nam primo, inquit, *omnis peccans ideo peccat, quia delectationem, gaudium, & suavitatem percipit & gustat in quovis peccato: & licet res hæc notoria sit, & quilibet purus viator, concupiscentiæ tyrannidi subditus hanc miseriam experiatur; tamen eam sanctus Doctor pluribus in locis probat, incipiens à primis parentibus, qui etiam si concupiscentiæ miseriam adhuc non contraxissent, nihilominus ex delectatione pomi, & desiderio scientiæ boni & mali peccarunt: ita in lib. de Gen. contra Manich. Et de omnibus aliis peccantibus omni peccatorum genere prosequitur probare, quod ideo peccant, quia delectationem ex peccatis percipiunt; ita in lib. 22. contra Faustum cap. 18. in lib. 2. de Bapt. cap. 10. lib. 83. qq. q. 86. Et alibi sæpe. Unum locum adducam per extensum, estque serm. 6. de Verb. Apost. cap. 1. Quidquid est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus, non exoriuntur nisi ex mala cupiditate, nisi ex illicita delectatione, &c. Supposita, inquam, hac inclinatione, & facilitate hominis ad peccandum ex mera cupiditate ac delectatione, ait Sanctus Augustinus: *Sapientissimus, potentissimus, ac benignissimus Deus, ut hominem ad delectationes malas, ac terrenas deditum, ab illis averteret, & ad bona opera virtutum vitiiis illis contraria per gratiam induceret, delectationes ac suavitates spirituales, longe majores, ac dulciores, per gratiam voluntati hominis infundit, & sic illæta & inflammata voluntas ad ea opera bona, sive præcepti, sive consilii, sive supererogationis prorumpit*. Producit tum Cardinalis doctissimus ea Augustini loca, quibus doctrina hæc traditur atque explicatur, ex lib. de Contin. cap. 3. ex serm. 6. de Verbis Apost. cap. 9. & ex serm. 17. de Verbis item Apost. cap. 1. illinc inferens num. 339. *Dei sapientiam**

tiam & misericordiam, ut miseros homines ad mala objecta, malasque circa ea operationes ex delectatione concupiscentia propensos, ab eis avertat, ac ad objecta & opera eis contraria convertat, atque trahat, ut Salvator dicit, per gratiam majorem & nobiliorem delectationem voluntati inducentem, id facere, &c. Præterea num. 340. & seq. hæc omnia confirmat aliis ex eodem Augustino productis locis, quibus gratiam, qua avertitur à malo, & facinus bonum, ita circumscribit, ut nos ad opus trahat, faciens vere cognosci verum bonum, & ingerens delectationem ac suavitatem; quod revera Augustinus docet lib. 2. de peccat. meritis & remiss. cap. 17. & 19. aliisque in locis, ex quibus Lauræa eandem infert consecutionem, id est, *Quod Deus per suam gratiam sic operatur cum voluntate humana, ut omnia quæ præcipit, vel consulit alicui, à quo vult ut impleantur, ea reddit clara ut cognoscatur eorum bonitas ac veritas; & delectabilia ac suavia, ut præferantur objectis oppositis perniciosè delectabilibus, & hisce spreitis illa amantur & amplectantur.* Tandem Emin. Cardinalis præcedentes rationationes corroborat illustratque plurimum sanctorum exemplis; præsertim Martyrum, quibus, ut Augustinus ait lib. 18. de Civit. Dei cap. 7. *in abundantia gratiæ spiritus illius, qui ubi vult spirat, datum est ut tantum Christum amare possent, ut cum tanto vitæ discrimine negare non possent.* Talis, inquit, fuit Stephanus plenus gratia & fortitudine, de quo canit Ecclesia, *Lapides torrentis illi dulces fuerunt:* talis Laurentius, qui præ dulcedine moriendi pro Christo tyrannum deridens aiebat, *Assatum est jam, versa, & manduca:* talis Andreas Apostolus clamans, dum ad crucem raperebatur, *O bona crux diu desiderata, solícite amata, sine intermissione quasita, & ali-quando concupiscenti animo præparata!* tales Marcus & Marcellianus, qui ad stipem alligati, clavisque confixi, *Numquam (dixere) tam jucunde epulati sumus, quam hæc libenter Jesu Christi causa perferimus.* Ex his, aliisque exemplis luculenter patet, inquit Lauræa, quod in observantia præceptorum Deus concurrat cum gratia reddente illam dulcem, suavem, delectabilem, & jucundam etiam in cruciatibus, adjiciens exemplis Sanctorum quotidianum experimentum, quo unusquisque contra concupiscentiam agens delectatur & gaudet; quem admodum Abraham jam senex se, Ismaelem filium suum adolescentulum, & ver-naculos domi suæ circumcessionem subiecit,

R. P. Berti Theol. Tom. X.

ac deinde ad filium suum Isaac immolandum processit: sanctissimi viri Iudibria, verbera, vincula, & carceres experti sunt; atque innumeri sponte sese jejuniis, corporisque afflictationibus dederunt; quod nequaquam fecissent, nisi Deus in iis incommodis perferendis inspirasset delectationem ac suavitatem. Absolvit num. 346. dissertationem his verbis: *Sic ergo benignissimus Dominus, & amantissimus parens nobiscum operatur, cum præcepta, vel consilia, vel supererogatoria sunt adimplenda; facit enim veritatem boni apparere, inspirat, & inflammat, ut amplectatur, & delectationem, ac suavitatem in exequendo largitur.* Ericne in posterum, qui sententiam constituentem auxilium efficax in delectatione victrici tanquam Jansenianam vellicet & infamet? At illam innumeris Augustini testimoniis, quorum aliqua tantum indicata, insignium Theologorum approbatione, argumentationibus, exemplis, rerumque experientia, veram, certam, inconcussam, firmissimamque hæcenus demonstravimus.

XV. Hanc proinde sententiam instituti nostri Theologi unanimi consensione propugnant, quamquam inter nos divisi sumus, & aliqui ex nostratibus Aegidiani, aliqui vero Augustiniani dici amant. Nam Aegidiani, ut apparet ex Friderico Gavardi, qu. 2. de Grat. art. 1. & 2. uti gratiam universim locant in actibus indeliberatis, quibus cognoscimus, & diligimus Deum, nobis donatis & infusis in cordibus nostris, ita energiam gratiæ efficacis in hoc constituunt, ut per ipsam homo velit, & Deum diligit, atque tanto ardore diligit, ut roboretur voluntas ad superandis carnis concupiscentias, quæ ipsum à Dei amore conantur avertere; ac producunt & ipsi, quæ de adjutorio Quo, sive gratia efficaci, cap. 11. de Corrept. & Gratia ait S. Pater: *Qua etiam fit ut velit, & tantum velit tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat.* De iis vero, qui Augustiniani dicuntur, nulla oriri potest dubitatio, ut constabit legenti Opera Norisii, de quo paulo infra, Aurelium Piette p. 3. cap. 2. Cle. 98. naerts in Opusculo, cui titulus, *Augustinus per se ipsum docens*, cap. XI. Philip-pum Van-Waure in erudito contra Jansenium Opere, quod inscribitur, *Augustinus Europæus perperam dictus*, Nicolaum Girken in Summa Tractat. x. qu. 2. dub. 6.

XVI. Reli-

15.
Teneretur ab
Augustinia-
nis et in ex-
plicatione
divisi.

Gav. tom. 4.
pag. 301. &
303.

Tom. 3. pag.

16.
Roboratur
thesis 3. im-
pugna ex
Augustino
remissive.

XVI. Reliquum est, ut nonnulla dicantur de parte systematis nostri postrema, in qua statuimus sanctam delectationem non esse eandem in omnibus, sed gradus habere, & modo efficacem, modo inefficacem esse: quod, si nonnihil sapio, ex dictis est apertissimum atque manifestissimum. Nam si gratia universim definita est superna illustratio mentis, & inspiratio sanctae dilectionis; gratia autem efficax ea est, quae inspirat certam scientiam, ac delectationem viatricem: quoniam de fide est, omnem gratiam non esse re ipsa effectricem, nec semper homines gratia praeventos tanto ardore diligere, ut voluntas spiritus vincat voluntatem carnis contraria concupiscentem; consequens erit, admittendam esse voluntatem spiritus parvam atque robustam, delectationemque majorem atque minorem: quarum robusta ac major concupiscentiam superans sit gratia efficax; parva autem & minor sit gratia inefficax, quam Schola *sufficiens* appellat, vocabulo, ut postea dicitur, non in eadem significatione ab omnibus Catholicis usurpato. Et quanquam doctrina haec ex praecedentibus consequatur; illam tamen demonstravi ex Augustino lib. de peccat. meritis cap. 5. de Gratia & lib. arbitrio cap. 15. ferm. 17. de verbis Apostoli lib. 6. Confessi. cap. 5. aliisque locis perspicuis, quae necessum non est ut repetantur, necnon ex ipsa notione gratiae medicinalis, quae refertur ad hominis peccati vulnere affecti infirmitatem, atque languorem.

Vide Tom. 3.
pag. 99. 100.
215. 216. &c.

17.
S. abilitur ex
Norisio Car-
dinali.

XVII. Hinc Norisius, ejus paulo supra dixi mentionem à me hoc in loco faciendam esse, describens in *Calumnia sublat* cap. 3. auxilium *sine quo non* dans posse, non agere, quod idem omnino est, ac auxilium sufficiens Scholasticorum, prout distinguitur ab efficaci, Jam vero, inquit, *adjutorio sine quo non* movetur voluntas ad eliciendos actus debiles, nempe desideria, conatus, orationes minus fervidas pro adimplendis mandatis, in ordine ad quorum executionem *adjutorium sine quo non* est tantum auxilium remotum, impetratorium tamen auxilii quo sive gratiae efficaci atque viatricis, qua sola mandata reapse implentur: productisque verbis Patris Macedi in *Scrinio* pagina 65. Igitur ad hujusmodi actus imperfectos, quae sunt inchoata desideria boni in peccatoribus & justis, istud *adjutorium sine quo non* & exigitur & invenitur; prosequitur Norisius: Augustinus lib. de Grat. & libero arbitrio cap. 17. scribit: Qui vult ergo facere Dei mandatum, & non potest, jam

Tom. 3. pag.
1079.

* qui, sed ita
habetur in
Scrinio.

quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam. *Illa bona voluntas est ab adjutorio sine quo non, quo desiderium praecepti implendi excitatur, qui tamen motus est invalidus, nisi adjutorio quo roboretur.* Similia Norisius ad *Germanitatem* VIII. XIII. & XIV. prope finem primi Voluminis. Nec poterat Cardinalis amplissimus sententiam nostram, ac suam expressius exponere, quam admittendo gratiam, quae inspirat desiderium implendi praeceptum, & voluntatem bonam, sed parvam, & invalidam, quae gratia est auxilium ab Augustino appellatum auxilium *sine quo non*, & à Scholasticis auxilium *sufficiens*; & rursus admittendo gratiam, qua motus invalidi roborantur, & inspiratur voluntas, quae proxime, & absque alia gratia sufficit ad implenda mandata; quam gratiam Augustinus vocat auxilium *quo*, Scholastici autem appellant auxilium *efficax*. Plura sequenti §. Interim perspicuum est ex Augustino & Norisio gratiam modo parvam & invalidam, modo autem robustam & flagrantissimam charitatem inspirare; atque ut ait S. Pater lib. 2. de Peccator. mer. & remiss. cap. 5. num. 6. adjuvare illum tantum, *illum autem non tantum; istum illo, illum isto modo*: ac perspicuum itidem est, systema, quod Anonymus illusorie simul ac pueriliter nunc *Bellellinum*, nunc *Bertinianum* appellat, Norisianum & Augustinianum esse, nos vero ludificationibus, ineptisque suis cohonestari plurimum, & Augustiniani systematis propugnatores, ac vindices declarari.

XVIII. Et quoniam Cardinalis Norisius paulo supra meminit Patris Macedi; is in *Scrinio*, sive Mente Augustini de do. *duplici adjutorio* cap. 7. haec habet: *Pag. 65. & seq.* „Constat esse in nobis parvas quasdam & infirmas voluntates bonas, quae conatus & impetus quidam ad virtutem sunt: quae in peccatoribus praesertim vitiis deditis, & inveterato usu peccandi obstinatis inveniuntur, ac eorum pulsan, excitantque voluntates, sed non movent efficaciter & tantum actus inchoatos & imperfectos eliciunt, qui velleitates dicuntur. In sanctis vero & justis eosdem saepe videmus: nam non semper ii perfecte operantur, & easdem velleitates experiuntur. Igitur ad hujusmodi actus imperfectos, quae sunt inchoata desideria boni, in peccatoribus & justis istud *adjutorium & exigitur & invenitur*, quod illos tantummodo operetur. Deinde cum vel iidem peccatores peccata multiplicent, & justi à recta via primum peccando

18.

Ex P. Macedi
de do.
Pag. 65. &
seq.

cando deficiunt, & quoties postea delinquant, toties iis huiusmodi gratia adest, quæ cum leviter pulset ac inefficax sit, & similis illi adjutorio gratiæ, proculdubio illa gratia est, quæ adesse debuit ex ea ratione generali, qua dicitur, *In eo quod vitari non potest, peccari non posse*, & cum adestet, victrix non fuit, atque adeo efficax non fuit, quod est ipsum adjutorium *Sine quo non*, non *Quo*: unde deducitur evidenter fuisse gratiam *inefficacem*, id est, ipsum adjutorium *sine quo non*: cuius in hoc statu virtus est imminuta, ratione naturæ viciatæ & corruptæ, & arbitrii *inclinati*, & *infirmati*, & *attenuati* secundum doctrinam Concilii Arausiaci cap. 8. 13. 26. à nobis superius expositam. Hanc differentiam adjutorii inefficacis ab efficaci ita declaratam ex Augustino accepi. Et quidem ea clara est circa primam partem auxilii efficientis *parvas illas & infirmas*, ut Augustinus loquitur, *voluntates*: nam illas non esse à gratia magna & efficaci, id est adjutorio *Quo*, per se constat, & perspicue tradit lib. 2. de Peccat. meritis & remissione cap. 4. & 5. & 19. clarissime, & lib. de Sp. & lit. cap. 4. expresse, nec minus lib. de Grat. & lib. arbit. cap. 4. & 15. & lib. de perfectione justitiæ prope finem, & aliis plerisque locis, in quibus docet per motus inchoatos, & imperfectos per Gratiam factos in voluntate non impleri

mandata: nam sunt voluntates, & impetus, qui tandem *in mediis conatibus agri deficiunt*. Qui tamen non deficerent, si augeretur gratia, & per eam auctam & robustam voluntas valida & robusta redderetur; per hanc enim præcepta implerentur. Hæc, aliaque bene multa Franciscus Macedo, de quo rursus in hujus Operis progressionem: ista enim ad id commonstrandum, quod in præsentia disquiritur, faciunt satis superque. Porro si huic Scriptori, aut Norisio nostro audeat quis Jansenianæ hæreseos inferre calumniam, aut asserat nos ab horum systemate vel latum unguem discessisse, proximo paragrapho refutabitur, tamen refutatus sit hæcenus, modo absque livore tribus operibus ante oculos positis, id est, *Quinque* Norisianis *dissertationibus*, cum separatim, tum nuper in tertio Volumine editis, *Scriptio* P. Macedi, & tertio *De Theologicis disciplinis* tomo, quæ nunc exscripsimus aut laudavimus, à lectore nec penitus rudi, nec invidentia excæcato, nec partium studiis addicto, diligentissime conferantur. Habes, ut opinor, tres illas propositiones initio positas, quæ systema Augustinianum, nostrumque comprehendunt, & quibus inscius & inofficiosus Anonymus molem fictitii *Jansenismi Redivivi* superstruit, ab omni erroris insimulatione, & suspitione purgatas.

§. II.

Vindicantur quæ in superiori systemate ab adversariis redarguuntur.

SUMMARIUM.

Tres objectiones contra systema hucusque explicatum proponuntur.

1. Objectio prima solvitur ex Card. Norisio & P. Macedo.
2. Referuntur formalia P. Macedo pluribus à locis.
3. Egidiani idem tenere ostenduntur.
4. Defendit idem Gonzalez Thomista.
5. Item Graveſonus pariter Thomista.
6. Antoninus Massoulé ex D. Thoma.
7. Adversarius arguitur de falsis quibusdam suppositis.
8. Congruis discrepant solum in explicatione.
9. Objectio 2da ostenditur temere insimulare Norisium.

10. Solvitur ex eodem Norisio obiectio quædam consimilis.

11. Adducuntur formalia Macedi à Norisio citati.

12. Item verba Bellarmini.

13. Concluditur solutio objectionis 1dæ.

14. Diluitur obiectio 3. verbis Suarezii.

15. Argumentatio contra adversarium ex Tournelio.

16. Continuatio solutionis ex Franc. Cumel.

17. Ex Cardinali Lauræa.

18. Ex P. Franc. Macedo.

19. Concluditur solutio objectionis 3tæ verbis Academ. Lovan. & brevi recapitulatione dictorum in hoc §.

Tres objectiones contra systema hucusque explicatum.

Bene habet, inquis: quod gratia parvam, & robustam voluntatem inspiraret, quod si victricem tribuat delectationem sit efficax, quod in illustratione mentis, & inspiratione dilectionis

R. P. Berti Theol. Tom. X.

constituenda sit actualis gratiæ natura, Catholicum systema est, atque si ita illud appellare lubet, Augustinianum: sed tria sunt, quæ Jansenianum redolent dogma, & quinque damnatarum propositionum

C 2

tionum

sitionum sunt fons & origo, à quibus novi Janseniani, quos inter eminent duo haud dubie spurii Augustinenses, minime abhorrent. Horum primum est, quod non tantum in delectatione victrici reponunt gratiam efficientem, sed in delectatione victrici, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, sive in delectatione *relativa*, non absoluta. Alterum, quod negant in delectatione inferioris gradus *potentiam proxime expeditam*, ad hanc requirentes ex parte potentiae & actus primi robustiorem delectationem, ideoque gratia inefficax, sive adjutorium *sine quo* ab ipsis deprædicatum, non est vera gratia *sufficiens*, neque Molinistico sensu, neque Thomistico; cum gratia sufficiens communi sensu Catholicorum conferat ipsam *potentiam proxime expeditam*. Tertium, quod hinc consequitur, veram gratiam sufficientem è medio tollunt, à cujus etiam nomine fraudulenter & insidiosissime abhorrent, illam potius inefficacem, quam *sufficientem* appellantes. Atque hi sunt Janseniani erroris notæ, hi characteres. Demonstrarunt id productis compluribus Jansenii textibus cum Stephano Dechamps Antijanseniani permulti, necnon Theologorum præstantissimi, quorum monumenta singula collegit ætate nostra Tournelius. Ego vero, tametsi omnium Antijansenianorum commendo studium, firmissime tamen, & absque ulla hæsitazione pronuntio, tria doctrinæ capita nuperrime commemorata nequaquam erronea esse, nec damnatarum propositionum principia; sed aliquos Jansenii quidem refutandi zelo permotos, sed propriæ sententiæ præjudicio abreptos, quid Catholicum sit, quid erroneum ac damnatum minime distinxisse, atque ex horum lucubrationibus veritate ac falsitate permixtis ansam arripuisse sciolum & incautum Anonymum, & si qui alii sunt, curæ eruditionis & pinguis minervæ homines, inconcussa Augustini dogmata, quæ velint, nolint, sunt eadem ac nostra, tanquam portenta hæresum calumniandi. Quod ubi de tribus hæc punctis pertractatum erit, vel inviti convitiatores singuli fatebuntur, ac magna illa *Jansenismi Redivivi* machina, quæ adinstar simulacri regis Assyriorum superbissime erecta est, in minutissimum pulverem comminuetur, pudebitque fabricatorem malevolum permiscuisse se bona, ac mala elementa, molemque nullâ ligaturâ compactam luteis erectam cruribus statuisse.

I. Ergo quod gratia efficax sita sit in

delectatione victrici, quæ gradu robustioris charitatis, & bonæ voluntatis ardore superet carnis concupiscentiam, Orthodoxi, & nulla Janseniani erroris suspicione laborantes, apertissime tradiderunt. Ac primum ii auctores, qui docent auxilium *sine quo non*, sive gratiam sufficientem, prout distinguitur ab efficaci, inspirare *parvam & invalidam voluntatem*, & auxilium *quo*, sive efficax inspirare voluntatem *magnam* atque *robustam*, quæ superetur voluntas carnis terrenis voluptatibus inhians, in qua sententia sunt Norisius, & Macedo, prout superius ostendimus, absque ulla ambage, absque ullo verborum involucre locant effectricis gratiæ energiam non in delectatione *absolute*, sed in delectatione *robustiori*, ac majori, quæ contraria concupiscentia subternitur. Hactenus dicta sufficienti unicuique probo, ingenuoque Theologo: at pervicacis adversarii cæcutientes oculos provoco ad ea, quæ sequuntur, clariora sole horis meridianis fulgente.

II. Franciscus Macedo, cujus doctrinam, ut diximus, non solum amplectitur, probatque Norisius, verum etiam ea utitur in *Germanitatibus*, in *Calumnia sublata*, & in *Parallelo* ad se vindicandum, & ad repellendam arcendamque insimulationem Bajaniismi & Jansenismi, in præcitato *Scrini* Opere cap. 7. gratiæ auxiliatricis gradus primum demonstrat ex motibus concupiscentiæ, ad quos frænandos nobis eadem gratia divinitus inspiratur. *Illius enim concupiscentiæ*, inquit, *interdum tam parvi sunt, tamque tenues motus, ut eos voluntas non curet, præsertim si sit hominis iusti, & sancti: interdum crescunt & intenduntur, ita ut facessant negotium voluntati, & opus sit cum iis exertis omnibus viribus voluntatis luctari, & aliquando in ea lucta contingat iustum hominem deficere, & superari. In his quatuor (tot sunt quippe) eventibus semper est libera voluntas, & tamen diverso modo libera, & in eodem statu libero, diversi tamen sunt gradus libertatis, concupiscentiæ tentantis motibus respondentes. Idem in eodem actu videbis inchoari amorem pulchritudinis, & paulatim intendi, donec inflammetur, ardeatque voluntas, & tandem victa consentiat. An non per gradus ardor ille cupiditatis crevit usque ad flammam, quæ in consensum erumpit, decurso spatio libertatis, infra quod ignis ille concurrat? Ecquis enim ab illis carceribus primi conatus usque ad metas consensus liberi, curriculum esse non videt latum, amplumque libertatis? imo in eo diversos gradus, statio-*

1. Obiectio prima diluitur ex Norisio, & P. Macedo.

2. Formalis P. Macedo pluribus locis referuntur.

Pater Matt. do Scrin. pag. 68.

tionesque, in quibus ipsa libera vis potestasque consistit? Hac est germana & genuina Augustini mens, de motibus tum libertatis, tum gratiae, tum concupiscentiae. Huic ratioecinio, quod num rectum firmumque sit, idoneumque ad sententiam nostram corroborandam, poterit unusquisque proprio comprobare experimento, addit vir doctus complura testimonia ex Augustini libris petita, quorum aliqua dispescunt motus voluntatis in imperfectos, & inchoatos, & in validos ac perfectos, respondentes, ut inquit, aptis & accomodatis gratiae pulsibus; alia vero demonstrant ejusdem gratiae minoris, & majoris gradus, sive, ut ait, intensio- nis & remissionis accommodatae ad voluntatem. Testimonia prioris generis exscripta sunt ex lib. de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. & 17. serm. 3. de verbis Apostoli, lib. 2. de peccatorum meritis & remissione cap. 3. lib. de sp. & lit. cap. 34. & habentur pagina Scrinii 69. Testimonia autem alterius ordinis, & pag. 70. producta, extant lib. 2. de peccat. merit. & rem. cap. 5. de Grat. & lib. arbit. cap. 15. de corrept. & Grat. cap. 11. quibus recitatis, Hinc patet (inquit Pater Macedo) alias esse vires parvas à parva gratia, alias majores à majori, alias efficaces ab efficaci, alias efficacissimas ab efficacissima. Idem confirmat exemplo Martyrum: Equis enī neget invictam illam Martyrum constantiam Dei beneficium & gratiam fuisse, qua voluntates eorum vehementius excitatae, mundum cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis vicerunt? subjicit pag. 71. Profert eo loci & rationem Theologicam, propterea quod si cum gratia omnino invariata, ac indifferente sine ullo pulsu motuque vehementi, voluntas intensiorem illum motum exerceret; gratia à voluntate vires & intensiorem accipere diceretur. Testatur p. 72. Augustinum delectationes carnis delectationibus spiritus opponere, & in ea pugna concupiscentiam cum gratia committere, & fortiori victoriam assignare: nec testatur tantum; probat quoque ex lib. 1. de serm. Domini cap. 12. serm. 6. de verbis Apost. cap. 10. de corrept. & Grat. cap. 8. unde verba producit, decem ac novem aliis locis indigitatis. Quisquis Jansenianum hunc auctorem fuisse putat, magno in errore versatur, siquidem, ut dixi, illius verbis exornavit Norisius vindicationes suas, & quinque reportavit de accusatoribus victorias; qui autem hujus auctoris sententiam à nostra vel tantillum discrepare monstrabit, magnus erit nobis Appollo.

III. Nec soli Norisius & Macedo, quibus subscribunt quotquot Augustiniani dicuntur, verum etiam ii, qui inter Nostrates Romani Aegidii sectandae ac propugnandae doctrinae totos sese devoverunt, illud de Gratia systema ab Augustino traditum, Orthodoxum, & incunctum existimant. Petrus enim Manso Hispanus, Doctor Salmanticensis in Opere inscripto, S. Augustinus sui interpres & assertor, quamquam acerrime impugnet systema Jansenianum, in quo sola delectatio victrix indeliberata, & voluntas in quolibet motu necessitatis vinculo constricta adstruitur nefario & haeretico sensu, de qua re dicturus sum postmodum; docet tamen quaest. v. §. 1. num. 14. juxta Augustinum adjutorium Quo esse velle illud fortissimum, cui Deus contulit vires efficacissimas ad vincendas omnes difficultates internas, & externas; quod S. Pater de Grat. & lib. arbitrio cap. 17. vocat ardentissimam voluntatem: esse adjutorium sine quo non ait Mansius esse amorem, & quoddam velle indeliberatum, quo voluntas in linatur ad servanda Dei mandata, & aliquando vult libere & deliberate, sed languide & imbecilliter, subjiciens verba S. Patris eidem adjutorio attribuentis voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam. Quaest. autem viii. §. 4. demonstrat gratiam effectricem, quam repetit esse adjutorium Quo, non absolutam esse, sed respectivam, non solum respectu operis, quod juxta majorem, vel minorem difficultatem petit majorem, vel minorem gratiam, sed etiam subjecti, laudans auctores quosdam idem omnino sentientes, ut Montalvum, Albeldam, Massoulié. Atque id Mansius demonstrat argumentationibus plurimis: quarum num. 41. prior illa est, quod si gratia eadem pro gravi & levi tentatione sufficeret, eo quod habeat efficaciam absolutam, non esset necessarium addere gratiam, quantumcunque cresceret tentatio: ratio altera num. 42. in eo nititur, quod omnis difficultas operis conducentis ad finem vincenda est per amorem finis; ideoque quo major est difficultas operis, eo major debet esse amor finis, quo vincitur: tertianum. 44. petitur ex principiis SS. Augustini & Thomae, qui docent duo esse, quae voluntatem impediunt ne faciat bonum, & ne motio Dei perfectam operationem producat, ignorantiam scilicet, atque cupiditatem: Sed contraria (inquit Mansius) contrariis curantur, & cupiditas noxia amore bono curanda est; ergo amor & velle bonum voluntatis, si superet cupiditatem, facit nos facere divina

3.
Oblectio eadem diffatur ex conformitate iustae propositionis cum Aegidianis.

Mans. edit.
Sal. 1718.
pag. 201.
pag. 469. & seq.

mandata: quarta eodem numero promittitur ex S. Thoma, qui 1. 2. q. 17. art. 5. hæc scribit de voluntatis imperio: Animus quando imperfecte imperat sibi ut velit, hoc contingit ex hoc quod non perfecte imperat. Imperfectum autem imperium contingit, quia ratio ex diversis partibus movetur ad imperandum, vel non imperandum; unde fluctuat inter duo, & non perfecte imperat: quibus verbis recitatis, Ecce (inquit Mansius) nisi amor boni honesti superet contrarium amorem boni delectabilis, non potest voluntas plane imperare actus subsequentes ad primum velle, sed fluctuabit inter duos amores: ergo ut cum effectu imperet, & faciat, debet ita amare & fortiter velle, ut reipsa sequatur facere. Quo vides nostrum velle habere gradus, & esse respectivum ad subjectum, & ad difficultatem operis faciendi. Argumentatio quinta depromitur ex ipsa natura gratiæ victricis, quæ nobis confertur, ut superata operum difficultate eadem opera adimpleamus; ex quo sequitur, ut gratia ad faciendum requisita habeat gradus juxta gradus difficultatis operis faciendi; id quod demonstratur exemplo, quoniam facilius est dare eleemosynam, quam subire martyrium; ergo amor Dei sufficiens & efficax ad dandam eleemosynam, non sufficit ad subeundum martyrium. Producit Mansius argumenta alia bene multa, sed qui hinc Aegidiani scriptoris mentem non percipit, quibusnam, obsecro, instrui poterit, ac permoveri? His coherent, quæ scribunt

Tom. IV. Gav. Fridericus Gavardi tom. IV. Scholæ Aegidianæ q. 2. de Gratia actuali art. 2. Benignus Sichrovsky Tract. x. q. 1. art. 3. pag. 14. Augustinus Gibbon Burgenfis disput. 21. dub. ult. qui etiam laudat ex nostratibus Aragonium 2. 2. q. 83. Aloysium, & Basilium Legionenses, & alios; commonstratque num. 13. hujus sententiæ à sententia Congruistarum latissimam discrepantiam.

4. *Propositio-*
nem eandem
defendit
Gonzalez de
Albenda
thomista.

IV. Non solum ab Instituti nostri Theologis, tum iis, qui Aegidio Romano nomen dedere, tum iis, qui impensius adhærere Augustino, & ab ipso nominari maluerunt, gratia non absolute, sed relative efficax, prout ex dictis manifestissimum est, defenditur & propugnatur: sed in ipso quoque Thomistarum numero ac multitudine inveniuntur bene multi, quibus eadem sententia quammaxime arridet, ac videtur principis Doctoris Angelici concordissima. Quod enim Deus pro majori, vel minori hominum corruptela, & concupiscentiæ

ac tentationum pugna, gratiam nativæ suæ entitatis plus minusve potentem conferat, ita ut quod in uno efficax est, in altero ob vividiorē concupiscentiam sit inefficax, affirmat 1. part. disput. 58. sect. 2. num. 1. Gonzales de Albenda, cujus hæc sunt verba: Non oportet, quod gratia præveniens intrinsece inbærens, quæ in uno est efficax, sit etiam efficax in alio majori tentatione tentato. Ac proinde non est verum dicere, quod gratia præveniens intrinsece inbærens, quæ aliquando est efficax, debeat esse efficax semper, & in quocunque supposito æqualiter tentato: & post pauca D. Augustinus & D. Thomas explicant gratiæ prævenientis efficaciam per contemperamentum & congruentiam ejus cum subiecto, in quo reperitur, ut videlicet eo modo quis vocetur à Deo, ut impedimenta & tentationes temperentur à Spiritu Sancto, juxta modum, quantitatem internam inspirationis, quam novit se dedisse ei, qui vocatur. Agunt de sententia hujus auctoris Hyacinthus Serry in Historia de Auxiliis lib. IV. cap. 27. & Antoninus Massoulié in D. Thoma sui interprete tom. 2. dissert. 3. qu. 6. Nec desunt, qui sententiam Gonzalesii sic acceperunt, ut illum Congruistis annumerarint, immerito tamen, ut dicam proximo num. 8. Certe sententia Albenda plurimi est facienda, cum scripserit post celeberrimas Congregationes de Auxiliis, in quibus pro sententia Thomistica egregiam navaverat operam, ut Serrius testatur citato in loco.

V. Nec solus Joannes Gonzales adhæsit prælaudatæ sententiæ de Gratia relative efficaci, sed illam Thomistarum alii propugnarunt, satente Hyacintho de Gravelon de myst. & annis Christi dissert. 16. quo in loco explicata opinione antiquiorum Thomistarum docentium gratiam efficacem distingui entitate, ac natura sua à gratia sufficiente, Secundo, inquit, alii Thomistæ, qui volunt gratiam efficacem non distingui ex entitate, seu ex natura sua à gratia sufficiente, sed tantum penes intensiōem graduum efficacitæ, quibus superat gradus malitiæ voluntatis creatæ, eamque convertit; docent, inquam, illi Thomistæ in solius hominis culpa esse quod gratia se ipsa efficaci privetur. Idque illustrant hoc clarissimo exemplo: supponunt quippe voluntatem alicujus hominis ex pravis habitibus ac diuturna peccandi consuetudine ad octo, vel decem gradus obstinationis pervenisse; si itaque Deus huic homini male affecto gratiam conferat, quæ plures & majores efficacitæ

5. *Item Grave-*
son pariter
Thomista.
Grav. pag.
edit. Rom.
343.

efficacia gradus habeat, quomodo sint gradus oblationis, & malitia in voluntate, tum illa gratia suapte vi, seu victrice delectatione superabit oblationem voluntatis, & erit re ipsa efficax. At si Deus, ita exigentibus illius hominis demeritis, gratiam minus validam conferat, & quae in gradibus efficaciae superior, major, ac fortior non sit gradibus oblationis, seu malitiae voluntatis; tunc illa gratia voluntatem quidem commovebit, sed illam non convertet, nec illius oblationis gradus superabit, eritque tunc temporis gratia tantum sufficiens & inefficax, non quidem ex defectu sui, cum re ipsa, & vi sua converteret voluntatem, si minor esset voluntatis resistentia, sed ex defectu voluntatis, quae oblatione sua magis obfistit. Perinde ac si admotum lignum ignis non comburat, id non oritur ex parte ignis, qui agit, & cui non deest vis agendi, sed ex parte ligni, quod humiditate & aqua cum sit oppletum, efficacia, & vi ignis magis obfistit, eamque extinguit. En Gravelonius fatetur sententiam de Gratia efficaci relative, & juxta graduum superioritatem, esse aliquorum Thomistarum; ideoque idem auctor ubi in Epistolis delectationem relative victricem Jansenianum dogma appellat, intelligendus est de victrici delectatione superiori gradu injiciente vinculum voluntati, eamque ad opus trahente absque libertate indifferentiae, & cum sola immunitate a coactione, ut explicabo sequenti paragrapho. Nunc enim illud tantum pronuntio, delectationem victricem, ut supra explicatam, atque a nobis, & a Thomistis illis, de quibus Gravelonius loquitur, defensatam tantum differre à delectatione victrici Janseniana, quantum decretum efficax absolutum & gratia praedeterminans, prout à Thomistis defenditur, differt à decreto efficaci & praedeterminatione Calviniana: siquidem nos, ac Thomista cum victrici delectatione & praedestinatione libertatem indifferentiae, quam Calvinus & Jansenius minime agnoscunt, agnoscimus, profitemur, ac propugnamus.

6.
Antonius
Massoulie
iidem Thomista fuisse ex
D. Thoma.

VI. Joannem Gonzales, ac Thomistas, de quibus supra, non recedere à principiis Sancti Thomae haud obscure commonstrant eadem principia, quibus Petrus Manso gratiam relative efficacem studuit comprobare. Vide quae scripsi tertio numero hujus §. Verum ne à Thomistis, inter quos versamur, discedat statim oratio; Antoninus Massoulie perlaudata quaest. 6. id prolixa dissertatione studet evincere: ac primo articulo affir-

mat consentire cum communi Sancti Thomae discipulorum sententia eam, quae constituit divinae gratiae efficaciam in quadam congruitate, quae divinae gratiae motio superet malitiam, & resistentiam voluntatis: unde, inquit, pro varia dispositione, & variis veluti gradibus malitiae, cui superandae consentanea gratia confertur, major in uno esse debeat, quam in alio, ita, ut in uno interdum effectum omnem habeat, quem habere potest, & suae efficacitati proportionatum actum eliciat, & proprie efficax sit; in altero vero non omnem effectum habeat ex resistentia voluntatis, & tunc efficax quidem sit sua ipsa virtute, effectum tamen, ex resistentia, ut dixi, voluntatis non habeat, sed tunc inefficax evadat. Ad sententiam hanc demonstrandam, principio ait varios esse posse, & re ipsa esse oblationis & resistentiae voluntatis gradus; varios item gradus divinae gratiae, & motionis, quam ita Deus ex exquisitis suae providentiae legibus temperat, ut voluntatem pro libitu impellat, vel concutiat solum, vel omnino convertat: ex quo infert ea ratione efficacem, & sufficientem gratiam distingui, ut efficax major sit, sufficiens minor, quae resistentiam voluntatis omnino non vincat. Deinde contendit hanc efficacis & sufficientis gratiae rationem cohaerere communi Thomisticae Scholae sententiae, eoquod etiam Alvares inter nobiliores Thomistas non postremus disput. 80. docuerit eandem gratiam dici efficacem respectu effectus imperfecti, quem efficit, inefficacem vero, aut sufficientem respectu actus ultimi ac perfectioris, ad quem disponit. Idem confirmat ex diversis motibus, quibus impius ad justificationem disponitur, pulcherrima ex Angelico Praeceptore q. 28. de Verit. art. 3. & ex 1. 2. q. 113. art. 7. proferens, quo in loco S. Thomas explicat justificationem exemplo substantialis formae; quae licet in instanti, ac momento, ut inquiunt Philosophi, producat, prius tamen materia per alterationem disponitur, qua alteratione dispositiones contrariae depelluntur; quamvis perfecta conversio aliquando momento fiat, ut contingit in Paulo, prout idem Sanctus Thomas docet cit. q. art. 10. Praeterea Massoulie apposite mentem suam explanat comparatione ignis, qui primo immitit aliquem calorem, ac dispositionem aliquam producit. Deinde necessum est, ut majorem vel minorem calorem efficiat, quo lignum magis, vel minus dispositum est, at juxta subjecti variam dispositionem eadem aut similis actio ignis in uno effectum producit,

Tom. 2. pag.
204 de Ant
Massoul. vide
etiam supra
§. 1. n. 10.

ducit, quem non producit in altero: atque hac comparatione varios gratiae gradus, & relativam efficacitatem explicat vir doctus pag. 208. & sequenti, quidquid ait Sancti Thomae testimoniis illustrans. Secundo articulo à pag. 210. usque ad 214. eandem sententiam corroborat, de efficacia divinae gratiae pertractans, eamque locans in congruitate, & proportionem, ut illius utar verbis, in eo posita, quod superet resistantiam voluntatis. Ait Sanctum Thomam in cap. 5. Epist. ad Rom. comparare gratiam medicinae: verbisque Sancti Thomae productis, *Est igitur, inquit, gratia instar medicinae, & proportionem quamdam requirit, ut scilicet sua vi superet vim, & effraenem cupiditatis impetum.* Et post pauca: *Ita si fortior sit divina gratia motio, & ea motione accensa caritas vincat, superetque pravam cupiditatem, tunc motio divinae gratiae efficax est: quod si e contra vehementior sit ipsa cupiditas, cassi & inefficax redditur divina motio, aut ejus vis ita retardatur, ut licet effectum aliquem habeat, non habeat tamen perfectum, ad quem ex divina ordinatione refertur.* Fusc id probat allato discrimine, quod inter causam formalem, & causam efficientem intercedit, quarum illa statim effectum suum habet, & licet minima, contrariam formam expellit; altera autem gradatim agit, donec excessu virtutis activae possit sibi passum subicere: atque ita, inquit, gratia sanctificans, quamvis minima, omnia peccata mortalia omnino repellit, & tam in adulto, quam in parvulo effectum consequitur suum; sed gratia actualis pertinens ad genus gratiae efficientis exigit contemperationem ordinemque dispositionum, quibus vincat voluntatis resistantiam, quod assequitur tandem, quando est major eo cupiditatis motu, qui voluntatem hominis pertrahit, aut pertrahere nititur ad malum. Hoc idem evincit ex diversa tentationum pugna, ad quam superandam divina gratia confertur, hinc inferens majorem & ampliorem esse debere gratiam in eo, qui majori tentatione urgetur, quam in eo qui leviori pulsatur. Idem probat ex discrimine & inaequalitate actuum, quos divina motio in nobis efficit. Demonstrat subinde, quam facilius in hac sententia de gratia relative efficaci vitentur incommoda, quam in aliis explicandi modis Scholasticorum. Hinc enim apparet gratiam sufficientem, quam Schola Thomistica admittit, esse verissime sufficientem, nam motio E. G. quatuor si interdum effectum non habeat, non oritur ex defectu motionis divinae,

quae vim agendi non habeat, sed oritur ex prava dispositione voluntatis, quae ob parvum habitum intensum V. G. ut quinque, ipsius actionis impressioni, & vi, seu efficacia divinae motionis non subicitur; eo prorsus modo, quo si ignis admotum lignum non comburat, id non est adscribendum igni, quasi ei desit sufficiens vis agendi, sed quod lignum humiditate, & aqua plenum vi & efficaciae ignis obstat. Illud etiam commodi ex hac sententia proficisci demonstrat, quod rectissime imputatur homini ad culpam quod non agat, & divina praecepta non impleat, quando deest motio efficax; sufficeret enim divina motio, nisi pravo cupiditatis laqueo compedita voluntas teneretur: quod si in eo statu prava cupiditatis, quae voluntati dominatur, eamque confringit, praeter eam motionem ipsi necessaria sit, & majoris remedii ope egeat, imputet sibi, & magnitudini morbi pravae hominis voluntas, quae seipsam sua sese malitia, & cupiditate constrinxerit. Alterum etiam commodum ex ea sententia reportatur, quod ea posita optime explicetur, cur in iis, qui convertuntur, Dei misericordia, in iis vero, qui non convertuntur, justum judicium sit agnoscendum; quod enim à Deo averfus percipiat gratiam, quae malitiae vim & magnitudinem superet, solius divinae misericordiae opus est; quod vero minori motionem pulsatur, divinae justitiae est, cum ille abundantiori gratia privari omnino mereatur. Haec Antoninus 2. articulo. In tertio, qui protenditur usque ad 222. paginam, totus est in demonstrando praedictam sententiam certissime esse Augustini, qui innumeris in locis statuit efficaciam gratiae in delectatione victrici, & tunc delectationem à Deo immixtam efficacem esse, cum superat voluptatem terrenam: & ne putes loqui hunc auctorem de victrici delectatione absoluta, expende superius dicta, necnon quae sequuntur: *Adeo virtus naturae recte instituta consentanea col. 1. est, suasque delicias habet, ut nemo iis se non allici sineret, nisi alioquin prava cupiditatis adversa voluptate detineretur. Atque inde illa inter cupiditatem, & virtutem perpetua pugna: nec vinceretur ea cupiditatis voluptas, nisi Deus majorem delectationem immitteret, quae alterius vires minueret, & cupiditatis resistantiam omnem superaret. Ergo & in eo videtur esse posita gratiae efficacia, quod sit delectatio visrix, alterius scilicet delectationis, quam sibi subicit, & cujus resistantiam superat.* Habentur haec verba citata pagina 222. colum. 1. Postremo & quar-

quarto illius questionis articulo demonstrat Massoulié sententiam, in qua defenditur gratiæ efficacia per delectationem gradu superiorem comparate ad pravam adversamque cupiditatem, convenire cum sententia inter Thomistas, quoad modum explicandi communiorum; propterea quod etiam sententia illa gratiam admittat se ipsa efficacem, quæ sua vi per modum efficientis causæ, ac physica, consensum voluntatis efficiat, ipsumque prioritate naturæ & causalitatis antecedit; habeatque connexionem cum effectu, non ex scientia media, qua Deus futurum voluntatis consensum exploret, sed ex sua causalitate & infallibili vi agendi, quam habet ex absoluto antecedenti divinæ voluntatis decreto, tantam, vel tantam motionem tribuendo, quantam Deus videt necessariam esse ad actum prædefinitum, prout superiori articulo 3. pag. 113. Massoulié demonstraverat accuratius agens de sua à Congruistis discrepantia. Quapropter in quarto articulo pag. 223. & seq. concludit, nullam aliam inter has duas Thomistarum sententias differentiam adinveniri, nisi quod una utriusque gratiæ, sufficientis, & efficacia propriam notionem separans & distinguens, metaphysica magis, & exacta distinguendi arte utatur, siquidem etsi sufficiens & efficax gratia interdum minime entitate distinguantur, & separentur; dubitari tamen non potest, quin utriusque munera omnino diversa sint, quæ diversa munera in uno, eodemque auxilio inveniuntur, quamvis sufficiens ab efficaci non distinguatur, nisi relate ad diversam subiecti dispositionem. De Antonino Massoulié, ejusque sententia legendus auctor Operis inscripti, *Le Disciple Pacifique de Saint Augustin*, editi Paris. an. 1715. Hic auctor cap. ultimo 2. p. à pag. 815. §. Il n'y a un' autre manière usque ad pag. 821. §. Je ne puis omettre, gratiam relative efficacem accuratissime exponit, commendat, laudatque. Il y a un' autre manière (inquit) que le Pere Massoulié juge tres-propre, & tres-utile pour expliquer cette difficulté qui regarde la concorde de la grace efficace avec le libre-arbitre, c'est de dire avec Gonzales celebre Thomiste, que l'efficace de la grace est relative & non absolue, & que elle consiste dans une certaine convenance & proportion speciale, & pour me servir de ce terme reçu dans l'école, dans une certaine congruité de la grace, à l'égard dell'effet pour le quel elle est donnée, la quelle convenance rend la grace tres-propre à vaincre la malice, & la résistance de la

R. P. Lerti Theol. Tom. X.

volonté, & à surmonter les obstacles, & les indispositions qui se rencontrent dans un sujet pour le bien. Par exemple, à une volonté qui à six degrez d'obstination dans le mal par une mauvaise habitude, il sera besoin pour la convertir d'une grace plus forte qu'à une volonté qui n'aurait que trois ou quatre degrez d'obstination: de sorte, que la même grace qui surmonteroit trois ou quatre degrez d'obstination, parce qu'elle seroit dans un degre tres-propre pour le surmonter, pourroit n'avoir pas la même convenance, ni par conséquent le même effet & le même succès, si elle trouvoit six degrez d'obstacle, & de résistance. Nemo, qui auctorem hunc legerit, Jansenianum illum fuisse suspicabitur. Ex ejus verbis pagina 827. P. François de Bonne-Esperance Theologien de nostre Ordre, colligo fuisse Carmelitam.

VII. Mirum propterea est, Anonymum *Jansenismi Redivivi* auctorem in altera *Appendice* pag. 5. quam suo loco discutiemus, fateri nullam affinitatem habere cum hæresi Janseniana sententiam, quæ repetit gratiæ efficaciam à physica prædeterminatione, necnon sententiam alteram, quæ ponit efficaciam gratiæ in delectatione victrici, modo victrix dicatur, non ex graduum superioritate, sed ex absoluta voluntate Dei, qui novit, ac decrevit ita movere voluntatem humanam, ut certo & infallibiliter, licet liberrime, delectationi consentiat. Mira, inquam, res est: nam primo auctor iste ignorat inter Catholicos esse bene multos, etiam ex Thomistis, qui efficaciam gratiæ in delectatione victrici ex graduum superioritate constituunt, ut hactenus evidentissime demonstravi; ideoque Catholicis notam *Jansenismi* imperite nimium, vel audacter impingit. Deinde nos in delectatione superiori statuimus gratiæ efficacitatem, non ad Jansenii trutinam postea ponderandam, sed ad principia prædeterminationis physicae, & delectationis absolute victricis; siquidem & nos contendimus delectationem illam superiorem pendere ex efficaci & absoluta Dei voluntate, quæ inspirat talem delectationem, quæ certo & infallibiliter, salva tamen indifferentia liberi arbitrii, trahat ad opus, vincendo contrarios motus concupiscentiæ, imo fatemur ipsam gratiam efficacem, & delectationem victricem interdum esse absolutam, idoneamque ad superandam omnem penitus duritiam cordis, ut constat legenti librum nostrum xiv. cap. 8. ideoque quantum ad gratiæ efficientiam attinet, omnino cum aliis

7. Falsa quædam supposita adversarii.

Tom. 3 pag. 103.

D Catho-

Catholicis convenimus. Præterea difficultas, quæ invenitur in concilianda libertate cum gratia per se efficaci, non est, an libertas indifferentiæ consistere queat cum qualitate physica, cum motione divina, cum delectatione, aut *absolute*, aut *relativa*; sed an consistere possit cum decreto efficaci absoluto & antecedenti, cum præmotione inferente certo & infallibiliter actum prædefinitum ante exploratum voluntatis consensum, cum prædeterminatione ad unum actum trahente liberum arbitrium, prius quam istud sese ad agendum determinet. Hic nodus est; & hæc difficilis quæstio, quomodo gratia conciliari possit cum libertate. Unde in hac quæstione qui gratiam *per se* efficacem dari negant, obijciunt interitum libertatis, & principia tum Calviniana, tum Janseniana, non tantum nobis gratiam effectricem locantibus in delectatione *relativa*, verum etiam Thomistis prædeterminationem physicam adstruentibus. Quæ sane quisquis negat; prorsus ignorat, quæ Bastida cæterique Medistæ Prædicatoribus opposuerunt, ignorat *Parallèle* inter Calvinum & Bannesium ab adversariis excogitata & objecta; ignorat argumenta, quibus auctor literarum ad Alexandrum probare nititur Thomistarum & Jansenianorum eadem esse principia, easdemque consecutiones. Falluntur ii quidem omnes; sed turpius fallitur Anonymus ignorans quod in sententia Thomistarum arduum magis ac difficilior adversariis videtur ad conciliandam cum gratia libertatem; id nempe, quod nobis cæterisque omnibus præmotiones efficaces absque adminiculo scientiæ mediæ tradentibus, commune est; sed à nobis, ut nostra fert opinio, longe facilius expeditur. Insuper adversarium rogo, atque obtestor, ut mihi dignetur explicare, quomodo stet cum libertate indifferentiæ prædeterminatio physica, & delectatio *absolute* victrix, non stet autem cum eadem libertate delectatio victrix *relative*; seu, quod idem omnino est, quare libertatem evertat inspiratio sanctæ dilectionis ad quinque E. G. gradus intensâ, sibi subiciens pravam cupiditatem ad quartum usque gradum accensam; & libertatem minime evertat delectatio victrix *absolute*, omnemque concupiscentiam, quantumvis robustam, supremisque gradibus flagrantem, superans ac subiciens? Illud etiam peto, cur delectatio *victrix* dicatur, nisi comparate ad concupiscentiam, quam vincit? Enimvero arbitramur, ipsamet vocabula ab Augustino usurpata plurimum valere

ad veritatem sententiæ nostræ corroborandam, atque ad revincendam Jansenianæ hæreseos calumniam.

VIII. Quid? quod etiam Congruistæ debent gratiam efficacem *relative* tantum adstruere? In horum quippe sententia sufficiens gratia redditur *efficax*, si conferatur in tali congruitate loci, temporis, subiecti; atque sine effectu remanet, si careat ejusmodi congruitate. Efficax est ergo comparate ad subiecti extrinsecas & intrinsecas dispositiones, non *absolute*. Hinc est, quod Congruistæ Joannem Gonzales, de quo supra num. 4. ad partes trahunt suas, sibi que consentire contendunt. Est tamen inter nos, & Congruistas discrimen maximum; quoniam illi putant conferri gratiam congruam, scilicet, hominem vocari in hac opportuna circumstantia, ob præscientiam boni usus arbitrii; quia nempe Deus prævidit quod in tali opportunitate vocatus obtemperabit & præbebit assensum: nos contra affirmamus, non pendere à tali præscientia quod Deus talem gratiam inspiret, sed à voluntate efficaci, qua vult, ac prædefinit ejus, qui vocatur, consensum; & ne voluntas illa absoluta ac divina frustretur effectu, inspirat talem delectationem, quæ superat pugnantem cupiditatem, & ex qua certo, atque infallibiliter, omnino tamen libere, effectus ipse consequitur. Ita docuit Antoninus Massoulié, ita Agidiani nostri, de quibus 2. n. ita nos lib. xviii. cap. 8. & 9. Si præscindamus itaque à *scientia mediæ*, quam nec admittimus, nec admitemus unquam; nil in sententia nostra erit, quod adversariis displiceat: ac tantæ demum criminationes in nos, quoniam hesternum commentum *scientia mediæ* refellimus, invidioso Jansenismi nomine inveniuntur esse conflata. Dixi de Gratia *relative* victrici.

IX. Agam nunc de *potentia proxime expedita*, quod est hujus §. pars altera. Anonymus nunquam nobis objecisset, quod alicubi scripserimus per adiutorium *sine quo non* excitante in nobis parvas & invalidas delectationes, sive per gratiam sufficientem, prout distinguitur ab efficaci, non conferri potentiam proxime expeditam ab omni prorsus impedimento, si animadvertisset id à nobis eo sensu tradi, quatenus necessariam dicimus gratiam *sese* efficacem, ut voluntas exeat in actum; si ad memoriam revocasset rejici à defensoribus gratiæ efficaci æquilibrium illud, in quo voluntas per gratiam sufficientem constituta habeat potestatem

Vide Acta
Congreg. de
Auxiliis
tom. 3. & 8.
Liv. num. de
Meyer Hist.
de Auxiliis
diss. 1. cap. 5.
& 6. Ep. 18.
& 9. ad Alex-
andrum,
&c.

8.
Congruistæ
in explica-
tione sola
contrarii,
non in sub-
stantia.

9.
Obiectio ead-
em remè in-
surgit in No-
tissimam.

potestatem aque expeditam ad unam partem, & alteram; ac si legisset duntaxat Norisii Opera, Germanitates præsertim, & Calumniam sublatam. Etenim Norisius in Calumniâ sublata cap. 1. demonstrat ex Francisco Suarez lib. IV. de Gratia cap. 4. num. 6. auxilium illud, quod est actu receptum, nondum esse proxime sufficiens ad illum actum, ad quem illud auxilium præveniens dicitur esse necessarium, sed tantum sufficiens reme-

Tom. 3. pag. 1060. & seq.

mote. Ergo (inquit) auxilium illud, quod supponitur actu datum, est proxime sufficiens ad illam priorem dispositionem, & ita ad illam includit omnia auxilia prævenientia actu data, & respectu ulterioris actus est tantum remote sufficiens. Hanc Suarezii doctrinam confirmat Norisius aliorum Theologorum auctoritate, roboratque Augustini verbis locupletissimis ex lib. de Grat. & lib. arbitrio cap. 15. & 17. & ex libro 3. contra Maximum cap. 14. concludens, *Transgressorem legis reum esse peccati, tamen si caruerit gratia proxime sufficiens, qua posset exequi mandatum.* Cap. 2. probat Norisius tali auxilio proxime sufficiente privari aliquando etiam justos, dum urget observatio alicujus mandati, quod non potest impleri sine gratia; quod rursus demonstrat ex Suarezio lib. IV. de Grat. cap. 18. num. 19. atque ex Basilio Ponceo 1. p. Relect. de Grat. cap. 17. num. 10. quorum verbis productis, ait: *Auxilium proxime sufficiens ad resistendum graviori tentationi illud est, quo habito nihil ulterius adjutorii à Deo dandum superest, ut tentatio possit reapse superari.* Demonstrat subinde, justis quoque orandum esse, ne tentationi succumbant, ex sess. 6. Trident. cap. 11. & August. lib. de nat. & grat. cap. 43. hinc syllogismum istum conficiens: *Qui non habet potentiam proximam observandi præcepti, habet privationem auxilii proxime sufficientis: sed justus quandoque urgente præcepto non orans, non habet potentiam proximam observandi præcepti; ergo tunc habet privationem auxilii proxime sufficientis.* Idem ex Patribus Africanis epistola ad S. Innocentium, atque ex aliis Augustini textibus compluribus doctissimus Cardinalis corroborat confirmatque. Cap. 4. ejusdem Opusculi profert verba Suarezii scribentis lib. 4. de auxiliis cap. 18. num. 19. *Dico ergo sensum Augustini esse, Adamum recepisse auxilium proxime sufficiens ad perseverandum si vellet, & ita sufficiens, ut pro sua libertate, & velle & perseverare cum effectu potuisset, quod est verissimum. De hoc ergo eodem auxilio, ita proxime sufficiente negat A. R. P. Berti Theol. Tom. X.*

Tom. 3. Nov. pag. 1094.

Augustinus dari hominibus lapsis, qui cum effectu non perseverant in penam primi peccati, &c. Additque statim auxilium sufficiens naturæ lapsæ non esse tantum, ac quale fuit in Adamo propter fomitem, & alia impedimenta bene operandi. Non dicit tamen, inquit, Augustinus hujusmodi homines in præsentī statu nullum auxilium sufficiens recipere ad perseverandum; nam recipiunt saltem remote sufficiens, in eis tamen propter conditionem hujus status tale est, ut non sit proxime, sed remote sufficiens, & ut nunquam consequatur effectum. Unde constat illud tantum juxta Suarezium ac Norisium esse auxilium in hoc statu proxime sufficiens, quod est efficax, id est, effectum consequitur. Vide & responsionem Norisii ad Germanitatem xv. prope finem primi Voluminis. Ex his evidentissimum puto eos, qui nos Janсенiani erroris insimulant, propterea quod aliquando affirmaverimus gratiam sufficientem, prout ab efficaci distinguitur, non dare potentiam proximam completam & expeditam, quoniam ad ponendum actum requiritur gratia uberior, nempe adjutorium quo, adversus Norisium, cujus & verba & sensus exscribere consulto studuimus, acuisse stylum, atque sub obscuro nomine nostro Cardinalem doctissimum & celeberrimum iterum fuisse aggressos. Et revera cum lib. 18. in quo disputavi contra hæresim Janсенianam, ubique Norisii verba reddiderim, & sæpe etiam laudaverim; Anonymus de Norisio callide tacet, ne cogatur asserere me à tanto viro dissentire: quod apertissimum foret mendacium, quemadmodum in eo quod spectat ad gratiam sufficientem, & ad potentiam proximam expeditam, constat ex nuper dictis.

X. Priusquam à Norisio discedam, addendum est, auctorem Prodromi Velitaris cap. 1. hinc adversus Augustinianum scriptorem moliri iniquam criminationem, quod is neget omnem gratiam proximam sufficientem, cum tamen Gratia actualis vulgo in Scholis dividatur in proximam sufficientem & efficacem; quarum illa dicit plenam & proximam potestatem ab omni actu separatam, illa vero plenam potestatem agendi cum actu conjunctam. Dispunxit Norisius hunc librum brevibus & eruditis notis propria manu additis ad libri marginem: in quibus ait, *Illam partitionem non ponitur.* Lege. Suar. pag. 236. Macedo illam rejicit p. 88. Scrinii. In Cortina pag. 318. & 293. Gratiam datam Adamo dari etiam quandoque in hoc statu ex Augustino affirmo.

IO.

Alia similis obiectio solvitur verbis Norisii.

Prodromus Velit. cap. 1. pag. 4. Cod. Angel. Biblioth. LL. 4.

14.

D 2

firmiter. Illa est modo remote sufficiens, & proxime sufficiens ad orandum. Alii debilem gratiam dicunt, Jesuita incongruam, Thomista remote sufficientem, quatenus illi aliquid efficacitatis deest in actu primo, ut sequatur actus secundus. Lege Alvarez disp. 92. num. 2. Si resistit liberum arbitrium, non est victrix gratia, sed victa: omnis autem qui vincitur, debilis dicitur eo ipso quod à valido superatur. Recte petit Ecclesia actum, quia illa sola gratia (quæ dat actum) plene sufficit. Quid enim prodest, inquit Augustinus cap. 15. de Grat. & lib. arbitrio, si quod possumus, nolumus; aut quod volumus, non tamen valemus implere? Vide orat. in Festo S. Norveri 6. Junii. Prudentium pag. 246. Augustinus ait in sententia Pelagianorum tolli orationes, quia illi ponebant possibilitatem completam. Potentia proxima & expedita explicatur in Adam à Bellarmino lib. 5. de Grat. & lib. arb. cap. 27. ff. Ut igitur intelligamus. Hæc Norisius in notis ad pag. 4. & 5. Prodromi: ex quibus apparet juxta Norisium à gratia sufficienti, cui resistitur, non dari potentiam proxime expeditam, atque completam: id affirmari etiam à P. Macedo, à Suarezio, ab Alvarez, à Bellarmino, id evinci ex orationibus Ecclesiæ, quibus iusti orant, ut bona opera adjuvante Domino valeant exercere; id tandem manifestum fieri Theologica ratione, quoniam posita possibilitate completa tollitur oratio, qua divinum petitur adjutorium; & irrisoria foret oratio, qua petimus, ut facere possimus, quod facere jam possumus potentia proxima, completa, expedita. Achilles Galliardus Societatis Jesu in Congregat. de Auxiliis exhibuit Summo Pontifici scriptum in quo cap. 6. demonstrat in sententia Congruistarum solam gratiam congruam, qua Deus ita contemperat, & accomodat assensum, ut inde sequatur, esse proxime sufficientem; hinc inferens non habere, juxta Congruistas, gratiam proxime sufficientem, quisque non habet gratiam congruam. Vide tom. 2. Mss. Congregat. de auxiliis pag. 28. Scriptum illud propria Jesuitæ manu firmatum est. Eant modo, & rubore suffusi fateantur se Norisium, celebresque auctores ab eo laudatos nunquam legisse, neoterici illi, qui inter scita Janseniana recensent denegare potentiam proxime completam ad opus supernaturale, ubi deest auxilium quo, sive gratia efficax, ex qua sequitur actus secundus. Profecto si hæc legere non potuerant, quæ nos modo ex Mss. schedis in lucem proferimus, legere ta-

men poterant, quæ typis edita sunt, superiori numero commemorata, necnon eximios Theologos à Norisio laudatos, nullique rerum Theologicarum studiose prorsus ignotos.

XI. Videndum modo est, an Norisius recte pro sententia nostra Patrem Macedo, Alvarez, & Bellarminum laudaverit; nam de Suarezio id vidimus num. 9. Igitur Patris Macedi in *Sermonio* cap. 8. hæc sunt verba: Quod autem dicunt quidam, auxilium sufficiens illud esse, quo voluntas ita preparatur, ut sit in potestate proxima & expedita ad operandum, & tamen omnino indifferens maneat posito illo auxilio, cujus domina sit voluntas, quæque pro suo libitu utatur, non utaturve: id sane ab Augustini sensu, & recta ratione prorsus abhorret; & proxima pagina negat cum auxilio sufficienti, ut à plurimis Scholasticorum accipitur, voluntatem esse omnino indifferentem, & cum æquali & integra citra omnem inclinationem potestate. Quæ non asserit tantum, verum etiam demonstrat virille in Augustini lectione diu multumque versatus. In Cortina item pag. 203. hæc de adjutorio quo scribit Macedo: Secunda gratia Adami secundi, & hominis lapsi major erat, & potentior; quia ut donaret posse, sanabat, & erigebat, & roborabat naturam vulneratam, prostratam, infirmam; supplebatque virtute sua, quod rectitudo, sanitas, & integritas faciebant: unde non solum adevat potentia promptæ, expeditæ, ac præparatæ, sed etiam liberabat & præparabat potentiam, & impedimenta removebat; itaque non solum oblata dabat proximum posse, sed etiam inducta faciebat. In quo primum apparere major virtus gratiæ secundæ; quia prima supponebat potentiam expeditam & liberam: secunda impeditam, & servam; prima tantum explicabat in usum potestatem agilem & promptam: secunda ipsammet potestatem suo pondere tardatam & oppressam expediebat, &c. & pag. 318. Dari hodie in nobis pulsus gratiæ omnino similes iis naturæ integræ: nam quos experimur inefficacis gratiæ motus, qui velleitates tantum excitant, eos ego existimo similes primo adjutorio sanæ integræque naturæ; sed eo tamen diversos, quod si satis omnino erant ad operandum in statu recto, imo & cum iis in eo Angelos, & Adamum, quamdiu bonus, operatos: nunc vero urgente mole cupiditatis auxilium illud inefficax nec satis omnino esse ad operandum, supposita infirmitate potentia, nec cum eo quemquam operari. Recte ergo

Norisius

II. Adducitur formalibus Macedo, à Norisio citatus.

P. Macedo Sermon p. 88. & 89.

Cortina, pag. 293.

Norissius asseruit etiam Patrem Macedo firmissime docuisse, quod in hoc infirmitatis statu solum adiutorium quo, & per se efficax dat *potentiam proxime expeditam & completam*, quæ potentia in statu naturæ integræ aderat cum solo adiutorio *sine quo non*; præmonstravitque nobis discipulorum suorum minimis (hoc enim nomine gloriamur magno opere) Norissius noster, quomodo si in nos, ut in se ipsum olim, Jansenianæ labis probrum objiceretur, facili negotio nosmet ipsos, ipsummet, & Augustinianæ doctrinæ cultores, adversus veteres, novasque calumniarum machinationes intrepide tueremur.

12. Verba Bellarmini à Norissio citati.
To. IV. pag. nova edit. 341.
XII. Eminentissimum quoque Bellarminum laudavit Norissius fideliter, & accurate: nam citato lib. 5. de Grat. & libero arbitrio cap. 27. §. *Ut igitur intelligamus*, docet ille, *liberum arbitrium Adamo ante peccatum duobus in rebus potentius fuisse, quam nostrum; nos enim etsi liberi sumus in actu voluntatis, & possumus pro arbitrio velle & non velle, eligere & non eligere, tamen sæpe non sumus liberi in actibus aliarum potentiarum sive in executione voluntatis, & pati cogimur rebellionem partis inferioris, & dicere cum Apostolo, Quod nolo, hoc facio. Adam vero ante lapsum liber erat non solum in actu voluntatis, sed etiam in executione, cum nulla esset in ejus corpore rebellio, & omnia membra illi servirent ad nutum. Quæ verba aperte demonstrant nos, etiam cum volumus, experiri rebellis carnis, & noxiæ cupiditatis impedimenta, nec habere ad exequendum id, quod volumus, expeditam illam potentiam, ac plenissimam, & in æquilibrio positam libertatem, quam habuit ante peccatum primus homo.*

13. Concluditur solutio objectionis 2dæ.
Alvarez pag. 639. edit. Lugd.
XIII. Didacus Alvarez Archi-Episcopus Tranensis, cujus meminit Cardinalis Norissius, lib. VIII. de *Auxiliis divinæ gratiæ* disp. 79. docet, quod si loquamur de auxilio sufficiente, quo possumus complete operari, *Illud auxilium dicitur complete sufficiens ad aliquam operationem, ultra quod nullum aliud auxilium est absolute necessarium, ut illa operatio actu producatur*: ideoque Alvarez nullam potentiam completam, & expeditam in ordine ad actum supernaturalem agnoscit absque gratia efficaci, quæ operatio ipsa producat. Id vero debebat Alvarez necessario affirmare, postquam disp. 18. pag. 148. docuerat auxilium efficax tribuere voluntati ultimum complementum actus primi, ut inquit S. Thomas 3. con-

tra Gentes cap. 66, & q. 3. de potentia art. 7. ad 7. & disp. 19. pag. 155. idem Alvarez tradiderat sententiam S. Thomæ, ac Thomistarum esse, quod *auxilium Dei, sive motio prævia, quæ movet & applicat causas secundas ad operandum sit in illis aliquid reale distinctum ab earum operationibus, & esse quoddam complementum virtutis activæ, quo actualiter agat. Ubi ergo talis motio, utique efficax, non reperitur, juxta Alvarez, alioquin Thomistas erit quidem auxilium sufficiens, sed non tale, quo detur virtutis activæ complementum, sive, ut nos cum Norissio diximus, potentia proxime completa, atque expedita. De hac sententia scribit Joannes Gonzalez de Leon, qui anno 1635. & seq. fuit Romani Collegii S. Thomæ Aquinatis Regens, in Controv. de Auxiliis contr. 5. art. 6. Alii qui doctissimi Thomistæ arbitrantur minus congrue vocari sufficiens illud auxilium, quod contra efficacem dividitur, sed appellandum esse auxilium generale in ordine gratiæ, vel communem vocationem, sive auxilium sine quo non potest recte operari, vel cum quo potest operari salutis opera: eo ducti, quia voces istæ sunt antiquiores, & traditæ à Sanctis Patribus, & hæc vox sufficiens aliquas patitur diffinitiones, & specialiter quia Sanctus Thomas pluribus in locis accipit sufficiens pro efficaci. Alii Thomistæ communiter cum omnibus Scholasticis nostri temporis, & cum aliquibus antiquis, judicant auxilium, quod contra efficacem dividitur, recte appellari sufficiens, & nullum ex hoc sequi inconveniens. Quoad rem vero non dividuntur. Archi-Episcopus Tranensis, Magister Herrera, & alii asserunt in re non esse sufficiens, id est, non reddere potentiam complete actuatam in ratione principii, sed indigere auxilio efficaci, quod in illorum sententia duo facit, & complet potentiam, & illam applicat ad operandum infallibiliter. Satis, ut opinor, adversarii nostri perceperunt, assertum illud, Gratia sufficiens, prout distinguitur ab efficaci, non dat potentiam completam & proxime expeditam, quam imperite vellicarunt tanquam Jansenianam blasphemiam, non tantum indemnem esse, validisque munimentis suffultam, verum etiam prolatam clarissimis cujuscunque Scholæ Theologis.*

14. Obiectio 3ta solvitur ex Suarez.
XIV. Verba, quæ ex Joanne Gonzalez nuper exscripti, exsufflant calumniam alteram, quæ nobis Jansenismus imputatur, quia asserimus probare nos quidem maxime gratiam sufficientem Thomistico sensu, sed potius hujusmodi gratiam

Tr. 1. pag.
219.

gratiam attempta vi grammaticalis significatfonis appellandam esse *inefficacem*. Hoc sane affirmavimus libro XVII. cap. 3. Sed laudavimus Medistas omnes, ac Tournelium, Norisium, Cumel, Lauram, Macedum, Basilium Poncium, & Sacram Facultatem Lovaniensem id asserentes. Debuerat Anonymus hos perlegere; quandoquidem ei & auctores, & loca indigitavimus. Nunc ne impostores, mendacesque videamur; cogimur lectores rædio afficere, ac testimonia illorum auctorum recitare. Pro Medistis unus sufficiat Suaresius, qui lib. 3. de Auxiliis cap. 6. num. 4. hæc scribit:

Suarez Opus. De ratione auxilii sufficientis, si proxime
cul. pag. 249. & actu sufficiens sit, est, ut includat
edit. Lugd. omnia auxilia necessaria simpliciter, quæ
per modum principii concurrunt ad supernaturalem actum, quia hoc auxilium est
sufficiens per modum potentie, potentia
autem ut sit sufficiens, oportet ut habeat
omnem virtutem necessariam ad agendum:
& hoc ipsum præferret nomen sufficientis,
nam si aliquod necessarium principium
deest, sine illo non potest aliud operari:
ergo aliud non erat sufficiens. Cum itaque
sententiâ nostrâ, omniumque Thomistarum,
necessarium sit auxilium efficax
quod per modum principii concurrat ad
supernaturalem actum; sententiâ nostrâ,
omniumque Thomistarum, nequit dari
gratia sufficiens, prout gratia sufficiens
explicatur à Suaresio, nisi sit gratia efficax.

15.

Ex Tournelio, addita alia contra adversarium argumentatione.
Tourn. pag. 544. & 545.
edit. Venet.

XV. Tournelius, quem secundo loco nominavi; P. 2. de Gratia q. 7. art. 4. concl. 3. inquit: *Non placet gratia sufficiens, quæ nunquam immediate suum effectum sortitur defectu gratiæ efficacis physice prædeterminantis. Prob. 1. Quia gratia hujusmodi re ipsa nec satis sufficiens ac utilis videtur homini ad observandum præceptum. Siquidem ea gratia re ipsa insufficiens & parum utilis videtur, quæ non complectitur id omne, quod requiritur ex parte principii, ut actus ponatur, vel saltem impetretur uberius auxilium, quo accedente actus ipse ponatur; atqui talis est sufficiens sensu Thomistico. Deest enim illi aliquid ex parte principii, ipsa scilicet physica præmotio: deest quoque auxilium, quo certo uberius gratiam homo impetrare possit, nempe gratia orationis, quæ non minus indiget auxilio physice præmovere, quam quilibet alius actus pietatis; ergo gratia illa vere sufficiens nec est, nec dici potest. Dicat nunc, quæso, obrectator: Augustinianus scriptor mavult auxilium sufficiens appellari potius inefficax. Quo sensu sufficiens*

appellandum est? *Proxime & complete*, ita, ut nullum aliud auxilium requiratur ad agendum, atque ut *efficax* sit, desideretur duntaxat cooperatio liberi arbitrii, ut inquit Medista? Hoc auxilium tali sensu *sufficiens* non datur: neque admitti potest ab iis, qui gratiam *per se* efficacem propugnant. Vide Thomam Lemosum lib. 4. Panopliæ Tract. 2. p. 2. cap. 6. & 7. egregie hujusmodi auxilium *sufficiens* impugnantem. Sensu Thomistarum? Admitto auxilium hoc sensu *sufficiens*, sed assero non ita appellandum juxta ideam notionemque illorum, qui ajunt non esse, nec dici posse *sufficiens*, quod aliud auxilium petit ad supernaturalem actum eliciendum, ut ajunt Medistæ omnes, & Congruistæ, ne non Tournelius, quem nesciunt omnes cujus sententiæ sit homo. His ita se habentibus, quisnam sani judicii potest nos redarguere, quod fateamur admittendam esse gratiam *sufficientem Thomistico sensu*, & asseramus, quod potius appellanda foret *inefficax*, quam *sufficiens*? Profecto in re Thomistis, in nomine autem cæteris consentimus; imo ut affirmat Gonzales, de quo num. 13. *aliqui doctissimi Thomistæ arbitrantur minus congrue vocari sufficiens illud auxilium, quod contra efficax dividitur: quod & fatetur prælaudatus Thomas De-Lemos eodem lib. 4. Tract. 3. cap. 2. pag. 38. hisce verbis: Aliqui ex discipulis S. Thomæ in ista materia satis periti arbitrantur minus congrue auxilium illud, quod dividitur contra efficax, vocari sufficiens.*

Thom. De Lemos tom. 4. pag. 2. tract. 2. pag. 23. & seqq.

XVI. Laudavi in Opere de Theologicis disciplinis etiam Franciscum Cumel, (nam de Cardinali Norisio dictum satis) qui tom. 3. Variarum disp. d. 4. sect. 1. tametsi admittit gratiam *sufficientem* distinctam ab efficaci, quemadmodum admittunt Catholici omnes, scribit tamen: *Qui caret efficacia auxiliii gratiæ Dei, non habet omnino immediatam, & proximam virtutem, & potentiam ad operandum, quia hanc præstat efficax Dei gratia; sufficiens vero auxilium præstat quidem vim potentiam, non quidem omnino proximam cum ultima actualitate, sed minus proximam, & quasi mediatam, vel minus immediatam, & incompletam, seu inadæquatam. Et sectione secunda concl. 1. pag. 64. animadvertit se loqui de Gratia Theologicæ, non grammaticè liter sufficiente; quoniam, Auxilium gratiæ Dei, quod appellatur sufficiens, non vocatur sufficiens ex eo, quasi ipsum solum sit satis ad actum habendam illam operationem,*

16. Solutio ultior ex Franc. Cumel. tom. 3. pag. 58. & 59.

tionem, ad quam ultimo ordinatur, quasi non sit aliquid aliud necessarium, nisi quod non ponatur impedimentum. Idem prorsus nos tradidimus Tom. 3. pag. 219. de gratia sufficiente differentes, & sensum grammaticalem distinguentes à Theologico; ubi scripsimus quæstionem esse grammaticalem, an gratia sufficiens Thomistico sensu sit vere & proprie sufficiens, in sensu Thomistarum vocabulum sufficientis maxime nobis probari, at solam gratiam efficacem esse proximè sufficientem, si gratia sufficiens accipitur, quatenus cum illa potest poni actus absque gratia validiori; juxta hanc rationem dicendam, si daretur, sufficientem gratiam, quam propugnant Molinistæ: Thomistarum tamen complures docere per gratiam sufficientem potentiam reddi completam; mea denique nihil referre, utrum gratiam, quæ distinguitur ab efficaci, dixeris aut inefficacem, aut sufficientem. Vide, num hæc litteris consignaverim, & miraberis temeritatem eorum, qui me ausi sunt Jansenianis annumerare, quod dixerim gratiam sufficientem non tribuere potentiam proximè completam; & si grammaticalem significationem attendamus, inefficacem potius, quam sufficientem esse appellandam.

17.
Ex Cardinali
Lauræa.

XVII. Quid nunc adversarii nostri dicturi sunt de Thomistis, quos Joannes Gonzales, & Thomas de Lemos doctissimos, atque in his controversiis satis peritos appellant? Quid de Henrico Cardinali Norisio, & de Francisco Cumel, quorum & sententias & verba caute prudenterque usurpavimus? Quid demum de Lauræa, alisque, quos non legulejorum more, sed post accuratam aliduumque lectionem produximus? Et quidem Cardinalis de Lauræa, ut ad hunc pertranseat dissertatio, Opusculo 3. cap. 4. num. 83. inquit: *Adv. quod verbum sufficit, tam apud Grammaticos, quam apud scriptores profanos, imo & sacros, significat verbum impositum ad ostendendum aliquid idoneum, & aptum ad ponendum effectum aliquem inesse reali, & significat idem, ac satis est ad faciendum.* Ideoque sæpe cum aliis viris doctis miratus sum, cur Theologi moderni gratiam illam divinam, qua homo vocatur, excitatur, illuminatur, & inspiratur ad bonum faciendum, & effectum non obtinet, vocare caperunt sufficientem, ad distinctionem efficacis, quæ semper habet annexum effectum, cum satis non sit ad eum ponendum, sicut efficax, quæ in rigore dici deberet SUFFICIENS: & cap. 18. pag. 519. ubi de gratia sufficiente pro-

lixius pertractat, ait dari quidem istiusmodi gratiam Theologico sensu sufficientem, at non obvio & grammaticali; si quidem hoc vocabulum sufficiens grammaticaliter sumptum significat rem aliquam non indigentem aliquo alio in suo genere ad effectum aliquem producendum.

XVIII. Franciscus Macedo, quem proxime laudavi, in Cortina ad hunc modum loquitur: *Illud auxilium absolute, ut in se, sufficiens est; cum eo enim voluntas, si expedita esset, posset operari: per accidens tamen non est satis, quia supposito statu & impedimentis potentia majorem requirit virtutem, & intensiorem ad expediendam, applicandamque voluntatem. Ideo semper malui hujusmodi auxilium inefficax, quam sufficiens appellare.* In *Scrinio* item cap. 8. hæc scribit: *Ego semper malui tum in Cortina, tum superioriori libro hujusmodi auxilium inefficax, quam sufficiens appellare: & rursus eodem capite: Adjutorium illud sine quo non inveniri in statu naturæ lapsæ, sed mutatum, deflexumque: atque adeo multo minus, quam tunc, sufficiens; nam tunc satis esset omnino ex integro ad recte operandum, & perseverandum nullo alio addito, sed tantum concursu voluntatis sanæ, & sanctæ, & integræ. At nunc illud non omnino & ex integro sufficere propter infirmitatem, & vitia, & corruptionem naturæ, nisi per novam virtutem augeatur & crescat, sine qua est tantum remote & inchoate sufficiens, non proximè, & perfecte sufficiens. Quæ quidem est ipsissima Augustini, uti nos ex eo discendo accepimus, doctrina.* Et paucis interjectis: *Sin aliter judicant, & illud tantum auxilium sufficiens dicunt, quod Suarius completum & integrum & proximum vocat, uti video recentioris nominis Theologos dicere, Augustinum certe ejus sententiæ auctorem non habent: cum illud ipsum auxilium efficax sit atque adeo inducens opus, &c.* Idem Macedo eodem capite: *Augustinus auxilium sufficiens Efficax dicit, cum proximè sufficiens est, imo non putat sufficiens, quod non habet effectum: & quidem meo judicio recte, nam si sufficit, & datur ut sufficiat, cur non efficiet id, propter quod datur, quod si non efficiet, profecto non sufficit.* Nec solus Augustinus, sed etiam alii Patres auxilium quod Scholastici efficax vocant, sufficiens appellant: uti observat Vasquez, & probat ex Prospero, in 1. 2. disp. 185. cap. 11. num. 55. Hæc Macedo, qui adversus Jansenium strenue certavit, nobisque patronum alium nunc exhibet, cui

18.
Ex P. Macedo.
P. Macedo
pag. 313.

Scrini. pag.
81. 86. 90.

91.

Pag. edit.
Rom. 357. &
358.

Vasquez
tom. 2. in 1.
2. pag. 274.
edit. Lugd.

cui adversarii nostri obmutescerent assurgunt, scilicet, Gabrielem Vasquez fidelissime à se citatum.

19. Verbis Academiae Lovan. & brevi recapitulatione dictorum finitur tota solutio. *Justif. edit. Parisiens. pag. 129. & seq.*

XIX. Sacra demum Academia Lovanienfis in *Justificatione* Censurae suae edita anno 1588. num. 177. inquit: *Addimus & hoc, quaecunque subsidium, quod aliquando subministrari dicitur in iis, qui neque credunt, neque convertuntur ad Dominum, non fuisse sufficiens ad fidem aut conversionem. Quippe gratia ad conversionem sufficiens ipsa convertit, quae vero non convertit, non sufficit. Quod vel ex eo satis elucet, quia pro quolibet non converso orandum esse putet Ecclesia, ut convertatur. Ea est gratia, quam petimus deprecantes, Convertite nos Deus salutaris noster, & averte iram tuam à nobis: & infra pag. 140. Docet Augustinus Christi gratiam sufficienter preparantem non illuminare tantum, suadere, excitare, pulsare, quae omnia & Pelagius agnoscebat, sed ipsam quoque corrigere infidelitatem, ac donare fidem, cordisque conversionem. In hac ergo Justificatione die 17. Augusti praedicti anni 1588. probata omnium Sacrae Facultatis Doctorum concordia iudicio, ut constat ex pag. 159. apertissime traditur illam tantum gratiam esse sufficientem, sive sufficienter preparantem, quae convertit, donatque cordis conversionem, gratiam scilicet efficacem. Demonstratum est itaque gratiam sufficientem, prout ab efficaci distinguitur, etiam illius nomen retinendum sit, re ipsa inefficacem potius esse, quam sufficientem; si tamen gratiae sufficientis nomine eam intelligas, quae ex parte principii nullum aliud auxilium requirit, ut liberum arbitrium prodeat in actum. Demonstratum est, cum gratia, quae non sit delectatio victrix, adiutorium Quo, & auxilium efficax, haberi quidem potentiam, sed non ita completam, ut possit ponere actum sine gratia ipsa victrice, sive potentiam ab omni impedimento expeditam, nulloque alio adiutorio indigentem, ut exeat in actum. Demonstratum est, quod tunc delectatio est victrix, & auxilium efficax, quando robustiori inspiratione sanctae dilectionis vincitur prava cupiditas, & carnis concupiscentia: atque haec tria asserta clarissimorum Theologorum Augustinensium, Thomistarum, Scotistarum, Medistarumque testimoniis, argumentis, & auctoritatibus tradita, probata, & confirmata fuere, ideoque aut insigniter malevoli, aut omnino imperiti sunt, quicunque ob tres illas assertiones Opera nostra Theologica scaterere Jansenianis haeresibus pronuntiarunt. Unde ergo (absolvam hoc paradigma, sive hanc nostrae cum doctrina aliorum Catholicorum comparisonem, verbis Prosperi Aquitani) unde ergo haec diligentia tam severi emerit examinis? Unde in hac auctoritatem supercilium se tetra frontis armavit, ut mensuras tom. x. Oper. sensuum, pondera locutionum, numeros syllabarum insidiosus scrutator eventilet, pag. 171. magnamque se aliquid conficere praesumat, si Catholico praedicatori notam erroris affigat? Quasi incognitum aliquod opus, & quod hactenus latuerit impetatur, ac non illa bis morsibus doctrina lanietur, quae novorum haereticorum commenta disjecit, & diabolicum tumorem Pelagianae elationis elisit? doctrina scilicet Augustini, quam eandem esse ac nostram tot, tantique viri superius commemorati fa-*

S. Prosp. lib. contra Colat. num. 2. in Append. tom. x. Oper. S. Augustini pag. 171.

§. III.

Traditur Jansenianae haereseos duplex character.

S U M M A R I U M.

Proponuntur duo capita haereseos Jansenianae.

1. Quenam dicta Jansenii sana, quanam haeretica.
2. Propositio Jansenii prima solum admittit libertatem à coactione.
3. Propositionis secundae Jansenianae sensus.
4. Deducitur hic ex Auctoribus Catholicis.
5. Non differunt haec propositiones Jansenii in re à Calvino.
6. Quod apparet ex ipsa defensione Jansenistarum.
7. Item ex libro quodam ante condemnationem Jansenii edito.
8. Differentia systematis praesentis à Janseniano ostenditur ex definitione libertatis.

Libertas absque ratione non datur.

Non tamen consistit in ratione.

Sed haec est quasi radix illius.

Judicium rationis ad libertatem sufficiens debet esse de bono particulari.

Aliud est voluntarium, aliud liberum: hoc etiam stante delectatione victrici manet circa bona particularia.

9. Ex dictis sinit regula conciliandi libertatem cum gratia.

10. Concluditur pro hoc systemate contra Jansenium ex approbatione aliorum virorum Doctorum.

11. Corollaria tria ex dictis inferenda.

In

Proponuntur
duæ notæ
Jansenianæ.

I. In quo ergo sita est Janseniana hæresis, si ea minime consistit in tribus illis capitibus superius vindicatis? In aliis proculdubio, ac præsertim in his duobus, quod in præsentis infirmitatis humanæ statu Jansenius neque libertatem in differentia, neque aliud gratiæ adiutorium, quam efficax, sive cum effectu conjunctum, agnovit: id verò, etsi perspicuum est ex propositionibus in ipso Jansenio damnatis; magis tamen ex his, quæ subijciam, deprehendi poterit.

I. Quænam
propositio
Jansenii sana,
quænam hæ-
retica.

Tom. 3. pag.
203.

I. Revera si Janseniana hæresis minime continetur in iis articulis, qui in antecessum fuerunt discussi; in quo sita erit, nisi in duobus hisce capitibus nuper commemoratis, in quorum uno tollitur e medio *libertas*, in altero autem denegatur gratia *sufficiens* ab efficaci distincta? Sane hæc duo asserta, verè hæretica, erronea, atque antea in Calvino damnata, in Jansenianis propositionibus enuntiantur; de illis autem prioribus, seu in iisdem propositionibus, seu in Theologorum censuris, quæ illarum damnationem præcesserunt, nulla fit mentio, nullumque adinvenitur vestigium. Præterea in systemate duarum delectationum, prout traditur à Jansenio, & à nobis descriptum est libro XVII. cap. 1. verbis ipsius Jansenii, non solum habetur gratiam esse inspirationem dilectionis, gratia efficaci inspirari delectationem victricem, pugnam esse concupiscentiam inter & gratiam: verum etiam delectationem esse vinculum, quo liberum arbitrium in iustitia, vel peccato ita firmiter ligatur & continetur, ut quamdiu isto constringitur, actus oppositus sit extra ejus potestatem; atque gratiam & opus bonum ita reciprocari, ut quemadmodum ex gratia data inferitur effectum mox consecuturum esse, ita vice versa ex defectu operis inferatur gratiam non fuisse collatam. Ex quibus assertionibus quæ priori loco recensentur, & quæ spectant ad gratiæ inspirationem, ad delectationem victricem, atque ad pugnam concupiscentiæ, ab Orthodoxis traduntur, & propugnantur: quæ vero attinent ad libertatis vinculum, & ad denegationem gratiæ sufficientis & inefficacis, ab omnibus Catholicis refelluntur; ideoque in systemate duarum delectationum hæc postrema & Jansenii propria, non priora & illa Orthodoxis communia, damnata & proscripta censeri debent, qui vero hæc postrema & Jansenii propria rejicit & damnat, nequit ob ea, quæ etiam à Catholicis defenduntur, appellari Jansenianus.

R. P. Berti Theol. Tom. X.

II. Ut id luculentius pateat; per ipsa Jansenii scripta aliquantulum divagemur, & loca ejus aliquot, quæ ad gratiam & liberum arbitrium attinent, exscribamus. In libro 6. de Gratia, qui est primus de libero arbitrio, cap. 6. ait juxta Augustinum duplicem reperiri necessitatem, *unam quæ operatur effectum suum etsi nolens, seu quantumcumque renitens, altera, quæ simpliciter necesse est aliquid fieri sine renitu voluntatis*: ad quam distinctionem, quæ vera est, sed non adæquata necessitatis partitio, explicandam, quibusdam ex Augustino recitatis verbis, *Doctrina igitur Augustini est*, inquit, *necessitatem illam primam prout etiam naturam sic explicatam complectitur, nec aliud est respectu voluntatis, quam quædam vis aut violentia aut coactio, quæ operatur id quod potest etiam nolente voluntate, capitaliter repugnare libertati, eamque funditus perimere, non autem illam necessitatem, quæ est simul voluntaria, quæ scilicet simpliciter necesse est aliquid fieri non repugnante, sed immutabiliter volente voluntate*. Hinc infero, quod sola necessitas coactionis adimat libertatem: & quod necessitas illa, quæ sine coactione simpliciter aliquid necessarium esse dicitur, libertatem non lædat, sed potius hoc ipso, quod voluntatem affert, statuat. Proximo cap. 7. pergit idem ostendere duobus exemplis; primo ex voluntate beatitudinis, quæ in hac vita caret indifferentia contrarietatis; in futura etiam contradictionis; secundo ex voluntate justitiæ, quam habet Deus, quam certissimum est esse ad justitiam omnimodo determinatam, & indifferentia carere contradictionis. Huc etiam refert doctrinam Scoti scribentis in fine Quodlibeti 16. Deum permanere libere bonum, quoniam propria voluntate bonus est, non extrinsecus adveniente necessitate, aut aliena & violenta oppressione. Id confirmat 8. cap. ex libertate beatorum hominum & Angelorum, qui inamissibiliter & inseparabiliter amant justitiam, neque ab amore Dei cessare possunt, & nihilominus sunt in amando liberrimi; unde Jansenius infero, paradoxum in Augustini doctrina inauditum esse, quod actus aliquis voluntatis propterea liber sit, quia ab illo desistere voluntas, & non agere potest; & rationem libertatis, quam Augustinus tradit, tantum distare à libertate indifferentiæ, quam propugnant Scholastici, quantum arcticus polus distans est ab antartico. Nono capite eadem adstruere nititur ex libertate Christi Domini; cujus voluntas liberrima fuit, etsi in contrarium non poterat immutari, nec

2. Propositio
Jansenii hæ-
retica prima
solam ad-
mittit liber-
tatem à coa-
ctione.
Jan edit.
Lovanii pag.
628. 632.
cap. 6.

Cap. 7. pag.
635.

pag. 637.

Cap. 8. pag.
639.

pag. 646.

pag. 647.

Cap. 9. ead.
pag. 647.

à de-

E

a detestanda iniquitate cessare; additque Jansenius hac tantum libertate, quæ solam coactionem excludit, Christum Dominum præcepto Patris obtemperasse, & illud complexisse; Augustinum vero toties à Pelagianis de libertate lacescitum, *nullam vel tenuem umbram* in tot scriptis suis reliquisse, *quod libertas arbitrii in indifferentia collocanda sit*, ac summa facilitate libertatem Christi & beatorum expedire, *sub cujus premente mole tota Scholasticorum multitudo fatigata suspirat.* Ad statuentem hanc solam libertatem, cui nihil repugnet præterquam necessitas coactionis, & violentia, toto eo libro ad paginam usque 731. omnem ingenii sui molem, nilumque Jansenius admovit. Libro autem septimo, qui est secundus de libero arbitrio, præmissam de libertate notionem applicat doctrinæ suæ circa gratiam efficacem, seu victricem delectationem; ac demonstrare nititur, idcirco hanc non officere libertati, quoniam si *voluntatem* inspirat & efficit, etiam facit ut *libere velit*, cum nihil aliud sit libertas, quam voluntas: *Cum enim* (inquit cap. 3.) *boc sit liberum Augustino, quod est in potestate, seu quod sit cum volumus, necessum est illud ipsum, quod arbitrio volendi nolendique causa fuerit, etiam causam esse libertatis.* Hinc ait fieri *libere* quidquid sit cum delectatione, quoniam delectatio voluntatem demulcet, imo delectatione ipsa voluntas fit libera, ideoque *libertati arbitrii solam necessitatem coactionis, seu quæ, etsi volumus, efficit id quod potest, esse contrariam, omnemque actum voluntarium, seu spontaneum, hoc ipso esse liberum.* Innixus his principiis Jansenius rejicit sententiam Scholasticorum affirmantium libertatem exerceri in electione mediorem; & contra ipse contendit magis elucescere libertatem in appetitione finis, quoniam *cum maxime sit liberum quod minime coactum, seu vi necessitatis exactum est, necesse est motum in finem esse maxime liberum, quia maxima voluntate, minima necessitate provocatum.* Ulterius progreditur, & cap. 14. ejusdem libri affirmat, quod, *si non est alia libertas vera voluntatis, quam agendi & non agendi, seu faciendi & abstinendi ab eo quod facis, gravissima absurda evitari nequeunt, quibus non solum tota doctrina Sancti Augustini funditus concutitur, sed etiam sensus Christianæ pietatis læditur, & communis offenditur.* Infinitus forem, si omnia hujus generis loca ex Janseniano Opere vellem exscribere. At satis superque hæc pauca demonstrant Jansenium in delectatione victrici

solam libertatem spontaneitatis ac lubentia agnovisse, libertati coactionem solam, non vero necessitatem opposuisse, libertatem indifferentiæ tanquam paradoxum, & tanquam Pelagianum commentum rejecisse; nullam denique ab ipso libertatem admitti sub gratia, sanctam delectationem inspirante, præter libertatem illam, qua voluntas fertur in finem, qua homo appetit beatitudinem, qua Deus permanet bonus, qua beatorum spiritus maxima jucunditate ac voluptate adherent summo Bono clare viso, qua Christus Patrem diligebat, qua (verbo dicam) volentes agimus, non coacti. Hanc esse hæresim Jansenianam circa libertatem sub gratia dixi ubicunque de hac re institui sermonem, præsertim libro IV. cap. 13. lib. V. cap. 3. lib. 10. cap. 13. libro 12. cap. 10. lib. 14. cap. 8. & 11. lib. 17. cap. 1. & 3. atque alibi passim, atque hoc idem Jansenianum dogma ab Ecclesia jure meritoque damnatum prolixâ dissertatione refutavi libro 16. cap. 2. & 3. sive tom. 3. à pag. 170. usque ad pag. 192. ubi prædicta, aliaque omnia Jansenii sophismata rejecta & elisa fuere. Quare in iis, quæ ad libertatem spectant, & perspicue Jansenianam hæresim explicavimus, & valide etiam, pro nostra saltem virili, confutare & oppugnare studuimus: obsecramusque ingenuum lectorem, ut præcitata loca legere non gravetur, ac deinde de nostra diligentia, fide, & perpetua à Jansenio discrepantia judicium ferat, simulque propriis oculis intueatur, quænam sit in adversariis nostris æquitas, quænam doctrina, quodnam criterium.

III. Æque manifestum est alterum Jansenianæ hæresis caput, in eo positum, quod Jansenius negat dari gratiam sufficientem distinctam ab ea, quæ est efficax, & conjuncta cum actu: imo gratiam illam inutilem, monstruosam, à Semipelagianis confictam, atque Augustino, aliisque Patribus ignotam ausus est appellare. Jansenius etenim lib. 3. de Gratia Christi cap. 1. inquit: *Sufficientem illam gratiam, quam Scholastici multi in Theologiam velut adjutorium Salvatoris intulerunt, ab Augustino destructam, funditusque eversam esse, libens fateor.* Et quamvis eo loci videatur loqui duntaxat de Gratia Molinistice sufficienti, de ea scilicet, qua posita nihil aliud requiritur ex parte Dei per modum principii, ut homo actu velit, & operetur, quam utique gratiam sufficientem nequeunt admittere quotquot ad actu operandum necessarium ulterius putant auxilium

Tom. 1. pag. 240. & 257.
Tom. 2. pag. 196. tom. 3. pag. 100.
116. 128.
103. 220.

3.
Propositio
2da Jansenii
negat
omnem gratiam
ab effici
caci distin
ctam.
Jans. lib. 3.
de Grat. Chr.
cap. 1. pag. 249.

pag. 649.

Lib. 7. cap. 3.
pag. 739.

Cap. 4. pag. 472.

Cap. 14 pag. 798

xilium efficax; & quamvis affirmet dogmatista se controversiam non agere de illa gratia sufficiente, ut à quibusdam dicitur, præter quam adhuc necessarium est aliud adiutorium, ut homo de facto operetur, qualis est in hoc statu adiutorium *sine quo non*, & gratia sufficiens sensu Thomistico; nihilominus hanc ipsam gratiam in hoc infirmis statu penitus e medio tollit. Id primum evidens est ex secunda Janseniana, *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*, quæ aperte excludit omnem gratiam sufficientem, sensu quoque Thomistico, ut ostendam infra §. v. num. 3. & 4. Deinde excludi à Jansenio quæcumque sufficientem gratiam ab efficaci distinctam demonstrant innumeris Jansenii testimoniis productis Antijanseniani omnes Theologi, quibus adde librum inscriptum *Triumphus Catholica Veritatis*, editum Parisiis anno 1651. necnon *Memorias Historico-dogmaticas* tom. 2. ad an. 1653. pag. 303. & seq. ubi narratur, & evincitur gratiam omnem sufficientem, quæ non sit efficax, à Jansenianis derideri & explodi. Et quidem Jansenius lib. 3. de *Gratia Christi* cap. 2. pertractans de Gratia, quæ distinguitur à Gratia efficaci dante *posse, & simul velle quod possimus*, quæ utique est gratia sufficiens juxta Thomisticam Scholam, (sufficiens enim Molinistice dat etiam velle & operari absque efficacis gratiæ adiutorio) gratiam illam ab efficaci distinctam appellare non veretur *inutilem ac perniciosam*, affirmans non apparere in ejusdem gratiæ collatione *effusam Dei bonitatem, sed summam potius severitatem ejus*. Adhæc proximo cap. 3. ait gratiam omnem, quæ suo frustratur effectu, in Scholis adstrui *non sine insigni absurditate*: & ne in re extra controversiam posita conteram tempus, Jansenius lib. 2. cap. 27. negat apertissime dari aliam Christi gratiam, præter efficacem ac potentissimam. *Quicumque* (en ejus verba) *animadvertit omnia, quæ de adiutorio gratiæ medicinalis ex Augustino diximus, de gratiâ quadam potentissima, quam efficacem recentiores suo sensu vocant, esse intelligenda, consequenter hoc etiam animadvertere debet, non aliam Christi gratiam medicinalem in scriptis ejus reperiri*. Proinde fatendum sibi esse, quod aliam nobis producendo, novum gratiæ genus Christianis afferat, quod nec Augustinus, nec ullus Latinorum Patrum, qui de Gratia adiutorio cum Pelagianis ex professo decernunt, nec Ecclesia in Conciliis generalibus vel provincialibus ab Apostolica Sede probatis agnovit un-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

quam, nec agnoscere potuit, nisi principia, quibus ipsa per antiquos Patres medicinalem Christi gratiam defendit, funditus evertantur. Cum itaque hæc sit Jansenianæ hæreseos pars altera, nullam dari Christi gratiam, præter efficacem, à Jansenio longissime distare censendi sunt, qui propugnant gratiam sufficientem ab efficaci distinctam; quemadmodum nos, quidquid obganniat convictor, lib. 14. 17. 18. aliisque in locis innumeris propugnativimus.

IV. Ad duo præcedentia capita revocandam Jansenianam hæresim clarissimi Theologi docuerunt. Legatur ex Jesuitis Stephanus Dechamps disp. 3. cap. 1. num. 3. & 4. ubi ait: *Hinc constat Jansenianæ doctrinæ capita esse duo, &c. quorum primum productis Jansenii verbis in hoc situm esse concludit, quod Jansenius innocenti tantum creaturæ tribuerit libertatem indifferentiæ, sive, ut inquit Dechamps, Quod vulgo jactatur, voluntas gratiæ assentiri potest vel dissentiri*. Aliud vero insolentis doctrinæ caput, & quod à communi sensu abhorret magis, & Concilii Tridentini decreta aperte convellit, in eo positum est, quod Jansenius docuerit non esse Christi gratiam, cui voluntas assentiatur ut velit, & non assentiatur si nolit, sed quæ volendi & assentiendi necessitatem imponat. Quæ à Stephano Dechamps verissime dicta esse constat ex præcedentibus. Similia docent alii, qui adversus Jansenium scripserunt, ut ex Nostratibus Philippus Van-Waure in Opere inscripto, *Augustinus Europeanus*, pag. 290. 291. 327. ex Prædicatorum familia Antoninus Mafsoulié tom. 2. pag. 362. col. 2. & pag. 372. col. 1. Cardinalis Gotti tom. 9. pag. 5. alique permulti.

Hinc apparet Jansenianam hæresim in iis præsertim, quæ ad gratiam & libertatem attinent, à Calviniana parum, aut nihil differre: quod ego probe, nihil fallor, intelligens utramque simul refutandam esse putavi, ut constat ex libro Calvini. 16. *Theologicarum disciplinarum*; tamen contra Jansenium rursus stylum exercui. Revera hæresiarcha Calvinus nullam aliam libertatem agnovit, nisi quæ opponitur *coactioni*, ut inquit lib. 1. Institut. cap. 15. lib. 2. adversus Pigh. in Antidoto Concil. Trid. ad can. 5. sess. 6. atque in locis aliis, quæ cum Jansenianis diligenter comparavit Franciscus Annatus: qui tamen Jansenianos appellans qui tribuunt potentiam proximam gratiæ efficaci, hanc calumniam Theologis

Vide de Theolog. disc. lib. 14. cap. 8. pag. 94. 95. 102. 103. lib. 17. cap. 3. pag. 218. 220. lib. 18. cap. 8. pag. 281. 284. 287. 292. &c.

4. Deducitur id ipsum ex aliis AA. Steph. Dechamps lib. 1. disput. 3. pag. 47. edit. Paris

5. Dicitur propositiones Jansenii non differre à doctrina Calvini.

Annat. La Conduite de l'Eglise Troisième partie pag. 275. &c.

Annat. 2. p.
pag. 195.

gis Orthodoxis, inter quos Suaresius, impingit. Vide præcedenti §. num. 9. & seqq. Atque hoc est, quod summo-
pere etiam in Adversariis nostris mira-
mur, Catholicorum nempe sententias in-
caute permiscuisse damnatis, nimiamque
suarum partium Theologis fidem adhi-
bentes, in heterodoxos simul & Catho-
licos tela vibrasse, atque excitatis inter
nos dissidiis Novatorum pervicaciæ, quæ
firmissimis principiis, non dubiis Schola-
sticorum placitis frangenda est, scanda-
lum, & ridendi materiam exhibuisse.
At revertamur ad Calvinum, qui etiam
sufficientem gratiam ab efficaci distin-
ctam cum aliis nostrorum temporum hæ-
reticis insectatur, præsertim lib. 6. de
libero arbitrio, lib. 2. Instit. cap. 3.
num. 13. & aliis in locis, quæ lib. 1. disp.
VIII. Dechampsius late persequitur. Et
tamen in hac quoque Dechampsii disser-
tatione temperamentum aliquod deside-
ratur; ea namque sententia, quæ asse-
rit *sufficiente gratia eos, qui diuturna
peccandi consuetudine obduruerunt*, quam
Stephanus cap. 6. num. 7. ejusdem dis-
sert. vellicat tanquam à Jansenio tradi-
tam, atque à Calvino, & Davide Paræo
haustam, cum certissime à Catholicorum
plurimis teneatur, non debebat tali
charactere depingi. Non enim omnia,
quæ hæretici scripserunt, sunt hæretica;
cujusmodi hæretica sunt illa duo liber-
tati, & gratiæ, cui resistitur, adversan-
tia; in quibus Jansenistæ & Calviniani
consentiunt.

Dechamps
pag. 120. &
seq.

Dechamps
pag. 128.

6.
Affinitas hæc
cum Calvi-
nismo ex
ipsa Janseni-
starum de-
fensione ap-
paret.

Mss. Bibl.
Ang. Arch.
secre. tom.
38. pag. 550.

VI. Sudarunt propterea Janseniani,
ut suam à Calvino discrepantiam circa
illa duo capita suaderent, prout colligi-
tur ex *Parallelo, seu comparatione S. Au-
gustini, Jansenii, Calvini*, an. 1651. fur-
tivis typis excuso; quem librum editum
arbitror à Liberto Fromondo Leodiensi.
In eo autem libro nulla est Jansenianæ &
Calvinianæ doctrinæ comparatio, nisi
circa gratiam semper efficacem, & liber-
tatem à sola coactione immunem: unde
magis, magisque apparet, hæc potissi-
mum duo Jansenianis crucem figere, at-
que hinc totum fere proscriptum dogma
manare.

7.
Item ex libro
quodam ante
condemna-
tionem pro-
positionum
Jansenii edi-
to.

VII. Circa eadem tempora, anno sei-
licet 1652. & priusquam ab Innocentio
X. quinque Jansenii propositiones da-
mnarentur (contigit enim hæc conde-
mnatio die ultima Maji anno 1653.)
prodiit Lutetiæ Parisiorum liber inscrip-
tus. „La doctrine du Livre intitulé,
Cornélii Jansenii Ipsensis Augustinus „
In eo libro quatuor primæ Jansenii pro-

positiones consimilibus propositionibus
Calvini æquiparantur, ac decernitur in
singulis eadem dogmata, eandemque do-
ctrinam contineri. Quænam vero est
hæc doctrina? Illa quidem, quæ docet
liberum arbitrium adeo captivum esse,
ut vel pondere concupiscentiæ, vel di-
vinæ charitatis impulsu, simplici quadam
necessitate ad bene, vel male agendum
trahatur. „ Ces quatre propositions
des Calvinistes (ita eo in libro legitur)
cy dessus sont censurées par la Faculté
de Théologie comme hérétiques; par-
tant les quatre des Jansenistes, qui con-
tiennent manifestement une même do-
ctrine, sont pareillement condamnées
comme hérétiques. La sixième Propo-
sition de Calvinistes, *que l'homme est
comme captif, & qu'il ne peut rien du
tout*, est la même Proposition que la
troisième de Jansenistes, *que la liberté &
la nécessité s'accordent ensemble, mais non pas
la contrainte*; d'autant que par le mot
de Captivité les Calvinistes n'entendent
qu'une nécessité simple: c'est pourquoy ils
disent *que l'homme est comme captif*: ce
qui fait voir qu'ils n'entendent pas une
captivité de contrainte, mais une capti-
vité simple, qui est une nécessité. Les
termes de Jansenius, au tom. 3. livre 1.
chap. 4. *Captivitas arbitrii in eo sita
est, quod voluntas concupiscentiæ terrenæ
visco intime penetrata, semper & in omni
actu & motibus ejus feratur, & referatur,
imperio ejus & pondere serviens in-
desinenter, eodem plane modo, quo volun-
tas beatorum in omnibus omnino mo-
ibus
servit divinæ charitati*: interpretent
l'une, & l'autre des Calvinistes, & la
troisième des Jansenistes; & comme les
quatre propositions, scavoir est la 6. la
11. 13. & 14. des Calvinistes sont une
même chose; pareillement les 2. 3. & 4.
des Jansenistes sont une même chose, &
ne sont différentes qu'en termes. „ Jan-
senianæ itaque propositiones ob sensum,
quem continent, Calvini libertatem in-
differentiæ negantis, & necessitatem ar-
bitrii ad bonum, aut malum perpetrân-
dum invincibili pondere inclinati ad-
struentis, etiam antequam damnarentur
ab Apostolica Sede, rejectæ fuerunt, ac
reprobatae, eundemque sensum Apo-
stolica Sedes confixit, ut sequenti §.
ostendam.

8.
VIII. Quoniam ex dictis evidens est, Differentia
in eo sitam hæresim Jansenianam, quod systematis
sub gratia efficaci ac victrici delectatio-
ne nullam aliam libertatem adstruat, præter illam, quæ non patitur coactio-
nem, qualis libertas reperitur in voluntate
libertatis.

tate beatorum Deo jucundissima necessitate adhaerentium; quod recte ante condemnationem quinque Propositionum Parisienses animadverterant, ego vero hactenus satis superque demonstravi: necessaria consecutione infertur illis per summam calumniam dogma Janse- nianum objici & imputari, qui sub quo- cunque aut concupiscentiae, aut sanctae delectationis gradu libertatem indifferen- tiae propugnant. Id à nobis praestari ne- que injustus Convitiator negare audeat; sed cum omnia fraude ac malitia dici confidentissime asserat; nostrum de li- bertate systema, & quomodo liberum ar- bitrium cum gratia conciliare studuimus, benigno lectori audire non pigeat. Egi- mus de libertate, ejusque essentia pluri- bus in locis, quae laudavimus 2. numero hujus paragraphi; sed unum tantum- modo nunc expendam: ubique enim ea- dem constantissime tradita sunt. Vide ergo quae habentur lib. xii. cap. 10. Pri- mum eo loci de iis, quae ad arbitrium constituendum concurrunt, ita loquor: *Constituitur ergo libertas voluntate, & ratione, non tamen ex aequo, sed voluntas est ipsa potestas, quae potest in utramlibet partem inclinari: ratio autem vis intel- ligendi, quae voluntati objectum proponi- tur, & sine qua non potest in bonum libe- ra deliberatione propendere. Etenim ut Augustinus ait in viii. de Trinit. cap. 4. Nemo amare potest incognitum.* Haec doctrina est S. Thomae 1. p. q. 83. art. 3. & 4. & 1. 2. q. 1. art. 1. ubi ait: *Est autem homo dominus suorum actuum per rationem & voluntatem; unde libe- rum arbitrium esse dicitur facultas vo- luntatis & rationis; item 2. 2. qu. 24. art. 1. ad 3. rursus de malo qu. 6. art. 1. necnon q. 24. de veritate art. 5. nec ar- bitror quempiam ratione praeditum repe- riri, qui id verat in dubium.*

Tom. 2. pag. 322. & seq.

Tom. x. pag. 277 tom. xi. pag. 1. 2. tom. xi. p. 2. pag. 96. tom. 8. pag. 139. 2. ibid pag. 446.

Libertas in irrationalibus non datur.

Tom. 8. pag. 444. tom. x. pag. 45. 2. 1. xi. p. 2. 2.

Hinc infero, absque ratione non dari libertatem, siquidem ea propensio, quae natura qualibet fertur in bonum absque ductu rationis, non potest opus voluntatis appellari, alioqui praedita forent arbitrio etiam animalia bruta, & creaturae reli- quae, in quibus philosophi plures appeti- tum quendam constituunt sensitivum, aut naturalem. Atque haec pariter est do- ctrina extra controversiam posita, ac tra- dita à S. Thoma citata quaest. de verit. art. 2. ubi ait: *Secundum quod aliquid se habet ad rationem, sic se habet ad liberum arbitrium.* Ratio autem plene & perfe- cte invenitur solum in homine, unde in eo solum liberum arbitrium plenarie inve- nitur. Bruta autem habent aliquam si-

militudinem rationis, &c. Similia docet S. Thomas 1. p. q. 19. art. 1. & 1. 2. q. 1. art. 2. ad 3. & alibi.

Prosequor ego ita scribens: *Profecto Libertas non in ratione liberum arbitrium consistere consistit in nequit formaliter: cum non sit in nostra potestate objecta percipere & cogitare; alias peccaret quisquis ante consensum vo- luntatis, dum mentem subit cogitatio ali- qua falsa & perversa, nec ulla daretur ignorantia, quae à peccato excusaret, quandoquidem esset in potestate hominis ipsamet ignoratio.* Quapropter S. P. Augustinus in lib. de Sp. & lit. cap. 34. ait: *„Nemo habet in potestate quid ei ve- niat in mentem; sed consentire vel dissen- tire propriae voluntatis est. „ Ex qui- bus satis revincitur error Durandi sta- tuentis in 2. dist. 24. naturam libertatis tam in voluntate, quam in ratione.* Haec pariter consonant S. Thomae, qui 1. p. q. 83. art. 4. docet *liberum arbitrium nihil esse aliud, quam voluntatem, ad quam pertinet electio; & 1. 2. q. 13. art. 1.* Tom. x. pag. 277. 2. tom. xi. pag. 31. 1. dem intellectus praeeunte, *speculare ele- ctionem.* Prima etiam parte q. 79. art. 2. ait intellectum creatum esse poten- tiam passivam, quoniam comparatur ad intelligibilia, sicut potentia ad actum, &c. To. x. pag. 260.

Haec deinde trado literis: *Cum itaque Ratio est qua- si radix liber- tatis. ratio motum voluntatis praecedat; in il- lius judicio radicem, ut inquit Schola, liberi arbitrii statuunt jure ac merito do- cti celebresque Theologi.* Inter quos principem tenet locum S. Thomas, cu- jus 1. p. q. 83. art. 1. haec sunt verba: *Tom. x. pag. 276. Considerandum est quod quaedam agunt absque judicio, sicut lapis movetur deor- sum, & similiter omnia cognitione caren- tia. Quaedam autem agunt judicio, sed non libero, sicut animalia bruta. Judi- cat enim ovis videns lupum eum esse fu- giendum naturali judicio, & non libero, quia non ex collatione, sed ex naturali in- stinctu hoc judicat: & simile est de quo- libet judicio brutorum animalium. Sed homo agit judicio, quia per vim cognosci- tivam judicat aliquid esse fugiendum, vel prosequendum. Sed judicium istud non est ex naturali instinctu in particulari ope- rabili, sed ex collatione quadam rationis; ideo agit libero arbitrio, potens in diver- sa ferri. Ratio enim circa contingentia habet viam ad opposita, ut patet in diale- cticis syllogismis, & rhetoricis persuasio- nibus. Particularia autem operabilia sunt quadam contingentia, & ideo circa ea judicium rationis ad diversa se habet, & non est determinatum ad unum. Et*

pro tanto necesse est, quod homo sit liberi arbitrii, ex hoc ipso quod rationalis est. *Tom. xi. pag. 31. 2.* Et 1. 2. q. 13. art. 1. Manifestum est, quod ratio quodammodo voluntatem praecedit, & ordinat actum ejus, in quantum scilicet voluntas in suum objectum tendit secundum ordinem rationis.

Judicium
rationis ad
libertatem
sufficiens de-
bet esse de
bono parti-
culari.

Affirmo praeterea, judicium illud, quo intellectus fertur in prima principia, cum naturale sit, & circa necessaria, non circa contingentia versetur, ac motum naturalis instinctus, quo voluntas judicio illo rapitur in bonum in communi, nec non in Deum per lumen gloriae visum ut est in se, non sufficere ad libertatem; sed ad hanc requiri judicium indifferens, cum quo stet in voluntate potestas motum illum cohibendi, sive potestas agendi, vel non agendi; Et quoniam (ita prosequor) ad bonum in communi, & ad Deum in se visum dari nequit indifferens, cum nulla in his apprehendi possit species mali, etsi voluntas in hujusmodi objecta sponte ac lubenter protendat, non habet veram libertatem, quae est potestas ad utrumlibet, nulla necessitate impellente; necessario enim amatur, quod adeo bonum apprehenditur, ut alio minus à vero, aut apparenti bono rari non possit. Quae satis lib. 14. cap. ultimo, & lib. x. cap. 13. sunt explicata. Ne quis autem hac à mente Doctoris Angelici crederet aliena, mea prolixius explicata sententia, hanc expono & confirmo his verbis depromptis ex 1. parte q. 82. art. 2. Intellectus naturaliter ex necessitate inhaeret primis principiis, & voluntas ultimo fini. Sunt autem quaedam intelligibilia, quae non habent necessariam connexionem ad prima principia; sicut contingentes propositiones, ad quarum remotionem non sequitur remotio principiorum, & talibus non ex necessitate assentit intellectus. Quaedam autem propositiones sunt necessariae, quae habent connexionem necessariam cum primis principiis; sicut conclusiones demonstrabiles, ad quarum remotionem sequitur remotio primorum principiorum: & his intellectus ex necessitate assentit cognita necessaria connexionem conclusionum ad principia per demonstrationis deductionem. Non autem ex necessitate assentit, antequam hujusmodi necessitatem conclusionis per demonstrationem cognoscat. Similiter etiam ex parte voluntatis. Sunt enim quaedam particularia bona, quae non habent necessariam connexionem ad beatitudinem, quia sine his potest aliquis esse beatus, & hujusmodi voluntas non de necessitate inhaeret. Sunt autem quaedam habentia necessariam connexionem ad beatitudinem, quibus sci-

licet homo Deo inhaeret, in quo solo vera beatitudo consistit. Sed tamen antequam per certitudinem divinae visionis necessitas hujusmodi connexionis demonstretur, voluntas non ex necessitate Deo inhaeret, nec his quae Dei sunt. Sed voluntas videntis Deum per essentiam de necessitate inhaeret Deo, sicut nunc ex necessitate volumus esse beati. Eadem *Tom. 8. fuit tradit S. Thomas de malo quaest. 6. sive in quaest. de electione humana ad 7. ubi haec le- pag. 140.* guntur: Ad 7. dicendum, quod activum non ex necessitate movetur, nisi quando superat virtutem passivi. Cum autem voluntas se habeat in potentia respectu boni universalis, nullum bonum superat virtutem voluntatis quasi ex necessitate ipsam movens, nisi id quod est secundum omnem considerationem bonum, & hoc solum est bonum perfectum, quod est beatitudo, quod voluntas non potest non velle, ita scilicet quod velit ejus oppositum, potest tamen non velle actu, quia potest avertere cogitationem beatitudinis in quantum movetur intellectum ad suum actum, & quantum ad hoc nec ipsam beatitudinem ex necessitate vult. Sicut etiam aliquis non ex necessitate calefieret, si posset calidum à se repellere cum vellet. His coherent quae habentur quaest. 24. de veritate art. 7. *Tom. 8. pag. 447.* ubi demonstrat liberum arbitrium nullo particulari bono necessitari, quoniam in hoc differt natura rationalis praedita libero arbitrio ab omni alia natura; quod alia natura ordinatur ad aliquod particulare bonum, & actiones ejus sunt determinatae respectu illius boni: natura vero rationalis ordinatur ad bonum simpliciter. Sicut enim verum absolute objectum est intellectus, ita & bonum absolute voluntatis; & inde est, quod ad ipsum universale bonorum principium voluntas se extendit, ad quod nullus alius appetitus pertingere potest, & propter hoc creatura rationalis non habet determinatas actiones, sed se habet sub quadam indifferentia respectu materialium actionum. Eadem S. Thomas docet 1. 2. q. 10. art. 2. ubi quaestionem instituens, utrum voluntas moveatur de necessitate à suo objecto, Si proponatur, inquit, voluntati *Tom. xi. pag. 28.* aliquod objectum, quod sit universaliter bonum, & secundum omnem considerationem, ex necessitate voluntas in illud tendit, si aliquid velit, non autem poterit velle oppositum. Si autem proponatur sibi aliquod objectum, quod non secundum quamlibet considerationem sit bonum, non ex necessitate voluntas fertur in illud. Et quia defectus cujusvisque boni habet rationem non boni, ideo illud solum bonum, quod est perfectum, & cui nihil deficit, est tale

tales bonum, quod voluntas non potest non velle, quod est beatitudo. Alia autem qualibet particularia bona, in quantum deficiunt ab aliquo bono, possunt accipi ut non bona: & secundum hanc considerationem possunt repudiari, vel approbati à voluntate, quæ potest in idem ferri secundum diversas considerationes. Sequitur immediate, opposita argumenta diluens: Ad primum ergo dicendum, quod sufficiens motivum alicujus potentia, non est nisi objectum, quod totaliter habet rationem motivi: si autem in aliquo deficiat, non ex necessitate movebit, ut dictum est. Ad secundum dicendum, quod intellectus ex necessitate movetur à tali objecto, quod est semper, & ex necessitate verum; non autem ab eo, quod potest esse verum, & falsum, scilicet à contingenti, sicut & de bono dictum est. Ad tertium dicendum, quod finis ultimus ex necessitate movet voluntatem, quia est bonum perfectum; & similiter illa, quæ ordinantur ad hunc finem, sine quibus finis haberi non potest, sicut esse, vivere, & hujusmodi. Alia vero, sine quibus finis haberi potest, non ex necessitate vult, qui vult finem: sicut conclusiones, sine quibus principia possunt esse vera, non ex necessitate creantur, qui principia credit. Perpetuo sibi constat S. Thomas & proxima q. 13. art. 3. demonstrat electionem nullo modo esse circa finem, in quem voluntas naturali fertur instinctu, sed circa ea, quæ sunt ad finem, atque ita de actibus virtutum electionem dari, secus de beatitudine, ad quam fines proprii virtutum ordinantur, sicut ad ultimum finem. Videat, obsecro, lector, an à Sancti Thomæ doctrina vel minimum discrepet regula, quam nos tradidimus lib. 4. cap. 13. conciliandi libertatem cum divinis prædestinationibus, & cum gratia effetrice. Videat insuper, num eadem regula recte sit, an male usi fuerimus dirimentes lib. XIV. cap. 11. argumenta eorum, qui ipsam gratiam per se efficacem oppugnant. Videat quoque, num delectationi victrici lib. XVII. cap. 1. necessitatem, an potestatem relucendi alligaverimus; nam quisquis hæc viderit, vehementer admiretur necessum est confidentissimi Anonymi mendacissimam garrulitatem, qua ad ravum usque clamat, nos ex Jansenianis scriptis vaserime deprompsisse, quæ Janseniano dogmati è diametro sunt adversa, & quæ ex sancti Thomæ aurea doctrina, locisque nuper adductis, seria ponderatione à nobis semel, iterum, tertio, ac rursus fuerunt producta.

Verum ne ab illo decimo capite libri duodecimi recedamus; animadverto ibidem, Jansenium cæterosque novantes voluntarium & liberum permiscuisse, & ea, quæ voluntatis sunt, ut finis profectio, cum iis, quæ pertinent ad arbitrii libertatem, confudisse: Ad Novatorum vitanda sophismata (hæc mea verba sunt) distinguendum accuratius est inter voluntarium & liberum, sive, ut recentiores quidam loquuntur, inter libertatem voluntatis & libertatem arbitrii; libertas enim voluntatis opponitur coactioni, libertas arbitrii adversatur necessitati, &c. Id quoque acceperam à S. Thoma q. 24. de Veritate art. 1. ad 20. ubi inquit: *Habemus respectu ejus (id est, finis ultimi) liberam voluntatem, cum necessitas naturalis inclinationis libertati non repugnet secundum Augustinum 5. de Civit. Dei: non autem liberum judicium proprie loquendo, cum non cadat sub electione: & 1. p. quæst. 82. art. 1. ad 1. ubi ait: Necessitas naturalis non aufert libertatem voluntatis, &c.* Nos ergo cum S. Thoma non solum libertatem voluntatis oppositam coactioni, sed etiam voluntatem arbitrii, ad quam requiruntur liberum judicium & electio, admittimus contra Jansenianos: de quorum halucinatione plura etiam diximus lib. 16. cap. 3. sive Tom. 3. pag. 184. & sequenti. Ex laudata nuper quæstione 82. primæ partis percipitur illud etiam, quod adversarii nostri ægre ferunt, ac se non capere ostendunt, quomodo scilicet sub delectatione victrici semper remaneat potestas indifferentia, & libertas à necessitate, quotiescunque non sit delectatio summi boni, quo clare viso voluntatis appetitus omnino expleatur. Nam ut eo loci scribit S. Thomas art. 2. ad 2. *Movens tunc ex necessitate causat motum in mobili, quando potestas moventis excedit mobile, ita quod tota ejus possibilitas moventi subdatui. Cum autem possibilitas voluntatis sit respectu boni universalis & perfecti, non subicitur ejus possibilitas tota alicui bono particulari: & ideo non ex necessitate movetur ab illo.* Similia præcitata quæstione 6. de malo, sive de electione humana.

IX. Placuit hæc late prosequi, ut percipiat Anonymus unde hauserim Regulam conciliandi libertatem cum gratia, & cum delectatione, quæ voluntatis capacitem non explet, & quæ relinquit indifferentiam judicii, veramque libertatem à necessitate, Jansenianis ignotam; quæ non est extrinseca, & in solo objecto sita, ut ille comminiscitur, sed ipsi volun-

Aliud est voluntarium, aliud liberum, quod etiam stante delectatione victrici manet in bonis particularibus.

S. Thomas
Tom. 8.
pag. 443. 2.

Tom. X pag.
271. 2.

Tom. X. pag.
272. 2. &
Tom. 8. pag.
140.

9.
Ex dictis fluit
Regula conciliandi libertatem cum gratia.

voluntati inharens, & rationali creaturæ adeo intima, ut intima est ratio de particulari bono formans iudicium indifferens, ipsaque voluntas, quæ particularia bona, ipsumque bonum incommutabile nondum in se inspectum, libera electione prosequitur. Sed Anonymi dictoria singula, nugasque nugacissimas (quamquam id jam factum esse arbitramur) postea singillatim discutiam. Interim sciat regulam illam conciliandi libertatem cum delectatione victrici, quoad omnia capita, luculentissime demonstrari ab Antonino Massoulié Volumine 1. interpres differt. 2. de libertate creata.

10. Concluditur pro systemate præsentis contra Jansenium ex sententia aliorum viro- rum Docto- rum.

X. Hæc cum ita sint, manifestum putato in hoc Jansenianam hæresim præsertim consistere, quod Jansenius sub vehementiori concupiscentiæ pondere inve- xerit necessitatem, qua voluntas impellatur ad malum, & sub robustiori & victrici delectatione spiritus necessitatem, qua voluntas inclinatur ad bonum; sive quod prorsus idem est, libertatem solam voluntatis oppositam coactioni, non vero libertatem arbitrii oppositam necessitati, ex principiis, quæ si probe intellecta & explicata sint, inconcussa sunt, Augustiniana, ac Theologis magni nominis probatissima, non satis accurate libratis, damnatas illas consecutiones inferens, quas inde deduci nos præfixa præcedenti regula negamus & pernegamus. Ita viri docti, & à præjudiciis immunes fatentur nos Jansenianam hæresim affabre delineasse, solerter ab Augustinianis remotissimam demonstravisse, eamque ex principiis Augustini, quibus Novatores abutuntur, directe & valide oppugnasse: quod ægre ferentes qui soli Antijanseniani videri volunt, & Scholæ nostræ placita, suis antiquiora & meliora, ut olim Calvini, nunc Jansenii fermento infecta iniquissime clamant, immani & cæco furore in nos debacchantur; quando, si vere Jansenianos, non Orthodoxos, horumque doctrinam odissent; gratulandum illis foret, quod iidem Janseniani ab universis Catholicis, & in unoquoque horum systemate refutentur. Ac ne videar hæc nimia jactantia à me dici, tametsi tot ac tanta momenta præmiserim, quæ convitiatores obruunt penitus, atque obtundunt, unum addam, priva-

tum utique, sed maximum, & singulare. Dedi operam anno 1739. statim ac lucem priora tria Volumina Theologicarum disciplinarum aspexerunt, ut Parisios ad manus ejusdam Eminentiissimi Cardinalis pervenirent. Cujus jussu literis Lutetiæ datis eodem anno 1739. die 22. Junii, cum ipse podagra laboraret, hæc mihi fuerunt rescripta: „Quelques Theologiens, qui ont lu votre ouvrage, m'ont dit qu'ils en sont contents. Vous y développez parfaitement les principes de Saint Augustin, & les soutenez d'une manière, qui met ses vrais disciples à l'abri de toute censure. Vous avez raison de faire consister l'erreur de Jansenius dans la grace & la cupidité tour à tour nécessitantes, c'est à dire en ce que cet auteur prétend que sous l'impression actuelle de la grace & de la concupiscentie, & tant que dure cette impression, l'homme n'a point de pouvoir pour le parti opposé. Ce qui est détruire absolument la liberté, qui ne consiste pas, comme Jansenius le prétend, dans le simple volontaire, mais dans le pouvoir *ad oppositum*. Vous expliquez parfaitement bien ce pouvoir, en disant après Saint Thomas, que la réserve de l'amour du bien en general, tout autre objet, Dieu même connu & aimé de manière, dont nous sommes capables de le connoître, & de l'aimer sur la terre, ne remplit pas tout la capacité du cœur de l'homme, & qu'ainsi l'homme conserve toujours le pouvoir de s'en détacher même sous l'impression de la grace la plus efficace, dont l'action est bien différente de celle de la vision beatifique, qui remplit de son objet tout la capacité de l'homme, & ne lui laisse point de pouvoir pour s'en détacher & ne le point aimer. C'est la véritable manière de faire voir, que la grace la plus efficace n'ôte point l'indifférence, qui est nécessaire pour mériter; indifférence bien différente de celle que Jansenius fait quelquefois sembler d'admettre, mais qu'il rejette en effet, puisqu'il ne reconnoît sous l'impression actuelle de la grace & de la cupidité dominante d'autre pouvoir *ad oppositum*, qu'un pouvoir *de mutabilité*, c'est à dire que comme l'impression actuelle de la grace & de la cupidité dominante n'est point permanente & perpétuelle, comme celle de la vision beatifique, l'homme qui aime Dieu peut ne le point aimer, parce que la grace qui le lui fait aimer, peut cesser; ce qui ne peut arriver dans la vision beatifique, dont l'impression est permanente & perpétuelle. Et voilà pour-

pourquoi il convient en quelques endroits que l'homme sous l'impression de la grace conserve un pouvoir *ad opposita*, qu'il n'a point sous l'impression de la vision beatifique. Cette erreur capitale de Jansenius est la source de ses autres erreurs, qu'on a condamnées dans cet auteur, & dans ses disciples, comme vous le remarquerez bien, &c., His consilia mihi die 29. ejusdem mensis literis Lutetiae Parisiorum datis significata fuere, in quibus additur Parisienses quosdam doctores perfectis tribus illis voluminibus, ea quoad omnes partes probasse, Jansenianam haeresim à me adeo perspicue confutatam esse affirmantes, ut nullus futurus sit (in re scilicet Theologica versatus, & à praedictis immunis) qui audeat traditam à me sententiam vellicare. Doctorum autem Sorbonae unus non tantum me innumeris laudibus (quas illi acceptas refero) prosequi dignatus est, verum etiam scripto haec ad alium Parisiis commorantem die praecedenti ad epistolam ad me scriptam, significavit: „ Je voudrais bien, que la Theologie du Pere Berti peut être rendue dans ce pais ci. Le seroit un bon moyen d'arrêter le progrès du Molinisme qui gagne tous les jours par les diseredits ou on a mis nos auteurs Augustiniens en les accusant du Jansenisme. C'est assurément ce qu'on osera dire de l'ouvrage du Pere Berti qui condamne si nettement ces erreurs, &c., „ Hujusmodi Epistolae servantur autographae Romae in Bibliotheca Angelica ad calcem *Jansenismi Redivivi*, quibusdam annotationibus nostris disuncti.

genda. Primum eos, qui ajunt systema Jansenianum situm esse in adstruenda delectatione per gradus superiori, verum dicere si loquantur de superiori delectatione, cui insit sola libertas voluntatis, & immunitas à coactione: falsum omnino asserere, & complures Catholicos calumniari, si contendunt illos, qui delectationem per gradus victricem simul propugnant, & cum tali delectatione libertatem arbitrii, & à necessitate defendunt, damnato Janseniano dogmati consentire. Secundo eos, qui exscriptis locis propemodum infinitis nisi sunt demonstrare, ut fecit Tournelius, quinque damnatas propositiones inferri ex systemate duarum delectationum, inter Catholica, & Janseniana dogmata non distinxisse, atque uno verbo refutari, dicendo nempe, haeresim Jansenianam sitam quidem esse in delectatione superiori *inferente necessitatem*, non autem in delectatione superiori ita alliciente & permulcente animum, ut non solum à coactione, sed etiam à necessitate liberrimus trahatur ad opus. Tertio falsissimum esse, quod Augustiniani omnes statuunt efficaciam gratiae in delectatione *absolute* victrici non autem in delectatione *victrici relative*, & quod in hac non constituant praedeterminationem physicam aliqui Thomistarum, adeo, ut sint Jansenistae qui *relativam*, sint Catholici qui *absolutam* delectationem propugnant: *idolum cum utrique Catholici dicendi sint, qui Phantastisub delectatione, aut absolute, aut relative victrici, agnoscunt libertatem indifferentiae. Cum haec sint evidentissime demonstrata, in fumum abiit ludicra illa Jansenismi machina, idolumque phantasticum, Jansenismus Redivivus.*

Non appello idolum cum utrique Catholici dicendi sint, qui Phantastisub delectatione, aut absolute, aut relative victrici, agnoscunt libertatem indifferentiae. Cum haec sint evidentissime demonstrata, in fumum abiit ludicra illa Jansenismi machina, idolumque phantasticum, Jansenismus Redivivus.

II.
Tria corollaria ex dictis inferenda.

XI. Obiter ex dictis plura sunt colli-

§. IV.

In primam Jansenii propositionem, oppositam Augustinensium aequae, ac Thomistarum systemati.

S U M M A R I U M.

Sensus primae Propositionis Jansenii, & differentia catholicorum ab ea.

1. Sensus iste ex ipsis Jansenii verbis patet.
 2. Probatul ulterius ex ipso Jansenio.
 3. Janseniani non sunt, qui negant, omnibus actu dari gratiam sufficientem, aut efficacem requirunt ad potentiam proximè expeditam.
 4. Probatul id ex fundamento quodam Thomistico.
 5. Aliud consimile fundamentum Thomistarum.
 6. Etiam Academia Lovan. sentit, non omnibus actu dari gratiam sufficientem.
- R. P. Berti Theol. Tom. X.*

7. Etsi justii non semper habeant gratiam efficacem, non tamen eis impossibilia observata sunt praepcepta.
8. Norisus Jansenismi falsè insinulatus ob hanc sententiam.
9. Thomistae, etiam in explicatione contrarii, coincidunt in hanc sententiam.
10. Propositiones Norisii non tantum ab omni censura immunes, sed & à Pontificibus multum laudatae.
11. Concluditur hac materia rationeinatione efficaci.

F

Age

Sensus primæ propositionis Jansenii, & differentia Catholicorum ab ea.

A Gemodo, quoniam de Scholæ nostræ à Janseniano dogmate differentia in iis, quæ ad principia attinent, prolixè, & quantum videbatur necessarium esse, disputavimus; quinque damnatarum propositionum sensum investigemus. Prima propositio ita sonat: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis, volentibus & conantibus, secundum præsentem, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quique illis gratia, qua possibilia fiant.* Hujus propositionis damnatus sensus est, aliqua Dei præcepta esse impossibilia hominibus justis, qui ea præcepta servare volunt, ad ea observanda nituntur, & idcirco esse impossibilia, quia nisi illis divinitus inspiretur gratia victrix, quæ pugnantiem concupiscentiam, in justis quoque vigentem, vincat atque subternat, necessum est, ut iidem justii succumbant & transgrediantur præcepta, absque arbitrii in oppositum potestate, in culpam transgressionemque inevitabili lapsi ruentes. Ab hoc autem errore Theologi illi quam longissime distant, qui docent nulli mortalium hominum in hac peregrinatione certantium impossibilia esse præcepta Dei tametsi illorum aliqui aut infidelitatis tenebris obvoluti, aut inolita peccandi consuetudine pressi, gratia sufficiente sint destituti; ideoque multo magis divina præcepta possibilia esse justis, qui dum volunt & conantur illa adimplere, sunt divina gratia suffulti: imo hæc gratia semper eis adest, quoniam *Deus neminem deserit, nisi prius deseratur*, ut inquit Tridentina Synodus sess. 6. cap. 11. Quem locum non tantum exponendum esse de *justitia habituali*, quæ nunquam justis subtrahitur, nisi Deum peccato mortali deserant, ut scripsere Sylvius, Estius, Alvarez, Ledesma, alique citati ab auctore Scholæ Thomisticæ vindicatæ, verum etiam de *gratia sufficiente*, demonstravi lib. 17. cap. 3. contra Jansenianos, priorem duntaxat expositionem amplectentes. Verissimum tamen est aliquando hominibus, etiam justis, deesse gratiam *per se efficacem*, quæ sola dat *potentiam* ita completam, & *proxime expeditam*, ut nihil ulterius requiratur ad opus perficiendum. Nam si hæc gratia semper justis adesset, cum illa, cooperante libero hominis arbitrio, sit conjuncta cum actu; à justitia nemo unquam decideret. Quamobrem audacter & imperite insimulantur tanquam assertores primæ Jansenianæ propositionis Theologi illi, qui ajunt justos aliquando carere potentia completa, & proxime ab omni impedimento expedita, ut loquitur Cardinalis

Norissius in *Caturnia sublata* cap. 1. & cum Norisso sentiunt Theologi præstantissimi, quos commemoravi §. 2. a numero 9. usque ad ultimum.

I. Hunc esse damnatæ propositionis sensum ex verbis, quibus conflata est, sensus præmanifeste deducitur. Ubi enim in illa dictæ propositione agitur de potentia omnino completa, neque adjutorium aliquod uberius exigente, ut voluntas erumpat in actum? Qua dictione, qua phrasi istiusmodi *potentia* in hæretica illa positione delineatur? At damnatus Jansenii sensus est, ut sæpenumero diximus, *quem verba præferunt*: neque tantis aliis scriptoribus, quantis sanctissimis Ecclesiæ Patribus, impendendus est honor, ut quidquid dixerint expendatur, atque explicetur. Profecto thesis, ut sonat, hæretica est, Calviniana, anathemate non semel proscripta, impia, temeraria, ac blasphema. Ita Ecclesia definivit, ita sentiunt omnes Catholici, ita nos libro XVII. cap. 3. pag. 211. & docuimus, & demonstravimus. Clemens XI. Pontifex Maximus in Apostolica Constitutione, *Vineam Domini Sabaoth*, num. 21. conqueritur inquietos homines abuti literis ab Innocentio XII. decessore suo datis die 6. Februarii 1694. & die 24. Novembris 1646. ad Episcopos Belgii, in quibus significavit, pronuntiavitque, *quinque propositiones ex libro Jansenii excerptas in sensu obvio, quem ipsæmet propositionum verba exhibent ac præferunt, damnatas esse*; homines autem illos inquietos, & veritati non acquiescentes, constitutiones Apostolicas temperare, & restringere, asserentes id Innocentium pronuntiasse, *non de ipsomet obvio sensu, quem in Jansenii libro habent, quæ ab eodem Jansenio intentus, ac ab Innocentio X. & Alexandro VII. damnatus fuit.* Cum hæc Jansenistarum, aut, quicunque fuerint, inquietorum illorum hominum circumventio turbare Ecclesiam, hujusque definitiones implicare & involvere conaretur; idem Sanctissimus Pontifex Clemens XI. §. 25. ad præcidendam occasionem omnem erroris saluberrime decrevit, ut unusquisque non solum ore, sed etiam corde, absque ulla restrictione, nec alia mente, animo, aut credulitate, formulæ ibidem num. 16. insertæ subscriberet, & rejiceret ac damnet ut hæreticum, *damnatum in quinque præfatis propositionibus Janseniani libri sensum, quem illarum verba præferunt, ut præfertur, nullatenus Jansenii doctrinam corde animoque reprobare detractans.* Quo ergo jure Janseniani dicuntur, qui illas præ-

Noris tom. 3. pag. 1060. 1065.

I. Sensus præmanifeste deducitur. Ubi enim in illa dictæ propositione agitur de potentia omnino completa, neque adjutorium aliquod uberius exigente, ut voluntas erumpat in actum? Qua dictione, qua phrasi istiusmodi potentia in hæretica illa positione delineatur? At damnatus Jansenii sensus est, ut sæpenumero diximus, quem verba præferunt: neque tantis aliis scriptoribus, quantis sanctissimis Ecclesiæ Patribus, impendendus est honor, ut quidquid dixerint expendatur, atque explicetur. Profecto thesis, ut sonat, hæretica est, Calviniana, anathemate non semel proscripta, impia, temeraria, ac blasphema. Ita Ecclesia definivit, ita sentiunt omnes Catholici, ita nos libro XVII. cap. 3. pag. 211. & docuimus, & demonstravimus. Clemens XI. Pontifex Maximus in Apostolica Constitutione, Vineam Domini Sabaoth, num. 21. conqueritur inquietos homines abuti literis ab Innocentio XII. decessore suo datis die 6. Februarii 1694. & die 24. Novembris 1646. ad Episcopos Belgii, in quibus significavit, pronuntiavitque, quinque propositiones ex libro Jansenii excerptas in sensu obvio, quem ipsæmet propositionum verba exhibent ac præferunt, damnatas esse; homines autem illos inquietos, & veritati non acquiescentes, constitutiones Apostolicas temperare, & restringere, asserentes id Innocentium pronuntiasse, non de ipsomet obvio sensu, quem in Jansenii libro habent, quæ ab eodem Jansenio intentus, ac ab Innocentio X. & Alexandro VII. damnatus fuit. Cum hæc Jansenistarum, aut, quicunque fuerint, inquietorum illorum hominum circumventio turbare Ecclesiam, hujusque definitiones implicare & involvere conaretur; idem Sanctissimus Pontifex Clemens XI. §. 25. ad præcidendam occasionem omnem erroris saluberrime decrevit, ut unusquisque non solum ore, sed etiam corde, absque ulla restrictione, nec alia mente, animo, aut credulitate, formulæ ibidem num. 16. insertæ subscriberet, & rejiceret ac damnet ut hæreticum, damnatum in quinque præfatis propositionibus Janseniani libri sensum, quem illarum verba præferunt, ut præfertur, nullatenus Jansenii doctrinam corde animoque reprobare detractans. Quo ergo jure Janseniani dicuntur, qui illas præ-

Bullarium Clem. XI. edit. Rom. pag. 45. col. 2.

ibid pag. 46. col. 1.

propositiones damnant, adesse in Janseniano libro non negant, sensum quem verba praefereunt improbant, subscribunt formulæ, nullumque Jansenii patrocinium suscipiunt? Videas nunc quæ de singulis Jansenii propositionibus diximus citato capite 3. & quid de subscribendo *Formulario* subjecimus cap. 6. ejusdem libri xvii. & miraberis Anonymi hæresim Jansenianam Scholæ nostræ objicientis intolerabilem procacitatem. Quæ hæcenus dixi de sensu in Jansenii libris damnato, ea probat quoque Antoninus Massoulié tom. 2. diss. 1v. q. 3. ubi ait: *Dicendum præterea est sensum illum singularem in Jansenio proscriptum, eum existimandum esse, quem ipsa series verborum, ipsaque verba planissimo sensu intellecta exhibent: & frustra eos laborare qui reconditum aliquem sensum ut repariant, aut aliunde quam ex ipsa propositione eruant, ingenia sua torquent.* Id doctissimus Thomista demonstrat animadversionibus Suaressii in articulos Baji: de qua re plura me scripsisse memini dissert. 1. §. 3. quæ ut memoria repetantur, oro, obtestorque.

S. Thomas sui
interpres
pag. 356.
column. 1.

2.
Idem sensus
probatul
terius ex ipso
Jansenio.

De Th. disc.
pl. tom. 3.
pag. 210.

Jans. tom. 1.
pag. 210.
col. 2.

Th. Jesuit
cap. 2. pag.
65.

II. Ne autem adversarius ad sinistra judicia pronus hæc ita à nobis dici opinetur, quasi Jansenii librum ab errore primæ propositionis immunem esse intimo sensu arbitremur; repetendum ducimus, revera propositionem illam primam contineri libro 3. de Gratia Christi cap. 13. pagina 326. columna 1. quemadmodum demonstravimus in Opere nostro de Theologicis disciplinis. Si vero hac quoque in re nos subdole gessisse Anonymus, mirabilissimus animi nostri spectator, ausus fuerit asserere; addeamus alia, præsertim quod dogmatistes lib. 1v. de *Hæresi Pelagiana* cap. 16. reprehendit, refellitque quod ad virginem Demetriadem scripsit Pelagius, *Nec impossibile aliquid voluit imperare, qui justus est*: quæ verba absolute pronuntiata sunt vera; tametsi Catholica sit sententia, non posse absque gratia & solius arbitrii viribus divina impleri præcepta. Quare authores *Thesium* Antwerpiensium haud recte inquirunt Jansenianam illam propositionem, de qua est sermo, fuisse proscriptam, quoniam Jansenius de *statu nat. lapsæ* cap. 15. affirmavit non posse sine gratia superari ullam tentationem, nec sine ea ullum præceptum impleri, aut vitari peccatum. Nam quamvis gratia necessaria dicatur ad singulas tentationes vincendas, & ad implenda præcepta; non inde tamen fit consequens, præcepta esse impossibilia, sive dicamus gratiam

R. P. Lerti Theol. Tom. X.

adesse singulis, ut ajunt Theologorum plures, sive, quod nos verissimum arbitramur, singulis esse paratam, oblatamque, à singulis autem actu, & re ipsa non recipi occulto judicio Dei, atque ob impedimentum, quod libere ponitur ab hominum pravitate. At de his plura inferius. Illarum ergo *Thesium* auctores injurii fuerunt suarum quoque partium scriptoribus: nullam quippe tentationem etiam minimam vinci posse sine auxilio gratia per Christum, docuit Franciscus Cardinalis Toletus, * quo nemo melius novit perniciosam Baji doctrinam; ut mittam ceteros, quos præcedenti dissertatione laudavi. Primæ itaque Jansenianæ propositionis sensus est, inductam fuisse peccato Adæ peccandi necessitatem, & contra dari gratia Salvatoris necessitatem bene operandi; ac proinde eos, qui tali gratia necessario, ac deletione invincibili nondum attracti non bene operantur, id nullatenus posse, sed in peccatum fatali necessitate dilabi. Blasphemiam hujus assertionis Jansenium reum esse demonstravi §. 3. compluribus ejus testimoniis productis. Adde, Jansenium, quoniam solam gratiam efficacem, & conjunctam cum actu admisit, ad errorem suum confirmandum inexpiabili temeritate adulterasse ea verba Augustini, *De natura & grat. cap. 43. Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis*, à sacrosancto Tridentino Concilio sess. 6. de *Justificat. Jans. pag. 326. col. 1.* cap. 11. consecrata. Ita enim Jansenius lib. 3. de *Grat. Christi* cap. 13. præclarissimam hanc Augustini, & Synodi Oecumenicæ sententiam interpretatus est: *Et si exaudiat, adjuvat ut possis*, qua interjecta clausula demonstrat etiam justos, quamvis cohentur, velint, & Deum orent, attamen nisi exaudiantur à Deo; & robustæ voluntatis, seu victricis gratiæ munere adaugeantur, carere illo adjutorio, quo divina præcepta possunt impleri. Nostrates ergo justis sufficiens adjutorium, & Christi gratiam adesse profitentes, quamquam bene sapienterque doceant non semper iis adesse adjutorium quo, plenissimamque illam potestatem, quam tribuit auxilium efficax; distant toto cælo ab errore Jansenii: atque ii præsertim, quorum vestigia sectati fuimus, illâ Jansenianâ clausulâ, *Et si exaudiat*, dispunctâ, suam, nostramque doctrinam sartam, rectamque demonstraverunt. Lege Opusculum Petri Clenaerts inscriptum *Augustinus per se loquitur*, cum *Thesibus Bernardi De Log. pacific. Braxellis, ejus. pag. 77.* §. xiv. num. 13.

* vide pag. 1.
2. disp. 190.
cap. 18. num.
174. tom. 2.
pag. 354.
edit. Lugd.

Jans. pag.
326. col. 1.

Desirant thes.
tri Clenaerts
inscriptum
Augustinus per
se loquitur.
1787. Dia-
log. pacific.
Braxellis,
ejus. pag. 77.

Noris tom 3.
col. 1067.

3. ejusdem Desirant Dialogos Pacificos, Dialog. 12. & Cardinalem Norisium in *Calumnia sublata* cap. 2. Ex illo Janseniano capite, quod omnis gratia sit *efficax*, & detur inter operationem & gratiam *reciprocatio*, Jansenius coactus est denegare gratiam actualem iustis, qui non perseverant, sed in peccata labuntur. Quare celeberrimum illud Augustini effatum, *Deus non deserit, nisi deseratur*, sive, *dignos deserit tantum deserit*, quod habetur in libro *de nat. & gratia* cap. 23. num. 25. & confirmatur à Beato Prospero ad 11. *objectionem Gallorum*, & ad 7. *Vincentianam*, nec non à Tridentina Synodo citato cap. 11. ita Jansenius interpretatus est, quod nunquam Deus iustos deserat *subtractione iustitiae*, sive gratiae sanctificantis, priusquam ab illis voluntario in crimen lapsu deseratur; quamquam eos deserat non impertiendo auxilium actuale, sine quo, juxta fabricatum à Jansenio nefariumque dogma, necessario peccant, & stare non possunt.

Jansf. tom. 3.
pag. 365.
col. 1.

Obijci solet (inquit Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 19.) *quod Deus non deserat, nisi deseratur*. Ergo nemini negat auxilium sufficiens, si non ante desertus fuerit. Respondetur sententiam illam haberi in Concilio Tridentino & ex D. Augustino desumptam esse. Tam vero Tridentinum, quam Augustinus perspicue indicant se sic illam intelligere, quod Deus neminem deserit ab eo discedendo, ipsa scilicet subtractione iustitiae, nisi homo prius Deum per inobedientiam deserat: & infra eodem capite col. 367. Nam si desertionem Dei, qua fit actualis gratiae subtractione, spectare voluerimus, nimis enormiter ab Augustini mente discedunt, qui ei istud paradoxum, & quidem postquam per Adam lapsum in statum damnationis & irae Dei praecipitati sumus, imponere volunt. Et post pauca: Nihil enim celebrius in Augustino, quam quosdam à divino adiutorio deserit, etiam iustos, ex occulto iudicio Dei. En aperte Jansenius docuit praecepta Dei aliquibus esse impossibilia: docuit impossibilia esse iis, qui gratia per se efficaci sunt destituti, sine qua ait inevitabilem fieri lapsum; & docuit iustis subtrahi adiutorium illud gratiae actualis, quod necessarium est, ut praecepta possint impleri. Quapropter in sensu ipso Jansenii prior illa propositio tanquam impia, haeretica, omnibusque censuris dignissima rejici debet, ac refutari: ac rejicitur, & refutatur à Theologis omnibus, qui negant aliqua Dei praecepta esse impossibilia, qui negant hominem delectatione vitrici destitutum ruere impellente ne-

cessitate in peccatum; qui denique negant iustos deserit à Deo subtractione cujusunque gratiae actualis, antequam ipsi Deum deserant.

III. Si quis dicat, Igitur in eorum sententia, qui ajunt Dei praecepta non posse impleri absque gratia, erunt eadem praecepta impossibilia iis, qui gratia sunt destituti; cujusmodi sunt nonnulli infideles, atque obdurati: & item in sententia eorum, qui ajunt non dari absque delectatione vitrici & gratia efficaci potentiam proximam & completam ad bonum opus agendum, etiam iusti tali gratia carentes non habent potentiam proximam implendi praecepta: si quis, inquam, id dicat; respondebimus & eos, qui auxilia sufficientia singulis dari negant, & eos, qui ad potentiam proximam expeditam exigunt efficacem adiutorium, plurimum à damnata Jansenii propositione distare. Libro enim decimo octavo cap. 8. demonstravi in ea sententia, quae docet nonnullos gratia sufficiente destitui, fatentibus Theophilo Raynaudo & Vasquesio, stetit Augustinum, Prosperum, Fulgentium, Thomam Aquinatem; sententiam vero illam omni dubio procul tradidisse Ledesmam, Lemosium, Godoy, Goncetum, Bannesium, Alvarez, Gonzales, Lovaniensem, & Duacensem Academias, Theologos Ordinis nostri universos, aliosque quamplurimos. Quibus si immerito ac falso sententiam hanc attribuimus; ostendat Anonymus errorem fraudemque nostram, & loca opposita recitet: si autem, quod certissimum est, fideliter auctores ipsos allegavimus; fateatur Jansenianos nequaquam esse, qui omnibus à fide alienis, & obsecratis auxilium sufficiens dari negant; aut si tantam habet frontem, nobiscum viros illos omnes Jansenianis annumeret. Quod si fecerit; respondendum nobis erit, quod Juliano adversariorum suorum impudentissimo Sanctus Augustinus: *Cernis cum quibus tua maledicta sustineam, cernis cum quibus mihi sit causa communis, quam nulla consideratione sobria pulsare calumniis, & expugnare conaris? Cernis quam tibi perniciosum sit, tam horribile crimen obijcere talibus; & quam mihi gloriosum quodlibet crimen audire cum talibus? Si cernis, cerne, & tandem tace.* Libr. 1. contra Julianum cap. 1v. num. 12.

3.
Janseniani non sunt, qui negant, omnibus dari gratiam sufficientem, qui efficacem requirunt ad potentiam proximam expeditam.

Tom. 3. de Th. discipl. pag. 280.

Tom. x. pag. 502.

IV. Neque enim Theologi, qui nobiscum gratiam sufficientem impiis & infidelibus aliquando denegari senserunt, his aut conversionem, aut aliorum diviti-

4.
Probatum idem fundamento quodam Thomae.

norum

norum præceptorum adimpletionem dixere *impossibilem*; ac multo minus id affirmaverunt de iustis, de quibus præsertim, ac data opera loquitur damnata thesis, & quibus auxilium sufficiens ab efficaci distinctum semper adesse, nos, memorati Theologi, & Catholicorum omnes firmissime profiteamur. De iustis dicturus postea, præmitto nunc laudatos Thomistas, si ab his petas, quomodo ille salvari possit, qui destitutus est actualis gratiæ auxilio, facillime responsuros,

Quia ut homo dicatur potens salvari, sufficit quod licet non habeat gratiam dantem potentiam, possit tamen illam recipere, & Deus possit illam conferre, quod totum verificatur de homine quandiu est in hac vita, & ideo vere dicitur posse salvari.

Ita cum aliis respondet Joannes Baptista Gonet disput. 7. de Reprobat. art. 6. §. 2. num. 219. Similia habet Lemos in Panoplia lib. 4. p. 2. tract. 3. cap. 16. num. 244. *Ut nihil præcipi dicatur impossibile, satis est ut in Dei virtute ac bonitate sit paratum sufficiens auxilium, quo omnes possint salvari, licet de facto non omnes illud habeant sibi collatum. Haud secus Alvarez lib. xi. de auxiliis Div. Grat. disput. 112. §. 9. ubi solvens hoc argumentum num. 3. „ Quilibet peccator, quandiu est in vita, potest ad Deum converti. Ergo quilibet peccator, quandiu est in via, habet auxilium sufficiens ad salutem „ inquit: *Ad tertium respondetur, quod sicut dicit S. Thomas q. 6. de Veritate, art. 3. ad 7. Aliquid potest dici posse dupliciter, uno modo considerando potentiam, quæ in ipso est, sicut dicimus quod lapis potest moveri deorsum: alio modo considerando id, quod ex parte alterius est, ut si dicerem lapidem posse moveri sursum, non per potentiam, quæ in ipso sit, sed per potentiam projicientis. Proportionaliter nos dicimus in præsentia, quod cum asseritur quemlibet peccatorem, quandiu est in hac vita, posse pro quolibet tempore & momento ad Deum converti & salvari; hoc potest dupliciter intelligi. Primo quod possit converti per potentiam proximam, & physicam, quæ actu sit in illo pro quolibet tempore & momento. Secundo per potentiam, seu auxilium speciale, quod Deus, quantum est ex parte sua, paratus est omnibus dare pro quolibet momento, ut supra explicatum est: & in hoc secundo sensu propositio illa est verissima; non autem in primo, quoniam per solam facultatem naturæ non potest homo potentia proxima ad Deum converti & salvari. Utuntur communiter eadem responsione Thomistæ alii, asserentes di-**

vina præcepta semper servari posse, quoniam impleri possunt cum divino auxilio, quod is, qui non habet, potest habere, & producentes verba S. Thomæ 1. 2. q. 109. art. 4. *Ad 2. dicendum, quod illud, quod possumus cum auxilio divino, non est nobis omnino impossibile, secundum illud Philosophi in 3. Ethicorum: Quæ per amicos possumus, aliquantulum nos possumus.*

Vide Sylvium in hunc S. Thomæ articulum, ubi post alia permulta hæc habet: *Sive detur aliqua gratia, quæ tantum est sufficiens & non efficax, sive non detur (quæ de re q. 111. differendi locus est) ea secundum rei veritatem est imperitina ad salvandum quod homo non possit divina mandata servare; partim quia ut ipsa illa servet, ea gratia sola non sufficit, sed oportet quod etiam adsit gratia efficax, quæ à solo Deo pendet, & gratis seu sine merito tribuitur; partim quia juxta communem sententiam gratia sufficiens non semper datur, & tamen homines viatores semper possunt divina mandata servare, ac per consequens etiam tunc, quando non habent gratiam sufficientem: ergo ut observari mandatorum dicatur esse possibile, non est necesse venire eo, ut dicatur quod habeant gratiam * sufficientem.*

Sylv. tom. 2. edit. Antuerpie pag. 651. & 652.

* Legitur eo loci sufficientiam.

V. Adhibere solent Thomistæ responsionem alteram, videlicet, quod, etiam si homini gratia sufficiente destituito insit hebetudo aliqua & impotentia ad implenda præcepta; nihilominus hæc nequeunt dici impossibilia absolute, nec ex aliqua causa antecedente ejus malam voluntatem; sed sibi reddi impossibilia per ejus malam voluntatem sive actualem, sive qua in primo parente peccavit; ita enim scribit cap. 20. prælaudati Tractatus tertii num. 284. Thomas De-Lemos; ei-que assentitur Joannes Gonzales de Gratia sufficienti art. 8. his verbis: *Præcepta enim divina possibilia sunt. At si quis potentiam illa adimplendi culpabiliter à se abstulit, non adimpletio illi imputatur, ut jam clare supra ostendimus ex S. P. Augustino, & D. Thoma. Non hic tempus infumere hanc responsionem ab adversariorum objectis vindicando: nam & id memorati duo Theologi abunde præstiterunt; & hoc mihi sat est, si concedatur juxta inculpatæ fidei scriptores divina præcepta neque iis absolute dicenda esse impossibilia, quibus auxilium sufficiens occulto Dei judicio negatur.*

5. Aliud consimile fundamentum Thomistarum.

Lemos pag. 92 col. 1.

Gonzalez pag. 362 edit. Leodii.

VI. Affirmavit pariter necessariam sententiam non esse sufficientis auxilii actualem col. 6. Academice latio-

Gonet tom. 2. edit. Paris. pag. 103. col. 1. Lemos edit. Leodii pag. 85. col. 1.

Alvarez pag. 890. edit. Lugd.

Lovanienſis
de gratia ſuf-
ficiente, non
omnibus
actu data.
Acad. Lo-
van. Juſtiſ.
pag. 227.
edit. Pariſ.
1641.

lationem, ut præcepta Dei dicantur poſſibilia, Sacra Lovanienſis Facultas; cujus in Cenſuræ ſuæ Juſtificatione cap. 12. hæc ſunt verba: *Respondemus primo, ut homo poſſit converti non requiri ut habeat gratiæ ſufficientem eo ipſo tempore quo poſſe dicitur, ſed ſatis eſſe ſi habere illam & obtinere, quæ ſufficiat, poſſit. Quomodo homo dicitur poſſe manducare panem etiam cum panem non habet, nec etiam quidquam unde ſibi panem comparet: ut etiam dicitur videre poſſe qui non habet lucem, ſed in tetrum carcerem conſectus eſt; quamvis ſine luce viſurus ſit nunquam. Et attendendum, cum dicitur neminem poſſe converti ſine gratia, illud, ſine gratia, vel ad poſſe, vel ad converti adjungi vel referri, quamvis poſterior longe ſit uſitatus. Siquidem communiter dicimus neminem converti poſſe ſine gratia Dei, eo quod converſio ſine gratia nunquam ſit, licet gratia quoque abſente non deſit ipſum poſſe converti. Quemadmodum nemo poteſt credere ſine fide, etſi credendi facultas eis inſit, qui non credunt. Notandum interim illud quoque, potentiam credendi vel convertendi ſeſe, æſtimari dupliciter; ſemel ex ipſa liberi arbitrii utramque in partem flexibili facultate, quomodo eſt potentia in homine gratia deſtituto: ſemel ex præſentibus viribus ſatis efficaciſſimis ad fidem & converſionem, juxta quem modum quidam dicuntur non poſſe credere, aut ſequi Dominum, ſicut dictum eſt Petro, Non potes me ſequi modo, & aliis, Quomodo vos poteſtis credere, qui gloriam ab invicem accipitis? Et iterum, Non poterant credere, quia dixit Iſaias, Excæca cor populi hujus. Poterant ergo illi credere per flexibilem quidem liberi arbitrii in bonum facultatem, non poterant autem per eas vires, ſeu affectus quos habebant in præſentia. Poterant per remotam, ut dici conſuevit, potentiam; non poterant per propinquam. Illa de natura ſurgit, hæc competit per gratiam; ideoque etiam apud veteres uterque ſermo reperitur. Nam & Auguſtinus fidem in noſtra poteſtate eſſe docet lib. de Sp. & lit. cap. 30. & tamen Cæleſtinus Pontifex in Epiſtola, quam pro Hilario & Proſpero ſcripſit, dicit in prævaricatione Adæ omnes homines naturalem poſſibilitatem & potentiam perdidiffe. Rurſus Fulgentius docet hominem naturaliter poſſe credere in eo quod naturam habet credulitatis fideique capacem; & tamen gratiæ dono credendi virtutem recipere, quam amiſit. Eſt ergo quoddam poſſe per naturam, omni etiam gratia deſtitutam, propter liberum arbitrium durante hac vita in utramque partem flexibile: & eſt poſſe per gratiam,*

Joan. 13. 15.
12.

quando jam naturæ libertas quibusdam divinis adminiculis adjuvatur. Hæc Lovanienſes. Similia leguntur in Cenſura Duaceniſis Academiæ ad Aſſertionem xv. quæ cenſura Lovanienſi conjuncta eſt, eique omnino conſentit. Post cenſuram Lovanienſem edit. pag. 127.

VII. At revertendum ad juſtos, de quibus ſingillatim pertractat prima propoſitio Janſenii. Quis autem noſtrum adeo inſipiens, adeo improbus cenſeri poteſt, ut affirmare audeat eſſe aliqua præcepta impoſſibilia juſtis conantibus & volentibus, ſecundum vires, quas actu habent; quando ſinguli fatemur, non aliqua tantum, ſed omnia eſſe poſſibilia non tantum juſtis, verum etiam hominibus ſceleſtiſſimis, qui nec volunt, nec conantur? Quomodo impoſſibilia dicuntur eadem præcepta juſtis, qui non deſeruntur à Deo ſubtractione actualis gratiæ, quando nobis fatentibus nec impoſſibilia ſunt improbis, quando iis actualis gratia ſubtrahitur? Si dicas autem juſtis illis volentibus aliquando adeſſe parvam voluntatem, quæ ſententiæ noſtræ non dat potentiam proxime expeditam atque completam, donec robuſtior fiat, & vincat contrariam concupiſcentiam; primum reſpondeo, certiffimum eſſe, quod juſtis illis aliquando deeſt gratia efficaciſſima, aut, ſi vis ut ita loquar, gratia congrua, cum interdum cadant; id, quod ſub efficaci gratia nunquam evenit. Certiffimum quoque eſt non dari abſque gratia efficaciſſima, congrua, & victrici potentiam illam completam, & expeditam, quæ ut liberum arbitrium erumpat in actum, nullum aliud exigit gratiæ adiutorium; quia ut erumpat in actum, ipſa gratia efficaciſſima, victrix & congrua eſt neceſſaria. Itaque certiffimum eſt, iniquiſſime inſimulari tanquam primæ Janſenianæ propoſitionis aſſertores illos, qui ajunt aliquando juſtis volentibus & conantibus deeſſe potentiam implendi præcepta, non qualemcunque, ſed proximam, expeditam, completam, & quæ nullum aliud exigit adiutorium, ut actu eadem præcepta impleantur. Vide §. 2. num. 9. & ſequentibus.

VIII. Deinde quisnam in his controverſiſſis adeo hospes ac tyro eſt, ut ignoret virum doctiſſimum Cardinalem Noriſium hac ipſa de cauſa ab invidiſſimis Janſenianiſiſſimis falſo inſimulatus ob hanc ſententiæ. Norſius Janſenianiſiſſimus falſo inſimulatus ob hanc ſententiæ.

Noris tom. 1.
pag. 1463.

rissimus, potest unusquisque ex lectione librorum ejus agnoscere. Enimvero *ad Germanitatem XV.* demonstrat se locutum de illo adjutorio, quod habuit Adam, *proxime sufficiente*, & quod in hoc statu propter infirmitatem & corruptionem naturæ (ut inquit P. Macedo ibidem à Norisio in sui defensionem productus) *nisi per novam virtutem augeatur & crescat*, non est sufficiens *proxime & perfecte*, sed *tantum remote, & inchoate*. Addit Norisius justum divinam gratia excitatum, dum vult servare præceptum, & conatur reapse illud implere, posse per illam gratiam, quam habet, vires majores à Deo petere; quoniam gratia, quæ excitat nos ad volendum bonum, accedente cognitione nostræ infirmitatis à rebelli concupiscentia concussa, est *proxime sufficiens* ad orandum, nobisque cooperatur ut petamus auxilium *proxime necessarium* ad implendum præceptum, modo tamen ille, qui sentit in se cupiditatem boni divinitus inspiratam, non apponat impedimentum superbiæ, præsumens suis viribus præceptum exequi. Profecto Jansenius lib. 2. de Gratia Christi cap. 27. negat gratiam, qua nobis boni cupiditas inspiratur, sufficere ad orandum, inquit: *Hæc igitur gratia, quamvis nullo modo sufficiat, ut homo Dei mandata operetur, ut Deum super omnia diligat, ut speret, ut oret, ut credat, &c.* Agit Norisius de hac ipsa *potentia proxima*, dissert. v. sive in *Janseniani erroris calumnia sublata*, ubi cap. 1. demonstrat *transgressorem legis reum esse peccati, tamen si negata fuerit ipsi gratia proxime sufficiens, qua posset exequi mandatum*. Atque hanc esse pervulgatam apud Theologos doctrinam ostendit citando Card. Bellarminum lib. 2. de Grat. cap. 7. Suarez lib. 4. de Gratia cap. 2. Pontium p. p. Relectionum de Grat. cap. ult. num. 6. Ruiz disp. 39. de Præd. sect. 2. Amicum disp. 18. de Grat. sect. 3. Salmanticenses tract. 14. disp. 6. dub. 3. num. 96. Joannem à S. Thoma disp. 10. de Reprobatione num. 30. Gonetum disp. 5. de Reprob. art. 6. §. 2. aliosque passim, & ipsosmet Dechamps lib. 3. cap. 11. & Morainem disput. 24. sect. 1. Ubi vero plura dixit, quorum præcipua exscripsimus supra §. 2. prosequitur demonstrare propositionem 2. pag. 1065. *tali auxilio proxime sufficiente privari etiam justos, tum cum urget observatio alicujus mandati, quod non potest impleri sine gratia: ibique tanquam rem notissimam, concludit, auxilium proxime sufficiens ad resistendum gravi tentationi illud esse, quo ha-*

bito, nihil ulterius adjutorii à Deo demandum superest, ut tentatio possit re ipsa superari. Auxilium vero remotum ad illam tentationem vincendam esse gratiam orationis, qua possumus impetrare à Deo auxilium tantum, quantum necessarium est ad resistendum tentationi. Justi ergo in sententia Norisii dum volunt servare præcepta, cum ob virium infirmitatem oratione indigeant, ac debeant petere tantam voluntatem, quanta sufficit ad implenda mandata, habent ad hæc implenda *privationem potentia proxima*. Neque dicas, quod juxta Norisium habent justi saltem potentiam proximam ad orandum, cum tamen semper non habeant ad orandum gratiam efficacem. Mens enim Eminentissimi Scriptoris non est, ut quidam interpretati sunt, ad orandum non esse necessariam *gratiam ex intrinsicis suis efficacem*; minime: sententia Norisii est, gratiam illam, quæ non est *proxime sufficiens* ad tentationem vincendam, atque ad implenda præcepta, esse *proxime sufficientem* ad orandum, scilicet ad impetrandam gratiam uberiores, qua possit tentatio vinci, & præcepta possint impleri: in sententia quippe nostra eadem numero gratia potest esse *efficax* respectu unius actus, & *sufficiens* duntaxat respectu alterius. Verum, ut paulo antea dicebamus, illa gratia, quæ adest justis, hæc dat potentiam *proximam* ad orandum, illis non cooperatur, ideoque non actu orant, quotiescunque apponunt *impedimentum* superbiæ, ut Norisius agebat ad Germanitatem XV. sive, ut inquit Calumnia sublata, quando *ex libera suppositione judicii practici erronei obicem ponunt potentia proxima ad orandum*. Ponit autem homo obicem orationi faciendæ, nec est in potentia proxima ad orandum, si judicet *se posse sine ulteriori Dei auxilio mandatum implere*. Hanc sententiam & nos propugnabimus lib. xviii. cap. 8. & 5. ipsis quoque, ut perspicuum erit legentibus, Norisianis verbis adhibitis.

IX. Rursus tamen hoc in loco fateor Thomistarum complures asserere per gratiam sufficientem, quæ justis nunquam subtrahitur, compleri potentiam *in ratione potentia*, & per gratiam efficacem, quæ illis aliquando non adest, omnino tamen ad agendum est necessaria, applicari duntaxat potentiam *ad actum efficiendum*. Verum nec inter Thomistas desiderantur, qui doceant eum Didaco Alvarez tribui per auxilium *efficax ultimum complementum actus primi*,

Tom. 3. col.
1087. & seq.

9.
Etiam Thomista in Expositione contrarii ultimæ coincidunt in sententiam Authoris.

mi, ut diximus §. 2. num. 13. Et quidem si ea potentia dicatur *proxima & completa*, quæ nullum aliud postulat ex parte Dei adiutorium, ut prodeat in actum, quemadmodum ubique nos declaravimus: omnes ii, qui ad actum exigunt efficax auxilium, tenentur fateri absque tali auxilio non dari potentiam illam *proxime completam*, prout à nobis accipitur. Quare Antoninus Massoulié tom. 2. diss. 4. q. 3. art. 4. postquam tradiderat multiplex discrimen inter sententiam Jansenianam, ac suam (quod utique discrimen omne à nobis quoque traditum fuisse constat) addita postremo loco discrepantia illa, quæ petitur à *potentia completa sub gratia sufficiente*, quam potentiam Thomistæ solent adstruere, *Verum*, inquit, *hanc solutionem ultimo loco refero, quod vix ea uti solitus sim; ac multis quidem de causis.* Hujusmodi causæ sunt, 1. quia deceptioni opportunior videri potest, eaque abuti soleant diversæ sententiæ auctores, ac si ubicunque auxilium sufficiens esse conceditur, completissimum illud esse debeat, ita, ut cum peccatori v. g. vitiis immerso, & omnis notæ, ut Tertullianus loquitur, auxilium aliquod sufficiens ad resurgendum non desit, contendunt sufficiens illud debere esse *proxime & completissime ad perfectissimam conversionem*: quod tamen impossibile plane existimo. 2. Quia an sufficiens illud auxilium ultimo potentiam compleat, sitque, vel non sit complementum potentia, deceptio esse potest in ea complementi ratione, quam sibi fingere quisque potest. 3. Quia admissa ea solutione potentia etiam completissima, superest difficultas quam urgere solent adversæ sententiæ auctores: nimirum non esse iustis divina præcepta possible, si ad ea adimplenda requiratur efficax auxilium, &c.

X. Unum insuper addam ponderatione lectoris dignissimum. Anno 1678. mense Februario delatæ fuerunt Supremo S. Officii Tribunali Romæ, tanquam Jansenianæ, propositiones aliquæ Norisii, inter quas num. 9. *Rejicienda est sententia illorum, qui dicunt gratiam proxime sufficientem semper adesse, nec unquam legem obligare, nisi adsit gratia adjuvans.* Quid vero de hac propositione censores judicarunt? Lego in pluteis Bibliothecæ nostræ autographum Ms. hujus generis: „ Il P. Dom. F. D. n. xi. stima che intesa la proposizione conforme le due precedenti (della grazia efficace, la quale certissima cosa è non darsi a tutti quelli, che sono tenuti al precetto) non sia cen-

surabile. Il P. Miroballo foglio M. §. *Undecima propositio*, giudica l'istesso, cioè che la proposizione non merita censura. Perche nel corpo della proposizione abbastanza è dichiarato, che cosa intenda Noris col nome di grazia *proxima sufficiente*, cioè quella, che seco porta l'assistenza della grazia addiuvante, ovvero efficace. Ora così spiegata questa grazia *proxime sufficiente*, nega Noris, dice il P. Miroballo, e tutti i Thomisti negano *semper adesse*, quando obbliga la legge; mentre acciò obblighi basta la sola grazia eccitante, come prova molto bene Alvarez lib. 8. de Auxiliis disp. 96. num. 5. E in questo senso non darsi a tutti questa grazia sufficiente tiene espressamente Silvio in p. 2. q. 3. concl. 1. degno d'esser onninamente veduto; come anco Zumel nelle disputationi Varie in 1. 2. disp. 4. concl. 4. Onde basta, che Noris (segue a dire il medesimo Miroballo) conceda l'ajuto sufficiente *Theologicæ*, cioè quello che faceia che l'uomo possa adempire la legge, acciò che essa non gli sia impossibile da osservarsi; e questo solo abbiamo definito contro la prima proposizione di Gianlenio. Che poi tale ajuto sia *proxime sufficiente*, in quanto comprenda anche la grazia addiuvante, ma piuttosto sia sufficiente *remote*, e che non porti l'assistenza di quella grazia, è controversia de' Teologi, che nulla fa per la censura. Così il P. Miroballo. Ma il P. Maestro del Sacro Palazzo foglio C. §. *propositio prima*, dice che potrebbe portare tutta la Teologia per mostrare la verità di questa proposizione. „ Hæc è legitimis monumentis producimus, quæ si à nobis fingi Anonymus judicaret, facillimum nobis foret illum, uti cæterarum, ita hujus calumniæ revincere. Sed quis hac de re poterit hæsitare, quando accusatio illa Norisii ex illius quoque Opusculis comprobatur, accusationis autem falsitas patet ex ejus vindicationibus, ac repetita librorum ejus ventilatione; Adde Norisium post multas Operum suorum discussiones, non tantum immunem evasisse ab omni censoria nota; verum etiam ejusdem libros eximia commendatione fuisse probatos, ipsum vero clarissimum auctorem à Romanis Pontificibus amplioribus honoribus decoratum; quod in doctrinæ laudem itidem cedit, ut illustri exemplo demonstrat p. 1. cap. 1. Theologiæ Moralis Leonardus Vanroy, necnon P. Nicéronius in tertio *Memor.* Volumine, aliique viri præstantissimi. Itaque ex causâ *Norisiana* manifestissimum est, eos quinegant absque

Ant. Mass.
tom. 2. pag.
364. & seq.

IO.
Propositio-
nes Norisii
non tantum
ab omni cen-
sura immu-
nes, sed & à
Pontificibus
multum lau-
data.
Mss. Arch.
secreti An-
gelica Bibl.
tom. 42. pag.
129. 2.
Ibid. pag.
135.

absque auxilio efficaci potentiam *proxime expeditam* ad implenda praecepta, aut inscienter admodum, aut inique Janse-
niane hæreseos insinuari.

11.
Concluditur
hæc materia
ratiocina-
tione efficaci.

XI. Absolvam denique hunc paragra-
phum ratiocinatione planissima. Justis
aliquando deest gratia adjuvans, coope-
rans, & efficax, qua actu adimpleant
Dei praecepta. Id primum constat ex-
perimento. Deinde hoc tenentur con-
cedere omnes illi Theologi, qui negant
dari in hoc statu auxilium sufficiens
Molinistico sensu, illud nempe, quo abs-
que adjutorio liberum arbitrium appli-
catur ad actum: negant vero tale auxi-
lium sufficiens sensu Molinistico quot-
quot, ut arbitrium applicetur ad actum,
exigunt auxilium efficax. Tandem id

constat ex Theologica ratione petita ex
Ecclesiæ orationibus; nam etiam justii,
ut perseverent in accepta justitia, debent
Deum orare, ac petere speciale adju-
torium, sine quo illos perseverare non
posse definit Tridentina Synodus sess. 6.
can. 22. Si itaque hoc adjutorium justii
petunt, illud non habent: *Nam*, ut in-
quit Augustinus de nat. & gratia cap. 18. *Aug. tom. 5. pag. 135.*
num. 20. *quid stultius, quam orare ut
facias, quod in potestate habeas?* ideoque
deest aliquando justis auxilium *proxime
sufficiens*, quatenus auxilium *proxime
sufficiens* est illud, quo habito nihil ulte-
rioris adjutorii à Deo dandum superest,
ut praecepta possint reapse adimpleri; ut
cum Norisio inquit Theologi præcla-
rissimi; de quibus §. 2. num. 9. & sequen-
tibus.

§. V.

*De aliis Jansenii propositionibus, & de his opposita Thomistarum
& Augustinianorum sententia.*

S U M M A R I U M.

Ostenditur ex dictis, præsens systema contrarium
esse eadē propositioni jansenii.

1. Fundamentum Norisii ad amoliendam à se
Jansenismi calumniam.
2. Quod reboratur ex P. Macedo.
3. Præcluditur effugium quoddam adversario.
4. Solvitur instantia alia adversarii.
5. Gratia sufficiens efficax est respectu parvarum
voluntatum, ad quas datur, etiam juxta
congruitas.
6. Etiam juxta Thomistas.
7. Duplex differentia horum à Jansenio.

8. Cum Thomistis conveniunt Augustiniani circa
gratiam sufficientem.

9. Et efficacem.

10. Differentia Thomistarum quorundam ad præ-
sentem controversiam nil facit.

11. Concordant etiam Thomistæ, & Augustiniani
in adstruendis gradibus gratiæ.

12. Item in concilianda libertate indifferentiæ
cum gratia efficaci.

13. In quibus à Jansenio differant etiam ii, qui
gratiam in delectatione victrici constituunt.

Ex dictis
ostenditur,
præsens sy-
stema con-
trarium esse
2.æ propo-
sitioni Jan-
senii.

DE secunda, tertia, & quarta Jansenii
propositionibus non opus foret plura
dicere; constat enim ex §. 3. Jan-
senianam hæresem in eo sitam esse, quod
Janseniani negent auxilium *sufficiens* dis-
tinctum ab *efficaci*, & nolint sub auxi-
lio efficaci consistere *libertatem indiffe-
rentiæ*. Ex paragrapho autem proxime
precedenti evidentissimum est, non posse
tanquam Jansenianos traduci Theologos
asserentes non dari in hoc statu gratiam
sufficientem, quæ conferat *potentiam
proxime expeditam* ad efficiendum opus,
quæ gratia non sit efficax; cum tot,
tantique Theologi, quot & quales sunt
superius recensiti, doceant illud esse au-
xilium *proxime sufficiens*, sive illud esse
auxilium dans potentiam *in ordine ad
actum* completam atque expeditam, quo
habito nullum aliud necessarium est, ut

R. P. Bertii Theol. Tom. X.

liberum arbitrium erumpat in actum:
neque in hoc infirmitatis statu auxilium
sine quo non, seu sufficiens, distinctum-
que ab auxilio *quo*, seu efficaci, sit eo
modo sufficiens, quo erat in Adam; sed
proxime sufficiens sit, ut repetam Sua-
resii verba, ad *primam dispositionem*, &
respectu *ulterioris actus* sufficiens tantum
remote. Atque id est apertissime secun-
dam Jansenii propositionem rejicere: nam
si in hoc statu datur gratia remote suffi-
ciens, quæ scilicet in nobis producit par-
vam, remissam, infirmamque volun-
tatem, cui obstitit concupiscentiæ rebel-
lio, & quæ nondum inspirat voluntatem
robustam, validamque, quæ proxime
sufficiat ad implenda mandata; conse-
quens est dari in statu naturæ lapsæ in-
teriore gratiam, cui ab humana volun-
tate resistitur.

G

I. Hac

Vide §. 2.
num.

1.

Fundamen-
tum Norisii
Janfenismi
suspicionem
in materia
hac à se
amolientis.
Noris tom. 1.
column.
1471.
* Citandus
erat Janf.
lib. 2. cap. 32.
sed est error
Typographi;
Noris enim
recte laudat
pag. 235. ubi
hac habentur.

Janf. ibidem
col. 236.

De Theolog.
discipl. tom.
3. pag. 217.
et 218.

2.

Quod robo-
ratur ex P.
Macedo.

I. Hac ratione affectam sibi Janfeniani erroris calumniam repellit illustis Noris ad *Germanitatem* decimam quintam: ubi ostendit suam à Janfenio discrepantiam, propterea quod in Vindiciis pag. novæ edit. 895. adductis Augustini testimoniis demonstraverit nos *gratiæ debili, incongruæ, ac remote sufficienti resistere*; cum Janfenius de Gratia Christi * lib. 2. cap. 22. omnem gratiam incongruam rejecerit, scribens, *Nunquam in scriptis suis universis Augustinus illam Christi infertam gratiam congruam appellavit, multo minus incongruam, quod aliqui recentiores ausi sunt.* Quibus verbis à Noris citatis Janfenius hæc alia subjicit: *Cujus rei si quis radicem scire velit, meminisse debet, nullam gratiam actualem ab Augustino pro illa vera Christi gratia agnoscere, quam tanquam medicus infirmæ voluntatis attulit, nisi quæ agit & peragat effectum: omnis alia, qualiscunque fuerit, ab ipso ad legem doctrinamque relegatur.* Unde magis apparet negari à Janfenio, quod illa sit gratia Salvatoris, quæ non est efficax, sive, ut ille inquit, *effectum non peragit.* Immo non alia ratione dici bonam Janfenius autumat, nisi quod semper hominem efficiat bonum & consequenter semper congrua sit, & congrue moveat voluntatem. Quare juxta Janfenium gratia non congrua, & quæ hominem non efficit bonum, non potest bona appellari; ideoque illi plurimum Janfenio adversantur, qui etiam gratiam non congruam, vel sufficientem, quæ effectum non peragit, commendant, utilem prædicant, & Salvatori omnium hominum acceptam referunt. Hoc pacto, ut aiebam, Cardinalis Norisius se una, ac nos simul, qui eadem omnino scripsimus, ubi egimus de Janfeniana secunda propositione, à veteribus novisque calumniis invictæ, naviterque defendit.

II. Produxit eo loci Norisius testimonia quædam P. Macedi, qui tom. 2. Col. lat. 7. diff. 3. sect. 7. pag. 362. probat contra Janfenium dari gratiam inefficacem, cui resistitur, ex quo tradat Augustinus quasdam gratias parvas & remissas, non efficaces & vehementes, quæ in nobis efficiunt voluntates parvas & infirmas, non validas & robustas, quibus præcepta non implentur, atque adeo cum his operantes in lege Dei deficiunt, nisi ampliori gratia juvantur; & pag. 366. col. 2. Gratia excitans interdum vincitur, cum parva est, & remissa; interdum vincit, cum est magna & intensa, ut superet resistantiam voluntatis. Simi-

lia nos tom. 3. pag. 216. ubi hanc doctrinam pluribus Augustini locis confirmavimus. In Norisium itaque, & in P. Macedum, ut alibi monuimus, conviciator insurgit, adicitque causam sæpe iterumque discussam. Qui plura de Norisio, & P. Macedo, horumque sententia scire desiderat, memoria, ac lectione repetat quæ dicta sunt §. secundo hujus dissertationis.

III. Nullatenus vero audiendi sunt novatores, qui reponere solent Janfenium rejecisse solummodo gratiam sensu Molinistico sufficientem, non autem sufficientem sensu Thomistico; nam præterquamquod luculenter ostendimus hoc commentitium, & inane subterfugium esse §. 3. num. 3. innumera alia produci possunt Janfenii testimonia, quibus mendacium istud redarguatur. Rejecta enim lib. 3. de Gratia Christi cap. 1. gratia sufficiente, ut traditur à Molinistis, de illa gratia sufficiente, quæ satis est ut homo dicatur posse, quamvis alia adhuc necessaria sit ut de facto operetur, quam gratiam constat esse sufficientem sensu Thomistico, *Talem sufficientem* (inquit Janfenius) *fortasse non diffculter S. Augustinus admitteret quamvis esse veram illam Christi gratiam, de qua quæstio est, pernegaret.* Ac deterior sequenti capite, *Quid homini misero perniciosius, quam illa gratia abundare quam nemo unquam, fatentibus etiam Scholasticis, nisi majorem damnationem assecutus est?* His autem verbis Janfenius non solum rejicit, sed etiam inutilem ac perniciosam appellat gratiam sufficientem, & quidem sensu Thomistico. Libro demum x. cap. 2. *Sufficientia adjutoria*, ait Janfenius, *nulla omnino post lapsum*

3.
Præcluditur
effugium
quoddam
adversarii.

Janf. col. 249.
in fine.

Janf. ibid.
col. 257.

ibid. pag.
1013.

4.
Solvitur alia
instantia ad-
versario-
rum.

IV. Inquires fortassis, At nec Janfenius parvam voluntatem, & gratiam parvam, velleitates excitantem ullibi negat, sed eam aperte adstruit lib. 2. de gratia cap. 27. aliisque in locis compluribus. Responsionem excipias. Principio quid ad me, si Janfenius sapuit aliquando? Quid etiam, si pugnancia conscripsit? Deinde quid hac objectionatione contendis, num Janfenianum esse Norisium, qui proficundo gratiam, qua inspiratur parva ac debilis voluntas, se non esse Janfenianum ostendit? At de viro sapientissimo Romani Censores longe diversum judicium pronuntiârunt; & quem adversarii Janfenianum dixere, Romani Pontifices appellârunt splendidissimum Ecclesiæ lumen. Præterea agnovit quidem Janfenius gratiam parvam, sed primo ait non plus illam

Janf. de grat.
Salvat lib. 2.
a. 27. col. 211.

Janf. colum.
1035 in fine
cap. 7.

Janf. col. 210.
in fine &
211.

Ibid. colum.
212.

Van-Waure
pag. 272. &
seq. edit.

Anuerpia.

illam valere, quam valeat lex & doctrina, scribens in eodem lib. 2. de Gratia Salvatoris cap. 27. *Qui ergo scit Deum super omnia diligendum, spe ac fide colendum, & similia, & nondum ita diligit, sperat, & credit ut lex jubet, nondum illa ipsa quidem didicit secundum gratiam, sed tantummodo secundum legem: & cap. 7. libri decimi, Quidquid, inquit, sufficientis gratia præter istam agendi gratiam (quæ operatur & perficit effectum suum) excogitatum est, hoc totum Augustino ad legem pertinet, nec extra limites gratiæ Pelagianæ constitui debet.* Deinde Janſenius existimavit illam gratiam, quæ dat parvam, infirmamque voluntatem, esse gratiam Christi, si comparatur ad ipsam voluntatem parvam, quam tribuit; at negavit esse gratiam Christi, si comparatur ad effectum ad quem inclinatur, & ad quem dat potentiam saltem remote sufficientem, ut constat ex præcitato cap. 27. libri 2. ubi post illa verba superius producta, *Qui ergo scit Deum super omnia diligendum, spe ac fide colendum, & similia, & nondum ita diligit, sperat & credit ut lex jubet, nondum illa ipsa quidem didicit secundum gratiam, sed tantummodo secundum legem, immediate prosequitur: Quamvis interim aliud quippiam quod prævium esse solet, ut verbi gratia, quod in Deo vel charitate ac fide ipsius sibi quoquo modo placeat, illosque actus quadam velleitate desideret, & similia secundum gratiam potuerit didicisse.* Itaque in sensu Janſenii gratia tenuissimum velle inspirans est gratia Salvatoris comparate tantum ad ipsum velle pertinet; & in ordine ad actum, cujus voluntas illa parva inspiratur, est gratia duntaxat Pelagiana: cumque hæc gratia perficiat id, ad quod datur, nempe illud tenuissimum velle, comparate autem ad actum cujus voluntatem inspirat, & quem non perficit, nullatenus sit gratia Christi; sequitur omnem gratiam Christi juxta Janſenium esse efficacem, & nulli interiori gratiæ resisti. Quapropter paulo post adducta verba inquit Janſenius: *Quisquis jam alia divina gratiæ adjutoria infirmis hominibus asserere nititur, quæ deserant si velint, cum quibus tanquam sufficientibus operentur si velint, nihil aliud imprudens facit, nisi ut originalis peccati virus evacuet, illas liberi arbitrii vires esse, Christum frustra venisse, & gratis mortuum esse persuadeat.* Vide, si plura cupis, Augustinum Europæum nostri Philippi Van-Waure egregie mentem Janſenii explicantis lib. 3. de prop. 2. sect. 3. Vide etiam an præva Janſenii doctrina.

R. P. Berti Theol. Tom. X.

doctrinæ opponantur quæ nos scripsimus libro XIV. cap. 8. sive tom. 3. pag. 102. & lib. XVII. cap. 3. eodem tom. 3. pag. 214. & miraberis calumniantium imposturas, atque mendacia.

V. Arbitramur utique nos gratiam illam inspirantem infirmas ac debiles voluntates, quæ est suo modo *sufficiens* ad peragendum opus ad quod inclinatur, atque ad illud opus foret etiam *sufficiens* proxime, nisi illi obfisteret humana voluntas, esse efficacem respectu earundem voluntatum debiliū & infirmarum; sed nulla ratione promeretur sententia hæc nostra censuram aliquam, notamque erroris Janſeniani. In omnium quippe sententiâ gratia illa, quæ respectu unius actus est tantum *sufficiens*, respectu alterius, & qui sui ipsius immediatus ac proprius est, *efficax* esse debet. Nam in sententia Congruistarum illa gratia, quæ est semper *sufficiens*, dum excitat actus voluntatis atque intellectus, & non est *efficax* & congrua, sive quia liberum arbitrium non ei cooperatur, sive quia non datur in tali congruitate, in qua liberum arbitrium cooperaretur; illa, inquam, gratia respectu eorundem actuum intellectus, & voluntatis, quos excitat, *efficax* est: atque ut diximus cum Suarezio §. 2. num. 9. auxilium quod supponitur actu datum *includit omnia auxilia prævenientia* in ordine ad priorem dispositionem, & respectu ulterioris actus est tantum *remote sufficiens*. Et revera quomodo hi, alique omnes Theologi demonstrant dari gratiam *sufficientem* distinctam ab efficaci, nisi quia Deus quibusdam inspirat bona desideria, ut converti possint, qui tamen converti nolunt? Nisi quia Deus stat ad ostium & pulsatur, nec tamen omnes aperiunt pulsanti? Nisi quia multi vocationem divinam accipiunt, & venire tamen detrectant? Certe hisce argumentis probatur dari *sufficientem* gratiam ab efficaci distinctam Cardinalis Bellarminus lib. 1. de Gratia & lib. arbitrio cap. 11. cui, ut diximus, omnes alii Theologi hac in parte assentiuntur. Gratia ergo *sufficiens* vocationem divinam, pulsationem, & inspirata bona desideria operatur, horumque effectuum comparatione *efficax* est, suorumque actuum operatrix.

VI. Eadem est Thomistarum opinio; nam Alvarez lib. VIII. de Auxiliis disput. 80. num. 2. hanc propositionem demonstrat, *Omne auxilium sufficiens comparatione unius actus, semper efficax est respectu alterius, ad quem efficiendum*

5.
Gratia sufficiens efficax est respectu actuum, ad quos datur, juxta Congruistas.

Bellarmin.
tom. 4. nov.
edit. Pen.
pag. 226. col. 1.

6.
Etiam juxta Thomistas.

G 2

decre-

Didacus Alvarez de Auxiliis, edit. Lugd. pag. 641.

Gonzales de Leon, edit. Leodii pag. 344.

Th. Lemos lib. 4. pag. 56. col. 2.

7. Duplex differentia Thomistarum à Janzenio.

decreto absoluto divina voluntatis destinatur, &c. prout scripsi tom. 3. de Theologicis disciplinis pag. 102. ubi tamen errore typographi pro *disput.* 80. impressum legitur, *disp.* 8. Addit eo loci Alvarez: *Hanc sententiam docent communiter recentiores Thomistæ, præsertim M. Medina 1. 2. q. 109. art. 10. circa finem.* Joannes item Gonzales Controv. v. art. 7. thesim istam demonstrat invictis argumentationibus: *Afferendum est resolutorie. Auxilium sufficiens est efficax respectu actus indeliberati intellectus, & voluntatis, & respectu consultationis de amplectendo fine vel objecto, & respectu aliorum actuum imperfectorum; quales sunt consideratio peccatorum inferni, turpitudinis peccati, attritionis, &c.* Thomas quoque de Lemos libro. iv. Panopliæ parte 2. tract. 3. cap. 7. *Communis, inquit, & vera Thomistarum sententia est, quod omne auxilium sufficiens comparatione unius actus semper est efficax ratione alterius, ad quem efficiendum ex absoluto, & efficaci decreto voluntatis divina ordinatur.*

VII. Evidens hinc est latissima Thomistarum à Janzenistis discrepantia. Quamquam enim posteriores Janzeniani jactitent se, dum ajunt nunquam interiori gratiæ resisti, & ex gratia consequi necessitate bonum opus, sermonem instituire de gratia duntaxat efficaci, & de necessitate sequenti, non rejecta gratia ad sensum Thomistarum *sufficiente*, nec libertate indifferentiæ *in actu primo*; manifestum est tamen hæc inania esse subterfugia, & Janzeniano systemati repugnare. Cum enim in hoc systemate, seclusa delectatione victrici, necessum sit, ut voluntas in parvis desideriis & conatibus hæreat? consequenter gratia, quæ non inspirat delectationem victricem renitentis concupiscentiæ, conferre non potest veram recte agendi potestatem; siquidem ubi est necessitas obtemperandi motibus concupiscentiæ, nequit esse libera potestas ad obediendum Deo, nondum conferenti gratiam necessariam ad motus illos concupiscentiæ frændos. Illa quippe necessitas, & libertas consistere simul nequeunt. Nec inducta à Janzenianis necessitas dici potest *necessitas consequens*; cum enim soli coactioni opponatur, ac sit ejusdem generis ac necessitas illa, qua omnes volunt esse beati, qua Deus se ipsum diligit, & qua Sanctorum spiritus in cælis adherent summo Bono, ut diximus §. 2. num. 2. est necessitas *antecedens*, & quæ libertatem indifferentiæ omnino excludit. Igitur

Thomistæ ab hæresi, quæ in præmissis damnatis propositionibus continetur, duplici ex capite dissident: primo scilicet, quoniam etsi naviter pugnent pro gratia illa, quæ à nullo duro corde respuitur, tradita ab Augustino de Prædest. SS. cap. 8. num. 13. & hujusmodi gratiæ nunquam resisti concedant; præter hanc tamen gratiam efficacem, & cum actu conjunctam, agnoscunt *sufficientem*, quæ ulterius in sententia Thomistarum complurium confert *expeditam completamque potentiam*, & huic gratiæ resisti concedunt, alieni propterea à Janzenio, qui nullam Salvatoris agnovit gratiam, ea excepta, quæ effectum infallibiliter operatur, ut constat ex libro 2. de Grat. Christi cap. 17. & 25. atque ex aliis locis, de quibus num. 1. & 4. necnon §. 3. num. 3. Alio etiam in capite Janzenianis Thomistæ adversantur, quod hi propugnantes necessitatem gratiæ victricis ut voluntas applicetur ad actum, tamen doceant non posse cum eadem gratia componi dissensum & reluctantiæ, quod est idem ac adstruere necessitatem tantummodo *consequentem*, nihilo tamen minus liberum arbitrium *in actu primo* immunem à necessitate fatentur; contra vero Janzenius libertatem indifferentiæ penitus è medio sustulit, ut sæpenu-mero dictum est.

VIII. Quemadmodum Thomistæ, ita Augustiniani, qui duarum delectationum propugnans systema, distant à Janzenianis erroribus quam longissime. Non enim parvam, robustamque delectationem in alio sensu defendunt, nisi in quo laudati Thomistæ explicant sufficientis, & efficaci gratiæ energiam: Et quamquam id asserat, demonstratque Antoninus Massoulié inter Thomistas illustris, ut diximus §. 2. num. 6. lubet tamen rursus idem confirmare expedita ac brevi Augustiniani systematis cum Thomistico collatione. Principio itaque Thomistæ docent sufficientem gratiam esse omnino idem, ac excitantem, & nihil esse aliud, quam *vocationem, & tactum, quo Deus cor hominis tangit per illuminationem intellectus, & excitationem voluntatis*, ut inquit prælaudatus Alvarez *Alv. pag. disp. 74. num. 1. atque nos pariter suff. 618.* sufficientem gratiam illam appellamus, quæ excitat *pium animi motum, & bonam voluntatem*, ut diximus lib. 14. cap. 8. Illi inquirunt auxilium sufficiens dici efficax *De Th. disp. tom. 3. pag. 95.* comparatione actus imperfecti, quem producit, sufficiens vero comparatione effectus, ad quem excitat, & ad quem *ultimate ordinatur*, ut constat ex præcedenti

8. Cum Thomistis conveniunt Augustiniani circa gratiam sufficientem.

Alv. pag.
641. De
Theolog. di-
scipl. rom. 3.
pag. 102.

ti num. 6. atque ex ipso Alvarez disp. 80. num. 2. & nos itidem scripsimus citato cap. 8. *Gratia sufficiens, quæ imperfectum actum, aliquam scilicet mentis collustrationem, ac pium voluntatis motum producit, etiam si ad actum non trahatur, ex se ad illum ordinatur, ad illum excitat, ad illum etiam, nisi reluctaret per-versa voluntas, foret efficax.* Auxilio sufficienti hoc adscribunt Thomistæ, quod tribuat posse; non tamen ut dicatur sufficiens requirunt, quod sit ita sufficiens, ut ad operandum non sit necessarium aliud auxilium tribuens actualiter operari, ut ait prælaudatus Alvarez disp. 79. num. 4. & 5. ac nos parite fatemur pag. 100. 103: *per gratiam sufficientem dari nobis potestatem implendi divina mandata, eamque veram & propriam, sed non taliter validam & expeditam, ut ad ponendum actum non sit necessaria gratia efficax; & rursus in pia illa affectione, quam per gratiam sufficientem nos dicimus hominibus inspirari, tribuitur operis non quidem executio, sed vera potestas, quamquam non ita expedita, ut re ipsa prodeat in actum: ideoque sufficiens est gratia quælibet, quantumvis minima, licet requiratur gratia prædeterminans, ut ad actum reapse applicetur.* Habes ergo circa sufficientis gratiæ definitionem, effectum, atque energiam Augustinianos, ac Thomistas omnino consentientes.

9.
Etiam circa
gratiam effi-
caciem.

IX. Videndum modo, num iisdem principiis innitatur Thomisticum, & Augustinianum systema, quantum ad Gratiam semetipsâ efficacem. Profecto huiusmodi gratiæ adversantes nobis æque, ac Thomistis opponere dogma Jansenianum vidimus in præfatione præcedentis voluminis: & eadem ratione, iisdemque monumentis utrosque defendere inconcussa Majorum nostrorum statuta evincit primus huius dissertationis §. num. 10. 11. & 12. Postulat ratio necessitudinis, ut quemadmodum simul impetimur, & proscindimur, ita juncto fœdere, collatisque viribus adversantium conatus reprimere studeamus. Me itaque doctissimorum virorum fidei, & clientelæ committens, quid de gratia victrici statuerim, absque ulla ambiguitate proponam. Acceperam à Didaco Alvarez (hunc unum in præsentia laudo, quoniam de Auxiliis accuratissime pertractavit, atque in his, quæ modo in controversia posita sunt, habet consentientes Thomistas omnes) acceperam, inquam, à Didaco Alvarez disput. 83. num. 8. *auxilii efficacitatem non dependere ex*

Alv. pag.
665. & 668.

complexione naturali subiecti, neque ex

*aliis accidentibus illius, & auxilia efficacia infallibiliter inducere effectum, ad quem dantur, & hanc certitudinem & infallibilitatem non fundari in præscientia media: atque his quamlibet subscribens lib. 14. cap. 8. affirmavi, quod Deus adjuvet illum tantum, istum non tantum, non pendere à circumstantiis extrinsecis personæ, loci, vel temporis, neque à præscientia boni usus arbitrii, sed à secreta æquitatis ratione, & potestatis divinæ excellentia; & cap. 9. Sententia est Thomistarum, & Augustinensium omnium, gratiam efficacem esse se ipsa, non talem reddi aut cooperatione liberi arbitrii, aut ex circumstantiis congruis, atque certissime & infallibiliter cum effectu conjunctum esse. Omnino itaque in explicanda gratiæ efficacitate, ejusque origine repetenda à Dei voluntate ac potestate, seclusa scientia media, & Congruistarum circumlocutionibus rejectis, cum Schola Thomistica convenimus. Deinde concordissimi quoque sumus in eadem gratiæ efficaci definienda, & demonstranda. Alvarez enim disput. 82. num. 3. ait illud esse auxilium efficax, quo Deus facit ut faciamus, & operatur ut operemur, non solum suadendo, alliciendo, invitando, aut aliter, etiam interius, moraliter attrahendo, sed etiam vere, & efficaciter faciendo, ut ipsum arbitrium à Deo motum, & excitatum se libere determinet ad operandum, & operetur. Id vero probat ex verbis Ezech. 36. 26. ex Augustino de Prædest. SS. cap. 10. & de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. Atque hæc omnia iisdem fere verbis, & productis iisdem omnino Augustinianis testimoniis tradita & comprobata inveniuntur præcitato capite 9. libri XIV. Theologicarum disciplinarum. Igitur etiam in Gratia efficaci describenda, & in delectu argumentationum, quibus defenditur, conjuncti Thomistis sumus fœdere indissolubili. Postremo, quod attinet ad modum operandi ejusdem gratiæ effectricis, nil in Thomistarum & Augustinensium libris usitatus, nil expressum magis & frequens, quam ex Gratia efficaci consequi effectum infallibiliter, nec posse cum illa componi voluntatis dissentium, at nihilominus effectum consequi illas penitus libertate. Quapropter Alvarez disput. 122. num. 17. inquit: *Posita gratia efficaci in libero arbitrio, infallibiliter sequitur, quod ipsum liberum arbitrium pie operetur, ut hæc duo simul sint impossibilia, quod scilicet gratia efficax ponatur in homine, & homo actu dissentiat: & num. 20. Per gratiam prævenientem prædicto modo efficacem non destruitur**

Tom. 3. de
Theol. disc.
pag. 102.
sic p. 687.

Dr. Theolog.
discipl. pag.
106.

Alv. pag.
981. & 983.

libertas arbitrii, nec usus actualis illius impeditur. Ego item lib. 14. cap. 11. hæc De Theol. disp. scripsi: *Aliud est posse dissentiri, aliud dissentiri reapse: stat quippe sine actupotentia, & plura possumus facere, quæ non facimus: dum excitamur auxilio efficaci, infallibiliter assentimur; possumus tamen non assentiri: infallibilitas actus excludit negationem actus, minime vero infert negationem potentie ad non agendum.* Sive ergo de gratia sufficienti, sive de gratia efficaci loquamur, paucis exceptis, quæ ad institutam velitationem nequaquam spectant, eandem sententiam Thomistæ & Augustiniani propugnant.

10. Discrepan-
tia Thomis-
tarum quo-
rumdam ad
præsentem
controver-
siam nil fa-
cit.

X. Dixi, paucis exceptis. Haud enim immemor sum eorum, quæ animadverti tom. 3. pag. 96. sentire nempe Thomistas, quod *auxilium sufficiens & efficax inter se specie differant, & natura.* Verum hæc opinio, licet communior, non est tamen in Thomistarum Scholis unica: neque ad rejiciendam Jansenianam hæresim necessum est gratiam sufficientem statuere ab efficaci, ut inquit Scholastici, *entitative* distinctam; sed satis est, si admittatur aliqua gratia Christi, cui voluntas humana resistat, & si agnoscatur sub gratia efficaci illa & immunis à necessitate libertas. Demonstravi enim §. 2. num. 4. & seq. etiam inter Thomistas adinveniri Theologos præstantissimos, qui docent eandem gratiam, quæ in uno est efficax, in altero esse tantum sufficientem, neque *entitative* sua efficacem à sufficiente distingui, sed penes intensionem graduum, quibus superat malitiam voluntatis humanæ; atque id ab Antonino Massoulié censeretur percommo- dum ad explicandum, quomodo, si non sequatur effectus, minime id oriatur ex divina motione, sed ex prava hominis reluctantia; quæ nisi foret adeo pervicax & effrenis, ultro eidem divinæ motioni subiceretur, eique voluntas libere obtemperaret. Nulla ergo ratione ad Jansenianam spectat hæresim, quod *entitative* illam auxiliorum distinctionem rejicias, vel tradas. Imo si hæc esset Jansenismi tessera; non tantum Massoulié, & huic adherentes Thomistæ à Gravesonio commendati, verum etiam Medistæ, & Congruistæ omnes non possent notam Janseniani erroris effugere. Quisquis enim ait gratiam esse efficacem ex cooperatione voluntatis humanæ, aut ex loci, ac temporis congruitate, nequit distinctionem illam admittere: sed asserere debet *gratiam efficacem non includere rem aliquam, vel motionem, vel quali-*

Fide §. 2.
num. 25.

Suarez Opus-
cul. 3. pag.
317. edit.
Lugd.

tatem, vel quicquid illud sit, quam non includit gratia non efficax, ut inquit Suarez lib. 3. de Auxiliis cap. 14. sive, ut inquit auctor nuperrimus, adjutorium sine quo, & quo esse unum, & idem entitative, distinctumque penes adjunctum extrinsecum. Ab hac tamen Congruistarum sententia eos longe recedere, qui negant motioni efficaci antecedere ex parte Dei præscientiam conditionatam, ostendimus §. 2. num. 8.

XI. Gratiam quoque gradus habere suos, quamquam id non omnes eadem ratione exponant, & à nobis quidam dissentiant, nobiscum tamen fatentur, eodemque prorsus modo explanant superius recensiti Joannes Gonzales, Antoninus Massoulié, alique, de quibus §. 2. num. 4. §. & 6. Qualemcumque autem viam ineant, Augustinenses, ac Thomistæ singuli affirmant cum Augustino lib. 2. de peccat. mer. cap. 5. à Deo *illum adjuvari tantum, illum autem non tantum, istum illo, illum isto modo;* cum D. Angelico 1. 2. q. 112. art. 2. ad 3. *quandoque hominem à Deo moveri ad ali- quod bonum, non autem perfectum, quandoque autem statim perfecte moveri, & subito gratiam, sanctificantem, accipere:* & 2. 2. q. 34. art. 3. ad 1. *Spiritus Sanctum movere mentem hominis plus, vel minus, secundum suam voluntatem.* At quid est adjuvare illum tantum, illum non tantum? quid est excitare quandoque ad bonum non perfectum, quandoque vero ad perfectum? quid est movere plus, vel minus, nisi in uno per gratiam prævenientem pium duntaxat desiderium, & conceptionem quamdam virtutis, in altero fidem & conversionem, in quibusdam statim flagrantissimam charitatem divina inspiratione producere? Hoc quidem nos, non alio modo, gradus, energiam & œconomiam gratiæ explicavimus tom. 3. pag. 99. parum in verbis, nihil in re à Thomistarum doctissimis discrepantes.

XII. Ulterius si differentia est aliqua in expedienda ea quæstione, quæ omnium est difficillima, quomodo scilicet cum gratia efficaci cohareat humana libertas: unanimiter tamen Augustiniani ac Thomistæ fatemur dari in statu nature lapsæ sub gratia victrici *libertatem indifferentiæ*, quam denegare præcipuus character est dogmatis Janseniani, ut ostendimus §. 3. num. 2. Quantum vero operis pro ipsa libertate indifferentiæ vindicanda tom. 3. à pag. 170. usque ad

Em. Ignat.
La delaguer
in Praxim
Th. Mystica
lib. 7. q. 3.
num. 438.

11. Concordant
etiam Thom.
& August. in
astruendis
gradibus
gratiæ.

Aug. tom.
10. pag. 43.

S. Thom. tom.
xi. pag. 258.
Idem tom. 12.
pag. 56. 2.

12. Item in con-
ciliatione li-
bertatis in-
differentiæ
cum gratia
efficaci.

ad pag. 192. atque in aliis locis compluribus contra Jansenianos impenderim, necessum non est in mentem legentium revocare. Certe perniciosum istud hæreseos caput non vitavimus modo, sed præcidimus atque amputavimus. Quod si in concilianda libertate cum gratia ego usus ubique sum regula, quam præmisi tom. 1. pag. 238. eo loci omnes alias, quæ à Thomistis adhibentur, produxi, explicavi, & ad unum eundemque sensum redegei. Imo ipsam regulam ab Antonino Massoulié prius traditam, doctrinæ Sancti Thomæ concordem esse, apparet ex præcedenti §. 3. num. 8. Hæc cum ita sint; manifestissimum puto, quomodo Thomistæ, & Augustiniani Theologi eodem prorsus modo adversentur hæresi Jansenianæ, idem de gratia sufficienti, idem de gratia efficaci, idem de libertate indifferentiæ tradentes, paucis illis exceptis, quæ nuper commemoravi, & quæ nullam ingerere possunt Janseniani erroris suspicionem.

vide de 7b.
disc. tom. 1.
p. 238. &
tom. 3. pag.
126.

13.
In quibus à
Jansenio dif-
ferant etiam
ii. qui gra-
tiam in dele-
ctatione vi-
ctrici consti-
tuunt.

Boucat tom.
7 pag. 922.
edit. Rorbo-
magi.

XIII. Quod ergo diximus num. 7. de sententia inter Thomistas communiore, distare illam quam maxime à Janseniana, asserendum quoque est de nostra constituente gratiam efficacem in delectatione victrici. Hinc Antonius Boucat, qui Thomistis ubique adhæret, differt. 3. de Gratia art. 4. sect. 2. ait, Jansenium innixum eisdem Calvinii principiis, defendere gratiam per se efficacem, eamque necessitantem, quoniam repetit ejusdem efficaciam à delectatione celesti indifferentiam voluntatis activam absorbente: addit ita gratiæ & concupiscentiæ gradus à Jansenio constitui, ut inde consequatur libertatis exitium, quoniam in ejus systemate delectatio superabundans necessario applicat voluntatem ad actum. V. G. si adsint quatuor concupiscentiæ gradus, gratiæ vero tantum duo, delectatio terrena vincit celestem, & necessario compellit voluntatem ad peccandum; &

consequenter demonstrat Augustinianum systema longe distare à Janseniano. 1. Quia Jansenius contendit delectationem in gradu superiori concupiscentiæ necessario trahere voluntatem ad bonum: Theologi vero Orthodoxi libere, & electione præsupposita. 2. Jansenius scribit delectationem celestem in gradu inferiorem delectatione terrena istum non posse superare, adeoque in hac hypothesis hominem necessario compelli ad peccandum: ab hoc proposito abhorrent alii Theologi, & contendunt quamlibet delectationem celestem posse vincere oppositam; adjicitque Boucatius discrimina alia; 3. Quia Jansenius docet nullam esse gratiam sufficientem: alii autem Theologi gratias sufficientes admittunt. 4. Jansenius actum aliquem eo ipso liberum dicit, quo fit spontaneæ & cum advertentia: alii insuper requirunt, ut procedat electivæ à potentia. 5. Jansenius ait, impossibile esse posita delectatione superiori elicere actum oppositum: sed contra alii omnem procul faciunt impossibilitatem, & docent voluntatem manere liberam sub dominio tam gratiæ, quam concupiscentiæ. 6. Jansenius reponit totam gratiæ energiam in delectatione celesti; alii vero in delectatione simul, & maxime in virtute intrinseca gratiæ. Denique concludit Boucat: Theologi de quibus agitur, damnant quinque propositiones, & contrarias ex professo docent, remanente perfecta gratia cum libero arbitrio concordia. Hæc, licet in plura divisa capita, commonstrant duos illos Janseniani systematis characteres, de quibus egi §. 3. & evincunt procul recedere ab hæresi, quam continent secunda, tertia, & quarta Jansenii propositiones, Augustinianos pariter ac Thomistas, qui sufficientem gratiam, cui resistitur, & gratiam effectricem, quæ libertatem indifferentiæ non aufert, firmiter profitentur, unanimiter tradunt, invicte propugnant.

§. VI.

Agitur de postrema Jansenii propositione, à Thomistis, & ab Augustinianis eodem modo rejecta.

S U M M A R I U M.

Sensus 5tæ Propositionis Jansenii, & contrarius catholicorum.

1. Prædictus sensus hæreticus ostenditur ex ipsis verbis Jansenii.
2. Qui negant, omnibus actu dari gratiam sufficientem, nequaquam sunt Jansenistæ.
3. Quo pacto Deus velit omnes salvos, & quid morte sua Christus meruerit homini, sententia Lemosii.
4. De præfata materia sententia Gonetii.
5. Quidnam hac de materia censeat Bannes.
6. Quid Franciscus Zumel.
7. Quid Joannes à S. Thoma.
8. Thomistæ, etiam contrarii, prædictos à nota jansenismi defendunt.
9. Petrus foto Thom. ob hanc sententiam malè censuratus à Duchesnio.
10. Sententia hæc à Lovan. & Duac. Academia confirmatur, & Romæ laudatur.

11. Ejusdem sententiæ (quoad parvulos saltem) est Vasquez, iniquè, & inscitè ab adversario notatus.

12. Eandem cum Gavandi tenet schola Ægidiana.

13. Et Emmanuel Cabeliau Doct. Lavan. Augustinianus.

14. Item Rolliers cum tota schola Augustiniana, quæ ob quæstionem scholasticam injustè censuratur.

15. Defensio Norisiana hujus sententiæ contra calumniam jansenismi.

16. In eandem sententiam coincidit Card. Laurea, licet aliquò modò contrarius.

17. Etiam negata in Deo voluntate antecedenti salvandi omnes, propriè dicta, eliditur à nota jansenismi.

Sensus 5tæ propositionis Jansenii, & contrarius Catholicorum.

JAm de quinta Jansenii propositione dicturus sum, quam Antijanseniani nonnulli ita exponentes, ut ex Christi morte, quam subiit pro universis hominibus, consequi debeat, quod universis actu conferantur auxilia sufficientia, Catholicorum sententiam cum hæresi Janseniana manifeste confundunt; cum certissimum sit plurimos Catholicorum sentire, per Christi mortem, quemadmodum per voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes, parata quidem esse universis sufficientia divinarum gratiarum auxilia, non tamen universis applicari. Illius itaque propositionis, *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse*, damnatus sensus est: Christus non est mortuus pro reprobis, & pro iis, qui æternam salutem non consequuntur; à quo sensu quam longissime distant, qui docent Christum etiam pro reprobis mortem obfisse, etiam pro eorum salute Patrem orasse, & pretiosi sanguinis sui pretium obtulisse, etiam pro illis instituisse Sacramenta, & peccatorum remedia, omnemque gratiam ad salutem capeffendam quomodolibet necessariam promeruisse; tametsi gratiarum applicatio non omnibus adhibeatur, occulto quidem, sed tamen iustissimo iudicio, quo etiam post redemptionem peractam communis est universis hominibus natura, non gratia.

I. Jansenii mentem principio manifestant ipsa damnata propositionis verba, quæ negant Christum pro omnibus pertulisse mortem, crucisque supplicium; de præparatione autem divinarum auxiliorum nil exprimunt. Accedunt quæ de illa propositione scripsimus tom. 3. pag. 222. Jansenium affirmasse Christum tam pro reprobis mortuum non esse, quam pro demonibus, quod sciverit decretum prædestinationis nullius pretii oblatione mutatum iri. *Ex quo factum est* (inquit) *ut non magis Patrem pro æterna liberatione ipsorum, quam pro diaboli deprecatus fuerit.* Et quamquam eo loci Jansenius scribat Christum, si quid pro reprobis rogavit Patrem, rogasse tantum *pro temporalibus quibusdā iustitiæ effectibus*, & pro iisdem obtinendis obtulisse pretium & fudisse sanguinem suum; quorum temporalium effectuum demones nequeunt esse participes: nihilominus in ordine ad æternam liberationem, nullo pacto juxta Jansenium Christus pro reprobis mortuus est, sicuti nullo pacto mortuus est pro diabolo; ideoque noluit Jansenius pro reprobis instituta fuisse, ac parata remedia, & gratiarum auxilia, quibus queant æternam liberationem adipisci, sicuti remedia illa atque auxilia pro diabolo nec instituta fuerunt, nec præparata. Deinde Jansenius rotundis, quadratisque verbis negat sufficientia adiutoria reprobis omnibus fuisse parata.

Hæc

1. Sensus iste hæreticus ostenditur ex ipsis verbis Jansenii.

Jan. lib. 3. de Crat. salo. cap. 20. cl. 390.

Jan. de Grat. salu. col. 1013.
Jan. de Grat. lib. 10. cap. 3. col. 1018.
Jan. col. 358.
 Hec igitur Sancti Augustini principia quisquis perceperit (inquit Janse-
 nius lib. decimo de Grat. Salvatoris cap. 2.) jam facile videt, non posse statui, quod recen-
 tiores plerumque solent, voluntatem quam-
 dam generalem, qua Deus velit omnes
 homines in damnatione primi peccati posi-
 tos salvos fieri, ex qua voluntate non so-
 lum generalia redemptionis remedia, sed
 etiam sufficientia adiutoria omnibus etiam
 reprobis PRÆPARAVERIT. Vides Jan-
 senium auxilia sufficientia omnibus re-
 probis etiam præparata negasse? Idem
 Janse-
 nius repetit cap. 3. ejusdem libri,
 ubi ait: Nam quod Scholastici plerique
 putant, Deum post hominem lapsum ha-
 bere adhuc voluntatem salvandi omnes om-
 nino nemine excepto, & ex illa voluntate
 omnibus etiam reprobis sufficientem non
 solum redemptionem, sed etiam gratiam
 præparasse, ab Augustini doctrina prorsus
 dissentaneum est. Apertissima demum
 Janse-
 nii sententia est, pro illis duntaxat
 Redemptorem nostrum oppetiisse mor-
 tem, quibus actu gratia effectrix, seu
 operationis confertur, & quos in suæ
 prædestinationis decreto Deus à massa
 perditionis segregavit. Nam lib. 3. de
 Gratia Christi capit. 20. ita Janse-
 nius lo-
 quitur: Omnibus illis pro quibus sangui-
 nem fudit, & quatenus pro eis fudit,
 etiam sufficiens auxilium donat, quo non
 solum possint, sed etiam re ipsa velint &
 faciant id, quod ab eis volendum & facien-
 dum esse decrevit.

2.
Sententia, negans, actualiter omnibus dari gratiam suffi-
cientem, neuiquam est Janse-
nica.
Vide Jan. sed. pag. 251.
 II. Ex iis evidenter consequitur, quod
 si ex denegatione, sive non applicatione
 gratiæ sufficientis fas esset inferre Chri-
 stum non esse mortuum pro omnibus,
 aut non esse in Deo voluntatem genera-
 lem salvandi omnes; idem inferri debe-
 ret ex denegatione, sive non applica-
 tione gratiæ efficacis: cumque omnes
 Theologi doceant non dari omnibus re-
 probis gratiam efficacem, & congruam;
 sequeretur omnes Theologos esse Janse-
 nianos. Enimvero si valeret hæc adver-
 sariorum nostrorum argumentatio: Id-
 circo Janse-
 nius negavit Christum esse mor-
 tuum pro omnibus, quia negavit omnibus
 applicari auxilia sufficientia. F. Berti
 negat omnibus applicari auxilia sufficien-
 tia. Ergo F. Berti cum Janse-
 nio negat Christum esse mortuum pro omnibus; va-
 lida pariter, imo potiori ratione foret
 argumentatio ista: Janse-
 nius idcirco ne-
 gavit Christum mortuum esse pro omnibus,
 quia negavit omnibus conferri auxilium
 illud sufficiens, quo non solum possint, sed
 etiam velint, & faciant id, quod ab eis
 volendum & faciendum esse decrevit. Sed
 R. P. Berti Theol. Tom. X.

omnes Theologi, qui propugnant gratiam
 per se efficacem, aut congruam, quæ uti-
 que non omnibus confertur, negant omni-
 bus applicari auxilium illud sufficiens,
 quo non solum possint, sed etiam velint,
 & faciant id, quod ab eis Deus volendum
 & faciendum esse decrevit. Ergo omnes
 Theologi, qui propugnant gratiam per se
 efficacem, aut congruam, negant cum
 Janse-
 nio Christum mortuum esse pro omni-
 bus. Dixi postremam hanc argumenta-
 tionem potiori jure, quam primam, va-
 lidam futuram fore; quoniam Janse-
 nius ait omnibus, pro quibus Christus san-
 guinem fudit, dari auxilium sufficiens,
 non qualecunque, sed ita sufficiens, ut
 eo adju-
 ti non solum possint, sed etiam ve-
 lint, & faciant; quemadmodum con-
 stat ex productis Janse-
 nii verbis, nec non ex altero Janse-
 niani erroris capite, quod omne auxilium sufficiens sit actu ef-
 ficax, atque in hoc statu nulli interiori
 gratiæ resistatur. Ergone Janse-
 niani erunt omnes FF. Prædicatores, omnes Augusti-
 nenses, omnes Venerabiles Congruistæ?
 Quidni? Janse-
 nianissimi, si mors Christi
 pro omnibus sit comprobanda ex actuali
 participatione illius auxilii, quò homines
 & volunt & faciunt. Sed absit, ut hinc
 comprobanda dicatur.

III. Quid ergo ex morte Christi pro
 omnibus, atque ex divina antecedente
 voluntate salvandi omnes inferatur? Quid
 catholice sentiendum est? quid relinqui-
 tur disputationibus Scholasticorum? Di-
 cam, & dicam aliorum verbis, ne pro-
 priæ opinionis amore decipiar. Domini-
 cani primum audiantur, deinde Nostra-
 tes. Ergo Thomas de Lemos in Pano-
 plia lib. 4. tract. 3. cap. 11. ubi quærit,
 Quibus detur auxilium sufficiens, quo
 possint ea facere, quæ pertinent ad salu-
 tem, num. 147. inquit: Dicendum primo,
 si sermo sit de auxiliis divinæ gratiæ ex-
 trinsecis, indubitatum debet esse, quod
 Deus omnibus in universum hominibus,
 nullo dempto, illa tribuat, omnibus illa
 proponat & offerat, quantum est ex parte
 sua, licet de facto aliqui ea non recipiant
 propter altius Dei judicium. Veritas ista
 efficaciter probatur primo argumentis in
 oppositum; illam enim tradunt Scripturæ
 Sacre, testimonia ibi indicta, multaque
 Sanctorum Patrum dicta. Et ratio est
 manifestæ; nam Christus Deus pro omni-
 bus quoad sufficientiam mortuus est, pro
 omnibus Sacramenta instituit, omnibus
 se ipsum præbuit exemplum, Scripturam
 Sacram, & Legem pro omnibus tulit,
 omnique creature præcepit Apostolis ut
 Evangelium prædicarent. Quantum vero
 ad

3.
 Quo pacto
 Deus velit
 omnes salva-
 re, & quid-
 nam mor-
 tua Christi
 meruerit ho-
 minibus ex
 sententia Le-
 mosii.

*Thomas te-
 mos tom. 4.
 tract. 3. pag.
 65. col. 1.*

ad auxilia *intrinseca*, num. 148. ait Lemosius data fuisse primo homini; num. 149. inquit dari iustificatis, num. 153. *regulariter* auxilia sufficientia dari etiam fidelibus. Cap. 12. num. 163. pag. 68. demonstrat non omnibus infidelibus tribui de facto *supernaturale intrinsecum* auxilium sufficiens immediate ad credendum, aut ad immediate eliciendum alios actus ex objecto, & sua substantia *supernaturales*, ita quod non omnes illud de facto recipiunt, sed multis illud denegatur in penam peccatorum, saltem in penam peccati originalis: quod probat duodecimo illo, ac tribus sequentibus capitulis. Decimo sexto pag. 81. demonstrat, divinum sufficiens adiutorium iuste denegari etiam fidelibus aliquibus, magnis tamen peccatoribus, utpote excacatis & obduratis; & proximo cap. 17. num. 261. pag. 87. solvens postremam objectionem inquit: Tandem alia duo testimonia etiam similia opponantur pro auxilio sufficienti omnibus dando. Primum ex Apostolo asserente, quod pro omnibus mortuus est Christus; & ex alio consimili, Qui est Salvator omnium, maxime fidelium. Ad quæ tamen dicendum, hæc solum probare mortem Christi Domini quoad sufficientiam fuisse pro omnibus hominibus totius mundi; taliter quod in se sufficientiam habeat ad omnes salvandum ob magnitudinem pretii infiniti quod habet; non tamen inde deduci, quod de facto omnibus hominibus applicatum fuerit remedium *supernaturale* sufficiens passionis Christi, ut patet de parvulis, qui vel in uteris matris, vel etiam sine baptismo decedunt; quibus certe sufficiens *supernaturale* aliquod remedium passionis Christi applicatum non est; cum tamen etiam pro ipsis quoad sufficientiam Christus mortuus fuerit sine dubio. Quamvis enim pro omnibus mortuus sit Christus, non tamen omnes mortis ejus beneficium recipiunt; sed illi duntaxat, quibus meritum passionis ejus communicatur, sive efficaciter, sive sufficienter: etenim auxilium sufficiens *supernaturale* etiam communicatur ex merito passionis Christi. Unde sicut omnibus non communicatur meritum passionis Christi, etiam nec omnibus communicatur auxilium *supernaturale* gratie sufficiens. Hæc Lemosius. Sed quoniam hoc in loco parvulorum mentionem fecit; audias, quæso, quæ docet tom. 2. tract. 4. de Reprobatione cap.

Lemos tom. 2. 21. & 22. Demonstrat. cap. 21. quod parvulis sine baptismo decedentibus nullum sufficiens salutis remedium Deus vult applicare; & num. 310. proponit sibi adversariorum potissima fundamenta: Primo, quia Deus voluit dare Christum Re-

deemptorem pro omnibus nullo excepto: ergo omnibus per Christum voluit dare sufficientia remedia ad salutem; & num. 212. Quia Deus vult omnes homines salvos fieri: ergo cum in hac voluntate includantur omnes parvuli; omnibus illis vult baptismum conferre, quantum in se est. Quid ad hæc Lemosius? Resp. ad 1. num. 323. non dissimilem olim fuisse argumentationem Massiliensium, cui respondet S. Prosper ad cap. Gallorum resp. 9. & ad objectiones Vincentianas resp. 1. & Prosperi responsionibus productis, quæ sane non ajunt auxilia sufficientia dari omnibus, sed Christum mortuum esse propter unam omnium naturam, & unam omnium causam à Domino nostro in veritate susceptam: & num. 325. ita Thomas de Lemos ait: Non enim requiritur ad hoc, ut cum omni proprietate Christus dicatur omnium Redemptor quoad sufficientiam (ut dicitur à Prospero) quod in omnibus de facto sufficientia remedia applicentur, sed quod in se habeat sufficientem virtutem, & talem pretii magnitudinem, qua possint sufficientissime omnes redimi ac salvari: quod autem aliquibus non applicetur, ad alia pertinet divina judicia. Et ne dicas etiam Janseñium agnovisse pretii sufficientiam, ac magnitudinem, ita num. 326. Thomas de Lemos prosequitur: Propter aliam etiam rationem cum proprietate dicitur Christus omnium in universum Redemptor atque Salvator; quia videlicet sufficientia pro omnibus instituit salutis remedia, nullo sive adulto, sive parvulo excepto. Hæc solutio S. Thomæ est, hoc enim modo explicat semper, quod Christus est omnium in universum Redemptor atque Salvator quoad sufficientiam, & quod omnes sua passione causaliter à peccatis liberaverit, id est, instituendo causam nostræ liberationis, ex qua possent quæcunque peccata & quæcunque remitti, vel præterita, vel præsentia, vel futura: sicut si medicus conscribat medicinam, ex qua possint quicunque morbi sanari etiam in futurum, &c. Addit num. 328. Est & tertia alia ratio, ob quam optime salvatur, quod omnium in universum sit Christus Redemptor quoad sufficientiam, qua videlicet omnes in statu vitæ hujus possint per Christum obtinere sufficiens salutis remedium, omnibus enim illud potest Christus dare: unde S. Thomas 3. p. q. 8. art. 3. in corp. & solut. ad 1. docet, quod licet infideles non sunt actu uniti Christo, sunt tamen illi uniti in potentia, quia possint illi uniri, &c. De voluntate autem antecedenti affirmat ibidem n. 231. pag. 311. Lemosius, Hujus voluntatis volentis omnes

omnes homines salvos fieri non esse effectum dare de facto auxilia sufficientia, sed bu-
jus voluntatis effectus est dare omnibus naturam ad beatitudinem ordinatam, ut docet S. Thomas q. 23. de verit. art. 2. in fine corp. Similiter effectus illius antecedentis voluntatis est dare omnia naturalia & gratuita, quæ generaliter pro omnibus instituta sunt, ut divina præcepta, sancta consilia, divina instituta Sacramenta, quæ aequaliter ex vi illius voluntatis, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, pro omnibus ordinata sunt, ut S. Thomas exponit in 1. dist. 46. art. 1. ut supra dictum est: Eadem insignis Theologus docet Tract. v. de Christi Domini prædest. cap. 28. ubi num. 277. inquit, ut Christus cum omni proprietate dicatur omnium in universum Salvator, satis esse, quod virtutem sufficientem habeat ad omnes salvandos, & quod pro omnibus, nullo excepto, salutis remedia instituerit; & quod omnibus in universum possit Christus illa salutis sufficientia remedia dare: & quod omnibus talia auxilia sufficientia per Christum sint exposita & parata. Hæc si unquam Anonymus legerit, quid obscuro, dicturus est, nisi forte, Quæ dixi commenta Bertiniana, sunt Thomæ de Lemos asserta? Nonne ego eadem ratione explicavi voluntatem antecedentem salvandi omnes libro v. cap. 1. & mortem Christi pro omnibus libro xvii. cap. 4. Appello tantummodo lectorum oculos.

illam salvandi omnes in statu naturæ lapsæ omnino sterilem & infructuosam esse, & per illam non conferri tantum, sed nec præparari sufficiens aliquod auxilium ad salutem. Utitur eo loci Gonetus hac comparatione, Sicut medicus, qui aperit apothecam, omne remedium genus pro infirmitatibus continentem, & omnibus patientem eam ponit, dicitur velle quantum est ex se omnes sanare, licet talia remedia omnibus non applicet; imo forte aliqua ex illis per accidens alicui vel aliquibus non sint applicabilia; ita etiam Deus ex voluntate illa generali & antecedenti, quæ vult omnes homines salvos fieri, pro omnibus præparat aliqua media & remedia, seu auxilia ad salutem sufficientia, quævis per talem voluntatem illa omnibus non conferat nec applicet, imo interdum aliqua ex illis non sint proxime applicabilia, ut contingit in parvulis in utero materno decedentibus, quibus baptisimus, quamvis pro illis præparatus, & à Christo institutus, non est proxime applicabilis.

Idem Gonet de Prædestin. disp. v. art. 5. disputationem instituit, An Deus det omnibus reprobis media ad salutem sufficientia, & num. 159. ait dare utique omnibus, si dare sumatur prout significat idem, quod præparare, seu offerre in communi, quod probat ex voluntate antecedente salvandi omnes, atque ex morte Christi pro omnibus: at si dare sumatur, prout est correlativum ad recipere, & prout significat ipsam intrinsecam receptionem auxiliorum, negat Gonet dare omnibus, laudans immensam Theologorum multitudinem idem asserentium, atque id comprobans §. 3. numero 166. exemplo parvulorum, §. 4. num. 177. exemplo infidelium, §. 5. num. 182. exemplo amentium, & §. 6. numero 186. exemplo peccatorum, qui excæcantur & obdurantur. Constantissime autem Theologus iste tradit ac repetit, per voluntatem Dei antecedentem, & generalem Christi Redemptionem auxilia ad salutem sufficientia omnibus esse divinitus oblata, seu præparata; negatque omnibus indifferenter & promiscue concedi, prout docent Thomistæ alii, paucis exceptis, ac præsertim Bannes, Zumel, Gonzales, Alvarez, Joannes à S. Thoma, Aravius, & Godoy, quos iterum pag. 106. num. 243. honoris causa commemorat. Quo ergo jure ab Anonymo nobis tanquam Janseianæ hæreseos tessera objicitur, quod voluntatem antecedentem ita propugnaverimus, ut vi illius statutus sit ordo, quo omnibus ad salutem aditus pateat, pro omnibus instituta sint Sacramenta, aliaque peccatorum remedia, omni-

Tom. 2. pag. 264. col. 2.

Tom. 1. de Theol. discipl. pag. 245. tom. 3. pag. 227.

4. Sententia Gonet de materia prædicta.

Pide infra num. 11.

Gonet. tom. 1. edit. Paris. pag. 427. col. 2.

IV. Neque existimes hanc esse unius Lemossii sententiam, adeo, ut excusandus sit Anonymus, qui unum tantummodo auctorem non viderit, cæteros tamen omnes pervolutaverit. Vereor enim, ne ullum omnino lustraverit; nam & fere nunquam insignem aliquem Theologum laudat, sed, quasi magnus esset Apollo, solus pronuntiat ex cathedra; & si laudat, ut semel facit, Antoninum Massoulié, & Gabrielem Vasquez, extra ollam dissiliit: nam horum primus, ut evidenter demonstravi, sententiam tradidit nostram, alter vero, ut dicam infra, in Janseismo Redivivo pag. 243. falso, calumniose, atque imperite in medium adducitur. Sane quod ait Lemossius, plenissimis calculis approbant reliqui Thomistarum. Nam Joannes Baptista Gonet de Volunt. disp. 111. art. 5. num. 99. ait: Per voluntatem antecedentem Deum præparare media, seu auxilia, quibus homines sufficienter ordinantur, & promoveantur in vitam æternam, affirmans ita communiter docere Thomistas contra Janseium, qui asserit voluntatem

R. P. Berti Theol. Tom. X.

H 2

omni-

omnibus auxilia gratiarum parata sint, ceterum horum donorum applicatio, & actualis distributio, quæ utique non homines universim, sed hæc, illaque individua spectat, ad antecedentem illam voluntatem, atque ad communem Redemptionem non pertineant; quo, inquam, jure id nobis obicitur, quod in Schola Thomistica tam aperte, tam communiter, ac tanta approbatione defenditur?

5.
Quidnam
juxta Dom.
Bannes. cir-
ca materiam
hanc censum.

Bannes in 1.
p. tom. 1. col.
edis. Pen. an.
1602. 630.
631. & 632.

V. Tamen hoc Gonetii testimonium ad mentem Thomistarum exponendam abunde sufficiat; quia tamen calumniantium pertinacia penitus est refellenda, & insignis Anonymi ignorantia testibus locupletissimis revinci debet; immorabor aliquantulum in pervolutandis auctorum, quos Gonet laudavit, nulli Theologorum ignotis lucubrationibus. Itaque Dominicus Bannes in 1. q. 23. art. 3. concl. 8. *Si utamur (inquit) verbo dare, prout est correlativum verbi accipere, Deus non dat omnibus hominibus etiam venientibus ad usum rationis auxilium supernaturale gratiæ preparantis, vel ad credendum, vel ad penitentiam agendam.* Concl. 9. *Nilominus vere dicitur Deus paratus dare omnibus hominibus, quamdiu sunt in hac vita, auxilium quo fiant potentes converti, imo & auxilium specialius, quo convertantur si velint; & in hujus conclusionis probatione ait talem auxiliorum preparationem spectare ad voluntatem vel antecedentem, vel signi, quatenus Deus medium proposuit toti mundo sufficientissimum ad omnium salutem; etiam si voluntate absoluta vel consequenti Deus ab æterno statuit non dare omnibus supernaturalia auxilia, videlicet eis, qui revera non erunt recepturi. Voluntate ergo antecedenti media ad salutem necessaria singulis proponuntur, & auxilia sufficientia omnibus præparantur: quæ tamen media & auxilia non applicantur, aut conferuntur omnibus voluntate Dei consequente.*

6.
Sententia
Franc. Zu-
mel quoad
hoc pun-
ctum.
Zumel tom.
1. pag. edit.
Salmantica
654. col. 1.

VI. Franciscus Zumel in p. p. q. 23. ait quidem Deum habuisse voluntatem universalem dandi omnibus hominibus nascituris ex Adam sufficientia auxilia ad consequendam salutem, idque certum esse, & negari non posse absque præjudicio fidei, & absque magna Redemptionis Christi injuria. At voluntas antecedens dandi auxilia juxta Zumel solum importat eorundem auxiliorum preparationem atque oblationem; siquidem statuerat paulo supra pag. 649. conclusionem num. 6. *Deus dat omnibus hominibus supernaturale auxilium sufficiens ad salutem, si dare*

accipiatur pro eo, quod est offerre tale auxilium, illudque eis proponere, & invitare; & sequenti pagina 650. conclusionem num. 7. Si sermo sit de verbo dare, sive donare, quatenus respicit verbum accipere, seu recipere, sic inquam Deus non tribuit omnibus hominibus, etiam ad usum rationis venientibus, auxilium supernaturale præparans & disponens ad credendum, vel ad agendum penitentiam. Atque id prænotandum esse putavi, ne adversarii nostri tempus terant ex auctoribus, quos producimus, testimonia quædam nobis specietenus opposita colligentes: quamquam & hæc præmonui lib. 18. cap. 8. ubi etiam de Zumel, de Alvarez, & de Joanne Gonzales sermonem institui: quos omnes Anonymus scripta nostra vellicans perlegere tenebatur, ut si male à nobis producti sunt, nos reprehenderet, ac tantorum virorum præsidio privaret: si autem bene, taceret, ne ignorantia, ejus modo convincitur, à nobis servato omni æquitatis jure redargueretur.

VII. Joannes à S. Thoma tom. 2. in 1. p. q. 19. disput. v. art. 8. num. 31. Sententia 7. explicans quo sensu exponenda sint illa Apostoli verba: *Qui vult omnes homines salvos fieri*, duas affert explicationes. Prima (inquit) quod loquatur Apostolus de voluntate antecedente in generali, & conditionali, videlicet omnibus proponendo salutem, & remedia generalia omnibus sufficientia, sicut qui aperit apothecam, omne remedium pro infirmitatibus continentem, & omnibus patentem eam ponit, qui voluerint illa uti, iste omnes vult sanari, quantum est ex vi exhibitionis medicinae, licet non velit eam omnibus applicare, &c. Ex quibus constat Gonetum recte de hujus auctoris mente pronuntiasse, & ex illo exscripsisse medici exemplum, quod prius tradiderat Doctor Angelicus 3. p. q. 49. art. 3. ad 1. ut diximus lib. 17. de Theolog. Discip. cap. 4. Altera Apostolici textus expositio, de qua eo loci Joannes à S. Thoma, est illa Augustini pervulgata & notissima, de generibus singulorum: quam ultro, ac libenter amplectimur.

VIII. Non diffiteor aliquos reperiri inter recentiores Thomistas, qui probabilius existimant ex voluntate antecedenti salvandi omnes, atque ex Redemptione Christi omnibus adultis conferti auxilia sufficientia, ut inquit Vincentius Ludovicus Cardinalis Gotti q. 2. de volunt. 8. Thomista etiam contrarii prædictos à Janisnisi nota defendunt.

dub.

Casti Rom. 3. dub. 3. §. 2. num. 7. & Cajetan Benitez de vera Christi gratia disput. 1. dub. 1. num. 3. sed uterque refert Gonet, Benit. p. 16. aliorumque suorum oppositam opinionem, eamque ab errore Jansenii procul distare demonstrat, quoniam Jansenius negavit, Deum quantum in se est, omnibus remedia ad salutem preparasse, aut offerre, ut ait in illa disputatione, quæ est de extensione gratiæ sufficientis ad infideles, memoratus Benitez; at ii, qui asserunt ex parte Dei auxilia esse omnibus preparata & oblata, licet non sint ab omnibus recepta, aperte consentiunt Christum pro omnibus mortuum. Nec nos contendimus neminem Thomistarum à nobis dissidere, quod impossibile prorsus est, cum nec invicem sibi consentiant; sed nobis sat est permultos ad partes nostras accedere, quod nemo unus negabit.

18.

9. Petrus Soto Th. ob hanc sententiam a nota Jansenismi male censuratus.

Orsilib. Apolog. pag. 29.

IX. Priusquam à Thomistis discedamus, prætermittere nolumus virum pietate & doctrina insignem Petrum à Soto traduci à Duchesnio in *Historia Bajanismi*, quasi ille Bajanum & Jansenianum Systema conceperit ac præformaverit; atque inter cætera redargui, quod asseruerit gratiam non omnibus adultis conferri, ideoque non omnes fuisse à Christo redemptos. Exornans autem Soti vindicias Theologus nostri avi doctissimus, Joseph Augustinus Orsi cap. 6. art. 3. repellit illatam præstantissimo Confratri calumniam; demonstratque Christum esse propitiationem pro peccatis totius mundi, & Redemptorem hominum universorum, quod Deus omnibus prorsus hominibus gratiam ob Christum præparaverit, id, quod Sotus cum Ruaro Tappero, & Judoco Ravestenio aperte docuit. Paragrapho autem 3. pag. 297. demonstrat Soti vindex clarissimus, posse etiamnum illa fide defendi, quod non omnes infideles, & qui dicuntur excacati, & obdurati, divina gratiæ luce perfundantur, productis verbis Antonini Massoulié tom. 2. disput. ult. q. 3. art. 2. Honorati Tournely de Grat. Christi q. 8. art. 4. Eminentissimi Meldensium Episcopi in Instruktionem Pastorali adversus Instit. Theologicas P. Juenin, & plurimorum Galliæ Episcoporum, qui anno 1720. approbarunt *Doctrinæ*, ut vocant corpus, ac temeritatis illos arguerunt, qui opinionem nostram, quam plures, iique insignes Theologi docent, erroris damnare ausi fuerint. Hæc Theologus celeberrimus. Ex quibus omnibus constat, ad voluntatem Dei antecedentem, & ad communem omnium ho-

minum Redemptionem spectare præparationem divinorum auxiliorum; an vero hæc omnibus conferantur, opinionem esse Scholasticam, ad quam, ut sæpenumero diximus, imperite fidei dogmata revocantur.

X. A Thomistarum sententia alieni nequaquam sunt Theologi Lovanienses, & Duacenses, qui non tantum negant auxilia sufficientia omnibus dari, ut diximus §. iv. num. 6. sed etiam ad assertionem 7. Medistarum, in qua legitur, *Eatenus est Christus omnium redemptor, quatenus per ipsum donantur omnibus sufficientia media*, præmissa responsione S. Prosperi ad 1. objectionem Vincentianam, & ad 9. capit. Gallorum, & citata etiam doctrina S. Thomæ de Verit. q. 29. art. 7. ad 4. necnon 3. p. q. 18. art. 3. inquirunt: *Sufficientia ergo, quam postulat generalis redemptio, in pretio Sanguinis Christi est, non autem in auxilio omnibus collato, ut prætenedit objectio. Nam alioquin etiam parvulis, quibus per baptismum succurri non potuit, tale auxilium tribuendum erit: aut certe dicere oportebit, non pro illis Christum se dedisse in redemptionem, & ita non pro omnibus.* Laudant ibidem quæ scribit Theodorus Peltanus Societatis Jesu Theologus in Lovaniensium sententiam conspirans, aliæque asserunt ex Augustino, & Ven. Beda deprompta, quæ universalem redemptionem confirmant, quamvis non inferant communem divinorum gratiarum distributionem. Eadem repetant Lovanienses in Justificatione cap. 12. pag. 230. & seq. ubi ulterius advertunt illa duo argumenta, quibus aliqui suadere conantur sufficientem gratiam dari omnibus, quia Deus vult omnes homines salvos fieri, & quia Christus est omnium redemptor, esse Faulti ducis Semipelagianæ factionis. Verum cum etiam Jansenius scripserit Christum pro omnibus mortuum esse quoad sufficientiam & magnitudinem pretii, & quod S. Prosper, & Theologorum plurimi catholice docuerant, ille ita interpretatus sit, ut pretium illud, licet in se sufficientissimum ac maximum, non sit perfolutum, exhibitum, oblatumque pro omnibus: id quoque adversus Jansenium asserendum esse monuimus de Theolog. Disciplinis lib. 17. cap. 4. pag. 230. Nec aliter docuerunt in illa justificatione Theologi præstantissimi scribentes pag. 231. *Si autem ad pretii sufficientiam respicitur, Redemptor est omnium, non quod per Christi pretium detur omnibus sufficiens auxilium, vel ad inchoan-*

10.

Sententia præsens à Lovan. & Duacensi Academia confirmatur, & Romæ laudatur.

Cens. Lovan. edit. Paris. an. 1641. pag. 30. & 99.

H 3

dam

dam salutem; sed quod pro ratione status vitæ bujus possint omnes per Christum obtinere sufficiens auxilium, & omnes per Christum invocantes Deus ad propriam ipsorum salutem exaudire paratus sit. Atque hoc pacto non sufficit solum pretium, verum etiam omnibus expositum est & paratum, ut per id salutem consequantur: Omnis enim qui invocaverit nomen Domini salvus erit. Inquirerem nunc quamlibenter, cur Anonymus expositionem Joannis Lensæi adversus articulos Baji, quæ illi videtur aliquando nobis adversari, frequentissime commendet, urgeatque, ut constat ex præcedentibus dissertationibus; silentio autem prætereat Censuram hanc nobis ubique faventem, editam ab Henrico Gravio, viro Romanis Pontificibus Sixto V. & Gregorio XIV. necnon S. R. E. Cardinalibus amplissimis, in primis vero S. Carolo Borromæo, & Ecclesiasticorum Annalium auctori Cæsari Baronio, aliisque acceptissimo, imo, ut quidam ajunt, conscriptam navante simul operam ipso Lensæo, nullo Magistrorum contradicente à Sacra Facultate confirmatam, Romæ non semel discussam, nullaue inustam censuram: quamlibenter, inquam, id inquirerem, nisi omnibus compertum esset, quam ægre adversarii nostri ipsam Lovaniensem, & Duacensem censuram ferant, & quid adversus illam disseminaverint.

Vide Hist. Cong. de auxil. is P. Serry nova edit. lib. 1. cap. 8. 9. 10. 11. & 12. id. a pag. 40. ad 64.

II. XI. Ea, quæ prælaudati Thomistæ, & Eiusdem sententia (quod ad parvulos saltem) est Vasquez iniquæ, & incircæ ad adversario notatus. Vasq. rom. 1. edit. Lugd. pag. 65. & 466.

Duacenses, ac Lovanienſes Theologi tradiderunt, quantum ad parvulos attinet, non reprobantur à Gabriele Vasquez Societatis Jesu Theologo præstantissimo; qui 1. parte disput. 96. negat ita parvulis omnibus remedia sufficientia præparata fuisse, ut illis, quæcunque humana diligentia adhibeatur, applicari semper valeant, uti sunt illi, qui in uteris matrum suarum præfocantur. Nec tamen ait Vasquez Christum non esse mortuum pro omnibus parvulis; sed num. 10. affert responſionem Prosperi ad objecta Vincentianas cap. 1. & ad objecta Galior. cap. 9. ubi affirmatur, Christum pro omnibus mortuum esse, quod ad magnitudinem & potentiam pretii, & quod ad unam causam generis humani pertinet: & infra, Cæterum, inquit, tribus de causis dicere possumus, Christum pro omnibus parvulis mortuum esse, qui tamen pro dæmonibus nullo modo mortuus dicitur: primo, quia communis erat causa parvulorum & omnium hominum, ob quam venerat, & pro qua oravit, extra quam dæmones omnino erant. Secundo, quia jussu & pie credimus Christum non expresse

denegasse ullis parvulis meritum suum, & à fructu suæ passionis apud Patrem eos exclusisse, sicut dæmones rejecit. Tertio, quia non minus pie affirmare possumus, Christum voluntate simplicis affectus omnibus parvulis, nemine excepto, etiam post peccatum primi parentis, salutem desiderasse, sicut sibi ipsi vitam concupivit; atque ita pro omnibus orasse, ut salutem consequerentur, sicut pro se ut liberaretur de morte, sed cum ea conditione, quam orationi pro se factæ adjecit; Verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat. Hinc obiter nota, quam à vero exorbitet Anonymus, scribens pag. 243. Jansenismi Redivivi: Vasquez vero, qui censuit iis infantibus non fuisse præparata media, quibus illis possibilis redderetur æterna salus, opinatur quoque pro illis mortuum non esse Christum. Mentitur splendidissime convitiator, Vasquesio calumniam irrogat, causamque suam miserrime prodit. Mentitur, inquam, & calumniam Vasquesio irrogat: is namque Christum pro illis parvulis mortuum esse fatetur, & quomodo mortuus sit verbis Prosperi, suisque additamentis exponit; & confarcinator iste mendaciorum, Opinatur, inquit, pro illis mortuum non esse Christum. Prodit vero causam propriam; si enim juxta Vasquesium Christus mortuus est pro parvulis sine baptismo decedentibus, & tamen his denegantur auxilia sufficientia; profecto horum auxiliorum distributio, & applicatio nequit inferri ex quo Christus sit mortuus pro omnibus. Atque hac in re non fallitur Vasquez, sed veritate cogente veram sententiam amplectitur, quam tradiderunt prælaudati Thomistæ, & Scholarum nostrarum universi Doctores. In hoc tamen à Vasquesio recedimus, quod is negat parvulis ante regenerationem sublati conferri, & parata esse salutaria remedia; nos, quidquid accusator obgannat, negamus conferri, sed illis cæterisque omnibus præparata esse affirmamus: quod si contendat, id quoque sentire Vasquesium, quia etsi neget omnibus parvulis remedia fuisse provisæ pag. 465. num. 8. sequenti tamen numero inquit: Cum dicimus, eis non fuisse concessa media sufficientia quæ applicari possent, non negamus in Ecclesia esse media, quæ ex se sufficientia sint, & si applicarentur effectum haberent: si, inquam, hoc adversarius contendat; nil faciet aliud, quam nobis Vasquesium conciliare, & sententiam nostram fulcire validiori præsidio, suamque in Vasquesium calumniam reddere atrocior.

XII. Ad

12.
Eandem sen-
tentiam cum
Gavardi te-
net Schola
Ægidiana.

Gav. tom. 2.
pag. 220.
pag. 226.

XII. Ad instituti nostri Theologos re-
cedendum est modo. Illorum vero, qui
Ægidiani appellantur, sententiam expli-
cat, & propugnat illius Scholæ illustra-
tor præclarus Fridericus Gavardi. Is
quæst. IV. de Volunt. art. 1. num. 9.
statuit adversus Jansenium, in Deo etiam
post Adæ peccatum esse voluntatem ge-
neralem salvandi omnes, & Christum
pro omnibus, etiam reprobis mortem
subiisse. Articulo autem 4. quæstionem
instituit, an voluntas illa antecedens sit
inefficax, an aliquando impleatur; & ait
semper illam impleri quoad proprium
effectum, qui est *imponere ordinem, ordi-
nare naturam, & tribuere auxilia com-
munia, seu sufficientia*. Articulo 4. in-
quirat, quo sensu per voluntatem ante-
cedentem omnibus auxilia sufficientia
sint instituta, & exhibita, ac præmisso
num. 2. quod sermo sit *de institutione
& exhibitione omnibus facta, præscinden-
do applicatione facta cuilibet in singulari,
eo modo, quo pharmacopola instituit, &
præparat remedia in salutem corporis uni-
versaliter pro omnibus, nihil cogitans de
applicatione in particulari huic, vel illi
corpori; quamvis enim hic, vel ille infir-
mus illa despiciat, vel negligat, aut renuat
illa suscipere, aut dejectu ministrorum
non applicentur; attamen non tollitur,
quin à Pharmacopola instituta & præpa-
rata sint pro omnibus infirmis univer-
saliter*: hoc itaque documento præmisso,
conclusionem illam proponit, & multi-
plici genere arguementorum demonstrat,
*Deus per voluntatem antecedentem insti-
tuit, præparavit, & exhibuit omnibus
universaliter auxilia sufficientia commu-
nia ad salutem*. Atque hanc esse Ægi-
dii Romani germanam sententiam, con-
stat ex locis ibidem à Friderico produ-
ctis. Quantum vero ad auxiliorum ap-
plicationem attinet; non tantum in illa
quæstione quarta idem auctor affirmat
non spectare ipsam applicationem ad vo-
luntatem antecedentem; sed ulterius
quæst. 6. de reprobis. art. 6. docet au-
xilia sufficientia denegari parvulis sine
baptismo pereuntibus, & aliquando
etiam infidelibus, & excæcatis: & num.
7. explicans ea verba Joannis, *Illuminat
omnem hominem venientem in hunc mun-
dum*, quæ nobis objicere solent adversa-
rii, intelligenda esse pronuntiat, vel se-
cundum distributionem accomodam, vel de
oblitione, & exhibitione ex parte Dei,
quæ quantum est ex se, offert, & exhibet
omnibus auxilia sufficientia; non tamen
omnes illa recipiunt; sicut sol, quantum
est ex se, exhibet omnibus suum lumen,
non tamen omnes illud recipiunt, quia ca-

Eodem tom.
2. pag. 4. 5.
& 420.

ci lumen solis non recipiunt. Tota ergo
Ægidiana Schola, cui Fridericus Gavar-
di puppis & prora est, præcessit nobis,
eandemque responsionem præmonstra-
vit, quam tradidimus, & verbis Sancti
Thomæ illustravimus lib. 18. cap. 8. sive
tom. 3. pag. 229. & sequenti. Ab ea-
dem Schola edocti fuimus, objectum, &
præcipuum effectum voluntatis antece-
dentis esse *impositionem ordinis, institu-
tionem Sacramentorum, præparationem,
& exhibitionem divinarum gratiarum*, ut
scripsimus eodem tom. 3. pag. 227. ac
tom. 1. pag. 245. & 246. quæ si legisset
Anonymus, nequaquam novam sibi, igno-
tamque sententiam miratus esset, cum
ii admiratione rapiantur, qui rem alio-
qui manifestam ignorant.

XIII. Eorum, qui Augustiniani appel-
lantur, quorum nos minimi sumus, ea-
dem omnino sententia est. Audiantur
Lovanenses aliqui insignes Scholarum
nostrarum Magistri. Emmanuel Cabeliau
Mantissa 3. thesum suarum, post-
quam adversus Jansenium affirmavit
Christum pro omnibus, non vero pro
solis prædestinatis pretium sanguinis sui
obtulisse, nec à serâ voluntate, quam
habuit salvandi omnes, excludendos esse
parvulos, quorum redemptorem esse di-
fertissime adversus Julianum demonstrat
Augustinus lib. 1. Op. imperf. num. 32.
& lib. 2. num. 170. quæstionem insti-
tuit, quomodo universalis redemptio ad
eos etiam parvulos sese extendat, qui in
materno utero extincti, aut ratione alia
sine regenerationis Sacramento rapiun-
tur è vita: atque ita quæstionem illam
familiari exemplo solvit. *Sit gens inte-
gra rebellis* (inquit) *quæque pertinacia
sua mereatur internicionem & iram prin-
cipis. Interim filius unicus se offert pa-
tri suo, se præsto esse protestans sanguinem
suum fundere pro venia totius gentis; ita
tamen: ut non velit pro omnibus libera-
tionem flagitare pertinaciter, sed tantum
pro iis, quibus pretium sanguinis sui Pa-
ter secundum misericordiam applicare vo-
luerit, licet tamen serio pro omnibus offe-
rat*. Hinc infert Christum pro omnibus
parvulis mortem subiisse, tametsi omni-
bus parvulis non applicentur auxilia
sufficientia. *Quam enim gratiam* (sub-
jicit) *habent parvuli sine baptismo mo-
rientes?*

XIV. Antonius Rolliers, *Constante*,
ait, *contra Jansenium asseveravimus sem-
per Deum voluntate sincera, sed ante-
cedente velle salutem omnium in individuo
hominum; item Christum vere & pro-
priè*

monstravit
sententiam
Augustini

ita etiam
Ægidius
Romanus I.
sent. d. 1. c. 46.
pag. 233. col.
4. edit. Ven.

13.
Eadem mens
est Emman.
Cabeliau
Doct. Lovan.
Augustinia-
ni.
Thes. Leov.
an. 1722.

14.
Idem cum
Rolliers tota
Schola Au-
gustiniana
censet, & ob-
priè

questionem
scholasticam
injustè cen-
suratur.

prie mortuum esse, non tantum pro gene-
ribus singulorum, sed etiam pro singulis
generum, ideoque pro omnibus omnino
hominibus, etiam pro infantibus, seu in
utero matrum morientibus, seu illis, qui
currentibus & festinantibus parentibus,
Deo nolente conferri baptismum, non
baptizantur: Quo sensu hoc verum sit,
declaravimus non semel: ne vero SS. DD.
lateat opinio nostra, dicimus Deum vere
& sincere velle salutem omnium omnino
hominum, non minus quam Rex, Guber-
nator, Consul, aut Judex æquus, qui
non privato odio ducitur, aut inimicitia,
vult incolumem atque tranquillam subdi-
torum omnium vitam, qui etiam si propter
scelera quemquam adjudicare morti non-
nunquam teneatur, serio tamen ad judi-
catum vult vivere, voluntate nempe ante-
cedenti, ex qua profuit, ut cum relu-
stantia, & quodam animi dolore etiam
sceleratissimum occidi curet. Christus
similiter serio, & vere pro omnibus mor-
tuus est. 1. Quia sufficientissimum redi-
mendis omnibus pretium sanctissimi sui
sanguinis fundens, illud aeterno Patri ob-
tulit in hostiam placabilem, qua reconcili-
liaret Patri eos; qui ob peccatum proto-
parentis nati erant filii iræ, filii vin-
dictæ, relinquens interim paternæ disposi-
tioni, ut quos vellet è massa damnatio-
nis eriperet. 2. Media præparavit uni-
versalissima pro omnibus, V. G. in nova
lege sacrosancta septem Sacramenta, quo-
rum efficaciam sanguinis sui pretio coemit,
qua si singulis applicarentur debite, &
nisi peccata præpedirent, applicarentur
certissime, è damnationis & mortis per-
petuæ miseriis eximerent suscipientes om-
nes. 3. Gratiis suis meritis præparavit
plerisque, maxime adultis, quibus sæpe
quamdiu vivunt in hac vita præveniun-
tur: his gratiis nisi resisterent, sufficien-
tissima media reciperent, ut sociarentur
ei, qui liberandis omnibus venit. Sunt
qui requirunt, ut Christus Salvator di-
catur omnium, ut singuli in individuo
sufficiens per Christi merita consequantur
actuale auxilium, quo ad salutem aeter-
nam queant evehi: verum quomodo illi
parvulorum in uteris parentum suorum
morientium cum hoc requisito statuere
possint Redemptorem, videre bucusque non
licuit, maxime si parentum culpa nihil
iniiciat remora quo minus embriones
baptizentur. Si Jesus parvulorum sit
Christus sufficienter & vere, sine suffi-
cienti actuali auxilio; quare non & alio-
rum juxta explicationem à nobis datam?
Quidquid sit, opinionem nostram Sanctæ
Sedi subicimus: interim sensa non cen-
surent nostra privati. Hæc docuit pro-

pugnavitque Lovanii an. 1716. Rolliers.
Idem omnino tradidit in Elucidatione
difficiliorum Theologiæ Quæstionum Au-
relius Piette. Idem Philippus Van-Waure
in caput v. ad Romanos ad versum 9.
Christus pro nobis mortuus est. Idem
ipsemet auctor in refutatione Jansenismi,
seu opere inscripto, *Augustinus Euvo-
pæus*, lib. sexto sect. 3. §. *Non sic veteres*
Lovanienfes. Idem Petrus Clenaerts in
Opusculo, quod inscripsit, *Augustinus*
per se ipsum docens, imitatus Archiepisco-
pum Senonensem D. Octavium de Belle-
garde, qui pluribus ex Augustino testi-
moniis studiose collectis anno 1653. con-
simile opus vulgavit, præmissa ad Cle-
rum suæ Diocesis Pastoralis Epistola unâ
cum Augustinianæ Doctrinæ laudibus
splendidissimis. Quid vero singulos Au-
gustinenses percenséo? Omnes negant,
& jure negant ad voluntatem Dei ante-
cedentem, & ad universalem Christi
redemptionem requiri, ut auxilia suffi-
cientis gratiæ omnibus & singulis appli-
centur. Ii vero, qui id contendunt,
inconcussum & certissimum fidei dogma
perperam, ut alibi admonui, cum scho-
lastica & adiaphora quæstione confun-
dunt: imo (quod debita reverentia di-
ctum volo) dum argumentantur, *Chri-
stus pro omnibus mortuus est: ergo omni-
bus conferuntur auxilia sufficientia*, red-
dunt Jansenianos pervicaciores, eosque
incitant, ut ex adverso ratiocinentur,
*Non omnibus auxilia sufficientia confe-
runtur: ergo non pro omnibus mortuus*
est Christus. Negant utique adversarii
nostri antecedens, sed illud admittunt
Theologi Orthodoxi & Catholici pene
innumeri. Cui ergo bono ita sententiam
suam opponere Jansenianæ, quasi illa
tantummodo vera sit, nec alia ratione
possit Jansenismus revinci? Cui bono iis,
qui neotericis non consentiunt, Jansen-
ianæ hæresis calumniam impingere, an-
samque veris Jansenistis tribuere asse-
rendi sibi met consentire Catholicos bene
multos? Segregandum est ergo Scho-
larum placitum à fidei dogmate. Omni-
bus applicari gratiarum auxilia, est *pla-
citum scholæ*: Christum pro omnibus san-
guinem fudisse, est *dogma fidei*. Quid
imperitis sectæ suæ placitum cum fidei
dogmate obtrudunt? Augustiniani omnes,
& nobilior pars Thomistarum, nec non
celeberrimæ Academiæ, atque auctores
hactenus recensiti, & quos laudavi tom.
3. pag. 280. & sequenti, propugnant
auxilia sufficientia non omnibus appli-
cari: ac permulti, etiam ex adversariis,
ut ex recentioribus Honoratus Tournely,
fatentur agi de mera Scholæ quæstione,
ubi

Piette tom. I.
edit. Lovan.
pag. 511. &
seg. Van-
Waure in d.
pasc. Olvina
Gratiæ Præ-
dicator Pau-
lus, & in
Augustino
Europæo
pag. 429.
Clenaerts
edit. Lov. an.
1688. cap. 8.
& 9.

ubi pertractatur an auxilia gratiæ conferantur omnibus, asserentes de solis actum fuisse in prima ex quinque Jansenii propositionibus. Vide præcit. tom. 3. pag. 441. Dicendum ergo Christum pro omnibus mortuum sufficientia & oblatione pretii, institutione remedii, & preparatione gratiarum, quemadmodum tradidi libro 17. cap. 4. & disputationibus Scholasticis relinquendum est, an ita pro omnibus sit mortuus, atque ita omnes redemerit, ut actu omnes auxilia gratiæ percipiant.

De Theolog.
discipl. tom.
3. pag. 225.
ad pag. 231.

15.
Defensio No-
risiana huic
sententiæ,
contra ca-
lumniam Jan-
senismi.

XV. Unum ex Augustinianis addam, Norisium nempe, qui ante nos atrocissimam Jansenismi calumniam perpessus est, eamque gloriosissime propulsavit. Is, ut liquet ex Germanitate 18. accusatus fuit, tanquam assertor quintæ propositionis, quoniam, aiebat delator, „Eti Norisius non protulit propositionem supradictam, sicut protulit Jansenius; verum tamen proposuit principium, unde illa tanquam conclusio deducitur. Principium autem illud est negare dari sufficiens auxilium omnibus. „ Quid vero ad hanc accusationem Norisius in præcitato Opusculo, quod edidit sub nomine Annibalis Ricci? *Hujus accusationis*, inquit, *nervos non uno loco vir doctus infregit.* Hi, id est, P. Macedo, ait in *Scriniocap. ult. pag. 233. Quintum argumentum à redemptione universali petum non indiget solutione, cum toties animadversum sit à nobis multum interesse inter redemptionem universalem, & gratiam universalem: nam ut Christus sit mortuus pro omnibus, satis est obtulisse mortem suam pro omnibus humana voluntate: quæ si non acceptaretur à Patre, non sequeretur ex ea gratia universalis, quæ ex divina voluntate pendebat. Unde etsi admittatur Christus (quod fatemur) omnium esse Redemptor, non infertur omnibus gratiam conferri, quemadmodum & in Cortina sæpe, & in Mente Innocentii & ejus Apologia diximus cum Vasquio 1. p. disp. 96. cap. 3. præter alias, quas ibi adduximus rationes, quibus ea propositio vera sit, nec tamen involvat consequentiam gratiæ universalis. Quæ repetit lib. 3. de Clavibus in calce cap. 3. Vide, quam exacte Macedum Noris imitetur lib. 2. Hist. Pelag. cap. 15. pag. 453. Tertia thesis succedit, Christum non esse mortuum pro omnibus. Si explicetur ita, ut homines reapse futuri sint participes Gratiae datæ per Christum, non universe vera judicatur; etenim plerique, nec infirmi sub illi, parvulos in uteris matrum decedentes nullam Christi gratiam parti-*

R. P. Berti Theol. Tom. X.

cipare existimant. Si vero meritis infinitis sanguinis Christi, vel humane ejusdem voluntati omnes salvare cupienti derogare velit, prorsus rejicienda est. Profecto omnia dixit Macedonice; non ovum ovo similis est. Hæc Norisius. Præter hanc tamen humanam voluntatem Norisius dari omnibus, non tamen semper, auxilia quædam remote sufficientia, sive tenues & debiles gratiæ motus, quibus si non resisterent, ampliori gratia donarentur, docuit eodem loco, & in Viadicis cap. 3. §. 6. hujusque doctissimi viri sententiæ in hac quoque parte adhæsimus lib. 18. cap. 8. pag. 288. Quamobrem à prima ad ultimam adversariorum nostrorum accusatione, manifestissimum est, quod semel & iterum monui, novis istis, imo recoctis calumniis universam Scholam nostram, ac præsertim Norisium, à quo nunquam discessimus, impeti, atque accusatorem nostrum rudem omnino, infirmum, & in his controversiis penitus hospitem antiqua in nos convitia jactare.

Noris tom. 1.
novæ edit.
cal. 1475.

XVI. Prætermittendus non est Emmentissimus Cardinalis Brancatus de Lauræa, qui etsi eam sententiam propugnat, quæ docet omnibus gratiam sufficientem conferri, ita tamen, ut illam major hominum pars respuat ac rejiciat, ideoque ulterius non adjuventur, ut inquit Opuscul. 3. cap. 19. num. 460. cui sententiæ de gratia omnibus collata, hoc temperamento, & hac exceptione tradita ego quoque subscribo præcitata pagina 288. & pag. 292. attamen idem vir præstantissimus Opusculo 2. cap. 11. explicans quo sensu Christus etiam pro reprobis mortuus sit, & qua in re illis profuerit, quæcunque à nobis producta fuerunt, luculentissime tradidit. Priori autem thesi num. 165. Catholicam assertionem statuit, *Christus pro omnibus omnino hominibus, tam prædestinatis, quam reprobis passus ac mortuus est; eamque momentis compluribus confirmavit.* Thesis secunda, quam posuit num. 184. hæc est: *Quamvis reprobi per Christi passionem & mortem à jugo ac servitute diaboli in effectu liberati, ac soluti non fuerint in effectu; fuerunt tamen soluti ac liberati sufficienter quantum ad solutionem pretii superabundantis, ac infiniti.* Hujus thesisi præter alias hanc probationem num. 187. produxit: *Non alio modo Patres salvant, quod Christus sit Redemptor omnium, tam electorum, quam reproborum, nisi quia passione, ac morte sua merita, quibus applicatis homines liberari possint à servitute demonis, & qui non*

16.
In eandem
sententiam
coincidunt
Card. Lauræa, licet ali-
quod modò
contrarius.

Card. Laur.
Opuscul. pag.
304. & 307.

adhibent illa, non liberantur. Ergo magnum hoc beneficium attulit etiam reprobis. In concl. 3. num. 192. demonstrat. Christum nedum pro reprobis post ejus adventum natis ac nascituris usque in finem mundi esse mortuum, eisque beneficium sufficienter attulisse per institutionem mediorum ad salutem; sed etiam pro reprobis, qui à mundi initio usque ad ipsum extiterunt, beneficium eis afferendo per media ad salutem à Deo tunc pro toto humano genere instituta ex prævisione meritorum ac mortis Christi in tempore futura. Redemptio itaque universi humani generis, ut nos ubique affirmavimus, sita est in pretio sanguinis Christi, in ejus oblatione, in preparatione mediorum, sive institutione gratiarum; non vero in applicatione horum mediorum; neque in actuali participatione gratiarum, iis quoque, qui illam spernunt ac pessumdant communi.

17.

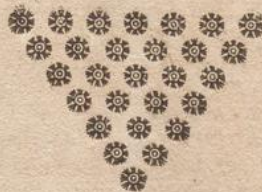
Etiam negata in Deo voluntate antecedenti omnes salvandi propriè tali elidi valet nota Jansenismi.

Idem Lauræa salvari, singuli salvarentur. Ex hac sententia, quàm nostratium quoque plures defendunt, posset inferri non eodem pacto ratiocinandum esse de voluntate salvandi omnes, ac de morte Christi pro omnibus. Idem sequeretur ex sententia illorum Theologorum, qui negant voluntatem antecedentem propriè, & formaliter in Deo reperiri, cum eadem voluntas à S. Thoma dicatur *velleitas*, ac sit desiderium quoddam inefficax, quale in Deo nequit esse, ut sentiunt Estius, aliique in 1. sententiarum dist. 46. §. 3. Hi enim licet in Deo hujusmodi voluntatem per tropum admittant, non tamen

Estius tom. 1. Paris. pag. 223.

XVII. Circa voluntatem salvandi omnes, certissimum est, prælaudatum Cardinalem de Lauræa pluribus argumentis contendere, quod celeberrimum Pauli effatum, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, non de singulis omnino hominibus, sed de singulis generum sit exponendum, eoquod, inquit, *in Deo non adest velleitas sicut in nobis; sed omnis ejus volitio si sit absoluta, est efficacissima, & non potest à creatura impediri; ideoque si voluisset absolute omnes & singulos homines*

negant veram propriamque universorum hominum redemptionem: ideoque diversa, in horum sensu, debet esse ratio utriusque. Ex sententia item Vasqueii, qui 1. p. disp. 96. cap. 3. num. 10. ait duo illa sacrarum scripturarum loca, *Deus non vult perire animam* 2. Reg. 14. & *Deus vult omnes homines salvos fieri*, intelligenda esse solummodo de adultis, & pag. 466. nihilominus eo loci demonstrat Christum pro omnibus parvulis mortuum esse; evidenter consequitur alia ratione de voluntate antecedenti, alia autem de universali redemptione differendum esse. Quare si in animum nostrum caderet, Anonymum accusatorem, ubi de voluntate antecedente, modo suo, scilicet imperitissime agit, uno tantum verbo refellere, dicendo voluntatem antecedentem non esse in Deo, verè saltem ac propriè respectu hominum universorum, neque id inter damnata Jansenii asserta comprehendendi; absque negotio ullo possemus id præstare, ea tantum commemorando, quæ hoc num. 17. sunt breviter annotata. Sed quoniam voluntas illa antecedens, & universalis redemptio, si explicentur comparatè ad effectum illum, qui est susceptio communis hominum causæ, pretii oblatio, ac solutio, præparatio gratiæ, atque institutio mediorum, quænamadmodum à nobis ubique explicata fuere, optime coherent invicem; idcirco à nobis ita communis & universalis Redemptio defenditur, ut illa antecedens voluntas minime denegetur. Ad utramque vero sufficere, si quantum est ex parte Dei media ad salutem instituta sint ac parata, non autem necessum esse, ut singulis actu applicentur & conferantur, docuerunt Thomas de Lemos, Joannes Baptista Gonet, Dominicus Bannes, Franciscus Zumel, Joannes à Sancto Thoma, Petrus à Soto, Academia Lovanienfis & Duacensis, Norisius, Macedo, Egidiani, & Augustiniani quamplurimi: quorum testimonio & auctoritate jam tota ærea Jansenismi reviviscentis machina evanuit.

§. VII.

Quo sensu delectatio victrix deliberata dicenda sit, & an libertatis admittendum sit æquilibrium.

S U M M A R I U M.

Quonam sensu delectatio victrix sit deliberata, & quonam indeliberata.

1. Sententia hæc à paritate cum aliorum sententiis explicatur.

2. Stabilitur contra adversarii censuram ex Vaquefio.

3. Firmatur ex Bellarmino.

4. Approbatur à Congreg. de Auxiliis, explicatur ulterius, arguiturque adversarius.

5. Probatur fuscè, non dari in voluntate hominis lapsi æquilibrium perfectum.

6. Quo etiam negato, & stante delectatione victrici voluntas liberè agit.

Quonam sensu delectatio victrix sit indeliberata, & quonam deliberata?

Tom. 3. pag. 100.

AT quoniam prolixam disputationem aggressi sumus, nil omnino prætereundum est, in quo rudiores desiderare queant aliquam uberiores explanationem. Potest ergo aliquis querere num delectatio victrix, in qua diximus sitam esse gratiæ efficacitatem, *indeliberata*, an *deliberata* dicenda sit. Scripsimus nos lib. 14. cap. 8. Jansenium ita fuisse delectationem victricem, quæ penitus sejuncta est à deliberatione, & indifferentia liberi arbitrii, scilicet, quæ cum libertate indifferentiæ nequit consistere. Hunc errorem, hanc hæresim nobis adversarius ascribit: quo jure, cum tam prolixa dissertatione libro sextodecimo libertatem indifferentiæ adversus Jansenianos, cæterosque novantes propugnaverimus, quo, inquam, jure? Nempe quia scripsimus delectationem esse indeliberatam, *quatenus inspiratur à Deo*. Ita Anonymus *Jansenismi redivivi* pag. 195. ubi ulterius affirmat me ad Jansenium accedere, *quocum doceo indeliberatam esse gratiæ delectationem, totamque ipsius efficaciam ex sola graduum superioritate repetendam*. Verum quod spectat ad gratiæ efficaciam satis superque §. 1. & 2. dispunctum est. Nunc de *indeliberata delectatione* pauca subijciam. Tomo itaque tertio pagina 100. scripsi utique: *Nos dicimus indeliberatam quidem esse hanc delectationem, quatenus inspiratur à Deo; sed immediate subjeci: At hæc delectatio victrix conjuncta est cum deliberatione comparate ad opera, quæ efficiuntur à libero arbitrio hac delectatione excitato*. Addidi neminem mereri per actum indeliberatum, & per inspirationem illam gratiæ victricis, *cum meritum haberi nequeat sine indifferentia libertatis*, sed ad meritum requiratur *liberi arbitrii deliberatus assensus*. Cur hæc silentio mittit callidus accusator? In

R. P. Berti Theol. Tom. X.

iisdem locis, quæ depravat, ac mutilat; constat tradi à me delectationem *indeliberatam*, quatenus est divina inspiratio; *deliberatam* vero, quatenus est velle liberum, seu deliberatus assensus, à Deo per illam inspirationem, & à libero arbitrio ea inspiratione suffulto, cum potestate indifferentiæ, & liberrime elicitus. Ingenui lectoris oculos duntaxat appello.

I. Quod si convitiatoris animum pulset, quomodo actus ille sanctæ dilectionis sit *indeliberatus* quatenus inspiratur à Deo, & tamen stet cum libero assensu voluntatis humanæ; exponat ille nobis, quomodo juxta communiorē Theologorum sensum Gratia præveniens & excitans consistat in actibus *indeliberatis* intellectus voluntatisque, & inde efficiatur actus *deliberatus*: atque idem nos de inspiratione dilectionis ultro libenterque affirmabimus. Neque enim aliud reponere quispiam poterit, nisi aut gratiam illam in actibus *indeliberatis* constitutam esse causam effectricem actus secundi prodeuntis ab ipsa gratia, atque à facultate & electione liberi arbitrii; aut eundem actum voluntatis, qui est *indeliberatus* prout divinitus inspiratur, *deliberatum* quoque esse prout elicitur à voluntate adjuta ejusdem inspirationis auxilio. Utramque sententiam nos explicavimus præcitata pag. 100. eam eligentes, quæ docet inspirationi delectationis victricis, quæ Deus sine nobis de liberate operantibus facit ut velimus, adjunctam esse deliberationem comparate ad assensum, & ad actus, vel opera, quæ consequuntur: in quibus, nisi foret ipsa deliberatio & libertas indifferentiæ, nihil meriti, vel demeriti inveniretur. Quæ cum à nobis tam aperte, ac tam expresse sint dicta; nescimus quo-

1. Sententia Authoris à paritate cum aliorum sententiis explicatur.

quomodo fieri potuerit, ut tam splendo mendacio nobis Anonymus putaverit esse accensendum, quod solam inspirationem sanctæ voluntatis, & delectationem *indeliberatam*, vera libertate semota, & inducta antecedenti necessitate, cum Jansenio ausi fuerimus statuminare: nescimus utique, quomodo fieri id potuerit ab homine, qui retrogradum caput non habeat, oculosque irretortos.

2. II. Verum si inopia, & obscuritas sermonis nostri traxit accusatorem in tam sinistram ac malevolam suspensionem; conabor mentem meam aliorum Theologorum verbis exponere, spectaturus num adeo prodigiose cæcutiat, ut offendat etiam in montes. Ergo Gabriel Vasquez in 1. 2. disput. 185. cap. 9. num. 40. docet eandem vocationem & cogitationem sanctam, & primum motum voluntatis subitum dici gratiam operantem & prævenientem, & cooperantem & comitantem; eandem, inquam, diverso modo consideratam: nam quatenus consensus nostrum antecedit, est operans & præveniens; quatenus vero permanens in nobis efficit nobiscum consensus, est cooperans & comitans. Nam ita consensus noster est à Deo & à nobis, ut Deus non solum immediate physice ad illum concurrat, sed etiam media cogitatione illum in nobis efficere dicatur, eo modo, quo intellectus voluntatem movet & allicit. Fere eadem nos scripsimus tom. 3. pag. 94. asserentes gratiam, quatenus illustrat mentem & animum excitat, esse prævenientem; quatenus vero mentem excitatam, voluntatemque sancta delectatione affectam adjuvat ut libere velit & operetur, esse gratiam cooperantem & adjuvantem. Videtne insimulator, in gratia præveniente, sive in sancta inspiratione, quæ consensus nostrum antecedit, actum voluntatis *indeliberatum*; & in eadem gratia, prout est adjuvans & cooperans, scilicet prout nobiscum liberum consensus efficit, voluntatem *deliberatam*, quæ simul illius prævenientis inspirationis, & liberi voluntatis arbitrii effectus est? Videtne id Anonymus? Quomodo ergo mendacissime proferre potuit, nos solam *indeliberatam* delectationem, & necessitatem antecedentem, quæ sine deliberatione voluntatis est, cum Jansenio adstruere? Quomodo potuit prævenientis & adjuvantis gratiæ notionem tam imperite confundere, ut nobis Jansenium impingeret, quando actum *indeliberatum* & *deliberatum*, divinam inspirationem & liberum voluntatis assensum,

effectus prævenientis, & cooperantis gratiæ, tam dilucide, ac tam perspicue tradidimus?

III. Eminentissimus Bellarminus de Grat. & lib. arbitrio lib. 1. cap. 14. ubi inquit quid sit proprie gratia operans, ait quosdam Theologos asserere, quod *gratia operans non distinguatur à gratia excitante, neque cooperans ab adjuvante; & quia gratia excitans inspirat initium bonæ voluntatis, ad quod non libere concurrimus, gratia adjuvans juvat ad assensum præstandum, & eligendum quod Deus inspiravit, in quo plane liberi sumus: ideo dictum esse volunt auctores hujus sententiæ, Deum in nobis sine nobis efficere ut velimus, nobiscum autem cooperari cum volumus; ubi per illud, cum velimus, intelligunt indeliberatum & imperfectum desiderium; per illud, cum volumus, perfectam & deliberatam electionem.* Ab illa Scholasticorum sententia ego non abhorruī, eamque citata pag. 94. explicavi verbis Augustini de Grat. & lib. arbitrio cap. 17. ideoque mendaces esse ex hoc etiam capite convincuntur, qui ajunt denegari à nobis deliberatam voluntatis electionem. Eo tamen loci Bellarminus sententiam illam amplectitur, quæ ait gratiam operantem illam esse, quæ efficit in homine primum actum deliberatæ voluntatis; sed ait paulo infra, Deum secundum quoddam genus cause esse moventem respectu ipsius velle deliberati; & voluntatem non esse moventem, sed tantum motam; cum tamen secundum aliud cause genus, ad eundem actum volendi producendum Deus concurrat ut movens, voluntas autem tum ut mota, tum ut movens. Vult autem Bellarminus voluntatem motam esse, quatenus solus Deus illam movet suadendo, hortando, consulendo: moventem autem ac motam esse, in quantum Deus simul cum ipsa operatur velle deliberatum, Quare etiam juxta Bellarminum in voluntate, quatenus per inspirationem divinam movetur ac trahitur, nulla relucet electio, nullaque deliberatio; quæ tamen deliberatio & electio reperitur in eadem voluntate, prout divina aspiratione ajuvante libere assentitur, movetque se ipsam.

IV. In Congregationibus de Auxiliis anno 1599. propositum fuit dubium istud, *Quid sentiendum sit de hac propositione, Liberum arbitrium habet se passive in ordine ad receptionem auxilii efficacis, & libere. Passive quidem, quatenus recipit illud à Deo; omnis enim recipiens ut sic habet se aliquo modo passive: libere au-*

3. Firmatur eadem sententia ex Bellarmino. Bellarm. tom. 4. pag. nova edit. Venet. 1721. colum. 1.

Stabilitur eadem contra adversarii censuram ex Vasquesio.

Vasq. tom. 2. in 1. 2. pag. edit. Lugd. 272.

Vide etiam tom. 3. pag. 97.

4. Eadem sententia in Congreg. de Auxiliis approbata ult. rursus explicatur, arguiturque adversarius.

Tractatus in
Congregationibus
de auxiliis exhibi-
ti, tom. I pag.
283. MS.
Angelica
Bibliotheca.

tem, quoniam potest dissentire illi motio-
ni, & operatur libere cum illa. Fratres
autem Prædicatores sententiam suam
explicarunt scripto, quod apud nos au-
tographum custoditur, atque ad hunc
modum se habet. „ Respondetur nul-
la censura dignam esse præfatam pro-
positionem, sed potius esse necessariam
in eo sensu, quem ipsamet explicat. Pro-
cujus majori intelligentia adverto, in au-
xilii efficaci duo posse considerari, ut
est quædam inspiratio præveniens no-
stram deliberationem, & hoc modo con-
stat liberum arbitrium non se habere li-
bere in aliquo genere causæ efficientis
respectu illius inspirationis; non enim
deliberat homo, neque deliberare po-
test, quod inspiretur à Deo. Nihilomi-
nus cum hoc stat, quod illa inspiratio sit
actio vitalis tam intellectus illuminati,
quam voluntatis quæ inspiratur, in qua
ipsa inspiratio est quasi primus motus,
in quo neque meritum, neque demeri-
tum est, quamvis intellectus & voluntas
se habeant active physice duntaxat. Al-
terum est, quod in auxilio efficaci con-
sideratur, ipsa efficacia, quæ actualiter
ordinatur ad actum credendi, vel ad
actum contritionis. Et respectu hujus
efficaciæ, & efficaciæ virtutis liberum ar-
bitrium nostrum neque physice, neque
moraliter est causa illius, sed ipsum au-
xilium habet illam, ut progreditur à
Deo. Nihilominus cum hoc stat, quod li-
berum arbitrium ad effectum illius vir-
tutis efficaciæ concurrat active, & physice,
& moraliter. Active quidem physice,
quia credere, diligere, & pœnitere
actiones vitales sunt. Moraliter vero,
quia ipse homo sic adjutus deliberat sic
operari: neque huic deliberationi repu-
gnat, quod infallibiliter deliberet, quate-
nus Deus vult ipsum, & facit suaviter
operari. Unde quod dicitur in ultima
parte præfatæ propositionis, *Libere au-
tem, quoniam potest dissentire illi motio-
ni, & operatur libere cum illa*, intelligen-
dum est quantum ad effectum & termi-
num motionis: nam quantum ad præ-
motionem inspirantis Dei secundum se
ipsam, non habemus nos libere, sed po-
tius in genere moris nos habemus pas-
sive, quamvis physice duntaxat ipsæ po-
tentia se habeant active, quia sunt actio-
nes vitales. At vero quantum ad effe-
ctum credendi, & diligendi Deum, libere
uritur homo tali auxilio efficaci, tametsi
infallibiliter operetur. Neque obstat quod
dicitur in Concilio Tridentino sess. 6. cap.
5. & can. 4. moniam illic habetur definitio
contra asserentes liberum arbitrium
mere passive se habere, velut inanime

quoddam. Item quod in cap. 5. dici-
tur, inspirationem illam recipiens, illam
abjicere potest, necessario intelligendum
est postquam illam recipit, tunc enim
potest eam rejicere nolens operari cum
illa. Certum est enim repentinas Dei
motiones, & inspirationes ante omnem
nostram deliberationem in nobis à Deo
fieri, juxta doctrinam Concilii Arausica-
ni can. 20. *Multa in homine bona sunt,
quæ non facit homo.* Non itaque repu-
gnat, quod liberum arbitrium hominis
in ordine ad receptionem auxilii effica-
cis aliquo modo se habeat passive, & si-
mul etiam libere diversis rationibus, ut
explicatum est. Neque enim divinum
auxilium quantumlibet efficax de se,
prout progreditur à Deo, exercebit suam
efficaciam sine nobis libere consentien-
tibus; sed iste bonus consensus & bonus
usus non prævenit efficaciam auxilii,
sed potius prævenitur ab illa; neque in
illum bonum usum potest reduci diffe-
rentia, tanquam in primam causam
quare iste homo convertitur, & al-
ter non convertitur: sed reducenda est
ad divinam voluntatem, quæ istum ab
altero discernit, donando huic quod al-
teri non donavit, juxta vulgatissimam
doctrinam D. Augustini in Enchiridio
cap. 32. & cap. 95. Quæ testimonia le-
gant, ut pateat quantum discedant sal-
tem à doctrina Divi Augustini, illi, qui
efficaciam auxilii æqualis nullam aliam
cognoscunt, quam ab innata libertate
procedentem: & etiam alii, qui ponen-
tes æqualitatem auxilii physicam, & in
absoluta entitate sua, ajunt esse majus
beneficium, quia opportuno tempore
datur uni, & non alteri, ut ait Doctor
Suarez de Societate in Opusculo, quod
novissime prelo mandavit Madriti præ-
senti anno 1599. de concursu, motione,
& auxilio Dei, lib. 3. cap. 20. ubi etiam
defendit Molinæ doctrinam §. 4. Nescio
an hic liber Romam sit asportatus, in
quo plurima docet contraria doctrinæ
Divi Augustini, ne amplius interim di-
cam. „ Apparet ex hoc scripto, quo-
modo gratia, sive divina inspiratio, quæ
est actus vitalis intellectus & volunta-
tis præcedat nostram deliberationem; &
quomodo antecedente assensu liberi ar-
bitrii fiat voluntas deliberata, & causa
effectrix operum illorum, quibus inest
ratio meriti ac libertatis: id, quod nos
aperte scripsimus lib. xiv. cap. 8. his
verbis: *Hæc delectatio & charitas præ-*
venit motum voluntatis, & est delibera-
ta duntaxat, cum voluntas huic præmo-
venti dilectioni libere obtemperat; & post
pauca: Si gratia accipiatur ex parte Dei,

Tom. 3. pag.
97.

quatenus est ipsa misericordia movens, & charitatem inspirans, nullatenus cum nostra deliberatione conjuncta est, & hoc sensu ait Augustinus, Ut velimus sine nobis operatur. Si consideretur ex parte nostra, est ipsa dilectio simul à Dei inspiratione, & à voluntate nostra promanans; à voluntate tamen, ut à Deo intime præsente prēmota: atque ideo sequitur Augustinus, Cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus, nobiscum operatur. Quare, ut supra dictum est, Gratia quæ prævenit charitatem, est charitas Dei, sive ipse Deus nobis spiritum suæ dilectionis inspirans, & gratia præveniens opera libertatis est ipsa bona voluntas, & charitas nobis inspirata. Prima omnem nostram deliberationem antevertit: altera cum ipsa deliberatione conjuncta est, comparate ad opera, quæ consequuntur, libertatis & meriti. Et infra eodem cap. pag. 100. Nos dicimus deliberatam quidem esse hanc delectationem quatenus inspiratur à Deo. At hæc delectatio victrix conjuncta est cum deliberatione comparate ad opera, quæ efficiuntur à libero arbitrio hac delectatione excitato. Patiatur lector importunitatem meam, si aliquando eadem repetito. Legit hæc Anonymus, nam ex pag. 97. tertii nostrorum Operum voluminis quædam exscripsit pag. 191. *Jansenismi Redivivi*; & tamen eadem pag. 191. asserere audet me cum Jansenio propugnare delectationem *indeliberatam*, & necessitatem illam *antecedentem*, quæ oritur ex eadem delectatione *indeliberata*; quando eodem loco, eademque pagina quadratis literis scribo, ac repetito delectationem victricem, quæ præcedit opera libertatis, ac meriti conjunctam esse (repetatur ad perpetuam mendacissimi impostoris confusionem) conjunctam esse cum deliberatione. Interim illud quoque animadverto, quod fatente Anonymo eadem pag. 191. *Neccitas, quæ oritur ex delectatione deliberata, oritur ex libera voluntatis electione, ac proinde est duntaxat consequens*, nec ullatenus officit libertati. Si ergo à me, ante quælibet opera meriti ac libertatis, statuitur cum delectatione *deliberatio*; proculdubio necessitas, quæ è nostro systemate consequitur, iudice ipsomet accusatore, est necessitas duntaxat consequens, non *antecedens*. At ipse adjiciens mendacia mendaciis, me ab aliis Augustinensibus discerpere, & necessitatem *antecedentem* inducere clamat, nescio qua fronte atque temeritate. Sed mittamus Lycurgeum hunc iudicem, amulsi alba, & Lesbia regulentem: nam quomodo delectatio, &

voluntatis motus *indeliberatus*, aut *deliberatus* dicendus sit, satis superque explicavimus.

V. Restat, ut unum addatur, non posse in nostra sententia, quemadmodum nec in sententia aliorum omnium, qui gratiam per se efficacem propugnant, admitti æquilibrium illud libertatis, in quo voluntas constituta habeat potentiam æque expeditam, iisdemque viribus præditam ut se in unam, vel alteram partem declinet: cum æquilibrium illud commentitium omnino sit, & ad libertatem sufficiat, si ita eligat quod illi tanquam convenientius, ac præponderans ab intellectu proponitur, ut aliud tamen eligere queat, quatenus & istud secundum aliam rationem ut magis idoneum, & conveniens proponi potest. Porro æquilibrium illud multiplici ratione oppugnatur. Ac primo liberum arbitrium adjutum gratia sufficiente, quæ non sit efficax, divina præcepta plena libertate transgreditur, ac potest eadem implere, nemine Theologorum id diffidente, nunquam tamen implebit, nisi accedat auxilium illud præveniens, & efficax, quo actu opus peragitur. Priusquam vero hæc efficax gratia divinitus inspiraretur, aut erat illud libertatis æquilibrium, aut non erat. Si non erat; igitur absque æquilibrio erat in voluntate potestas indifferentiæ, quoniam hæc potestas stabat cum sola gratia sufficiente: si autem ante gratiam efficacem voluntas in æquilibrio erat posita; hæc gratia voluntatem magis alliciens ac trahens, debet æquilibrium illud evertere, cum non possit æqua libra persistere, si pondus aliquod ex una parte superaddatur. Voluntas enim efficaci gratiæ auxilio præmota habet affectionem aliquam, motionemque, quam utique non habebat carens eodem auxilio; ideoque si prius in æqua lance versabatur, novo adjutorio suffulta ab æqua libratione deflectit. 2. Nostra, omniumque Theologorum, quos laudavi §. 2. num. 9. & seq. sententia, ubi non est gratia effectrix, non est in homine *potentia proxime expedita*, ea nempe potentia, quæ nullam aliam ad efficiendum opus gratiam requirit; requirit enim efficacem ac prædeterminantem: at nulla alia potestate indiget, ut libere gratiam abiciat, & Deo vocanti dissentiat, cum liberum arbitrium ad malum se ipso sufficiat. En ergo in voluntate potestas expeditissima ad malum, sine tali potestate ad bonum: en libertas absque æquilibrio. 3. Hoc intercedit inter Adam

5.
Probatum
pluribus non
dari in vo-
luntate ho-
minis lapsi
æquilibrium
perfectum.

origi-

originali iustitia præditum; hominesque lapsos discrimen, quod tales vires haberet ejus voluntas, quæ sine ullo fuerat instituta peccato, & nihil illi ex se ipso concupiscentialiter resistebat, ut digne tanta bonitati & tanta bene vivendi facilitati perseverandi committeretur arbitrium. Nunc vero caro concupiscit adversus carnem: nunc in certamine laborantes ac periclitantes dari sibi pugnandi, vincendique virtutem per Christi gratiam possunt: nunc posteaquam est illa magna peccati merito amissa libertas, etiam majoribus donis adjuvanda remansit infirmitas. Agnoscis, opinor, verba Augustini de Corrupt. & Grat. capit. xii. num. 37. Nunc ergo æquilibrium illud, in quo conditus fuit primus homo, cum naturali facultate in utramque partem flexibili, & cum adjutorio, quod deferret cum vellet, & in quo permaneret si vellet, subeunte concupiscentia, & lege peccati, deperit: & qui æquilibrium ipsum propugnant, ut ait Eminentissimus Gotti de Grat. q. 2. dub. 5. num. 26. videntur esse peccati originalis obliti. 4. Revera Pelagianæ, qui peccatum originale negabant, adstruebant quoque æquilibrium, de quo in præsentia discribitur. Etenim S. P. Augustinus epist. 186. ad Paulinum num. 34. inquit: Aliquando ita paribus momentis potestatem voluntatis æqua lance perpendit; ut quantum ad peccandum, tantum etiam ad non peccandum valere definat Pelagius; quod si ita est, nullus locus adjutorio gratiæ reservatur, sine qua nos dicimus, ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere. Neque dicās, Pelagianos affirmasse tale dari æquilibrium; quo sine gratia voluntas tantum ad non peccandum valeret, quantum valet ad peccandum: nam sicut posito hoc æquilibrium Pelagiano, nullus reservatur locus gratiæ Christi; ita si cum gratia sufficiente duntaxat detur æquilibrium; & æqua ad peccandum, & ad non peccandum potestas, nullus erit locus gratiæ efficaci; nec erit cur Deum orare debeamus, ut operetur in nobis velle & perficere, nobisque adjutorium sanctæ operationis largiatur. Disputans præterea Augustinus adversus Pelagianos non semel ait periisse illam libertatem, quæ erat in Paradiso, prout ostendimus lib. 16. cap. 3. pag. 188. at nec in Paradiso erat potestas perseverandi absque adjutorio sine quo, cum homo non talis naturæ esset conditus, ut sine auxilio Creatoris posset in accepta iustitia perseverare: ideoque in hoc infirmitatis statu, etiam si adsit adjutorium sine quo non, non tamen habetur plena

illa libertas, quæ erat in Paradiso; nec æqua in bonum, malumque potestas, & consequenter nec perseverat æquilibrium illud; sed cogimur, quoadusque libere mur gratia Salvatoris, exclamare: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ; & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.* Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, inquit ad Rom. cap. 7. 23. Apostolus. 5. Definiente Juliano apud Augustinum lib. 3. Op. imperfecti num. 110. liberum arbitrium in tali libramento constitutum, *Ut tam liberum sit homini sacrificium facere velle, quam nolle, tam liberum sit parricidium velle perpetrare, quam nolle, tam liberum sit adulterium committere velle, quam nolle, tam possibile sit verum testimonium perhibere, quam falsum, tam liberum Deo obedire imperanti, quam diabolo persuadenti;* hæc Augustinus Pelagianus responderet: *Ve, Tom. x. p. 25. pag. 1095. rum dicis: hoc est liberum arbitrium, tale omnino accepit Adam: sed quod datum est à Conditore, & à deceptore vitiatum, utique à Salvatore sanandum est.* Quid perspicuum magis proferri potest ad commonstrandum potestatem illam liberi arbitrii in æquilibrio sitam, quam deprædicabat Julianus, spectare ad statum innocentiae, non ad statum hunc, in quo caro concupiscit adversus spiritum? 6. Voluntas, etiam post Adæ prævaricationem, nullo adminiculo indiget ad peccandum, cum ad malum se ipsa sufficiat; at ad non peccandum eget Dei gratia; & quidem potentiore, quam fuerit illa, quæ collata fuit primo homini; cum ad bonum non sufficiat, nisi adjuvetur ab omnipotenti Bono, & in hoc infirmitatis statu gratia non tantum posse, sed etiam velle inspiret ac tribuat. At in æqua lance constitutum non est, quod absque alterius adminiculo unum potest, alterum non potest; unum actu facit, alterum non opitulante Deo, & quidem subministratone illius adjutorii, quod dat posse & velle, nunquam actu faciet. Quare eodem lib. 3. num. 117. ita Julianum Augustinus alloquitur: *Pingis tibi, lib. p. 1693. ipse quod placet, cui vacat inani corde inania volutare phantasmata. Cur enim tu adminicula gratiæ supponis bonæ voluntati, cum voluntas mala nullo innitatur adminiculo ut mala sit, vel mala esse persistat? An hic libra tua, quam contraris ex utraque parte per æqualia momenta suspendere, ut voluntas quæ antea est ad malum, tantum etiam sit ad bonum liberam, vergendo in unam partem te indicat deli-*

Aug. tom.
10. pag. 770.

Ibid. cap. 11.
n. 31 pag.
767.

Gottom. 9.
pag. 141.

Aug. tom. 2.
pag. 675.

delirantem? 7. Tametsi Pelagiani æquilibrium illud, quo voluntas sine gratia ex æquo posset bonum & malum, adstruerent; nihilominus cum faterentur dari Dei gratiam ad facilius operandum, evincitur ex hoc principio non requiri ipsum æquilibrium ad libertatis naturam. Posita enim illa gratia ad facilius operandum, erit in voluntate aliquid virium, quod antea non erat, ideoque non erit tunc præcedens, & in utramque partem æquabilis libra: unde sapientissime Augustinus citata epistola 186. ad Paulinum num. 36. inquit: *Quoniam illa possibilitas liberi arbitrii tam in bonum, quam in malum ex æqua lance perpendione nec huic facilitati locum relinquit, quam salutem videtur (Pelagius) esse confessus dicendo, Facilius possunt implere per gratiam, facilius impletur per gratiam, facillime autem sine gratia fit malum: profecto ista possibilitas non æqua lance perpenditur.* 8. Tantum abest, ut æquilibrium sit necessario admittendum, ut longe verisimilius sit, nunquam voluntatem deliberate operaturam, si æquilibrium illud peristeret. Enimvero si duo media proponantur voluntati, neutrum eliget, nisi iudicio practico unum alteri præferatur: intellectus enim practicus, non speculativus, movet voluntatem, ut omnes docent cum S. Thoma 1. 2. q. 9. art. 1. ad 2. Neque dicas, iudicium practicum esse actum ejusdem voluntatis, unum præ alio eligentis, ut ajunt antiquiorum, & recentiorum Philosophorum bene multi: non, inquam, hoc dicas; nam idem S. Thomas proxima q. 13. art. 6. ad 3. docet, quod si duo æqualia proponantur, ideo voluntas magis in unum flectitur, quam in alterum, quia consideratur aliqua conditio, per quam unum alteri emineat: & q. 6. de Electione docet voluntatem ex necessitate ferri in bonum, quod apprehenditur conveniens, secundum omnia particularia, quæ considerari possunt, quo pacto voluntas ex necessitate appetit beatitudinem; at non moveri ex necessitate in bonum, quod non inveniatur esse bonum secundum omnia particularia: quod vero unum pro alio eligat, inde provenit, quod unum præ altero sit conveniens consideratum secundum aliquod particulare. Exponit etiam eo loci Doctor Angelicus, unde fit quod voluntas feratur in id, quod sibi offertur magis secundum hanc particularem conditionem, quam secundum aliam; & ait id tripliciter contingere: Uno quidem modo, in quantum una præponderat, & tunc movetur voluntas secundum rationem, puta cum homo præ-

eligit id, quod est utile sanitati, eoquod est utile voluptati. Alio vero modo, in quantum cogitat de una particulari circumstantia, & non de alia, & hoc contingit plerumque per aliquam occasionem exhibitam, vel ab interiori, vel ab exteriori, ut ei talis cogitatio occurrat. Tertio vero modo contingit ex dispositione hominis; quia secundum Philosophum, qualis unusquisque est, talis finis videtur ei: unde aliter movetur ad aliquid voluntas irati, & voluntas quieti, quia non idem est conveniens utrique, sicut etiam aliter acceptatur cibus a sano, & aegro. Hæc sapientissime dicta sunt, & coherenter ad ea, quæ leguntur in Summa 1. 2. quæst. 13. ubi docetur art. 3. electionem non esse finis, sed mediorum, & art. 6. bonum, quod non potest apprehendi sub ratione mali, appeti ex necessitate, cætera vero libere eligi, quatenus unumquodque secundum diversam rationem potest apprehendi, ut eligibile, vel fugibile. Si ergo ut voluntas libere eligat unum ex iis, quæ illi proponuntur, necessum est, ut unum alteri præponderet, aut occurrat cogitatio unius, non alterius, aut spectata subiecti dispositione unum alio videatur convenientius; ubinam erit jactatum a quibusdam recentioribus æquilibrium? 9. Non tantum recentiores Thomistæ his subscribunt, inter quos adversus æquilibrium acerrime pugnant memoratus Cardinalis Gotti q. 2. de divisione Gratiae dub. 5. §. 3. & Cajetanus Benitez de vera Christi Gratia disput. 3. dub. 1. sed etiam priusquam æquilibrium ipsum excogitaretur a Pelagianis, & refutatum ab Augustino rursus in litterarum orbem obtruderetur, Gabriel Vasquez in 1. 2. disput. 43. argumentis pluribus demonstravit, non posse a voluntate ex æqualibus mediis unum eligi, perseverante iudicio, quod utrumque sit æque conveniens; sed necessum esse ut in eo, quod eligitur, inveniatur ab intellectu peculiaris ratio boni, ob quam eligatur, & in eo, quod rejicitur, inveniatur ab intellectu ratio mali, ob quam rejiciatur. Eadem est sententia Cardinalis Bellarmini lib. 3. de Grat. & lib. Arbitrio cap. 8. ubi sexta propositione demonstrat electionem voluntatis necessario pendere ab ultimo iudicio practice rationis; sibi que obijciens, quod in mediis conducensibus ad finem nunquam decur iudicium ita determinatum ad unum, ut non simul etiam adsit tale iudicium, quod alia quoque sint media ad illum finem utilia, Respondeo (inquit) iudicium ultimum non pati secum aliud iudicium simile, quia essent contradicentia,

Aug. tom. 2.
pag. 676.

S. Thomas
tom. xi. pag.
34. 2.

Ibid. p. 33. 2.

Tom. 8. q. di.
spat. pag.
140. col. 1.

Lib. 3. Ethic.
cap. 5.

Card. Gotti
tom. 9. pag.
139. & de
nat. pag. 199.

Gab. Vasq. 1.
2. tom. 1.
pag. 204. col.
2. & seq.

Bellarmino
4. pag. 269.
col. 2.

tia, & repugnantia judicium. Itaque ultimum judicium non negat, quin alia sint media utilia ad eundem finem, sed dicit omnibus consideratis hic, & nunc, hoc unum esse accipiendum tanquam utilissimum, ac per hoc absolute & simpliciter melius ceteris; quare si voluntas tunc eligeret aliquid aliud, haberet quidem rationem cur eligeret illud tale medium, quia nimirum est utile, sed non haberet rationem ullam cur omitteret illud aliud, quod hic & nunc & simpliciter est judicatum melius. Non enim nunc habet nisi unum ultimum judicium, nec potest habere, quia contradicentia essent, nimirum, omnibus consideratis hoc est melius, & omnibus consideratis hoc non est melius. Quapropter etiam juxta Bellarminum, ut voluntas unum præ alio eligat, necessum est ut præcedat judicium practicum, quo ratio affirmet illud hic & nunc esse eligendum, atque ad tale judicium requiritur ut id, quod eligitur, secundum aliquam peculiarem rationem melius appareat; quæ duo æquilibrium, & æquam voluntatis in utramque partem flexibilitatem evertunt. 10. Æquilibrium denique illud, de quo dictum est hætenus, rejiciunt quoque centum Galliarum Episcopi in sæpe laudata *Acceptatione Constitutionis Unigenitus*; ubi pertractantes de libertate indifferentiæ ad meritum & demeritum necessaria, ita loquuntur: „Cette indifférence active, ce pouvoir de résister soit à la grâce la plus puissante, soit aux tentations le plus fortes, ne doit pas être confondu avec un système, qui supposeroit dans la volonté, des forces toujours égales pour faire le bien, & le mal; ce qui est contraire à la doctrine de l'Eglise par le péché; système, dont on pourroit conclure, que Dieu feroit dans l'obligation d'augmenter ses grâces à ses crimes. „ Atque hæc doctissimorum Antistitum verba aliam invictissimamque rationem ad oppugandum prædictum æquilibrium suppeditant; homini nempe, quo magis peccat, & pravis consuetudinibus sese implicans ad malum robustiori concupiscentia inclinatur, conferendum fore à Deo ampliore & uberiorem gratiam, quæ illum constitueret in æquilibrium, sine quo admissio ejusdem æquilibrii systemate nec posset ad meliorem frugem revocari, neque ulteriora peccata vitare.

6. Etiam negato æquilibrium, & stante delectatione victrici voluntas liberè agit.

VI. Quæ paulo supra ex S. Thoma producta sunt, systemati nostro quam maxime quadrant. Affirmo enim voluntatem non ex electione, sed ex necessitate appetere finem ultimum, in quo nulla ratio mali deprehenditur, & in quem fertur naturali inclinatione: erga alia obje-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

cta & electionem dari, & motum liberæ voluntatis, quia in iis potest adinveniri ratio, per quam à voluntate abjiciantur: quod non repeto, quoniam §. 3. num. 8. collatione verborum meorum cum iis, quæ de libertate differens tradidit S. Thomas, arbitror satis superque manifestum esse. Etsi autem dum delectatione victrici voluntas trahitur ad bonum, in æquilibrium non est, & sancta delectatio præponderat cupiditati, aut ob validiorem gratiæ impulsus, aut quia animum non subit, nec voluptatem excitat objectum noxium & delectabile, aut quia ob piam affectionem, ac minorem subiecti concupiscentiam apparet illi veritas pulchrior, & virtus delectabilior; tamen bonum prosequitur electione liberrima, ut adversus Jansenium demonstravi libro 16. cap. 2. proposit. 2. & 3. & judicium practicum, quo accedente voluntas unum præ alio eligit, non evertit libertatem indifferentiæ.

VII. Jansenius contra, præter loca innumera, in quibus asserit necessitatem non repugnare libertati, sed huic solam adversari coactionem, quorum locorum nonnulla produxi præcitato §. 3. num. 2. negat fieri posse, ut eadem potentia voluntatis circa finem versetur ut natura, quantumvis in eum ferri ponatur necessario, & in ea, quæ sunt ad finem ut potentia libera; affirmatque esse impossibile, ut eadem potentia duos oppositos operandi modos habeat, summopere commendans Scotum, qui in 1. dist. 10. absurdum existimat, quod libera dicatur voluntas in eligendis iis, quæ sunt ad finem, & non in appetendo ipso fine, & concludens eandem libertatem esse respectu utriusque, & utrumque attingi eodem omnino actu. At memoria repete, quæ nos adversus hanc Jansenii doctrinam, & pro recta Scoti intelligentia scripsimus tom. 3. pag. 186. ubi demonstravimus, quomodo voluntas naturali instinctu feratur in finem ultimum, electione autem, & libertate indifferentiæ feratur in media; quod in capite tertio libri xvi. tam sæpe repetitum est, ut hoc unum sufficiat ad calumniam Jansenismi nobis illatam, in iis, quæ ad libertatem attinent, & cæterorum errorum origo sunt, exsufflandam. Placuit tamen operosius id agere, non ob auctoritatem accusatoris, quem nemo unus comparabit tot tantisque viris, qui nobis rectissimam viam præmonstrarunt; sed in gratiam eorum, pro quorum utilitate conscribendo Operi de Theologicis disciplinis animum appuli, & quibus peramanter quidquid in me reliquum est facultatis, ingeniique, devoveo.

7. Qualiter ab hucusque dictis Jansenius differat,

Jens. lib. 7. de Grat. cap. 13. col. 797.

K

COROL.

COROLLARIUM I.

1. In quo sensu systema Jansenianum de delectatione victrici sit hæreticum, & in quo non.
2. Quænam principalia Jansenianæ hæreseos capita circa gratiam.
3. Error Jansenii circa impossibilitatem observandi præcepta.
4. Hæreses in mediis tribus Jansenii propositionibus contentæ.
5. Sensus hæreticus quintæ propositionis Jansenii.

Ex hæcenus dictis, & insignium Theologorum auctoritate confirmatis manifestissima consecutione deducitur,

1. In quonam systema Jansenianum de delectatione victrici sit hæreticum, & in quonam non.

1. Jansenianam hæresim circa systema duarum delectationum in hoc sitam esse, quod Jansenius existimavit à delectatione, quæ gradu superior sit, voluntatem necessitate flecti, ita, ut à sola coactione sit libera; non autem in eo, quod Christi gratiam locaverit in inspiratione sanctæ dilectionis, aut auxilium efficax in delectatione victrici, hanc vero non absolutam dixerit, sed relativam: id enim Catholici bene multi, & quidem præstantissimi, etiam post damnationem quinque propositionum, affirmaverunt; prout constat ex §. 1. & 2.

2. Quænam principalia Jansenianæ hæreseos capita circa gratiam.

2. Sequitur præterea duo esse capita illius hæreseos; unum, quod Jansenius non admisit genus aliquod gratiæ ab efficaci distinctæ; alterum, quod sub gratia efficaci non agnovit libertatem à necessitate: his vero duobus capitibus illos adversari, qui ajunt dari gratiam, cui voluntas resistit, & sub gratia efficaci propugnant libertatem indifferentiæ; ut apparet ex §. 3.

3. Error Jansenii circa impossibilitatem observandi præcepta.

3. Evidens item est Jansenium turpiter aberrasse, dum ait aliqua Dei præcepta esse justis impossibilia, & dum iisdem justis gratiam, qua sunt possibilia, subtrahit; quamvis verissimum sit, non semper justis adesse gratiam efficacem, & potentiam illam proxime completam, atque expeditam, quæ nullum aliud exigat adjutorium, ut erumpat in actum; sicuti demonstratum est §. 4.

4. Hæreses in Jansenii propositionibus mediis contentæ.

4. Constat in secunda, tertia, & quarta Jansenii propositione contineri duo illa portentosa capita, num. 2. hujus Corollarii expressa, quibus nempe Jansenius affirmavit gratiæ nunquam resisti, nec dari in hoc infirmitatis statu liberum à necessitate arbitrium: à quibus erroribus longe distant qui admittunt auxilium inefficax & sufficiens, tamen doceant istud quoque esse efficax comparatione ali-

cujus effectus; & ulterius ad meritum, vel demeritum requirunt libertatem indifferentiæ, licet rejiciant æquilibrium illud, quo voluntas parem habeat in unum, & in alterum propensionem, ut liquet ex §. 5. & 7.

5. Quantum denique spectat ad universalem redemptionem, in hoc versatur hæresis Janseniana, quod neget Christum mortuum esse pro reprobis, pro iis obtulisse sanguinis sui pretium, remedia salutis instituisse, & præparasse omnia divinarum gratiarum auxilia: execranda sane hæresis! à qua immunes sunt, qui tradunt Christum pro omnibus sanguinem fudisse, & salutis remedia, atque gratiarum munera omnibus præparasse, quamvis negent hæc singulis applicari; ut demonstravimus §. 6.

COROLLARIUM II.

1. Male arguuntur, qui, admissa libertate indifferentiæ, gratiam in delectatione, etiam relativè, victrici statuunt.
2. Item, qui adstruunt gratiam inefficacem.
3. Item, qui admittunt, justis nonnunquam negari potentiam completam observandi præcepta.
4. Item asserentes omnem gratiam aliquid operari, negantesque æquilibrium.
5. Item, qui docent, Christum pro omnibus mortuum, etsi non omnibus actu conferatur gratia.

Rursus ex dictis sequitur, per iniquissimam atrocissimamque calumniam tantquam Jansenianos illos traduci.

1. Qui docent utique gratiam Salvatoris esse illustrationem mentis, & sanctæ dilectionis inspirationem, varios in ipsa gratia admittunt gradus, & eam, quæ efficax est, victricem delectationem appellant; ac cum Jansenio non affirmant delectatione superiori libertatem everti, atque voluntatem non tantum à coactione, verum etiam à necessitate liberam esse defendunt.

2. Per summam item calumniam Jansenianæ hæreseos insimulantur, qui libertatem, de qua nuperrime dixi, adstruunt, agnoscunt præterea gratiam inefficacem, cui humana voluntas libere dissentitur, ideoque præcipua Jansenismi capita, unde fluxerunt errores cæteri, oppugnant ac detestantur.

3. Iniquè pariter Janseniani dicuntur, qui etsi non agnoscant absque gratia efficaci illam completam expeditamque potentiam, quæ ad opus peragendum non exigat auxilium aliud, docent tamen ju-

5. Sensus hæreticus quæ propositionis Jansenianæ.

1. Male arguuntur, qui admissa libertate indifferentiæ gratiam relativè, victrici statuunt.

2. Item, qui agnoscunt gratiam inefficacem.

3. Item, qui admittunt, justis nonnunquam negari

potentiam completam observandi præcepta.

stis (imò & peccatoribus scelestissimis) divina præcepta esse *possibilia*, eosdemque justos, nisi prius ipsi Deum deserant, nunquam à Deo deferi subtractione gratiæ actualis.

4. Item asserentes omnem gratiam aliquid operari, negantesque æquilibrium.

4. Nequeunt ulterius salva æquitate tanquam Jansenistæ in crimen adduci, qui licet doceant omnem gratiam esse efficacem respectu alicujus actus, rejiciantque libertatis *æquilibrium*, seu parem addonum, & malum, vel ad actum, & non actum, inclinationem; gratiam tamen, cui voluntas resistit, & libertatem *indifferentiæ* ad meritum & demeritum necessariam adversus Jansenianam asserta propugnant.

5. Immerito demum Janseniani erroris criminationem illi subeunt, qui cum exponant voluntatem Dei *antecedentem* salvandi omnes per institutionem ac præparationem auxiliorum, & universalem redemptionem per effusionem, oblationemque sanguinis Christi pro omnibus, docent à Christo etiam reprobos omnes fuisse redemptos; quamvis horum universis & singulis instituta remedia, & præparata sufficientia auxilia non applicantur.

5. Item, qui docent, Christum pro omnibus mortuum, etsi non omnibus actu conferatur gratia.

§. VIII.

In ea, quæ de hæresi Janseniana scribit Anonymus, animadversiones, & notæ.

S U M M A R I U M.

Primum, quod Jansenianum notatur ab adversario.

1. Hæc nota retunditur ab Augustinianis.

2. Nomen delectationis adversario suspectum. In qua tamen gratia debet constitui, negata necessitate antecedenti juxta SS. August. & Thom.

Alterum punctum ab adversario objectum. Solutio objecti.

3. Nota adversarii tertia diluitur, ut falsò laborans suppositò.

4. Alius scrupulus adversarii solvitur, etiam ex aliis Authoribus.

5. Qualiter, & quantum distet Author à delectatione Janseniana.

6. Distinguitur inter victoriam delectationis à Jansenio, & Authore admissam.

7. Alia eximitur difficultas adversario.

8. Id ipsum, quod adversarius, etiam Author in Jansenio hæreticum reprehendit.

9. Explicat adversarius Augustinum contra Jansenium, à quo longissime distat Author, explicans iterato delectationem indeliberatam.

10. Aliæ quædam notæ, & argumentationes adversarii fuitiles.

11. Idem adversarii, & Authoris de Jansenii doctrina judicium remissivè.

12. Adversarius probat ex mente Augustini sensum Jansenii falsum, quo tamen adversus duas delectationes nil evincit.

13. Argumentum aliud adversarii ex Augustino contra Jansenium. Differentia Authoris à Jansenio ex ipsis adversarii verbis ostenditur. Notatur adversarius. Explicatur textus Augustini, ab adversario impertinentes objectus.

14. Adstruit adversarius principalia Jansenismi capita: Eadem impugnant Authoris scripta.

I. Primum, I. quod ab adversario Jansenianum notatur.

Non erimus in hisce annotationibus nimium prolixi, siquidem quo sensu damnata fuerint quinque Jansenii propositiones, & quomodo idem sensus à Catholicis universis, quantumvis in Scholarum placitis discrepantes sint, unanimiter refutetur, productis plurimis gravissimisque monumentis, in septem præcedentibus sectionibus demonstravimus. Decurrat tamen per *Jansenismi Redivivi* latebras omnes, ne adversarius audeat asserere, à me arreptam potius fugam, quam initum fuisse certamen. At ergo articulo 1. Jansenium contendere ita peccato primi hominis fauciatam fuisse humanam voluntatem, *ut vim omnem amiserit silectendi se ad bonum, vel ad malum, ac se in quam vellet partem pro nutu determinandi.*

R. P. Berti Theol. Tom. X.

Fatemur hanc esse Jansenii hæresim, si addatur voluntatem humanam peccato primi parentis vulneratam ita inter oppositas delectationes luctari, ut ab ea, quæ robustior est, *ineluctabili necessitate* flectatur. Cæterum in sententia Augustinensium, sicuti sub quacunque prava cupiditate, ita sub quacunque spiritali delectatione admittitur *libertas indifferentiæ*; ideoque hæc est nostra sententia expressissima, *Sicut quacunque gratia præventus potest iniquus reluctari; ita quacunque premente cupiditate potest justus perseverare*, lib. 17. de Theol. discipl. cap. 1. atque alibi sæpenumero. Negamus præterea nos voluntatem, in quocunque statu spectetur, etiam sine concupiscentia, non habere vim determinanti se ad malum, ad quod se ipsa sufficit;

Hæc nota retunditur ab Augustinianis.

Jan. Red. art. I. pag. 14.

cit: ad bonum etiam sese determinare fatemur, sed virtute præmotionis ac prædeterminationis divinæ, adeo ut sit determinans, non prædeterminans. Subscribimus demum sententiæ Scholasticorum, quam ipsemet Jansenius commemorat lib. 8. de Gratia Salvat. cap. 4. col. 825. sed cap. proximo rejicit, tanquam ab Augustini mente alienam, videlicet, requiri ad libertatem, *ut possit omnibus ad agendum requisitis, etiam cælesti quacunque delectatione, & prædeterminatione, stet simul, ut possit non velle, non autem ut siquid non velit.*

Nomen delectationis adversario suspectum.

Addit Anonymus, Jansenium ad necessitatem delectationis totum systema suum revocare, docendo lib. 4. de Gratia Christi cap. 7. lib. 5. cap. 6. & lib. 7. cap. 3. neminem animo amplecti, *quod eum non delectat, & nisi delectet, moveri nullo pacto voluntatem posse.*

Negata necessitate antecedenti gratia in delectatione juxta D. August. & Thomam debet constitui.

Verum hoc, si intelligatur cum principio altero Jansenianæ doctrinæ, quod superior delectatio antecedentem necessitatem imponat, perversum & hæreticum dogma est, propriumque Jansenianæ hæreseos principium: at si intelligatur minori sensu, id est, quod voluntas delectatione trahatur, salva tamen liberrima illius potestate, nulla ratione refellitur. Vide Antoninum Massoulié tom. 1. pag. 348. & seqq. demonstrantem ex inconcussa Augustini ac Thomæ doctrina, *divina motione perfici libertatem, quod ex S. Augustino & S. Thoma delectationem victricem immittat*; quod vir eximius evincit ex Augustino in cap. 5. ad Galat. lib. 2. de peccat. meritis cap. 17. ferm. 26. de verbis Domini, tract. 26. in Joannem, in Psal. 84. & 118. de Gratia Christi cap. 13. ex Doct. Angelico in 2. dist. 24. q. 2. art. 1. in 1. 2. q. 32. art. 1. q. 33. art. 3. & 2. 2. q. 53. art. 6. quorum perpetua doctrina est, animum voluptate trahi, delectatione voluntatem moveri ad faciendum quodcunque opus, in intelligibilibus quod est apprehensum non movere voluntatem, nisi apprehendatur sub ratione boni, naturam humani cordis esse cognatam actioni dilectionis, aliaque id genus plura, etiam ratione, & argumentationibus invictissimis comprobata, quæ possunt eo loci perlegi; cum ego satis superque de his in præcedentibus pertractaverim. Quod ergo animus nunquam amplectetur quod eum non delectat, à nullo hominum, qui Augustinum ac Thomam lectitaverit, imò qui philosophicis institutionibus medicriter sit imbutus, nec ignoret pervul-

gatum, tritissimumque proloquium, *Trahit sua quemque voluptas*, reprehendi potest, & inter Jansenii errores amandari.

II. Animadvertit Anonymus repeti à Jansenio præviæ delectationis necessitatem, *non præcise ex natura voluntatis, sed ex ipsius infirmitate*, productis Jansenii verbis ex lib. 1v. de Gratia Christi Salvat. cap. 7.

Adhuc ludit operam adversarius, Janseniana principia ab Orthodoxorum sententiis discernere nescius. Nam quod in statu innocentiae non esset lacertosa cupiditas ad malum inclinans, indubitatum est; cum definitum sit in Concilio Tridentino sess. v. de Peccato Originali concupiscentiam esse *ex peccato*. Quod vero in statu innocentiae non esset *inspiratio sanctæ dilectionis* per gratiam actualem, docent ii Theologi, qui ajunt gratiam primi hominis in hoc à gratia Salvatoris distingui, quod Adamo & Angelis ad perseverandum collata fuerit gratia, quæ non complectebatur *motiorem voluntatis*, & quod in eodem statu Adam *cum sola habituali gratia & adjutorio cognitionis* potuerit perseverare: quam sententiam defendit Stephanus Dechamps de H. Jansen. lib. 3. disp. 3. cap. 16. & sequentibus, contendens in eadem stetit Gregorium nostrum Ariminensem in 2. dist. 29. q. 1. art. 1. quem (inquit pag. 556. Dechamps) *non vitæ tantum instituto, sed etiam doctrina Augustinianum fuisse norunt omnes, qui vel stricte ejus libros attigerunt*. Eo loci Dechamps ad Jansenianam potius decreta refert, quod gratia sanitatis comprehenderet illam voluntatis motionem, quæ ab Augustino *delectatio cælestis* appellatur, Jansenium antilogiæ, & minime sibi constantis opinionis redarguens. Adhæret eidem sententiæ Honoratus Tournely, cujus in Tract. de Gratia q. 2. art. 1. pag. 25. hæc sunt verba: *Necessitatem adjutorii Quo, seu gratia efficacia in præsentis statu repetit S. Aug. ex noxia concupiscentia, ex corruptione & infirmitate naturæ per peccatum vitata, ex præviæ, & indeliberata, qua indiget ut ad bonum certo inclinetur, motione, delectatione ac suavitate gratia victricis. Atqui ejusmodi causa & rationes locum non habuere in statu naturæ innocentis & integræ. Quapropter gratiam sanitatis nusquam S. Augustinus appellat nomine delectationis, voluptatis, præviæ suavitatis, aut motiis & excitationis victricis, quemadmodum gratiam medicinalem sæpius appellat*. Si ergo creatura innocens juxta Orthodoxos quos-

2.
Alterum
punctum ab
adversario
objectum.
Jans. Reg.
pag. 16.

Solutio ob-
jecti.

Trid. sess. v.
can. 5.

S. Th. sui in-
terpres di-
st. 1. de
libert. q. 6.
art. 6.

quosdam Theologos à Deo cum bona voluntate & amore casto producta non opus habebat ad perseverandum in accepta iustitia, *motione voluntatis, & inspiratione sancta delectationis* in ordine ad actus consequentes: nequit in hoc sita esse Janfeniana hæresis, quod ex infirmitate, & ex concupiscentia repetat necessitatem præviæ delectationis.

3.
Nota ad-
sarii tertia.

III. Pergit Anonymus annotare, quod Janfenius *duplicem delectationem distinguat, terrenam quæ ad malum trahit, & celestem quæ ad bonum movet*, & quam lib. 4. de Grat. cap. 1. & 8. appellat *gratiam medicinale Salvatoris*.

Diluitur ut
falso labo-
rans supposi-
to.

Verum utinam nil aliud Janfenius dogmatizasset! Quis enim inficias ibit, aliud esse cupiditatem allicientem ad malum, & aliud sanctam delectationem trahentem ad bonum, & hanc gratiæ deputandam esse? Vide Augustinum de sp. & lit. cap. 29. num. 51. & cap. 36. num. 64. lib. 1. contra duas epist. Pelagianorum cap. 10. num. 22. aliisque in locis à me productis libro 15. cap. 8. Addamus unum, vel alterum. *Charitatem*, inquit S. P. in 3. de doctrina Christiana cap. 10. 16. *Charitatem voco motum animi ad fruendum Deo propter ipsum, & se, & proximo propter Deum: cupiditatem autem motum animi ad fruendum se, & proximo, & quolibet corpore non propter Deum*. Et de Trinitate lib. 9. cap. 7. in fine, *Nemo enim volens aliquid facit, quod non in corde suo prius dixerit: quod verbum amore concipitur, sive creaturæ, sive Creatoris, id est, aut naturæ mutabilis; aut incommutabilis veritatis: ergo aut cupiditate, aut charitate*. Igitur ad agendum trahimur amore sive cupiditatis sive charitatis; sive prava, sive sancta delectatione, sensu exposito, ne iterum *Bajanis-mum* objicias, in dissertatione priori. Quod autem suavitas, & delectatio celestis sit Dei gratia, nonne satis constat ex lib. 4. contra duas Epistolas Pelagianorum num. 11. ubi Augustinus gratiam definit *inspirationem dilectionis*, & ubi doctissimi Benedictini Editores apposuerunt in margine, *Gratia inspiratio dilectionis*? Nonne evidens est ex illis Augustini verbis in 2. de peccat. meritis & remiss. cap. 19. num. 33. *Cum autem ab illo illius adiutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iustitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiatur quod latebat, & suave faciat quod non delectabatur? quia & hoc ab illo esse deprecandum ejus gratia didicimus, dum antea lateret, ejus gratia dileximus, dum antea non de-*

Tom. x. pag.
474.

Eod. tom. 10.
pag. 57.

lectaret, ut qui gloriatur, non in se, sed in Domino gloriatur?

IV. At enim, inquit Anonymus, Janfenius *utramque delectationem adstruit*, quæ anteverit voluntatis consensum, ideoque gratiam constituit *in delectatione indeliberata, calitus in voluntatem immissa*, uti sese explicat de Gratia Chr. Salvat. cap. 11.

4.
Scrupulus
adversarii.
anf. red.
pag. 57.

Bene, sapienterque; at nil hætenus ad hæresim Janfenianam. Quod enim gratia præveniens sit actus inspiratus intellectus & voluntatis, sive illustratio mentis, & voluntatis affectio omnem deliberationem præveniens, est sententia inter Theologos fere communis. Vide auctores id asserentes, horumque sententiæ monimenta apud Fridericum Gavar-di tom. 4. pag. 301. Nuperrimus Auctor, qui *Summam Augustinianam* * Roma edidit, idem demonstrat q. 1. art. 3. ex quo Augustinus prævenientem gratiam appellaverit *certam scientiam, & victricem delectationem*, & quidem *indeliberatam*, ut docet art. 4. pag. 7. de quo auctore dictum supra. Parum ab hac sententia discrepare mihi videntur Thomistæ, qui gratiam statuunt in Dei motione actus indeliberatos præveniente, siquidem motionem Dei nemo unus denegat; quamquam Ferrariensis 4. contra Gentil. cap. 145. Sotus de natura & Gratia cap. 26. Medina 1. 2. q. 110. Gonzales 1. p. disp. 48. sect. 3. & quidam alii Thomistarum sententiam priori loco positam approbent. Ut sit, nequit inter scita Janfeniana locari quod gratia præveniens in delectatione *indeliberata* sita sit: quamquam hæc gratiæ definitio non sit adequata, cum delectationem præcedat illustratio mentis, quæ est gratiæ effectus prior; unde Tournelius, cujus verba produxi num. 2. fatetur repeti ab Augustino in hoc statu necessitatem gratiæ efficacis, ex quo natura per peccatum vitiata indigeat *prævia & indeliberata delectatione gratiæ victriore*. Quomodo vero delectatio sit *indeliberata*, quatenus inspiratur à Deo, sed ad actum liberum præcedat *deliberatio* voluntatis, satis, ut arbitror, explicavi §. 7. Janfenius itaque non erravit constituendo gratiam in actu *indeliberato*; sed erravit negando *deliberationem* voluntatis, ac liberam ejus potestatem, contendens voluntatem à Deo inspiratam *necessitate* ad agendum impelli.

Solvitur ex
aliis etiam
AA.

* Scilicet, Al-
ricus de Je-
suita.

V. Quod numero v. & sequentibus
ait Anonymus. *delectationes indeliberatas* Qualiter, &
K. 3 in

quantum di-
flet Auctor
à declaratio-
ne Jansenia-
na
Jansf. Red.
pag. 18.

in Janseniano systemate esse *invincibiles*, ita ut necesse sit debiliorem semper cedere illi, quæ actu prædominatur; id proprie Jansenianæ hæresis principium & caput est. Gratulamur itaque, quod interdum ex invito pectore erumpat veritas. Verum absolvat nos à Jansenianæ hæreseos calumnia; siquidem & nos principium illud execramur, atque proscribimus, non tantum in hisce vindiciis, & in præcedenti §. 3. verum etiam in locis illis compluribus, in quibus pro libertate *indifferentiæ* sub quacunque delectatione pugnavimus. Et ne repetamus singula; annon tom. 3. pag. 203. hæreticum Jansenii sensum esse tradidimus, quod in illius systemate impossibile est, ut *vigente sancta delectatione illicitum prævaleat desiderium & consideratio peccati, & econtra sub vividiori concupiscentia necessario liberum arbitrium succumbat?* Vide nos nequaquam fraude, ac dolo hæreticum Jansenii sensum involvere, ut sapenumero convitiator conqueritur. Verissimum est Jansenianam hæresim in statuendo delectationes *invincibiles* potissimum sitam esse, sive ut scribit Stephanus Dechamps lib. 2. disp. 3. cap. 5. pag. 231. *Jansenius secutus est opinionem à Concilio Tridentino damnatam & execratam, quia pugnat nullam gratiæ efficiaciam, nullam necessitatem acerbis liberis formidandam esse, sed solam vim, coactionem, & necessitatem violentiæ*, lib. 8. de Grat. Christi cap. 19. *Quia docet genuinam gratiæ cum libero arbitrio consensionem in eo positam esse, ut voluntas sub gratia non mere passive se habeat, sed sponte agat, & sine coactione*, ibidem cap. 17. *Quia statuit ad naturam & essentiam liberi consensus non pertinere potestatem dissentendi, & abjiciendi inspirati nem si velit*, eodem cap. 17. *Quia statuit victricem gratiam operandi necessitatem inferre, & gratiam quantumlibet efficacem, etiam talem, qualis in cælo cum summa delectatione dabitur, non tollere libertatem, adeoque pugnat, in Christo, qui summi gratiæ torrente visionem Dei clarâ comitante ad unum determinatus fuit, tantam necessitatem libertati ad meritum necessariæ non nocuisse*, lib. 8. de Gratia Chr. cap. 3. *Quia demum licet videatur admittere ad sensum Thomistarum distinctionem sensus compositi & divisi, atque sub quacunque delectatione victrici potestatem dissentendi; quia tamen in sensu Jansenii hæc potestas dissentendi invenitur, ubicunque est voluntas immunis à coactione*, nullibi his verbotenus Catholicis declarationibus adstruit veram liberta-

tem *indifferentiæ*. Ex quibus obiter inferas, cum nos pro libertate ista adversus Jansenianos totis viribus certaverimus, Volumine 1. de Theologicis disciplinis pag. 240. Vol. 2. pag. 196. & 322. Vol. 3. pag. 85. 97. 100. 126. 170. usque ad 181. 203. 220. Volum. 4. pag. 219. Volum. 5. pag. 111. aliisque in locis, systema nostrum distare toto cælo ab errore Janseniano, fluente ex duabus delectationibus *invincibilibus*.

VI. Possent prætermitti cætera, quæ Anonymus ait de duabus delectationibus, siquidem hoc unum ab eo contendimus, ut demonstret easdem delectationes ita à nobis admitti, ut ideo liberum fateamur arbitrium, quia cum trahimur delectatione, volumus, nec operamur inviti, libertate indifferentiæ sublata; sed nihilominus attingamus & reliqua. Itaque num. 6. ait, *juxta Jansenium in conflictu duarum delectationum ab illa, quæ prævalet, semper trahi voluntatis assensum*. At hoc duplici ratione potest intelligi: si enim dicas in hoc errasse Jansenium, quod asseruerit voluntatem trahi à superiori, ac prævalente delectatione, quadam *ineluctabili necessitate*, & cum interitu libertatis; utique hoc est dogma Jansenianum, ut nuper diximus. Si autem dicas esse errorem in Jansenio damnatum, quod voluntas sequatur id, quod magis delectat; hallucinatis & falleris: nam est doctrina S. Thomæ, atque, ut arbitror, omnium philosophorum, quod voluntas sequatur judicium practicum intellectus, quo judicio id proponitur amplectendum, quod magis bonum, seu *convenientius* apprehenditur. Quare id nequit inter Janseniana placita connumerari.

VII. Ejusdem generis est, quod Anonymus animadvertit seq. num. scilicet, in Janseniano systemate, *si duæ delectationes oppositæ, atque ejusdem ponderis contrariantur, voluntatem hæere suspensam*. Id enim errorem comprehendit, si hoc ita accipias, ut illarum oppositarum delectationum conflictus *sopiri* nequeat, nisi altera delectatio prævaleat, ac prævalente voluntas *necessitate* trahatur; ut revera docet Jansenius lib. iv. de Grat. cap. 10. citato ab Anonymo, ubi ait in hoc infirmitatis statu periisse libertatis indifferentiam, & *immani delectationum pondere voluntatem ita delectabiliter captivam detineri, ut neque libeat, neque velit, neque possit, neque sciat surgere*. Imo non veretur voluntatem appellare non solum *ægotam*, sed etiam

6.
Solvitur
alius scrupu-
lus adversa-
rii distingu-
endo inter
victoriam
delectatio-
nis.
Jansf. Red.
pag. 19.

7.
Eodem fet-
mè modo
alia difficul-
tas adversa-
rio solvitur.

mortuum. Vide Janf. pag. 433. Cæterum si quis dixerit voluntatem non moveri, nisi una delectatio alteram vincat, salva ipsius voluntatis libera potestate, verum dicet, neque ob id tantum meretur tanquam Jansenianus traduci. Idem namque docet, nec docet tantum, verum etiam demonstrat Antoninus Massoulié citato art. 6. pag. 349. ubi ait: *Certum est, & à Sancto Augustino in caput 5. Epist. ad Galatas verissime dictum, Quod amplius nos delectat, secundum illud operemur necesse est. Quod hoc accomodatissimo exemplo explicat. Si occurrat alicujus pulchritudinis species, quæ incautam voluntatem ad voluptatem pelliciat; si tamen plus delectat illa intima & sincera forma castitatis, hæc delectatio alteram delectationem vincet, alteriusque vires subtrahet alter amor. Unde tanquam certissimam in Philosophia Morali & Ethica Christiana regulam statuit idem Augustinus, peccati causam duplicem esse, sive quia bonum latet, sive quia non delectat, lib. 2. de peccator. meritis cap. 17.* Tanto quippe vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. Ignorantia igitur & infirmitas vicia sunt, quæ impediunt voluntatem ne moveatur ad faciendum. *Hæc verissime à Sancto Viro dicta, quibus omnino consentanea sunt quæ toties docuit D. Thomas, bonum, quo voluntas movetur, esse bonum cognitum & conveniens: cognitum quidem, quia ignoti nulla cupiditas, neque amari potest si lateat: conveniens vero, quia alioquin non moveret voluntatem, &c.*

8. VIII. In sequenti annotatione statuit Id ipsum, Anonymus, ita Jansenium systema suum in duplici delectatione locasse, ut delectationi, quæ gradibus superior est altera, atque ad unum movet ac determinat, voluntas nullatenus possit suum denerare consensum, producitque ad hoc demonstrandum loca quædam Jansenii, quæ & nos Volum. 3. pag. 220. aliisque in locis ad Jansenianæ hæreseos pravitatem demonstrandam protulimus. Sane citato in loco hæc nostra de Jansenio sententia est: *Docet Jansenius lib. IV. de Grat. Christi cap. 11. gratiam esse delectationem & suavitatem, qua animus in bonum appetendum delectabiliter trahitur; ac pariter delectationem concupiscentiæ esse desiderium illicitum, quo animus etiam repugnans in peccatum inbiat. Eodem lib. ap. 9. docet utramque delectationem invicem pugnare, earumque conflictum sopiri non posse, nisi alteram altera delectando superaverit, & eo totum animæ pondus*

vergat, ita ut vigente delectatione carnali impossibile sit, quod virtutis & honestatis consideratio prævaleat, &c. Hæc eadem Anonymus profert laudato num. 8. Consentimus ergo cum Orthodoxis omnibus, imo cum ipsomet adversario in designando præcipuo Jansenii dogmate, neque istud artificiosa fraude ullibi dissimulare ausi fuimus. Verum cum ipso damnato pravoque dogmate aut nostra, aut nostratum asserta immerito accusator confundit.

IX. Ait proximo numero IX. Jansenianæ doctrinæ basim ac fundamentum esse quod Augustinus scribit in caput 5. Epistolæ ad Galatas, *Quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est.* In quo Jansenius prave Augustini verba interpretatur. *Augustinus enim commentario suo in Epistolam Pauli ad Galatas de iis agens, in quibus regnat justitia, qui libera voluntatis electione ac determinatione virtutem vitiis anteponunt, & quo virtus consequenter magis delectat, quam vitium, de iis inquam asserit Sanctus Doctor, quod dum eis inest virtutis amor, talis amor impediatur ne tentationi cedant, ac naturæ pravitate vincantur: quia scilicet tunc magis delectat virtus, quam vitium, & hæc delectatio causa est cur non peccato consentiamus.* Hinc infert Augustinum loqui de illa delectatione, quæ oritur ex amore virtutis, ex eo quod virtutem vitio libere præponamus, quæ est delectatio deliberata, & quæ ex libera voluntatis determinatione procedit; Novatorem vero contendere per id quod amplius nos delectat intellexisse Augustinum delectationem præviam, indeliberatam, & invincibilem, qua ad aliquid volendum necessario impellamur. Hæc Anonymus.

Aliquantulum in his immoremur, necessarium est. Ac primum aperte est demonstrandum, nos ab hac interpretatione Jansenii penitus recessisse: quod constat ex nostra Augustiniani loci expositione lib. XIV. cap. 11. sive tomo 3. pag. 128. *Augustinus docet nos necessario sentire quod magis delectat, sumpta necessitate pro infallibili consecutione actus, non pro negatione possibilitatis ad actum oppositum: quo sensu necesse est ut sedeamus quamdiu efficaciter sedere volumus, salva semper potestate non volendi quod volumus.* Et lib. XVII. cap. 1. sive pag. 203. hæc scripsimus: *Sententia nostra nec semper gratiæ delectationem inspiranti assentimur, neque necesse est ut sequamur quod magis delectat.* Non potuit ergo à nobis expressius refelli Jansen-

9. Adversarius explicat Augustinum contra Jansenium.

Differentia Authoris ab interpretatione Janseniana, & explicatio delectationis indeliberatæ iterata.

Janfenianum dogma, in eo situm, quod ex prævia delectatione superiori ad aliquid volendum *necessitate antecedenti*, & *absque potestate reluctandi* impellamur. Certissimum deinde est, nonnullos Theologos Orthodoxos uti ad explicandam efficacitatem gratiæ, quæ prævenit omnem actum deliberatum, atque determinationem voluntatis, præcitato Augustini testimonio, ut constat ex Antonino Massoulié, de quo præcedenti num. 7. Nec proinde tamen vir præstantissimus assentitur Janfenio; siquidem posita gratia per se efficaci, sive ea sit delectatio victrix, seu Dei motio hanc delectationem inspirans, seu physica qualitas, necessum est ut consequatur opus, non illa necessitate, quæ tollit potestatem ad oppositum, & quam Scholæ appellant *antecedentem*, sed necessitate illa, quam *consequentem* dicunt & quæ infert infallibilem consecutionem effectus, salva liberi arbitrii potestate ad oppositum, ut nuperrime egomet explicavi, & luculenter ipse Antoninus *De libertate creata* quæst. 7. art. 2. & 4. Tandem animadvertendum est, præcedere quidem operi deliberationem voluntatis, seu voluntatem, ac delectationem deliberatam, quam Orthodoxi omnes fatentur adversus Janfenianos: at hinc non sequitur gratiam prævenientem hujusmodi deliberationem non esse inspirationem sanctæ delectationis; neque enim voluntas libere aliquid amplectitur, nisi Deus inspiratione gratiæ *aperiat quod lateat*, & *suave faciat quod non delectabat*, ut ait Augustinus de Peccat. meritis cap. 19. Sed repete quæ scripsimus libro XIV. cap. 8. prop. 2. ac supra §. 7. ac lege ipsum Massoulié tom. 1. pag. 349. & sequentibus.

10.
Aliæ quædam notæ,
& argumentationes adversarii
futiliter
Janf. Rediv.
pag. 22.

X. Hinc sequitur ad nos nullatenus pertinere quæ addit Anonymus pag. 22. ut evincat Augustinum non loqui de illa *delectatione prævia indeliberata & invincibili*, quæ ad aliquid volendum necessario impellamur. Etenim & nos hujusmodi delectationem necessitate impellentem rejicimus. Neque ad nos spectant quæ assert num. x. ad ostendendum loqui Augustinum in Epistolam ad Galatas cap. 5. de amore deliberato castitatis; siquidem amorem deliberatum agnoscimus, sed asserimus huic præcedere motionem & inspirationem suavitatis, quæ delectare faciat quod antea non delectabat, uti explicavimus §. 7. luculenter, & in 2. de peccat. meritis num. 33. tradidit Augustinus. Hæc autem suavitatis inspiratio, cum fiat in nobis libere volentibus, indeliberata dicenda est, sed delibera-

tionis & voluntatis liberæ causæ præveniens & effectrix. Augustinum autem non loqui de indeliberata amoris inspiratione hoc modo à nobis exposita, quomodo adversarius evincit? Primum, quia hoc exemplum Augustinus adducit: *Occurrit forma speciosæ femine, & movet ad delectationem fornicationis; si plus delectat pulchritudo illa intima, & sincera species castitatis, per gratiam quæ est in fide Christi, secundum banc vivimus, & secundum banc operamur.* „ Perpicuum est (inquit Anonymus) hic agere Augustinum de amore deliberato castitatis, secundum quem actiones nostras dirigimus & ordinamus. „ Verum longe melius Antoninus Massoulié, de quo supra num. 7. ait eodem exemplo explicari ab Augustino quomodo voluntas delectatione trahatur, ratione scilicet, quæ efficacitati gratiæ potest aptari. Detur enim Augustinum loqui de amore castitatis deliberato, quod ex hoc testimonio non constat: nonne ad amorem illum deliberatum necesse est, ut *pulchritudo intima, & sincera species castitatis* voluntatem alliciat, ut secundum gratiam deliberate operemur, & cum delectatione deliberata faciamus quod Deo placere cognoscimus, quemadmodum forma speciosæ scemine allicit excitatque illicitam delectationem, quæ, nisi plus delectet pulchritudo illa intima, trahit ad incestuosam fornicationem? Hoc itaque in loco Augustinus delectationem indeliberatam minime excludit. Imo si attente legas, percipies sanctum Patrem eo loci ante deliberatas actiones agnoscere *motus voluptatis & cupiditatis sine mutu consensionis*: qui utique *indeliberati* sunt, ac si ad immunditiam titillent, sunt motus infeminate vitio Adæ concupiscentiæ; si ad castitatem alliciant, sunt gratiæ Salvatoris effectus, non tamen cum demerito, sive cum merito, nisi accedat deliberatus voluntatis assensus. Futilis est ergo prima Anonymi argumentatio. Nec est melioris notæ secunda. Inquit „ Augustinum lib. 22. contra Faustum asserere Angelum & Adamum peccasse, *quia illos aliquid illicitum delectavit*, nec tamen in Angelis & Adamo præcessisse indeliberatam delectationem, quam Janfenius contendit ortam esse ex infirmitate per peccatum contracta. „ Profitemur rursus nullâ nos de Janfenio, cujus dogmata jure Ecclesia proscripsit, anguriam: at oriri motus indeliberatos prævia delectationis ex concupiscentia in nobis ad agonem permanente certissimum est, & gratiam inspirantem bonam voluntatem necessariam esse in hoc infirmitatis statu

August. in
cap. 5. ad Ga.
lat. num. 49.

statu ob vulnus naturæ asserunt Theologi præstantissimi, ut diximus num. 2. Perperam ergo hæc ab Anonymo reputantur. Peccatum quoque patrari delectatione deliberata, ultro concedimus: at huic non præcedere indeliberatam animi motionem in hoc statu, in quo caro concupiscit adversus spiritum, quomodo, obsecro, infertur, ex peccato primi parentis & Angelorum? Hi præterea ab initio non habebant utique præviam delectationem ingentem, aut præcedenti peccato inseminatam; sed habere poterant, atque habuerunt re ipsa præviam delectationem, sibi rei illicitæ contemplatione immixtam: neque enim deliberate appetissent, quod concupiscibile & voluptuosum antea non judicassent. Itaque Augustinus adversus Faustum hoc unum docet, hominem & Angelum non ita conditos, ut nihil eos posset illicitum delectare, sed in eo genere creatos, ut *inisset eis possibilitas frænandi delectationem ab illicito, quam non frænando peccaverunt*. Ex hac possibilitate frænandi delectationem demonstrat bonam esse naturam humanam & Angelicam, & laudabilem esse Deum Conditorum utriusque naturæ. Hic Augustini scopus est, hæc adversus Manichæos ratiocinatio, ad delectationem, quam gratia inspirat, omnino impertinens. Probat denique Anonymus Augustinum non agere de delectatione indeliberata argumento ad hominem, ut inquit, contra Jansenium; quoniam delectatio indeliberata, quam admittit Jansenius, „non est effectus gratiæ, sed juxta illum est ipsamet gratia: Augustinus autem agit de delectatione castitatis per gratiam, id est, quæ gratiæ effectus est. „ Invidium supra quam dici possit argumentum! Hoc argumento premuntur (si premuntur tamen) & ii, qui gratiam constituunt in actibus indeliberatis; nam & hi actus sunt per gratiam, non per solius naturæ virtutem. At enervat Augustinus puerilem illam lusionem, definiens gratiam, *Gratia est inspiratio sanctæ dilectionis*: inspiratio gratia est, sancta dilectio effectus est. Vide definitionem à nobis traditam tom. 3. pag. 90. ad istiusmodi scrupulos eradicandos aptissimam.

II. Idem adversarii, & Authoris de Jansenii doctrina judicium remissivè. Jans. Rediv. pag. 25.

XI. Sequitur Anonymus Jansenium refellere, eo quod præcitatum Augustini locum millies obtrudens totum systema suum eo nitatur exponere, adeo ut juxta Jansenium *necessè sit, ut è duabus delectationibus indeliberatis, gratia nimirum & cupiditate, voluntas semper illi obsequatur, quæ actu alteram gradibus superat*. R. P. Berti Theol. Tom. X.

perat, neque gratiæ, neque cupiditati resistere unquam valent, cum una aut altera ardentior ac superior est. Nunc bene Anonymus hæresim Jansenianam delineat: nec aliud optamus, nisi ut oculos adaperiat, videatque num ita nos locum illum Augustini interpretati simus. Exstant verba ab adversario legenda paulo supra num. 9.

XII. Adducit præterea Anonymus argumentum, quod vocat *peremptorium*: „ Omnes enim, etiam Janseniani, fatentur Commentarium in Epistolam ad Galatas editum ab Augustino antequam ad Episcopatum eveheretur, & cum Semipelagianorum detineretur errore, de qua re, ut omne dubium tollatur, consuli possunt Tillemontius, Dupinius, & nova Patrum Benedictinorum editio. Jansenius ergo Sancti Doctoris textui adulterinum sensum, suoque errori faventem, quem ipsi tribuit, tribuere non potest, quoniam *textus Augustini in sensu Jansenii intellectus directe impugnatur non solum hæresim Pelagianam, sed etiam Semipelagianam quoad initium fidei*.

12. Adversarius probat ex ipso Augustini sensu falsum Jansenii.

His, rejecto duarum delectationum systemate, ut à Jansenio statuuntur invincibiles, & necessitatem ineluctabilem inferentes, respondeo esse revera Augustinianam *expositionem* Paulinæ ad Galatas Epistolæ conscriptam, antequam sanctus Pater penitus à Semipelagianis declinasset: ad quod dignoscendum non opus est Tillemontium, Dupinium, & Maurinos Patres perlegere, quos Anonymus, ut aliquantulum ostendet eruditionis, indiligenter locisque prætermisissis commendat; cum evidens sit ex lib. 1. Retract. cap. 23. & 24. eandem expositionem perfectam fuisse ab Augustino adhuc presbytero. Verum illic S. Pater loquitur de *sanctæ delectatione castitatis*, quam & Semipelagiani gratiæ adscribebant, nativæ arbitrii facultati tribuentes solum sanctæ credulitatis affectum, quem & à castitate, & ab omni opere secernebant, ut gratiam simul admitterent, ac salutis initium à naturali voluntatis facultate repeterent. Quod S. Hilarius aperte scribit in Epistola ad Augustinum his verbis: *Ceterum ad nullum opus vel incipiendum, nedum perficiendum, quemquam sibi sufficere posse consentiunt*; & Augustinus ipse lib. de Dono Persev. cap. 1. num. 2. *Pervenerunt etiam, ut præveneri voluntates hominum Dei gratia fa-teantur, atque ad nullum opus bonum vel incipiendum, vel perficiendum si i quemquam sufficere posse consentiant*. Nil ergo adver-

Argumentum hoc adversarii adversus duas delectationes nil probat. Pag. 26.

Tom. 10. Op. Aug. pag. 783. & 791.

Bellelli de
modo Repa-
rat. rom. 1.
pag. 129.

adversus duarum delectationum systema efficit, quod Augustinianum illud proloquium depromptum sit ex libro edito ab Augustino adhuc inter Semipelagianos versante. In hoc tamen culpandus Jansenius, quod libertati indifferentiae indicto bello, verba Augustini interpretatus sit de illa necessitate antecedenti, quæ talem libertatem non patitur. At nos ea verba de necessitate tantum sequente, prout hanc sub divinis præfinitionibus salva potestate ad oppositum exponit universa schola Thomistica, accepimus & explanavimus. Repete quæ numero 9. dicta sunt. Eadem ratione Augustiniana verba exposuit P. Bellelli, scribens lib. 3. de modo Reparationis cap. 6. *Etenim, ut etiam docet in Exposit. Epist. ad Galatas num. 49. Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est. Quoniam scilicet, facta suppositione quod virtus, tametsi indifferens, operi ac actioni applicetur, agat tunc, opereturque necesse est; necessitate tamen consequentia & illationis.* At vero Theologus præstantissimus, *ut etiam docet in Epistolam ad Galatas*, quoniam per gratiam fieri ut velimus, & tanto ardore diligamus ut voluntas spiritus vincat voluntatem carnis contraria concupiscentem, sive ut *vehementius velimus, & delectemur ardentius*, tradidit iidem S. Pater de Corrept. & gratia cap. 11. num. 31. cap. 12. num. 38. de peccator. meritis lib. 2. cap. 17. num. 26. & 27. atque in aliis locis compluribus, de quibus §. 1. & 2. Atque hinc magis apparet infirmitas illius argumenti, quod Anonymus existimat *peremptorium*: cum voluntatem operari secundum id, quod vehementius & ardentius delectat, docuerit sapientissimus Augustinus non solum in Expositione Epistolæ ad Galatas, verum etiam in posterioribus contra Pelagianos Operibus. Redarguatur itaque Jansenius verbis Augustini abutens ad libertatis exitium, & ad necessitatem antecedentem inferendam; sed præmoneatur simul iisdem verbis sobrie & castigate Theologos illos uti, qui ita victricem delectationem cum Augustino propugnant, ut libertatem à necessitate immunem adversus hæresim Jansenianam defendant.

13.
Argumentum aliud
adversarii ex
Augustino
contra Jan-
senium
Janf. Rediv.
pag. 27.

XIII. Evincit præterea Anonymus, Jansenianum systema aperte Augustino adversari, quod nunquam S. Patri in mentem venerit, *oriri ex delectatione indeliberata invincibili agendi necessitatem*: imo expresse Augustinus docuerit, immunem à necessitate voluntatem posse

pro nutu prævenienti gratiæ consentire, vel dissentire. Duo hanc in rem Augustini loca producit. Primus ex lib. de sp. & lit. cap. 34. ad hunc modum se habet: *Agit Deus ut velimus, & ut credamus, sive extrinsecus per Evangelicas exhortationes, sive intrinsecus, ubi non habet in potestate quid ei veniat in mentem, sed consentire, vel dissentire propria voluntatis est. . . . Consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, sicut dixi, propria voluntatis est.* Et in libro de Civit. Dei supponit idem Doctor, à duobus hominibus æqualiter animo, & corpore affectis, & eadem tentatione pulsatis unum peccare, alterum in bono perseverare; atque hujus discriminis nullam aliam apparere causam reponit, nisi quia unus voluit, alter vero noluit tentationi assentire. Hæc Anonymus citans è vestigio Augustini lib. 12. de Civit. Dei cap. 6. Addit quædam alia ad demonstrandum adversari S. Doctori Jansenianum dogma de ineluctabili necessitate.

Gratulandum mihi est adversario, quod Jansenio eripiat Augustini patrocinium, & quod Jansenianum dogma non in delectatione utcumque situm agnoscat, sed in delectatione invincibili, ex qua oriatur *necessitas ineluctabilis*. Hunc Jansenianæ hæreseos characterem & ego superius statui §. 3. num. 2. & priusquam manus huic Operi admovebam tom. 3. de Theolog. Disciplinis pag. 100. 102. 203. atque alibi passim. Itaque fidem nostram commendet, & quod nos à Jansenianis divellit, non taceat, maxime quod non unum, aut duo, sed quamplurima Augustini loca produximus, ut adversus Jansenium invictè defenderemus, auctoritate præsertim S. Patris, persistentem cum gratia efficaci libertatem indifferentiam. Nunc ergo quantum à Jansenio discefferimus, evincimus ex istis Anonymi prænotatis. Nam statuit Jansenius *invincibilem delectationem*, ex qua oritur *agendi necessitas*, hanc ex Augustino pessime inferens, cum S. Doctor adversus eandem necessitatem propugnasset liberam ad assentiendum voluntatem. Hæc illius num. 13. summa est. At nos negamus indeliberatam illam delectationem, ex qua voluntas ad agendum *invincibili necessitate* trahatur, ac defendimus sub concupiscentiæ, vel gratiæ robustiori delectatione liberum à necessitate ineluctabili arbitrium. Id vero argumentum est totius fere libri xvi. Theologicarum disciplinarum. Igitur Jansenio, iudice ipso, met Anonymo, nos è diametro opponimur

Probat ex
ipsis adver-
sarii verbis
differentia
authoris à
Jansenismo.

Notatur ad-
versarius.

Aug. tom.
10. pag. 120.

mur, & adversamur. Cæterum quid sibi volunt interpunctiones illæ priori loco de sp. & lit. ab Anonymo infixæ? Ibi nempe Augustinus commendat prævenientem gratiam, qua Deus ipsum velle operatur in homine, atque hinc infert non ex solo voluntatis arbitrio pendere quod unus assentiatur, alter dissentiat Deo vocanti, sed repetendum hoc esse ex ampliori gratiæ virtute, & ex beneplacito Dei in uno vocationem, in altero etiam suasionem voluntatemque operantis. Quare addit paulo infra Augustinus: *Si ad illam profunditatem scrutandam quisquam nos coarctet, cur illi ita suadeatur, ut persuadeatur illi autem non ita; duo sola occurrunt interim quæ respondere mihi placeat: O altitudo divitiarum! & Nunquid iniquitas apud Deum? Interfecunda itaque erant Augustini verba à Scriptore, qui statim erat affirmaturus, ex duobus æque affectis unum peccare, alterum perseverare in bono; atque hujus discriminis nullam aliam causam apparere, nisi quia unus voluit, alter noluit tentationi assentire.* Non ita profecto Augustinus, qui docet ei, qui perseverat, ita bonum suaderi, ut persuadeatur, ei autem, qui peccat, non ita, ideoque non esse æqualiter affectos, sed dispari gratia præventos. Hinc agnoscimus cujus sententiæ sit adversarius, ex eorum nempe genere, qui ajunt ex duobus æqualiter animo & corpore affectis, eademque vocatione pulsatis, unum cadere, alterum stare, neque aliam hujus discriminis dari causam, nisi liberam voluntatem. Nil ergo mirum, si nos Jansenismi damnat homo, qui aperte se prodit eorum unus, penes quos nil solemnius, quam defensoribus gratiæ efficacis opponere libertatis interitum, & fatalem necessitatem.

Dices, opinor, annon idem revera tradidit Augustinus lib. 12. de Civit. Dei cap. 6.

Explicatur
textus qui-
dam Augu-
stini ab ad-
versario im-
percinenter
obscus.

Aug. tom. 7.
pag. 305.

Huc, etiam si non provocasses, jam accedebam. Augustini verba hæc sunt: *Hanc igitur consensionem, hanc malam, quam male suadenti adhibuit voluntatem, quæ in eo res fuerit, querimus. Nam ut hoc quoque impedimentum ab ista questione tollatur, si eadem tentatione ambo tententur, & unus ei cedat, alter consentiat, alter idem qui fuerat, perseveret; quid aliud apparet, nisi unum voluisse, alterum noluisse à castitate deficere? Unde nisi propria voluntate, ubi eadem fuerat in utroque corporis & animi affectio? Norunt omnes hæc à Medistis urgeri, R. P. Berti Theol. Tom. X.*

ut suadeant sub eadem præveniente gratia unum pro nutu voluntatis assentiri, non alterum: produxitque Augustinianum hunc locum disp. 12. Concordiæ Ludovicus Molina, quem postea Medistarum reliqui secuti sunt ad systema suum confirmandum. Rursus itaque Anonymus Medistam se prodit; aut potius, quoniam nullibi sententiam eorum, qui gratiam absolute victricem defendunt, audet aperto Marte refellere. Proteum quemdam, de quo fabulantur in varias sese formas vertere solitum, nunc animal, nunc stipitem apparuisse. Cæterum qualiscunque ei arrideat opinio, neque enim nos ulli in crimen adscribimus quod à nobis recedat; argumentationi ex verbis Augustini petitiæ responsum est à Thomistis, atque à Nostratibus, agere S. Patrem lib. 12. de Civit. Dei cap. 6. de causa *malæ voluntatis*, quam Manichæi male attribuebant substantiæ, ideoque demonstrare seq. cap. 7. & 8. *malæ voluntatis initium repetendum esse ex solo libero arbitrio*, non autem asserere non esse tribuendam Deo voluntatem bonam, quam cap. 9. oriri docet *ex operante adjutorio Creatoris*. Responderunt quoque, nil verius esse, quam unum assentiri, alium vero dissentiri gratiæ vocanti, pro nutu atque optione voluntatis suæ; sed in eo tamen, qui assentitur, præparari voluntatem à Domino, eique divina misericordia conferri efficacis gratiæ adjutorium, quod alteri occulto Dei judicio negatur, prout S. Pater expresse docet in libro de Prædest. SS. cap. 6. n. 11. ubi ad objectionem Semipelagianorum, *Multi audiunt verbum veritatis: sed alii credunt; alii contradicunt; volunt ergo isti credere, nolunt autem illi, respondet: Quis hoc ignoret? quis hoc neget? Sed cum aliis præparetur, aliis non præparetur voluntas à Domino, discernendum est utique, quid veniat de misericordia ejus, quid de judicio.* Jam ego hæc animadverteram lib. 4. cap. 12. ac similia tradiderat Alvarez disput. 108. num. 5. Hinc habes Anonymum recte contra Jansenium asserere *libertatem indifferentiæ*, perperam autem uti iis Augustini verbis, quibus Medistæ auxilium efficacis, atque in iis, qui assentiuntur, voluntatem inspirans, ac prædeterminans oppugnare nituntur; cum nil ex iisdem verbis ad hanc rem pertinens inferatur.

Molina pag.
37. edit.
Antuerpia.

Aug. tom.
10. pag. 798.

De Th. Dissi-
ol. tom. 1.
pag. 235.
Alv pag.
851.

XIV. Concludit Anonymus priorem articulum asserendo Jansenianum duplicis delectationis indeliberatæ principium in hoc situm esse, quod *delectatio vitæ voluntatis consensum certo ac neces-*

I 4.
Bene adstruit
adversarius
principalia
Jansenianæ

hæreseos ca-
pita.
Jan. Red. p.
28.

sario obtinet: quod vigente delectatione carnali impossibile est, ut virtutis & honestatis consideratio prævaleat, ut ait ipse Jansenius lib. 4. de Gratia Christi cap. 9. quod voluntas nunquam possit suum denegare consensum illi è duabus delectationibus, quæ actu prædominantur: quod deum constet ex hoc principio duarum delectationum invincibilium, tanquam ex radice fluere alios fere omnes Jansenii errores, ac præsertim quinque ab Innocentio X. damnatas propositiones.

Cui & Au-
thoris scripta
exactè con-
cordant.
Tom. 3. pag.
203.

Subscribimus utroque pollice huic ad-
versarii prænotationi; at illum enixe ora-
mus, ut pauca ex libris nostris exscripta
legere non dedigneretur. Docet Jansenius
(ita scripsimus lib. 17. cap. 1.) lib. 4.
de Grat. Christi cap. 11. gratiam esse de-
lectationem & suavitatem, qua animus
in bonum appetendum delectabiliter trahi-
tur; ac pariter delectationem concupiscen-
tiæ esse desiderium illicitum, quo animus
etiam repugnans in peccatum inhiat. Eo-
dem lib. cap. 9. docet utramque delecta-
tionem invicem pugnare, earumque con-
flictum sopiri non posse, nisi alteram al-
tera delectando superaverit, ita, ut vi-
gente delectatione carnali impossibile sit,
quod virtutis & honestatis consideratio
prævaleat. Addit lib. 7. cap. 5. delecta-
tionem esse vinculum, quo liberum arbi-
trium in iustitia, vel peccato ita firmiter
ligatur, & retinetur, ut quamdiu isto
constringitur, actus oppositus sit extra
ejus potestatem, ita videlicet ut arbitrium
non liberatum eum velle non possit. Con-
tendit lib. 4. cap. 7. naturali ordine ex
delectatione dilectionem, ex dilectione ope-
rationem consequi: & lib. 2. cap. 25.
gratiam & opus bonum ita reciprocari,
ut quemadmodum ex gratia data mox ef-
fectum operis consecuturum esse infertur,
ita vice versa ex defectu operis inferatur
gratiam non esse datam. Denum lib. 3.
cap. 21. scribit omnibus illis, pro quibus
Christus sanguinem fudit, etiam sufficiens
auxilium donari, quo non solum possint,
sed etiam re ipsa velint, & faciant id,
quod ab eis volendum, & faciendum esse
decreverit. Hæc omnia verbis ipsis Jan-
senii à nobis narrata sunt. Equidem oportet,
ut his perlectis, velit, nolit, fateatur
Anonymus notum nobis Jansenianum

duplicis delectationis principium; in scri-
ptis nostris expressius & absque permix-
tione impertinentium rerum delineatum;
ipsis Jansenii verbis descriptum, agni-
tumque tanquam oppositum libertati, at-
que damnatarum propositionum turbu-
lentissimum fontem. At legat ulterius,
cernatque Jansenianum illud principium
à nobis penitus refutari. Nullis enim
verbis interjectis ita prosequimur: Vi-
det, ut arbitror, qui legerit superiores
dissertationes nostras cum hæreticum sen-
sum propositionum Jansenii, tum maxi-
mum Augustinianum à Jansenianis discrimen.
Ait Jansenius impossibile esse: ut
vigente sancta delectatione illicitum præ-
valeat desiderium, & consideratio peccati,
& econtra sub vividiori concupiscencia
necessario liberum arbitrium succumbere:
Iustis ergo conantibus & volentibus, dum
deest victrix delectatio & gratia efficax,
impossibile est divina observare præcepta.
Nos contra contendimus, nullam delecta-
tionem injicere vinculum libertati, nisi
summi boni per lumen gloriæ manifestati,
aut boni, ut iniquiunt, in communi, ex-
tra quod divagari nequit voluntatis in-
stinctus; propterea quod hæc duo tantum
tollunt indifferentiam judicii: ideoque
sicut quacunque gratia præventus potest
iniquus reluctari, ita quacunque premente
cupiditate potest iustus perseverare. Ita
propositionem primam Jansenii rejicimus,
damnamus, refellimus, reprobamus. Quod
de reliquis eadem ratione dicendum est.
Nam sententia nostra nec semper gratiæ
dilectionem inspiranti assentimur, neque
necesse est ut sequamur quod magis dele-
ctat, neque potestius reluctandi gratiæ,
quæ datur per subministrationem Spiritus
Sancti, Semipelagianismi est indicium;
neque solis prædestinatis gratia operatio-
nis intuitu meritorum Christi confertur.
Habes ergo Jansenianæ hæreseos princi-
pium perspicue à nobis expositum: ha-
bes systema delectationum invincibilium
& necessitatem ineluctabilem inferen-
tium à nobis aperte rejectum: habes
fluentes ex eodem systemate proposi-
tiones à nobis evidenter proscriptas: ha-
bes denique Anonymi calumniam
ex sui ipsius prænotatio-
nibus omnino subla-
tam.

§. IX.

In prænotationes Anonymi ad primam Jansenii propositionem.

SUMMARIUM.

1. Assignat adversarius fontem primæ propositionis Jansenii.
Quem & Author agnoscit, & reprobat.
2. Culpat quamdam Jansenii illationem adversarius:
Quod jam ante eum Author præstitit.
3. Objicit advers. Jansenio gratiam orationis justis denegatam.
Id ipsum & Author.
4. Arguit adv. Jansenium, justis negantem gratiam,
Etsi actu aliquando non conferatur gratia, non tamen evadunt præcepta observari impossibilia.
5. Ostendit adversarius, Jansenium negare omnem veram bene operandi potentiam, nisi completissimam.

- Admittit e contra Author potentiam triplicem.
6. Pessimè asserit Jansenius, peccare eos, qui nequeunt non peccare ex defectu gratiæ.
Quod cum Augustinianis etiam Author damnat.
 7. Reprehenditur ab adversario alia assertio Jansenii.
Cui & Augustiniani è diametro adversantur.
 8. Hæreticus est Jansenius dicens, Deum posse homini præcipere impossibilia.
Qui error ex doctrina Augustinensium excuspi nequit.
 9. Inset Anonymus, systema delectationum relative victicium Jansenianum esse.
Sed malè.

1. Assignat adversarius fontem primæ propositionis Jansenii. *Jans. Red. art. 2. pag. 3.*

I. TAmetsi apparet ex dictis maxima Augustinensium à Jansenianis discrepantia, ipsius adversarii prænotationibus comprobata; magis tamen elucebit ex iis, quæ art. 2. Anonymus præmittit de prima *Jansenii propositione*. Ubi itaque rursus ait oriri eandem propositionem ex systemate duarum delectationum invincibilium, quod & nos paulo supra affirmavimus, quia revera justis sub victrice delectatione carnali, prout à Jansenio traditur, ad transgrediendum præcepta necessitate trahuntur: inquit propositionem illam, *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundum præsentem, quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque illis gratia qua possibilia fiant*, expressam haberi lib. 3. de Gratia Christi Salv. cap. 13. Hujus vero propositionis sensum eruendum esse censet ex responsionibus, quibus Jansenius diluere nititur oppositionem illam: *Justi peccant transgrediendo præcepta: ergo habent auxilium sufficiens, quo præcepta possunt implere.*

Quem & Author agnoscit, ac reprobabat.

Priusquam ulterius progrediamur, primum repetenda sunt, quæ nos de eapropositione scripsimus §. 4. ibi enim ostendimus quantum à Jansenio Augustiniani, ac Thomistæ diffici sint in ea questione, *Quomodo divina præcepta possint impleri?* Deinde nostrâ, omniumque Augustinensium sententiâ primo reponimus, ex Janseniano systemate consequi, justis conantibus & volentibus divina præcepta esse

impossibilia; quoniam in eo systemate impossibile est, ut vigente sancta delectatione illicitum prævaleat desiderium, & contra sub vividiori concupiscentia necessario liberum arbitrium succumbit: ac juxta Augustinenses Theologos, nulli delectatio injicit vinculum libertati, & si-
cuti quacunque gratia præventus potest iniquus reluctari, ita quacunque premente cupiditate potest justus perseverare: ita enim scripsimus lib. 17. cap. primo.
2. Nos itidem affirmavimus Jansenianam propositionem contineri lib. 3. de Grat. cap. 13. unde Jansenii verbis exscriptis hæc subjecimus: *En prima propositio verbis expressissimis in libro Jansenii.* 3. Illud quoque animadvertimus deprehendi Jansenianam hæresim ex responsionibus ad objectionem illam, *Si justis prævaricentur, peccant; igitur non carent gratia, qua possunt vitare peccatum.* Habet ergo Anonymus reprobatum in libris Jansenianum principium, habet demonstratam à nobis in Jansenio primam propositionem, habet nostrâ operâ jam perfectum quicquid in præsentia ipsemet agendum aggreditur.

De Th. disc. tom 3. p. 203.

Ibid. p. 210.

II. Jansenii responsionibus allatis, quas nos item produximus tom. 3. pag. 210. Culpatianse animadvertit Anonymus non errare Jansenium, quod præcepta possibilia esse fateatur cum auxilio gratiæ, sed quod neget esse possibilia iis, in quibus cupiditas gradibus gratiam superat: id vero cum in justis aliquando contingat, quoties-

cunque scilicet victrici delectatione sunt destituti, idcirco ita Jansenius concludit: *Hæc igitur omnia planissime planissimeque demonstrant, nihil esse in Sancti Augustini doctrina certius ac fundatius, quam esse præcepta quædam, quæ hominibus non tantum infidelibus, excæcatis, obduratis, sed fidelibus quoque, & justis volentibus, conantibus, secundum præsentem quas habent vires, sunt impossibilia: deesse quoque gratiam, qua fiant possibilia.* Addit Anonymus frustra Jansenium sententiam firmare suam exemplo Petri, aliorumque multorum, qui tentantur ultra quam possint sustinere.

Quod jam an eum Author præstiterit.

De Th. disc. tom. 3. p. 258.

ibid. pag. 208. & 213.

3. Adversarius obicit Jansenio gratiam orationis denegatam justis Jans. Rediv. pag. 23. Id ipsum & Author. De Th. disc. tom. 3. pag. 280. & 213.

3. Adversarius obicit Jansenio gratiam orationis denegatam justis Jans. Rediv. pag. 23. Id ipsum & Author. De Th. disc. tom. 3. pag. 280. & 213.

Cum non sit culpandus Jansenius per hoc tantum, quod præcepta dixerit observatu possibilia cum gratiæ auxilio; à censura immunes sunt Augustinenses, qui cum PP. Concilii Carthaginensis negant ad Dei mandata complenda solam sibi humanam sufficere posse naturam. Errorem namque Jansenii propositione prima enuntiatur Augustinenses ipsi refellunt: imo egomet illum exposui, & refutavi præmissis eodem integro testimonio, *Hæc igitur omnia plenissime, &c.* Nil itaque novi hætenus ab adversario didicimus. De exemplo item Petri à Jansenianis adhibito, hæc nos scripsisse meminimus: *Exemplum Petri infertur à Jansenio, & Arnaldo adhibetur, ut demonstrant gratiam aliquando deesse justo, & hunc deserere à Deo subtractione auxilii actualis, antequam Deus ab eo deseratur: probatur enim lapsu, & exemplo Apostoli oppositum.* Ergo & secunda Anonymi prænotatio nos à nota Jansenismi apertissime vindicat, susceptamque ab illo causam pessumdant.

III. Demonstrat Anonymus Jansenium lib. 3. de Grat. cap. 5. denegasse justis gratiam orationis, siquidem suis principiis coherens exigit ad orandum delectationem victricem scribens: *Nam etiam ad orandum quam maxime delectatio necessaria est, &c.*

Sapientissime; at quid Augustinenses? In libris de Th. Discip. lib. 18. cap. 8. scriptum adinvenies: *Justis sufficientem gratiam adesse, & neminem deserere à Deo, nisi ipse Deum deserat, cum omnibus Catholicis profiteamur.* Et lib. 17. cap. 3. *Adest justis sufficiens gratia ad orandum; cum habent notitiam præcepti & cupiunt illud implere, atque propriam agnoscere infirmitatem ex hujus consideratione ad implorandum Omnipotentis Dei adiutorium moventur.* Requirit autem ad oran-

dum victricem delectationem docuit Augustinus lib. 2. de peccat. meritis cap. 10. pag. 17. num. 33. Id ergo non Jansenianæ, sed Augustinianæ sententiæ character est. Stat enim sine delectatione victrici potestas orandi, at non conjuncta cum actu; quoniam datur absque gratia efficaci, ut scholastica utamur phrasi, potentia possibilitatis, sed non positionis. Interpellamus itaque his verbis Anonymum: *Ajunt ne Augustinenses sufficientem gratiam adesse justis? Ajunt. Negantne iis, antequam superbia implicati Deum deserant, sufficiens auxilium ad orandum? Nequaquam. Calumniator est ergo, qui Jansenistis Augustinianos accenset, & hæc quoque tertia prænotatio, suoque judicio revincitur ac redarguitur.*

IV. Prosequitur Anonymus, & num.

4. arguit Jansenium, quod asserat justis etiam, ac non tantum excæcatis & obduratis, absque injustitia denegari gratiam, & nihilominus illos præcepta damnablem transgredi, quoniam culpa peccantium promeruit, ut æquissima ista severitate puniantur.

Sed jam ex dictis manifestum est, in Augustinensium sententia justis auxilium sufficiens non subtrahi, nisi prius Deum deserant, ac viribus suis præsumentes obicem gratiæ ponant. Cæterum si loquamur indiscriminatim de omnibus, nequit impietatis, aut erroris redargui sententia eorum, qui docent auxilium sufficiens in poenam præcedentium peccatorum aliquibus denegari; cum eidem sententiæ adhæreant Orthodoxi quamplurimi, ut ostendi præced. §. 6. Quamquam tamen aliqui supernæ gratiæ adiutorio actu careant; nequeunt tamen præcepta dici illis impossibilia, & quia quamdiu vivunt, habere possunt gratiam, quæ Dei misericordia singulis præparatur, ut inquit Lemos, Alvarez, Gonet, alique Thomistæ, laudati §. 4. num. 5. & quia carentes auxilio sufficienti nullam habent impotentiam, nisi libere volitam; nam ideo non possunt, quia prava voluntate ponunt potentiæ proxima impedimentum, ut ego scripsi lib. 18. pag. 297. cap. 8.

V. Præterea observat Anonymus, multipliciter juxta Jansenium lib. 3. de Grat. cap. 15. hominem dici posse aliquid, at semper verbum posse æquivoca significatione à Jansenio usurpari. Is enim ait 1. dici hominem posse remotissime per solam liberi arbitrii flexibilem facultatem. 2. Paulo propinquius per fidem.

3. Mul-

Janf. Redo.
pag. 36.

Multo plenius per charitatem, qua iustificatur. 4. Completissime, quando Sancti Spiritus inspiratione sic voluntas præparatur, ut non tantum possit, sed etiam velit. His omnibus in iusto, qui delectatione victrici careat, non agnoscit Janfenius veram præcepta adimplendi potentiam: imo sine illa delectatione tam est impossibile voluntati, ut bene velit & operetur, quam homini cæco ut videat, vel surdo ut audiat, vel tibiis fracto ut recte gradiatur, quantumvis eis & lux, & species, & scipiones, & omnia cætera sanitatis adjumenta suppetant. Ita enim Janfenius loquitur lib. 2. de Grat. Ch. Sal. cap. 1. Quapropter cit. cap. 15. concludit reliquos tres possibilitatis modos adeo esse imperfectos, ut nisi adsit postremus, qui per actuale gratiam datur, non magis hic, & nunc & absolute fieri posse præceptum dici potest, quam si sine alis volare posse diceretur.

Admittunt
econtra Au-
gustiniani
contra Janse-
nium poten-
tiam tripli-
cem.

Verum quid contra docent Augustinenses? 1. Duplicem dari potestatem, unam ab actu separatam, aliam cum actu conjunctam; quarum illa dat posse, ista facit ut potentia exeat in actum. 2. Potentiam separatam ab actu aliam esse proximam, aliam remotam, aliam remotissimam: proximam, quæ ad operandum non eget nisi motione, qui determinetur ad actum, ut est potentia videndi in oculo sano & clara luce perfuso, etiamsi clausus teneatur, aut aversus; remotam, quæ expedit & immediate exercere actum non potest, aliquo remorante impedimento, ut oculus tenui luce illustratus, & pes in via præcipiti & lubrica: remotissimam, quæ est omni adjumento exspoliata, ut oculus in tenebris, pes cum podagra. 3. Potentiam remotissimam adinveniri in quolibet peccatore, qui potest esse sine peccato, dummodo gratia Christi sanetur: potentiam remotam in eo qui habet voluntatem parvam: potentiam proximam in illo adinveniri, qui magnam habet, & robustam voluntatem, cum qua faciente Deo ut faciamus per inspirationem victricis delectationis, habetur etiam potestas quæ conjungitur cum actu. 4. Hanc solam potestatem tradi à Janfenio, qui scripsit esse extra potestatem arbitrii actum oppositum, quotiescunque prævalet carnalis delectatio, & sub ista nullam esse potestatem iustitiae, sed vinculum arbitrii, & necessitatem peccandi. 5. In sententia autem nostra, in eo qui habet voluntatem parvam & invalidam, esse potentiam proximam sufficientem ad orandum, & sufficientem remote ad observantiam præceptorum, quæ poterit proxime implere, dum

per orationem obtinuerit magnam & robustam voluntatem. 6. Cum voluntate illa parva & invalida observandi præcepta stare horum possibilitatem; quoniam contraria voluntas carnalis, quantumvis prævalet, non obstringit arbitrium vinculo necessitatis. Hæc omnia habentur in Libris de Theolog. Discipl. ad prop. 1. Janfenii: quæ si Anonymus vidit, quid dissent æra lupinis prorsus ignorat.

VI. Ad hæc producit Anonymus verba Janfenii, memorato in loco asserentis juxta quosdam Theologos vere peccare eos, qui adjutorio sufficientis gratiæ careant: Non enim ideo peccant quia non possunt abstinere à peccato, quamvis revera non possint, sed idcirco peccant quia non volunt, neque vellent, etiamsi possent.

6.
Pessimè asserit Janfenius, peccare eos, qui non possunt non peccare ex defectu gratiæ.
Janf. Redo.
pag. 38.

Reprobamus nos & hanc Janfenii asseritionem: de qua lib. 16. cap. 2. hæc literis consignavimus: Refellitur scitum Janfenianum primo Scripturis, quæ nobis delineant liberum arbitrium, tanquam potestatem extendendi manum ad ignem & aquam, eamque potestatem opponunt necessitati, explanantque verbis optionem, dominium, ac vim electivam significantibus. Deinde definitionibus Tridentini decernentis esse in potestate hominis vias suas malas facere, & dissentire si velit gratiæ excitanti. Ex Romanis quoque Pontificibus damnantibus tertiam propositionem Janfenii, & recensitos Bajanos articulos constituentes peccatum in iis etiam, quæ vitare non possumus, & opposcentes libertati solam coactionem, & vim inferentem violentiam. Rejicitur præterea plenissimis Patrum suffragiis, & præclarissimi præsertim Augustini nullam statuentis in peccato naturalem necessitatem, nullamque in bonis operibus determinationem immutabilis voluntatis. Janfeniani insuper revincuntur ratione ipsa, quoniam ubi est necessitas, nec vitium est, nec virtus, nec vituperium, neque præconium laudis: & locum ibi non habent præceptiones, hortationes, comminationes. Hæc aut legenda, aut memoriâ repetenda erant adversario, qui ait nos asserere in iis quoque patrari peccatum, quæ necessitate eveniunt, & vitari non possunt, ut videbimus seq. cap.

VII. Perstringit ulterius Anonymus quod præcatis in locis ait Janfenius, impotentiam, qua laborant qui transgrediuntur præcepta, nullo modo excusare eum, qui non implet quod præcipitur: possit enim implere si vellet: quæ postrema verba in sensu Janfenii idem sonant,

7.
Reprehenditur ab adversario similis quædam asseritio Janfenii.
Janf. Redo.
pag. 39.

ac

ac si diceretur, *si vellet illud implere, quod tamen non potest actu velle, illud posset tunc implere, & illud revera impleveret.* Enimvero juxta Janfenium non datur medicinalis gratia, nisi sit gradibus superior cupiditate, *quod è nostra nunquam elabatur memoria*, & sine hujusmodi gratia *impossibile est voluntati*, ut bene velit, sicut homini cæco est *impossibile* ut videat, vel surdo ut audiat, vel tibiis fracto ut recte gradiatur. Quare omnes à Janfenio allatæ responsiones futiles sunt, ac penitus evanescent.

Cui & Augustiniani è diametro adversantur.

Evanescent utique; sed non evanescent, & magis magisque Janfenianæ adinvenitur opposita Augustinensium doctrina: hi enim negant ad meritum, vel demeritum sufficere *libertatem libentiae*, in eo sitam, quod homo velit; & requirunt ut simul possit *nolle*, negantes haberi rationem peccati in iis, quæ vitari non possunt, atque *ex necessitate* contingunt: negantes insuper, *quod è nostra nunquam elabatur memoria*, delectationem illam gradibus superiorem, quæ obstringat arbitrium vinculo necessitatis. Sat est, si dicta num. præcedenti, ut reliqua præteream, iterum perlegantur.

5. Hæreticus est Janfenius dicens, posse Deum homini præcipere, quæ tamen sunt ei impossibilia. Janf. Red. pag. 40.

VIII. Congerit deinde Anonymus testimonia quædam Janfenii asserentis lib. 3. de Grat. Christi Salvat. cap. 15. post Adæ transgressionem posse Deum idipsum homini post peccatum jubere, quod ante peccatum jusserrat, *quamvis ei jam propria culpa factum sit impossibile, nec teneri ipsi conferre magnum illud redemptionis adjutorium, quod hominem nolentem velle facit, & facere, quamvis sine magno illo adjutorio peccatum jam vitare propria & culpabili volendi infirmitate non possit.*

Qui error ex doctrina Augustiniana exsculpi nequit. De Th. disc. tom. 3. pag. 190.

Quid vero Augustinenses? Docent, si loquamur de originali peccato, ab hoc liberum non esse posteris Adæ abstinere, *nisi comparate ad illam voluntatem, à qua primo descendit ipsum originale peccatum*: at si loquamur de peccatis actualibus, hæc à nullo hominum committi, *nisi ab iis abstinere sit liberum unicuique*; demonstrantque hallucinationes Janfenii, qui in libris Augustini adversus Pelagianos non distinxit quæ de peccato originis & de carnis infemina concupiscentia, ab iis, quæ de peccatis propria voluntate patris idem Augustinus differt. Hæc à me demonstrata sunt in proluxa dissertatione lib. 16. cap. 3. Præterea nostrates docent dari, etiam sine

gratia efficaci & sine delectatione victrici, potentiam implendi præcepta, non tamen potentiam *conjunctam cum actu*, ut diximus paulo supra num. 5. Tandem asserunt non esse characterem *Janfenismi* affirmare quod gratia actualis, etiam sufficiens & non efficax, in *pœnam præcedentium peccatorum* aliquibus denegetur, cum proculdubio hæc sit sententia Augustini, aut saltem, fatentibus omnibus, quæstio in utramque partem à Scholasticis agitata. Characteres itaque Janfenianæ hæreseos sunt, qui §. 3. fuerunt producti.

IX. Ex præcedentibus annotationibus suis Anonymus colligit, præcepta infensu Janfenii fore justis *possibilia, si cupiditas, quæ actu gradibus superior est, debilius evaderet*; & quamvis plures *possibilitatis* modos admiserit, nullam tamen veram potentiam in ipsius Janfenii systemate adstrui, nisi potentiam illam, quæ præcepta adimpleri possunt cum auxilio gratiæ, *quæ gradibus superet cupiditatem*: ideoque ab errore Janfenii nequaquam recedere, qui ajunt posse mandata servari *cum gratia gradibus superiore*, & qui, licet gratias parvas & inferiores admittant, principium tamen *duarum delectationum indeliberatarum, & pro graduum superioritate invincibilium* non deserunt. Gratia enim *gradibus inferior* sufficientes vires non confert, quibus frænari possit robustior concupiscentia, & consequenter adimpleri præceptum.

Verum pari ratione ex nostrasententia Janfenianæ è diametro opposita, atque ex luculentissimis testimoniis hucusque productis legitima consecutione infertur, à nobis reprobari primam ex damnatis propositionibus, quoniam etiam ad potentiam conjunctam cum actu, quam Schola *potentiam positionis* appellat, requirimus gratiam efficacem, seu delectationem victricem; agnoscimus tamen in gratia inferioris gradus *potentiam possibilitatis*: nec admittimus systema *duarum delectationum invincibilium*, sed duarum delectationum, quarum nec superior trahit *necessitate* ad agendum, nec inferior hæret *necessario* in parvo motu, quem excitat, systema nimirum traditum à Theologis §. 2. enumeratis: in quorum lectione si aliquantulum Anonymus sese exercuisset, non ausus esset orthodoxis scriptoribus novitatis studium, & hæresim Janfenianam adscribere.

§. X.

Ad prænotata Anonymi in secundam Jansenii propositionem.

S U M M A R I U M.

1. Catholice dicitur, gratiam non semper consequi effectum suum.
Quod verum agnoscitur, & error Jansenianus ostenditur.

2. Etiam bene dicitur semper *NE*, aliquem effectum produci à gratia.

Ex quo adversarii dicto ostenditur, Augustinianos à Jansenio esse remotissimos.

3. Quæ adversarius in hac materia, Eadem & Augustiniani contra Jansenium inferunt.

4. Rejicit adversarius effugium quoddam Jansenistarum.

Quod nullò modò sibi quærunt Augustiniani.

5. Præcluditur ab adversario alia exceptio Jansenistarum.

Per quod (duobus prænotatis) non premit, sed juvat Augustinianos.

6. Sensus damnatus propositionis 2dæ juxta adversarium.

Qui tamen neutiquam recipitur ab omnibus orthodoxis, quin dici possint Janseniani.

7. Responsio quædam contra Jansenium uti adversario.

Sic & Authori videtur insufficiens.

8. Qualiter juxta adversarium moliri quidam velint verba Jansenii.

A quibus tamen, esto, quidd dencur, latissime discrepant Augustiniani.

I. IN secundam Jansenii propositionem, Catholice dicitur, gratiam non semper consequi effectum suum. Jans. Reg. art. 3. pag. 44.

Interiori gratia in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur, nil peculiare profert Anonymus, quod in antecessum non sit omnino discussum. Cuncta nihilominus summam attingamus. Ait primum, illius propositionis sensum non esse, quod interior gratia non semper consequatur effectum, ad quem excitat voluntatem, quandoquidem parva etiam gratia excitat in sensu Jansenii velleitates quasdam, vel complacentias, ut idem Jansenius ait lib. 2. de Grat. Christi cap. 27.

Quod verum agnoscitur, & error Jansenianus ostenditur.

Molina in Conc. pag. 179. edit. Ant.

Certe, ut monet Anonymus, in hoc non consistit Jansenianus error; quod enim gratia sæpenumero excitet parvam voluntatem, comprobatur experimento, demonstratur à Norisio, aliisque Theologis præstantissimis, quorum memini §. 1. & secundo, imo & à Ludovico Molina; qui disp. 44. Concordiæ affirmat motus gratiæ prævenientis sæpe admodum debiles esse, tum propter modicam præparationem & conatum nostrum, & præcedentia delicta, pravæque affectiones; tum etiam, quoniam Spiritus ubi vult spirat, nemini interim denegando, quæ ad salutem opus sunt. Tenuissimos hujusmodi motus, qui auctore eodem Molina interdum adeo sunt debiles, ut deprehendi & agnosci nequeant, quis dixerit producere effectum, ad quem excitant? Id multo minus affirmari potest in sententia Congruistarum de vocatione non congrua, & in sententia Thomistarum ac R. P. Bertii Theol. Tom. X.

nostra de Gratia non efficaci. In quo ergo situm sit Jansenianum dogma ostendimus nos §. 5. num. 4. & longe antea lib. 14. cap. 8. ubi scripsimus: *Jansenius Tom. 3. pag. parvam quidem, & invalidam voluntatem 102. & 103. à Deo inspirari fatetur, sed quam necesse sit permanere infirmam atque torpentem, nisi subministraretur delectatio tam vivida, quæ arbitrium trahat indeclinabili necessitate, & rursus: In Janseniano systemate impiæ fabricato ad libertatis exitium, non datur sanctæ operationis potestas, nisi adsit gratia necessitatem inferens, & nisi in alterno cupiditatis & castæ delectationis conspectu, hæc illam superans in bonum voluntatem nostram tanta vi, ut nequeat contrahiti, compellat: & in 2. prop. Jansenii lib. 17. cap. 3. Per Jansenium sub*

bid. p. 219.

gratia parva, premente perversa cupiditate, non est potentia recte operandi, & sub gratia magna & robusta non stat potestas peccandi, & necessitate alligati illud tantum facere possumus, quod magis delectat; ita ut alternantibus delectationibus, nec una alteram superante, necessario inefficacibus desideriis hæreat animus. Hunc esse damnatum Jansenii sensum concludit tandem Anonymus, ut paulo infra videbimus.

II. Deinde Anonymus ait, nec eos Theologos à Pontifice cum Jansenio damnari, qui asserunt interiorem gratiam semper producere aliquem effectum in voluntate, modo fateantur, non semper producere omnem illum effectum, ejus Jans. Reg. pag. 45.

M

Præ-

Ex quo ad-
versarii dicto
ostenditur,
Angustinia-
nos à Janse-
nio esse re-
motissimos.
Tom. 3. pag.
102. & pag.
218.

Præmonstravimus nos ipsi hanc veri-
tatem Anonymo lib. 14. cap. 8. testi-
monio Archiepiscopi Tranenlis, & lib.
17. cap. 3. ex omnium fere Theologorum
sententia, pluraque addidimus §. v. num.
5. & 6. ubi quod proletrarius iste scriptor
jejeune ac frigide narrat, perspicue & lu-
culenter comprobatur. Nunc, quoniam
veritate cogente fatetur eos dissidere à
Janzenio, qui docent dari gratiam, quæ
non producit effectum, *cujus producendi
veram confert potentiam*, ad ea loca,
unde quadam nuper exscripsimus, miti-
gato aliquantulum animo revertatur. Ita-
que lib. 14. cap. 8. exposita Janzenii do-
ctrina circa invalidam parvamque volun-
tatem, quam doctrinam noxiam, blasphemam,
horrendissimamque appellavimus,
ita sententiam nostram exposuimus: *In
pia illa affectione, quam per gratiam suffi-
cientem nos dicimus hominibus inspirari,
tribuitur operis, non quidem executio,
sed vera potestas, quamquam non ita expe-
dita, ut reapse prodeat in actum; & paulo
supra pag. 100. Fatemur qualemcumque
gratiam in hoc statu sive parvam, sive
magnam esse gratiam Christi. Deinde
defendimus dari gratiam inefficacem, cui
voluntas resistit: ac tandem per gratiam
sufficientem dari nobis potestatem implendi
divina mandata, sed non taliter validam,
& expeditam, ut ad ponendum actum non
sit necessaria gratia efficax: atque in lib.
17. cap. 3. Gratia inspirans voluntatem
parvam & invalidam respectu hujus vo-
luntatis est efficax, quoniam actu hanc
voluntatem inspirat; respectu operationis
liberæ, E. G. conversionis, & adimple-
tionis præcepti, est sufficiens tantummodo.*
Ex his vero fuit hæc obvia ratiocinatio:
Fatente Anonymo, à Janzeniano errore
sunt alieni, qui licet asserant internam
gratiam semper producere aliquem effe-
ctum, ut mentis illustrationem, piam-
que motionem voluntatis, docent tamen
dari gratiam, quæ non producit effectum,
cujus producendi *veram confert poten-
tiam*: ita accusator cit. num. 2. At Au-
gustiniani Theologi, quamvis doceant
gratiam semper aliquem producere effe-
ctum, piam scilicet cogitationem, &
voluntatis affectum, consententur attamen
dari gratiam, qua non exequimur
opus, cujus exequendi *veram tribuit
potestatem*: ita nos in locis nuperrime
laudatis. Igitur Augustiniani Theologi,
fatente ipsomet convitiatore, à Janse-
niano errore sunt alieni.

III. Ex quo in Janzeniano systemate
necessum sit voluntatem obsequi delecta-
tioni gradibus superiori, & absque hujus-

modi delectatione omissio actus non sit
libera, sed omnino necessaria; infert
Anonymus duo requiri, ut dici possit
quod voluntas gratiæ resistat, id est,
*quod gratia careat eo effectu, ad quem
excitat, & quod conferat voluntati po-
tentiam operandi ipsum effectum.*

Rursus ex hac Anonymi prænotatione,
seu potius reciprocatione per lineam
eandem, apparet nostrum à Janzenio
discrimen; cum Janzenianam illam *neceffi-
tatem* rejiciamus, & gratiam absque ef-
fectu, ad quem excitat voluntatem,
veramque cum tali gratia agendi *poten-
tiam* dari fateamur, ut ostendimus paulo
ante.

IV. Animadvertit præterea Anony-
mus secundam Janzenii propositionem
nequaquam in eo sensu fuisse proscriptam,
*quod gratia nunquam privetur eo effectu,
ad quem inclinat voluntatem, vel quod
nunquam privetur eo effectu, quem revera
produxisset, si minorem habuisset debellan-
dam cupiditatem*, propterea quod etiam
Janzenius lib. 4. de Grat. Christi cap. 4.
& 5., luctam, conflictumque gratiæ &
concupiscentiæ describit, nec negat gra-
tiam illo frustrari effectu, ad quem exci-
tat, fatetur quoque gratiam effectum in
aliis circumstantiis fore consecuturam,
si nimirum cupiditas, quæ actu robu-
stior, & ardentior est, gradibus esset
debilior. Quare frustra novatores co-
nantur istiusmodi subterfugiis eludere
Summorum Pontificum constitutiones.

Ad hæc reponimus, quod licet nova-
tores his effugiis dolose utantur; sunt
tamen omnia recta fide ab orthodoxis ac
præstantissimis Theologis tradita. Ut
enim demonstravi §. 2. num. 2. affir-
mavit Macedus, *Augustinum delecta-
tione carnis delectationibus spiritus oppo-
nere, & in ea pugna concupiscentiam
cum gratia committere, & fortiori vi-
ctoriam assignare.* Docent Thomistæ lau-
dati à Gravefano, ibique à nobis num.
5. *quod si Deus homini male affecto gra-
tiam conferat, quæ plures & majores effi-
cacia gradus habeat, quam sint gradus
obstinationis & malitiæ in voluntate,
tunc ea gratia sumpte vi, seu victrice de-
lectatione superabit obstinationem volun-
tatis, & erit re ipsa efficax: at si Deus
gratiam minus validam conferat, & quæ
in gradibus efficacia superior, major, ac
fortior non sit gradibus obstinationis, seu
malitiæ voluntatis, tunc illa gratia vo-
luntatem quidem commovebit, sed illam
non convertet, nec illius obstinationis gra-*

sarius in hac
materia.
Janf. Red. p.
46.

Eadem & Au-
gustiniani
contra Jan-
senium in-
ferunt.

4.
Rejicit adver-
sarius effu-
gium quod-
dam Janse-
nitarum.
Janf. Red. p.
47.

Quod nullus
modò sibi
quærent Au-
gustiniani.

gradus superabit, eritque tunc temporis tantum sufficiens & inefficax, non quidem defectu sui, cum re ipsa & vi sua converteret voluntatem, si minor esset voluntatis resistentia, sed ex defectu voluntatis, quæ obstinatione sua magis obstitit. Affirmat doctissimus Massoulié, de quo eo loci num. 6. quod si fortior sit divina gratiæ motio, & ea motione accensa charitas vincat superetque pravam cupiditatem, tunc motio divina gratiæ efficax est: quod si contra vehementior sit ipsa cupiditas, cassa & inefficax redditur divina motio, aut ejus vis ita retardatur, ut licet effectum aliquem habeat, non tamen habet effectum, ad quem ex divina ordinatione refertur. At quid plura fastidiose repeto? quando ipsemet Augustinus de dono Persev. cap. 14. num. 35. ait Tyrrios Sidoniosque credituros fuisse, si qualia viderunt Corozaitæ & Bethsairæ signa vidissent, quia non erant sic excæcati oculi, nec sic induratum cor Tyrriorum & Sidoniorum: ideoque gratiam in his ob minorem excacationem minoremque duritiem futuram fuisse effectricem, quæ in illis ob majorem obdurationem & cæcitatem sufficiens fuit & inefficax. Discat ergo tandem Anonymus quænam sint subterfugia novantium, & quænam Catholicorum asserta. Lucram esse inter concupiscentiam & gratiam, hanc efficacem esse quando gradibus superat contrariam cupiditatem, sufficientem & inefficacem quando superior non est gradibus obstinationis atque malitiæ, ac demum in tali circumstantia non consequi effectum, quem produceret si minor esset cupiditas & resistentia voluntatis, est insignium Theologorum sententia, ut vident qui forte non sunt magis excæcati, quàm fuerint Corozaitæ. Quo ergo jure hæc dicuntur subterfugia novantium? In eo isti decipiuntur, quod ex illo gratiæ, & concupiscentiæ conflictu (qui utinam non daretur!) inferunt sub robustiori concupiscentia voluntatem necessitate succumbere, & sub victrici delectatione necessario obsequi & assentiri, è medio sublatis gratia sufficiente, & libertate, ut diximus sæpe numero.

V. Advertit præterea Anonymus, sensum secundæ Jansenianæ propositionis non esse, quod cupiditas nunquam resistat gratiæ, sed quod homo nunquam ei resistat, hoc est nunquam eam privet eo effectum, quem potuisset producere, atque etiam produxisset, si voluntas gratiæ consentire voluisset: neque etiam sensum ejusdem propositionis esse, quod gratia interdum eo privetur effectum, quem in alio R. P. Bertii Theol. Tom. X.

subjecto minus resistenti assequeretur: quoniam juxta Jansenium eadem gratia in uno victrix est, in altero non victrix pro majori, vel minori concupiscentia resistentia.

Poterit adversarius, quandoquidem quinque hisce prænotationibus nondum Jansenii sensum adinvenit, illum à nobis percipere legendo quintam hujus dissertationis sectionem. Duo tamen hic animadvertat: primum, ex quo gratia interdum eo privetur effectum, quem in alio minus resistenti assequeretur, doctissimum Thomistam Antoninum Massoulié inferre quod revera detur gratia sufficiens, cui in hoc statu infirmitatis resistitur: ait enim diss. 3. de div. grat. q. 6. art. 2. sufficientem gratiam, quam Schola D. Thomæ admittit, verissime & propriissime sufficientem esse, hæc producta ratione: Quod enim gratiæ divinæ motio v. g. ut quatuor, interdum effectum non habeat, non oritur ex defectu ipsius motionis divinæ, quæ vim agendi non habeat: est enim verissime sufficiens, imo & natura sua efficax, nec minorem suo ordine vim habet agendi, quam habeat v. g. calor in ordine physico, quem nemo negaverit vim habere sufficientem comburendi, ita ut si admotum lignum ignis non comburat, id non oriatur ex quo ipsi igni desit virtus comburendi, sed quod lignum impletum humiditate & aqua, impressioni, seu vi & efficacia ignis obstitat. Atque idem de voluntate sentiendum est: nam si prava voluntas minori v. g. obstinatione obfirmata esset, minusve intensus esset pravus ipsius habitus, quo veluti pondere à virtute colenda retrahitur, & ad vitium impellitur, ipsa eadem divina gratiæ motio ut quatuor, voluntatem ad virtutem impelleret, atque hujus consensum obtineret: superaret enim vim pravi habitus, & malitiam voluntatis, eamque à sequendo vitio retraheret. Quod si ea gratiæ divinæ motio ut quatuor voluntatis consensum non obtinet, id non oritur ex defectu ipsius motionis gratiæ divinæ, sed ex prava dispositione voluntatis, quæ ob pravam habitum intensum: v. g. ut quinque, ipsius actionis impressioni, & vi seu efficacia divinæ motionis non subicitur. Hinc apparent nos (eadem quippe tradita à me fuerunt lib. 4. cap. 12. & lib. 13. cap. 8.) ex conflictu concupiscentiæ & gratiæ, variisque gradibus utriusque, unde Janseniani perversa illatione deducunt nullam in hoc statu dari gratiam sufficientem, cui libere humana voluntas resistat, meliori & legitima consecutione inferre ipsam sufficientem gratiam, & Catholicum dogma secundæ Jansenii propositioni contrarium.

M 2

Aliud

Deo contra adversarium notanda qui per prædicta sententiam Augustinianorum potius juvat.

Massoulié tom. 2. pag. 112.

id. tom. 2. pag. 112.

Tom. 3. 77. diss. 1. pag. 233. & tom. 3. pag. 99.

Aliud vero, quod Anonymi memoriae subijcimus, est, Macedum quoque, Norisium, Augustinenses & Aegidianos, Joannem Gonzales, præcitatum Massoulié, imo & Congruistas omnes, negare *entitativam* distinctionem inter auxilium sufficiens & efficax, atque affirmare quod eadem gratia, quæ in uno *victrix* est, in altero non sit *victrix*, ut evidenter ostendimus §. 2. & 5. ideoque cavendum adversario, ne id enumeret inter dogmata Janseniana à Summis Pontificibus condemnata.

6. VI. Tandem Anonymus, quo sensu damnata sit propositio secunda Jansenii, post præcedentia diverticula exponens ait, *Theologos Orthodoxos ad evitandas Jansenianorum cavillationes atque fallacias exigere quod potestas, quæ per gratiam confertur, non sit actu ligata per cupiditatem majorem, seu quod sit potentia expedita: Et ulterius quod potestas illa sit relativa ad gradus cupiditatis, ita ut homo secundum præsentem, quas habet vires, possit operari bonum illud, ad quod gratia excitat voluntatem, seu ita ut revera possit gratia consentire in circumstantiis cupiditatis fortioris.*

Sensus hic adversarii ab omnibus orthodoxis neutiquam est receptus, quin tamen dici queant Janseniani.

Videntur hæc ad primam, non ad secundam Jansenii propositionem spectare, atque abunde iis satisfactum §. 2. num. 9. & §. 4. num. 3. ac seqq. Repetamus nihilo tamen minus nonnulla, ne dicamur flocci habuisse hanc eruditum Margaritam. De potentia *expedita* non esse eandem omnium Orthodoxorum mentem demonstravimus prælaudatis §§. locupletissime. Indicet ergo Anonymus, quos modo nominet *Orthodoxos*; nam si loquatur de universis, suam in lectione summorum Theologorum vel oscitantiam, vel mentis hebetudinem patefaciet. Audivit nuper præclarum Thomistam, qui ait gratiam illam esse *inefficacem* & *sufficientem* duntaxat, ac proinde talem, cui voluntas resistit, quæ cum sit *motio ut quatuor, non superat prævium habitum intensum ut quinque*: ideoque adinvenit Theologum *Orthodoxum*, qui negat gratiâ sufficientem, ut distinguitur ab efficaci, conferri potentiam *expeditam* à glutine robustioris cupiditatis. Inveniet Thomistas alios utique *Orthodoxos*, docentes illam esse gratiam *sufficientem* tantummodo, quæ in gradibus efficacæ superior, major, & fortior non est gradibus obstinationis, seu malitiæ voluntatis, si legerit quæ scripsimus §. 2. n. 5. ideoque nec hi agnoscunt in gratia sufficiente, & non efficaci, potentiam *expe-*

ditam à glutinamento concupiscentiæ fortioris. Si autem conjiciet oculos in num. 9. ejusdem §. percipiet ex Cardinali Norisio illam juxta Suarium, aliosque, dici potentiam completam atque *expeditam*, quæ *includit omnia prævenientia auxilia*, & quæ ad agendum alio non indiget adjutorio; & consequenter occurrent *Orthodoxi* alii negantes conferri per auxilium mere *sufficiens* potentiam *expeditam*. Si ulterius legerit §. 6. num. 5. discet à Theologis quamplurimis, nec non à centum Galliarum Episcopis rejici æquilibrium illud, in quo gratiæ gradus æquipererent gradibus concupiscentiæ, cum non teneatur Deus iis, qui majoribus criminibus sese implicent, ampliorem gratiam conferre: unde & in his sufficiens gratia, cui reluctantur, nequit esse *expedita* à glutino cupiditatis robustioris. Ex his perpauca (non enim præstat omnia repetere) intelliget criminatorem gratiæ sufficienti, cui voluntas obsistit, non adscribi ab Orthodoxis omnibus hanc proprietatem, ut voluntatis conferat completam *expeditamque potentiam*. Caterum cum in hisce vocabulis *Potentia expedita* latere possit equivocatio, iisque adversarii nostri abuti soleant, ut agebat Massoulié, de quo vide §. 4. num. 9. idcirco nos affirmavimus tom. 3. pag. 218. aliisque in locis, potentiam, quam confert gratia inspirans piam affectionem, à qua non superatur fortior cupiditas, non esse ita *expeditam*, ut *rensse prodeat in actum*: quod à nemine eorum, qui ad ponendum actum requirunt auxilium efficax, negari potest. Necessum ergo non est ad refellendam Jansenii hæresim, gratiæ, quæ ab efficaci contra distinguitur, adscribere potentiam *expeditam*, neque id requirunt *Orthodoxi* omnes, prout Anonymus præmittit, tanquam rem singulis Theologis exploratissimam. Quam ob rem in eo consistit Jansenianus error, quod *sub delectatione victrici voluntas necessitate flectatur, nec actus oppositus in ejus sit potestate*: ideoque per Jansenium *sub gratia parva, premente perversa cupiditate, non habetur potentia recte operandi, Et sub gratia magna Et robusta non stat potestas peccandi, Et necessitate alligati illud tantum facere possumus, quod magis delectat*. Atque ita nos Jansenianam descripsimus hæresim præcitata pag. 218. Profecto Augustinenses, etsi in delectatione victrici agnoscant auxilium operationis, seu gratiam efficacem; in delectatione tamen minori agnoscunt gratiam *possibilitatis*, sive auxilium sufficiens; quoniam licet gratia sit minor gradi-

gradibus, est altioris nihilominus ac supernaturalis ordinis, & potens est superare quoscunque gradus concupiscentiæ; hæc vero quantumvis robustissima, non obstringit arbitrium *vinculo necessitatis*. Quod vero minor gratia majorem concupiscentiam non superet, non evincit quod superare non possit, sicuti quod gratia *sufficiens* sensu Thomistico, aut gratia *non congrua* sensu Suaresiano non habeat obsequentem sibi voluntatem, minime probat quin hujusmodi gratiæ voluntas obsequi & obtemperare non valeat; sed hoc unum commonstrat, in minori sancta delectatione non haberi gratiam victricem, gratiam quæ ita movet ut persuadeat, gratiam quæ præparatur à Domino non tantum ut voluntas possit, sed etiam ut velit & faciat: quod necessum non est iterum iis explicetur, qui efficacis gratiæ naturam, & energiam quomodolibet assequuntur.

7.
Responsio
contra Jan-
senium, quæ
adversario
videtur in-
sufficiens.
Jans. Red.
pag. 50.

VII. Nil aliud num. 7. addit Anonymus, nisi ad grassantem Jansenianam hæresim coercendam, minime satis esse si fateamur interiori gratiæ in eo sensu aliquando resisti, quod homo aliquando non producat effectum, ad quem gratia excitat voluntatem, vel quod eum effectum non producat, quem per gratiam, si debilior adesset cupiditas, revera produxisset: alioquin infons foret ipsemet Jansenius, qui eadem omnino confitetur.

Talis etiam
videtur Au-
gustinianis.

Jam hæc audivimus num. 1. eadem rursus repetita sunt num. 3. iterum hæc attentis auribus excepimus n. 5. & ubique ostendimus ulterius ad coercendam hæresim requiri, ut in minori delectatione agnoscat vera potestas agendi, & à superiori delectatione tollatur vinculum necessitatis.

8.
Qualiter, jux-
ta adversa-
rium, velint
Janseniani
nonnulli
moliri ver-
ba Jansenii.

VIII. Ait postremo Anonymus plures reperiri Jansenianos, qui asperiora Jansenii verba emollientes, non solum docent sæpe resisti interiori gratiæ, sed admittunt præterea gratias sufficientes, quæ dant veram bonum operandi potentiam. Alii etiam addunt illam potentiam esse completam, proximam, imo expeditam & relativam: mera tamen hæc verba esse, atque ad involvendum errorem accomo-

data: quoniam evidens est, non posse hæc omnia catholico sensu proferri, quandiu non rejicitur doctrina duarum delectationum *indeliberatarum* & invincibilium pro graduum superioritate: admissa enim hac doctrina nunquam voluntas resistit delectationi victrici; & si victrix non sit, gradibusque superior, necessum est ut voluntas obsequatur cupiditati.

Fateor me ignorare quinam sint Janseniani illi adeo secum pugnantes, qui cum adhæreant delectationum invincibilium systemati, asserunt dari cum gratia sufficiente, quæ distincta sit à delectatione victrici, *potentiam completam, imo expeditam & relativam*. Non enim hæc duo consistere possunt, dari plenam resistendi potentiam, & voluntatem necessario obsequi cupiditati gradibus superiori; nec puto talia aut Calphurnium Lanarium, aut Margitem dicturos. Novi quidem dari Jansenianos, qui abstergent à necessitatis vocabulo, & affirmant necessitatem & libertatem pugnare invicem: sed hi distinguunt necessitatem naturalem à necessitate inclinationis, autumantes nihil esse naturali necessitati alligatum, si in illud voluntas propendeat: & ajunt quidem voluntatem à gratia excitatam aliquando resistere & reluctari, sed negant dari hanc reluctandi potestatem, quamdiu voluntas sub victrici delectatione consistit, libertate indifferentiæ sublata. Atque hæc verborum aucupia egomet exsufflavi in præfatione libri xvii. Verum sive reperiantur, sive non, Janseniani illi, vel potius cucurbitæ, adstruentes potentiam reluctandi *expeditam & relativam*, simulque necessitatem obsequendi cupiditati, quæ gratiam gradibus superet: memoriâ repetendum est, à nobis systema duarum delectationum defendi, at non duarum delectationum *invincibilium*, & necessitatem graduum superioritate inferentium, ut ostendimus in octava sectione ad articulum 1. Anonymi num. 14. ad art. 2. num. 5. & 6. atque ad hunc art. 3. num. 1. & 2. necnon tom. 3. de Th. disc. pag. 102. & 103. pag. 203. 218. 219. &c.

A quibus ta-
men, esto,
quod den-
tur, latissime
dissent Au-
gustiniani.

Tom. 3. pag.
199.

§. XI.

De Anonymi prænotationibus in tertiam Jansenii propositionem.

SUMMARIUM.

1. Quidam intendat, vel inferat juxta adv. 3tia propositio Jansenii.
Hanc & Augustiniani rejiciunt.
2. Arguit Jansenium adversarius, quod solam libertatem à coactione libertati repugnare asserat.
De eodem & Augustiniani Jansenium arguunt.
3. Qualiter Jansenius prædictam doctrinam voluerit defendere.
Defensio hæc etiam ab Authore energice refutatur.
4. Non rejecit Jansenius juxta adversarium indifferentiam contradictionis.

- Accepit tamen eam pro sola spontaneitate, prout Author in scriptis suis ostendit.
5. Iteratò arguitur Jansenius de admissa sola libertate à coactione.
In quo ei & Author acerrimè contradicit.
 6. Systema duarum delectationum, ut Jansenio amicis, & Tridentino contrarium vellicat adversarius.
Hæc insimulatio explicatione, etiam Thomistis usitata, diffilatur.
 7. Ultimata adversarii illatio.
Proprio ejus judicio refutatur.

I.
Quidnam
Jansenii ter-
tia propo-
sitiõ intendat,
vel inferat
juxta adver-
sarium.
Jansf. Rediv.
art. 4. pag. 52.

I. PAUCIS me expediam à prænotationibus Anonymi in tertiam Jansenianam, quamvis integrum occupent articulum, à 52. pagina ad sexagesimam. Sunt enim omnia, quæ nobis prius, & quidem luculentius, fuerunt tradita, ac proinde talia, quibus, etsi nulla alia momenta suppetere, Anonymus manifestæ calumniæ convinceretur. Postquam ergo præmisit, tertiam propositionem his verbis expressam, *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione*, à Jansenio latius exponi in tribus libris de Gratia Christi, scilicet 6. 7. & 8. eamque propositionem consequi ex systemate duarum delectationum, quarum robustiori necessum sit voluntatem obtemperare; ait Jansenium *duplicem tantum distinguere necessitatem, unam coactionis, & alteram simplicem, seu voluntariam*, ut constat ex lib. 6. de Grat. Christi. cap. 6. sub necessitate autem coactionis Jansenium complecti omnes actus, qui fiunt voluntate actu resistente, & qui non possunt volendo impediri.

Propositio-
nem istam
etiam Augu-
stiniani re-
jiciunt.
Tom. 3. pag.
220.

Jam vero constat nos propositionem illam tertiam reprobasse lib. 17. cap. 3. ac demonstrasse tradi illam à Jansenio pluribus in locis, & profluere à principio duarum delectationum invincibilium, juxta quod voluntas necessario abripitur à superiori delectatione, produxisse quoque Jansenii verba deprompta ex lib. 6. de Grat. Christi cap. 6. quibus Jansenius adstruere nititur *duplicem tantum necessitatem, coactionis, & simplicem, seu vo-*

luntariam; ac demum hæc omnia Jansenii commenta rejecisse tum eo loci, tum præcedenti libro 16. cap. 2. & 3. Manifestum est ergo, nos ab errore & hæresi tertie propositionis penitus recessisse, ex ejusdem accusatoris allata prænotatione.

II. Præmonet deinde Anonymus, Jansenium ea distinctione supposita asserere quod libertati repugnet *necessitas coactionis, non autem necessitas simplex & voluntaria*; idque admittere ut demonstret lib. 7. de Gratia Christi Salvatoris cap. 1. & lib. 8. cap. 14. pluribusque aliis in locis, quæ retexere supervacaneum foret ac tædiosum, & ubique doctrina & verbis Augustini eundem Jansenium abuti.

2.
Arguit Jan-
senium adver-
sarius, quod
solam neces-
sitate liber-
tati repugna-
re asserat.
Jansf. Redi-
pag. 54.

Quid vero nos? Præcitato lib. 16. cap. 3. non tantum id de Jansenio affirmavimus, verum etiam sophismata ejus omnia diluimus, ac primum ea, quæ dogmatistes ex Augustino deprompsit. Ea enim sophismata proponentes scripsimus: *Audiendi sunt modo Janseniani. Illud, inquit, est in potestate voluntatis, perfecte liberum, & sufficiens ad meritum, quod facimus cum volumus. At dummodo operemur cum sola libertate à coactione, volumus operari. Sola ergo libertas à coactione sat est, ut opus sit perfecte liberum in nostra voluntate, ac patratum cum merito.* Hic subjecimus argumenta Jansenii, ac priori loco ex Augustini libris petita. Singula autem refutavimus inferius, responsum nostrum his verbis aggredientes: *Hydram banc sese tali*

De eodem &
Augustiniani
Jansenium
arguunt.

Tom. 2. The-
discipl. pag.
184.

tali ausu erigentem nihil negotii est concedere & obtruncare. Pudeat ergo rursus Anonymum convitiis suorum, quæ ex secunda quoque prænotatione in ipsum recidunt.

3. III. Tradit Anonymus prævidisse Jan-
senium, quod *modus hic inauditus expo-*
nende libertatis, requisitæ ad meritum
& demeritum, commovere poterat Chri-
stianorum animos, ac mirus videri Scho-
lasticis. Deinde producit prolixum Jan-
senii locum ex lib. 6. de Grat. cap. 35.
ubi perspicue docet, *actus voluntatis ne-*
cessarios, à quibus abstinere non possumus,
esse tamen in potestate nostra, & nos illo-
rum actuum dominos esse.

Defensio hæc Janfenii etiam ab Au-
thore energe-
gice refuta-
tur,

Tom. 3. pag.
186.

Et hæc criminatorem Augustinianæ
Scholæ aperte redarguunt. Quod ut
facilius lector percipiat, animadvertere
debet, quomodo Janfenius, licet lib. 6.
de Grat. Chr. Salv. cap. 6. col. 532.
scribat, *mira videbitur Scholasticis ista*
doctrina; paucis tamen interjectis, ad se
trahere conatur S. Thomam, & cap. 25.
col. 700. etiam Scotum; idemque face-
re nititur de aliis Scholasticis antiquiori-
bus. Ego vero præcitato cap. 3. lib. 17.
Scholasticorum quoque auctoritate de-
monstravi non sufficere ad merendum,
vel demerendum libertatem *immunem à*
coactione; & postquam Janfenium usur-
pato Scholasticorum præsidio expoliavi,
ad hunc modum responsum mearum
seriem absolvi: *Ex dictis manifeste de-*
prehenditur aut dolus, aut oscitantia Jan-
seniarum in captando sibi patrocinio ve-
terum Scholasticorum. Quod vero atti-
net ad verba Janfenii eodem lib. 6. cap.
35. totus ibidem est, ut ex Augustino
evincent actum voluntatis deliberatæ ne-
cessarium esse in potestate, & dominio
ejusdem voluntatis, quoniam juxta Au-
gustinum, nihil tam est in nostra potesta-
te, *quam ipsa voluntas*, & illud omnino
liberum est, *quod cum volumus facimus.*
Vide Janfenium pag. 716. & seq. Nos
autem eodem cap. 3. pag. 184. hæc Jan-
senii argumenta exscripsimus, & sequen-
ti pagina cuncta dissolvimus, contra ex
Augustino demonstrantes, nulla ratione
motum voluntatis esse culpabilem, si ex
necessitate eveniat, ac docentes quo sensu
intelligendus sit S. Pater adversus Mani-
chæos, & quo sensu adversus Pelagia-
nos decertans. Ex eo itaque tertio ca-
pite, prænotationi suæ comparato, pote-
rit rursus Anonymus nostrum à Janse-
nio discrimen, suamque in calumniando
turbulentam præcipitemque inconside-
rantiamprehendere.

IV. Pergens Anonymus investigare
Janfenii sensum, ait ab illo nequaquam
rejici „indifferentiam contradictionis,
sive potestatem agendi & non agendi ad
„libitum voluntatis, „ productis ad id
comonstrandum verbis Janfenii ex præ-
citato capite 35. & ex cap. 37. ac 38.
libri 6. de Gratia Christi Salvatoris.

4. Janfenius
juxta adver-
sariam non
rejecit con-
tradictionis
indifferentiam.
Janf. Red.
pag. 56.

Verum admittit Janfenius, ac simul
non admittit *potestatem agendi, & non*
agendi; quoniam, ut nuper dicebamus,
illud in sensu Janfenii est in potestate vo-
luntatis, quod cum volumus, facimus,
etiamsi necessario velimus. Id affirmat
Anonymus proximo num. 5. & colligi-
tur ex hoc n. 4. verbisque Janfenii ab
Anonymo recitatis. In primo enim te-
stimonio ait Janfenius nullum esse *detri-*
mentum libertatis, etsi voluntas necessa-
rio & *immutabiliter velit*: in altero in-
quit, ubicunque est voluntas, adesse mo-
dum libertatis, *sive contingenter agat,*
sive necessario: in tertio addit volunta-
tem actus sui dominam esse, *quantum-*
cunque aliquid immutabiliter, necessario-
que velit. Hæc tandem nihil sunt aliud,
quam potestatem voluntatis pro sola
spontaneitate usurpare, ut evincunt etiam
loca à nobis præmissa §. 3. num. 2. At
ego ad refutandas technas omnes Janse-
nianas demonstravi diversa ratione vo-
luntatem protendere in finem ultimum;
diversa autem ratione eligere media; &
aliter loquendum de voluntate *ut na-*
tura est, aliter vero ut est *liber ad*
faciendum & non faciendum animi mo-
tus, necessitatemque voluntatis inve-
niri in naturali instinctu, quo fertur
in finem, sed in electione mediorum, in
qua proprie relucet libertas, admitten-
dam esse libertatem oppositam necessita-
ti. Vide tom. 3. pagina 185. Vitavi
ergo ambiguitatem omnem, qua Janse-
nius errorem involvit suum, & jure in
convictiorem quartam quoque ejus præ-
notationem obtendam.

V. Ex Janfenianis verbis infert Ano-
nymus, Janfenium quando voces istas
usurpat, *quod voluntas possit ad libitum*
agere, & non agere, quod sit domina sua-
rum actionum, quod habeat quodam sensu
indifferentiam contradictionis, quod se
ipsam moveat & determinet ad agendum,
&c. nil aliud asserere, quam volunta-
tem velle cum advertentia & reflexione:
licet ab eo volendo nullatenus possit absti-
nere; ideoque solam *coactionem*, quæ ra-
tionis advertentiam excludit, repugnare
libertati, *necessitatem vero simplicem &*
voluntariam vere cum libertate subsi-
stere.

Bene

Cui & acer-
rime contra-
dicit Author.

Bene habet: nequeunt ergo, nisi per summam calumniam, tanquam Janfeniani traduci, qui negant *libertatem à coactione esse veram libertatem, quæ requiritur ad merendum & demerendum*: & qui docent *necessitatem evertere essentiam liberi arbitrii, quatenus liberum arbitrium est*; sicuti ego præstati tom. 3. pag. 175. & seq. ne loca alia commemorem: ideoque & quinta Anonymi prænotatio fidem nostram testatur, calumniam ipsius aggravat, dictæ cuncta dispellit.

6.
Systema
duarum de-
lectationum
à Janse-
nio ami-
cum, & tri-
dent: con-
trarium vel-
licat adver-
sarius.
Janf. Red.
pag. 58.

VI. Prosequitur num. 6. Anonymus animadvertere, quod Janfenius, dum asserit voluntatem *posse dissentire si velit*, id affirmat, *non quod revera voluntas polleat dissentendi potentia, sed quod dissentiret si vellet, cum tamen velle dissentire non possit*. Ait hoc Tridentinæ Synodo adversari: nihil enim fingi potest absurdius, quam Concilium adversus hæreticos definiisse, voluntatem *posse velle dissentire, si velit dissentire*. Neque enim Lutherani & Calvinistæ negabant voluntatem posse velle, quando vult. At adulterina Janfenii interpretatio in ea Concilii verba, *posse dissentire si velit*, mirifice congruit duarum delectationum systemati; in quo voluntas consentiens delectationi alteram gradibus superanti, nequit profecto intelligi quomodo possit velle ei dissentire.

Hæc insimu-
latio expli-
catione,
etiam Tho-
mistis usi-
ta, diffatur.

Hæc semel, iterum, ac tertio audivimus: atque hinc eandem, quam supra, consecutionem deducimus, Janfenismi calumniosissime insinulari Theologos negantes voluntatem necessario velle, & necessario assentiri delectationi, quæ gradibus alteram vincit. Nos contra contendimus nullam delectationem *inijcere vinculum libertati, nisi sit delectatio summi boni manifestati per lumen gloriæ, aut boni in communi, extra quod divagari nequit voluntatis instinctus*. Ita scripsimus lib. 17. cap. 1. Affirmamus itaque in voluntate, quando vult, esse potestatem nolendi. De Concilio itidem Tridentino scripsimus lib. 14. cap. 11. *Cum hæretici ex promotione Dei & doctrina de gratia per se efficaci mala consecutione inferrent liberum arbitrium non cooperari Deo moventi; definit Synodus*

Tom. 3. pag.
204. & 127.

Tridentina præmoveri utique & excitari, sed liberum arbitrium non rapi necessitate, sed etiam motum posse dissentire si velit: quibus verbis à Dei excitatione, & à voluntate auxilio efficaci præmoti apertissime sejunctimur necessitatem. Verum tamen est, quod Theologi oppugnant gratiam per se efficacem, utuntur adversus eos eadem definitione Tridentini; ac Thomistæ communiter respondent, non posse voluntatem cum ipsa præmotione efficaci conjungere dissentium, cum impossibile sit voluntatem simul velle & nolle: at non proinde iidem Thomistæ negant *potentiam dissentendi*. Horum vero sententiam ego approbans hæc scripsi cit. capite 11. Respondeo optime exponi definitionem Tridentini Concilii per sensum compositum ac divisum. Neque enim Thomistæ docent, quod in sensu composito excitationis & motionis divinæ non sit in nobis potentia dissentendi, ut cavillantur nonnulli, sed docent tantummodo quod non possit componi dissensus cum ipsa efficaci excitatione & motione, ita ut sensus compositus & divisus appellet positionem actus, non possibilitatem. Et post pauca: Aliud est posse dissentire, aliud dissentire reapse. Dum excitamur auxilio efficaci, infallibiliter assentimur; possumus tamen non assentiri. En Augustinenses, quorum nos minimi sumus, agnoscetes cum gratia efficaci, & cum delectatione victrici *veram dissentendi potentiam*, atque cum Thomistis, non cum Janfenio, exponentes Tridentini Concilii decreta.

VII. Superius dicta Anonymus summam colligit, inferens ab errore tertiæ propositionis eos non esse alienos, qui ajunt: „Voluntatem non posse dissentire illi delectationi, quæ gradibus alteram superat; si enim non possit dissentire delectationi gradibus præponderanti, libera non est libertate à necessitate.

Spectavimus satis *le refrain de la balade*. Inde. Qui ergo ajunt voluntatem posse dissentire præponderanti delectationi, judice Anonymo, iniquissime appellantur Janfeniani.

7.
Ultima illa
latio adver-
sarii.
Janf. Red.
pag. 60.

Refutatur
proprio ejus
judicio.

§. XII.

Ad Anonymi prenotata in quartam Jansenii propositionem.

S U M M A R I U M.

1. Membra duo propositionis 4tæ Jansenii quæ censurâ notentur.
Ostenditur ex auctoribus, etiam contrariis, Semipelagianos admisisse gratiam illuminationis, non autem inspirationis.
2. Hanc sententiam adversarius, tanquam temerariam, rejicit.

Respondetur pluribus ad censuram istam.

3. Rejctis Jansenistarum effugiis systema delectionum, ut iis amicis, denuo inculcat adversarius.

Ostenditur ex scriptis Authoris plenissima à Jansenismo differentia.

I. IN quarta Jansenii propositione duæ sunt partes. 1. *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatē ad singulos actus, etiam ad initium fidei.* 2. *Et in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare.* Cum hæc propositio damnata sit, tanquam falsa & hæretica, Anonymus num. 1. affirmat juxta communem Theologorum sententiam falsitatis nota affici priorem partem, & nota hæreseos posteriorem.

Ostenditur ex Auctoribus, etiam contrariis, Semipelagianos admisisse gratiam illuminationis, non verò inspirationis. Tom. 3. pag. 164.

Vide Gonz. pag. 162.

Serry tom. 2. pag. 569.

Gonet tom. 4. pag. 17.

Sententia nostra est, *Semipelagianos ad initium fidei admisisse gratiam illuminationis, etiam interioris, at non gratiam, quæ ad illuminationem mentis addit inspirationem dilectionis per subministrationem Spiritus Sancti; & hanc sententiam nos demonstrasse arbitramur invictissimis monumentis.* Quæ si Anonymo videantur infirma, ea diluat, solvatque. Quod essi fecerit, convincitur tamen auctoritate illustrium Scriptorum, hanc nostram communi Theologorum sententiæ non adversari. Ac primo ostendimus lib. 14. cap. 5. gratiam internæ illuminationis neque à Pelagianis in postremo statu fuisse rejectam, laudatis Joanne Gonzales controversia 4. de auxiliis art. 6. Lovanienſi & Duacenſi Academia, cæterisque permultis. Deinde auctor Scholæ Thomistica vindicata, animad. 29. affirmat in eadem sententia steterisse Thomam de Lemos, Didacum Alvarez, aliosque primæ notæ Scholæ Thomistica Professores, nec non Censores selectos in celeberrimis Congregationibus de Auxiliis. Insuper Joannes Baptista Gonet disput. 2. de Grat. art. 3. demonstrat, aliquos saltem Semipelagianos ad initium fidei & bonæ voluntatis necessariam putasse indifferentem gratiam, quæ ab hu-
R. P. Bertz Theol. Tom. X.

mana voluntate determinationem expectaret, laudans pro eadem sententia Franciscum Macedo, qui idem tradidit in libro inscripto, *Mens divinitus inspirata*, art. 5. Steterunt insuper in eadem opinione Salmanticenses, Contensonus, Piccinardus, Massoulié: de quibus præcatus auctor *Scholæ Thomistica Vindicata* anim. 26. Nec hujus sententiæ infirma sunt argumenta, quod Semipelagiani eam tantum gratiam denegarent, ex qua arbitrabantur consequi libertatis exitium, & quod S. Prosper adversus illos pugnaverit pro gratia excitante bonam voluntatem, ut vidimus lib. 15. cap. 5. Me non latet Honoratum Tournely in proposit. 4. Jansenii vehementer optare, ut Franciscus Macedo suam retractasset sententiam, sicuti retractasse dicitur Gonetus in editione Lugdunensi ann. 1681. Sed nunquid propterea Gonet sententiam priorem in Jansenio damnatam asseruit? Nunquid ab ea recesserunt complures alii hætenus recensiti? Præterea Gonetus in *Manuali* editionis Lugduni prædicti anni 1681. priorem sententiam utique retractasse videtur, prout animadvertit Tournelius; sed simul cum *Manuali*, eodem anno 1681. iisdemque Lugdunensibus typis curavit ut iterum imprimeretur *Clypeus*, continens ampliores Theologicarum disquisitionum tractatus: ibique tom. IV. pag. 18. num. item 18. asseritur Semipelagianos, non quidem omnes, sed tamen aliquos revera ad initium fidei admisisse interiorem gratiam illuminantem, & moraliter excitantem, & quæ nutum & determinationem voluntatis expectaret: atque hæc eadem est sententia nostra, nec non Dionysii Petavii. Sententia vero Gonetii ad hunc modum exposita traditur etiam in *Manuali* posteriorum editionum, ut constet ex Veneta anni 1691. pag. 423. ac
N Pata-

Vide Salmant. tom. 5. de Grat. pag. 59. Contenson. tom. 5. pag. 337. edit. Lugd. Piccinardum tom. 2. pag. 71. Eandem sententiam tractat de doctrina Augustini verſus asseruit Lemos tom. 1. Panopliæ. pag. 100.

Patavina anni 1704. pag. 418. At quoniam de Tournelio incidit mentio; ex ipsomet evidenter demonstrabo, valde esse probabile Semipelagianos ad initium fidei admisisse interiorem gratiam *supernae illustrationis*. Calcans enim Tournelius vestigia Stephani Dechamps, de quo dixi nonnulla superius ad 1. Anonymi art. n. 2. ac pertractans de Gratia Adami q. 2. pag. Ven. edit. 25. tanquam rem in Augustino exploratissimam statuit, adjutorium *sine quo non* Adamo collatum, seu gratiam sufficientem & possibilitatis in sola mentis illuminatione situm fuisse, secundam suae conclusionis probationem his verbis absolvens: „In „mente igitur S. Doctoris gratia inno- „centis naturae solam includebat mentis „illustrationem, cui pro praesenti statu „semper opponit gratiam voluntatis. „Audiatur modo Petavius, qui de Haer. Pelag. cap. 9. num. 12. demonstrat *internam revelationem*, qua Dei voluntas innotescit, sed non inflammatur voluntas, revocandam esse ad legem forinsecus insonantem. „Nam etsi Semipelagiani (*inquit*) gratiam Christi non in „sola externa legis propositione, sed in „interna voluntatis excitatione, verum „metaphorica & morali positam putarent, ut eruditiores Theologi fatentur, „praeter paucos illos, qui consensu majoris partis exploduntur; nihilominus „eos Prosper queritur in Carmine de „ingratis, nullas alias gratiae Christi „mandasse partes, quam doctoris, monitoris, ac forinsecus insonantis. „Idem nos de Semipelagianis scripsisse apparet ex tom. 3. pag. 164. Jamvero ita ratiocinamur. Semipelagiani admisserunt internam revelationem, atque illustrationem mentis, qua voluntas moraliter, & metaphorice excitaretur: hanc propositionem, teste Cl. Petavio, tradunt *eruditiores Theologi, praeter paucos illos, qui consensu majoris partis exploduntur*. Atqui interna revelatio, & illustratio mentis est auxilium *sine quo non*, collatum Adamo: haec propositio est Dechampsii, Tournely, aliorumque recentiorum. Ergo Semipelagiani non denegarunt necessarium esse ad initium fidei auxilium *sine quo non*, collatum Adamo. Ut ut sit de hac facti quaestione; manifestum est sententiam nostram de gratia interioris illustrationis, sed non voluntatis, à Semipelagianis non denegata, traditam fuisse à Petavio, invicte propugnari, & ab omni censura esse prorsus immunem.

Petav. tom. 3.
pag. 640.

2.
Rejicit adver. II. Ait Anonymus, nonnullos alios,

licet numero paucissimos, velle priorem sarius tantam partem Jansenianae propositionis nulla quam temerariam antedictam sententiam. quoniam Summus Pontifex notae haereseos addendo notam falsitatis, *quae in 61. censura aliarum propositionum omissa est*, aperte innuit hanc notam cadere in primum propositionis membrum. Praeterea inquirunt iidem Theologi, quaestionem illam, an Semipelagiani necessitatem gratiae ad singulos actus, etiam ad fidei initium, admitterent, ita ad factum pertinere, ut etiam spectet ad dogma. Nam si Jansenianus quis contendat, quod talis gratiae necessitas revera à Semipelagianis fuerit admissa, sequi videtur eos in hoc esse haereticos, quod admisserint talem gratiam, cui posset voluntas obistere vel obtemperare: quae est haeresis proscripta in altero membro quartae propositionis. Quidam alii Semipelagianos in classes duas dividentes fatentur unam, non alteram admisisse necessitatem gratiae ad fidei initium; sed horum quoque opinionem alii censent esse explodendam, cum & Jansenius illam Semipelagianorum distinctionem tradiderit. Haec Anonymus.

Diximus sententiam nostram Semipelagianos omnes admisisse ad initium fidei gratiam duntaxat supernae illuminationis, quae sola cum non sit vera illa gratia, quam Augustinus adversus Pelagianos propugnavit, consequens est Semipelagianos ad initium fidei veram Christi gratiam non admisisse. Quare nos primam quoque Jansenianae propositionis partem *falsum* diximus tom. 3. pag. 166. & 221. Ceterum qui ajunt Semipelagianos admisisse gratiam à libero arbitrio pendulam, quaecunque gratia ea sit, sive intellectus, sive voluntatis, sive utriusque, nullatenus frivolis hisce Anonymi notationibus refelluntur. Nam ad 1. respondebunt non esse paucissimos illos Theologos, sed permultos, ac praclarissimos, ut constat ex num. praecedenti, & ex tom. 3. de Theol. Disc. pag. 161. Potest autem utraque nota *haereseos*, & *falsitatis* convenire uni eidemque parti: ut constat ex quinta propositione, in cuius censura nota falsitatis minime omititur, quidquid affirmet Anonymus immemor eorum, quae scripserat pag. 6. Attamen neque nos primam illam conjecturam praetermisimus, sed eam produximus octavo argumento in eodem vol. 3. pag. 163. Ad 2. reponent, eam consecutionem, quae infertur in systemate Janseniano, in quae è medio tollitur

Responsio-
nes plures ad
hanc adver-
sarii censu-
ram.

tur potestas ac libertas utendi & abuti adjutorio gratiae, & adstruitur sola gratia inferens necessitatem, non inferri ex sententia Catholicorum, qui pro libertate indifferentiae, & pro gratia sufficiente & efficaci distincta à sufficiente, adversus Jansenianos decertant. Ad 3. evidens est à me quoque prænотatam fuisse pag. 161. illam distinctionem Semipelagianorum traditam à Jansenio lib. 7. H. P. cap. 2. & Jansenium refutatum fuisse pag. 164. ejusdem vol. 13. Nihilo minus qui contendunt Semipelagianos non denegasse ad fidei initia gratiae indifferentis necessitatem, respondebunt se à Jansenio discrepare, quod non inter damnatas hæreses, sed inter fidei dogmata recenseant *libertatem indifferentiae*.

3. III. Prætermisissis Anonymus quæstionibus ad historiam spectantibus, quas ad fidem directe non pertinere fatetur, inquit rem esse certissimam & indubitatam, hæresim in quarta Jansenii positione cubantem hanc esse, *quod divina gratia talis sit, cui humana voluntas resistere, vel obtemperare non possit*. Et quamquam id ex prænotationibus alijs perspicuum sit, idem tamen uberiori explicatione demonstratur advertit primo eandem quartam propositionem ex eo principio manare, quod *voluntas eo semper necessario & immutabiliter rapiatur, quo eam trahit major voluptas*; iisdem repetitis, quæ jam singulatim produximus, & expendimus. Addit vero num. 4. pag. 64. Jansenii discipulos post Innocentii X. constitutionem, quartam, sicut & cæteras propositiones, simulate rejicere, fatentes posse quidem humanam voluntatem divinæ gratiæ obtemperare, aut resistere; verum id asserere adjecta semper conditione, *si velit*; quæ ignorantibus Jansenianorum mysteria fucum facit; propterea quod *in circumstantiis, in quibus voluntas reperitur*, id est sub pondere robustioris concupiscentiæ, *nullo pacto velle possit*. Monet insuper fidem non adhibendam esse Jansenio, ubi ait hominem posse gratiæ inferiori obtemperare, & gratiæ quæ cupiditati prædominatur resistere, aut *per solam liberi arbitrii flexibilem facultatem*, aut paulo propinquius *per fidem*, vel multo plenius, propinquiusque *per charitatem*, ut dixerat art. 2. Num. 5. siquidem hæc omnia minime ad veram libertatem constituendam sufficiant. Cum enim in Janseniano systemate cupiditas, quæ in nobis remanet tanquam pondus ad peccandum, non possit vincere superior.

R. P. Berti Theol. Tom. X.

rem gratiæ delectationem oppositam, à peccato retrahentem, & ad bonum invincibiliter determinantem; consequens est, quod humana voluntas sub illa minus robusta cupiditate nequeat divinæ gratiæ resistere: atque his effugijs perperam conari Jansenium, ut sese à Tridentino anathemate possit subducere. Advertit quoque pag. 67. num. 7. ut suos ostendat errores Jansenium se induere *lavra Thomistica*, & adhibere *sensus compositi & sensus divisi distinctionem*; sed Thomistis, verbis, non re consentire: cum hi sub gratia efficaci *veram potentiam* resistendi cum cæteris Orthodoxis admittant, quam potentiam veram, ac proprie dictam Jansenius rejicit; ideoque affirmans posse hominem resistere gratiæ efficaci *in sensu diviso*, id asserit prædictarum subsidio æquivocationum, *quæ in famoso duarum delectationum indeliberatarum, & pro gradu superioritate invincibilium principio perfecte coherent*. Hæc Anonymus de quarta Jansenii propositione ad paginam usque 69.

Manifestissimum est eadem ab Anonymo semper repeti: quod tamen absque ullo fallidio, & maximâ animi jucunditate excipimus; quoniam nil nobis acceptum magis, quam si universa Jansenianorum effugia detegantur: quibus scripta opponentes nostra referre possumus solemniorē de adversario triumphum. Hæresis itaque Janseniana in quarta propositione est, *quod humana voluntas divinæ gratiæ resistere, & obtemperare non possit*, nempe quod necessario robustiori obsequatur delectationi. At nos scripsimus tom. 3. pag. 203. aliisque in locis, quorum nonnulla præmonstravimus ad præced. propositionem 6.; nec superiori delectatione concupiscentiæ, nec robustiori delectatione gratiæ *injici vinculum necessitatis*; ac Tridentinam Synodum definire, quod liberum arbitrium motum & excitatum gratia efficaci *non rapiatur necessitate*, sed possit dissentire si velit. Quartam igitur propositionem, sensumque ejus legitimum reprobavi. Quid? An non in quartam Jansenii propositionem hæc prænuntiavi, „Quod vero Massi-
„liensium error situs non fuerit in hoc,
„quod homo lapsus possit cum adju-
„torio gratiæ credere, sit tamen in po-
„testate arbitrii non credere, tam fal-
„sum est, quam est falsum non perti-
„nere ad liberum arbitrium potestatem
„agendi vel non agendi, & libertatem
„A NECESSITATE? „Poteratne sen-
sus

Ex Authoris
scriptis ple-
nissima à
Jansenio dis-
crepantia
ostenditur.

Tom. 3. pag.
221.

sus Jansenii, ab ipso Anonymo expositus, verbis magis expressis refelli? Quod Anonymus addit de Jansenianorum calliditate latente in ea conditione, *si velit*, qua in transfennam inducuntur ignorantes Jansenianæ hæreseos mysteria; evidens itidem est, à me calliditatem ipsam præmonstratam fuisse in præfat. ad librum 17. in qua de Jansenii discipulis hæc litteris tradidi:

Tom. 3. pag. 199. *Abhorrent illorum plurimi etiam à necessitatis vocabulo, affirmantes necessitatem ac libertatem pugnare invicem: at necessitatem naturalem, & necessitatem inclinationis distinguunt, autumantes nihil esse naturali necessitate alligatum, si in illud voluntas propendeat.* Hanc vero Jansenianam doctrinam annon execratus sum lib. 14. cap. 5. prop. 4. ita scribens. „Hæc est communis liberi „arbitrii notio, ut sit potestas animi „libera ad faciendum, vel non facien- „dum; unde jure ac merito damnata est „Janseniana propositio, quod ad me- „rendum, vel demerendum in hoc sta- „tu non requiritur libertas indifferen- „tiæ, dummodo arbitrium sponte & „voluntarie velit, ita ut libertas cum „necessitate consistat? „Annon cuncta Jansenii effugia, innixa conditioni istiusmodi, *dummodo velit*, lib. 16. cap. 2. pag. 174. & cap. 3. pag. 184. in medium attuli, diligenterque contrivi? Et nos ergo Jansenianæ hæreseos arcana novimus: nec novimus tantum; refutavimus quoque & disjecimus: & quamvis minimi simus Augustinensium universorum; non tamen indigemus præstantissimi hujus Anonymi singulari doctrina ad hæreses discernendas. Præterea nos non tantum facultatem arbitrii *flexibilem*, ac potestatem *à fide*, & *à gratia habituali* collatam adversus novantes tradidimus, verum & potestatem resistendi gratiæ, tametsi *prævalent carnalis delectatio*; prout ostendimus ad prænotata Anonymi in prop.

2. num. 5. & 6. ideoque à Jansenianis hoc etiam in capite sumus alienissimi. Insuper distinctionem *sensus compositi ac divisi* explicavimus lib. 4. cap. 13. quatenus sub prædeterminatione persistit libera *potestas ad oppositum*, non autem ut traditur à Novatoribus, asserentibus non remanere *sub efficaci* Tom. 1. pag. 237. & 242. *decreto libertatem indifferentiæ, quod jure damnatum est à Tridentino* scilicet 6. can. 4. Et lib. 14. cap. 11. ad hunc modum loquimur: „Respondeo optime Tom. 3. pag. 126. „exponi definitionem Tridentini Con- „cilii per sensum compositum ac divi- „sum. Neque enim Thomistæ docent „quod in sensu composito excitationis „& motionis divinæ non sit in nobis „potentia dissentendi, ut cavillantur „nonnulli; sed docent tantum, quod „non possit componi dissensus cum ip- „sa efficaci excitatione & motione, ita „ut sensus compositus & divinus ap- „pellet positionem actus, non possibi- „litem. „Distinctionem ergo *sensus compositi & divisi*, prout traditur à Thomistis salva libertate indifferentiæ, non ut adhibetur à Jansenio eadem libertate sublata, admittimus ac propugnamus: atque hoc etiam nomine à Jansenianis discedimus. Quantum denique spectat ad systema duarum delectationum; constat ex annotationibus XIV. ad primum Anonymi articulum, aliisque VII. ad art. 4. præcedentem, à nobis *veram ad oppositum potestatem* agnosci, etiam *sub delectatione, quæ gradibus alteram superat*; & consequenter nullus à Jansenianis characteribus ab adversario delineatis in Augustiniano systemate adinvenitur; sed oppositis omnino, insignibusque notis istud præfulget: & quot Anonymus apices in Jansenium hæcenus exaravit, sunt totidem argumenta ad ipsius criminationes redarguendas.

§. XIII.

Ad prænotationes Anonymi in quintam Jansenii propositionem.

S U M M A R I U M.

2. Judicium adversarii de 5ta propositione Jansenii.

Consentit Author adversario per omnia, excepto falso quodam, quo laborare videtur, supposito.

2. Sententiam Jansenii de morte Christi ex eodem, quo adversarius, loco perstringit Author.

3. Adversarius convincit Jansenium verbis propriis.

Iisdem, & pluribus aliis etiam Author.

4. Adversarius inter alia carpit Jansenium de delectatione victrici, tanquam fonte 5tæ propositionis.

Sententia Authoris & propositionem, & originem ejus refellit.

5. Male explicant Jansenium Janseniani.

Quam explicationem directe rejicit Author in scriptis suis.

6. Infert advers. sensum propositionis contra explicationem Jansenianorum.

Quam & ab Authore rejici ipsemet agnoscit.

7. Præcludit adversarius aliud effugium Jansenisti ex ipso Jansenio.

Quod & Author efficacius, quam alii quidam, etiam Catholici, præstuit.

8. Octo notæ ultiores adversarii in Jansenium. Quæ omnes potius pro Authore, quam contra eum, militant.

9. Quæ advers. recoquit de delectatione victrici, tum ratione, tum autoritate adversario minime favente, refutantur.

10. Ultima adversarii ex Gravefsono censura in systema delectationum.

Ex eodem Gravefsono dispungitur.

1. Judicium adversarii de 5ta propositione Jansenii.

Jans. red. pag. 69 art. 6.

I. AD postremam Jansenii propositionem progrediens Anonymus præmittit in hoc omnes consentire, quod Christus Prædestinatorum Redemptor his *gratias efficaces* meruerit, quibus vitam assequantur æternam: Jansenium vero post Calvinum ad solos electos Redemptionis nomen limitando, docuisse Christum mortuum *pro salute duntaxat Prædestinatorum*, & tanquam Semipelagianos traduxisse, qui dixerint Christum pro universis hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse; ut habetur prop. 5. „Semipelagianum est „dicere Christum pro omnibus omnino „hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse. „ Ait ergo falsam temerariam & scandalosam esse hanc propositionem, quatenus redarguit communem sententiam Orthodoxorum, affirmantium Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, tanquam id foret Semipelagianorum assertum; impiam vero, blasphemam, contumeliosam, derogantem divinæ pietati, & hæreticam, quatenus enuntiat Christum duntaxat pro salute Prædestinatorum esse mortuum. Itaque hinc infert tenendum esse, tanquam fidei dogma inconcussum, quod Christus „non pro prædestinatorum duntaxat, sed etiam pro „nullorum saltem reproborum salute, mortem subierit: & quamvis Summus Pontifex constitutione sua non definierit, „Utrum Christus pro omnibus

„omnino hominibus sit mortuus; „asserere tamen communiter Theologos, esse de fide quod Christus mortuus sit pro omnibus fidelibus, qui per baptismum gratiam regenerationis acceperunt, imo plurimos censere, quod certum sit certitudine fidei Christum mortuum esse pro omnibus hominibus nullo excepto, pro reprobis etiam infidelibus, qui nihil unquam audierunt de Christo, necnon pro parvulis in utero materno morientibus: quamvis nonnulli Theologi numero paucissimi, & quorum sententia ab aliis rejicitur, & firmioribus momentis convellitur, docuerint *Christum pro salute parvulorum in utero materno morientium non esse mortuum*. Hæc Anonymus.

De censura, qua delator ait quintam Jansenianam propositionem fuisse ab Apostolica Sede reprobata, nihil est quod modo reponam. Censuram enim illam omni æquitate latam fuisse demonstravi lib. 17. cap. 3. & lib. 28. cap. 9. atque hinc etiam colligitur, quam præcipiti, & iniquo judicio Jansenianis accensæ. In cætera Anonymi verba aliquid leviori calamo animadvertam. Ac primum Christum promeruisse Prædestinatis singulis *gratias efficaces*, quibus perveniant ad regnum, si *efficaces gratias* intelligas, quæ ex absoluto Dei beneplacito, non ex præscientia in actum certissime erumpunt; non omnes consentient,

sentient, quod huiusmodi gratiae sint admittendae, atque à Medistis omnibus rejicientur. At quoniam à nobis propugnantur; sinamus hominem de his quidquid ei libet proferre. Ad sequentia quod spectat, & nos firmissimè profite-mur Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse. Id praelaudatis in locis demonstravimus ex Apostolo scribente 2. ad Corinth. 5. *Unus pro omnibus mortuus est.* 1. ad Timoth. 2. *Dedit Redemptionem semetipsum pro omnibus,* & cap. 4. *Salvator est omnium hominum:* ex Tridentino Concilio sess. 6. cap. 3. *Ille pro omnibus mortuus est:* ex universa Traditione Patrum, unde collegimus testimonia complura Irenaei, Clementis Alexandrini, Athanasii, Cyrilli, Gregorii Nazianzeni, Optati Milevitani, Ambrosii, Augustini, Leonis Magni, Prosperi, aliorumque. Qui sunt ergo si Theologi, qui adversus tam expressam divinarum Scripturarum auctoritatem, plenissimamque traditionem asserere audent *Christum non esse mortuum pro omnibus?* Si qui sunt, his Augustinen-ses unanimiter adversantur. Pro parvulis quoque in utero matrum decedentibus mortuum esse Christum Redemptorem universorum, omni proculdubio credimus & profite-mur: atque ea praesertim ratione, confirmata lib. 13. cap. 1. testimoniis Apostoli & Augustini ostendimus contrahi ab omnibus parvulis originale peccatum, quoniam *pro omnibus mortuus est Christus.* Vide tom. 3. pag. 9. Vereor tamen, quin Anonymus existimaverit Theologos illos asserere Christum non esse mortuum pro parvulis materno in utero decedentibus, qui negant conferri iisdem parvulis auxilia sufficientia; nam revera pag. 243. Gabrieli Vasquez gratiam iisdem infantibus deneganti audacter imponit, quod etiam opinatus sit, *pro illis mortuum non esse Christum:* quam in Vasquium calumniam à nobis sublatam invenies §. VI. num. 11.

2. II. Nil aliud num. 2. in *Jansenismo* Sententiam Redivivo legimus, nisi à Jansenio lib. 3. de Grat. Christi Salvat. cap. 21. *beneficium mortis Christi ad solos Praedestinos restringi.* Verum negantne id Augustinen-ses Theologi? Nequaquam. Libro enim 17. de Theol. discipl. cap. 3. legitur: *scripsit Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 21.* „Omnibus illis, pro quibus Christus sanguinem fudit, & quatenus pro eis fudit, etiam sufficiens „auxilium donari, quo non solum possint, sed etiam reipsa velint, & faciant „id, quod ab iis volendum & faciendum

esse decrevit. Non ergo si Jansenio fides habenda est, obtulit Salvator noster Jesus Christus divini sanguinis pretium pro iis, qui efficaci gratia privantur. Videsne à nobis Jansenianam propositionem ipsomet in loco, in quo eam deprehendit Anonymus, praemonstratam?

III. Animadvertit praeterea Anonymus, Jansenium eo loci errorem suum aliis verbis adstruere, dum ait de Augustino: „Nullo modo principis ejus consentaneum est, ut Christus Dominus „vel pro infidelibus in infidelitate morientibus, vel pro iustorum non perfectantium aeterna salute mortuus esse, „sanguinem fudisse, semetipsum Redemptionem dedisse, Patrem orasse sentiat.

Haec quoque à nobis praenotata fuerant, eademque omnino verba, imo & alia produximus citato cap. 3. eademque pagina 222. ad evincendum quinquam propositionem in Jansenii libro inveniri. Non ergo fraude veritatem abscondere, nec Jansenianam haeresim renovare studuimus.

IV. Suscipit Anonymus patrocinium Augustini, subjiciens: „Quam injuriosa sit Augustino doctrina haec, quae Ipsi calumniose imputatur, nemonon videt. „Addit etiam Christo contumeliosam, & divinae pietati derogantem esse. Observat Jansenium eo extulisse hujusce doctrinae impietatem, ut cit. loc. scripserit, *Christum juxta sanctissimum Doctorem tam deprecatum fuisse pro aeterna liberatione reproborum, quam pro salute diaboli.* Ait exitialem illum errorem manare ex quo *nulla alia sit operandi gratia, quam delectatio vitrix:* ex quo enim delectatio, quae praevalet, semper necessario, ac invincibiliter suum habeat effectum, sequitur Dei mandata, & perseverantiam in justitia esse impossibilem iis omnibus, qui deficiunt. Si enim iis omnibus, qui non perseverant, impossibilis sit perseverantia; Christus noluit ipsis aeternam salutem possibilem reddi, noluitque ad istos mortem, sanguinem, redemptionem, & propitiationem suam dilatar.

Anonymo primum gratias rependimus, quod Jansenii doctrinam dixerit injuriosam Augustino; quamquam auxiliis ac defensoribus istis ille non egeat, pro quo filii, & discipuli collatis viribus certant. Nos quidem Augustinum Jansenio

3. Adversarius convincit, Jansenium verbis propriis. Jans. Rediv. ead. pag. 71. & seq.

Ex iisdem, & alijs etiam Author. Jans. Rediv. pag. 72.

4. Adversarius carpit Jansenium inter alia de delectatione vitrici, tantum sone 5ta propositionis.

Authoris sententia & propositionem, & originem ejus refellit.

nio adversari demonstravimus in *Antithesi* ad quintam Janſenianam eodem lib. 17. cap. 3. De eadem propositione tom. 3. pag. 224. scripsimus: „Derogat „divinae miſericordiae, extenuat pretium „ſanguinis Chriſti, magnum Redemptionis „nis opus imminuit, & Salvatoris meritum, cruciatus, obedientiam, orationem & vulnera parvipendit. „Quantum vero ad reliqua pertinet; de ſystemate duarum delectationum non ſemel pertractavimus, & oſtendimus à nobis rejici delectationes *invincibiles*, & ad agendum *neceſſitate* impellentes. Itaque & principium, unde fuit theſis quinta Janſeniana, reſellimus. Cæterum ſententiâ noſtrâ ſunt nonnulli, quibus occulto Dei judicio non tantum denegatur *delectatio victrix*, & *finalis perfeverantia*, verum etiam auxilium *ſufficiens*; cujus generis ſunt obduratorum quidam, & parvulis maternis in utero decedentes: & nihilominus pro iis quoque mortuus eſt Redemptor hominum univerſorum. Demonstravimus enim §. 6. actua-lem collationem auxiliorum ad peculiarem Dei providentiam, non ad univerſalem communemque redemptionem, ſpectare. Specialiſſimum quoque *Perfeverantiae* donum iis tantum dari, quos Deus à maſſa perditionis diſcrevit, & ad ſalutem prædeſtinavit *voluntate efficaci*, ſententia eſt Auguſtiniſum ac Thomiſtarum omnium; idque nemo unus ignorat. Et tamen ii etiam, quibus aut gratia *efficax*, aut *perfeverantia* negatur, ſervare mandata, & ſalutem conſequi poſſunt, ut oſtendimus eodem §. 6. & 4. plurimorum Theologorum auctoritate. Jure ergo contendimus in ea quæſtione, *An Chriſtus pro omnibus omnino hominibus ſubierit mortem, & pretioſum ſanguinem ſuderit*, præſcindendum eſſe à ſcholasticis controverſiis, quæ ad gratiarum distributionem, auxilia efficaciæ, & ad finalem atinent perfeverantiam: in quibus Theologi non conveniunt, etſi Chriſtum pro omnibus hominibus mortuum contra Calvinum & Janſenium fide firmiſſima, & unanimi conſenſione propugnent.

V. Anonymus ulterius animadvertit Janſenianos quosdam ad temperandam quintæ propoſitionis duritiem, fateri *Chriſtum non ſolum pro ſalute Prædeſtinatorum mortuum eſſe, ſed etiam pro temporalibus illis gratiæ donis, quibus aliqui reprobi hac in vita exornantur*. Verum allucinantur, dum hoc effugio à Janſenii doctrina putant ſe eſſe effugio. Neque enim diſſitetur Janſenius Chriſtum mor-

tuum eſſe ad obtinenda reprobis quædam divinæ gratiæ munera: ſed hoc diſerte docet lib. 3. de Grat. Chriſti cap. 21.

Subſcribendum Anonymo, quoties eumque non aberrat à veritate, & fatendum eſt præter temporalium gratiarum munera ad veram communemque redemptionem conſtituendam aliud requiri, id eſt, oblationem pretii pro omnibus, ſuſceptionem communis cauſæ, remediorum institutionem, & gratiæ præparationem: quod vero hæc omnia recipiantur ab iis ſingulis, pro quibus Chriſtus crucem mortemque ſubiit, falſum eſt; quoniam licet pro omnibus mortuus ſit, *non tamen omnes beneficium mortis eſus recipiunt*, ut inquit Tridentinum Concilium ſeſſ. 6. cap. 3. Porro nos de comuni illa redemptione, ad quam plura præter temporales gratias exiguntur, ſcripsimus lib. 17. cap. 4. „Chriſtus „& oravit, & mortuus eſt, quantum ad communem cauſam pertinet, „ut inſtitueret remedia, quibus omnium „hominum poſſint deleri peccata, pretium ſanguinis ſui pro omnibus offerens. Quomodo enim eſſet omnium Redemptor, Salvator, animarum Medius, & Mediator Dei, & hominum; niſi pro omnibus pretium obtuliſſet, preces ſudiſſet, remedia inſtituiſſet, necnon etiam inimicis, reprobis, obduratiſſimis paſſet, atque exhibuiſſet? Occurrunt vero in ſcriptis noſtris quamplurima alia his conſimilia, quæ opportuniore loco proferentur: hæc enim ſufficiunt ad commonſtrandum in iisdem ſcriptis characterem alium rectæ Janſeniano adverſantem.

VI. Inſert Anonymus ex dictis ſenſum quintæ propoſitionis ex mente Janſenii nullum alium eſſe, „quam quod Chriſtus pro nullius reprobi æterna ſalute mortuus ſit, non autem quod pro nulla reprobis gratia temporali obtinenda ſit mortuus; quidquid recte ment adverſarii falſo contententes, ideo damnatam eſſe propoſitionem, quia mortis Chriſti beneficium ad electorum ſalutem reſtringendo, excludit gratias temporales reprobis collatas.

Jam conſtat ex præced. num. nos in eo adverſariorum genere nequaquam comprehendi: unde nec Fulgentio Belli, nec mihi hoc Janſeniſtarum effugium, quod Chriſtus etiam reprobis temporales promeruerit gratias, in altera parte Anonymus objecit. Sunt autem in omnium Auguſtiniſum, Tho-

Quam expli-
cationem
etiam dire-
cte rejicit
Author in
ſcriptis ſuis.

Tom. 3. pag.
230.

6.
Inſert adver-
ſarius ſen-
ſum propo-
ſitionis con-
tra explica-
tionem Jan-
ſenianorum.
Janſ. Rediv.
pag 75.

Quam & ab
eodem re-
jici adverſa-
rius ipſemet
agnovit.

5.
Malè expli-
cant Janſe-
nium Janſe-
niani.
Janſ. Red. p.
73.

Thomistarumque plurium sententia nonnulli, quibus nec temporalis gratia confertur, ut sunt pueruli in matris visceribus pereuntes; pro quibus tamen mortuus est Dominus. Quare non coheret Scholarum nostrarum principiis Jansenisticum illud assertum de gratia ad tempus reprobis distributa, cujus tantum causa iidem reprobi dici possint communis redemptionis participes.

7.
Præcludit
adversarius
aliud effu-
gium Janse-
nistis ex ipso
Jansenio.
Jans. Redo.
pag. 75. &
76.

VII. Ait hoc num. 7. Jansenianos dolosa uti distinctione, ut Innocentii X. definitionem eludant. Volunt enim *Christum non pro solis prædestinatis, sed pro omnibus omnino hominibus fuisse mortuum, in quantum scilicet omnibus omnino redimendis pretium ejus sanguinis fuit sufficiens*. Demonstrat non aliter sensitse Jansenium lib. 3. de Gratia Christi. Salvat. cap. 21. At Jansenius præter sufficientiam pretii jure meritoque contendit, requiri ad Redemptionem, quod *Christus sanguinem suum obtulerit ex intentione ut omnibus profuit*: sed hanc intentionem negat ad illos extendi, quibus non confertur *delectatio superior & viatrix*, per quam infallibiliter, invincibiliter, & necessario salvantur.

Id & adver-
sarius effica-
cius, quam
alii quidam,
etiam Catho-
lici, præsti-
t.

Arbitramur nos, Theologos affirmantes Christum pro omnibus mortuum esse quantum ad magnitudinem & sufficientiam pretii non esse Jansenistarum nomine traducendos, cum id asseruerint Lovanienses & Duacenses, Thomistæ, Cardinalis de Laurea, Vasquesius, imo & S. Prosper ad objecta Gallorum, ut demonstravimus §. 6. *Sufficientiam* enim hi opponunt *applicationi*; neque denegant oblationem ejusdem pretii, piissimamque Redemptoris intentionem, ut omnibus profuit, sed negant tantummodo ipsius pretii omnibus & singulis actualem communicationem. Ad præcludenda tamen omnia Jansenistarum effugia nos lib. 17. cap. 4. diximus præter *sufficientiam* pretii admittendam quoque esse illius *exhibitionem* pro omnibus, unâ cum Redemptoris in omnes effusa, ac beneficentissima charitate. „Christum (ita legitur tom. 3. pag. 231.) pro omnibus mortuum quantum ad sufficientiam pretii, verissimum est, & constat hoc passim affirmari à Patribus, & Theologis: necesse est autem, ut præter sufficientiam pretii admittatur hujus pretii exhibitio: si enim ad redemptionem sufficeret sola pretii sufficientia, proculdubio etiam damnati & demones forent redempti. „Poterantne melius ab Augustiniano Scriptore rejici Jansenianorum effugia?

VIII. Hæc cum ita sint, reliqua Anonymi prænotata velociori gressu percurram. Num. 8. inquit Jansenianos etiam asserere „Christum pro omnibus mortuum esse quoad communitatem causæ, scilicet propter causam totius generis humani susceptam, & propter assumptam naturam omnibus communem; addunt quoque quod Christus „media quædam, & auxilia generalia toti generi humano proposuerit atque contulerit, „id est, *creationem* hominis ad beatitudinem, *legem naturæ* omnibus inditam, prædicationem Evangelii, Sacramenta per Christum instituta, &c. Num. 9. animadvertit hæc omnia ad generalem redemptionem non sufficere; cum Jansenius lib. 3. de Grat. Christi. Salvat. cap. 2. eadem docens dixerit quod nullo modo inde sequatur *sufficiens adiutorium omnibus ex tali redemptione omnium esse præparatum*. Num. 10. inquit ad hæresim quintæ propositionis ejurandam requiri, „ut Christum quisque fateatur mortuum quantum ad intentionem pretium offerendi, & quantum ad applicationem illius pretii per media, quæ redimendis reprobis vere sufficiant, ita ut Deus virtute meritum Christi aliis quam prædestinatis conferat auxilia vere sufficientia, quibus salus possit obtineri. Num. 11. pertractat de voluntate Dei antecedenti definiens, quod Theologi satis communiter hanc voluntatem *antecedentem* explicantes ajunt eam esse, „quæ fertur in objectum, non quidem quale est in ipso, sed abstrahendo à quibusdam circumstantiis; „voluntatem vero, consequentem, eam, quæ fertur in objectum, quale est in seipso omnibus circumstantiis vestitum: „Jansenium vero lib. 3. de Grat. Salv. cap. 2. referre voluntatem antecedentem ad statum *Adami ante peccatum*; ideoque posito Adami lapsu manere in Deo erga reprobos *indam quandam velleitatem, quæ non determinatur ad danda ulla sufficientia auxilia, per quæ salus ipsis fiat possibilis*. Num. 12. inquit id Jansenianæ doctrinæ mirifice coherere; nam in systemate duarum delectationum, quæ invicem coluctantur, & quarum superior gradibus alteram insuperabiliter vincit, ille tantum potest bonum agere, perseverare, & salutem æternam adipisci, qui habet gratiam cupiditati præponderantem, ideoque æterna salus illis censenda est impossibilis, qui carent gratia gradibus superiori; ac proinde noluit Christus iis obtinere auxilia ad salutem sufficientia. Num.

8.
Osto nota
ulteriores
adversarii in
Jansenium.
Jans. Red.
pag. 79.

Num. 13. monet rursus, quosdam Janse-
nii discipulos reprobus quoque concede-
re gratias parvas *cupiditate minores*: sed
quoniam in Janseniano systemate neces-
sum est sub hujusmodi gratis succum-
bere robustiori cupiditati; non sufficit
earundem gratiarum collatio ad statuen-
dam voluntatem illam antecedentem,
qua salus etiam reprobus reddatur possi-
bilis; neque harum cavillationum subsi-
dio hæresis quintæ propositionis repelli-
tur. Num. 14. addit alios Janse-
nii sectatores eatenus in Deo admittere vo-
luntatem antecedentem salvandi omnes,
quatenus tali voluntate Deus vult *quid-
quid in se bonum est & rectum*; cujus-
modi generis est salus omnium homi-
num *in se præcise considerata*: verum
sensum hunc Apostolicæ sententiæ, *Deus
vult omnes homines salvos fieri*, à vero
alienum esse, & longissime accersitum;
cum nec Janse-
nius antecedentem Dei
voluntatem ita acceptam negare potue-
rit; ac præterea istiusmodi voluntas ste-
rilis sit, & otiosa: nec dici possit Chri-
stum tali voluntate mortuum esse pro
reprobis salute. Num. denique 15.
ait Janse-
nium asserre expositiones duas
Apostolici textus traditas ab Augustino,
in quarum una explicatur *de accomodi
distributione*, quatenus Deus vult salu-
tem eorum omnium, qui revera salvan-
tur; in altera exponitur *de generibus
singulorum*, scilicet, de Judæis, gentibus,
servis, liberis, adultis, parvulis, &c. ad-
dere insuper expositionem tertiam, nem-
pe quia Deus facit, ut sancti homines sa-
lutem omnium velint, & orando peror-
pent. Verum ex his expositionibus
minime inferitur, juxta Augustinum,
Deum velle ut salvi fiant solummodo
electi; cum S. Doctor pluribus in locis
expresse doceat, Deum velle salutem
omnium omnino hominum, præsertim
lib. de Catechiz. rud. num. 52. & de Sp.
& lit. cap. 33. Christum autem pro
omnibus mortuum affirmet lib. 1. Op.
imperf. cap. 64. aliisque locis innume-
ris. Quando igitur Augustinus textum
illum Apostoli exponit de solis electis,
„loquitur de voluntate Dei absoluta &
„efficaci adversus Pelagianos, qui abso-
„lutum & efficax Dei decretum proele-
ctorum salute rejiciebant: „at voluntas
ista consequens & absoluta non excludit
voluntatem conditionatam & anteceden-
tem salvandi reprobos. Perperam ergo
Janse-
nius in patrocinium erroris sui ad-
vocat Augustinum. Hæc Anonymus.

nus censeretur eo quod scripserit Christum ^{quàm contra}
rectissime dici pro totius mundi redem- ^{cum militare}
ptione crucifixum, „propter veram hu- ^{monstratur.}
„manæ naturæ susceptionem, propter
„communem in primo homine omnium
„perditionem, propter unam omnium
„naturam, & unam omnium causam in
„veritate susceptam; „ut nos diximus
tom. 3. pag. 228. Sunt enim hæ phra-
ses ac verba S. Prosperi ad 9. objectio-
nem Gallorum, & ad primam Vincen-
tianam. Nescimus itaque cur Anony-
mus hæc inter Janse-
niana effugia recen-
seat. Imo si accuratius Janse-
nium lege-
rit lib. 3. de Grat. Christ. Salvat. 20.
percipiet allatam Prosperi explicatio-
nem à Janse-
nio refelli; quoniam Pro-
spero antiquior & doctior Augustinus
nunquam in scriptis suis fatetur pro omni-
bus, nullo excepto, se dedisse redemptio-
nem, vel crucifixum esse, vel mortuum;
atque ex hac falsa de Augustino opinio-
ne audacter procedere ad interpretatio-
nem aliam, quam traditæ à Prospero
non veretur præferre his verbis: *Hinc
genuinius, veriusque respondemus, Chri-
stum dici se dedisse redemptionem pro
omnibus, hoc est, pro universa sua Eccle-
sia toto orbe dispersa.* Amplectentes ita-
que sententiam ac verba Prosperi adver-
santur Janse-
nio, non ipsi adherent. Vi-
de Philippum Van-Waure lib. 6. pag.
432. Janse-
niani item dici nequeunt, qui
docent singulis hominibus conferri auxi-
lia quædam generalia: id siquidem tra-
dunt Thomistæ, horumque celeberrim-
us Thomas de Lemos, prout ostendi-
mus §. 6. num. 3. Enimvero quod au-
xilia supernaturalia & *intrinseca* univer-
sis hominibus actu conferantur, spectatà
antecedente Dei voluntate, & humani
generis Redemptione, scholastica est
quæstio, non fidei decretum. Fatemur,
quantum ad num. 9. attinet, requiri ad
communem redemptionem, *quod suffi-
ciens auxilium sit omnibus præparatum*,
ut recte hoc in loco scribit Anonymus:
sed hortamur, ut sibi constans, dum no-
biscum congregietur, à præparatione ad
distributionem pertransiens attendat hu-
jusmodi vocabulorum discrimen, Remi-
niscatur quoque, scriptorem, cui diem
indixit, nullibi docuisse auxilia sufficien-
tia non esse omnibus, & singulis homini-
bus præparata, sed de his instituendo
quæstionem disputasse, „Num ipsa auxi-
„lia sufficientia singulis omnino homini-
„bus non solum parata sint & exhibita,
„verum etiam pro qualibet temporis
„circumstantia, & præsertim urgente
„præcepto collata: definiisse, quod Deus
„omnibus & singulis paravit, exhibuit,
„& quan-

Janf. col. 382.

Tom. 3. pag. 279 & seq.

Quo omnes
potius pro
Autore

Nemo, ut etiam in has prænotationes
aliquid animadvertamus, debet Janse-
nia-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

O

„ & quantum est ex se nulli prorsus mor-
 „ talium denegat supernas illustratio-
 „ nes, aliarumque gratiarum beneficen-
 „ tissimam largitatem: „ non de prae-
 „ paratione, sed de actuali receptione tan-
 „ tum hæsitasse, subijciendo positionem al-
 „ teram, „ Non est de fide, quod auxi-
 „ lium gratiæ omnibus misericorditer ex-
 „ hibitum, ac præparatum, omnes reapse
 „ recipiant. „ Cum itaque Anonymus
 post varia in quintam Jansenianam pro-
 positionem prænotata, pagina tandem
 92. concluderit, „ illius propositionis ve-
 „ rum & proprium sensum esse, quod
 „ Deus voluntate antecedenti velit
 „ omnes omnino homines salvos fieri,
 „ quodque virtute voluntatis illius ante-
 „ cedentis illis omnibus, & singulis con-
 „ cesserit, obtulerit, aut saltem præpara-
 „ verit auxilia sufficientia ad salutem; „
 revincetur ipsemet suis verbis, si Theo-
 logis auxilia sufficientia singulis parata
 fatentibus objecerit hæresim propositionis
 quintæ Jansenianæ. Ad 10. constat
 ex præc. num. 7. etiam Augustinenses
 præter sufficientiam ac magnitudinem
 pretii ad communem redemptionem re-
 quirere ejusdem pretii *oblationem*, ideo-
 que iudice Anonymo Jansenianis undi-
 que opponi. At quod ille subijcit ad
 hanc oblationem spectare, *ut Deus vir-
 tute meritorum Christi aliis, quam præ-
 destinatis conferat auxilia vere sufficien-
 tia*, aliqua indiget explicatione: nam
 quod revera ob Christi merita aliis quam
 prædestinatis conferantur auxilia, certis-
 simum omnino est; quod autem horum
 auxiliorum collatio descendat ex volun-
 tate Dei *antecedenti*, & ex communi Re-
 demptione, non ex voluntate *consequen-
 te*, atque ex redemptionis & meritorum
 Christi *applicatione*, falsum est, aut sal-
 tem positum in controversia: siquidem
 voluntas *antecedens*, & communis redem-
 ptio ad omnes & singulos homines ex-
 tenditur; ideoque si ex *antecedenti* Dei
 voluntate, & Christi Redemptione auxi-
 lia sufficientia conferrentur aliquibus;
 deberent eadem ratione conferri omni-
 bus: atque idcirco Medistæ contendunt
 dari omnibus auxilium sufficiens, quo-
 niam hujus distributionem referendam
 putant ad ipsam voluntatem Dei ante-
 cedentem. Ad 11. constat ex lib. v. de
 Theolog. disciplinis à nobis non repu-
 diari sententiam Thomistarum, qui ajunt
 antecedentem voluntatem *comnotare ho-*
mines secundum se spectatos, voluntatem
 vero consequentem comparari *ad crea-*
turas rationales in certis constitutas cir-
cumstantiis; & ulterius ad illam addere
ordinem, quo omnes ad salutem pervenire

*possint, & præparata singulis divinatorum
 beneficiorum munera.* Tradita autem à
 nobis hæc notio antecedentis voluntatis
 nequaquam nova visa fuisset Anonymo,
 si auctores laudatos §. 6. pervolutasset:
 at solet oriri ex rerum ignorantia homi-
 num admiratio. Systema duarum dele-
 ctationum *invincibilium*, quarum num.
 12. rursus Anonymus meminit, Augusti-
 nensium neminem propugnare constat ex
 dictis. Referri quoque à Jansenio volun-
 tatem antecedentem ad statum, qui Adæ
 prævaricationem præcessit, nos ante
 Anonymum tradidimus tom. 1. pag. 246.
 & ulterius, quod ipse non fecit, inanem
 illam Jansenii elusionem refutavimus.
 Sunt tamen ex Orthodoxis nonnulli, at-
 que hos inter Joannes Driedo in libro
de Captiv. & Redempt. Gen. hum. tract.
1. cap. 4. ad 2. qui docent, „ Deum vo-
luisse salvare omnes homines secun-
dum primam naturæ humanæ institu-
tionem, in qua recepit Adam pro omni-
bus justitiam, per quam salvari possent;
non tamen habuisse Deum similem ge-
neralem voluntatem circa omnes ho-
mines, postquam illos lapsos in Adam
prænovit; „ ut inquit de ea Driedo-
nis sententia Franciscus Suarez lib. 4. de Suarez tom.
Provid. cap. 1. num. 8. Etsi ergo fal-
sum est, & à nobis quoque rejectum,
quod antecedens Dei voluntas solum per-
tineat ad statum innocentiae; non tamen
ob hoc tantum Jansenius damnandus es-
se videretur. Si quis etiam voluntatem
antecedentem ita acceperit, ut velit vo-
cari antecedentem, quia est de objecto,
seu sine bono secundum se spectato, præse-
ndendo ab adjunctis, seu à particularibus
circumstantiis; non erit statim Jansenia-
næ hæreseos culpandus; nam hanc esse
S. Thomæ, omniumque Thomistarum
sententiam scribit idem Suarez lib. 111. Suarez ibid.
de Attrib. cap. 8. n. 7. & revera id S. pag. 160.
Thomas disertissime docet 1. p. q. 19.
art. 6. ad 1. Quod demum ait Anony-
mus num. 15. de allatis à Jansenio tri-
bus Augustini expositionibus; primum
recolenda sunt quæ de iisdem expositio-
nibus tradidit Opusc. 3. cap. 20. doctissi-
mus Cardinalis de Laurea, de quo §. 6.
num. 17. Deinde animadvertendum est
nos etiam lib. 5. cap. 1. adversus Janse-
nianos scripserit, „ non rejici à Sancto
„ Protoparente Augustino antecedentem
„ voluntatem salvandi omnes; & ejus
„ interpretationes supra recensitas de vo-
luntate efficaci & absoluta accipiendas
„ esse, quam præsertim volebant admit-
tere Pelagiani. „ Vide tom. 1. De
Theol. disc. pag. 249. Ex his autem
omnibus constat, ipsa Anonymi præno-
tata

Tom. 1. pag.
 245. & seq.

S. Th. tom.
 10 p. 83. 2.

tata in quinque Jansenii propositiones fuisse à nobis præmissa, omniaque dogmatistarum effugia fuisse diligenter dis- puncta; & consequenter prænotata ipsa vindicationibus nostris fulcrum præsi- diumque præbere.

9. Quæ adver- sarius reco- quit de dele- ctatione vi- ctri, tum ratione, tum auctoritate, adversario minime fa- vente, resu- tantur.
Jans. Red.
art. 7. §. 93.

IX. In postremo primæ partis articulo demonstrat Anonymus quinque Janse- nii propositiones necessario fluere ex principio duarum delectationum invin- cibilibus: quod utique à nobis præmon- stratum fuit tom. 3. pag. 203. & seq. necnon in singulis hujus articuli VII. an- notationibus. Itaque necessarium non est, ut de his, in quibus convenimus, fiat inter nos diuturna & acerrima concerta- tio. Si nos gratiæ, quæ robustiorem concupiscentiam non superat, *antecedentem* peccandi necessitatem, & non ve- ram recte agendi potentiam, delectatio- ni autem victrici, aut concupiscentiæ prædominanti necessariam, & à sola coa- ctione immunem operum reciprocatio- nem alligavimus; excusare errorem no- strum non possumus: contra autem si in parva delectatione *potestatem agendi*, at- que in delectatione superiori agnoscimus *libertatem indifferentiam*, non poterit ad- versarius criminationis, & calumniæ suæ magnitudinem ullatenus occultare. At prohi Deus immortalis! Poteratne quis- piam illas Janseniani erroris syrtis accu- ratius vitare, quam sæpenumero repe- tendo, *nullam delectationem injicere vin- culum libertati; sed sicuti quacunque gra- tia præventus potest iniquus reluctari; ita quacunque premente cupiditate posse ju- stum perseverare?* Fraude hæc, & similia à nobis dici ubique Anonymus clamat; num ex charismate id asserat, alii diju- dicent. Nolumus, ut *Jansenismi Redi- vivi* auctorem lateat iudicium clarissi- morum Theologorum, quibus librorum nostrorum discussio, & censura commis- sa fuit: quorum aliqui, & quidem Medi- starum additi partibus, non solum agno- verunt, & declararunt in illis defendi Cardinalis Norisii, & Antonini Massou- liè doctrinam, *judicio supremæ Inquisi- tionis* immunem à Jansenii erroribus; verum etiam Theologis omnibus com- pertum esse, fontem quinque propositio- num non esse *delectationem victricem re- lativam*, prout ab Augustinensibus tra- ditur, sed delectationem ipsam *fataline- cessitati* adstrictam, & à *libertate indiffe- rentiæ* sejunctam, ut statuitur à Jansenio. Quod vero plura à nobis artificiose, & Janseniano sensu dicta esse Anonymus ubique scribit, iisdem censoribus visum est omnes limites æquitatis transcendere.

R. P. Berti Theol. Tom. X.

re; ideoque affirmarunt ignorari ab ipso Anonymo regulam Hadriani VI. de quo Ludovicus Vives lib. v. *De Tradendis discipl. prope finem, Omnia quorumvis Catholicorum dicta, quantum fuis esset, be- nigna solebat interpretatione condire*; ac S. Athanasii scribentis *Orat. 4. adversus Arianos*, de ancipiti quadam horum hæ- reticorum enuntiatione: *Hoc si quis ex Orthodoxis simpliciter diceret, nihil es- set, quod male suspicaretur de hoc dicto, quippe ibi bona mens superaret simplici- rem loquendi morem.* Et quantum ad Fulgentium Bellelli spectat; addiderunt, eo jam vita functo in Romanæ Ecclesiæ communione, si ambiguum quid & mi- nus exactum protulisset, servandam fuisse Anonymo præceptionem illam Fa- cundi Hermianensis lib. x. cap. 5. *Non ex levi sono verborum, sed ex intentione dicentis aestimanda sunt quæ dicuntur: di- centis autem intentio, cum jam persona defuncta est, ex communione religiosius aestimatur.* Hæc aliaque plura viri sapientissimi, quos Roma plurimi facit, celebrat, & veneratur, judicarunt ser- vanda fuisse ab auctore *Jansenismi Redi- vivi*, si quid in scriptis nostris offendis- set exhibens aliquam Janseniani erroris suspensionem; quæ tamen omnino eva- nescit, dum à nobis sub delectatione *re- lative* victrici defenditur *libertas indiffe- rentiæ*.

X. Postremo Anonymus inquit syste- ma duarum delectationum, quæ sint *re- lative* victrices, sententiâ P. Hyacinthi Amat de Gravelon è Sacra Prædicato- rum Familia fuisse ab Ecclesia jure opti- mo proscriptum, *tantum virulentum principium, ex quo fluunt quinque damna- ta Jansenii propositiones*: ita enim vir Cl. scripsit in Epistolis, quas Benedicto XIII. Pontifici Maximo nuncupavit, tom. 2. *epist. 6. pag. 221.*

10. (1) ima ad- versarii ex Graveloni censura in sistema delectationum.
Jans. Red.
pag. 97.

Verum Theologi hujus iudicium acci- piendum est *de indeliberata delectatione victrici, & necessitante*; tum quia eo- dem in loco, quem citat Anonymus pag. 97. hoc vocabulum *necessitante* expresse additur *delectationi relative victrici*: tum quia vir præclarus ignorare non poterat sententiam Joannis Gonzales, & Anto- nini Massouliè ejusdem Ordinis; de qua §. 2. num. 4. & 6. tum demum quia idem Gravelon alibi scribit, ex Thomi- stis alios tradere efficacem gratiam *enti- tative* distinctam à sufficienti; alios au- tem velle *gratiam efficacem non distingui ex entitate, seu ex natura sua à gratia sufficiente, sed tantum penes intentionem* graduum

graduum efficacia, quibus superat gradus malitiæ voluntatis creatæ, addens alia plura, quæ gratiam relative victricem dilucide explicant, & aperte confirmant; prout constat ex cit. §. 2. num. 5. Quare spectato quoque P. Gravesonii iudicio, quinque damnatæ propositiones fluunt ex duplicis delectationis systemate, prout à Jansenio statuitur cum antecedenti, atque inevitabili necessitate; non

autem ut in Scholis nostris traditur, necessitate illa seclusa, & cum libertate indifferentiæ: quemadmodum interitus liberi arbitrii, & peccandi necessitas consequitur ex decreto absoluto, & ex gratia efficaci *necessitante*, prout adstruitur à Calvino; non vero ut salva libertate, & fatali necessitate semota, defenditur à Thomistis.

CAPUT II.

Vindicantur libri De Theologicis disciplinis ab iniqua Jansenianæ hæreseos calumnia.

SUMMARIUM.

Ratio, cur caput præsens subjungatur specialiter.

Ratio cur caput præsens subjungatur specialiter.

Tom. 3. pag. 200.

Nullum Jansenianæ hæreseos characterem Scriptis à me exaratis inesse non tantum evincunt superiores annotationes, sed etiam Theologi doctissimi pronuntiarunt: quorum aliqui dixerunt doctrinæ nostræ orthodoxiam esse satis manifestam ex propositionibus tertio Volumini subiectis, à sexagesima secunda usque ad octogesimam quartam; aliqui vero affirmarunt omnem erroris suspensionem à me procul amandasse, dum præfatione ad librum 16. enarratis Jansenianorum effugiis, hæc omnino vitanda præmonui, & subinde mandavi literis: „Sincere enim, & absque sermonis „ambiguitate tenendum est, nunquam „justos deferri à Deo, nisi Deum ipsi „prius deserant, nec deesse illis gratiam „sufficientem, dum præcepta servare „volunt. Tenendum est dari in hoc statu „gratiam, cui voluntas libere, & culpabili „resistentia resistit: solam libertatem indifferentiæ in iis etiam, quæ cum inclinatione & voluptate fiunt, non sufficere ad meritum, vel demeritum: libertatem arbitrii non consistere absque „electione, potestate, ac dominio: omnes „denique redemptos à Christo, dum vivunt, posse salvari, atque omnibus partem aditum ad salutem; quamvis sal-

„vi fiant soli prædestinati. „ Ad hanc declarationem, non ad animi fraudulentiam erant ab Anonymo revocanda, quæ ipsi aut ambigua visa sunt, aut fuerunt ignota: maxime quod non semel, sed innumeris in locis, addito etiam jurejurando, quinque damnatas propositiones eadem perspicuitate proscripserim, & compluribus quoque argumentis oppugnaverim. Quid enim magis consentaneum æquitati, quam ea, quæ in librorum lectione obscura & difficilia videntur, cum aliis, quæ obvia & aperta sunt, comparare, aut quid magis juri dissonum atque iniquum, quam sententiis expresse traditis omnino neglectis ac prætermis- sis, ex aliis obscurioribus, atque è suo loco divulsis, orthodoxis scriptoribus accusationem intendere? Hoc autem artificio uti Anonymum, ac insuper in delectis à se locis Catholicorum placita à damnatis erroribus non discernere, quamvis evidentissime constet ex dictis, ostendam collectione eorum locorum, quæ sententiam nostram comprehendunt, & ponderatione aliorum, quæ tantam in ejus animo indignationem excitaverunt, ut nos odisse videatur cane pejus & angue: atque id operis, propitio Numine, aggredior.

§. I.

Denegatur in libris Theologicarum disciplinarum delectatio illa gradibus superior, quæ ita sit invincibilis & necessitatem inferens, ut sub illa voluntas à sola coactione sit libera.

S U M M A R I U M.

1. Delectatio ab Authore admissa qualiter differat à delectatione Jansenii.
2. Gratia efficax in sensu Authoris non inferat necessitatem ineluctabilem.
3. Statuitur ab authore, etiam stante gratiâ vo-

luntatem posse dissentire, licet actu non dissentiat.

4. Nulla delectatio, etiam victrix, vinculum iniicit libertati.
5. Cum necessitate non stat sive meritum, sive demeritum.

1. Ostenditur
asserio IMO.

Tom. 3. pag.
100.

I. UT nonnulla rursus exscribamus ex 3. Volum. quod fere totum versatur in exponendo Augustiniano systemate; lib. xiv. cap. 8. hæc leguntur: „Jansenius statuit efficaciam gratiæ in delectatione victrici, quæ à deliberatione & indifferentia liberi arbitrii penitus sejuncta est. Nos vero dicimus indeliberatam quidem esse hanc delectationem, quatenus inspiratur à Deo, & proinde per primum actum indeliberatum nos nihil mereri, nisi accedat liberi arbitrii deliberatus assensus, firmissime tenemus, cum meritum haberi nequeat sine indifferentia libertatis. At hæc delectatio victrix conjuncta est cum deliberatione comparate ad opera, quæ efficiuntur à libero arbitrio hac delectatione excitato. Et paucis interjectis: Sequitur quidem ex hac victrici delectatione infallibiliter effectus, eoquod animus amplectatur bonum, quod magis delectat; sed sequitur libere, quia non adeo in hac vita delectat bonum aliquod, ut nequeat in eo apprehendi ratio aliqua mali. Ac rursus ibidem: Non ergo nos, neque nostratum aliqui propugnant delectationem victricem juxta Jansenianam decreta.

2. Ostenditur
add. Eod. tom. 3.
pag. 126. &
seq.

H. Lib. xiv. cap. 11. solvendo argumenta adversus gratiam per se efficacem memini hæc me scripsisse: „Nego quod sub gratia efficaci non remaneat potestas ad oppositum, dum operatur in nobis velle, & facit, ut faciamus: id enim præstat per supernam illuminationem, & inspirationem sanctæ dilectionis, at non talem, quæ nobis verum sub omneratione veri, & bonum sub omneratione boni proponat, rapiatque in se mentem & animum illa ne-

cessitate, qua in verum bonumque in communi protendimus. Neque inducit gratia efficax necessitatem, propterea quod ipsa sit infallibiliter conjuncta cum actu: nunquam enim eveniet, ut non amplectamur liberrima voluntate quod nos magis trahit magisque delectat, quamdiu ipsa delectatio, bona voluntas, & deliberatio animi perseverat; & nihilominus id potest non evenire, quoniam ea delectatione non absorbetur voluntas à plenitudine bonitatis, ideoque potest alio amore superari, & ex mundi delectatione marcescere. Ibi dem: Concedo posse hominem dissentire etiam in sensu composito vocationis & excitationis divinæ. Itemque: Augustinus docet nos necessario sequi quod magis delectat, sumpta necessitate pro infallibili consecutione actus, non pro negatione possibilitatis ad actum oppositum: quo sensu necesse est ut fedeamus, quamdiu federe volumus, salva semper potestate non volendi quod volumus.

III. Diximus paulo ante à nobis in 3. Præfat. lib. xvi. hæc, rejectis Jansenianorum cavillis, pronuntiare: „Sincere tenendum est dari in hoc statu gratiam, cui voluntas libere, & culpabili renitentia resistit: solam libertatem indifferentiæ in iis etiam, quæ cum inclinatione & voluptate fiunt, non sufficientem ad meritum, vel demeritum: libertatem arbitrii non consistere absque electione, potestate, ac dominio. Eo loci animadvertimus illam Jansenianorum æquivocationem, quæ in nobis mendaciter & iniquissime latere dicitur, ita de quibusdam recentioribus Jansenii assēclis pronuntiantes: „Illud quoque concedunt posse voluntatem à gratia
O 3 „ exci-

3. Ostenditur
310.
In eod. 3. Vol.
lum. pag. 200.

„excitatum ei reluctari: verum hanc
„reluctandi potestatem dari negant,
„quamdiu voluntas actualis gratiae inspi-
„ratione movetur, ita ut libertas indiffe-
„rentiae nunquam actu consistat sub vi-
„ctrici delectatione. Verbis itaque,
„non re, Theologi illi sunt à damnatis
„erroribus alieni.”

4.
Ostenditur
410.
Tom. 3. pag.
203. & 204.

IV. Cap. 1. ejusdem libri Jansenianam
haeresim exponentes verba hæc adhibui-
mus: „Ait Jansenius impossibile esse, ut
„vigente sancta delectatione illicitum
„prævaleat desiderium & consideratio
„peccati; & econtra sub vividiori con-
„cupiscentia necessario liberum arbi-
„trium succumbere Nos contra
„contendimus nullam delectationem inji-
„cere vinculum libertati, nisi summi
„boni per lumen gloriæ manifestati, aut
„boni, ut inquiunt, in communi, extra
„quod divagari nequit voluntatis instin-
„ctus; propterea quod hæc duo tantum
„tollunt indifferentiam judicii: ideoque
„sicut quacunque gratia præventus po-
„test iniquus reluctari, ita quacunque
„premente cupiditate potest justus per-
„severare. *Atque post unam, alte-
„ramve lineolam;* Nam sententia nostra
„nec semper gratiæ delectationem inspi-
„ranti assentimur; neque necesse est,

„ut sequamur quod magis delectat. *Ea-
„demque pagina:* Satis quippe est ad
„profiganda scita Jansenii, sub parva
„delectatione veram potestatem agendi,
„atque sub delectatione victrici pote-
„statem agnoscere reluctandi.”

V. Tercio autem capite productis Jan-
senii verbis hanc illationem depromo: Ostenditur
„Ergo per Jansenium quisquis meretur, 5.
„necessario abripitur à superiori delecta- 510.
„tione; qui vero peccat, necessitate *Eodem tom. 3.*
„succumbit sub premente cupiditate, pag. 220.
„& tam meritum, quam demeritum
„nulla alia ratione dicitur liberum, nisi
„quia est voluntarium.” Oppositâ au-
tem Jansenio doctrinâ Augustini, hanc
statuo adversus Jansenianos consecutio-
nem: „Ergo docet Augustinus non posse
„cum necessitate permanere libertatem
„arbitrii, non motum culpabilem, non
„proprie acceptum peccatum, non me-
„ritum spectans ad mediorum electio-
„nem, non demeritum, non opus ali-
„quod dignum retributione, vel poena.”
Huc spectant subjicienda proximo §. 4.
quamvis hæc abunde demonstrant eos,
qui ajunt nos efficacem gratiam consti-
tuere in delectatione indeliberata, *in-*
vincibili, & *necessitante*, vel ratione
omnino carere, vel oculis.

§. II.

*Apertissimæ falsitatis convincuntur, qui ajunt negari in Scriptis
nostris gratiam sufficientem ab efficaci distinctam.*

SUMMARIUM.

1. Describit Author gratiam sufficientem ab effi-
caci distinctam.
2. Differentia authoris à Jansenio circa gratiam
inefficacem.
3. Gratia sufficiens tribuit veram potentiam, etsi
non proximam.

4. Gratia sufficiens non dat quidem agere, bene
tamen posse agere.
5. Gratia sufficiens omnibus parata, etsi ponen-
tibus obicem negetur.

I.
Definitio
gratiæ suffi-
cientis ab ef-
ficaci distin-
ctæ.
Tom. 1. pag.
230.

I. Nimvero libro iv. cap. 11. expli-
cata gratiæ efficacia, hæc addo
de auxilio sufficienti: „Si carnalis
„delectatio, cui humana voluntas ob-
„stringitur, illius gratiæ delectationi
„prævaleat, frustratur hæc suo effectû,
„& redditur inefficax: & hæc est gra-
„tia sufficiens, cui liberum arbitrium
„quamfrequenter resistit: „quam suffi-
cientis gratiæ descriptionem esse illam,
quam tradunt Antonius Massoulié, &
quidam alii Thomistæ, constat ex §. 2.
num. 5. & 6.

II. Lib. xiv. cap. 8. rejecta gratia 2.
Molinistice sufficienti, hæc litteris tradô: Differentia
Est ergo gratia sufficiens sensu Thomistico, Authoris à
ac nostro, illa, quæ dat posse, non velle: Jansenio cir-
„& quamvis eo loci fatear, me discedere ca gratiam
ab ea Thomistarum sententia, quæ tenet inefficacem.
auxilium sufficiens, & efficax inter se 95. & 100.
natura, ac *specie* differre, ac potius am-
plectar sententiam alteram, quæ censet
eamdem gratiam, quæ in uno est *efficax*,
in altero esse duntaxat *sufficientem*; osten-
di tamen §. 2. hanc assertionem meam à
Theologis præstantissimis, inter quos
emi-

eminens quoque Thomistarum nonnulli, plenissimis calculis approbari; atque in eo sitam esse nostram cum Medistis disceptationem, quod nos ad actum requiramus gratiam se ipsa efficacem, non autem controversiam statui in deneganda, vel adstruenda distinctione illa *entitativa* divinorum auxiliorum. Caterum quod ad praesentem rem attinet; eodem cap. 8. scripsimus: *Pari jure discrepamus à Jansenio circa gratiam inefficacem.* „Primo enim fatemur qualemcunque „gratiam in hoc statu, sive parvam, „sive magnam, esse gratiam Christi. „Deinde defendimus dari gratiam inefficacem, cui voluntas resistit. Ac tandem per gratiam sufficientem dari nobis „potestatem implendi divina mandata, „eamque veram & propriam, sed non „taliter validam & expeditam, ut ad „ponendum actum non sit necessaria gratia efficax. „*Legendus Novissus in Jansenii erroris calumnia sublata cap. 4.* Vide, num à Norisio latum, ut ajunt, unguem distemus.

3. III. Aequè manifesta sunt, quæ leguntur eodem in capite: „Gratia sufficiens, quæ imperfectum actum, aliquam scilicet mentis collustrationem, ac pium voluntatis motum producit, etiam si ad actum non trahat, ex se ad illum ordinatur, ad illum excitat, ad illum etiam, nisi reluctaretur perversa voluntas, foret efficax. *Et ibidem:* In pia illa effectione, quam per gratiam sufficientem nos dicimus hominibus inspirari, tribuitur operis, non quidem executio, sed vera potestas, quam, quam non ita expedita, ut reapse prodeat in actum; quod ut diximus, non gratiæ defectus est, sed voluntatis humanae obicem ipsi gratiæ opponentis. Porro quod diximus de potentia non ita expedita, ut prodeat in actum, rectissime dictum esse, atque antea traditum à Theologis præstantissimis, & strenue vindicatum à Cardinali Norisio, demonstravimus capite I. §. 2. num. 9. & seqq. necnon §. 4. num. 1. & 3.

4. IV. Quid vero in dissertatione adversus hæresim Jansenianam, sive in XVII. libro? Scripsimus in Præfat. pag. 200. *Sincere enim, & absque sermonis ambiguitate tenendum est, nunquam justos deferri à Deo, nisi Deum ipsi prius deserant, nec deesse illis gratiam sufficientem, dum præcepta servare volunt.* Addimus cap. 1. ut constat ex præced. §. justum habere potestatem perseverandi, & quidem à gratia sufficiente, quacunque premente

cupiditate, atque sub gratia, quantumvis parva, dari *veram potestatem agendi*, coherentem ad ea, quæ præmissa fuerant pag. 101. *cum minima gratia actuali posse homines resistere cuilibet concupiscentiæ.* Capite item 3. contra secundam Jansenianam statuimus hanc Augustinianam antithesim: *Augustinus agnoscit in hoc statu non solum adjutorium quo sed etiam adjutorium sine quo non, sive pure sufficiens.* In eodem cap. 3. ad objecta Jansenianorum respondi: *Gratia sufficiens non dat posse conjunctum cum actu, & proxime completum, & expeditum, concedo. Non dat posse ab actu sejunctum, & incompletum, nego.* Et ne aliquis tardioris ingenii, & Augustinianæ Scholæ ignorans loquendi formulas, ad ea vocabula *posse completum atque expeditum* corrugaret obefas nares, advertimus iterum illam à nobis appellari potentiam proxime expeditam, quæ ut ponat actum gratiam uberiores non postulat. Rursus prope finem illius thesisi hæc scripsimus: *Sufficiens est gratia qualibet, quantumvis minima, licet requiratur gratia prædeterminans, ut ad actum reipsa applicetur.* Quibus an lucidiora ad gratiæ sufficientis commendationem produci valeant, ignoro.

V. Attamen de Gratia sufficienti, & quidem ut distinguitur ab efficaci, lib. 18. cap. 8. datâ operâ pertractavi: ibique hæc mandavi litteris: „Justis sufficientem gratiam adesse, & neminem deferri à Deo, nisi ipse Deum deserat, cum omnibus Catholicis profiteamur. *Item:* Illud tantum in quæstione versatur, num reapse auxilia sufficientia singulis omnino hominibus non solum parata sint & exhibita, verum etiam pro quolibet temporis circumstantia, & præsertim urgente præcepto collata. *Ibidem:* Haberi veram gratiam sufficientem, etiamsi non inspiretur à Domino sancta victrix delectatio, quemadmodum adversus secundam propositionem Jansenii propugnâvimus, repetimus in præsentia. *Rursus:* Est ergo valde probabilis, & in Scholis recepta sententia, omnibus indiscriminatim dari sufficientis gratiæ adjutorium. *Iterum:* Deus pro omnibus ac singulis remedia salutis instituit, paravitque, exhibuit, & quantum est ex se nulli mortalium denegat supernas illustrationes, aliarumque gratiarum beneficentissimam largitatem. *Præterea:* Cuilibet fidei, nisi libere ponat obicem, adest gratia orationis, qua impetrare potest auxilium immediate sufficiens ad implenda „man-

5. Gratia sufficiens omnibus parata est, etsi obicem ponentibus actu non detur. Tom. 3. pag. 279. & seq.

„mandata. „ Eritne posthac, qui absque turpissimo mendacio affirmare audeat nos à nomine gratiæ *sufficientis* abhorre, quoniam illam alicubi appellavimus *inefficacem*? Eritne, qui sine manifesta calumnia possit asserere, quod

in hac gratia non fateamur veram recte agendi *potentiam*, quod gratiam istam *justis* auferamus, quod negemus singulis viatoribus *paratam* esse, atque *exhiberi*? Si erit qui hæc effutiat; negabit quoque solem in meridie splendescere.

§. III.

Decipitur, & hallucinatur quisquis ait nos existimare aliqua præcepta esse justis impossibilia.

S U M M A R I U M.

1. Justis nunquam impossibilia sunt præcepta ex defectu gratiæ.
2. Merito damnatur, qui id asserit.
3. Justi semper habent gratiam orandi sufficientem, urgente præcepto.

4. Eandem gratiam, nisi superbia impediatur, habent omnes fideles.
5. Etiam sceleratissimi eam haberent, nisi libere ponerent obicem.

1. Justis nunquam impossibilia observatu sunt præcepta ex defectu gratiæ.
Tom. 3. pag. 200. 203. 279.

I. Justis siquidem *sufficientem* gratiam adesse testati sumus in locis præcedenti §. laudatis. Quid enim his verbis expressius: *Sincere & absque sermonis ambiguitate tenendum est, nunquam justos deferi à Deo, nisi Deum ipsi prius deserant, nec deesse illis gratiam sufficientem, dum præcepta servare volunt?* Quid iis luculentius: *Quacunque premente cupiditate potest justus perseverare? Quid clarius istis: Justis sufficientem gratiam adesse, & neminem deferi à Deo, nisi ipse Deum deserat, cum omnibus Catholicis profiteamur?* Profecto hæc tantum acculatoribus universis ora occludunt.

2. Merito damnatur, qui impossibilia observatu ait esse præcepta.
Tom. 3. pag. 210.

II. His adde quæ scripsi adversus primam Jansenianam lib. 17. cap. 3. Ipsam enim propositionem refutavi ex Augustini verbis lib. de Fide contra Manichæos capite 10. *Quis non clamet stultum esse præcepta dare ei, cui liberum non est quod præcipitur facere, & iniquum esse eum damnare, cui non fuit potestas jussa complere?* Serm. 191. de Temp. Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid à Deo esse præceptum. Lib. de Nat. & Grat. cap. 43. *Non igitur Deus impossibilia jubet, sed jubendo admonet & facere quod possis, & petere quod non possis.* Ostendi æquitatem censuræ, qua Sedes Apostolica eandem propositionem declaravit *temerariam, impiam, blasphemam, anathematizandam, & hæreticam*, primum ex Scripturis, Deut. 30. 11. Matth. 11. 30. & ad Corinth. prima 10. 13. Deinde ex Tridentina Synodo sess. 6. cap. 11. Insuper ex damnatione Bajani articuli 52. Insuper ex Patribus ex Theologis, ex

naturali ratiocinatione. Quid ultra à viro Theologo præstandum erat?

III. In solvendis vero Jansenianis argumentis passim veritatem Catholicam inculcavi, modo scribens, *Justi gratiam habent gratiam orandi, frequenter inspirantem voluntatem bonam, igitur & potestatem*: modo negans non esse potestatem honorum operum *sine gratia per se efficaci*: modo addens, *Adest justis sufficiens gratia ad orandum, & cum habent notitiam præcepti, cupiunt illud implere, atque propriam agnoscunt infirmitatem ex bujus consideratione ad implorandum omnipotentis Dei adjutorium moventur*: modo reponens, *Nego deesse justis potentiam implendi præcepta, dum illis subtrahitur gratia efficax, per quam eadem præcepta actu adimplent*: modo subjiciens, *In victrici delectatione, qua carent justis dum cadunt, non constituimus gratiam sufficientem, quæ dat posse, sed gratiam efficacem, quæ facit ut faciamus; gratiam autem illam sufficientem ab operatione sejunctam agnoscimus etiam in voluntate parva & invalida.* Quare hæc omnia convitatores prætereunt? Quare unum saltem non proferunt?

IV. Non tantum justis, verum etiam cuilibet fidei arbitror adesse gratiam orationis, qua impetrare potest auxilium immediate sufficiens ad implenda mandata; id enim peculiari propositione demonstravi libro xviii. cap. 8. ratiocinationem istam producentem: *Fidelis enim credit sibi mandata à Domino esse præscripta, novit scriptum in Evangelio: Petite, & dabitur vobis; & nisi superbe de se præsumat*

sumat, propriam infirmitatem agnoscit, & retrahentem à bono concupiscentiam experitur. Atqui si credit, nec superbe præsumit, habet gratiam sufficientem ad orandum; ut enim Augustinus scribit de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. Ipsa est fides, quæ orando impetrat; & epist. ad Afellicum, Utilitas legis est, ut homines de sua infirmitate convincat, & gratiæ medicinam, quæ in Christo est, implorare compellat. Igitur nisi fidelis præsumptionis obicem ponat, gratiam habet orandi, eoque nisi in penam liberæ elationis non caret. Credo autem neminem existimaturum esse me adeo stupidum, adeo insanum, ut justos eo auxilio destitutos esse putaverim, quod singulis fidelibus, nisi tumescentes superbia sponte illud abjiciant, adesse contendo.

5. Etiam sceleratissimi haberent gratiam sufficientem, nisi liberè obicem ponerent. Tom. 3. pag. 284. 297. 298.

V. Omnem insuper fidem superat, quod affirmaverit præcepta Dei esse impossibilia justis gratiæ sufficienti suffultis, qui docet nec impossibilia dicenda esse hominibus sceleratissimis, si gratia auxiliatrice justo Dei judicio priventur. Constantissima est autem sententia nostra, omniumque Augustinensium, ac Thomistarum, posse quemlibet impium converti, etiamsi gratia careat, quoniam potest gratiam ipsam recipere. Demonstravi hoc prælaudato cap. 8. ex Justifi-

catione Lovaniensium, atque Doctoris Angelici auctoritate; addidique in hoc *vide cap. 1. Opere Gonetii, Lemosii, Alvaresii, §. 4. num. 4.* Gonzales, Sylvii, aliorumque idem asserentium verba sole splendoriora. Scripsi insuper priori in loco: *Neque dicas illud foris hoc dici, si auxilium quoque divinum nobis desit. Deest quippe nobis volentibus, & libere ponentibus impedimentum, cum finis etiam sine gratia liberi ad malum, quod optione nostra eligentes Domino vocanti, & extendenti manus suas dorsa vertimus.* Et rursus: *Respectu bonorum operum, sentio caventem auxilio sufficienti non habere potentiam proximam, peccare tamen illorum omissione; quoniam ejus impotentia est libere volita, nam ideo non potest, quia parva erga malum voluntate ponit potentiam proximam impedimentum.* Post pauca: *Cæterum potentia remota semper in hac vita superest cuilibet peccatori, quoniam adjuvari potest à Deo, & quæ per amicos possumus, aliquantulum per nos possumus, ait S. Thomas 1. 2. q. 109. art. 4. ad 2. At dicis, quid si amicus nolit opem ferre? Respondeo Deum non defuturum, nisi tu ponas impedimentum.* Itaque non tantum justis, verum etiam fidelibus universis, imo & hominibus improbissimis divina præcepta possibilia esse firmissime profiteamur.

§. IV.

Propugnari in Scriptis nostris non tantum sufficientem gratiam, cui voluntas resistit, sed etiam libertatem indifferentiæ persistentem sub gratia victrici, fateri cogitur quilibet quantumvis pervicax, criminator.

S U M M A R I U M.

1. Statuitur vera libertas indifferentiæ, etiam stante auxilio efficaci, contra Jansenium.
2. Quæ etiam in statu naturæ lapsæ requiritur.
3. Neque à Pelagio hæreticè adstruitur, sed à Jansenio hæreticè negatur.

4. Ostenditur eadem ex Augustino contra Jansenium.

5. Quid ad libertatem, quid ad meritum necessario requiratur.

1. I. statuitur vera libertas indifferentiæ etiam stante auxilio efficaci contra Jansenium.

Tom. 1. pag. 240.

I. DE sufficienti auxilio egimus §. 2. & proxime præcedenti. Ad libertatem vero persistentem sub delectatione victrici spectant, quæ §. 1. producta sunt. At occurrunt in libris nostris alia quamplurima, quarum aliqua commemorabimus. Lib. iv. cap. 13. pertractans de libertate cum gratiæ adjutorio concilianda ita loquor: *In sensu Jansenii sub dominatu concupiscentiæ, aut gratiæ consistit libertas à coactione, quoniam homo peccat culpabili cupiditate, & recte agit victrici delectatione: neque*
R. P. Berti Theol. Tom. X.

cogit arbitrium cupiditas, vel delectatio. Hæc est perversa doctrina Jansenii. Adversus hanc doctrinam ibidem statuo non tolli auxilio efficaci libertatem indifferentiæ, quoniam sub eo remanet in voluntate vera libertas, vera indifferentia, & vera potentia ad oppositum, explicans quomodo id contingat, ratione scilicet rursus exposita cap. 1. §. 3. num. 8. &, quoniam illam inscius Anonymus nostram commentationem putavit, testimoniis Doctoris Angelici confirmata.

P

II.

2. II. Rurfus lib. xii. cap. 10. posteaquam egimus de libertate primi hominis, & universim statuimus, quidquid ex necessitate agitur, non posse opus liberi arbitrii appellari, explicata libertate à necessitate, quam diximus sitam esse in potestate eligendi hæc vel illa media, etiam ad invicem contraria, hæc quadratis verbis enuntiavimus: *Errant turpissime Calvinii & Jansenii gregales, qui putant libertatem cum necessitate consistere.* Et ne lividus convitiator posset criminari, regi à nobis callida simulatione errorem talia asserendo de libertate Adæ, quam nec Novatores necessitati alligarunt, hoc addidi fidei nostræ ineluctabile testimonium: *Eadem à necessitate libertas etiam in hoc infirmitatis statu certissime perseverat.* Etenim Deus, ut Augustinus ait in viii. de Gen. ad lit. cap. 23. *nunquam ita punit voluntatem malam, ut naturæ perimat dignitatem.* Scripsi item eo loci: *Augustinus in hoc statu miseriorum non negat libertatem indifferentiæ: dixi rursus, libertatem à necessitate reperiri tam in bonis, quam in malis, nec sine illa meritum dari: iterum vero, Libertas à necessitate etiam post Adæ prævaricationem in hominibus perseverat: pariter, Jansenianos, ac Novatores reliquos liberum arbitrium non meliorem fixo putasse, dum ausi sunt dogmatizare voluptatem ita animum deicere, ut necessario moventur, nec potis sit contraniti: ulterius, Motus liber erit tantummodo, ubi sit in voluntate potestas illum cohibendi.* Non poterat libertas à necessitate evidentius describi, manifestius doceri, &, absit invidia verbo, enucleatius exponi.

3. III. De Pelagiana hæresi, seu lib. 14. cap. 5. propositionem num. 4. enuntiavi, prout sequitur: *Non est communeranda inter errores Pelagii indifferentia liberi arbitrii; nisi ita accipiatur, ut inspecta sola naturali facultate possit ex æquo bonum & malum.* Quam propositionem sic probo: *Demonstratur prima pars; quia hæc est communis liberi arbitrii notio, ut sit potestas animi libera ad faciendum, vel non faciendum: unde jure merito damnata est Janseniana propositio, quod ad merendum, vel demerendum in hoc statu non requiratur libertas indifferentiæ dummodo arbitrium sponte & voluntate velit: ita ut libertas cum necessitate consistat. Quem errorem non semel in hoc Opere profligavimus, & rursus insectabimur, cum ad bæresim Jansenianam perventum erit.*

4. IV. Liberavi autem fidem meam: nam

ad 3. Jansenii propositionem, ubi demonstravi per Jansenium, *tam meritum, quam demeritum nulla aliaratione dici liberum, nisi quia est voluntarium*, apposui Augustinianam istam antithesim: *At magnus Augustinus, quamquam fatetur, tanto esse ad quæcunque mala perferenda quemque iniquorum durior, quanto in eo major est cupiditas mundi; & quemquam justorum tanto esse ad quæcunque mala perferenda fortior, quanto in eo est major charitas Dei, in libro de Patientia, capite 17. Quamquam docet in hoc statu, in quo caro concupiscit adversus spiritum, in tali certamine laborantes, ac periclitantes indigere gratia, quæ carnis voluntatem concupiscentem voluntate spiritus vincat, De corrept. & grat. cap. 11. Quamquam in voluntate, prout naturali instinctu fertur in finem, agnoscit congenitam libertatem immutabilis voluntatis, lib. 6. Op. imperf. num. 11. nihilo tamen minus liberum arbitrium, cujus proprietas est mediocorum electio, negat liberum habere motum, nisi potestatem habeat motum suum cohibendi, lib. 3. de lib. arb. cap. 3. negat esse peccatum, unde non est liberum abstinere: negat hominem, quamdiu in corruptibili corpore rationalis anima detinetur, non posse resistere gratiæ, De nat. & grat. cap. 67. Ergo docet Augustinus non posse cum necessitate permanere libertatem arbitrii, non motum culpabilem, non proprie acceptum peccatum, non meritum spectans ad mediocorum electionem, non demeritum, non opus ali-quod dignum retributione, vel pena. Sed de his plura cap. 2. & 3. præced. differt. de H. Lutheo-Calviniana.*

V. Nolo ex loco nuperrime laudato plura exscribere, jam enim parcendum est nimis accusantis erubescentiæ. Duas tantum propositiones ibidem demonstratas producam: quarum una est, *Pertinet ad libertatis essentiam posse agere, non vero posse peccare, quod inest libertati creaturarum ob istarum imperfectionem: altera autem, Libertas indifferentiæ superius explicata requiritur etiam in statu naturæ lapsæ ad meritum vel demeritum.* Si legeris librum xvii. seu tom. 3. à pag. 170. usque ad pag. 192. adinvenies harum positionum prolixam explanationem, copiam argumentorum uberrimam, & eorum, quæ Janseniani opponunt, plenissimam refutationem. Vocant itaque album nigrum, & nigrum album, qui ajunt à nobis denegari libertatem indifferentiæ, eamque in hoc statu non requirere ad merendum, vel demerendum.

§. V.

§. V.

Nunquam tanto ingrati animi vitio peccavimus, ut negaverimus piissimum Jesum esse omnium omnino hominum Redemptorem.

SUMMARIUM.

1. Probatur ex Scriptura, Jesum esse omnium Redemptorem.
2. Probatur idem ex Augustino contra Jansenianos.
3. Imo ex ipsis scriptis Authoris, propositio- nem Jansenii damnantis.
4. Plures censuræ Authoris in eandem proposi- tionem.
5. Quam Authoris mentem etiam ex aliis locis colligere licet.

I. Probatur ex Scriptura Jesum omnium esse Redemptorem. Tom. I. pag. 246.

I. **A** gens enim ego lib. v. cap. 1. de antecedenti voluntate, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, produxi præter alias hanc asserti mei probationem: „Validissime probatur propositio ex quo Christus pro omni- bus hominibus mortem subierit. Id „in libro de Hæresi Janseniana adver- „sus quintam propositionem sumus de- „monstraturi. Nunc satis est Jansenii „dogma brevissime refutare. Ac primo „opponitur allato Pauli testimonio: „Unus est mediator Dei & hominum ho- „mo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus: „quod „de solis prædestinatis non potest intel- „ligi; cum nos hortetur Apostolus ad „orandum pro omnibus, etiam reprobis „ac perditissimis. „Rursus idem Apo- „stolus 2. ad Corinth. cap. 5. v. 14. Si „unus, inquit, pro omnibus mortuus est, „ergo omnes mortui sunt. „Probatur hoc „Pauli testimonio omnes Adæ posteros „originalem culpam contrahere, ut con- „stat ex lib. 6. Augustini contra Jul. „cap. 4. & ex 20. de Civit. Dei cap. 6. „Igitur sicut omnes in Adam mortui „sunt, ita Christus pro omnibus mor- „tuus est, &c. „Quamquam vero An- „onymus ægre ferre videtur, anteceden- „tem illam voluntatem à nobis exponi per „institutionem, ac præparationem, non „vero per actualem distributionem suffi- „cientis auxilii; hoc tamen universali re- „demptioni nil derogat, quoniam senten- „tiâ nostrâ, „Quisquis non adjuvatur à „Deo per gratiæ subministrationem, „queri debet de prava sua voluntate, „non de ipso Deo beneficentissimo gra- „tiarum suarum largitore; „quam pro- „positionem & enuntiavimus, & pluribus „argumentis veram ostendimus lib. 18. „cap. 8. prop. 7. ne repetam, quod evi- „dentissime demonstratum est cap. 1. hu- „jus dissert. §. 6. ita voluntatem antece- „R. P. Berti Theol. Tom. X.

An etiam gratia omni- bus actu con- feratur, Scho- lastica, non fidei, quæ- stio est.

Vide tom. 3. pag. 230. & 290.

dentem exponi à doctissimis Thomista- rum, atque ab universis Egidianis; quæ- sitionem vero de gratia, actu omnibus collata in utramque partem salva fide ac pietate agitari; negantem assertionem, fatentibus adversariis, tradi ab Augusti- no, Fulgentio, Prospero, ac Theologis bene multis: ad libellam denique Scho- lasticarum opinionum, quæ variæ sint & oppositæ, non esse fidem catholicorum dogmatum exigendam.

II. De nonstrans insuper transfundi ad posteros Adæ originale peccatum, ita ratiocinationem, quam paulo ante teti- gi, adversus Pelagianos adhibui: *Alte- rum argumentum sumitur ex iis locis, in quibus ostenditur Christum Dominum uni- versos Adæ posteros redemisse, & pro omni- bus mortuum esse: quod affirmat Apostolus quinto ad Rom. capite vers. 9. Christus pro nobis mortuus est, ergo omnes mortui sunt. In qua universali sententia etiam parvulos comprehendendi nemo non videt.* Addidi eo loci plura te- stimonia Augustini eadem argumenta- tione Pelagianos urgentis; ac similia conscripsi tom. 3. pag. 222. tom. 5. pag. 280. & aliis in locis. Ex quo autem Christi redemptio, & ipsius morientis benefica voluntas non minus late, quam Adami peccatum, extendatur, validissi- me Jansenianam hæresim revinci & pro- fligari demonstrat Stephanus Dechamps lib. 3. disp. 7. cap. 3. Ne ergo hære- sim sinu fovemus, quam lethali jaculo invadimus?

III. At ne credas, me hoc uno argu- mento quintam Jansenianam propositio- nem oppugnasse. Statui adversus illam Catholicum theorema, *Augustinus Chri- stum pro omnibus & singulis pretiosum sanguinem effudisse innumeris locis com- monstravit.* Quibus id momentis osten- derim,

2. Probatur idem ex Au- gustino con- tra Jansenia- nos Tom. 3. pag.

Dechamps pag. 658. & 69.

3. Id ipsum pluribus ar- gumentis probant scri- pta Autho- ris, damna- tia Jansenii proposit. 5.

Tom. 3. de
Th. disc. pag.
228. & 223.

derim, legi potest lib. 17. cap. 3. Per omnes etiam notas, quibus quinta illa propositio damnata & confixa est, singulatim discurrens illarum omnium æquidatam confirmavi multiplici genere argumentorum, concludens: *Igitur Janseniana thesis opponitur veritati, quæ ubique conclamat Christum universi humani generis Reparatorem ac Redemptorem, clamat ore Apostolico, clamat oraculis Conciliorum, clamat omnium Patrum sermone, clamat denique concordissimis Scholasticorum eautionibus.*

4.
Plures cen-
suræ Autho-
ris in ean-
dem propo-
sitionem,
Tom. 5. pag.
279.

IV. Instituta illa contra Jansenium dissertatione haud contentus, iterum pro universali Redemptione pugnavi lib. 28. cap. 9. & Jansenianum dogma appellavi *immitem rigidamque sententiam, à Tridentina Synodo sess. 6. prædamnatum, contumeliosum Christo, ejusque flagrantissimæ & maxime charitati derogantem, contrariam divinis Scripturis, impiam, blasphemam, & repugnantem traditioni Patrum universorum.* Postquam vero hæc omnia demonstravi, plura simul argumenta rationi innixa conglomerans scripsi: „Adversatur tandem placitum „illud hæreticorum rationi, quæ petitur „ex originali peccato, cui omnes filii „Adam nascuntur obnoxii: ex oratione, „quam pro omnibus tenemur effunde- „re: ex Ecclesia, quæ in sui gremium „quoscunque excipit: ex Evangelii præ- „dicatione per universum terrarum or- „bem: ex Domini Jesu nomine: ex Me- „diatoris officio: ex Judicis potestate: „ex Sacrificii ejus valore; ex charitate, „qua proditorem amplexus est, qua pro „crucifixoribus oravit, qua tota die ad „populum non credentem, & contradi- „centem manus extendit.”

5.
Etiam aliis
locis proba-
vit Author
universita-
tem Redem-
ptionis Chri-
sti.
Eod. tom. 5.
pag. 228. us-
que ad 275.

V. Omnes denique ingenio mei conatus intendi, ut undique subverterem Socinianorum de *Christi satisfactione* hæresim perniciosissimam: quod præstiti eodem vol. 5. peculiari dissertatione. In qua licet de *veritate* potius Redemptionis, quam de illius *universitate* pertrahatur: ubique tamen inferuntur, quæ universitatem ipsam commonstrant, præsertim pag. 231. 238. 246. & 249. quæ omnia poterit ibidem expendere quisquis ampliora & locupletiora sententia, fideique nostræ munimenta requirat, etsi nescimus quid amplius, quid locupletius dictis possit rigidissimus ac severissimus adversarius expetere.

CONCLUSIO.

Concluditur pro libris Auctoris.
Explicatio totius systematis Janseniani.

Explicatio systematis Augustiniani directè contraria.

In libris de *Theologicis Disciplinis* non traditur Jansenianum duplicis delectationis systema, neque ulla ratione probantur quinque propositiones inde fluentes, & ab Ecclesia proscriptæ; sed aperte systema illud rejicitur, ac propositiones istæ omnino perspicue, & luculenter damnantur, reprobantur, & refutantur.

Concluditur
pro libris
Auctoris.

DEMONSTRATUR.

Jansenianum duplicis delectationis systema est, utramque delectationem, spiritus & carnis, ita invicem pugnare, ut earum conflictus nequeat sopiri, nisi altera alteram superaverit; quæ autem victrix est, habeat voluntatem sibi necessitate invincibili obsequentem, nec alia ratione liberam, nisi quia non cogitur, sed vult, atque trahitur voluptate; quæ vero minor est gradibus, veræ potestatis agendi sit expers. Quare in hoc Janseniano systemate iustis, etiam conantibus, & volentibus, si desit illis victrix delectatio, & gratia efficax, *impossibile* est divina observare præcepta, & necessum est à iustitia desistere. Nulla est etiam in eo systemate gratia sufficientis, cui voluntas resistat, quoniam si concupiscentiæ sancta delectatio prævaleat, voluntas *necessitate* obtemperat gratiæ: si autem prævaleat concupiscentia, caret voluntas eâ gratiâ, cui valeat obtemperare. Cum vero præponderante sancta delectatione bonum *ex necessitate* operemur, & premente robustiori cupiditate, in ipso Jansenii systemate, operemur *ex necessitate* malum; nequit in hoc statu, in quo caro concupiscit adversus spiritum, admitti *libertas indifferentiæ*, seu potestas agendi & non agendi, his omnibus positis, quæ requiruntur ad opus: ideoque hæc libertas minime necessaria est ad merendum, vel demerendum: ac videtur esse commentum Semipelagianorum, qui rejecta delectatione victrici, auxilium indifferens ad omnia bona opera, etiam ad fidei initia admittebant. Quibus demum denegatur victrix & invincibilis gratia, bene agere, ac perseverare non possunt; neque eorum salutem vult Deus, qui illis hanc gratiam denegat; quam ut obtinerent Christus mortuus pro solis electis nec oravit, nec sanguinem fudit, nec pretium obtulit redemptionis. Hanc esse Jansenianam hæresim constat ex primo capite.

Explicatio
totius syste-
matis Jansen-
iani.

Con-

Explicatio
systematis
Augustiniani
directæ
contrariæ.

Contra in libris *Theologicarum Disciplinarum* asseritur superiori delectatione non injici libero arbitrio vinculum necessitatis: sub delectatione victrici consistere potestatem ad oppositum: dari sub parva delectatione veram recte agendi potentiam, & sub delectatione victrici veram potestatem reluctandi. Affirmatur justos nunquam deferi à Deo, nisi prius ipsi Deum deferant: habere gratiam sufficientem, dum volunt servare præcepta, & qualicumque premente cupiditate, ac tentatione pullante, posse in bono perseverare. Propugnatur sufficiens gratia, cui voluntas resistit. Defenditur necessaria ad merendum, vel demerendum libertas indifferentiæ: denegatur hanc esse commentum Semipelagianorum: vindicatur à Novatorum argutationibus, atque inter Catholicæ fidei

dogmata recensetur. Totius demum humani generis redemptionem, quæ ad omnes omnino homines extenditur, non uno, aut altero tantum loco, sed in per multis, atque in repetitis de hoc argumento lucubrationibus pro modulo nostro defendimus, tradidimus, propugnativimus. Id vero in hoc secundo capite quisquis oculos non habet lippientes, vidit, atque pervidit.

In libris ergo *Theologicarum Disciplinarum* nec traditur systema duarum delectationum invincibilium, ut fabricatum est à Jansenio, neque quinque hujus propositiones probantur: sed systema illud subvertitur, & quinque propositiones rejiciuntur omnimode, & oppugnantur; quod erat demonstrandum.

§. VI.

Scrupuli criminantis evelluntur, atque eradicantur.

SUMMARIUM.

1. Primum adversarii argumentum de delectatione victrici
Solvitur, sicut & alia obiectiuncula, ex Augustino, & aliis
2. Impugnatur adversarii gradus gratiæ ab Authore admissos.
Author statim his assignat libertatem contra Jansenium.
3. Jansenianum videtur advers. gratiam statuere in delectatione indeliberata.
Explicatur denuo, in quo sensu hoc sit intelligendum.
4. Accusat adversarius Authorem de admissa delectatione invincibili.
Contrarium ostenditur ex verbis Authoris ab adversario omisso.
5. Insinuat Author admissæ necessitatis antecedentis.
Oppositum monstratur ex admissis ad ipso adversario, qui & malè explicat systema Thomisticum.
6. Arguitur Author, quoad systema delectatio-

num ab Augustinianis ad Jansenium deflectere.

Ostendit Author ex verbis suis, illud se tenere systema, quod ipse advers. Augustinianum agnoscit.

7. Recoquitur, & rejicitur antiqua trame de delectatione invincibili.

8. Inculcat advers. Authorem de admissa necessitate saltem specificationis.

Arguitur adversarius imperitiæ in carpenda scientia, quam plures tenent Catholici.

Convincitur hebetudinis in argumento ex prædicta sententia illato

Ostenditur ab uno ad alterum ineptè transiisse

9. Criminatur advers. gratiam sufficientem ab Authore verbis admissam, re negatam

Respondetur ad singula

10. Advers. vi hitur, systema Authoris circa gratiam sufficientem à Thomistis distorquere.

Cui tamen se concordare modo sæpè dicto evincit Author.

I.
Primum adversarii argumentum de delectatione victrici.
Janf. Red.
pag. 183. five
p. 2. art. 6.

Posteaquam Anonymus, me rursus initio articuli 6. appellavit novitatum studiosum defensorem, & utentem variis flexibus ad Jansenianum errorem aliquatenus emolliendum, ait se daturum operam, ut omnibus manifestum fiat doceri à me famosum Jansenii principium de duabus delectationibus indeliberatis pro graduum superioritate invincibilibus. Quod ita evincere nititur: Primo in conflictu duarum delectationum, quas admittit F. Berri, anceps & pendula debet esse

voluntas, donec à robustiore in unam partem deprimatur. „ Cum trahitur (inquit) animus delectatione sancta & noxia, nunquam se inclinabit in unam potius, quam in alteram, sed pendebit anceps, donec una sit altera robustior, eamque deprimat. „ Tom. 3. lib. 14. cap. 11. pag. 130. Atque consequenter agnoscit delectationem, quæ fortior est, semper debiliorem oppositam superare. „ Nullus enim, pergit illud, nisi à fortiori vincitur & superatur. „

tur. „ Hoc est primum adversarii argumentum.

Hæc, sicut
& alia simili
oblectio
ex Augusti-
no, aliisque
AA. solvitur.

Proprium esse eorum, qui aut ignorantia, aut invidentia excæcantur, veritati objicere novitatem, etiam illi commonstrant, qui docente Domino Mar. 1. 27. ajebant: *Quidnam est hoc? Quenam doctrina hæc nova?* In conflictu duarum delectationum pendere ancipitem voluntatem, nisi unam alteram superet, neque consequi opus, nisi delectatio victrix accedat, docuerunt viri doctissimi prælaudati cap. 1. §. 2. Macedus nempe scribens, *Augustinum delectationes carnis opponere delectationibus spiritus, in ea pugna concupiscentiam cum gratia committere, & fortiori victoriam assignare:* Mansius ore omnium Augustinensium affirmans, *non posse voluntatem plene imperare actus subsequentes, sed inter duos amores fluctuare, nisi amor honesti superet contrarium amorem:* Gonzales, alique Thomistæ à Gravesonio laudati docentes gratiam nunquam fore efficacem, nec voluntatem recte operaturam, *nisi gratia majores efficacie gradus habeat, & superet gradus obstinationis:* Antoninus Massoulie demonstrans itidem nunquam gratiam fore effectricem, *si resistentiam voluntatis omnino non vincat:* Auctor Operis inscripti, *Le disciple pacifique*, plurimum commendans sententiam docentem, *que la même grâce qui surmonteroit trois ou quatre degrés d'obstination, parce qu'elle seroit dans un degré tres propre pour le surmonter, pourroit n'avoir par la même convenance, ni par conséquent le même effet & le même succès, si elle trouvoit six degrés d'opposition, d'obstacle, & de résistance:* 8. Thomas docens voluntatem non moveri à congruo, & convenienti bono, *nisi sua vi superet vim, & effrenis concupiscentia impetum:* Augustinus demum sapenumero affirmans gratiâ inspirari certam scientiam, & victricem delectationem, fieri, *ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntas spiritus vincat, atque ut plus delectet, quod Deus præcipit, quam delectat quod impedit.* Ergo quod inter delectationes sit pugna, & quod fortior alteram superet, nec Janseniana doctrina est, nec nova, nec quæ commovere debeat theologum vel mediocriter eruditum. Jansenii error, & hæresis delectationi, quæ alteram vincit, alligat necessitatem antecedentem & physicam: quam à nobis rejici rursus ostenderem, nisi ex præcedenti §. 1. & 4. atque ex tota hac dissertatione manifestissimum foret. Vide ergo quam facile Anonymi diluatur

objectatio: *Agnoscat F. Berti delectationem, quæ fortior est, semper debiliorem oppositam superare, voluntati necessitatem inferendo, aut auferendo liberam ad oppositum potestatem; nego: neque inferendo necessitatem ineluctabilem, neque auferendo liberam agendi & non agendi potentiam, concedo.* Si adversus propugnatores gratiæ per se efficacia objicias: *Hæc gratia conjuncta est cum actu, superat contrariam concupiscentiam, atque à nullo duro corde respuitur; ergo est invincibilis;* respondebunt Thomistæ falsissimam esse consequentiam, quoniam cum hæc gratia effectrix subministratur, ut voluntas agat, & agat cum libertate indifferentiæ, non aufert antecedentem reluctandi potentiam. Idem nos respondemus: quo autem jure, §. 3. primi capituli, aliisque in locis amplissima explanatione declaravimus.

II. Ne credas, melioris notæ esse alia adversarii sophismata. Opponit secundo loco: „ Docet delectationum vim ac „ robur ex graduum superioritate oriri, „ ita ut una sit altera eo fortior, quo pluribus gradibus eam superat; nec ipsi „ placet, quod nolint Thomistæ in „ gradibus gradualitatem agnoscere. Deinde „ totam gratiæ efficaciam in graduum „ numero reposuit cum Jansenio, ita ut „ efficax aut inefficax sit eadem gratia, „ prout concupiscentia, quæ adversus „ eam pugnat, pluribus, aut paucioribus „ constat gradibus tom. 3. pag. 95. In „ æquali tamen gratiæ, & concupiscentiæ gradu, gratiæ concupiscentiam „ prævalere contendit, propter eam „ quam subjicit rationem, ib. pag. 130. „ quia, inquit, homo etiam cum æquali virtute majorem habet ad malum, quam ad bonum inclinationem. „ In hoc sane „ non contradicit Jansenio neque ab illo „ recedit, in casu enim assignato, cum „ major illa ad malum inclinatio concupiscentiæ pondus augeat, mirum non „ est quod tunc gratia prævaleat concupiscentiæ, cum sit robustior. „

Fateor me hæc omnia docuisse, sed miror Aristarchum nostri temporis nescire quod similia docuerint viri doctissimi, & orthodoxi. Adeat rursus §. 2. capituli primi, ac totum §. 8. ac intelliget non hastas se jacere, quæ umbonem penetrant, sed scandulas, quæ repelluntur senium. uno, ut inquit, digitulo. Admitto gradus concupiscentiæ, & gratiæ, quos rejiciunt Thomistæ aliqui, non tamen omnes: at doceo tom. 3. pag. 203. nullam delectationem injicere vinculum libertati: doceo impium, quacunque gratia præven-

2.
Impugnau
adversarius
gradus gra-
tiæ ab Autho-
re admissa
Janf. Red.
pag. 84.

Author stat-
tibus his
gratiæ gradi-
bus assignat
libertatem
voluntatis
contra Jan-
senium.

præventum posse reluctari, & justum quacunque premente cupiditate posse perseverare: doceo necessum non esse ut sequamur quod magis delectat: atque id innumeris aliis in locis demonstravi, ut constat ex citato §. 8. atque ex primo hujus capituli. Systema Janſenianum in hoc fuisse reprobatum, quod superiori delectationi tribuerit talem determinationem ac motum, ut voluntas ei nullatenus possit suum denegare consensum, facetur ipse Anonymus pag. 20. ac in toto fere articulo primo: nos vero art. 3. primi capituli id non asseruimus tantum, sed insuper invictissime demonstravimus. Ab hac ergo labe purgatum systema duplicis delectationis relativæ perperam quætitur: atque ita quod in ore Janſenianorum blasphemum est, in ore Augustinensium est orthodoxum, haud secus ac systema gratiæ victricis, quod in ore Calvinii est hæreticum, in ore Thomistarum est catholicum: nam quemadmodum Thomistæ propugnando gratiam efficacem negant necessitatem illam, quam gratiæ efficaci annectit Calvinus; ita Augustinenses propugnando systema victricis delectationis negant necessitatem, quam victrici delectationi annectit Janſenius. Hinc vir sapientissimus, æque doctrina ac dignitate conspicuus istud de prædicto, aliisque Adversarii objectis, in nixi nostro duplicis delectationis systemati, judicium protulit: „Il principio degli errori circa la Grazia si pone dal Censore nelle due dilettaçioni relative, è indeliberate; quando non dee riporsi in queste precisamente, ma come necessitanti di necessità fisica, e antecedente, senza lasciare la libertà d'indifferenza, ma la sola à coactione, a seguir ciò, che più diletta. E tutto questo complesso esser la fonte delle cinque propositioni dannate in Gianſenio, si raccoglie dalle stesse propositioni; altrimenti la Chiesa avrebbe recisi i rami, e lasciata intatta la radice del male, contra ogni regola di buon governo. E abbenchè il Tournely, seguito forse dal Censore, coll' autorità di Gianſenio, e de' Gianſenisti si sforzi di var vedere insegnar questi la dilettaçione vincitrice relativamente a' gradi, e da questa nascere i loro errori circa la Grazia; ciò non ostante non tutto ciò, che scrivono Gianſenio, e i Gianſenisti, sono errori, siccome nè meno tutto ciò, che scrivono Calvino, e Lutero: e la fonte de' loro errori non dee prendersi dall' uno, o dall' altro testo, ma dal intiero contesto della dottrina, e nel particolare di Gianſenio da quelle parole nel lib. 2. De Gratia cap. 1. Tam

impossibile est voluntati, ut bene velit, & operetur, quam homini caeco ut videat, vel surdo ut audiat, vel tibiis fracto ut recte gradiatur, vel avi ut volet sine alis. Il che, come vede qualsivisia, importa una necessità fisica e antecedente, che leva la libertà d'indifferenza all' opposto. Quindi insegnando puramente i PP. Bellessi, e Berti il systema delle due dilettaçioni indeliberate, e relative, ma negando apertamente questa fisica, e antecedente necessità di seguire ciò, che più diletta, e sotto la maggior dilettaçione difendendo la libertà d'indifferenza; chiaramente ne segue, non seguir loro il funesto, ed erroneo principio in materia della Gratia da Gianſenio insegnato, e difeso. „ Idem alii viri clarissimi traderunt, non Itali tantum, sed Galli etiam, qui oculis non lividis scripta nostra legunt. Ex dictis hominem ad statuendas calumnias cernulum, scriptaque nostra expilantem, suismet spiculis compungimus: Janſenius ita instituit duarum delectationum conflictum, ut voluntas nullatenus possit robustiori, & quæ gradibus aliam superat, obluçtari. Non sumus ergo Janſeniani, dum negamus in illa delectationum conflictatione non posse voluntatem resistere superiori ac victrici.

III. Præterea opponit Anonymus, „quod doceam cum Janſenio indeliberatas esse gratiæ, & cupiditatis delectationes. Quoad cupiditatis motus, hos rationis usum antevertere nimium „gravi experientia omnibus compertum „est. Quoad vero gratiæ delectationem, docet (de me loquitur) speciatim „eam esse indeliberatam, tum quia Deus „illam excitat in corde hominum, tum „quia delectatio illa voluntatis humanæ „prævenit motum. „ Quædam hic ex meis libris exscribit, præsertim quod legitur tom. 3. pag. 97. „Hæc itaque „delectatio & charitas prævenit motum „voluntatis, & est deliberata duntaxat, „cum voluntas huic præmoventi dilettaçioni libere obtemperat, & prosequitur „opus, ad quod trahit faciendo ut delictet, „quod antea non delectabat. „ Deinde, quoniam dixi nonnullos Theologos docuisse hujusmodi delectationem eodem momento, quo gratia movet voluntatem, sed posse hanc sententiam cum nostra conciliari, si dicamus gratiam, quatenus est ipsi misericordia movens & charitatem inspirans, nullatenus cum nostra deliberatione conjunctam esse, si autem consideretur ex parte nostri, esse delectationem ipsam, simul à Dei inspiratione, & à voluntate nostra promanantem; fervens

2.
Janſenianum
videtur ad-
versario gra-
tiam statuere
in delectatio-
ne indelibe-
rata.
Janſ. Rediv.
pag. 185.1

vescens fellis evaporatione ait, ea omnia à me proferri ad fraudem, & fucum faciendum: Theologos, qui victricem delectationem admittunt, addere delectationem illam totam esse deliberatam: à me doceri conceptis terminis indeliberatam esse: absque ullo animi candore cum supradictis Theologis societatem inire. Quid plura? me Janseniano systemati adhærere, & hæc satis esse perspicua.

In quo sensu gratia si delectatio indeliberata, & in quo delib. liberata.

Nolo formicas, muresque imitari repetendo mordentem, quod lib. 2. de Iracundia Seneca esse ait pusilli & miseri hominis. Rejcta sunt hæc omnia cap. I. §. 7. satis superque. Siste paululum, vir egregie, & quod sacra monent Proverbia, & lex præcipit Evangelica, Locum da iræ; ac reminiscere illius moniti, nec damnatis propinanda esse venena, nisi melle circumlita. Nunquam audisti Thomistas docentes, liberum arbitrium ad receptionem gratiæ efficacis passivè se habere, libere autem, dum assentiuntur, & gratiæ cooperatur? Nunquam Vasquezium asserentem motum voluntatis à gratia excitatum indeliberatum esse, ut prævenit consensum nostrum, deliberatum vero, dum voluntas eidem motui obtemperans assensum præbet? Nunquam Bellarminum scribentem, Gratiæ ut inspirat bonam voluntatem esse excitantem, nec nos ad illam libere concurrere, dum vero nobiscum cooperatur, conjunctam esse cum perfecta, & deliberata electione? Nunquam Augustinum agentem, Deum operari sine nobis ut velimus, nobiscum vero cooperari cum volumus, & sic volumus ut faciamus? At hæc nos, quibus fucum, fraudemque objectas, scripsimus eadem pagina 97. à te præcitata. Ne ergo flammam in pilis leporinis scirpisque excites. Inspiratio sanctæ dilectionis est gratia: quatenus est à Deo operante sine nobis, est indeliberata; quatenus nobiscum cooperatur, deliberationi nostræ conjuncta est. Hæc eodem capite 8. lib. 14. unde perpauca exscripsisti, semel, iterum, ac tertio tradidi. Pagina enim 94. scripsi: *Gratia alia est præveniens, subsequens alia. Prima est, qua Deus in nobis operatur priorem motum sanctæ cogitationis, ac dilectionis. Secunda est illa, quæ priorem illum motum subsequitur, ut homo opus salutare perficiat.* Huic gratiæ nos libere assentiri demonstramus ex Tridentino Concilio sess. 6. cap. 5. Pag. 97. verba, quæ mutilata assers, sunt hujusmodi: *Si gratia accipiatur ex parte Dei, quatenus est ipsa misericordia movens, & charitatem inspi-*

rans, nullatenus cum nostra deliberatione conjuncta est, & hoc sensu ait Augustinus, Ut velimus sine nobis operatur. Si consideretur ex parte nostri, est ipsa dilectio simul à Dei inspiratione, & à voluntate nostra promanans, à voluntate tamen, ut à Deo intime præsentem præmotam; atque ideo sequitur Augustinus, Cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur. Quare, ut supra dictum est, Gratia, quæ prævenit charitatem, est charitas Dei, sive ipse Deus nobis spiritum suæ dilectionis inspirans; & gratia præveniens opera libertatis est ipsa bona voluntas, & charitas nobis inspirata. Prima, scilicet gratia præveniens, & sine nobis à Deo inspirata, omnem nostram deliberationem antevertit: altera, id est, gratia adjuvans, qua Deus nobiscum cooperatur, cum ipsa DELIBERATIONE conjuncta est, comparate ad opera, quæ consequuntur, libertatis & meriti. Pagina item 100. Nos dicimus indeliberatam quidem esse hanc delectationem, quatenus inspiratur à Deo, & proinde per primum actum indeliberatum nos nihil mereri, nisi accedat liberi arbitrii deliberatus assensus, firmissime tenemus; cum meritum haberi nequeat sine indifferentia libertatis. At hæc delectatio victrix conjuncta est cum DELIBERATIONE comparate ad opera, quæ efficiuntur à libero arbitrio hac delectatione excitato. Tria ergo evidentissime constant. Primum, à nobis dici delectationem indeliberatam, ut est gratia præveniens, & inspiratur à Deo; sed deliberatam, ut est à voluntate cooperante gratiæ adjuvanti; ideoque Anonymum esse aut stupidum, aut mendacem. Alterum, neminem Theologorum asserere totam delectationem esse deliberatam, quatenus inspiratur à Deo; cum bona voluntas inspiretur à Deo sine nobis libere operantibus, ut Augustinus docet adversus Pelagianos; ideoque adversarium, quem nunquam existimarem Pelagianum esse, vix Theologicum compendiolum, quale traditur in Clericorum Seminariis, lectitasse. Tertium, non esse perspicuum, quod nos adhæreamus Janseniano systemati; sed perspicuum esse, quod Jansenismi Redivivi auctor sit, ut Aeschinem appellabat Demosthenes, Tragicus quidam Theocrines.

IV. Pergit vir illustris: Denique F. Berti docet cum Jansenio hanc delectationem, tum gratiæ, tum cupiditatis, esse pro graduum superioritate invincibilem. Asserit enim ex gratia efficaci effectum sequi infalibilitè: addit præterea nos ne cessu-

4. Accusat Auctorem adversarius de admitta delectatione invincibili.

* Jan. Rediv.
pag. 187.

cessario amplecti quod magis delectat; atque per istam gratiam, quæ non tantum dat posse, sed etiam velle, subventum esse voluntati humanæ, ut indeclinabiliter operemur. Profert deinde verba mea, quæ habentur tom. 3. pag. 100. & 128.

Ostenditur
contrarium
ex ipsis ver-
bis Authoris
ab adver-
sario omitti.

Obsecro, obtestorque lectorem, ut paulisper attendat quo animo præditus sit accusator, qui nobis fraudem, fucum, ac dolum infinita garrulitate objectat. Principio bullatum mendacium est, delectationem victricem à me appellari *invincibilem*. Evidens quippe est ex præcedenti §. 1. sententiā meā ex gratia efficaci non induci necessitatem: evidens est ex eadem gratia effectum consequi libere: evidens est sub ea gratia consistere libertatem indifferentiæ: evidens est necessum non esse, ut sequamur quod magis delectat. Unde ergo in mentem calumniatoris hæc prodigiosa mendacia venerunt? At inquis: Laudat Anonymus loca. Quenam vero? Tomo 3. de Theolog. disciplinis pagina 100. legitur: Sequitur ex hac victrici delectatione infallibiliter effectus, eoquod animus amplectatur bonum, quod magis delectat. Et alibi, id est, pag. 128. Augustinus docet nos necessario sequi quod magis delectat. Et post pauca: Hujus gratiæ proprium est tribuere e non tantum posse, sed etiam velle, atque subvenire infirmitati voluntatis humane, ut indeclinabiliter operetur. Jam omnibus mediocriter in re Theologica versatis compertum est, omnes Gratia per se efficaciæ propugnatores asserere effectum ex eadem gratia consequi indeclinabiliter & infallibiliter, quoniam divina decreta frustrari nequeunt, imo illum necessarium esse necessitate sequente, quæ libertatem non tollit. Paululum vero in lectione Augustini exercitatis constat, eadem à S. Protoparente affirmari de auxilio Quo, in lib. de Corrept. & Gratia cap. xii. aliisque in locis non semel à me productis, & in ea quoque dissertatione, ex qua adversarius hæc descripsit. Non debebat ergo vulgaribus hisce, & protritit operam suam ludos facere, & Hyperi vertigine circumvolvi. Si autem id agere velit, ludat, & circumagatur, ut lubet: sed verba saltem nostrareddat, ut sonant. Igitur tom. 3. pag. 100. ita scripsimus: Sequitur quidem ex hac victrici delectatione infallibiliter effectus, eoquod animus amplectatur bonum quod magis delectat, sed sequitur LIBERE, quia non adeo in hac vita delectat bonum aliquod, ut nequeat in eo apprehendi ratio aliqua mali. Subticuit vir probus ea verba, sed sequitur li-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

bere, &c. Rursus pag. 128. scripsimus ad hunc modum: Augustinus enim docet nos necessario sequi quod magis delectat, sumpta necessitate pro infallibili consecutione actus, non pro negatione possibilitatis ad actum oppositum, quo sensu necesse est, ut sedeamus, quamlibet efficaciter sedere volumus, salva semper potestate non volendi quod volumus. Omnis homo verax quæ consequuntur ad verbum delectat. Quid ergo hujus ingenii viro reponam? Profecto nil aliud, quam pervulgatum illud: Redde verba mea, & evanescet calumnia tua.

V. Rursus convitiator dirigit contento nervo sagittas. Ait me à se non redargui quod contendam gratiam efficacem suam habere effectum infallibiliter, cum id Catholici quoque doceant; sed quod in meo systemate necessitas illa, cui homo subiacet sub imperio celestis ac terrenæ delectationis, est antecedens & absoluta: oritur enim ex graduum superioritate; unde infallibilitas effectus necessario futuri talis est, ut veram dissentendi tollat potentiam. Explicat deinde sententiam Thomistarum, qui reponunt efficaciam gratiæ in physica præmotione: sed in illo systemate voluntas humana à Deo præmota ad actum pium, operabitur illum infallibiliter, & necessario necessitate consequentiæ; quoniam præmotio illa includit futuritionem liberam actus, dum enim supponitur præmotio, supponitur quoque futuritio libera actus; & ideo necessitas operandi, quam præmotio physica importat, est duntaxat necessitas consequentiæ, & hypothetica, necessitas improprie dicta, non autem necessitas antecedens, & absoluta. Addit, modo sane diverso efficaciam gratiæ exponi à Molinistis & Congruistis: in quorum systemate perfecte conciliari liberum arbitrium cum gratia, satis per se patet, & ipsi Thomistæ non dissentunt.

Humillime virum audiamus, cui tantum doctrinæ, ac temperantiæ specimen ostendit alto insidere animo Hieronymianam in Epist. ad Titum admonitionem: Nihil est fœdus præceptore furioso, qui cum debeat esse mansuetus & humilis ad omnes ex adverso torvo vultu, tremantibus labiis, rugata fronte, effrenatis convitiis, facie inter ruborem, & pallorem variata, clamore prostrepat. Itaque pronuntiare videtur me non esse Catholicum: non enim ait, Hoc docent alii Catholici; sed forte ut me ex horum numero extrudat, inquit, Non redarguitur

5.
Insimulatur
Author ad-
missæ neces-
satis antec-
cedentis.
Jan. Rediv.
pag. 187.

Contrarium
ostenditur ex
dictis ab ipso
adversario,
qui & male
explicat sy-
stema Tho-
misticum.

guitur F. Berti ex eo quod contendat gratiam efficacem suam habere effectum infallibiliter; hoc quoque docent Catholici. At ego quidem, si me adversarius dixerit hominem scelestissimum, haud ægre feram: si omnium peripsēma existimabit, patiar: si percusserit dexteram, præbebo sinistram: si probri incusaverit, memor ero Dominici præcepti, *Orate pro persequentibus, & calumniantibus vos*; si vero audeat me A catholicum dicere, certior sit minime à me toleratum iri tam effrenem convitiōum intemperantiam. Neque enim aut Gregorius Neocæsariensis Sabellianismi calumniam, aut Dionysius Alexandrinus Arianismi, aut magnus Basilius hæreseos Tritheitarum, aut Nyssenus Origenismi, aut Manichæismi Hieronymus & Augustinus, aut hæresis Photiniana Fulgentius, aut Ætiana Petrus Damiani, aut id genus aliam viri sanctissimi, atque præclara mansuetudinis exempla putarunt esse ferendam. Jam vero intolerandæ criminatōis causam expendamus. Hæc una est, quod in meo systemate adstruatur necessitas antecedens & absoluta, & quæ tollat veram dissentientiendi potentiam. Verum hoc splendidissimum esse mendacium demonstratum est cap. 1. §. 3. num. 8. §. 6. num. 7. §. 8. num. 3. §. 9. num. 6. §. 11. num. item. 6. §. 12. num. 3. in hoc secundo capite §. 4. per totum; hoc quoque §. 6. & præcedenti etiam numero. Unum addo. Experiētiā omnibus compertum esse, quod concupiscentiæ motus non tantum deliberationem voluntatis, sed rationis quoque usum antevertat, aiebat Anonymus ipse paulo supra num. 3. Quare ergo indeliberatus concupiscentiæ motus non infert necessitatem antecedentem & absolutam? Profecto non alia ratione, nisi quia dum ei voluntas obsequitur, agit deliberate, & cum libertate indifferentiæ; nec imputatur in culpam quod ille motus exurgat, sed quod ei voluntas libere consentiat. Atqui demonstratum est, etiam præcedenti num. 3. indeliberatam inspirationem dilectionis fieri utique in nobis *sine nobis*, sed accedere illi deliberationem voluntatis prodeuntem ex ejus liberrima potestate; nec mereri homines dum illis sancta delectatio, ac pius voluntatis motus, seu præveniens gratia inspiratur, sed quando huic inspirationi libere assentiuntur. Igitur in nostro systemate non traditur voluntas antecedens & absoluta, nec talis, quæ tollat veram dissentientiendi potentiam. Quod vero nobis Anonymus explicet Thomistarum, ac Medistarum systemata, gratias ei repen-

dimus: at non indigemus tali præceptore; nam & nos ea lib. 14. cap. 9. longe ampliori explicatione tradidimus. Quamquam & illud, si non falsum, saltem obscurum & ambiguum est, quod Anonymus ait, in sententia Thomistarum induci necessitatem duntaxat consequentiæ, quia dum supponitur præmotio, supponitur futuritio libera actus; ideoque talem necessitatem esse hypotheticam: nam præmotio non supponitur una cum futuritione; sed præsupponitur, cum futuritionis sit causa: neque illius necessitas est hypothetica, quasi sit e præmotione conditionata, non absoluta. Igitur in sententia Thomistarum ea necessitas non est antecedens, sed consequens; quia Dei præmotio applicat voluntatem ad se libere determinandum, ita ut duplex admitti debeat determinatio, una antecedens, & à solo Deo proveniens, in ordine ad quam voluntas passive se habet; & altera consequens, quæ simul est à Deo, & à voluntate se determinante sub indifferenti judicio rationis, & sub notionē ac determinatione primi liberi, ac primi determinantis, à quo participat totam suam libertatem & contingentiam. Vide Gonetum disp. 4. art. 3. num. 32. In hoc

Gonet. tom. 1.
pag. 447.

VI. Constat ex dictis, quid ponderis habeant producta ab Anonymo num. 6. Arguitur autem quoad ubi præmittit duo esse Theologorum systemata, quorum unum gratiam à seipsa lectionem efficacem admittit, alterum eandem gratiam repudiatur; ac deinde fatetur Augustinianos ut plurimum efficacitatem gratiæ repetere ex inspiratione victricis delectationis; sed ait me ab his recedere, ut ad Jansenium accedam; quoniam Augustiniani illi docent, „certitudinem effectus non oriri ex graduum superioritate, „quæ ut volunt Janseniani, à voluntate „nullatenus emanat; sed ex eo quod „delectatio illa sit in manu omnipotentis „Dei instrumentum efficax, quo Deus „voluntates humanas inclinat ad quos- „cunque

6.
Arguitur Au-
thor quoad
systema de-
lectionem
efficacem
admittit, alterum
eandem gra-
tiam repudiatur;
ac deinde fatetur
Augustinianos
ut plurimum
efficacitatem gra-
tiæ repetere ex
inspiratione
victricis delec-
tationis; sed ait
me ab his recedere,
ut ad Jansenium
accedam; quoniam
Augustiniani illi
docent, „certitudinem
effectus non oriri
ex graduum
superioritate,
„quæ ut volunt
Janseniani, à
voluntate
„nullatenus
emanat; sed ex
eo quod
„delectatio illa
sit in manu
omnipotentis
„Dei instrumentum
efficax, quo
Deus
„voluntates
humanas
inclinat ad
quos-
cunque

vidi supra
num. 3.

„cumque actus pios infallibiliter futuros,
„libere tamen à creatura eliciendos: „
quod & ego de Augustinensibus nostris
affirmavi tom. 3. pag. 97. à me autem,
ait, totam gratia efficacitatem repeti
ex sola graduum superioritate, inducta
necessitate antecedenti, qua voluntas ad
bonum adstringitur sub imperio gratia,
atque ad malum impellente concupiscentia.

Ostenditur
ex verbis Au-
thoris, illud
ipsum se te-
nere syste-
ma, quod
adversarius
Augustinia-
num asserit.

Hæc sane repetita cantilena est, non
talis, in quam cadat prologium illud,
Δὲ, καὶ τοῖς τοῖς καλῶν, sed potius videatur
ponum illud sylvestre, quod Plinius
unedonem appellavit. Jam sæpe demon-
stratum est, non statui à nobis gratiam
in tali delectatione, quæ inferat antece-
dentem necessitatem, ideoque frustra Ano-
nymum ad instar Thraciæ hirundinis
immurmurare. Ne tamen de sua batto-
logia gloriatur; addimus, præter duo
illa systemata tertium à viris doctissimis
propugnari, ut vidimus cap. 1. §. 2.
quamquam gratanter audiamus revocari
& istud ad primum, in quo gratia per
se ipsam efficax propugnatur. Apparet
insuper ex eodem §. 2. nos ab aliis Augu-
stinensibus nullatenus dissentire, eorum-
que sensus ac verba usurpasse. Ad fasti-
dium autem usque repetitum est, de-
lectationem victricem consistere una cum li-
bertate indifferentia, & cum potestate
ad oppositum. Quod vero ad imponen-
dum imperito lectori addit Anonymus,
à me non repeti efficaciam gratia à vo-
luntate Dei omnipotentis, sed cum Jan-
senianis ex sola graduum superioritate,
inducta necessitate antecedenti, & seclusa
libera voluntatis electione, quasi delecta-
tio concupiscentia, vel gratia, ad instar
machinæ cujusdam mechanicæ volun-
tatem humanam necessario in hunc, vel
illum motum impelleret: tamen si refu-
tatum est omnibus iis testimoniis, qui-
bus libertatem indifferentia propugna-
vimus; rursus tamen apertissimi menda-
cii revincitur ex his, quæ leguntur lib. 14.

Tom. 3. pag.
103.

cap. 8. „Quod Deus illum adjuvet tan-
tum, istum non tantum, non pendet à
„circumstantiis extrinsecis personæ, loci,
„vel temporis, neque à præscientia boni
„usus arbitrii; sed à secretæ æquitatis
„ratione, & potestatis divinæ excellen-
„tia: & cum Deus efficaciter vult, in-
„spirat tam vividam delectationem, quæ
„facile vincat, salva semper indifferen-
„tia liberi arbitrii, contrarios motus
„pugnantis concupiscentia. En delecta-
„tio victrix instrumentum potestatis di-
„vinæ: „en gratia efficacitas repetita
ex decreto & voluntate Dei: en sub vi-
ctrice delectatione indifferentia liberi ar-
bitrii: en nostra cum cæteris Augusti-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

nianis concordia: en in Jansenismo Redi-
vivo Sisyphi molimina, & undique flu-
entia mendacia.

VII. Carpit deinde Anonymus num. 6.
quod libro 18. cap. 8. prop. 3. scripserim
nos habere liberum arbitrium ad malum
sine gratia, eo quod ad hoc, vel illud
privatum, noxium, ac prohibitum opus
voluntas non sit naturaliter determinata,
sed fruatur indifferentia judicii. Quod
Jansenianum censet, quia in systemate
duarum delectationum invincibilium, quod
admittit F. Berti, voluntas etiam quoad
exercitium, scilicet in hoc, vel illo parti-
culari actu ducitur antecedenti necessi-
tate. At ostendimus systema duarum qui-
dem delectationum, at non invincibilium
& necessitatem inferentium, à nobis de-
fendi; quod ex hoc eodem loco aperte
consequitur, cum etiam sine gratia agnos-
camus in impiis libertatem indifferentia,
quæ cum necessitate antecedenti com-
poni nequit: atque ita adversarius hoc
etiam loco revincitur, quem profert ex
præcit. proposit. 3. ceditque propria vi-
neta. Dicam tamen de hoc loco rursus;
nam apertis tibiis perstrepat, clamantque
convulsa marmora, & Frontonis platani.

VIII. Itaque ex quo scripserim homi-
nem, etiam si destitutus sit gratia, ha-
bere liberum arbitrium, & libertatem
indifferentia ad malum, amarulentus &
habens acerbam bilem in naribus exclam-
mat: „Etsi Jansenius & F. Berti veram
„exercitii indifferentiam admitterent,
„quam tamen non admittunt, nunquid
„vel una specificationis necessitas Chri-
„stianæ aures offendit? Quis enim pa-
„tenter audire potest hominem lapsum,
„absente gratia gradibus superiori, non
„alia gaudere libertate, præter eam,
„qua necessitatus ad peccandum potest
„unum præ alio eligere peccatum? Quis
„non ingemiscat audiendo Justum, dum
„peccat mortaliter, necessario peccare?
„Quid ipsi proderit hoc vel illud malum
„posse eligere, si gratia gradibus supe-
„riori destitutus damnationem æternam
„evadere non possit? „impletque istius-
modi clamoribus integram paginam.

Ad hæc nequaquam commotus respon-
deo mollior infimæ auriculæ, satis ex hac
tantum exclamatione apparere Anony-
mum scientiæ expertem esse, Theologiæ
rudem, atque saltante satyro levio-
rem imperitiā se prodit in carpendo supe-
riorem doctrinam de libertate ad malum
etiam sine gratia, hebetudo in inferenda
necessitate peccandi, levitas ad justos
fabulationem torquendo: quod aperte de-
monstro, data prius venia quod me rur-
sus Jansenio comitem adjunxerit, piper,
quo abundat, oleribus miscens omnibus.

Q 2

Ita-

7.
Recoquitur
ab adversa-
rio, & ab
Authore reji-
citur antiqua
crambe de
delectatione
Invincibili.
Jans. Red.
pag. 192.

8.
Incusat ad-
versarius Au-
thorem de
admissa ne-
cessitatione
saltem speci-
ficationis.
Jans. Red.
pag. 193.

Si non offen-
dit, cur of-
fenderis?

Arguitur ad-
versarius im-
peritiæ in
carpenda
sententia,
quam plures
tenent Catho-
lici.

Itaque gratiam non esse ad peccandum necessariam, & absque illa habere hominem *libertatem indifferentiam*, principio ratio ipsa, & communis sensus ostendunt; propterea quod producta ex nihilo rationalis creatura ad malum semet ipsa sufficiat, nec ullius fulcro & adminiculo indigeat, ut cadat, ac sese deiciat in precipitium. Præterea compertum est Theologos plurimos ac præstantissimos, quos eodem cap. 8. pag. 280. recensuimus, denegare obduratorum plerisque auxilium sufficiens; omnesque consentire, non esse fidei decretum, sed opinionem scholasticam, quod istiusmodi auxilium singulis conferatur, & nihominus nemo adeo insipiens est, ut putet obduratos illos *neccessario* ruere in peccata; nemo adeo impius, ut non execretur blasphemiam hæreticorum illam peccandi necessitatem statuminantium. Insuper demonstravi pag. 282. & 283. propositionem illam meam esse S. Thomæ 1. 2. q. 89. art. 4. Bellarmini lib. 5. de Grat. cap. 14. Estii 2. sent. dist. 7. Patavii lib. 1v. de Opif. sex dierum cap. 9. num. 3. aliorumque, qui docent non viatores tantum, quibus gratia parata est, atque exhibita, verum etiam pervicacissimos dæmones, quibus nulla spes salutis affulget, habere liberam electionem mediorum, & peccare; ad quod, ut Patavii utar verbis, sat est, *si in malis unum optari possit è pluribus*. Ulterius, ut ad hæc, quæ cit. pag. 282. demonstrata fuerunt, nonnulla addam; Honoratus Tournely 2. p. de Grat. q. 8. art. 4. etiam amplectatur sententiam, quæ docet obduratos & excacatos non privari omni penitus auxilio, fatetur tamen alios contendere, *peccare obduratos, & peccata merito ipsis imputari, tametsi gratia priventur in panam præcedentium peccatorum*. 1. Quia ipsorum culpa est, quod ea priventur gratia sibi necessaria, eorumque impotentia consequens est ac voluntaria, non antecedens, non necessaria. 2. Quia libere peccant, & possunt non peccare per simplicem actus suspensionem seu non positionem: quo sensu, inquit, S. Thomas q. 24. de Verit. art. 12. ait, posse aliquem existentem in peccato mortali vitare omnia peccata mortalia auxilio gratiæ: posse etiam ex naturali virtute singula vitare, quamvis non omnia. Et ideo non sequitur, *concludit Angelicus Doctor*, quod peccatum committendo non peccet. „Ergo cum quilibet induratus possit singula distributive peccata naturali virtute vitare, necessaria non est ipsi gratia, ut sit inexcusabilis, ac peccata merito ipsi imputen-

„tur. 3. Negant illi ad libertatem actus mali necesse esse, ut voluntas si- mul expedita sit ad actum bonum op- positum; quia nempe, inquit, sola libertas contradictionis, qua potest ho- mo agere, vel non agere, pertinet ad essentiam libertatis: siquidem posse malum operari non est perfectio in humana libertate, sed potius vitium, ac defectus. „ Hæc Tournely pag. 634. edit. Ven. & hæc duntaxat cit. prop. 3. auctoritate & ratione conatus sum demonstrare. Tandem Cardinales, & Episcopi Galliarum in *Explicationibus* sæpe laudatis art. 3. inquit: „Ce se- roit une temerité de traiter d'erreur l'opinion de plusieurs sçavans Theolo- giens, qui enseignent que la grace suffi- sante n'est pas donnée aux aveuglez & les endurcis, & qui ne croyent pas qu'elle soit accordée à tous les infidèles. Il seroit encore plus temeraire quelque sentiment, que l'on soutienne, de dire que les aveuglez, & les endurcis ne pe- chent pas, & que leurs pechez ne leur sont pas imputez. „ En patefacta igno- rantia An nymi carpentis sententiam nostram traditam lib. 18. cap. 8. prop. 3. *Non est necessaria ad imputationem pec- cati præsens & actualis divini gratiæ in- spiratio*, insertamque probationem peti- tam ex *libertate indifferentia*; ad quam sufficit posse vitare singula peccata *distributive*, cum ad *essentiam libertatis* perti- neat *sola libertas contradictionis*. Et ta- men Anonymus tanti facit figmentum il- lud suum, ut repetendum duxerit iis- dem omnino verbis pag. 255.

Vide modo in ratiocinando hebetudi- nem, dum ex doctrina inferri putat hominem *neccessario* peccare, & non posse æternam evadere damnationem. Audisti jam Tournelyum fatentem Catholicorum plures negare esse *neccessitatem* peccandi, si peccata singula possint vitari *distributive*, & si ad sit *sola libertas contradictionis*, non contrarietatis. Cum itaque evidentissimum sit, hæc duo à me in ea propositione 3. doceri, quare me non Catholicis istis, sed Jansenianis iniquis accusator accenset? Insuper eadem prop. 3. pag. 284. non tantum dico gratiæ de- stitutum habere libertatem indifferentiæ ad hoc, vel illud opus noxium, ac pro- hibitum, propter quod Anonymus adeo excandescit; sed etiam addo commu- nem Thomistarum, & Lovaniensium sententiam, quæ docet sufficere ut homo possit converti, *si possit sufficientem gra- tiam habere atque obtinere*, quod nulli mortalium deest, quamdiu vivit: eam- que

Tournely de
Grat pag.
634. edit.
Venet.

Convincitur
hebetudinis
in argumen-
to ex senten-
tia prædicta
illata.

que sententiam à me propugnari constat ex testimoniis, verbisque meis productis præced. §. 3. & cap. 1. §. 4. Cur itaque criminator de his silet, ut me ad Jansenianos, non ad Lovanienſes, ac ad Thomistas amandet? Ad hæc eo loci affirmo aliquibus deesse gratiam ob impedimentum, quod libere ponunt; idque in ea disputatione pluries repeto, & confirmo pag. 289. apertissima SS. Augustini, Prosperi, ac Thomæ Aquinatis auctoritate. Ecce me non illorum, sed Episcopi Iprensis appellat discipulum? Cur fidei meæ perspicua testimonia omittit? Cur ante funestam illam illationem suam in præmissis discutiendis aliquantulum non immoratur? At satis de hujus hominis in contemnendis Theologicis rationibus inconsiderata facilitate.

Ostenditur à peccatoribus ad justos inepie transiisse.

Certe tandem saltationem, levitatemque exclamatoris. Evidens est in illa 3. propositione agi de homine impio gratiâ actuali & habituali destituto: unde ergo Abydena illa irruptio, *Quis non ingemiscat audiendo Justum, dum peccat mortaliter, necessario peccare?* Ad justos orationem convertit, qui & gratia habituali ornati sunt, & actuali quoque suffulti. Redi paululum ad §. 3. nostrasque de justis assertiones lege, atque expende; ac miraberis hujus excursus clamorisque turbulentam illuvionem. Cæterum sententiâ nostrâ neque homines excæcatissimi atque flagitiosissimi peccant in iis, quæ vitare non possunt, uti constat ex eodem §. 3. num. 5. ideoque multo minus peccant *necessario* homines justi, quos Deus non deserit, nisi prius ab ipsis deseratur. Habes ergo in illa una criminatoris Scholasticarum opinionum crassissimam ignorantiam, Theologicâ illationis fallacem texturam, atque ab impiis gratiâ carentibus ad justos auxiliis sufficientibus adjutos ineptissimam excursionem.

9. Criminatur adversarius, gratiam sufficientem ab Authore verbis admissam, re ipsa negatam. Janſ. Rediv. pag. 71.

IX. Postremo articuli 6. conatu Anonymus contendit me ubicunque sufficientis gratiæ memini, admittere gratias sufficientes duntaxat nomine tenus, addita frequenti illa interjectione, „Quis neſciat Fratrem Berti in verbis ludere, „ut solent Janseniani? „Me in verbis ludere affirmat, quoniam in meo systemate, ut opinatur, „gratia sufficiens „nullam veram potentiam, nullum verum posse tribuit. „Gloriatur à se hoc demonstrari invicto syllogismo. En ille. „In systemate Bertiniano gratia sufficiens dicitur illa, quæ gradibus est in-

„ferior cupiditate: atque in systemate „Bertiniano gratia, quæ est inferior cupiditate, non potest vincere cupiditatem superiorem oppositam: ergo in eodem systemate, cum gratia sufficiens „non possit vincere cupiditatem, evidenter veram potentiam, seu verum „posse non tribuit. „Minorem probat, quoniam pluribus in locis affirmo gratiam, quæ gradibus est inferior cupiditate, nunquam esse victricem; unde ita formidandus dialecticus: „Sequitur, „inquit F. Berti, ex victrici delectatione „infallibiliter effectus eoquod animus „amplectatur bonum quod magis delectat: atqui juxta fratrem Berti animus „æque amplectitur malum, si illud magis delectat, ac amplectitur bonum, „quando delectatio sancta gradibus superior est: ergo ex delectatione noxia „sequitur quoque infallibiliter malum. „Quod si ex victrici delectatione noxia „infallibiliter sequatur malum, illa delectatio noxia, seu cupiditas suo effectum „frustrari nequit: ergo est invincibilis „in malo, sicut gratia gradibus superior „invincibilis est in bono, ergo gratia „gradibus minor cupiditate illam vincere non potest: ergo gratia illa verum „posse non tribuit: ergo F. Berti abusive prorsus & illusorie gratiam illam appellat sufficientem. „

Consequentias feminanti Reverentiæ Respondetur suæ ita Frater responder. Systema, quod ad singulas leges etymologiæ ignorans appellas *Bertinianum*, esse systema Norisii, Macedi, Gonzales, Augustinensium omnium, & Antonini Massoulié ostendi cap. 1. §. 2. Si ergo *Bertinianum* appellas, quod ego illud instauraverim aut ediderim, te nimis inscium prodis: si autem quod illud illustraverim, & celebrius reddiderim, non contumelia, ut existimas, sed singulari honore me afficis. Interim cum Antonini Massoulié honestum nomen occurrerit; memoriâ repetas velim, quod ubi is ostendit illam esse „victricem gratiam, quæ motione efficaciori superat „obstinationem voluntatis, eamque insingit, „si vero major sit voluntatis obstinatio & resistentia, voluntatem ad perfectam conversionem disponere, eam tamen nondum efficere, „quod sufficientis gratiæ propriissimum munus „est; „consecutionem istam profert, tanquam satis apertam, atque perspicuam: „Ergo reipsa in eo posita est efficacia gratiæ, quod ita temperata „sit, ut obstinationem vincat: & ea ratione efficax & sufficiens distinguuntur,

Respondetur ad singulas adversarii argumentationes.

Mass. tome 3. pag. 205. 206. 256.

„tur, quod efficax major sit, sufficiens mi-
 „nor, quæ resistantia voluntatis omnino
 „non vincat, sed eam paululum concu-
 „tiat, & ad perfectam conversionem di-
 „sponat.„ Hinc vero gratiam malitiæ
 voluntatis inferiorem esse vere *sufficien-*
tem ita vir præclarus demonstrat: „Si
 „hic explicandi modus obtineat, palam
 „est eam sufficientem gratiam, quam
 „Schola Divi Thomæ admittit, verissime
 „& propriissime sufficientem esse: cum
 „re ipsa ipsi nihil desit, si vis ipsius agen-
 „di spectetur. Quod enim gratiæ divi-
 „næ motio v. g. ut quatuor, interdum
 „effectum non habeat, non oritur ex de-
 „fectu ipsius motionis divinæ, quæ vim
 „agendi non habeat: est enim verissime
 „sufficiens, imo & natura sua efficax,
 „nec minorem suo in ordine vim habet
 „agendi, quam habeat v. g. calor in or-
 „dine physico, quem nemo negaverit
 „vim habere sufficientem comburendi,
 „ita ut si admotum lignum ignis non
 „comburat, id non oriatur ex eo quod
 „ipsi igni desit vis agendi, sed quod li-
 „gnum oppletum humiditate, & aqua,
 „impressioni, seu vi & efficaciam ignis
 „obstat. Nam si prava voluntas mi-
 „nori obstinatione obfirmata esset, mi-
 „nusque intensus esset pravus ipsius ha-
 „bitus, quo veluti pondere à virtute co-
 „lenda retrahitur, & ad vitium impelli-
 „tur; ipsa eadem divinæ gratiæ motio
 „ut quatuor voluntatem ad virtutem
 „impelleret, atque hujus consensum ob-
 „tineret: superaret enim vim pravi ha-
 „bitus, & malitiam voluntatis, eamque
 „à sequendo vitio retraheret. Quod si
 „ea gratiæ divinæ motio ut quatuor vo-
 „luntatis consensum non obtineat, id
 „non oritur ex defectu ipsius motionis
 „gratiæ divinæ, sed ex prava dispositio-
 „ne voluntatis, quæ ob pravum habi-
 „tum intensum v. g. ut quinque, ipsius
 „actionis impressioni, & vi seu efficaciam
 „divinæ motionis non subicitur.„ Hæc
 cap. 1. §. 2. num. 6. & 10. num. 5. à
 me præmissa fuerunt; sed tardiora in-
 genia materialibus exemplis indigent, &
 sæpe malleolis tundenda sunt. Itaque
 ad plexilem syllogismum, concessa ma-
 jori, nego minorem. Ad probat. dist.
 majorem: Sequitur ex victrici delecta-
 tione infallibiliter effectus, cum delibe-
 ratione voluntatis & cum potestate ad
 oppositum, conc. absque tali delibera-
 tione & potestate, nego: & dist. min.
 Atqui animus sequitur quod magis dele-
 ctat, & sequitur libere, cum indifferen-
 tia iudicii, & cum potestate ad opposi-
 tum, concedo: sine tali potestate, & in-
 differentia, nego minorem: & itidem

dist. consequens, Ergo ex superiori dele-
 ctatione noxiâ sequitur infallibiliter ma-
 lum, cum libertate indifferentiæ & po-
 testate ad oppositum, conc. absque hu-
 jusmodi potestate, ac libertate, nego
 consequentiam, huiusque extortas spu-
 riasque filiolas. Jam futilis hæc argu-
 mentatio soluta fuit supra n. 4. ubi ul-
 terius ostendimus vitiligatorem textus
 nostros mutilos truncatosque produxis-
 se: quod & fecit *invictum* illum syllo-
 gismum plectendo pag. 196. ut vafri-
 tiem adderet vafritiei. Persistendo au-
 tem in responsione Antonini Massoulié
 addimus gratiam gradibus inferiorem ef-
 se sufficientissimam, quia si non producit
 effectum, id non oritur ex virtute gra-
 tiæ, sed ex majori ac libera voluntatis
 renitentia: gratiam vero superiorem
 gradibus esse efficacem, & effectum
 producere *infallibiliter* quidem, sed *li-*
bere & cum potestate ad oppositum. Ne-
 que enim ex quo effectus sequatur *in-*
fallibiliter, fas est inferre *necessitatem an-*
tecedentem; nam ex gratia quoque effi-
 caci accepta in communiori Thomista-
 rum sensu effectus consequitur *infallibi-*
liter, sed tamen *libere*.

X. Reponit Anonymus magnum in-
 teresse discrimen *inter gratiam pure suf-*
ficientem Thomisticam, & gratiam par-
vam Jansenii: quoniam ista defectu vi-
 rium caret effectu, ad quem excitat vo-
 luntatem, quia est gradibus inferior, &
 cupiditatem vincere non potest: Gratia
 vero *sufficiens Thomistica veram tribuit*
potentiam, ideoque privatur effectu, quia
 voluntas consentire renuit, non quia ipsi
 gratiæ desint vires. Resistentia quæ fit
 gratiæ Thomistica sufficienti *oritur ex*
libera voluntate: resistentia autem, quæ
 fit gratiæ Bertiniane, *oritur ex cupidi-*
tate prædominante. Respectu gratiæ
sufficientis Thomistica infallibilitas est
consequens & hypothetica; & respectu
 gratiæ Bertiniane est *antecedens, & ab-*
soluta. Atque id à se iterum demonstra-
 tum iri promittit, dum perpendet ea,
 quæ à me proferuntur ut me *alienum sin-*
gam ab erronea doctrina, quæ in quinque
Jansenianis propositionibus continetur.

Satis ex dictis constat quid novi ferat
 hæc circumlocutio. De parva gratia
 Jansenii, & de nostro ab illa discrimine
 egi §. x. cap. 1. ad secundam propositio-
 nem: at ne longinquius vagemur, nuper
 diximus etiam Antoninum Massoulié, cui
 assentiuntur quidam alii ex Thomistis,
 ex nostratibus vero omnes, illam gra-
 tiam appellare *sufficientem*, quæ minor
 est

10.
 Adversarius
 vi nititur sy-
 stema Au-
 thoris circa
 gratiam suf-
 ficientem à
 Thomistico
 distorquere.
 Jans. Redig.
 pag. 196.

Quæ tamen
 concordare
 modo sæpe
 dicto evincit
 Author.

est gradibus obstinationis. Id ergo ad Jansenianum systema non pertinet; atque inter Jansenianam & Bertinianam gratiam tantum intercedit discriminis, quantum inter laudatum Antoninum, & Anonymum, id est, inter probum doctissimumque Theologum, ac tumidum ineptissimumque nugigerulum. Hujusmodi autem gratia tribui *veram potentiam agendi* ostendimus hoc 2. capite §. 2. n. 2. & 3. per illam non produci effectum, quoniam ei resistimus *culpabili, & libera venientia*, diximus §. 1. n. 3. & 4. necessitatem ortam ex gratia *efficaci*

infallibiliter operante (nota convitiatorum adeo ineptire, ut *infallibilitatem* adscribat gratia *sufficienti* esse duntaxat *consequentem*, evidens est ex §. 1. n. 4. atque ex §. 4. per totum, denique ex hoc §. 6. n. 4, & 5. Ut ergo Anonymus sexto articulo dignam apponeret coronidem, ventosque pasceret, addidit mendacia mendaciis, vel potius ineptias ineptiis. Interim num ego fingam, num ipse calumniatur, facile agnoscat, dummodo semetipsum

Castiget trutina, nec se quassaverit extra.

§. VII.

Sequitur oppositionum Anonymi refutatio.

S U M M A R I U M.

1. Obicit adversarius, negari ab Authore gratiam verè sufficientem
Solvitur distinctione in scriptis Authoris clare fundata.

Urget adversarius argumentum suum.
Solvitur totum, & mala ejus fides ostenditur.
2. Conglobat adversarius objectiones varias.
Quibus quoad singula respondetur.

1. Obicit adversarius, negari ab Authore gratiam verè sufficientem.

1. Ubi insimulator momentis jam disspunctis sibimet persuasit à nobis defendi duarum delectationum systema *ad sensum Jansenii*, in quare plurimum illum decipi constat ex cap. 1. §. 2. & 8. atque ex hoc secundo capite §. 1. & ex §. proxime præcedenti; aggreditur art. 7. secundum criminationis caput, & inquit me oretenus, ut *Jansenistæ solent*, primam propositionem damnare, eoquod aliquibus justis denegando gratiam concupiscentiæ victricem, eis quoque denegem potentiam adimplendi præcepta. Ut id evincat, ait me *verbis in rei veritate fallacibus*, ubicunque gratia *sufficientis* memini, nullam fateri *veram agendi potentiam* in homine instructo ea gratia, eamque appellare sufficientem *ad Catholicis illudendum*; quod ait hoc syllogismo demonstrari: „Gratia illa, quam „F. Berti sufficientem vocat, confert solam potentiam agendi remotam: atque „qui potentia remota, qualis admittitur „à F. Berti, non est vera potentia: ergo „gratia sufficiens F. Berti non confert veram agendi potentiam. „ Hic recitat verba mea, quibus Tom. 3. pag. 213. distinguo potentiam „in proximam, „& remotam, & scribo: Potentia remota est in illo, qui habet voluntatem „parvam; proxima in illo, qui habet „magnam, & robustam.

Solvitur distinctione in

dinali Norisio, hunc verò eam exsufflat se demonstrando in sententia doctissimorum Theologorum illam potentiam esse *proximam & completam, qua posita nihil ulterius requiritur adjutorii à Deo conferendi, ut ponatur actus*: quam doctrinam confirmavi eodem cap. 1. §. 4. num. 7. aliisque in locis. Ostendi etiam superiori §. 2. num. 3. à me cum Norisio illam dici *potentiam proximam atque expeditam*, cui nihil deest, ut *reapse prodeat in actum*, quod asserere debent quicunque ad ponendum actum exigunt *auxilium per se efficax*. Puto quod jam centies hæc sint à me repetita. Dist. itaque majorem: Gratia sufficiens in sensu Norisii (Norisium dico, ut pudore suffundatur Anonymus summum virum, Cardinalem amplissimum, Ecclesiæ lumen, nostro sub nomine vellicans) confert *solum potentiam remotam*, id est, non confert quidquid requiritur *ut voluntas reapse prodeat in actum*, concedo: id est non confert quidquid requiritur, *ut voluntas dicatur posse*, nego majorem. Hæc duo verba elidunt cuncta hominis contumeliosi sophismata. At quoniam in p. 213. intorsit oculos turgidos & perulcos; cur non legit quæ eadem pagina scripta sunt: „Respondeo duplicem esse potestatem, „unam ab actu separatam, aliam cum „actu conjunctam: illa dat posse, id est, „constituit potentiam in actu primo, ut „possit exire in actum, ut est in homine „vir-

ipsis scriptis
clare fundata.

„virtus & facultas videndi, aut ambu-
 „landi: ista facit ut potentia exeat in
 „actum, E. G. ut videat, ut ambulet? „
 „Cur non legit quæ de potestate, „quæ
 „conjungitur cum actu, „subjicio ea-
 „dem pagina 213. „Hanc solam veram
 „esse potestatem censuit Jansenius, qui
 „scripsit esse extra potestatem arbitrii
 „actum oppositum, quotiescunque præ-
 „valet carnalis delectatio, & sub ista nul-
 „lam esse potestatem justitiæ, sed vincu-
 „lum arbitrii, & necessitatem peccandi? „
 „Cur non legit, quæ ipsamet pagina sub-
 „sequuntur: „Itaque dicimus, in eo, qui
 „habet voluntatem parvam & invali-
 „dam, esse potentiam proxime sufficien-
 „tem ad orandum, & sufficientem re-
 „mote ad observantiam præceptorum,
 „quæ poterit proxime implere, dum per
 „orationem obtinuerit magnam, & ro-
 „bustam voluntatem? „Cur non legit,
 „quæ immediate sequuntur: „Nego
 „cum voluntate illa parva & invalida
 „observandi præcepta stare horum im-
 „possibilitatem, quoniam contraria vo-
 „luntas carnalis, quantumvis prava,
 „lens, non obstringit arbitrium vinculo
 „necessitatis, sed relinquit indifferen-
 „tiam judicii, & potentiam ad opposi-
 „tum? „Cur non legit verba statim
 „consequentia: „Quæ Arnaldus profert
 „ad probandum non esse potestatem bo-
 „norum operum sine gratia per se effi-
 „caci; si accipiantur de potentia con-
 „juncta cum actu, sive de ipsamet ope-
 „ratione, vera sunt: si de potentia in-
 „differente ad agendum, fallaciter? „
 „Hinc unusquisque colligat, num vere,
 „an mendaciter, num aqua, an iniqua cri-
 „minatione scripserit Anonymus à me
 „tom. 3. pag. 213. admitti *solam gratiam*
sufficientem, quæ non confert veram po-
tentiam: unusquisque colligat, num utar
fallacibus verbis, num illudam Catholicis;
 „an potius adversarius illudat legentibus,
 „& veritatem occultet infida, flexuosa,
 „& inexpiabili fraude: ego enim sapien-
 „tium judicio acquiescam, hominique in-
 „fensissimo do veniam, parvipendens
 „Christiana humilitate philosophicum il-
 „lud: *Inimicitiam concitat ira, incommo-*
datio, calumnia.

De Grat. &
 lib. arbit.
 cap. 16.

Arist. 2.
 Rhetor.

Urget adver-
 sarius argu-
 mentum
 uum.
 Jans. Red.
 pag. 200.

* Nota ver-
 ba ab Ano-

Infurgit Anonymus: „Theologus iste
 „ait ibidem, hanc potentiam esse remo-
 „tam, quotiescunque expedite, & im-
 „mediate exere actum non potest
 „aliquo remorante impedimento; „ex
 „quo loco ita argumentatur: „Illa poten-
 „tia non est vera potentia, quæ actum
 „exerere non potest propter aliquod
 „impedimentum, * quod ipsa non ponit,

„& quod semel positum non potest tol-
 „lere: atqui talis est illa potentia, nam
 „cum concupiscentia gradibus superior
 „sit, in systemate Fratris Berti, impedi-
 „mentum illud, quo efficitur ne gratia
 „parva actum possit exere; & cum
 „aliunde illa concupiscentia sit in nobis
 „etiam reluctanter, neque eam pro li-
 „bitu possimus exuere, manifeste sequi-
 „tur potentiam quam confert gratia
 „sufficiens Bertiniana non posse exere-
 „re actum remorante concupiscentiali
 „impedimento, quod removere non pos-
 „sumus, ac proinde potentiam remo-
 „tam, quam confert gratia sufficiens,
 „non esse veram in sensu Fratris Berti
 „ac proprie dictam potentiam. „Ad-
 „dit ob eandem rationem non esse *veram*
potentiam orandi superius à me comme-
moratam, cum ligata sit per impedi-
mentum concupiscentiæ fortius & ardentius
delectantis, & ab orando removeatis, cui
in illo systemate voluntas nullatenus posset
resistere; ideoque justis parvam dunta-
xat habentibus voluntatem, præcepta Dei
esse impossibilia, & ipsis deesse gratiam,
qua vere possibilia fiant: quæ est hæresis
 „ab Innocentio X. damnata in prima jan-
 „senii propositione, *quam Fratrem Berti*
in scriptis suis renovare non erubuit.

Diximus illam in Augustiniana Schola Solviur to-
 appellari *potentiam proximam, & expe-* tum, & mala
 ditam, qua posita nullum aliud adjuto- fides adver-
 rium à Deo conferendum superest, ut ostenditur.
 voluntas prodeat in actum; idque de- Noris tom. 1.
 monstrari à Norilio in *Jansenii erroris tom. 3. pag.*
calumnia sublata cap. 1. ex Francisco Sua- pag. 1466.
 rez lib. 4. de Grat. cap. 4. num. 6. & 1660. & 14.
 18. num. 19. atque ex Basilio Poncio 1.
 p. Relect. de Grat. cap. 10. necnon ad
 Germanitatem XIX. ubi repetitis verbis
 S. P. Augustini de Grat. & lib. arbitrio
 cap. 17. *Qui vult ergo facere Dei man-* * Nota ea
datum & non potest, jam quidem habet verba volun-
voluntatem bonam, sed parvam & inva- tatem par-
*lidam, * doctissimus Cardinalis conclu-* vam & inva-
dit: Ex his eliditur recentiorum senten- lidam esse
tia, qui potentiam proximam ad observan- Augustini.
dum præceptum semper adesse commentan-
 „tur. Qui plura desiderat, adeat ipsum
 „Norisium loc. cit. & hanc dissert. cap. 1.
 „§. 2. & §. 4. Modo ad syllogismum
 „Anonymi, nego minorem: nam in ver-
 „bis illis meis, *Est autem potentia remota*
quotiescunque expedite & immediate ex-
erere actum non potest, non negatur po-
tentia utcunque, sed potentia proxima &
expedita, & quæ includit omne adjuto-
 „rium necessarium ad ponendum actum;
 „nec dico eâ potentia non posse volunta-
 „tem tollere impedimentum robustioris
 con-

Vide præcedentem resp.

concupiscentiæ, quod adversarius semel iterumque inserit prædictæ argumentationi; sed eadem pagina semel, rursus, tertio, & quarto oppositum trado. Jure itaque, nec una de causa de sublesta infimulitoris fide queri debeo: æ primum, quod verba mea enuntiata de potentia proxima, expedita, & quæ immediate potest exereere actum, interpretatur de potentia quæ actum exereere non potest propter impedimentum, quod ipsa non ponit, & semel positum non potest tollere: quæ omnia vocabula ab Anonymo conficta sunt. Deinde queror quod ait in mea sententia gratiam, quæ inspirat parvam voluntatem, nulla ratione posse tollere impedimentum concupiscentiæ roborantis, cum eo loci scribam: *At nego cum voluntate illa parva & invalida observandi præcepta stare horum impossibilitatem; quoniam contraria voluntas quantumvis prævaleat, non obstringit arbitrium vinculo necessitatis, sed relinquit indifferentiam judicii, & potentiam ad oppositum: quare impedimentum, propter quod potentia remota non exit in actum, est libera resistentia voluntatis; ideoque subicio paulo infra eodem cap. 3. Potentia alia est expedita ab omni impedimento impotentia, alia est expedita ab omni impedimento nolentia: prima est cum gratia sufficiente, altera cum efficaci, monens non semper me hisce vocabulis uti propter illorum barbariem. Queror insuper, quoniam cum auxilium sufficiens in voluntate parva tam diserte constituerint Macedus, Norisius, Masfoulié, omnesque nostrates, id modo figmentum meum appelletur; & insuper cum ego voluntati illi parvæ tribuerim potentiam proximè sufficientem ad orandum, dummodo ille, cui voluntas hæc inspiratur, præsumens de proprii arbitrii viribus non ponat obicem orationi faciendæ (quæ itidem sunt verba Norisii in *Calumnia sublata* cap. 3. §. 2.) convitiator scripserit in mea sententia parvam voluntatem nullatenus posse resistere impedimento concupiscentiæ ab orando removen-
tis. Rursus queror, quod hæc data opera, & castigate ab Orthodoxis summisque viris exscripta, imò expressa Augustini verbis nuper laudatis, inverecundia meæ commentum inverecundus homo ausus sit appellare, scribens de hæresi Janseniana, *Quam F. Berti in scriptis suis renovare non erubuit*. At quid pergo impostoris fucum abradere, atque detrudere omnia pigmenta? Magnus ille Norisius ad cit. *Germ.* 14. ita scribit nomine Annibalis Riccii: *Erunt fortasse qui me otiosum hominem putabunt, qui tam apertis*
*R. P. Berti Theol. Tom. X.**

Noris tom. I. pag. 1466.

*mendaciis refellendis tempus insumam. Equidem veniam peto; nam hisce fallacis aperiendis stylum admovi, quod scio ple-
rosque Norisii librum evolvere negligentes, imposturas menducis Parallelista manu propinatas sorbuisse, eidem ex asse fidem præstantes; nec defuerunt viri alias non indocti, qui eidem occinerint: Euge, Eugepe. Videbis interim, quos dolos nescit. Parallelista adverbium PROXIME malitiose substituit, cum plane intelligeret unica illa vocula suam illam Germanitatem extinguere.*

II. Persequar cætera majori brevitate, cum jam singula undique sint contrita. Anonymus n. 2. me redarguit quod lib. 14. cap. 8. pag. 95. à Thomistis discedens admittam in eadem gratia gradualitatem, ita ut quæ in aliquibus minus excæcatis, v. g. in Tyriis Sidoniisque foret efficax, in aliis majore cæcitate affectis inefficax sit; ac præsertim eum mover, quod gratiam inefficacem appellarim delectationem nondum idoneam ad superandam vetustate roboratam cupiditatem; nam hæc gratia nondum idonea ad superandam cupiditatem non dat veram potentiam; „cum præceptum impleri „nequeat nisi prius superata cupiditas „te. „ Tertio ait, me eodem cap. 8. pag. 100. dum affirmo gratia sufficiente dari nobis „potestatem implendi divina „mandata, eamque veram & propriam, „continuo, eodemque contextu gratiam sufficientem negare addendo, „Sed non „taliter validam & expeditam, ut ad „ponendum actum non sit necessaria „gratia efficax. „ Quod enim ad ponendum actum sit necessaria gratia efficax asserunt Thomistæ; „veruntamen „simul consentitur illam potentiam, „quam confert gratia sufficiens, esse „proxime expeditam, hoc est ab omni „impedimento liberam, & ita validam, ut possit actum exereere. Quarto in me, quasi negassem alicubi, aut malitiose occultassem catholicam veritatem, vibrat gravi ferro hæc hastilia: „Si re „ipsa putasset mandata Dei esse justis „secundum præsentem quas habent vires „vere possibilia, id ingenue, id candide, „id absque ullo verborum circuitu confessus esset; sed id confitendo suam „ipse negasset sententiam. Hanc ergo „mandatorum Dei possibilitatem de industria prætermittens, satis superque „innuit se hanc possibilitatem non agnoscere. Præterea ait, me scribentem tom. 3. pag. 214. à nobis agnosci gratiam sufficientem ab operatione sejunctam, vocibus duntaxat, non re, à Jansenio discriminari; quoniam de gratia illa parva

2.
Conglobat
adversarius
objectiones
varias
Jans. Rediv.
pag. 201.

R.

E

Es' invalida affirmo quod vincere non possit cupiditatem gradibus superiorem, ac consequenter insufficiens sit. Addit me pariter quoad verba, non autem quoad doctrinam differre à Jansenio circa libertatem indifferentia: quod pollicetur se demonstraturum art. 9. Ac tandem concludit: „Indubitatum remanet Fratrem Berti docuisse impossibilia esse mandata Dei in sensu Jansenii illis omnibus, qui ea transgrediuntur, & non aliter quam in sensu ejusdem auctoris esse possibilia, sententiam denique meam esse totam Jansenianam.”

Quibus quo-
ad singula
respondetur.

Idoneum
non est idem
ac sufficiens;
sed hoc sonat,
quod Acco-
modum, Ap-
rum, Conve-
niens, inquit
Donatus:
imo iisdem
omnino ver-
bis utitur
Aug. lib. 8.
Conf. cap. 11.
ubi de volun-
tate nova co-
lendi Deum
ait: Nondum
erat idonea
ad superan-
dam prio-
rem verusta-
te roborata.

Noris tom. 1.
col. 1071.

Ad argumentum priori loco positum respondeo, admittere gradualitatem gratia, & affirmare quod eadem gratia, quæ in uno est efficax, in altero sit inefficax, Norisium, Macedum, Albendam, Mansium, Massoulié, aliosque plurimos; de quibus §. 2. capitis primi: exemplum quoque Tyrriorum, ac Sydoniorum traditum esse ab Augustino lib. de Dono Persev. cap. 14. parvam insuper voluntatem ita à nobis dici nondum idoneam ad superandam robustiorem concupiscentiam, quemadmodum ait S. P. Qui vult facere Dei mandatum & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed parvam & invalidam, scilicet, quia habet potentiam, at non proximam atque expeditam. Etsi autem præceptum impleri nequeat nisi prius superata cupiditate, potentia, ut inquit Scholæ, positionis, impleri tamen potest potentia possibilitatis: alioqui qui non vincunt rebellem concupiscentiam, necessitate peccarent: quod blasphemum est atque hæreticum. Ad alterum dicimus, potentiam proxime expeditam, ut à nobis explicata est cap. 1. §. 2. & 4. esse illam, quæ aliam gratiam non exigit ad ponendum actum. Sed ne hæc vocabula à me primum adhibita censeantur, audi quam diserte loquitur Card. Norisius in Calumnia sublata cap. 2. At homo etiam justificatus, inquit, cum sit viribus destitutus, debilis ac infirmus, non habet eam plenam ac proximè expeditam potestatem implendi mandata; unde eandem cogitur orando à Deo petere. Hæc infirmitas oritur ex

rebelli concupiscentia, ut patet ex Apostolo cap. 7. epist. ad Romanos, cujus verba egregie hanc in rem expendit Card. de Lauræa Opusc. 3. Grat. act. cap. 7. & 13. Hos ergo viros Vaticanæ Purpuræ ob singularem doctrinam exornatos legat scriptorum nostrorum corrosor. Falsum est autem omnes Thomistas agnoscere potentiam proximam & completam absque gratia efficaci; ut demonstravi cap. 1. §. 2. num. 13. & §. 4. num. 9. Quidam Thomistarum, ut eo loci animadverti, docent hæc vocabula, potentiam completam, ab iis, qui gratiam efficacem respuunt, sensu longe diverso usurpari de gratia sufficiente, ac usurpetur ab iisdem Thomistis: at ego iis vocibus usum sum ad commonstrandam auxilii in causis necessitatem ad ponendum actum, ut perspicue demonstrant eadem verba ab Anonymo objecta, Sed non taliter validam & expeditam, ut ad ponendum actum non sit necessaria gratia efficax: quo utique sensu nullus Thomistarum dicturus est gratiā non efficaci conferri potentiam proximam atque completam. Accedit non posse à nobis admitti confictum illud à recentioribus æquilibrium, in quo voluntas ab omni glutine expedita possit eodem libramento in bonum, & in malum æque inclinari, quod admitti videtur ea phrasi, quam frustra à nobis extorquere nititur adversarius, potentia proxima, completa, expedita. Ad illud, quod sequitur, arbitramur satis constare ex præcedenti §. 3. num. sincere, num. candide, num. absque fūco damnaverim primam Jansenii propositionem: ac de tanta licentia verborum, quibus in nos Anonymus debacchatur, de tam aperto mendacio prorsus silemus, neque in memoriam eliminatorem revocamus illud Apollonii apud Stobæum: Constat quam inurbanum sit silere non posse; tum effutire palam cum turpitudine, quæ honestius obticuisse. Ad postremum evincitur ex hæcenus dictis, ac præsertim ex §. 2. & 6. de me illiberaliter, subdole, & mendaciter dici, quod gratiā parva vincere non possimus cupiditatem gradibus superiorem; ideoque indubitatum est, convitiatorem necdere adinstar araneorum casses & filamenta.

§. VIII.

Ad ea, quæ adversum nos producit Anonymus, ut nitatur evincere quod à secunda Jansenii propositione non recesserimus.

S U M M A R I U M.

1. Prænotata ab Adv. circa sensum secundæ propositionis Jansenii.
2. Sententia Authoris de gratia sufficiente.
3. Verba Authoris Jansenismi arguuntur. Quæ & pessimè torquet, & iniquè criminatur adversarius.
4. Objectio antiqua de delectatione diffatur, omittunturque aliæ similes.
5. Obijcit rectum Jansenianismum adversarius. Exsufflantur præter hanc etiam aliæ fabulationes ejusdem.
6. Iteratò combinare cum Jansenio nititur author.
7. Jansenium ab Authore malè explicatum criminatur Antagonista. Ostenditur, quàm ineptè.
8. Carpit Authorem de admissa gratia inefficaci.

Quo sensu id intelligendum, ex scriptis Authoris declaratur.

1. **Q**Uæ ex dictis habent planissimam solutionem, paucis attingam, ne rancidas strophas, repetenti videamur panico timore perculsi, clamoribusque prælargo atque anhelante pulmone emissis perterrefacti: attingam tamen, ne camarine loquens credat suis officii lectorum oculos subliniri. Præmittit itaque ad secundam Jansenii thesim ejurandam, oportere ut resistatur gratiæ, quæ conferat effectus produciendi potentiam: quod à me præcedenti capite §. 9. probatum est, ac inde demonstratum nostrum à Jansenio discrimen: atque istud etiam apparet ex locis repetitis hoc capite §. 2. in quibus gratiæ sufficienti, cui resistitur, attribuiamus veram agendi potestatem, quamvis ab actu sejunctam. Monet 2. num. Jansenianos asserere gratiam parvam concurrere cum ardentiori concupiscentia, quam superare non potest; ideoque vires quas subministrat nullatenus esse idoneas, sed omnino insufficientes ad vincendam oppositam cupiditatem: atque hanc esse hæresim Jansenianam toto capite annuimus, magnopere mirantes nolle Anonymum pertinaciter audire, sententiâ nostrâ impium, justumque sub qualibet premente cupiditate habere à parva & minori gratia veram recte agendi potentiam, etsi non expeditam ad actum, ad quem debet applicari auxiliante gratia victrici. Atque hanc doctrinam adversari Jansenianæ manifestissimum est; quoniam in sententia nostra voluntas robustiori concupiscentiæ libere cedit, in sententia autem Jansenii necessitate succumbit.

2. **II.** Quod vero spectat ad potentiam, quam confert gratia sufficiens etiam com-

R. P. Berri Theol. Tom. X.

parate ad præsentis circumstantias robustioris concupiscentiæ; certo certius est, tiam sufficientem eidem gratiæ obtemperandi, & ardentiori concupiscentiæ resistendi potestatem: & recte Anonymus ait sufficientem gratiam non esse, quæ oppositam concupiscentiam superare non potest: quod & nos affirmavimus in locis plurimis §. 1. 2. & 3. productis. Negamus tantum debere esse illam potentiam ita expeditam, ut voluntas eadem ratione possit malum, ac bonum, atque ad istud non egeat victrici delectatione, quæ dat velle, & tantum velle, ut voluntas spiritus vincat voluntatem carnis contraria concupiscentem, quemadmodum loquitur Augustinus. Vide tom. 3. Theolog. disc. pag. 96. & 116. Id vero jure negamus, primum quoniam semel admissa potentia illa expedita, tolleretur auxilium per se efficax, ut satis constat: deinde quia admitteretur æquilibrium, de quo plura cap. 1. §. 7. insuper quia Janseniani erroris damnaretur Norisius, cujus ubique verba usurpavimus, prout demonstratum est §. præcedenti, & fusius §. 2. & 4. cap. 1. præterea quia ex monumentis Causæ Norisianæ productis eodem §. 4. num. 10. necnon ex illius causæ exitu certiores sumus non esse in damnatione propositionum Jansenii definitum, quod gratia sufficiens, qua possunt impleri mandata & qua potest resisti rebeli concupiscentiæ, conferre debeat potentiam illam proximam & completam; ac postremo quia etiam Thomistæ monent istiusmodi vocabula esse ambigua, & iis adversarios abuti ad impugnandam gratiam victricem, ut item vidimus eodem §. num. 9. constantissime autem docent per auxilium sufficiens non dari tantum

R. 2

insu-

influxum, quantus requiritur, ut actio
Lemos tom. 4. sit, prout loquitur Lemos tom. 4. Panopl.
part. 2. p. 55. 2. p. tract. 3. cap. 6. num. 50. Prose-
quamur itaque reliquas oppositiones Ano-
nymi.

3.
 Verba Au-
 thoris Janse-
 nismi argu-
 untur.
 Janf. Red.
 pag. 209.

Mediſtanun-
quam dicent,
gratiam ſuffi-
cientem non
dare velle.
Cur iſtos è
Theologorum
numero ex-
trudit?

III. Recitatis verbis meis ex tom. 3.
 pag. 95. „Est ergo gratia sufficiens in
 „sensu Thomistico ac nostro illa, quæ
 „dat posse, non velle, aut si dat velle,
 „istud adeo est invalidum, atque imper-
 „fectum ut desideria carnis contraria
 „concupiscentis non vincat, nisi super-
 „veniente flagrantissima & potentissima
 „charitate; „recitatis, inquam, his
 verbis ait: „Theologus iste gratiam suffi-
 „cientem definiendo illam, quæ dat
 „posse, non velle, Thomistas, imo &
 „Theologos omnes consentientes, habet;
 „sed dum adjicit gratiam hanc si dat
 „velle, illud esse adeo invalidum &
 „imperfectum, ut concupiscentiam non
 „vincat, nisi superveniente potentissima
 „& flagrantissima charitate, profecto satis
 „aperte innuit, gratiam illam semper
 „vinci à cupiditate fortiori, nisi super-
 „veniat charitas cupiditate potentior. „
 Deinde carpit quæ ibidem scribo: „Con-
 „stat omnem Dei gratiam, quantumvis
 „minimam, esse in se ad opera salutaria
 „sufficientem, ut alibi diximus, id est,
 „non efficere actus salutes propter
 „obicem carnalis & robustioris delecta-
 „tionis, cum tamen tribuat voluntati
 „posse eam superare si velit: ut autem
 „velit, requiritur in hoc statu sancta de-
 „lectatio victrix, quæ à nullo duro corde
 „respuitur, & hanc nos dicimus gra-
 „tiam esse efficacem. „Hinc infert me
 non recedere à Jansenio: „nam licet illa
 „gratia sit in se sufficiens, non potest
 „tamen actus salutes efficere propter
 „rationem, quam assignat F. Berti, pro-
 „pter scilicet obicem carnalis & robu-
 „stioris delectationis. „Addit me qui-
 dem fateri „gratiam quantumvis mini-
 „mam tribuere voluntati posse robu-
 „stiorem illam delectationem superare,
 „si velit, „attamen non ejurare à me
 Jansenismum, cum juxta me „non possit
 „velle illam superare sine delectatione
 „gratiæ gradibus superiore. „

Quæ & peffi-
 me torquet,
 & inique cri-
 minatur ad-
 versarius.

Haud vereor, quin ex hac una Ano-
 nymi oppositione quilibet Theologorum
 dignoscat, ab Auctore puras putas fabu-
 las venditari, non lepore cordis, sed
 dolosis cuniculis nobiscum agi, eumque
 transversum ferri logicula sua, animique
 intemperie. Nota fabellis: Contendit
 à me negari sufficientem gratiam eo in
 loco, ubi assero *Gratiam sufficientem*

sensu Thomistico ac nostro esse illam, quæ
dat posse non velle; atque ubi repeto, gra-
tiam quantumvis minimum esse in se ad
opera salutaria sufficientem. Vide con-
ſutos implexosque dolos. Scribo gratiam
sufficientem non efficere actus salutes
propter obicem carnalis & robustioris de-
lectationis; at ille inquit, me de gratia
illa hæc asserere: Non potest tamen actus
salutes efficere propter rationem, quam
assignat F. Berti: ac rursus ego, Ut ou-
tem velit, requiritur in hoc statu sancta de-
lectatio victrix; ille vero, Cum non possit
velle illam superare sine delectatione gra-
duibus superiore. Adverte logiculam: Non
vincit; ergo non potest vincere: quarum
argumentationum propositio prior mea
est, conſequens ſua. Mirare fragoriam,
turbulentamque intemperiem; A Jan-
senio non diffidet, non recedit à Jansenio,
Jansenismum non ejurat F. Berti; hæc
inter paucas lineas repetuntur. Blanda
tamen pace respondeamus. Verba, qui-
bus deſcribo gratiam efficacem, quod
ea ſit, quæ non tantum dat poſſe, ſed
etiam velle, facitque, ut homo carnis
voluntatem contraria concupiſcentem vo-
luntate ſpiritus vincat, ſunt Auguſtini
de Corrept. & Grat. cap. 11. ut appa-
ret ex eadem pag. 96. Bonam illam vo-
luntatem eſſe inſpirationem flagrantiffimæ
& luminofiſſimæ charitatis, ait idem S.
Pater lib. de Grat. Chriſt. cap. 35. Gra-
tiam efficacem eſſe, quæ à nullo duro corde
reſpuitur, docet ipſemet Auguſtinus de
Prædeſt. SS. cap. 8. Nullum ergo in his
deprehenditur Janseniani erroris veſti-
gium. Quod vero addo, velle inſpira-
tum à gratia ſufficiente eſſe invalidum &
imperfectum, adeo ut concupiſcentiam non
vincat, niſi ſuperveniente flagrantiffimæ
ac potentiffimæ charitate, nequit ulla ra-
tionem reprehendi. Gratia enim, cui vo-
luntas reſiſtit, inſpirari voluntatem par-
vam, debilem ac invalidam, docuit Ma-
cedus in Scrinio cap. 6. ſcribens adju-
torium ſine quo non efficere in nobis vo-
luntates parvas & infirmas, non validas
& robustas: docuit Norſius in Calumnia
ſublata cap. 3. §. 1. demonſtrans eodem
adjutorio in hoc ſtatu excitari in nobis
præcepti implendi deſiderium; qui tamen
motus eſt invalidus, niſi adjutorio. Quo
roboretur: docent Auguſtinenses, alii-
que laudati cap. 1. §. 2. aſſerentes ho-
minem gratia, quæ non ſit efficax, exci-
tatum velle, ſed languide, & imbecilliter:
docent Thomiſtæ, qui cum Antonino
Maſſouliè ajunt caſſam reddi motionem
gratiæ, ſi vehementior ſit in voluntate
cupiditas: docuit Auguſtinus appellans
lib. 8. Conf. cap. 11. novam converſionis
volun-

vide cap. 1.
§. 2. & No-
is Cal. Subl.
col. 1078.
1079. 1081.

voluntatem, nondum idoneam ad superandam priorem vetustate roboratam, & lib. de Grat. & lib. arbitr. cap. 17. voluntatem bonam, sed parvam & invalidam; docuit Apostolus ob repugnantem concupiscentiam, legemque membrorum exclamans ad Rom. 7. 18. *Velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio*: docet denum ratio; non enim voluntas hominis lapsi adjutorio sine quo, & auxilio sufficienti pramota, est æque robusta & fortis, ac erat in Adam nondum pugnantem concupiscentiam experto. Cur itaque ob hæc vocabula voluntatis parvæ, invalidæ, nondum idoneæ dicor adhærere Jansenio? Cur præceps criminis ambitione quadam inflatur demonstrandi se nunquam eximios Theologos, nunquam Augustinum, nisi forte dormitando per-volutasse? Innititur ergo tota scelerati criminis insinulatio repetitæ cantioni, quod affirmemus gratiam sufficientem non posse efficere actus salutes. At id nigerimum somnium est, refutatam verbis meis aurora, meridie splendidiore, non tantum allatis supra §. 3. verum & iis, quæ opponuntur: quibus affirmo gratiam, quantumvis minimam, tribuere voluntati posse superare robustiorem delectationem, si velit. Neque potestatem hanc denego, propterea quod scribam, actu nolle propter obicem superioris delectationis: enim vero superior hæc delectatio, ut sæpe diximus ac repetimus, non injicit voluntati vinculum necessitatis, non est quædam vis mechanica, à qua voluntas absque libertate flectatur: sed cum persistat sub ea delectatione liberum à necessitate arbitrium; resistentia non est solius cupiditatis, sed etiam, ac potissimum voluntatis libera. Atque id scribo tom. 3. pag. 99. affirmans gratiâ sufficiente non perfici actus salutes, quia ei ob reluctantem concupiscentiam persæpe liberum arbitrium resistit: pag. 113. quia resistit, suæque pervicacia repugnat: pag. 203. quia sub parva delectatione habet veram potestatem agendi: pag. 213. quia voluntas carnalis; quantumvis prævaleat, non obstringit arbitrium vinculo necessitatis, sed relinquit indifferentiam judicii, & potentiam ad oppositum. Hæc nostra sententia est, non quam pingit & expandit Anonymus; qui profecto jam deberet à turbulenta, vel insidiosa inquietudine cohiberi.

4. Obiectio antiqua de delectatione distatur, IV. Piget præterea, pudetque me repetere satis decantata Anonymi convitia, quibus nos trabali quodam clavo putat cum Jansenio configere. Subdolum enim ac prodigiosum mendacium est, quod

pag. 212. inquit juxta nos delectationem, omittuntur quæ gradibus superior cupiditate non sit, quæ aliæ similis. nobis scripta forent, subjicit verbis grandibus, & cothurnatis: *Aliter non potuisset loqui Jansenius*. Constat enim à me oppositum ubique tradi, gratiam nempe minimam sufficere ad superandam quamlibet concupiscentiam: ut constat ex num. præcedenti, ex §. 1. hujus capitis, nec non ex tom. 3. Th. Discip. pag. 148. 156. & ne singula repetam, pag. 159. ubi legitur: *Concedimus cum minima gratia actuali, posse hominem resistere cuilibet cupiditati, at non potentia illa proxima & expedita, quæ necessitatem gratiæ prædeterminantis ad perficiendam operationem penitus tollat*. Dum itaque vult insinuator idem esse posse ac non posse, atque ita operam ludens in fluctibus venatur aprum, & delphinum in sylvis; *Turpia ovid. lib. 3. quid referam vanæ mendaciæ linguæ? Por-Trist.* ro si hæc nauci facienda, si repetitam eadem pag. 212. objectionem, quam supra deprompserat ex verbis meis, imo Augustini, *Nondum idonea ad superandam vetustate roboratam cupiditatem*, si alteram pag. 213. recoctam de voluntate parva & invalida, si illam quoque pag. 215. innixam iis testimoniis, quibus nego sub gratia parva adesse potentiam validam & expeditam; quod, tanquam novum foret commentum, urget iterum pag. 218. 219. 220. si hæc rursus exciperem, jure viderer plurimi facere Dodonæum oraculum, pelvesque complofas ac tintinnabula.

V. Præterire tamen non debeo, quod num. 5. ait magis in me elucere malam fidem, dum insistens vestigiis eorum, qui Jansenium exterius erubescunt, licet illi sint intus & corde addicissimi, duobus in locis simulo me longe distare à Jansenio: primo tom. 3. pag. 99. ubi dico: *Hæc doctrina nihil habet affinitatis cum bæresi Janseniana: Primo enim fatemur qualemcunque gratiam in hoc statu sive parvam, sive magnam esse gratiam Christi: deinde, quia ibidem subjicio, Defendimus dari gratiam efficacem, cui voluntas resistit*. Primum autem discrimen, inquit, nullum est, quia etiam Jansenius expressè docet in loco jam alibi laudato (id est pag. 44.) parvam gratiam in hoc statu esse gratiam Christi, scilicet respectu voluntatis imperfectæ, seu velleitatis; imo addit me ipso *Ipse Episcopus esse sinceriores*, quoniam ille non appellat gratiam parvam sufficientem; ego vero ita illam appello, etsi doceam non posse vincere cupiditatem gradibus actu superiorem: sed & Jansenius fate-

fatetur multos in ipsa voluntate motibus divina gratia percelli, qui tamen ab ejus interna suasionem, & inclinationem dissentiant, & ideo duntaxat damnatus fuit, quod velit gratias, à quarum suasionem dissentimus, non conferre potentiam operandi bonum illud, ad quod excitant voluntatem. Hæc Anonymus.

Retunduntur præter hanc etiam aliæ fabulationes adversarii.

Vide patientiam meam, vide Anonymi gladiatoriam hostilitatem. Vocor homo male fidei, ac taceo: *Janſenio corde addiſtiſſimus*, ac tolero: minus *ſincerus Episcopo Ipreſi*, & ignosco; atque licet furor fiat læsa saepe patientia, ut lib. 4. de Consolat. Philosoph. proſa 6. inquit Boetius; attamen nec furore, nec ira, nec perturbatione ulla commoveor. En patientiæ argumentum. Demonstravi autem cap. 1. §. 5. num. 4. pluribus Janſenii testimoniis, quidquid gratiæ ſufficientis admittitur à Scholaſticis diſtinctum ab efficaci, juxta eundem Janſenium pertinere duntaxat ad legem & doctrinam, nec excedere limites gratiæ Pelagianiæ. Primum ergo diſcrimen inter Janſenianam, & Augustinianam ſententiam bene, ſapienterque ſtatutum eſt. Ex his etiam, quæ Anonymus ſcripſit pag. 44. ratio diſcriminis confirmatur; nam gratia parva in ſenſu Janſenii eſt vera gratia tantum comparate ad velleitates, quas excitat; at ſententiâ noſtrâ eſt gratia ſufficiens reſpectu operationis libera cujus veram poteſtatem largitur, ut conſtat ex noſtris animadverſionibus ad eandem paginam 44. & 45. *Janſ. Red.* ſupra cap. 1. §. 10. atque ex hoc cap. 2. §. 2. necnon ex hoc ipſo, ac præcedenti. Quare ita reſellitur convitiatoris impoſtura ac mendacium. „Janſenius duntaxat damnatus fuit, quod velit gratias illas, à quarum ſuaſione diſſentimus, non conferre potentiam operandi bonum illud, ad quod excitant voluntatem. Atqui nos defendimus „per gratiam inefficacem, cui voluntas „reſiſtit, dari nobis poteſtatem, eamque „veram & propriam implendi divina „mandata, „ſive operandi bonum illud, ad quod excitant voluntatem. Ergo toto cœlo diſtamus à ſententia, ob quam *Janſenius duntaxat damnatus fuit*. Prima propoſitio eſt Anonymi pag. 215. *Janſ. Red.* Secunda eſt noſtra tom. 3. pag. 99. ut ibidem fatetur Anonymus. En contraſta gladiatoria criminatoſis hoſtilitas. At inſurgit vir litigioſus: „Orthodoxa „plane foret hæc ultima propoſitio, ſi „nil adderet F. Berti quod eam inſiciat; „ſic autem proſequitur: „Sed non taliter validam & expeditam, ut ad ponendum actum non ſit neceſſaria gratia effi-

cax. „Si poteſtas illa, quæ nobis per „gratiam ſufficientem datur, non eſt „valida & expedita, quomodo dici po- „teſt vera & proprie dicta poteſtas? Jan- „ſenius ipſe libenter confitetur per gra- „tiam parvam & inefficacem conferri „poteſtatem majori cupiditate ligatam, „poteſtatem invalidam: Non ergo à Jan- „ſenio diſfert F. Berti. „Ehu! quam truculenter circumgraſſatur cruentus enſis? At illum non multo conamine retundam. Etenim mea illa propoſitio foret Orthodoxa, ſi nihil adderem: ita Anonymus. Sed quod addo, poteſtatem, quæ datur per gratiam ſufficientem, non eſſe taliter validam & expeditam, ut ad ponendum actum non ſit neceſſaria gratia effi- „cax, pariter eſt orthodoxum; ut oſtendi num. 2. & præc. §. num. 1. Igitur nihil eſt in ea propoſitione, quod non ſit orthodoxum. Rurſus: Janſenius confitetur per gratiam parvam conferri poteſtatem invalidam, ſed majori cupiditate ligatam, ita ut cupiditati neceſſitate ſuccumbat, nec revera poſſit operari bonum illud, ad quod excitat voluntatem. Ita Anonymus. Atqui nos fatemur per gratiam inefficacem conferri poteſtatem implendi mandata, eamque veram & propriam; & quæ, licet non ſit expedita, & in æqua lance tam ad bonum, quam ad malum flexibilis, non tamen invincibiliter ſuccumbit, neque obſtringitur vinculo neceſſitatis, ut conſtat ex præced. num. 3. atque ex tota hac prolixa diſſertatione. Ergo ſententia noſtra omnino diſfert à ſententia Janſenii.

VI. Cum ſcripſerim tom. 3. pag. 102. diſcrepare ſententiam noſtram à pravo dogmate Janſeniano, quoniam per nos gratia ſufficiens, quæ imperfectum actum, aliquam ſcilicet mentis colluſtrationem, & pium voluntatis motum producit, etiamſi ad actum non trahat, ex ſe ad illum ordinatur, ad illum excitat, ad illum etiam, niſi reſiſtaretur perversa voluntas, foret effi- „cax; ait inſimulator me uti verborum circuitione, nec aliud aſſerere, quam quod Janſenius aſſerit, quoniam & is vult gratiam parvam ad actum excitare, & fore efficacem, niſi repugnaret perversa voluntas fortiori cupiditate impedita; cumque in noſtro ſyſtemate gratia ſemper operetur id quod operari poteſt, concludit: In hoc ergo conſentiunt Janſenius & F. Berti.

Delator ſibi ubique ſimillimus, ut conſtitutum lege Papia præmium aſſequatur, eamque confeſſionem Conſentiunt Janſenius,

6. Iteratò combinare cum Janſenio nititur Authorem. *Janſ. Red.* pag. 216.

Authoris
ostendunt
verba.

senius, & F. Berti legitimam esse ostendat, iterum aculeata calumnia, quam ut aiebat Cicero in Verrem, *pauca prudentes ac boni viri difficillime possunt*, mendacissime repetit in meo systemate *gratiam semper operari id quod operari potest*. At id esse hominis delirantis figmentum, constat ex cap. 1. §. 10. num. 2. atque ex hac secunda dissertationis parte seu capite §. 2. n. 4. & 5. ex §. 7. n. 1. & 2. ex hoc ipso num. 1. & 3. Quid, quod eadem pag. 102. scribo, & confirmo ex Alvarez auxilium sufficiens, quod est efficax respectu pii desiderii, actusque imperfecti, esse vere sufficiens *comparatione actus perfecti, quem potest producere, & ad quem ultimatè ordinatur?* Quid, quod ibidem scribo *per gratiam sufficientem, qua nobis pia illa affectio inspiratur*, tribui nobis *veram operis potestatem*, & si hæc non prodit in actum, *non gratia defectum esse, sed voluntatis humane?* Quid, quod in 2. Jansenianam pag. 218. eadem repetens assero gratiam, qua inspiratur voluntas parva, *respectu hujus voluntatis esse efficacem, respectu conversionis, & adimplentionis præcepti sufficientem?* Quid demum, quod eo loci pronuntio *potentiam* sub tali gratia esse *expeditam ab omni impedimento impotentia?* Nunquam ergo dixisset delator me uti *verborum circutione*, & consentire Jansenio, si omnia accurate expendisset. Quamquam circumvolitans, ut ex floribus venena fugat, nec stillulam potuit extrahere, qua nos inficiat. Quod enim ait, Jansenium quoque fateri gratiam fore efficacem *nisi repugnaret voluntas*, damnatum non esset, nisi addidisset sub parva gratia voluntatem non posse non repugnare, & à fortiori delectatione *abrupti ineluctabili necessitate*. Quod cum nos ubique, & etiam eadem pagina 102. damnemus; evidens est latissimum sententiæ nostræ à Janseniana discrimen.

gratia parva tradiderit *inevitabilem necessitatem peccandi*, & docuerit sub ea gratia homines *evadere nequiores, et si non possint refrænare cupiditatem robustiorem?* Nil minus. Mendacem me, & calumniosum hominem appellat, atque ait: *Nunquid ita dure locutus est Jansenius; imo contrarium expresse asserit: docet enim quod gratia illa parva, sive inefficaces, disponant ad victicem, Deumque provocent per actus imperfectos, quos ex voluntate eliciunt, quales sunt velleitates, conatus, vota, alique pii motus, ad conferendas novas & uberiores gratias.* „Videmus, inquit lib. 2. de Grat. Salvat. cap. 27, plurimos, qui necdum ab immunditiis carnis se abstinere possunt, vehementer tamen optare continentiam, cujusmodi vota divinæ gratiæ sunt munera, & majoris gratiæ provocativa, quamvis nullo modo veræ perfectæque continentiae comparanda sint. „Nec hic satis mirari possumus Fratrem Berti, qui ut à doctrina Jansenii aliquatenus recedere videatur, illi novatori falso tribuit elocutiones ab ejus mente prorsus alienas.

Puto legendum, Nunquam.

At ego satis mirari non possum accusatoris vafritiem atque malevolentiam, qui ut me iniquiorem demonstret, Jansenii errorem emollit. Recte de calumniatoribus Lucianus: *Ut probabilem, lumenando, & dignum fide calumniam faciant, non quod fortuito casus ostendit prebent, sed in hoc toti sunt, ut accurato delectu observent, ne quid absonum aut alienum à causæ fide incidat: adeo rationes ejus, quem criminantur, universas in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quod fidem addant accusationi.* Sufficit proferre de hac criminatione præclarissimum Theologorum judicium. „L'accusatore, *inquiunt*, impegnato a far comparire il P. Berti un franco Gianfensista, procura di divertire l'attenzione del lettore dal punto principale, e farlo pensare ad altre cose, che non fanno a proposito. Il dotto Teologo Agostiniano nel passo riportato dell'accusatore ha ragionato benissimo, e ha fatto vedere la diversità della grazia sufficiente da lui ammessa da quella di Gianfensio. La prima, dice egli, non è data da Dio affinché l'arbitrio resti ozioso, ma perchè si studi coll'orazione d'impetrare da Dio una grazia più forte; e per lo contrario Gianfensio asserma ispirarsi da Dio una grazia piccola e invalida, *quam necesse sit remanere infirmam atque torpentem* senza la grazia robusta. In quel *necesse sit* consiste la diversità fra la grazia piccola

Ostenditur, quam inepit. Luc. de non temere calumniando, tom. 3 pag. 572.

7.
Jansenium
ab Authore
malè expli-
catum que-
ritur advef.
Jans. Red. p.
217.

VII. De Jansenio scripsi eadem pag. 102. „Jansenius e contra parvam quidem & invalidam voluntatem à Deo inspirari fatetur; sed quam necesse sit permanere infirmam atque torpentem, nisi subministretur delectatio tam vivida, quæ arbitrium trahat indeclinabili necessitate, adeo ut quibus hæc deest, gratia inefficax conferatur, non ut possint converti, sed ut Deo vocanti ventusta cupiditate, quam refrænare non valeant, & fatali quadam necessitate repugnantes evadant iniquiores. „Crederes contentiosissimum hominem tacere, dum Jansenium damno, quod sub

di

di Gianfenio, e quella de' veri discepoli di S. Agostino. Quel *neceſſe ſit* è ſentimento, che il P. Berti attribuiſce à Gianfenio; ed è certo che queſti lo ſoſtiene. Il di più viene imputato dal medefimo P. Berti a Gianfenio per forza di neceſſaria conſeguenza; poichè ſe è neceſſario, che la grazia piccola rimanga inferma, ed ozioſa ſenza la grazia officace neceſſitante, è manifeſto, che quella grazia piccola non è data da Dio acciochè gli nomini paſſano far bene; ma piuttosto *ut evadant nequiores.* „ Nec tantum id infero neceſſaria conſecutione, ſed etiam expreſſiſſime Janſenius lib. 3. de Grat. Ch. Salvat. cap. 2. col. 257. *gratiam ſufficientem* ab efficaci diſtinctam appellat *inutilem, pernicioſam*, utpote qua nihil aliud aſſequamur, *niſi majorem damnationem*, ut vidimus cap. 1. §. 5. num. 3. Igitur ita dure, imo durius, quam dixi, Janſenius locutus eſt: atque convitiatoris admiratio exoritur ex veternoſa iplius ignorantia. In cap. etiam 27. Janſenius col. 211. poſt verba ab accuſatore producta immediate proſequitur: *Itaque optime ſubjungit Auguſtinus*: „Hoc modo (*per gratiam*) quiquis diſcit, agit omnino quidquid agendum didicerit. *Nempe quia quidquid nondum agit, id nondum agendum didicit ſecundum gratiam, ſed ſecundum legem.* In ſenſu ergo Janſenii *vota illa majoris gratiæ provocativa* comparate ad *perfectam continentiam* habent virtutem legis, non *gratiæ*. De gratia autem ſufficiente, quam admittunt Scholaſtici, Janſenius lib. 3. cap. 9. col. 297. interpretatur verba Apoſtoli 1. Cor. 15. *Virtus peccati lex: littera occidit, & eſt virtus peccati, & facit abundare peccatum, & prævaricationem, & iram operatur, & per legem eſt cognitio, non evictio peccati, & operatur omnem concupiſcentiam, & concludit omnia ſub peccato, & eſt miniſtratio mortis, & miniſtratio damnationis.* Quare Janſenius ita dure, imo durius quam dixi, locutus eſt eo quoque in loco, quem criminatores opponit; ac iſte non ſolum miratur ob ignorantiam, verum etiam caligat oculis, nec intuetur colofſos. Id ne tantum? Laborat etiam memoria; nam in ſenſu Janſenii neceſſum eſſe *delectationem debiliorem ſemper cedere ei, quæ actu prædominatur*, recte ipſemet Anonymus ſcripſerat pag. 18. 19. 20. 29. atque alibi paſſim: cumque ſub illa neceſſitate quique juxta Janſenium revera peccet; proſecto ſub *gratia parva Janſeniana* nequior evadit. Nil ergo Anonymus conſecutus eſt hætenus, quam ſeſe magis, magisque oſtendere inſcium, cæcum, obliviſum.

VIII. Tandem ex quo tom. 3. pag. 219. ſcripſerim, *De quæſtione Grammaticali, ideſt, an gratia ſufficiens Thomiſtico ſenſu ſit vere & propriè ſufficiens, non opus eſt definite ſententiam dicere.* Ego ſane mallem appellare inefficacem, eo quod non inſpiret voluntatem illam robuſtam, quæ inſpiratur ab efficaci. Idcirco habui frequentius in conſuetudine ſermonis vocabulum iſtud, quam ſufficientis; quod tamen in ſenſu Thomiſtico probò maxime; ex hoc, inquam, ita ratiocinatur Anonymus: „Si F. Berti gratiam „ſuam parvam cupiditate inferiorem „exiſtimaret veram conferre operandi „potentiam, cur ægre ferret illam vocari ſufficientem? cur mallet illam appellare inefficacem? Et ſic parvæ gratiæ „nomen inefficacis potius quam ſufficientis tribuendo, numquid ſuſpicionem movet, num velit ad Janſenium „propius accedere? Nam Janſenius gratias ſufficientes repudiat, & gratias inefficaces admittit: docet enim lib. 4. de Grat. Salv. cap. 10. eſſe quamdam „gratiam ita inefficacem, ut ex illa operatio nequidem poſſit ſequi. Merito „ſane ſuſpicari poſſumus velle Fratrem „Berti gratiam parvam appellare inefficacem, quia eam recte admittit in eodem ſenſu, quo Janſenius, id eſt, ita „inefficacem, ut ex illa operatio nequidem poſſit ſequi. „Sic loquendo abunde manifeſtat ſuam pro errore Janſenii „propenſionem.

Hæcine ſunt noſtra dogmata Janſenianis affinia, propterea quod mallem gratiam ſufficientem Thomiſtico ſenſu appellare potius inefficacem, hæc ſuſpicionis origo? Rectiſſime Auguſtinus ſerm. 354. num. 2. *Malevola anima quaſi thor. dulciter ſopit, quod peſſime ſuſpicatur.* Hanc vero eſſe peſſimam ſuſpicionem perſpicue demonſtro, primum quia manifeſtum eſt, à me gratiam inefficacem plurimis in locis appellari ſufficientem, ut conſtat tum ex hoc §. tum ex §. 2. hujus capituli, adeo ut Anonymus pag. 194. ſcripſerit me *verbis ludere*, pag. 198. me uti *verbis fallacibus*, ac pag. 214. Ipſem Episcopum me eſſe ſinceriores, quoniam ego inefficacem gratiam non reuſo vocare ſufficientem; in quibus tamen locis aliquantulum, etſi non ſatis, caſtigavi præcipitem convitiatoris loquacitatem. Deinde hoc ipſo in loco, id eſt tom. 3. pag. 219. profiteor me loqui *de quæſtione grammaticali*, & infra de ſignificatione vocabuli ſufficientis, ac paulo poſt de illo ſenſu, quo gratia ſufficientis dicitur à Moliniſtis, qui nempe negant gratiam

8.
Carpit Au-
thorem de
admiſſa gra-
tia inefficaci
Janſ. Red.
pag. 221.

Quo ſenſu
inefficacem
vocet gra-
tiam ex ſcri-
ptis ſuis de-
monſtrat Au-
thor.
Tom. 5. pag.
137. 6.

gratiam per se efficacem: quæ omnia homo levi suspitione, tanquam turbine, & nymbo vento pulsus, tranfiliit. Præterea in iis quoque verbis, quæ rodit, nonne dico de vocabulo gratiæ sufficientis, *Quod tamen in sensu Thomistico probò maxime?* Non itaque ægre fero, quod maxime probò. Ad hæc criminator, ut suspitioni suæ momentum addat, inquit me cum Jansenio asserere gratiam, quæ cupiditatem non superat, ita esse inefficacem, ut ex illa operatio ne quidem possit sequi: quod non tantum nullibi affirmo, sed ubique refello. Postremo quidquid assero pagina illa 219. confirmo testimoniis Tournelii, Cumel, Norisii, Brancati, Macedi, Poncii, Sacre Facultatis Lovaniensis, aliorumque: quos omnes adversarius alto præterit silentio, ut in me solum calumniam conflet atrocior. Verrum hanc nube testium refutavi cap. 1. §. 2. n. 14. & sequentibus, ideoque concludam verbis Cardinalis Norisii cap. 4. *Calum. sublata*, prope finem: „In gratia proxime sufficienti exponenda Doctores diversimode opinantur. Nam Cardinalis Brancatus de Lauræa Opusc. 3. de Grat. cap. 4. n. 83. mirari se di-

cit cum aliis viris doctis, cur à recentioribus Theologis gratia, qua homo vocatur, illuminatur, & excitatur ad faciendum bonum, & effectum non obtinet, dicatur, sufficiens ad distinctionem efficacis, quæ semper habet annexum effectum; cum satis non sit ad eum ponendum, sicut efficax, quæ in rigore dici deberet sufficiens. „Propter ea Franciscus Macedo in Augustini lectione versatissimus, in Scrinio S. Augustini cap. 8. universam Norisii doctrinam, quam hætenus defendi, uti Augustinianam tuetur, & à pag. 87. pluribus contendit solam gratiam efficacem dici posse *proxime sufficientem*; quod aliis quoque Theologis placuit, quos inter est Cumel tom. 3. Variar. disp. 5. sect. 1. pag. 207. Sed cum de re illi convenient, haud vacat de nominibus disputare. „Redeat modo Anonymus ad paginam illam nostram 219. videatque num recte, num. *pejorè suspicetur*, quod Augustinus *malevolæ animæ* attribuit: quamquam nos nolumus criminatorem imitari, & de occultis animarum affectionibus judicium ferre.

Noris tom. 3.
1105.

§. IX.

Ad ea, quæ Anonymus IX. & X. articulo objicit, ut nobis tertiam & quartam Jansenianam positionem adscribat.

S U M M A R I U M.

- Ingressus ad materiam præsentem.
1. Objicit adversarius Authori, admissam necessitatem in voluntate. Quod ex ipsa hac objectione refutatur.
 2. Necessitatem rursus objicit. Quam tamen Authoris scripta negant.
 3. Iterum comparatur Author Jansenio. Contrarium verba illius, ab adversario omittuntur.
 4. Arguitur Author simulationis in verbis.

- Ex ipsa rursus objectione contrarium inferatur.
5. Imponitur Authori falsitas contra ipsum Jansenium. Quæ calumnia in adversarium retorquetur.
 6. Bellolio notam Jansenismi bene inuri ex Authoris verbis contendit adversarius. Quæ tamen de eo nec à longè agunt.
 7. Ridentur plures objectiones, ut ex falso supposito procedentes.

Ingressus ad materiam præsentem.

N Unquam sane credidissem, id quoque nobis adversantium aliquem objecturum fuisse, quod negaverimus libertatem indifferentiæ, necessariam in statu naturæ lapsæ ad merendum & demerendum, postquam lib. 16. tam proluxa dissertatione pugnavimus, refutatis omnibus Jansenianorum effugiis & argumentis. Deberem itaque quidquid Anonymus conglomerat art. 9. & 10. prorsus omittere, imitatus Norisium, qui ad *Germanitatem* 16. hac eadem calumnia constantem nil aliud reponendum R. P. Berti Theol. Tom. X.

duxit, præterquam verba Augustini lib. 2. Op. Imperf. n. 102. *Jam responsum Norisii tom. 1. est; rogo te, aliquid dicere non potes: col. 147. tace, si potes, sed quod pejus est, nec hoc potes.* At quoniam gloriatur Anonymus pag. 227. à se hoc invictè demonstrari, videamus num hujusmodi demonstrationes ejusdem sint generis, ac præcedentes.

I. Igitur ait, me lib. 4. cap. 13. *pro libitu recensere varias quasdam opiniones Theologorum circa modum conciliandi* I. Objicit advers. Autho- liber-

ri, admissam libertatem cum divinis prædefinitionibus; ac subinde statuere opinionem meam, in qua solam illam necessitatem repudio, tanquam libertati adversantem, *quæ oritur ex objecto*, recitatque regulam quintam, propositam pag. 239. primi voluminis Th. Discip. quam non repeto, quoniam rursus producta fuit cap. 1. §. 3. num. 8. Hac autem regula præmissa inquit: „Inde inferre licet voluntatem in vita semper esse liberam, licet delectatione gradibus superiori ad agendum *necessitetur*. Ratio est quia cum in præsentis rerum statu nullum voluntati proponatur objectum particulare, in quo non apprehendi possit & aliqua boni, & aliqua mali species, & cum aliunde nullam aliam necessitatem agnoscat F. Berti præter eam, quæ ex objecto proficiscitur, hinc fit quod voluntas futura sit semper libera, etiam sub invincibili, & inevitabili necessitate.”

Quod ex ipsa hac obiectio-
ne refutatur.
Dico optime,
quoniam non
a me adin-
venta, sed il-
lustrum vi-
rorum placita
expono.

Respondetur, me non *pro libitu* opiniones Theologorum recensere, sed apposite, consulto, *optime*. Regulæ enim illæ sunt, quod aliqui recurrant ad *sensum compositum ac divisum*, sive ad *potentiam possibilitatis*, & *potentiam positionis*: quam regulam probo pag. 237. eodem tom. 1. atque ab objectis adversariorum vindico tom. 3. pag. 126. eam etiam utor pag. 128. Alia regula ibidem tradita est, quod alii Theologi distinguunt inter *necessitatem antecedentem*, & *consequentem*, quarum prima, non secunda repugnat libertati? atque hanc regulam commendo tom. 1. pag. 237. eamque adhibeo tom. 3. citata pag. 128. Trado & aliam regulam S. Thomæ, quod scilicet prima causa *non effectum* duntaxat, *sed etiam modum* attingit, & de hac regula scribo pag. 238. quod ea, *si nos uti velimus, possumus percommode*. Alias, quæ captum meum superant, describo, nec damno: & quæ falsæ mihi videntur, modestè rejicio. Idne est *est pro libitu* opiniones recensere? Ad quintam verò regulam quod attinet, illam pag. 241. cum cæteris formulis in Schola Thomistica usurpatis compono; eamque per omnia traditam fuisse à S. Thomæ demonstravi hac differt. cap. 1. §. 3. n. 8. Dixi ibidem num. 9. fuisse uberrime explicatam ab Antonino Massoulié differt. 2. ex qua pauca exscribam, quæ sunt universorum compendiolum. „Cum voluntas, *inquit vir illustris tom. 1. pag. 245.* naturalem & necessariam coaptationem habet cum bono tanquam proprio objecto, est enim voluntas appetitus boni convenientis cogniti: si quod unquam

„voluntati bonum offeratur, quod omni ex parte conveniens sit, in quo nullum defectum, nullum nævum animadversum, non potest voluntas non rapi tanta objecti bonitate, quæ non nisi bonitas sit. At vero si quis sit vel minimus in objecto defectus, cum ea parte, qua malum, aliquod seu privatio boni admixta est, nulla ratione conveniens sit, poterit voluntas illud objectum rejicere: At qui ea est conditio boni universalis & ultimi finis, ut sit aggregatione & consortio omnium bonorum perfectissimum; econtra vero nullum creatum & finitum bonum reperire est, cui tandem perfectionum non desit, quantum res aliæ possident: Ergo unicum est, infinitum, & universale bonum, quod voluntas non potest adversari; cætera omnia potest à se rejicere. Atque hæc est regula illa, quam eo loci, necnon tom. 2. pag. 325. confirmavi iisdem S. Thomæ testimoniis, quibus utitur Massoulié. Hinc autem non inferatur à me admitti solam necessitatem, *quæ proficiscitur ex objecto*, ut inepte ratiocinatur Anonymus: sed inferatur tantummodo non haberi *indifferentiam* iudicii necessariam ad libertatem immunem à necessitate, ubicunque in objecto nil potest apprehendi, cujus causa à voluntate rejiciatur. Objectum enim debet menti occurrere, ut judicet de illius convenientia, iudicium vero liberam præmoveat voluntatem. Vide cit. §. 3. n. 8. Pudet autem me cum adversario luctari, qui hæc adolescentulis notissima ignoret. Ex his itaque nostris, imo S. Thomæ principiis, nimium insulse inferatur à nobis admitti solam libertatem *libentia*, quæ consistit *sub invincibili, & ineluctabili necessitate*; sed deducitur omnino oppositum, ut demonstro iisdem verbis Anonymi pag. 223. ad syllogisticam formam redactis: Non est necessitas invincibilis & ineluctabilis operandi, *sed est in voluntate vera libertas, vera indifferentia, & vera potentia ad oppositum, si hoc particulare bonum non proponatur voluntati, ut omnimode bonum, neque evidenter ut tale apprehendatur*: Hæc est regula illa mea tom. 1. p. 240. Atqui sub delectatione victrici, & gradibus superiore cupiditati, hoc particulare bonum non proponitur voluntati ut omnimode bonum; neque ut tale ab intellectu apprehenditur. Id fatetur adversarius in sua illa obtorta illatione. Ergo sub delectatione victrici, & gradibus superiore cupiditati, non est necessitas invincibilis & ineluctabilis operandi, *sed est in voluntate vera libertas, vera indifferentia, & vera potentia ad oppositum*.

II. Dein-

2.
Necessitatem
rursus ob-
iici.
Jans. Rediv.
pag. 224.

II. Deinde Anonymus inquit me ac Patrem Bellelli agnoscere illam duntaxat libertatem, quæ sit immunis ab ea necessitate, quæ ex objecto oritur, ac parum sollicitos esse de necessitate, quæ provenit ex superiori delectatione; ad unum invincibiliter determinante, ac prosequitur: Sed si voluntas delectatione relative vitrici ad agendum necessitetur, & nihilominus dicatur libera, ut volunt FF. Bellelli & Berti, consequens erit quod ad merendum, vel demerendum in statu naturæ lapsæ non requiratur libertas à vera & proprie dicta necessitate.

Quam tamen
Authoris
scripta ne-
gant.

Respondeo Anonymi consequentiam fore legitimam, si verum esset nos adstruere delectationem relative vitricem necessitantem; at hoc est falsissimum, ut constat ex præcedenti §. necnon ex primo, aliisque hujus capituli: ideoque nil mirum, si criminatore ex falsissimo antecedenti inferat calumniosissimam falsissimamque consequentiam.

3.
Iterum com-
paratur Au-
thor Jansenio.

III. Quoniam tom. I. pag. 240. præmissa regula, de qua paulo supra, scripsi: Ex quibus infertur primo contra Jansenium, Beatos cum Deum videant intuitive, non esse in amore beatifico liberos, cum ad amandum Deum clave visum sint naturaliter determinati; ut suadeat Anonymus iis, qui scripta mea nunquam legerunt, me esse hominem commentorum usu exercitatum (ita enim me inferius appellat) Sed esto, inquit, quod in hoc à Jansenio dissentiat F. Berti; quid ad rem? Cum hac sane discrepantia integer adhuc subsistit error in tertia propositione damnatus: nam tertia propositio præsentem statum attingit, & loquitur tantum de libertate in statu naturæ lapsæ ad merendum, & demerendum necessaria.

Contrarium
verba autho-
ris, ab ad-
versario
omissa, de-
monstrant.

Vereor, ne mihi cum homine lapidei cordis, atque emotæ mentis res sit. Ex ea regula quinta, quam Anonymus non insectaretur, si in lectione S. Thomæ paululum sese exercuisset, plura confectaria deduco; ac primum est, quod ipse mutilum profert, Doctoris Angelici verbis refecatis. Secundum est, quod possumus, quamdiu sumus in hac mortali vita, Deum libere odio habere, ut ex Sancto Thoma ibidem confirmo. Tertium, quod concupiscentia non evertit libertatem, non quia accidit ex peccato, aut quia est immunis à coactione, ut inquit Jansenius, sed quia stat cum indifferentia judicii, & voluntas potest concupiscere bonum illi contrarium. Quartum, quod in hoc infirmitatis statu gratia præ-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

determinans stat cum libertate, quoniam & ipsa gratia ab indifferentia judicii non sejungitur, nec ita mentem illustrat, aut voluntatem incendit, ut hæc repugnare non valeat. Hæc fusiori stylo eadem pag. 240. tom. I. unde adversarius duas lineas exscripsit. Ergo si totam lustravisset pagellam, minime exclamasset, Quid ad rem? Tertia propositio præsentem statum attingit; siquidem, & ad præsentem statum pertinent confectaria secundum, tertium, & quartum. Deinde illud quoque primum valet ad revincendum Jansenium; is enim lib. 6. de Grat. Christi Salv. cap. 8. pag. 639. nitiur demonstrare in hoc statu nullam aliam libertatem dari, præter libertatem à coactione, ex quo necessitas non repugnet libertati, intrudens ad hoc demonstrandum beatos Deo necessario adherentes, & tamen: ut ipsi Jansenio videtur, cum libertate, atque in fine illius capituli pag. 646. affirmat nullum aliud libertatis genus tradidisse Augustinum in acerrimo diuturnoque conlictu cum Pelagianis, ubi docet stare cum gratia libertatem, quia ipsa gratia voluntatem nihil agentem potentissime velle & operari facit. Non igitur impertinens est, ubi de libertate agitur, demonstrare quomodo libertas indifferentiæ non persistat cum lumine gloriæ, persistat tamen sub gratia; sed hoc ad refellendum Jansenium est summopere necessarium, atque opportunum. Idcirco etiam si nil aliud addidissem præter verba à criminatore selecta; insulse tamen, & inaniter reposuisset, Quid ad rem? Tertia propositio præsentem statum attingit. Præterea evidentissimum est, quod ego pertractans de concilianda libertate cum gratia per se efficaci (quemadmodum pertracto in illo capite 13.) dissero tantum de statu naturæ lapsæ; nam ibi agito questionem, An futura supernaturalis ordinis ad statum naturæ lapsæ pertinentia prævideat Deus in absoluta illorum prædestinatione; ac præterea in hoc statu propugno eandem gratiam semet ipsam efficacem: unde ergo elegans ille, & melitius excursus, Quid ad rem? Tertia propositio præsentem statum attingit. Adde me lib. 4. cap. 13. universim agere de concilianda libertate cum absoluto decreto, non autem singillatim explicare quid sit libertas indifferentiæ. Id ex quo lib. 16. ibique cap. 2. prop. 3. pag. 179. statuo, ac demonstro thesim istam: Libertas indifferentiæ requiritur etiam in statu naturæ lapsæ ad meritum, vel demeritum: quod repeto aliis in locis, de quibus vide superiorem §. 4. Cumque præcedenti prop. 2. libertatem hanc defini-

Tom. 3. Theol.
Dissep.

nierim cum Augustino potestatem voluntatis, quæ sua deliberatione potest buci, aut illuc flecti, hinc atque illuc referri, & cum S. Thoma vim electivam mediorum, ac scripserim pag. 177. libertatem à coactione, si ab indifferentia divellatur, non esse illam veram, & propriam libertatem, de qua ait Augustinus, Unde liberum est abstinere; evidentissima res est, à me damnari & refelli tertiam propositionem Jansenii in eo sensu, quo damnanda & refellenda est, nempe admitendo in hoc statu veram libertatem indifferentiam, non tantum immunem à coactione, sed etiam à necessitate; quod præstati aliis in locis bene multis, de quibus vide §. 4. præcitatum.

4. Arguit adversarius auctorem simulationis in verbis. Jans. redit. pag. 225.

IV. Insuper inquit Anonymus: For-
san clamabit Fr. Berti se fulminato anathemati nullatenus subiacere, cum non solum tertiam Jansenii propositionem pro-
scribat, verum etiam conceptis verbis asse-
rat ad merendum & demerendum in vo-
luntate requiri veram libertatem, veram
indifferentiam, & veram potentiam ad
oppositum. Sed ait me simulate agere
tum lib. 4. cap. 13, tom. 1. pag. 240.
unde rursus exscribit, quæ objecerat
num. 1. tum lib. 16. cap. 2. tom. 3. pag.
179. ubi scribo: Hæc potestas remanet,
cum nulla propositio boni creati, atque
apparentis, nec etiam summi boni cogniti
tantum abstractivæ, auferat indifferen-
tiam judicii. Inquit per hæc verba, quæ
prima fronte videntur orthodoxa, me non
recedere ab errore Jansenii. Quare?
Quia in systemate Bertiniano objectum
non proponitur ut indifferenter eligibile,
sed ut necessario prosequendum, vel fugien-
dum: nam delectatio gradibus superior,
sive gratiæ, sive cupiditatis necessario &
invincibiliter ad unum determinat, &
figit animum in objecti fuga, vel prose-
cutione. Hinc infert me adoptare revera
doctrinam, quam negare fingo, & quam
Ecclesia in Jansenio proscripsit.

Ex ipsa rur-
sus objectio
ne contra-
rium infer-
tur.

Quamquam hæc repetita ad nauseam
usque synonyma simulat, fingit, plus quam
clamorem promereantur; attamen quia
vir insigniter prudens volam dat lapidi,
& utre tetrat, nullatenus expavescens
fulminatum anathema, quod in Jansenium
omni æquitate vibratum demonstravi
tom. 3. pag. 220. nec clamito, nec mus-
sito, nec nares, nec frontem corrugo;
strepetque, clepat, harparget vir clamo-
sissimus, ut libet, ut lubet. De his, quæ
scripsi tom. 1. pagina 240. satis superque
num. 1. ac 3. Quæ vero adduntur ex
tom. 3. pag. 179. forent, teste Ano-

nymo, orthodoxa, si in nostro systemate
objectum proponeretur, ut indifferenter
eligibile, & delectatio gradibus superior
necessario & invincibiliter non determi-
navet ad unum. Atqui in nostro syste-
mate ita res se habet; nam proponitur
indifferenter eligibile quidquid non pro-
ponitur adeo bonum, ut nequeat in eo
apprehendi aliquid mali: hæc enim est
regula illa nostra, quam paulo supra ad-
versarius rodebat & vellicabat. Itaque
systema nostrum undique est orthodoxum,
& damnando Jansenium nec fingimus,
nec simulamus. Quod vero ait in nostro
systemate delectationem gradibus supe-
riorem necessario & invincibiliter deter-
minare ad unum, est vetus illa calum-
nia Anonymiana, quam tam sæpe re-
futavimus, ut cogamur opponere au-
ctori Plautinum illud, quod inferuit Ca-
lumnia sublata eximius Norisius:

Pergo ad alios, venio ad alios, deinde
ad alios; una res.

Noris tom. 3.
pag. 1059.
Plaut. Cap.
tiv. 3. 1.

Quoniam tamen incautus homo citavit
paginam 179. tom. 3. legat, quæ illic
post verba à se laudata ad demonstnan-
dam propositionem illam, Libertas in-
differentiæ requiritur etiam in statu na-
turæ lapsæ ad meritum, vel demeritum,
afferuntur: „Refellitur, ita ibidem sci-
„tum Jansenianum primo Scripturis, quæ
„nobis delineant liberum arbitrium, quo
„meremur, tanquam potestatem exten-
„dendi manum ad ignem & aquam,
„eamque potestatem opponunt necessi-
„tati, explanantque verbis optionem,
„dominium, ac vim electivam signifi-
„cantibus. Deinde definitionibus Tri-
„dentini decernentis esse in potestate ho-
„minis vias suas malas facere, & dissen-
„tire si velit gratiæ excitanti. Ex Ro-
„manis quoque Pontificibus damnan-
„tibus tertiam propositionem Jansenii,
„& recensitos Bajanos articulos consti-
„tuentes peccatum in iis etiam, quæ vi-
„tare non possumus, & opposites li-
„bertati solam coactionem, & vim in-
„ferentem violentiam. Rejicitur præ-
„terea plenissimis Patrum suffragiis, &
„præclarissimi præsertim Augustini nul-
„lam statuentis in peccato naturalem
„necessitatem, nullamque in bonis ope-
„ribus determinationem immutabilis
„voluntatis; demonstrantis autem con-
„tra Manichæos peccatum oriri à volun-
„tate, non ut natura est, sed ut est po-
„testas movendi se, motumque suum
„cohibendi; & adversus Pelagianos ne-
„cessitatem gratiæ, cui potest resisti,
„& quæ minime tribuit non posse pec-
„care,

„care, nisi videntibus Deum in se. Jan-
seniani insuper revincuntur ratione
„ipsa, quoniam ubi est necessitas, nec
„vitium est, nec virtus, nec vitupe-
„rium, neque præconium laudis: & lo-
„cum ibi non habent præceptiones, hor-
„tationes, comminationes. „ Idne est
propugnare gratiam, aut cupiditatem
neccessario & invincibiliter determinan-
tem ad unum? Idne est *simulare, sin-*
gere, revera adoptare Jansenianam do-
ctrinam? Vah obstreperum hominem,
scopulis asperiores!

5.
Falsitatem
rursus impo-
nit Auctori
contra ipsum
Jansenium.
Janf. Rediv.
pag. 227.

V. Duo præstat Anonymus num. 5.
Primum ait, se invictè demonstrasse quod
aperte adhæream Jansenio. „Nec aliquid
„Fratri Berti, *inquit*, impositum nemo
„putet, cum eum adoptasse Jansenii do-
„ctrinam jam satis constet: id enim in-
„victè demonstrant omnia ea, quæ ex
„ipso relata sunt. „Deinde ait idem ma-
nifeste evinci ex *diverticulis* à me adhi-
bitis, ut probem doctrinam meam dis-
stare à Janseniana. Primum diverticulum
est, *cavillatio*, qua Jansenio ejusque
discipulis tribuo *doctrinam ipsi incogni-*
tam, dum scribo tom. 3. pagina 103. „Jan-
seniani, qui ad merendum necessariam
„putant solam libertatem lubentia, etiam
„in motibus indeliberatis, in parva illa
„delectatione, quam Deus operatur in
„nobis sine nobis, meritum tenentur
„agnoscere. „Exclamat Anonymus hoc
in Jansenium *calumniose dici*, quoniam
idem Jansenius lib. 6. de Gratia Christi
cap. 35. testatur se agere *de sola voluntate*
deliberata. Alterum *diverticulum*, de
quo sermo instituitur num. 6. est, quod
tom. 1. pag. 241. scripserim, Jansenia-
nos delineare arbitrium ad instar bilancis,
eoquod doceant „positum inter cupidi-
„tatis & gratiæ æqualia pondera nihil
„posse operari, ita ut necessario agat
„quod amplius delectat, uti statera à
„graviori pondere necessitate dejicitur.
„Hoc autem, *inquit*, traditur in syste-
„mate Bertiniano, in quo voluntas ne-
„cessitatur à prævia delectatione inde-
„liberata, quidquid in contrarium gar-
„riat iste Theologus. „Tertium diver-
ticulum, de quo num. 7. est, quod ego
calumnier Jansenium, de illo scribens
tom. 3. pag. 178. „Ad Jansenium quod
„attinet, & ipse tenetur asserere cum
„Bajo, omnem motum concupiscentiæ,
„& prava desideria, etiam necessaria esse
„peccata: quoniam in his invenitur li-
„bertas à coactione, quam arbitrat
„sufficere ad meritum, vel demeritum. „
Hanc vero calumniam constare ex quo
Jansenius lib. 6. de Grat. cap. 36. aperte

fateatur *indeliberatos concupiscentiæ mo-*
tus non esse liberos: unde concludit ad-
scribi à me Jansenio errores, quos *nisquam*
docuit, atque id ita insidiosè factum, ut
ab hoc Novatore saltem aliquatenus dissen-
tire videar.

Sane hoc in loco, si essem Demipho Quæ calum-
ille Terentianus, responsionem aggre-
derer hisce verbis. nia in adver-
sarium retor-
quetur.

Et unquam cuique contumeliosus
Audistis factam injuriam, quam hæc Phorm. 2. 2.
est mihi?

Sed omne adhibens temperamentum, da-
bo operam, ut vitiligatorem, nisi fun-
gum pro corde gerat, ineptiarum suarum
& pœniteat, & pudeat. Quod ergo ait
se *invictè demonstrasse*, quod hæresim Jan-
senianam adoptaverim, jactantia est pue-
rilis. Neque enim hoc demonstravit im-
pugnando regulam, qua utor in conci-
lianda libertate cum gratia, quoniam hæc
regula præmonstrata est nobis à Theologis
præstantissimis, atque à cavillulis supra
evulsis illustrata potius, quam oppugnata;
nec repetendo, à me defendi delectatio-
nem superiorem *neccitantem*, quia hoc
est splendidissimum illud mendacium, ex
quo frequentissime repetito in tam ab-
surda deliramenta prorumpit; & quo re-
jecto demonstrationes in elenchos & in
sophismata commutantur. Loquamur ita-
que de iis, quæ à recta insimulator di-
vertens appellat *diverticula*; ac primum
de tertio, quo disuncto præcedentia eva-
nescunt. Me non *calumniari* Jansenium,
neque *insidiosè* de illo agere, sed Anony-
mum id asserentem esse insidiosum calum-
niatorem triplici manifesta ratione com-
monstro. Primum in verbis mihi objectis
extom. 3. pag. 178. etiam ut ab Anonymo
mutilata referuntur, non legitur, *Jan-*
senius asserit cum Bajo omnem motum con-
cupiscentiæ, & prava desideria etiam ne-
cessaria esse peccata, sed legitur, *Et ipse*
TENETUR asserere: est autem inter hæc
duo, *Asserit*, ac, *Tenetur asserere*, disci-
men illud, quod intercedit inter hæc duo
alia, *Accusator verum refert*, &, *Tene-*
tur verum referre: quorum unum fal-
sissimum est, alterum proculdubio ve-
rissimum. Itaque verborum meorum sen-
sus est, quod licet Jansenius scribat
motus indeliberatos non esse peccata, & as-
serat se à Bajo recedere; admissio tamen
Janseniano principio, quod *peccatum fiet*
cum necessitate, ipsemet Jansenius tene-
tur inter peccata connumerare prava
desideria, etiam necessaria, propter ra-
tionem eo loci immediate subjectam:
„Quoniam in his invenitur libertas à
„coactio-

„coactione, quam arbitratur sufficere
 „ad meritum, vel demeritum; unde de-
 „clinare tentans errores Baji, parum sibi
 „constat, figitque in eodem luto vesti-
 „gia: „ atque hæc sunt verba, quæ vir
 ingenuus ac prudens, qui nos calumnio-
 fos & insidiarum fabros appellat, peni-
 tus prætermisit. Secundo in eodem lo-
 co tom. 3. pag. 178. præmiseram illud
 idem, quod de Jansenio affirmat Anony-
 mus, illum nempe docuisse, hominem
 non peccare *in motibus indeliberatis con-*
cupiscentiæ; verumtamen dixi, hoc idem
 sequi ex Janseniana doctrina. „ Re-
 „spondent quidam, *attende verba mea*,
 „recte has propositiones, Sola violentia
 „repugnat libertati hominis naturali, &
 „Quod voluntarie fit, etiam si necessario
 „fiat, libere tamen fit, fuisse damnatas
 „in sensu Baji asserentis hominem pec-
 „care etiam in motibus indeliberatis
 „concupiscentiæ, & in eo etiam quod
 „facit necessario, 'ut animadvertit Vaf-
 „quesius 1. 2. q. 190. cap. 18. Egregie
 „quidem. ITA ETIAM JANSENIUS
 „LIBRO VI. DE GRATIA CAP.
 „XXXVI. At ego ex opposito dicam
 „verum esse, quod motus quilibet con-
 „cupiscentiæ peccatum est, & homo
 „peccat damnabiliter in eo quod neces-
 „sario facit, si verum sit quod sola liber-
 „tas à coactione est vere & proprie li-
 „bertas: „ atque ibidem confectarium
 hoc è Janseniano dogmate manare de-
 monstro. Non ergo infero calumniam
 Jansenio, nec insidiosè me gero; sed me
 calumniatur Anonymus, atque ex insidiis
 aggreditur. Tercio animadverti eodem
 tom. 3. eadem disput. pag. 179. halluci-
 nationem Jansenii, qui dogmatizans pec-
 cari in iis, quæ necessario fiunt, abutitur
 iis Augustini locis, in quibus concupi-
 scentiam appellat peccatum, *non proprie*,
 sed quatenus est poena peccati, atque il-
 lecebris suis ad peccandum inclinat, &
 sicut *linguam dicimus formam tenorem-*
que verborum. Idem advertens Stephanus
 Dechamps de Har. Jansf. lib. 3. di-
 sput. 4. cap. 2. num. 7. demonstrat ex
 illa Jansenii hallucinatione evidenter in-
 ferri, quod constare sibi nequeat Janse-
 nius, nisi etiam dicat peccari in quolibet
 concupiscentiæ motu necessario atque in-
 deliberato, idem prorsus Dechampsius af-
 firmans, quod mihi ab homine (nescio
 qualem dicere oporteat) vertitur in cri-
 men inexpiabile: „ Et vero, ait De-
 champs, si adversarius contendit pecca-
 „tum esse proprie, quod necessario fit,
 „licet Augustinus asserat eo tantum mo-
 „do peccatum esse, quo scriptura manus
 „est: quidni & Calvino contendere li-

„cebit, concupiscentiam in renatis pro-
 „prie peccatum esse; licet S. Augusti-
 „nus diserte asserat eam non alio modo
 „esse peccatum, quam scriptura manus
 „est? Cur, inquam, istud Calvino pari
 „jure non licebit, cum eo loco, quem
 „expendimus, manifeste S. Augustinus
 „de concupiscentia ejusque motibus IN-
 „DELIBERATIS loquatur? „ Similia
 Dechamps proximo num. 8. Manifestissi-
 mum est ergo, me neque insidiosè age-
 re, nec calumniam inferre Jansenio; sed
 reliquum esse, ut convitiator consulat fa-
 mæ suæ, ostendatque se à calumniis, tru-
 cibusque insidiis cavisse. Ex his vero
 prior quoque criminatio in caput aucto-
 ris reflectitur; nam etiam pag. 103. de
 motibus indeliberatis sermo est, ibique
 pariter non legitur, „ Janseniani in mo-
 „tibus indeliberatis meritum agnoscunt,
sed, TENENTUR agnoscere: „ hæc au-
 tem æque distant, ac illa duo, „ Accusa-
 „tor verum refert, & Tenetur verum
 „referre. „ In altero autem capite ni-
 hil imponi Jansenio evidens est ex cap. 1.
 §. 8. imo ex ipso auctore *Jansf. Rediv.*
 pag. 20. ubi ait in sententia Jansenii vo-
 luntatem *in conspectu duarum delectatio-*
num hæere suspensam, *nisi altera alte-*
ram delectando superaverit, & eo totum
animæ pondus vergere, quo vicens dele-
 ctatio impellit, & necessario voluntatem
 inflectit: cum vero nos oppositum do-
 ceamus, ut constat ex eodem §. n. 8.
 & 9. necnon ex hac dissertationis parte
 §. 1. 4. & 6. jure concludimus adversa-
 rium iterum calumniari, atque in insidiis
 subsidere, dum loquacior cornice ait nos
garrire, & in systemate nostro volunta-
 tem necessitari à prævia delectatione,
 indeliberata, & gradibus superiore.

VI. Postremo ait Anonymus, à me de-
 seri Fratrem Bellelli docentem non re-
 quiri ad meritum, vel demeritum *liber-*
tatem à necessitate accidentali, sed dun-
 taxat libertatem à *necessitate essentiali*:
 nam *exposita Fratris Bellelli conciliandæ*
gratiæ cum libero arbitrio ratione, scri-
 ptis tom. 1. pag. 239. *Doctrinam nuper*
traditam, quod Theologorum illorum pace
dixerim, verbotenus, non re à Jansenia-
no errore discrepare arbitramur. Hinc
 infert, non immerito à se Fratri Bellelli
 reviviscentem Jansenismum opponi.

Verum nescio, quinam lemures somni-
 um Anonymo inspiraverint, me citata
 pag. 239. de *Patre Bellelli* verba facere:
 cujus sane eo loci non memini. Theo-
 logus noster docet quidem prædetermi-
 nationem gratiæ, victicis *accidentalem*
 esse,

Jansf. de Grat.
 cap. 36. lib.
 6. pag. 724.
 Errore typo-
 graphi im-
 pressum est
 cap. 6.

Dech. p. 598.
 edit, Paris.

6. Bellelli Jan-
 senismi ca-
 lumniam be-
 ne imponi
 contendit
 adversarius
 ex ipsis Au-
 thoris ver-
 bis.
 Jansf. Rediv.
 pag. 231.

Quæ tamen
 de eo nec à
 longè agunt.

esse, atque ex infirmitate hominis lapsi repetendam, qua in re eidem assentior: at negat sub illa determinatione non persistere *indifferentiam iudicii*, veramque *potestatem antecedentem*, ut ostendam proximo capite. Refutavi itaque nonnullos, qui cum scripta sua non ediderint in lucem, non videbantur expresso nomine reprehendendi, & qui opinantur posse conciliari libertatem cum gratia per hoc tantum, quod *necessitas* exorta ex gratia prædeterminante accadat naturæ infirmæ & corruptæ. Atque id sane probare non potui, quoniam & in hoc statu admittenda est *libertas indifferentiæ*, & Jansenius hanc libertatem negavit, quod in ejus systemate concupiscentia, quæ ob peccatum accessit, induxerit peccandi necessitatem, & gratia hujus concupiscentiæ victrix necessitatem recte operandi. Illud unum à me refelli constat ex eadem pag. 239. Cæterum de quocunque scriptore pertractaverim; poterat à me Anonymus addiscere prudentiam, ac temperamentum in refutandis aliorum opinionibus adhibendum.

7.
Plures ad
versarii ob-
jectiones, ex
falso suppo-
sitis proce-
dentes, ri-
dentur.
Jans. Red.
pag. 231.

Ex his corruunt, quæ adversarius recoquit art. 10. agens de quarta Jansenii propositione: nam quod primo num. ait, me à Jansenio non dissentire, quoniam doceo „voluntatem humanam necessariam ad obtemperandum delectationi „illi, quæ gradibus alteram superat, & „ad illi invincibiliter consentiendum, „est illa falsissima opinio, ejus causa nos falsis iis fallacis dilaceravit. Quod 2. num. addit, à me non admitti „sub gratia per se efficaci necessitatem duntaxat consequentem, „est falsitas alia,

refutata §. 8. n. 9. & §. 6. num. 5. Id vero, quod 3. num. inquit *reservatum intelligentiæ meæ*, quomodo superior delectatio non inducat *necessitatem*, quando objectum cadit sub indifferentia iudicii, percipiet & ipse, si S. Thomam, & Antoninum Massoulié lustraverit aliquantulum; & fortassis hæc poterit à me intelligere, si in §. 3. primi capituli, & in locis ibidem laudatis paulisper pacata mente immorabitur. Adjecta numero 4. ubi ait à me tradi *fictam & illusoriam indifferentiæ potestatem*, hujusque nomine nihil aliud intelligere, „quam voluntatis ad bonum & malum flexibilitatem, quæ tamen sub victrici delectatione necessitate ad unum, vel alterum „determinetur, „ex §. 1. 4. 6. atque ex præcedenti penitus evanescunt. Ex iisdem locis evincitur, quam floccifacienda sint quæ addit num. 5. clamitans à me repeti *libertatem voluntatis ex indifferentia iudicii*, quod non subest *impevio voluntatis*, quoniam contendo cum Jansenio „voluntatem semper & necessario „obsequi delectationi prædominanti; „cum id nobis mendaciter & calumniose imputetur. Cum itaque omnia prorsus convitiatoris hujus sophismata innituntur falsissimo illi principio, quod nos cum Jansenio statuerimus *delectationem victricem necessitantem*, & quod nullus catholicorum sententiæ adhæserit nostræ, qua in re ostendimus illius mentem esse Cimmeriis tenebris atriorem; evidentiissimum est, consecutiones illas, quod admittamus *libertatem fictitiam & chimericam*, & non possimus effugere *anathema* in Jansenianam hæresim *pronuntiatum*, esse fulgura ex pelvi, nec pili faciunda, sed cachinnis exhibilanda.

§. X.

Refutatur postrema Infimulantis criminatio.

S U M M A R I U M.

Censura censuræ ab adversario vibratæ. 1. Obijcit hic Authori negatas gratias internas. Auxilia sufficientia omnibus præparata defendit Author ex antecedenti. 2. Actum collatum ex consequenti Dei voluntate. 3. Arguitur Author lusionis in verbis. Quæ unà cum aliis scrupulis obrectatori explicantur. 4. Antiqua quædam adversarii objectiones. Antiquis solutionibus refutantur.	5. Defenduntur 7. Propositiones Authoris contra cavillationes adv. 6. Ostenditur, quàm dolose iste procedat. 7. Demonstrat Author, nonnullis etiam reprobis se admisisse gratias sufficientes. 8. Carpit advers. responsionem quamdam Authoris. Quæ manuteneatur, concluditurque tota materia.

Perven-

Censura cen-
suræ, ab ad-
versario vi-
bratæ.
Janf. Reg. p.
238.

Perventum est ad calumniam cæteris omnibus atrociorē, quam mihi criminatō intentat, affirmans me ab errore quintæ Janſenii propositiōnis non recessisse. Etsi enim, inquit, „Fatetur „F. Berti Deum velle ut omnes homines „nemine prorsus excepto, salvi fiant, „& Christum pro omnibus hominibus „mortuum esse; hæc tamen, quæ catho- „lica sunt, catholice dicta non sunt, „Quia, „verba sunt Augustini lib. 2. de nupt. & conc. cap. 4. Julianum increpantis, „non intentione catholici pecto- „ris dicta sunt. „Antequam audiamus; cur tam sinistre ac tam impudenter de nobis, animique nostri intentione confidentissimus homo iudicium ferat; ipsum monemus, ut præcitati capitis quarti titulum illum perlegat, „Quomodo refu- „tandæ adversarii calumniæ; „videat- que num forte ea verba Augustini, „Non „intentione catholici pectoris dicta „sunt, „prolata adversus Julianum, qui S. Patri objiciebat Manichæismum, & adversus illum ediderat librum inscriptum, „Contra eos, qui nuptias da- „mnant, „sibi potius, quam nobis conveniant. Enimvero si Julianus non loquebatur *intentione catholici pectoris* laudando nuptias, quæ laudandæ sunt, ut Augustino *Manichæismum* objiceret; nescio, an *intentione catholici pectoris* loquatur Anonymus laudando humani generis Redemptionem, quæ sane, & quidem magnopere laudanda est, ut opponat Augustini discipulis *Janſenismum*. At de pectoris intentione **CHRISTO JESU**, qui totum judicare debet, quia pro toto pretium dedit, reservato iudicio; expendamus atrocissimæ hujus criminationis momenta.

I.
Obicit adv.
Authorine-
gatas gratias
internas.

I. Itaque Anonymus num. 1. repetit, quæ supra docuerat, non sufficere ad ejurandam Janſenianam hæresim, si dicatur *voluntate antecedente Deum reprobis præparasse externa duntaxat quadam media toti humano generi proposita, V. G. prædicationem Evangelii, Sacramentorum institutionem, &c. sed quod insuper requiratur, ut admittantur inferiores gratiæ, nonnullis saltem reprobis concessæ*. His præmissis, ut suadeat à me denegari *voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes*, ait eandem à me restringi, ad illa media generalia; recitatque fere totam paginam 245. tom. 1. quam findit, & hiuleam, atque in media parte hiantem relinquit.

Auxilia suf-
ficiencia

Quoniam hæc est criminationum ejus præcipua, ad quam reliquæ referuntur,

duo apertissime demonstrabo; unum, omnibus pa-
quod eadem pagina 245. & ubicunque rata ex ante-
de voluntate Dei *antecedente*, & de Chri-
sti morte, aut de auxiliis *sufficientibus*
pertracto, doceam non tantum *externa*,
sed etiam *interna* gratiarum auxilia, pro
omnibus hominibus *instituta, exhibita*,
ac præparata esse, & quantum est *ex par-*
te Dei, singulis conferri: alterum vero,
quod actualis applicatio eorundem au-
xiliorum non est effectus *voluntatis ante-*
cedentis, & mortis Christi, considerata sub
ea ratione, quæ ad omnes omnino, tam præ-
destinatos, quam reprobos ampliatur:
atque inde apparebit, quanta iniquitate
vitiligator mihi *Catholicæ* nomen aut in-
videat, aut deneget. Itaque tom. 1. pa-
ginâ 245. ab adversario expilatâ, scribo:
„Omnibus prædicatum est Evangelium,
„exhibita misericordia, præparata divi-
„norum beneficiorum munera: pro
„omnibus Christus abunde cumulateque
„satisfecit, & pretium redemptionis ex-
„hibuit. „Præter prædicationem igitur
Evangelii, quæ est *gratia exterior*,
actu collata atque impensa, expresse com-
memoro *munera aliorum beneficiorum*,
si non collata omnibus, saltem omnibus
præparata. En *gratia interior*; quam
homo mendax inquit sententiâ nostra
præparatam non esse reprobis. Ibidem
ita loquor: „Omnes homines, virtute
„voluntatis antecedentis, in via, quæ ad
„salutem pervenire possunt, collocan-
„tur: omnes jus habent accedendi ad
„Ecclesiam, petendi Sacramenta, & ob-
„tinendi gratiam, quam hæc efficiunt. „
Num, ut *possimus pervenire ad salutem*,
sat est in mea sententiâ *externum auxi-*
lium, etiam à Pelagianis admissum, aut
Sacramenta non conferunt *interiorem*
gratiam habitualement, cui *actualis* quoque,
nunquam justis denegata, nisi prius Deum
deserant, conjuncta est? Nemo id un-
quam effutiet. En ergo rursus *interior*
gratia, sine qua non possumus salutem
consequi, omnibus omnino hominibus
præparata. Paulo post in eodem capite
pagina 247. dico effectum voluntatis an-
tecedentis esse, „Rationalem creaturam
„ad finem supernaturalem ordinare,
„eamque in via locare salutis, necnon
„ei parare, exhibere, conferre quoque,
„nisi ea detrectet, auxilia gratiæ suffi-
„cientia. „Atque id estne denegare
gratiam sufficientem reprobis *præpara-*
tam? Progrediamur modo ad lib. 17.
cap. 4. ubi quæritur, quo sensu Chri-
stus sit crucifixus pro omnibus. Ibi-
dem tom. 3. ad hunc loquor modum:
„Mortuus est itaque Salvator noster pro
„omnibus voluntate antecedenti, cujus
„effe-

„effectus est institutio cujusdam ordinis
 „complexentis causam, & remedia, qui-
 „bus possunt peccata quæque remitti:
 „atque ita Sanctus Thomas 3. p. q. 49.
 „art. 1. ad 3. Christus sua passione nos
 „à peccatis liberavit causaliter, id est
 „instituens causam nostræ liberationis,
 „ex qua possent quæcunque peccata
 „quandoque remitti, vel præterita, vel
 „præsentia, vel futura: sicut si medicus
 „faciat medicinam, ex qua possint qui-
 „cunque morbi sanari, etiam in futu-
 „rum. At causa nostræ liberationis,
 „spiritualis medicina, qua possunt deleri, &
 „abstergi omnia vulnera peccatorum, re-
 „media, quibus scelera cuncta possunt remitti,
 „non in *externis auxiliis* duntaxat, sed
 „ulterius, ac potissimum in *interiori-
 „bus gratis* consistunt. Scripsi ibidem
 „pagina 229. „Christus est propitiatio
 „omnium peccatorum, Mediator, & Re-
 „demptor omnium, quantum ad obla-
 „tionem pretii, institutionem remedij,
 „& Sacramenti virtutem; & *infra pa-
 „gina 230.* Christus & oravit, & mor-
 „tuus est, quantum ad communem cau-
 „sam pertinet, ut institueret remedia
 „quibus omnium hominum possint dele-
 „ri peccata, pretium sanguinis sui pro
 „omnibus offerens. Quomodo enim
 „esset omnium Redemptor, Salvator,
 „Animarum Medicus, & Mediator Dei
 „& hominum, nisi pro omnibus pre-
 „tium obtulisset, preces fudisset, reme-
 „dia institulisset, necnon etiam inimicis,
 „reprobis, obduratissimis parasset atque
 „exhibuisset? „Atque id estne denega-
 „re reprobis *auxilia sufficientia præpara-
 „ta, atque exhibita*? Oh perfidatam fron-
 „tem calumniatoris! *Apaga*, nonnulla
 „quoque exscribamus ex libro 18. cap. 8.
 „in quo disputamus, *num auxilia sufficien-
 „tia omnibus conferantur*? Pagina 279.
 „affirmo non solum *exteriore gratias*, ve-
 „rum etiam *salutares Christi influxus*, &
 „omne auxilium *ex parte Dei conferendum*,
 „ipsam quoque *vitam cum Christo sempit-
 „ternam*, omnibus & prædestinatis & re-
 „probis indiscriminatim *parata esse*; at-
 „que hoc tantum in questione versari,
 „num reapse auxilia sufficientia singulis
 „omnino hominibus non solum parata
 „sint & exhibita, verum etiam pro qua-
 „libet circumstantia, & præsertim ur-
 „gente præcepto, collata? „Atque hoc
 „in loco negaturne, an asseritur, „omni-
 „bus omnino hominibus auxilia suffi-
 „cientia parata esse? *Addo pagina 281.*
 „Deus pro omnibus, ac singulis remedia
 „salutis instituit, paravitque, exhibuit,
 „& quantum est ex se, nulli prorsus
 „mortalium denegat supernas illustra-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

„tiones, aliarumque gratiarum benefi-
 „centissimam largitatem: „quæ sane
 „verba si quis *de gratis duntaxat exteriori-
 „bus* interpretatur, non Theologica re-
 „prehensione, sed Orbiliiscuticâ, & Gram-
 „maticorum ferulâ est puniendus. Eodem
 „cap. pag. 288. affirmo cum Norisio cap.
 „3. Vindictiarum §. 6. *omnibus etiam re-* Noris. tom. 1.
 „probis interdum à Deo inspirari auxilium pag. 1012.
 „remote sufficiens, situm in collustrationi-
 „bus cito evolantibus, & leviter tangenti-
 „bus voluntatem: quæ sunt ipsa Norisii
 „verba, & quæ à nullo sanæ mentis accipi
 „possunt de gratia tantummodo exteriori.
 „Istic vero *auxilium remote sufficiens*, non
 „præparatum duntaxat, verum & aliquan-
 „do unicuique collatum esse pronuntio:
 „quod repetens pag. 292. dico adesse sem-
 „per omnibus singulisque hominibus gra-
 „tiam sufficientem, *Quatenus est in prom-
 „ptu, scilicet singulis præparata*: & post
 „pauca, *Cuilibet scelestissimo peccatori,
 „quandiu est in via, non subtrahi gratiam
 „omnino, quoniam interdum recipit illu-
 „strationes*: & rursus, *Semper adei mise-
 „ricordia Dei & gratia increata, at sem-
 „per non est sancta cogitatio & pia animi
 „affectio in animo mortalium hominum,
 „quia non ad misericordiam juvantem se
 „convertunt humiliter, sed ad amorem sui,
 „& ad sensum illecebras*: & item, *Est
 „etiam probabilis omnes homines gratie
 „motionem aliquam per vitæ decursum ex-
 „periri*: & post pauca, *Si vis cunctis im-
 „mitti quasdam bonas cogitationes certis
 „temporibus, est sententia Norisii, cui non
 „repugno*. Evidentissimum est ergo, me
 „in ea sententia firmissimum esse, quod
 „auxilia sufficientia, vera, propria, atque
 „interna, omnibus & singulis hominibus
 „præparata sunt, & quantum est ex parte
 „Dei, conferuntur; Anonymum vero id
 „negantem aut esse insignem calumniato-
 „rem, aut cæcum omnino, aut adeo senio
 „& oculorum caligine affectum, ut nec
 „perspicillorum ope literas prelo impres-
 „sas discernat.

II. Quod autem secundo loco dixi, ad
 „voluntatem antecedentem, atque ad com-
 „munem humani generis redemptionem
 „non spectare *actuale collationem* auxilij
 „sufficientis, quatenus *conferre* non idem
 „est, ac *præparare*, sed quatenus refertur
 „ad verbum *recipere*; id principio de-
 „monstratum est tom. 3. pag. 226. & 281.
 „testimoniis complurium Theologorum,
 „qui aut nobiscum sentiunt, aut fatentur
 „cum Tournelio, dum differitur, *an auxi-
 „lium sufficiens detur omnibus*, agi de mera
 „Scholæ questione, & hoc unum Ecclesiam
 „statuisse contra Janfenium, gratiam suffi-
 „cientem non deesse iustis, quando volunt

T

obtem-

2.
 „Actu collata
 „ex conse-
 „quenti Dei
 „voluntate.

obtemperare mandatis. Voluntatem vero Dei *antecedentem*, communemque redemptionem exponi eadem omnino ratione, qua à nobis exponuntur, à Thoma De Lemos, à Goneto, à Bannes, à Francisco Zumel, à Joanne à S. Thoma, ab Academia Lovanensi, ab omnibus Aegidianis, & Augustinensibus, tam aperte demonstravi cap. 1. §. 6. hujus Operis Apologetici, ut nobis videatur res prodigio simillima, quod extet in orbe homo, qui sibi jus arroget ex pectoris nostri penetralibus catholicam fidem evelere, & ad hæc notissima iis, qui primis labiis Theologiam degustarunt, tanquam ad nuper delapsam igniferam crinitam, cometam, horreat, expaveat, nobisque fulmen, exitiumque imprecetur. Qui vero ista ignorat, nesciet quoque Norisium illatam sibi quintæ Jansenii propositionis calumniam iis verbis exfussasse: „Tertia thesis, *Christum non esse mortuum pro omnibus*, si explicetur, ita ut „homines reapse futuri sint participes „gratiæ datæ per Christum, non universæ vera judicatur; etenim plerique nec „infimi subfellii parvulos in uteris matrum decedentes nullam Christi gratiam participare existimant. Si vero „meritis infinitis sanguinis Christi, vel „humana ejusdem voluntati omnes salvere cupienti, derogare velit, prorsus „rejicienda est. „Postquam vero doctissimus Cardinalis ostendit similia tradidisse P. Macedum (quod itidem præmisi cit. §. 6. num. 15.) ait satis superque lectorem intelligere, „spurias esse, „quas larvatus Parallelista, invidia obstericante, germanitates peperit, germanas esse germanas, & supposititiam sententiarum multis parasangis distantium „propinquitatem. Ea tamen est calumniatorum garrulitas, ut cum utramque accusationum manticam excussissent, easdem cum lectorum fastidio „cantilenas cantent ac recantent. „Hæc à nobis, cum eadem sit causa, eadem criminatio, eademque loquaculi convitiatoris cantiones, jure ac merito repetuntur. Præterea, quod *actualis gratiæ collatio* non spectet ad voluntatem Dei *antecedentem*, atque ad communem humani generis redemptionem, ex ipso Anonymo duplici ratione demonstr. Fateatur enim Jans. Red. pag. 83. *Satis communiter* Theologos docere, quod voluntas Dei *consequens* ea sit, quæ fertur in objectum, quale est in se ipso suis omnibus vestitum circumstantiis: voluntas autem antecedens ea, quæ fertur in objectum, non quidem quale est in se ipso, sed abstrahendo * à quibusdam circumstantiis:

Noris ad
Germ. 18.
tom. 1. pag.
1477. &
1480.

* Nescio cur
Anonymus

atque idem à nobis traditum est tom. 1. dicat, à quibusdam Theologis. de Th. disc. pag. 245. & 246. tom. 3. pag. 282. & in hac dissert. cap. 1. §. 12. num. 8. Igitur ex voluntate Dei *antecedente* non sequitur quod gratia sufficiens debeat actu conferri omnibus & singulis humani generis individuis, quæ sane in certis & peculiaribus circumstantiis sunt constituta, ideoque nec voluntatis *antecedentis*, sed *consequentis* sunt objecta. Præterea de hac nostra propositione, *Non est de fide, quod auxilium gratiæ omnibus misericorditer exhibitum, ac præparatum omnes reapse recipiant*, quam defendimus tom. 3. pagina 281. ita Anonymus ait Jans. Red. pag. 254. „Verissima est hæc assertio; nam quod „non omnes recipiant auxilium gratiæ „certissimum est, saltem de infantibus „absque baptismo ante usum rationis „morientibus. Quod autem auxilium „illud gratiæ recipiant omnes adulti, ut „pervenire possint ad fidem, non est definitum, imo contrarium docent satis „communiter Theologi de iis, quos vocant negative infideles. „Apposite. Disjecit, dirupit, evertitque ipsemet insimulator omnia criminationum suarum machinamenta; ita enim argumentamur: Quod descendit ex *antecedenti Dei voluntate*, & ex *communi humani generis redemptione*, debet convenire omnibus & singulis hominibus, nemine excepto; quoniam *Deus vult omnes homines salvos fieri, & Christus pro omnibus omnino hominibus mortuus est*. Hæc propositio non potest negari ab homine sanæ mentis. Atqui reapse recipere *auxilium gratiæ omnibus misericorditer exhibitum, ac præparatum*, non convenit omnibus & singulis hominibus, nemine excepto. Hæc propositio, fatente Anonymo, *verissima est*; quoniam auxilium gratiæ non recipiunt infantes decedentes sine baptismo, nec juxta sententiam *satis communem* ii omnes, qui dicuntur *negative infideles*. Ergo reapse recipere *auxilium gratiæ omnibus misericorditer exhibitum ac præparatum*, non descendit ex voluntate Dei *antecedente*, & ex *communi humani generis redemptione*. Ad voluntatem ergo *antecedentem*, quæ connotat communem causam, humanamque naturam à Verbo Deo in veritate susceptam, pertinet gratiam, quam Christus sua morte promeruit, *omnibus præparare atque exhibere*; ad voluntatem vero *consequentem*, quæ respicit homines in certis circumstantiis constitutos, spectat eandem gratiam secundum Dei beneplacitum actu conferre. Duo ergo perspicue demonstrata sunt, primum in sententia nostra omnibus tam

tam prædestinatis, quam reprobis præparata esse, exhibita, & quantum est ex parte Dei, etiam collata auxilia omnia gratiarum: alterum vero, hanc præparationem, atque exhibitionem, & quantum est ex parte Dei, munificentissimam largitatem, esse id, quod requiritur ad voluntatem antecedentem salvandi omnes, & ad Salvatoris nostri universalem communemque redemptionem.

3. Arguit Auctorem lusionis in verbis. *Jans. Rediv. pag. 240.*

III. Hinc apparet omnia, quæ mihi obijcit adversarius gerras esse, apinas, lusionesque verborum; quamquam nescio num luso dicenda sit audacia, quæ nos è Catholicorum numero extrudit. Brevi videamus quid ponderis habeant illius dicteria. Postquam animadvertit explicari à me antecedentem Dei voluntatem per impositionem ordinis per ordinationem rationalis creature ad finem supernaturalem, per institutionem causæ nostræ liberationis, atque præparationem exhibitionemque gratiarum, putat lectorem hæere suspensum, ignorando quid his novis atque inusitatis verborum involucris significet. Frater Berti.

Quæ unà cum aliis scrupulis adversario explicantur.

Porro non est novum, quod homini in lectione Theologorum parum, aut nihil versato, atque, ut constat, crassæ pinguisque minervæ, ipse insignium virorum præceptiones videantur esse involucria. At consulto cap. I. §. 6. istorum virorum documenta præmisi, si forte per eorum lectionem obvoluta illius meas ab involucris extricaretur. Legat ergo, ac discat voluntatem Dei antecedentem, & universalem humani generis redemptionem exponi per auxiliorum præparationem ab omnibus Thomistis: per institutionem causæ nostræ liberationis à Doctore Angelico: per ordinis impositionem ab Ægidio Romano: per institutionem mediæ salutem à Cardinali de Laurea. At inquit adversarius: Theologus iste admisit duntaxat mediæ exteriori omnibus universim hominibus communis. Hac in re ex num. 1. apertissimi mendacii revincitur. Prosequitur: Idem Theologus docet Deum parvulis in utero matrum vita functis non providisse mediæ quibus illis æterna salus reddatur possibili. Mentitur iterum; mediæ enim ad salutem necessaria omnibus parata esse, dictum supra: ac repetitum etiam in questione de parvulis tom. 3. pag. 286. ubi scribo concedendum esse pro iisdem parvulis in utero matrum denatis medicinam peccati paratam & institutam, quod ex v. a. omnem controversiam positum est. Quod si ibidem dico, Nulla his gratia actualis R. P. Berti Theol. Tom. X.

confertur, loquor aperte & absque fūco de collatione mediæ salutem. non de illorum præparatione: & consentientes habeo Thomistarum nobilissimos, inter quos Thomam de Lemos lib. 4. Panopliæ pag. 2, tract. 3. cap. 15. num. 215. Gonet. 2. pag. 78. Gonet. tom. 2. pag. 96. 166. aliosque; imo & ipsum Anonymum scribentem pag. 254. Quod non omnes reapse recipiant auxilium gratiæ certissimum est, saltem de infantibus absque baptismo ante usum rationis morientibus. Insurgit Anonymus: „Manifeste docet „F. Berti Deum instituisse quidem pro „parvulis in utero materno decedentibus, sicut pro cæteris omnibus Sacramentum Baptismi; non tamen voluisse „illis istud applicari. „Cæterum neque id objectaret, si percepisset actualem auxiliorum applicationem non antecedentis Dei voluntatis, sed consequentis effectum esse; aut si legisset in aliquo Thomistarum, Deum ab æterno statuisse voluntate absoluta, vel consequenti non dare omnibus supernaturalia auxilia, videlicet eis, qui revera non erant recepturi, ut loquuntur Bannes 1. p. q. 23. art. 3. alique apud Alvarez de auxiliis disp. 113. num. 4. Insistit calumniator: „Patet magnum intercedere discrimen inter Fratris Berti, & 894. „Theologorum Orthodoxorum doctrinam. Theologi enim Orthodoxi, qui „docent Christum pro salute omnium „omnino hominum, etiam parvulorum „in materno utero defunctorum, esse „mortuum, asserunt consequenter Deum „omnibus illis contulisse, obtulisse, vel „saltem præparasse mediæ, quibus salus „æterna reddita fuerit illis possibilis. „Verum suomet laqueo præfocatur artifex calumniarum: constat enim ex dictis num. 1. in mea sententia & parvulis & adultis omnibus auxilia, ac mediæ ad salutem præparata fuisse: igitur fictitium est discrimen doctrinæ nostræ à doctrina Theologorum Orthodoxorum. Insurgit autem: „Vasquez, qui censuit iis infantibus non fuisse præparata mediæ, quibus illis possibilis redderetur æterna „salus, opinatur quoque pro illis mortuum non esse Christum. „Sed nunquam mendacium à calumnia divellitur: Vasquez enim affirmat, non negat pro illis infantibus Christum mortuum esse, quoniam etsi Deus nolit eis mediæ sufficientia applicari, in Ecclesia tamen etiam pro illis instituta sunt, & si applicarentur, effectum haberent, ut demonstravimus cap. I. §. 6. num. 11. & unusquisque legere potest apud ipsum Vasquezium tom. 1. edit. Lugdun. pag. 465. & 466. Concludit veritatis tuba, & eruditionis

tionis prodigium: „Frater Berti contem-
 „dit simul, & Christum pro illorum sa-
 „lute mortuum, & Deum nolle ut ipsis
 „applicentur media, quibus salus æterna
 „ipsis reddatur possibilis. Nonne hæc
 „duo contradictoria sunt? „Responde-
 „bunt pueriliter argumentanti pueri ac
 „tyrones scholarum: Per Christi mortem
 „remedium esse institutum, sed voluntate
 „consequente non applicari occulto, sed ju-
 „stissimo Dei judicio; & contradictoria
 „quidem fore, si diceretur, *Est institu-
 „tum, & non est institutum, Deus vult
 „applicari, & non vult applicari*; in his
 „autem enuntiationibus, *Remedium para-
 „tum atque institutum est, & Remedium
 „justo Dei judicio non applicatur*, inve-
 „niri contradictionem solus ille arbitra-
 „bitur, qui polleat insimulatoris hujus
 „præstanti, præclaro, perspicacissimo in-
 „genio. Nobis interim melimela hæc degu-
 „stantibus, sinamus respondere Lemosium
 „ita scribentem præc. cap. 15. num. 215.
 „Dico parvulis, qui vel in uteris ma-
 „ternis, vel qui jam in istam lucem ve-
 „nerunt, & sine baptismo mortui sunt,
 „nullum omnino sufficiens auxilium fuis-
 „se applicatum, quia pro omnibus etiam
 „pro ipsis à Christo INSTITUTUM fuit,
 „quod per Ecclesiam eis potuit applicari,
 „& de facto applicaretur, nisi aliud ordi-
 „nassent divina judicia, utique justissima.
 „Cum ergo parvuli illi, qui sic pereunt,
 „ad illam universitatem pertineant, de
 „qua dictum est, quod Deus vult omnes
 „homines salvos fieri, & alias similes
 „Scripturæ universales locutiones, ex
 „quibus solet ab aliquibus deduci omni-
 „bus dari auxilium sufficiens, ut hac ra-
 „tione tales universales locutiones verifi-
 „centur, satis convincitur ex vi illarum
 „non inferri omnibus talia auxilia suffi-
 „cientia dari, sed aliquibus juste in pœ-
 „nalis negari; quod sine ulla dubietate
 „manifestatur in prædictis parvulis. „Ex
 „ipsa ergo parvulorum causa, qua sæpi-
 „sime utitur Augustinus adversus Pela-
 „gianos, ut ostendimus eadem pag. 286.
 „infertur applicationem auxiliorum non
 „spectare ad illam voluntatem Dei antece-
 „dentem, quæ ad omnes Adæ posteris uni-
 „versim extenditur.

4.
 Antiqua-
 dam adver-
 sarii object-
 amenta.
 Jans. Rediv.
 pag. 244. us-
 que ad 253.

IV. Ejusdem omnino generis, ac præce-
 dentia, sunt quæ Anonymus objicit
 ad pag. usque 253. Ait primo, me nul-
 lam in reprobis agnoscere veram gratiam
 sufficientem, sed tantum in Christi re-
 demptione pretii sufficientiam; & esse
 minus sinceriores Janenio, quoniam
 & is admittit mortem Christi ad delenda

omnia peccata abunde sufficientem, at
 paulo sinceriores asserit Christum pro salute
 reproborum non esse mortuum, ideoque
 à me eundem Janenium differre verbis
 duntaxat, non re. Sed cum nolim ul-
 terius ficulneas istas macharas recun-
 dere; obsecro cæcutientem insimulato-
 rem, ut sibi palpebras obungat, & vi-
 deat vel tom. 3. Theol. Discipl. pag. 230.
 vel hujus dissert. cap. 1. §. 13. num. 7.
 vel hoc eodem §. num. 1. me præter
 sufficientiam pretii ad communem re-
 demptionem requirere ejusdem pretii ob-
 lationem, necnon factam pro omnibus
 institutionem remedii, & præparationem,
 atque exhibitionem omnium gratiarum,
 quæ necessarie sunt ad consecutionem
 salutis. Addit me ideo arguendum esse,
 quoniam contendo virtute voluntatis
 antecedentis remedia non applicari, at-
 que hinc concludit: „Etsi asserat F. Berti
 „Deum velle voluntate antecedente om-
 „nes homines, nemine prorsus excepto,
 „salvari, non ideo vult iis omnibus con-
 „ferri, offerri, aut saltem præparari gra-
 „tias interiores ad salutem vere suffi-
 „cientes. „Quis vero circuliunculis
 istis minutis, vitiosa glande, & inani
 putamine vilioribus iterum respondebit?
 Auxiliorum actualis applicatio est alicujus
 effectus productio: ideoque non perti-
 net ad voluntatem antecedentem, ut à
 consequenti distinctam. Ex non appli-
 catione autem non præparationem inferre,
 non Theologi est, sed trioboli tressisque
 logiculi; atque asserere quod in mea sen-
 tentia interiores gratiæ sufficientes singu-
 lis non præparentur, nec exhibeantur,
 non solum est hominis debacchantis, sed
 etiam rimarum, unde mendacia effluunt,
 plenissimi. Vide paulo supra num. 1.
 Repetit, à me nullas admitti gratias in-
 teriores, quibus salus æterna reprobis
 reddatur possibilis, nisi gratias illas, quæ
 cupiditatem vincere non possunt: ideoque
 dum scribo, omnes homines, quamdiu
 vivunt, esse in via, qua ad salutem per-
 venire possunt, omnes habere jus acce-
 dendi ad Ecclesiam, petendi Sacramenta,
 & obtinendi gratiam, quam hæc efficiunt,
 omnibus esse exhibitam misericordiam,
 & præparata divinorum beneficiorum
 munera, pro omnibus Christum abunde
 & cumulate satisfecisse, & pretium re-
 demptionis exhibuisse (quæ omnia pag.
 158. & seq. à me doceri fatetur) uti ex-
 quisito, atque fucato verborum apparatu,
 & nihil aliud significare, quam Christum
 pro omnibus mortuum esse quantum ad
 sufficientiam pretii, quantum ad communi-
 tatem cause, & quantum ad generalia
 salutis media, universo humano generi
 propo-

proposita; sed in mea sententia antecedentem voluntatem nullas complecti interiores gratias ad salutem vere sufficientes, ac proinde gratias illas non fuisse reprobis preparatas: postquam vero hæc semel, iterum, tertio, ac sæpissime repetiit, recoxit: atque sus deque vertit, fatetur pag. 252. me non propugnasse expresse hæresim quintæ propositionis, sed nihilominus de hæresi damnata esse valde suspectum, quoniam silentio præterivi sensum, & dogma vi censura propositionis hujusmodi definitum; subiecitque præclaram illam sententiam: *Error, cui non resistitur, approbatur, & veritas, cum non defensatur, opprimitur.*

Antiquis solutionibus refutantur.

Cæterum hæc omnia nec obulo digna sunt, nec teruncio, nec cassanuce. Quod enim autumat, à nobis non agnosci interiores gratias, nisi quæ superant cupiditatem, refutatum est §. 3. & 8. quæ addit de nostra voluntatis antecedentis explicatione, disuncta sunt cap. 1. §. 6. necnon in præsentibus discussionibus: quæ appellat exquisitum fucatumque apparatus verborum, esse enuntiationes insignium Theologorum; Sanctorumque Prosperi, ac Thomæ, evidens est tum ex tom. 3. Theol. Discipl. pag. 227. tum ex præcitato §. 8. num. item 3. quod subiecit me denegare interiora auxilia gratiæ sufficientis omnibus, etiam reprobis preparata, est sæpe sæpiusque rejecta calumnia; quod postremo ait me in explicanda antecedente Dei voluntate non proscribere sensum in quinta propositione definitum, est atrocissima ac intolerabilis injuria iis omnibus illata, qui voluntatem antecedentem, communemque rationem humanæ Redemptionis, eodem prorsus modo, iisdemque vocabulis exposuerunt: de quibus plura cit. cap. 1. §. 6. num. 3. & deinceps usque ad 17. Itaque Anonymi criminationes cum tot sarciminibus nec uno cochleare excreverunt, atque inepte obicitur nobis præclara illa sententia, quam impostor proferens hoc in loco, & in quadam appendice inferius ventilanda, atque utrobique sine auctoris nomine, videtur ignorare, cui sit adscribenda. Id nos, quamquam nullo numero esse arbitratur, docere possumus virum hunc æque temperatum, ac eruditum, de quo jure repetendum illud Homeri x. Odiss.

Isse sapit solus, reliqui versantur in umbris.

Extat ergo sententia illa in Decreto Gratiani dist. 83. cap. Error, ibique tribui-

tur Innocentio. At in editione Romana ann. 1726. quam exornavit Justus Fontanini Archiepiscopus Ancyranus tom. 1. pag. 97. recte annotatur, *carptim sumptam esse ex epist. 1. Cælestini I. cap. 1. ad Episcopos Gallia.* Hæc vero Cælestini epistola scripta est adversus eos, qui cum sibi discere magis competeret, quam docere, conabantur naufragio mergere, quos intra portum stantes statio facit fidei securos, & nitebantur etiam quiescentium fratrum memoriam dissipare, ut legitur eodem cap. 1. sive adversus eos, qui jactantes in libris Augustini damnabilia se reperisse, ut ab his, quæ infamassent, curam exterriti lectoris averterent, publicarunt quedam capitula, quæ damnationis titulo prænotarunt, eaque circumferebant asserentes prodigiosa illa mendacia, talia in nostro sensu esse, qualia diabolico continerentur indiculo: inter quæ mendacia primum erat, *Quia Dominus noster JESUS CHRISTUS non pro omnium hominum salute, & redemptione sit passus;* alterum, *Quia Deus nolit omnes salvare, etiamsi omnes salvari velint:* quæ duo quemadmodum Augustino, ita nobis ejusdem filii ac discipulis immerito obijciuntur.

V. Carpit deinde Anonymus num. 12. omnes propositiones meas de Gratia sufficiente lib. 18. cap. 8. Harum prima est: *Deus pro omnibus ac singulis remedia salutis instituit, paravitque, exhibuit, & quantum est ex se nulli prorsus mortalium denegat supernas illustrationes, aliarumque gratiarum beneficentissimam largitatem.* Cum vero hæc sola propositio cuncta illius mendacia revincat, atque evidentissime prodatur, ait à me eo tantum sensu enuntiari, in quantum comprehendit media duntaxat exteriora, non autem gratias internas, easque sufficientes. At quis mortalium, nisi obductæ frontis, & linguæ non redarguta, indefinitam enuntiationem ad gratiam Pelagianam audeat coarctare, cum in præfatio ejusdem libri pag. 241. declaraverim me disputaturum de Gratia Christi, de qua Scholastici disputationes instituunt? Nunquid Gratia Christi exterior est tantummodo, aut Scholastici de exteriori tantum gratia differunt, ubi quarunt an sit necessaria ad tentationes vitandas, & an aliquibus denegetur? Quis etiam, nisi in turpissima inscitia versetur, dixerit remedia salutis, supernas illustrationes, & alia divinarum gratiarum munera ad externa duntaxat auxilia restringi? Verum istiusmodi ineptias refutavi paulo supra num. 1. Adde tamen me

App. tom. x.
Op. Aug.
pag. 131. &
197. & 207.

Septem propositiones
Auctoris defenduntur
contra cavillationes adversarii.
Jans. Rediv.
pag. 253.
De Theolog.
Disc. tom. 3.
pag. 281. &
29.

me eodem capite pag. 282. aperte distinguere „gratias exteriores, vim & efficaciam instituti remedii, & auxiliorum „præparationem: „ ideoque mentitur, quisquis ait à me *auxiliorum* nomine intelligi *gratias duntaxat externas*. Adde rursus, me eodem cap. pag. 287. scripsisse, „Gratia sufficiens ad credendum, *de qua disputo Prop. 6.* nequit aliud esse, quam sancta de amplectenda fide cogitatio & „affectio: „ cui autem, nisi cucurbitam gerat pro cerebro, *cogitatio & affectio* externæ sunt? Adde etiam, me ubique gratiæ sufficientis nomine intelligere supernam, intimamque inspirationem bonæ voluntatis, ut constat ex eodem tom. 3. pag. 95. 289. & seq. &c. in quibus locis gratiam illam sufficientem appello „pium animi motum, & bonam voluntatem: mentis illustrationem, & inspirationem charitatis: gratiam inter- „nam, qua Deus nobis loquitur illapsu, „& subministratione spiritus sui: piam „cogitationem, interiorum sensum, bonum desiderium. „ Adde & istud, Anonymum art. 8. à pag. *Jans. Red.* 207. usque ad pag. 222. recoctis, verbosissimis, infinitis argutiunculis (rejectionis contritisque §. 8.) nobis objecisse, quod in nostro systemate non detur gratia sufficiens, quoniam hæc inspirat *voluntatem bonam* quidem, sed *parvam*, sed *imperfectam*, sed *nondum idoneam*. Et hæc voluntas non excitatur in corde? Hæc voluntas homini exterior est? Torqueat ergo se, ut potest, fallax insimulator: ea propositione prima docuimus gratias interiores, & vere sufficientes à Deo omnibus *præparatas esse, omnibus exhiberi, & quantum est ex parte Dei, nulli prorsus hominum denegari*: ideoque hanc propositionem commemorando suam illam artificiosam Jansenismi machinam imprudens architectus uno ictu confregit. Altera, quam rodit, propositio est: *Non est de fide, quod auxilium gratiæ omnibus misericorditer exhibitum ac præparatum omnes reapse recipiant*. Veram hanc, imo *verissimam* dicit, & ea tantum de causa vellicat, quod non scripserim *nonnullis saltem reprobis dari auxilia ad salutem sufficientia*. At duo hic adverte: primum fateri adversarium, quod in sententia nostra gratiæ auxilium omnibus sit *exhibitum ac præparatum*, ideoque à nobis agnosci beneficium mortis Christi in omnes copiosa redemptione diffusum: alterum vero, anonymum dum ex *præparatione* ad actualem collationem progreditur, & dum ex hoc antecedenti, *Non omnes recipiant*, infert sententiā nostrā nullis reprobis dari auxilia sufficien-

tia, magnum esse dialecticum, & longurionem tredecim cubitorum. Sed repetere dicta num. 1. Tertia nostra propositio est: *Non est necessaria ad imputationem peccati præsens & actualis diviniæ gratiæ inspiratio*. Hic rursus nos calumniatur, ut fecerat art. 6. n. 8. quasi asseramus hominem libere peccare, etiam si *peccatum vitare non possit*, eoque pag. 282. scripserimus, liberum arbitrium sine gratia sibi met sufficere ad peccandum, & nihilominus habere libertatem indifferentiæ, quoniam determinatum non est, *ad hoc, vel illud privatum, noxium, ac prohibitum opus*. Sed doctrinam meam communem esse inter ceteros Orthodoxos, qui ajunt non semper omnibus & singulis hominibus excacatis, & à fide alienis adesse auxilium sufficiens ostendimus §. 6. num. 8. ubi accusatoris inscitiam, conjectaria, & in omittendis verbis Theologorum idem, quod à me traditur, affirmantium, aut scordiam aut circumventionem, satis superque repressimus & castigavimus. Quarta propositio nostra ista sonat: *Cui libet fideli, nisi libere ponat obicem, adest gratia orationis, qua impetrare potest auxilium immediate sufficiens ad implenda mandata: hac tamen gratia destitutus est infidelis*. Inquit Anonymus me ea clausula, *nisi libere ponat obicem*, negare gratias sufficientes cui libet fideli. Quare? Quia in systemate nostro obex ille est peccatum; à peccato autem in systemate itidem nostro *non possumus absque gratia abstinere*: ideoque assertio nostra omnino est fallax, & illusoria. Verumtamen fallax potius & illusoria est argutatio adversarii: in omnium quippe Augustinenium, ac Thomistarum sententia, eorum saltem, qui negant auxilium sufficiens adesse omnibus, etiam sine gratia homo libere peccat, ideoque *libere ponit obicem*: unde §. 3. num. 5. scripsimus sufficientem gratiam deesse *libere volentibus, & libere ponentibus impedimentum*. Quomodo id eveniat explicatum est supra §. 6. numero 8. & fassus capit. 1. §. 4. numer. 4. & sequentibus. Ut addam pauca: optime hæc duo coherent, quod impii libere ponant impedimentum gratiæ, etiam si ad non ponendum impedimentum gratiæ indigeant superno auxilio, quo carent; quia ad peccandum & ad malum voluntas *se ipsa sufficit*, ad non peccandum & ad bonum non sufficit, *nisi adjuvetur à Deo*. Hinc S. Thomas 3. contra Gentes cap. 159. & 160. plura docet, quæ universa à nobis enuntiata comprehendunt. Air primo: *Deus tom 9. pag. quantum in se est, paratus est omnibus* 415: gra-

similia s. 2.
q. 109. art.
8. ad 1. sive
tom. 11. pag.
151.
Vide etiam
de Verit. q. 24.
art. 12. ad 7.
seu tom. 8.
pag. 452.

gratiam dare, vult enim omnes homines salvos fieri. En voluntas antecedens salvandi omnes explicata per gratiæ præparationem. Sequitur S. Thomas: *Sed illi gratia privantur, qui in se ipsis gratiæ impedimentum præstant; sicut sole mundum illuminante, in culpam imputatur ei, qui oculos claudit, si ex hoc aliquid malum sequatur, licet videre non possit, nisi lumine solis præveniatur.* En gratia denegata aliquibus ob impedimentum, quod prava voluntate libere ponunt, explicatum à nobis eadem solis comparatione tom. 3. pag. 292. Addit Sanctus Doctor: *Quod autem dictum est, in potestate liberi arbitrii esse, ne impedimentum gratiæ præset, competit iis, in quibus naturalis potentia integra fuerit: si autem per inordinationem præcedentem declinaverit ad malum, non erit omnino in potestate ejus nullum impedimentum gratiæ præstare.* En quod si impius impedimentum non ponat, deputandum est gratiæ, & non illius potestati. Profertur Scholarum Angelus: *Unde apparet stulta Pelagianorum opinio, qui dicebant hominem in peccato existentem sine gratia posse vitare peccatum.* En gratiæ necessitas, ne in peccata labamur. Post hæc ait Doctor egregius: *Quamvis autem illi, qui in peccato sunt, vitare non possint per propriam potestatem quin impedimentum gratiæ præsent, vel ponant, nisi auxilio gratiæ præveniantur: nihilominus autem hoc eis imputatur ad culpam, quia hic defectus ex culpa præcedente in eis relinquitur.* En impotentia libere volita, quam ego iisdem S. Thomæ verbis explicavi pag. 289. & 197. tom. 3. Th. Discipul. Concludit Scholarum Columnen: *Præterea licet ille, qui est in peccato, non habet hoc in propria potestate, quod omnino vitet peccatum, habet tamen potestatem nunc vitare hoc, vel illud peccatum: unde quodcumque committit, voluntarie committit, & ita non iniuste imputatur ad culpam.* En libertas à Sancto Thoma explicata per hoc, quod voluntas non sit determinata ad hoc, vel illud privatum, noxium, ac prohibitum opus. Fallaxne est, & illusoria sententia nostra? Eam quoad omnes partes tradidit S. Thomas, neque hoc tantum in loco, sed etiam in aliis, de quibus vide Thomam de Lemos libro 4. Panopliæ p. 2. tract. 3. cap. 11. num. 154. & seq. pag. 56. Nostra propositio quinta est: *Nullus absque gratia per se efficaci habet potentiam orandi conjunctam cum actu; in qua nihil aliud vellicandum invenit molestissimus censor, nisi quod ad potentiam proximam, atque ab omni impe-*

dimento expeditam, qua possimus præsumptionem vitare, & coercere perduelllem concupiscentiam, requirat Schola nostra gratiam victricem: sed plura de hac potentia proxima, & de Catholicis ac præstantibus viris, à quibus verborum quoque phrasæ mutuati fuimus, cap. 1. §. 2. n. 4. & §. 4. num. 3. cap. item 2. §. 7. num. 1. & 2. ac §. 8. num. 2. & 3. Sexta nostra propositio est hujusmodi: *Est probabilior sententia, auxilia, quæ omnibus divina munificentia præparavit, quibusdam aliquando deesse ob impedimenta, quæ objicit humanum demeritum.* In hac impostor calumniatur quod non addiderim gratias vere sufficientes dari nonnullis saltem reprobis; sed ineptissime iisdem crepundiis oppedit: nam si dico auxilia omnibus esse parata, & negari ob impedimentum demeritorum, equidem doceo quod negat Jansenius, ut ostendi §. 6. numer. 1. & probō quod de voluntate antecedente tradunt Theologi præstantissimi eodem §. laudati: si addo auxilium sufficiens aliquando quibusdam deesse, profecto non dico deesse omnibus reprobis, ut opinatur delator, forte ignorans quid sit *meruisse*, ac tribuens voluntati antecedenti Thomistico sensu explicatæ actualem distributionem gratiarum, quæ cum sit effectus in re productus, evidentissime spectat ad voluntatem consequentem, atque efficacem. Tandem propositio nostra septima est. *Quisquis non adjuvatur à Deo, per gratiæ subministrationem, queri debet de prava sua voluntate, non de Deo ipso beneficentissimo gratiarum suarum largitore.* Et nihil hic corrodendum adinvenit, nisi quod non exprefserim gratiam concedi aliquibus saltem reprobis: quod ait à me artificiose factum, ne mihi aperte contradicerem. Quod puto alia non indigere confutatione.

VI. Impendam nunc aliquantulum operis, ut quilibet percipiat, quisnam ^{6.} artificiose se gesserit, an accusator, an ^{Ostenditur,} ego. Primo hæc omnes propositiones ^{quàm dolose} enuntiatae sunt universim, quatenus ^{procedat ad-} comprehendunt omnes reprobos: & criminator ita singulas accepit, quasi in sententia nostra nulli reproborum conferatur gratia. II. Responsiones nostræ eadem loquendi universitate proponuntur ab omnibus Theologis, qui negant auxilium sufficiens semper omnibus & singulis adesse, ut unusquisque deprehendere potest lectione Scriptorum, quos laudavi tom. 3. pag. 280. & vitiligator harum

harum propositionum texturam attribuit *artificio & fraudi* hominis Janfeniana labe corrupti. III. In harum propositionum probationibus quidquid produco ex Sanctis Augustino, Prospero, ac Thoma, atque ex clarissimis Theologis depromptum est, horumque omnium testimoniis corroboratum: convitiator autem neglectis omnibus momentis, nec Patrum ac Theologorum mentione facta, exoletæ anui assimilis garrir, blaterat, rugosamque frontem perstringit. IV. Disputandum est *de voluntate antecedenti*, & *de redemptione* prout ad omnes extenditur; & architectus fallaciarum cuncta detorquet ad *actualement* gratiæ distributionem. V. In cunctis illis propositionibus sermo instituitur de gratia *necessaria ad consequendam salutem*, & *de sancta cogitatione & inspiratione* divinitus immista; ac turtuosus insectator singula interpretatur *de gratia duntaxat exteriori*. VI. Fatetur expresse à me doceri, *Deum velle voluntate antecedenti ut omnes homines salvi fiant*, & Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse; & ne me à Janfeniana hæresi pronuntiet immunem, usurpator divinorum iudiciorum inquit hæc non dici *intentione Catholici pectoris*. VII. Constantissime doceo omnibus parata esse salutis remedia, omnibus exhiberi gratiam, pro omnibus Christum obtulisse pretium redemptionis: & homo amarulentus atque iracundus clamat à me tradi solam *pretii sufficientiam*, & me esse Janfenio callidiorem. VIII. Utor ad explicandam communem redemptionem iisdem verbis Sanctorum Prosperi, ac Thomæ: & vir alborum præcordiorum ea appellat *nova & inusitata involucria verborum*. IX. Demonstrandum aggreditur me esse Janfenianum, & sub cortice septem propositionum latere peremptorium præsentissimumque venenum; atque insimulatur in nugas merfus nil aliud repetit, quam figmentum illud suum, me nullibi affirmare *sufficientem gratiam nonnullis saltem reprobis à Deo concedi*. X. Romani censores ex præmissis propositionibus definite concludunt: Si consideri tutta la connessione della dottrina del P. Berti, si comparino gli antecedenti è conseguenti, le risposte colle obbiezioni, è si scorgerà manifestamente esser falsissimo, che niente si dica dal P. Berti, che un buon Gianfenista non possa dire. Un buon Gianfenista dirà egli, che Iddio voglia salvar tutti gli uomini senza eccezione? concederà egli che Iddio abbia preparati per tutti quanti gli ajuti sufficienti, con li quali possano conseguire la salute, se vogliono? Un buon

Gianfenista, come scrive il Padre Berti tom. 1. pag. 248. *voluntatem banc generalem à statu naturæ lapsæ procul ablegat, nullam gratiam admittit, cui liberum arbitrium resistat: nullam sinceram voluntatem salvandi, nisi prædestinatos, nullum præter electos, à Christo Reparatore redemptum*: at cavillator ex iisdem propositionibus inferri pronuntiat, *me esse reprehensione dignum*, & *de hæresi damnata valde suspectum*. Igitur insimulatur aut cardine versatilior est, aut latrunculis ludit, aut sibi placens ingeniumque suum ostentans dementior est terebintho. Si hæc autem videantur alicui plus æquo asperiora; animadvertat acui à me styllum in hominem, quime plusquam everfas urbes sale perfundere, & vespa acerbior aculeis irritare tentavit: imo nec styllum acui, sed temperari atque obtundi, cum nec sint ista eorum, quæ promeretur, pars minima. Ipse quoque adversarius memoria repetat Terentianum illud:

Tum si quis est, qui dictum in se in- In Præf. in-
nub.
clementius
Existimavit esse, sic existimet
Responsum, non dictum esse, quia
laesit prior.

VII. Dixi paulo supra figmentum somniumque esse criminantis, quod existimaverit sententiâ nostrâ *nullas gratias sufficientes conferri aliquibus reprobis*. Primo enim constat ex num. 1. nos arbitrari neminem reprobis ita deferri à Deo, ut interdum illi non inspicientur *sanctæ cogitationes ac pia desideria*, quamquam in pluribus ob animi perversitatem cito avolent, atque pertranseant. Deinde si legerit nostram *de Reprobatione* dissertationem, deprehendet à nobis tom. 1. pag. 327. assignari primum ejusdem reprobationis effectum *justam denegationem supernaturalium auxiliorum non omnium, sed eorum, quæ efficaciter ad gloriam perducunt, quorum non sunt vasa iræ, filiique perditionis participes*. Excepta itaque *finali perseverantia*, quæ proculdubio est donum specialissimum electorum, reprobis permultis non tantum auxilia sufficientia, sed etiam efficacia, imo & justificationem, à qua tamen libere peccando decidunt, divinitus dari fatemur. Præterea in quintam Janfenii propositionem tom. 3. pag. 227. affirmo *voluntate consequenti* passionem Christi non omnibus eodem modo applicari, *sed aliquibus gratiam sufficientem, aliquibus auxilium efficax, aliquibus etiam donum finalis perseverantia conferri*. En rursus aliquibus privatis *perseverantia* dono, ideo-

7.
Demonstrat
Author, etiam
reprobis
se admisisse
concedi gratias sufficientes.

ideoque reprobis, auxilium sufficiens actu collatum, aliquibus aliis etiam auxilium efficax. In eodem volumine pag. 213. disputans de justificatione demonstro ex Augustino, „quosdam de filiis perditionis aliquando fideliter & iuste vivere, & postea cadere, atque ex duobus piis huic donari, illi autem non donari perseverantiam usque in finem; ideoque affirmo dari filios perditionis ac reprobos, qui non solum auxilium sufficiens acceperunt, verum etiam fuerunt aliquando pii, fideles, ac iusti. Tomo item quinto pag. 280. assero Christum pro omnibus mortuum esse, sed reperiri permultos, qui non recipiunt, ut ait Tridentinum, *mortis ejus beneficium*, atque hoc comprobari experientia reproborum multorum: „quorum aliqui prædicato Evangelio non credunt, aliqui suscepta fide transgrediuntur mandata, aliqui à justificatione statim decidunt, aliqui demum justitiam, quam diu servaverant, miserando lapsu pessundant. Nescio itaque, undenam in mentem venerit homini micam salis habenti, quod sententiâ nostrâ *nulli reproborum* detur gratia vere sufficiens; ac multo magis ignoro, quomodo id erui possit ex iis assertionibus, in quibus diximus idem auxilium omnibus paratum esse, & omnibus exhiberi: & certe aut ego nil habeo cerebri, aut cerebrum adversarii sex capit congios.

8.

Carpit adversarius responsionem quandam auctoris. *Jans. Rediv. pag. 198.*

* Ne intelligas id volentibus sensu Semipelagianis, ac rejecto eodem tom. 3. pag. 199. sed Augustiniano, & ibidem exposito, ita ut etiam hoc divinis munus, ut ore videtur, & petamus; petenti etiam * volentibus & petentibus, & reluctantibus augetur bona voluntas, ut possit implere divina mandata qui voluerit, cum valde perfecteque

VIII. Anonymus tamen, quasi figmentum illud suum foret Achillis hasta, atque ut solent in tragedia comici, jugulans mortuos, & luctans cum larvis, clamat nec me orthodoxe sentire in refutandis oppositionibus, quæ fieri solent adversus eos, qui negant auxilium sufficiens adeste omni momento universis. Ei autem, ut nos impetat argvis insectationibus, præbet anfulam, quod objectionibus scripturarum sanctarum auctoritate Deum nolle aliquem perire, stare ad ostium & pulsare, illuminare omnem hominem, omniaque Patris de filiorum salute solliciti implere partes, ita respondeam: *Generalis responsio est, Deum quantum in se est, gratiam singulis paravisse, illam exhibere universis, conferre etiam * volentibus & petentibus, & reluctantibus tenebras, cecitatem pendere ab humana voluntatis arbitrio.* Hæc, quæ orthodoxa non esse vix linearæ caput somniaret, à me non dicta esse orthodoxe contendit vitiligator; quoniam à se demonstratum putat gratiam singulis exhibitam, sententiâ nostrâ esse gratiam duntaxat exteriorem: quod in systemate

R. P. Berti Theol. Tom. X.

nostro homo gratia victrici destitutus non voluerit, ut possit reluctari, ac tenebras à se depellere: inquit Augustinus de Grat. & lib. impedimentum; ac demum non habeat potentiam proximam, & possit absque gratia abstinere ab hoc, vel illo peccato, eodem tom. 3. non autem ab omni peccato in genere. pag. 134.

Responsio illa, quam nos tradidimus Quæ manutomo 3. pagina 291. est communis tenetur, concluditurque inter Thomistas, eaque utuntur Lemos tota materia, libro 4. Panopliæ parte 2. tract. 3. cap. 15. num. 260. & 261. Gonet de Reprob. disput. 5. art. 6. num. 204. Gonzales de Grat. suff. art. 8. pag. 257. &c. Hi etiam addunt responsiones alias nostras, quas Anonymus silentio prætermittit. Cæterum cum nos tum hoc postremo articulo, tum in præcedentibus invictissime demonstraverimus, Anonymum insigniter decipi, dum ait nos *sufficiens* gratiæ nomine intellexisse gratias tantummodo *externas*; turpissime hallucinari, ubicunque affirmat in systemate, quod propugnamus, hominem destitutum gratia efficaci succumbere *necessitate* ineluctabili; supinâ laborare ignorantia, dum traditam à nobis *potentiæ proximæ* notionem, tanquam recens commentum suspicit, horret, & Vatiniano odio persequitur; atque dum vellicat quæ diximus de *impedimento libere posito*, & de justa culpæ imputatione, quando homo vitare potest hoc, vel illud peccatum, audacter insurgere in Sanctum Thomam, cujus verbis usi sumus, ut constat ex præcedenti num. 5. ac fatente Tournely, de quo §. 6. num. 9. in omnes Orthodoxos, qui negantes auxilium sufficiens omnibus & singulis excæcatis conferri, iisdem nostris responsionibus passim utuntur: extra omnem controversiam positum esse arbitramur, postremas convitiatoris reciprocaiones adeo fractas esse atque elisas, ut æstimandæ sint panno lacero viliores, universamque *Jansenismi Redivivi* molem non modo everfam ac dirutam esse, verum etiam in minutissimum pulverem comminutam. Oramus autem Redemptorem & Judicem univerforum, ut si vel in libris Theologicarum disciplinarum, vel in his vindicationibus conscribendis fraude aliqua, commentis, studio novitatis, simulatione, vitis que nobis in omni fere pagella ab inhumanissimo, acerbissimoque adversario objectis, usi fuimus; mortis suæ beneficia minime consequamur: si autem curavimus calcare Majorum nostrum vestigia, si quæ literis mandavimus, hausimus ex documentis scriptisque Orthodoxorum virorum, si & ore & corde dam-

U

natas

natas hæreses execramur; exurgat Dominus, & judicet causam pauperum: criminatori autem nostro pro illatis nobis injuriis amplitudinem gloriæ, pro maledictis benedictionem uberrimam, pro atrocissimis contumeliis spiritum charitatis retribuat; nec unquam nobis è me-

moria excidat, quod, dum ipse Dominus pro humani generis redemptione penderet in ligno, dum potaretur aceto, dum inter iniquos deputaretur, cum lacrymis & clamore valido oravit: *Pa- Luca 23. 34. ter, dimitte illis; non enim sciunt quid faciunt.*

C A P U T III.

Reprimitur illata Fulgentio Bellelli viro Clarissimo Janseniani erroris calumnia.

*Jans. Rediv.
pag. 101.
107. 182.*

CRedo neminem futurum fore, qui legens in *Jansenismo Redivivo* Fulgentium Bellelli *renovare* Jansenianum principium duarum invincibilium delectationum, *quinque propositiones inde pullulantes* docere, *mera verba* profunderet, ut Orthodoxos decipiat, & nobiscum conjunctum esse *pestifera errorum societate*, fidem adhibiturus sit homini, cujus judicium inconsideratum ac præposterum esse tot tantisque momentis ostendimus. Quisquis ergo hanc Apologiam majori jam ex parte absolutam ad extremum usque perlegere non dedignatur; non ex abjectis inhonestisque coloribus, quibus ab ignoto acculatore depingitur, Theologi nostri debet sibi in imaginem præformare, sed ex morum ejus probitate, ex munerum amplitudine, atque ex editione librorum ejus, facta servatis præscriptionibus juris, ac probantibus viris summis, necnon ex cæteris adjunctis, quæ attigimus in prioris Voluminis præfatione. Ubiunque etiam legentium oculis occurreret vocabulum *Bellellini systematis*, quod interdum in hac postrema criminatione repetit lepidus convitiator, rerumque dulcissimus: ne obliviscantur le-

ctores eorum, quæ præmissa sunt primo capite, ex quibus constat viro celebri in eadem sententia prævisse nostratum plurimos; ut non immerito compellare possimus Vitiligatorem verbis Joannis Chrysostomi Græcorum Patrum eloquentissimi: *Tu quidem putas fratrem tantum te contumelia afficere; re- Chrysost. 3. undat autem contumelia etiam in locum. edit. noviss. ma.* Quamquam vero Scriptor eximius ingenio, quo pollebat, maximo, revum ac de suo nomine appellandum systema elaborasset, ex quo criticis narium quoque emunctarum consequi viderentur proscriptæ Jansenii theses; non tamen *Jansenianus* jure diceretur, dum theses ipsas aperte damnat, negatque à principiis à se statutis profluere, juxta monitum viri Cl. Jacobi Bossuetii: *Conse- Bossuet Expof. quentia minime attendenda sunt, quæ ex doct. Cath. n. aliqua doctrina deduci possunt, sed id so- 3. Id Bell. tom. lum, quod concedit, & quod ponit qui 1. pag. 292. eam docet.* Multo minus invidioso illo nomine Augustinianus Theologus notandus erat, cum ipsius principia casta & lucida sint, consecutiones autem Anonymi, ut mox demonstrabo, illegitimæ, ac turbulentiæ.

§. I.

Fulgentius Bellelli non statuit efficacitatem gratiae in delectatione victrici, quæ cum sit gradu superior cupiditate, antecedenti necessitate liberum impellat arbitrium, eique tollat agendi, & non agendi potentiam.

S U M M A R I U M.

1. P. Bellelli clarè distinguit inter delectationem deliberatam, & indeliberatam.
2. Expresse adstruit libertatem indifferentiæ cum delectatione victrici.
3. Ex delectatione victrici consequentem solum admittit necessitatem.
4. Idem tenet de delectatione carnali.
5. Sola necessitas consequens nec merito, nec culpæ obstat.

I. **I**N priori libro *de modo Rep.* in quo disputat *de Gratia sufficiente*, Augustinianus Theologus affirmat quidem cum Augustino efficacem gratiam à sufficiente distinctam, esse *delectationem*, qua vincitur delectatio peccati, seu inspirationem luminosissimæ, & flagrantissimæ charitatis, ut S. Pater inquit cap. 35. de Grat. Christ. & lib. 3. Op. imperf. num. 107. at sedulo monet præter indeliberatam delectationem, seu gratiam divinitus inspiratam, admittendam esse delectationem *deliberatam*, quæ à libera voluntate divinitus præmota procedit, ac prævenit opera libertatis ac meriti: „Discernenda est, inquit, inde-

De modo Rep.
tom. I. pag. 3.

„liberata fides à fide deliberata, quæ à „libera voluntatis assensione perficitur; „sicut indeliberata charitas à deliberata „charitate, seu dilectione, optima etiam „ratione fecernitur. Indeliberata enim „fides est inchoata fides, seu semen veluti fidei, sancta videlicet credendorum „cogitatio nobis infusa, quæ ad fidei pertinet initium. Deliberata fides, quæ ad „ipsius pertinet incrementum, adhæ- „sionem insuper liberam explicat voluntatis, qua quis vult credere, fideique „mandato parere. Quemadmodum & „indeliberata charitas inchoata est boni „salutaris delectatio, quam Deus tantum „quam charitatis semen vel initium largitur; deliberata autem charitas libera „delectatio est, qua homo suaviter delectatus vult ipse diligere. „En præter inspirationem *actus indeliberati*, deliberata charitas, & quidem libera, & procedens à libera *adhabitione voluntatis*.

2. **II.** Explicans lib. 5, cap. 6. efficacem gratiam sitam in *victrici delectatione*, luculentissime declarat, hac non inferri libero arbitrio necessitatem. „Efficacitas „gratiæ, inquit, in eo sita est, quod „sancta delectatio & illuminatio tantum

R. P. Berti Theol. Tom. X.

„accendatur, & tantum crescat, ut vin- *ibid. p. 123.*
„cat. Hoc est, ut homo gratia operante „tantum velit, tantoque ardore diligat, „ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vineat. „Tantum quippe Spiritu Sancto accenditur voluntas eorum, ut ideo possint, „quia sic volunt, & ideo sic velint, quia „Deus operatur, ut velint. „Cap. 11. de corr. & grat. num. 31. *Quod & dixerat etiam Augustinus* lib. 2. de peccat. mer. cap. 17. Nolunt homines facere quod iustum est, sive quia latet an iustum sit, sive quia non delectat. Tanto enim quidquam vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. *Vide ibi. Etenim ut etiam docet in Exposit. Epist. ad Galat. num. 49.* Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est. „Quoniam scilicet facta suppositione, quod virtus tametsi indifferens, operi ac actioni applicetur, agat tunc, opereturque necesse est; necessitate tamen consequente, & illationis. „Quis enim id neget? Non est igitur hæc necessitas activæ virtutis, seu liberæ potestatis, non est actus primi, non antecedens. Sed est necessitas consequens, necessitas suppositionis, necessitatis actus secundi: quæ etiam à S. Thoma 1. 2. q. 112. art. 3. necessitas infallibilitatis, & certitudinis, hoc est certæ, & infallibilis illationis nuncupatur juxta doctrinam S. P. Augustini, quam tradit de Sanctorum Prædestinatione, „qua certissime liberantur, quicunque liberantur. „Istiusmodi vero consequens „necessitas, applicationisque determinatio, quæ dici consuevit sensus compositi, non sensus divisi, tametsi suspensionem auferat, indifferentiam tamen activam servat illasam. Non enim immutat objectum, quod sic apparet vel imperfectum, vel adeptu difficile,

„cile, ut apparebat: non cognos-
 „cendi modum, qui æquè inter certi-
 „tudinem & obscuritatem, vel inter
 „scientiam & ignorantiam nutat. Igitur
 „activam, & essentialem arbitrii indiffe-
 „rentiam indemnem relinquit. Accidit
 „nimirum indifferenti arbitrio, sicut
 „nigredo accidit homini, & hominis ef-
 „sentiam non diminuit. Etenim si in
 „probabili quorundam censetur senten-
 „tia, arbitrium gratiam indifferentem
 „determinare, applicare, prævenire,
 „quin gratiæ ejusdem indifferentiam ali-
 „quatenus lædat; cur vice versa proba-
 „bile non censebitur gratiam seipsa effi-
 „cacem determinare, applicare, & præ-
 „venire indifferentem libertatem, quin
 „ab ipsa libertas indifferentiæ dam-
 „num vel minimum patiat? Quinimo
 „ita juvari tenendum est, ut concordi
 „vinculo simul junctæ in liberam, salu-
 „taremque actionem exerantur. Vide
 „lib. 2. cap. 16. ad 2. & lib. 4. cap. 39.
 „ad 5. „ Non poterat insignis Theo-
 „logus expressius declarare necessitatem,
 „quæ descendit ex victrici delectatione,
 „esse duntaxat consequentem, atque illa-
 „tionis.

3. III. Delectationem victricem esse ne-
 cessariam in hoc statu duntaxat ratione
 Ex delecta- actus secundi, atque ut voluntas libere
 tione victri- exeat in actum, ideoque ex ea inferri
 consequen- tem admittit
 tem admittit necessitatem
 necessitatem
 Eod. tom. pag. 127. 133. 228. 286, 288.
 tionis, non antecedentem & absolutam,
 plurimis in locis affirmat vir præstantissi-
 mus. Est namque, ait eodem volumine
 pag. 127. adiutorium se ipso efficax ap-
 plicatio potestatis ad actionem; & seq.
 pagina: Non ergo ad primum actum, sed
 ad secundum pertinet: item pagina 133.
 Cavendum est, ne determinatio gratiæ in
 essentiam ipsam arbitrii, seu actum ipsius
 primum essentialem derivetur: ac paulo
 infra, Efficacis gratiæ determinatio pote-
 statem indifferentem ad operationem faci-
 endam applicat conjungitque: pag. item
 228. Adiutorium per se efficax ad conse-
 quentem spectat voluntatem, estque adju-
 torium non possibilitatis, sed actionis:
 pariter pag. 286. de eodem adiutorio:
 Solum secundum actum determinat; ap-
 plicat enim indifferentem virtutem ad bo-
 num primumque opus: iterum pag. 228. Ne-
 cessitas efficacis per se gratiæ consequens
 dicitur, quoniam auxilium est, non actus
 primi virtutis indifferentis, sed applica-
 tionis ejusdem ad primum opus, applicatio
 autem virtutis usus virtutis est. Usus vero
 non est actus primus, sed secundus. Potera-
 tianne Augustinus Theologus expressius

docere efficacem gratiam, seu delecta-
 tionem victricem spectare ad solum actum
 secundum, applicare duntaxat ad actum
 potestatem indifferentem, & necessita-
 tem, quæ inde infertur, esse consequen-
 tem tantummodo, atque ex suppositione
 applicationis liberæ voluntatis?

IV. Quod de Gratia delectatione, ita
 de cupiditate & delectatione carnali tra-
 didit vir illustris, illa scilicet, quamvis
 robustior sit, non tamen induci inelucta-
 bilem necessitatem, scribens lib. 4. cap. 27.
 „Quoties vero cupiditati delectatio for-
 „tis per gratiæ delectationem fortior
 „non vincitur, facitque sibi liberum ar-
 „bitrium consentire, necessitas non est
 „antecedens, sed consequens. Est vide-
 „licet nihil aliud, quam applicatio ad
 „consensum indifferentis facultatis,
 „quæ potest illi per gratiam resistere:
 „quæque determinata applicatio, que-
 „madmodum de gratiæ per se efficacis
 „applicatione ad salutare opus diximus,
 „quoniam indifferentiam judicii, & ob-
 „jecti non immutat, ad actum spectat
 „secundum, non primum. Supposito
 „autem quod indifferens libertas, quæ
 „antecedenti virtute potest concupiscen-
 „tiæ resistere, libere fuerit ad consen-
 „sum applicata, necesse est ut consentiat,
 „necessitate scilicet consequente, illatio-
 „nis, & suppositionis, quemadmodum
 „Scholæ loquuntur. Ad hanc itaque ne-
 „cessitatem Summos Pontifices Innocen-
 „tium, & Cælestinum respexisse non
 „dubitamus: „ Necesse est enim, in-
 „quiunt, ut quo auxiliante vincimus, eo
 „iterum non adjuvante vincamur. Innoc.
 „Epist. ad Concil. Carth. Cælest. Epist. ad
 „Gall. Ep. cap. 6.

V. Sequitur vir præclarus eodem ca-
 pite: „In necessitate absoluta & antece-
 „denti motionum concupiscentiæ inde-
 „liberatarum, quas inviti patiuntur ho-
 „mines, quæve omne tempus delibe-
 „randi auferunt, plane constat nullam
 „Augustinum culpam agnovisse: „
 „Non enim pati adversitatem carnis, sed
 „duci à carne damnatio est. „Culpam au-
 „tem, vel meritum in consequenti ne-
 „cessitate gratiæ fortioris, vel fortioris
 „concupiscentiæ agnovit; quia hæc in-
 „differentem actus primi potestatem ad
 „consensum applicat. Hæc vero neces-
 „sitas non est sensus divisi, facultatisque
 „in actu primo inspectæ secundum se;
 „sed sensus compositi, actusque secundi,
 „ut fert antiqua, & convulsa nunquam,
 „Thomistarum distinctio.

§. II.

*Perspicue tradidit Augustinianus Theologus sufficientem gratiam
distinctam ab efficaci.*

SUMMARIUM.

1. Gratiam sufficientem pro omni statu admittit P. Bellelli.
2. Docet, eadem posse resisti.
3. Omnibus sine exceptione eandem paratam affirmat.
4. Ab efficaci eam expressè distinguit.
5. Idem repetit contra Quesnellium.

I. Gratiam sufficientem pro omni statu admittit P. Bellelli.
De modo Rep. tom. I. pag. 7.

I. **E**Xscribendum foret totum fere viri eruditissimi Opus inscriptum *de modo Rep.* ac præsertim liber 1. ut veritas apertissime invidis obrectatoribus elucesceret. Perpauca tamen illinc excerpta proponam, quæ sat erunt cuilibet moderato proboque lectori. Itaque libro illo primo cap. 4. hæc leguntur: „Interior virtus excitans est illa „gratia sufficiens, quæ urgente lege „omnibus, & singulis datur hominibus; „qui Dei mandatis obedire tenentur; „quæque etiam data fuisset, tamen si „nullum peccati contagium primævam „integritatem humani generis infirmasset. Sed innocenti creaturæ dabatur „ex bonitate Conditoris; lapsis autem „hominibus ex misericordia conceditur „Redemptoris.”

2. Docet eadem posse resisti.

II. In eodem libro cap. 5. cum paulo antea docuisset sufficientem gratiam, quæ in Adamo innocente proximam potestatem conferebat ad servanda mandata, in hoc infirmitatis statu tribuere potentiam remotam, atque interdum accendere vividiores sanctæ delectationis flammulas, & cum ad implenda præcepta non adhuc proxime sufficit, humanam excitare voluntatem ad orandum; ita prosequitur damnans Jansenii hæresim: „Huic autem interiori, sive proximo, me, sive remote sufficienti, sive operandi legisque faciendæ, sive etiam „orandi adjutorio, quodcumque illud sit, „non solum homines resistere, ejusque „conatum irritum reddere, quinimo peccatus abjicere possunt, id subinde demonstrans ex Tridentina Synodo sess. 6. cap. 5. ex pluribus Augustini locis, necnon ex damnatione secundæ Jansenianæ propositionis.

3. Omnibus sine exceptione eandem paratam esse affirmat.

III. Satis autem mirari non possumus, quod aliqui Fulgentio Bellelli opponant denegari ab ipso sufficiens auxilium: cum capite 8. ejusdem libri contendat,

„necnon justos, sed peccatores insuper, „Paganos, Judæos, hæreticos, aliosque „hujus generis homines, quotquot scilicet divinis mandatis obligari non dubitamus, sive ut convertantur ad fidem, sive ut reliqua, quæ ad salutem „pertinent, exequantur, gratia sufficienti ad orandum, tempore saltem quo „lex obligat, adjuvari.” Imo nec denegavit *auxilium sufficiens*, quodcumque urget præceptum, quibusdam peccatoribus obduratissimis, ut constat ex eodem libro pagina 13. & apertius ex libro 4. pagina 252. idem *auxilium sufficiens ad diligendum Deum super omnia, saltem ut auctorem naturæ*, semper adesse *negative* infidelibus affirmans ipsomet libro pag. 254. ulterius, quam opus foret, progressus: cum obduratorum, atque infidelium singulis *paratum* quidem semper sit auxilium, at non semper urgente quoque præcepto *collatum*; ut docent nobilissimi Thomistarum, & Augustiniani non semel in hoc Apologetico laudati.

IV. In his quidem, aliisque in locis, ubi insignis Theologus commemorat *sufficiens gratia adjutorium*, docens pertinere istud, *ad actum primum*, esse *auxilium possibilitatis*, non applicationis, *ei que resisti*, manifeste distinguit gratiam *sufficientem* ab *efficaci*. Quod & alibi præstat; atque ad hunc modum differit lib. 3. cap. 5. „Nunquam enim gratia „efficax sine sufficiente tribuitur, tamen si sufficiens à Deo sine efficaci donec tur sæpissime. Luculento id calamo „S. Antistes lib. 4. ad Bonifacium cap. „6. expressit his verbis: „Reluctanti enim prius auditus vocationis ipsa Dei gratia procuratur; ac deinde in illo jam non reluctantæ studium veritatis accenditur. Verumtamen in omnibus, quæ quisque agit secundum Deum, misericordia ejus prævenit eum.”

4. Ab efficaci eam expressè distinguit.

Eodem tom. pag. 127.

5. Eadem repetit contra Quesnellium. Tom. 2. pag. 37. 38. 39.

V. Perpetuo sibi constans hæc vir doctissimus scribit in altero Volumine ad Prop. 2. Quesnelli, „Jesu Christi gratia principium efficax boni cujuscunque generis, &c., *Rejicitur hæc propositio. Quoniam gratia Jesu Christi generatim sumpta, perperam restrictio illa additur.* Principium efficax. *Non enim omnis gratia Jesu Christi efficax est; sed duplex est distinguenda, sufficiens, & efficax. Vide 1. P. lib. 1. & lib. 2. cap. 1. & lib. 4. cap. 2. & seqq.* Post pauca: „Duplici namque modo facit Deus bona, salutis opera possibilia, *possibilitate vir-*

tutis per gratiam sufficientem, remotam „saltem ad orandum; & *possibilitate actionis* per gratiam se ipsa efficacem, „qua possibilia facit cum effectu, eadem operando in illo, cui possibilia faciunt. *Ac rursus:* Deficiente enim inferiori per se gratia efficaci, quæ cor „emollit, non lex, non exhortatio cor „obdurat, sed prava peccatoris voluntas, cum male agendo gratia sufficienti & excitanti resistit. „Hujus generis quamplurima in eodem Opere inveniuntur.

§. III.

Imponunt Augustiniano eximio viro, qui ajunt docere illum quod aliqua Dei præcepta, secundum præsentia, quas habent vires, sint justis impossibilia.

S U M M A R I U M.

1. Statuit P. Bellelli sententiam primæ propositioni directe contrariam.
2. Tenet, gratiam orandi saltem sufficientem adesse omnibus
3. Solvit distinctione fundamenta Jansenii.

4. Rejicit propositionem Quesnellianam de hac materia.
5. Stabilis gratiam orandi contra aliam Quesnellii propositionem.

1. Statuit P. Bellelli propositionem primæ Jansenii directe contrariam,

Tom. 1. pag. 17.

I. Libro enim 1. cap. 8. aperte docet hominibus etiam impiis, urgente mandato, etsi desit sufficiens ac proxima gratia obediendi, non deesse tamen sufficientem & proximam gratiam petendi, probatque sententiam Norisii in Vind. cap. 3. §. 6. tum vero ita prosequitur: „Quam æquo jure tanquam temeraria, impia, blasphema, „anathemate damnata, & hæretica, prima Jansenii propositio proscrip- „ta sit liquet: „Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus secundum præsentia, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, qua possibilia fiunt: „Etenim si peccatoribus secundum præsentia, quas habent vires, Dei mandata possibilia sunt; quanto magis justis hominibus? „Si iniquis gratia petendi observantia, possibilitatem non deest, cur justis ipsamet carere asserantur? Utrosque enim „sine disparitate lex urget: utrosque si „ne differentia minis atque terroribus „coercet & admonet.

2. Tenet, gratiam, orandi saltem sufficientem adesse omnibus

II. Quarto item libro argumenta, quibus Janseniani nituntur evincere impossibilia esse præcepta, si desit gratia efficax, seu delectatio superior & victrix, tali pacto vir egregius elidit: „Respon-

„deo autem perperam contendere Jansenistas impossibilia esse pietatis opera, „absente gratia per se efficaci. Etenim, ut jam ostendimus, tametsi gratia quibusdam per se efficax desit, quæ dicitur actionis, seu applicationis virtutis ad opus; nulli tamen urgente lege deest gratia parva & excitans, quæ est gratia vere sufficiens. Orandi enim „adjutorio, dum lex urget, nemo privatur. Qui autem orare potest, gratia profecto virtutis, possibilitatis, & potestatis præditus est. Quapropter „Dei mandata nemini sunt impossibilia; „quia Deus impossibilia non jubet. Et „quia per vires naturæ impleri non possunt, non deest gratia, qua possibilia fiunt. „Rursus fatetur se amplecti doctrinam Norisii Vindic. cap. 3. §. 6.

III. Præterea objicientibus Jansenistis non haberi potestatem recte operandi, cum gratia efficax ad recte & pie operandum sit necessaria, ita vir illustris occurrit lib. 4. cap. 1. „Distinguenda est illa propositio, *Gratia efficax est necessaria ad omne opus pium*, tanquam potentia & virtus antecedens, negatur; „tanquam conditio operativa, & applicativa virtutis, & potestatis, conceditur.

„tur (non est pura & mera conditio.)
 „Eaque distinctione etiam illata propo-
 „sicio est exponenda: Ergo *sine gratia*
 „*efficaci non potest esse opus pium*, si ver-
 „bum *non potest* indefinite ad generalem
 „impotentiam significandam usurpetur,
 „negari debet: si ejusdem sensus cum
 „debita limitatione ad significandam im-
 „potentiam consequentem, seu *absen-*
 „*tiam possibilitatis cum effectu* restringa-
 „tur, est concedenda; „ac ibidem de
 „verbis Augustini, quibus Novatores abu-
 „ti solent: „Ubiunque S. P. de Gratia
 „per se efficaci scripsit, hominem sine
 „illa *non posse*, aut *posse*, de potentia aut
 „impotentia consequente, seu cum effe-
 „ctu, aut de possibilitate cum effectu;
 „nusquam vero de potentia, aut impo-
 „tentia antecedente virtutis, & indefi-
 „nitæ possibilitatis, est exponendus.,

IV. In propositionem Quesnellianam

9. „Gratia Christi est gratia suprema,
 „sine qua confiteri Christum nunquam
 „possumus, & cum qua nunquam illum
 „abnegamus, *ita Augustini discipulus*:
 „Gratiam efficacem per falsam defini-
 „tionem exponit; huic enim perperam
 „illa notio affigitur, *sine qua confiteri*
 „*Christum nunquam possumus*. „Vera es-
 „set propositio si diceret, sine qua con-
 „fiteri *proxime*, & *cum effectu* non pos-
 „sumus. Sed cum dicat, *nunquam pos-*
 „*sumus*, omnino falsum enuntiat. Nam-
 „que interdum nedum peccatoribus,
 „sed iustis etiam, deficit gratia efficax;
 „qui nihilominus per vires gratiæ suffi-

cientis, habituumque supernatura-
 „lium, quibus præditi sunt, Deum pos-
 „sunt confiteri, si non *proxime*, saltem
 „*remote*, quia possunt orare. Vide lib. 1.
 „& lib. 4. cap. 1. & seqq.,

V. Multus atque infinitus essem, si
 cuncta hujus generis loca ex libris eru-
 ditissimi viri proferre vellem. At quid
 clarius istis, quæ habentur adversus 2.
 Quesnellii propositionem: „Absque gra-
 „tia per se efficaci, tametsi opus sa-
 „lutare nunquam fiat, aut si ita loqui
 „placet, proxime etiam fieri non possit,
 „fieri tamen potest saltem remote, per
 „vires gratiæ sufficientis, quæ dat posse
 „orare? „Quid expressius istis in prop. 3.
 „Non in vanum, non frustra, sed
 „utiliter, providenter, rectoque consilio
 „præcipit id Deus hominibus, quod per
 „vires sufficientis gratiæ facere possunt,
 „aut saltem petere quod non possunt? „*seqq.*
 Quid manifestius his in prop. 7. „In
 „præsenti autem fœdere Deus quod pe-
 „tit à nobis, aut per gratiam se ipsa effi-
 „cacem donat, aut per sufficientem
 „orandi saltem gratiam, ut reddere pos-
 „simus largitur? „Quid enucleatius
 „istis in propof. 11. „Recta enim fide
 „credimus, Deum jubere quod saltem
 „possumus petere? „Mirum ergo di-
 „ctu! quod extent, qui Fulgentio Bellelli
 calumniam hanc inferant, defendi ab il-
 lo absque delectatione victrici, qua iusti
 aliquando carent, *impossibilitatem* divi-
 norum præceptorum, & sufficientis au-
 xilii carentiam.

§. IV.

*Aperte, & sensu plane catholico, P. Bellelli, explicat, propugnat-
 que libertatem à necessitate, quæ in hoc statu naturæ lapsæ
 requiritur ad merendum, & demerendum.*

S U M M A R I U M.

1. Libertatem indifferentiæ catholicè definit P. Bellelli.
2. Eam in hoc statu dari energicè probat.

3. Ex Augustino sententiam suam roborat.
4. Quænam requirat ad libertatem indifferentiæ.
5. Conciliat eandem cum gratia efficaci.

I.
 Libertatem
 indifferentiæ
 catholicè de-
 finit P. Bel-
 lelli.
 Tom. 1. de M.
 R. pag. 109.
 110. 286.

I. NE forte alicui suspicio in animum
 caderet, Augustinianum Scripto-
 rem, dum pertractat libro 3. de
 libertate indifferentiæ, accipere liberta-
 tem à necessitate in peculiari aliqua signi-
 ficatione; præmittit cap. 1. ejusdem li-
 bertatis communes ac satis obvias defi-
 nitiones. *Libertas à necessitate*, inquit,

est volendi facultas opus suum cum indif-
ferentia potestatis exercens. Tum: *Li-*
bertas à coactione idem est, ac volunta-
rium, libens, seu spontaneum. *Libertas*
vero à necessitate idem est ac libertas in-
differentiæ. Vide S. Thomam 1. p. q.
 82. ar. 1. in corp. & ad 1. Deinde
 hanc libertatem describit communi illa
 defi-

De hac ta-
men defini-
tione ego as-
senior Lemo-
sin, ea e' isque
Thomistis
apud Genet.
disq 6 num.
121 sive tom.
2. pag. 126.
non autem
Annato. Les-
sio, aliisque
Medistis, ea
definitione
utentibus ad
evincendum
sine gratia
efficaci haberi
quidquid
requiritur
ad actum se-
cundum.

2.
Eam in hoc
statu dari
energicè
probat.
Eodem tom.
pag. 111. 112.
114. 117.

3.
Ex Augusti-
no senten-
tiam suam
roborat.
In eodem li-
bro cap. 2.
pag. 118.

definitione Theologorum: *Facultas vo-
luntatis, quæ positis omnibus ad agendum
requisitis potest agere, & non agere*: nec
prætermittit breviorē S. Thomæ defi-
nitionem 1. p. q. 83. ar. 4. *Vis electiva*,
,, seu facultas eligendi unum præ altero.,
Hanc vero potestatem agendi, vel non a-
gendi, hanc libertatem indifferentiæ, hanc
vim electivam, facultatemque unum eli-
gendi præ altero, omnino requiri ad li-
berum voluntatis arbitrium affirmat
Theologus noster tum eo loci, tum lib.
4. cap. 39. repetens, *speculare ad libera-
tem indifferentiæ, quod positis omnibus ad
agendum requisitis potestatem habeat
agendi, & non agendi.*

II. Hanc itaque libertatem dari in hoc
statu Augustinianus Theologus cap. 2.
præcitati libri tertii demonstrat octo ar-
gumentis, quorum primum è sacris liti-
ris depromptum his verbis aggreditur:
,, In homine etiam lapsò libertatem in-
,, differentiæ necessariam omnino ad me-
,, rendum confitendam esse, invictissi-
,, mis argumentis comprobatur. Et pri-
,, mo loco Sacræ Scripturæ occurrunt,
,, quibus apertissime vis electiva, seu in-
,, differentiæ libertas ad meritum, vel
,, demeritum homini lapsò asserta con-
,, tinetur., Tam vero in hoc, quam in
sequentibus argumentis semper eandem
libertatem appellat *potestatem indifferen-
tem*: ,, indifferentem & electivam pote-
,, statem, qua homo lapsus agere, & non
,, agere potest, seu peccare & cohibere
,, peccandi motum: indifferentiæ liber-
,, tatem ad agendum, vel non agendum:
,, sive in vitam bonam, sive in vitam ma-
,, lam potestatem indifferentem, ,, aliis-
que phrasibus frequentissime repetitis.

III. Productis autem in octavo argu-
mento verbis Augustini lib. 6. Op. im-
perf. num. 12. ubi de libertate immu-
tabilis voluntatis, qua beati esse volu-
mus, ait non sufficere nec ut beatus sit
quisque, *nec ut vivat recte*, ita illustris
Theologus prosequitur: ,, Tam præcla-
,, re, invictæque Augustini isthæc sen-
,, tentia tertium Janßenii articulum ex-
,, pungit, quam quod maxime. Nam
,, qua fronte Augustinus assertor illius
,, articuli obtenditur: ,, Ad merendum,
& demerendum in statu naturæ lapsæ
non requiritur in homine libertas à ne-
cessitate, sed sufficit libertas à coactione?
,, Ille nimirum Augustinus, quem liben-
,, tissime sibi iudicem Janßenista concla-
,, mant, & quidem senior, ac doctior fa-
,, ctus in postremis vitæ laboribus pro ju-
,, re ac veritate Sanctæ Romanæ, Apo-

,, stolicæque Sedis decertans, de liberta-
,, te quæ à sola coactione, & non est
,, etiam à necessitate ait, quod ad me-
,, rendum, ,, recteque vivendum, ut bea-
,, tus sit quisque, NON SUFFICIT.

IV. Magnopere autem miramur,
quod viro Catholico adversarii objece-
rint illam tantum indifferentiam ab eo
deprædicari, quæ repetitur *ex objecto*,
quasi voluntatem intrinsecus *necessitate*
adactam, & potestate ad utrumlibet ex-
spoliata dogmatizaverit. Id enim non
tantum ex hæcenus dictis refellitur, ve-
rum etiam ex cap. 5. ejusdem tertii li-
bri; ubi postquam docuerat quomodo
ex objecto pendeat indifferentia iudicii,
plura alia ad libertatem indifferentiæ
necessaria recenset. Quorum primum
est, ,, Libera facultas, quæ, *cum sit crea-
ta*, quantum ad esse non solum, sed etiam
,, quantum ad operari, perfectissime à
,, Deo exigit dependere. Quapropter
,, in actu primo potestatis Deus concur-
,, sum generale paratum exhibet, ut
,, in actionem, seu actum secundum vo-
,, lendi, aut nolendi queat exire. II.
,, Objecti boni, malive notitia, quoniam
,, in incognitum voluntas ferri non po-
,, test. III. Iudicium indifferens, seu
,, cognitio, quæ varias rationes boni vel
,, mali, delectabilis, aut ardui in objecto
,, deprehendit, & quæ actum primum
,, essentialem liberæ facultatis constituit.
,, IV. Voluntas à coactione, & violen-
,, tia immunis: coactio enim cum vo-
,, luntarium auferat, libertatem etiam
,, subruat necesse est. V. Potestas ante-
,, cedens arbitrii, seu activa indifferentia
,, ad bonum, vel malum, ad meritum,
,, vel demeritum, in qua nulla determi-
,, natio, nullaque necessitas reperitur.,

V. Explicans tandem cap. 6. quomo-
do *sub gratia per se efficaci* permaneat
hæc *indifferentiæ libertas*, ut dixi §. 2.
docet adiutorium efficax pertinere ad
actum secundum, *non ad potestatem*, seu
virtutem actus primi: docet esse *appli-
cationem potestatis ad actionem*: docet
*hanc potestatis applicationem præsupponere
virtutem & potestatem jam constitu-
tam*: docet necessitatem effectus sub
eadem gratia victrice esse *necessitatem
consequentem, necessitatem suppositionis,
necessitatem applicationis, necessitatem
actus secundi*: docet non esse *necessita-
tem illam necessitatem activæ virtutis,
neque necessitatem actus primi, neque ne-
cessitatem antecedentem*: docet per adju-
torium applicationis, *tametsi suspensio-
nem auferat, indifferentiam tamen acti-
vam*

4.
Quænam re-
quirat. Bel-
li ad liber-
tatem indif-
ferentiæ
ibid. cap. 5.
pag. 125.
126. 127.

5.
Conciliat
eamdem
cum gratia
efficaci.
Prox. cap. 6.
p. 127. 128.
129. 130.

vam servari illasam: docet gratiam se ipsa efficacem determinare, applicare, & prævenire indifferentem libertatem, quin ab ipsa libertas essentialis indifferentia

damnum vel minimum patiat. Idne est consentire Jansenio, & libertatem indifferentia, seu à necessitate ab hoc statu ablegare?

§. V.

Manifeste calumniantur qui asserunt rejici à Fulgentio Bellelli divinam salvandi omnes voluntatem, & communem universorum hominum redemptionem.

S U M M A R I U M.

1. Deum omnes salvos velle affirmat P. Bellelli.
2. Affirmata confirmat.
3. Etiam de reprobis id expressè tenet.

4. Damnat contrarias Jansenii, & Quesnellii propositiones.
5. Voluntatem hanc generalem in Deo, & Christo explicat.

1. Christum omnes salvos velle affirmat Bellelli. Tom. 1. pag. 28.

I. **F**idem quippe docti piique scriptoris commendant quæ leguntur lib. 1. de modo Rep. cap. 10. „Voluit Christus omnes, singulosque post lapsum homines, secus quidem ac demones, in via salutis, unde deijci similitur mererentur, remanere. Quæ necessaria instituit, præparavitque.”

2. Affirmata confirmat. In eod. tom. pag. 184.

II. Eandem fidem confirmant, quæ habentur lib. 4. cap. 4. „Si de voluntate antecedenti fermo sit, omnes & singulos salvos fieri vult Deus; si autem verba Apostoli de voluntate consequenti exponantur, de generibus singulorum, non autem de singulis generum intelligi debent.”

3. Etiam de reprobis expressè id tenet. Tom. 2. pag. 63.

III. Commendant eandem fidem, quæ habentur in propositionem 12. Quesnellianam: „Deus enim, docente Apostolo, vult omnes homines salvos fieri, voluntate videlicet antecedenti, & inefficaci. Et quidem hac voluntate, sive sit eminenter, sive formaliter in ipso, vult etiam reproborum salutem, pro qua Christus quoque mortuus est.”

4. Damnat contrarias Jansenii, & Quesnellii propositiones. Ibid. pag. 68.

IV. In propositionem quoque 30. hæc vir præclarus: *Rejicitur hæc propositio*, Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter, *quæ sensum reddit, Christum mortuum esse pro salute duntaxat prædestinatorum. Fuit autem hic sensus ab Innocentio X. in quinta Jansenii propositione damnatus*: Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus mortuum esse, & sanguinem fuisse; *quam propositionem idem Summus Pontifex sequenti censura R. P. Berti Theol. Tom. X.*

notavit: „Falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam in eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, divinæ pietati derogantem, & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.”

V. Adversus eandem propositionem docet voluntatem Dei antecedentem, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, esse illam, qua vult, *lapsos homines non ad terminum usque damnationis revocare, sed in via æternæ salutis manere, legibus dirigere, atque sufficienti possibilitatis gratia, urgente lege, juvare*. At vel le Deum per merita Salvatoris hac voluntate antecedenti etiam reprobos salvos fieri. Repetit Christum omnes singulosque homines sui sanguinis pretio ea voluntate redemisse. Addit auxilia sufficientia voluntate antecedenti per mortem suam omnibus & singulis præparare voluisse. Subjicit: *Quemadmodum Deus non prædestinatos duntaxat, sed reprobos etiam inefficaci, & antecedenti voluntate salvos fieri vult, sub conditione si velint; ita & Christus antecedenti, & inefficaci voluntate, quantum in se est, salutem, requiem, æternamque pacem omnium, singulorumque desiderat*. Inquit rursus: *Qui pro singulis venit, pro singulis fudit sanguinem, atque pro singulis mortuus est. Concludit, redemptionem, mortem, sanguinem, dilectionemque Christi omnibus esse communem; adeo ut nec melius, nec frequentius, nec validius potuisset vir insignis & Orthodoxus Catholicum dogma explicare, profiteri, ac defendere.*

5. Voluntatem hanc generalem in Deo, & Christo explicat. Eodem in loco pag. 70. 71. 72. 76. 78. 81. 84.

X

CON-

CONCLUSIO.

Fulgentius Bellelli docuit, ac propugnavit dogma catholicum, quod directe opponitur hæresi, erroribusque comprehensis in quinque Jansenii propositionibus.

DEMONSTRATUR.

Doctrina catholica Jansenio contraria.
Cui per omnia concordat doctrina Bellelli.

Doctrina Catholica Jansenio contraria,

Catholicum dogma, quod Jansenianæ hæresi, & erroribus quinque damnatarum propositionum directe opponitur atque adversatur, est nec gratiam *victtricem*, sive inspirationem *sanctæ dilectionis*, qua vincitur voluntas carnis contraria concupiscentis, nec carnalem istam voluntatem robustam, & præponderantem esse *invincibilem*, & *necessitate antecedenti* & *physica* ad opus indeclinabiliter trahere: præter victtricem illam delectationem, cujus inspiratio est efficax gratiæ adjutorium, dari gratiam *sufficientem*, quæ etsi ab actu sejungitur, illius tamen peragendi tribuit *potestatem*: hujusmodi gratiam non deesse justis, quamvis aliquando careant adjutorio efficaci, seu *applicationis* & *operis*: sub eadem gratia efficaci, necnon sub robustiori concupiscentia indemnem persistere *libertatem indifferentiæ*, *vim electivam*, atque *potestatem agendi vel non agendi*: hanc potestatem, libertatemque requiri in præsentī statu *ad merendum, vel demerendum*; omnibus demum, singulisque hominibus, *voluntate antecedenti*, Deum optimum, maximum gloriam, & auxilia ad hanc consequendam necessaria præparavisse; pro omnibus item, ac singulis Christum *mortuum esse, fuisse sanguinem, persolvisse pretium*, universosque redemisse, aut prædestinatos, aut *reprobos*. Hæc propositio certissima est, paucisque comprehendit quidquid de hæresi Janseniana diximus in primo capite hujus dissertationis.

niana diximus in primo capite hujus dissertationis.

Augustinianus autem Theologus docet cum *delectatione victtrici*, & concupiscentia ad malum alliciente, consistere *liberam voluntatis adhesionem*, ex superiori autem delectatione nullam aliam inferri necessitatem, præter *consequentem*, & *illationis*, quæ supponit *applicationem liberæ voluntatis*: admittit in hoc infirmitatis statu adjutorium collatum Adamo, qui proculdubio caruit adjutorio *Quo*, sive efficaci; propugnatque *gratiam proximæ*, & *remote sufficientem*, cui voluntas resistit; affirmat justis omnibus, imo & impiis, adesse urgente præcepto gratiam *proximæ sufficientem ad orandum*, etiam si desit eis aliquando auxilium *applicationis*, sive auxilium efficax, quo datur *potentia positionis*, & cum effectu: defendit *libertatem indifferentiæ*, eanque appellat *vim electivam*, ac *potestatem agendi, vel non agendi*, docens sub gratia applicationis, & effectu, illam immunemque persistere; eandemque libertatem omnino requirit *ad merendum, vel demerendum*: diserte tandem, ac sæpe commendat & adstruit voluntatem Dei *antecedentem*, qua singulis hominibus præparata sunt media ad salutem necessaria; & Christum pro singulis *etiam reprobis* orasse, fuisse sanguinem, pretium redemptionis solvisse, constanti & incontaminata fide sæpenumero profectur. Hæc eorum, quæ in hoc tertio capite præmissa sunt, synopsis quamdam, & doctrinæ nucleum comprehendunt.

Cui per omnia concordat doctrina Bellelli.

Igitur Augustinianus Theologus docuit, propugnavitque Catholicum dogma, quod Jansenianæ hæresi, & erroribus quinque damnatarum propositionum directe opponitur, atque adversatur, quod erat demonstrandum.

§. VI.

Diluantur & exsufflantur Insimulatores oppositiones.

SUMMARIUM.

1. Delectationem invincibilem Bellellio objicit adversarius.
Quem tamen falsò hic suppositò laborare ostenditur.
2. Carpit delectationem indeliberatam.
Quomodo dicta Bellellii Catholicè intelligenda.
3. Necessitatem extorquere conatur ex systemate P. Bellelli.
Quam tamen solum consequentem hujus verba ostendunt.
4. Eundem adversarius laborem renovat.
At irritò conatu, & mala fida.
5. Objicit Augustinum Jansenisticè explicatum P. Bellelli.
Falsitas objectionis ex ipso P. Bellelli demonstratur.
6. Jansenismum denuò, verbis subdolis rectum, objicit.
Refutatur, id ex sæpè dictis.

1. Delectationem invincibilem Bellellio objicit adversarius.

Jans. Rediv. pag. 102.

I. R. Elíquum est, ut proponamus illas Anonymi objectiones, quæ adversus Fulgentium Bellelli ab ipso peculiariter proferuntur; quandoquidem quæ adversus systema nostrum militat, præcedenti capite solutæ atque elisæ fuerunt. Principio itaque Anonymus objicit, Fratrem Bellelli admittere, & docere Jansenianum principium duarum delectationum, quæ indeliberatæ sint, & relative invincibiles; quoniam docet, esse impossibile, ut dilectio Dei, „si non præponderet, vincat cupiditatem, eamque è corde dispellat.„ Lib. enim 1. de statu creat. rat. cap. 19. inquit: „Respondemus dilectionem inchoatam esse inchoatam justificationem, non esse remissivam peccati, quia cum adhuc imperfecta sit, affectui cupiditatis non præponderat, & si non præponderat, quomodo illum vincere potest, atque è corde depellere? „Amores siquidem ab Augustino ponderibus comparantur.„ Amor meus, inquit, pondus meum, eo feror, quocunque feror. „Porro nullum pondus oppositum pondus elevat, & in contrariam partem retorquet, nisi eidem gravitate, & majoritate antecellat. Igitur nec dilectio superat cupiditatem, nisi eidem perfectione præstet.

Quem tamen falsò labore suppositò ostenditur.

Resp. eo loci Fulgentium Bellelli pertractare quæstionem, *an qualibet charitas actualis justificet*, quam quæstionem proposuerat cap. 16. & prosecutus fuerat duobus sequentibus; cap. vero 19. solvere objecta contra sententiam suam, in Augustiniana Schola communem, quod scilicet *non omnis actus* charitatis, initialis, tenuis, ac remissus vim habeat delendi peccata, & *formaliter* justificandi; nullatenus vero attingere eam quæ

R. P. Berti Theol. Tom. X.

tionem, *an voluntas cum minori delectatione spiritus, possit superare robustiorem delectationem carnis*. Comparat ergo cupiditatem, qua homo peccat, *charitati*, qua homo justificatur, non liberum arbitrium *necessario* obsequens cupiditati, eidem libero arbitrio *necessario* obtemperanti sanctæ delectationi, ut interpretatur Anonymus. Profecto certum est pertenuem cupiditatis motum, quem centum Galliarum Episcopi, ut vidimus diss. 1. appellant *la cupidité foible*, & per *vide tom. 9. pag. 20.* sufficere ad delendam charitatem dominantem in justis, prout iidem Episcopi demonstrant ex Augustino *de sp. & lit.* cap. 27. Hinc tamen minime sequitur non posse liberum arbitrium cum illa *debili cupiditate* peccare lethalter. Ad hunc modum recte docet Augustinianus Theologus, quemlibet actum charitatis initialis extra Sacramentum non superare cupiditatem prædominantem, nec perfecte justificare: atque inde male inferitur, quod admittat Jansenianum principium, doceatque liberum arbitrium *necessario* obtemperare robustiori delectationi. Aperte mentem suam aperit proximis verbis pagina 96. „Convertit Bellell de statu creat. ration. lib. 1. cap. 19. dilectio inchoata animam ad Deum, tu creat. ration. lib. 1. sed inchoata duntaxat & imperfecta conversione; sicut veniale peccatum animam convertit ad creaturam: igitur, sicut hæc non reddit animam iniquam, ita nec illa reddit animam sanctam.„ Quamquam vero scripsisset P. Bellelli voluntatem necessario consentire concupiscentiæ, nisi adjuvetur gratia victrici, quod sane non scripsit; intelligendus foret de necessitate duntaxat consequentiæ, ut ex ejus operibus ostendimus §. 1. & 4.

X 2

II. Op-

2.
Delectatio-
nem indeli-
beratam car-
pit adverfa-
rius.
Jan. Rediv
pag. 103.

II. Opponit 2. Anonymus: „Tam Jan-
senius, quam F. Bellelli fatentur mo-
tus gratiæ cælitus immisos esse indeli-
beratos. Jansenius lib. 4. de Grat. Sal-
vat. cap. 11. „Delectatio ista, inquit,
„quam ad omnia opera bona S. Augu-
„stinus exercenda postulat, non est aliud,
„quam actus quidam indeliberatus cæ-
„litus immissus in voluntatem. „ F. au-
tem Bellelli de Gratæ motibus sic loqui-
tur: „Illud autem in primis statuendum
„est nomine gratiæ auxiliatricis pias in-
„spirationes excitationesque Augusti-
„num intellexisse, indeliberatos videlicet
„motus intellectus & voluntatis à Deo
„immissos. „ De modo Rep. lib. 1. cap. 1.

Quomodo
dicta Bellel-
lii catholice
intelligenda.

Quam inanis sit objectio ista, satis con-
stat ex primo hujus dissertationis capite
§. 1. & 8. in quibus ostendimus innume-
ros esse orthodoxos, qui gratiam actual-
lem in actibus indeliberatis constituunt,
neque in hoc sitam esse Jansenii hære-
sim, sed in eo, quod dogmatizaverit vo-
luntatem delectatione superiori trahi in-
vincibili necessitate ad consensum. Ut
autem videas Augustiniani Theologi in
gratiæ prævenientis natura describenda
accuratissimam diligentiam; memoriâ
repetas, Scholasticorum complures, quo-
rum triginta producit in Schola Aegidia-
na Fridericus Gavardi tom. 4. pag. 301.
actualement gratiam constituere in illu-
stratione mentis, & in pio voluntatis af-
fectu à Deo nobis inspirato, liberam omnem
voluntatem atque operationem præve-
niente, adeo, ut memoratus Aegidianus
Theologus hanc sententiam dixerit com-
munissimam inter Catholicos. Thomi-
starum tamen multi animadvertentes
actus indeliberatos intellectus ac volun-
tatis esse vitales, & cum supernaturales
sint, produci non posse à sola naturali
facultate; maluerunt gratiam locare in
illa Dei motione, quæ istiusmodi actus
præcedit, ac proinde docuerunt cum Al-
varez disp. 74. num. 4. Gratiam esse
illustrationem intellectus, & piam affe-
ctionem, non formaliter, sed causaliter.
De actibus vero deliberatis consentiunt
omnes quod sint effectus gratiæ præve-
nientis; quoniam per hujusmodi actus
non vocamur à Deo, nec excitamur. sed
potius nos Deo vocanti & excitanti re-
spondemus, consentiendo & cooperando
eisdem actus, ut inquit idem Alvarez
disp. 75. num. 3. Jansenius vero, etsi
cap. 11. citato ab Anonymo scribat, acti-
bus illis indeliberatis animam in Deum
deliberato actu diligendum suscitari, in-
vitari, trahi, rapi, ideoque agnoscere
videatur deliberatum voluntatis consen-

Alv. de aux
pag. 620 &
625.

sum: in hoc tamen deliberato consensu
solam agnoscit libertatem à coactione,
non à simplici, seu voluntaria necessitate,
ut demonstrare nititur lib. 6. de Grat.
cap. 6. & lib. 7. cap. 3. quod est, ut sæ-
pe diximus, Jansenianæ hæreseos caput
præcipuum. Redeat modo accusator ad
legendum caput illud primum de modo
rep. ac percipiet Fulgentium Bellelli ex-
plicasse auxiliatricem gratiam, ac motus
indeliberatos vocabulis inspirationis, &
excitationis, cæterisque in Schola passim
usurpatis, additis pagina 2. iisdem ver-
bis Friderici Gavardi. Adeat proximum
caput 2. invenietque pag. 3. propugna-
ri à Theologo præstantissimo actum deli-
beratum, in eoque liberam voluntatis ad-
hesionem, liberam assensionem voluntatis,
& pag. 4. liberum voluntatis assensum:
quod sane accipiendum est de libertate
indifferentiæ Jansenianis ignota, de quo
toto libro 3. pertractat. Perlegat cap.
3. ac pag. 6. intuebitur motionem, vir-
tutemque divinam actus indeliberatos
prævenientem, quam accuratus Scriptor
ex Augustino, S. Thoma, atque ex Scho-
lasticis, quorum nonnullos commemorat
(scilicet P. Maurum, & Macedum) his
verbis adstruit, probatque: „Optima
ratione plerique insignes Theologi,
„quibus plane assentimur, prævenien-
„tem quamdam virtutem supernatura-
„lem, quæ Dei donum est, præviam ad
„singulos etiam indeliberatos actus agno-
„scunt, & consentunt. „ Quod ergo
adversarius carpit in Fulgentio Bellelli
gratiam describente, tradunt communi-
ter Theologi, probant doctissimi Tho-
mistarum, ac nullatenus spectat ad hæ-
resim Jansenianam.

III. Opponit 3. „Docet F. Bellelli, 3.
non solum concupiscentiam prævenire
voluntates nostras per indeliberatas suas
delectationes, sed etiam his indelibera-
tis delectationibus effici, ut si deficiat
victrix delectatio, arbitrium succumbat,
& in consensum ruat. „ Quoniam, in-
quit lib. 4. cap. 28. præveniente concu-
piscencia per delectationes suas indelibera-
tas ad malum, interdumque deficiente vi-
trice delectatione gratiæ, arbitrium
succumbit, & in consensum ruit, illam
consuevit Augustinus appellare peccandi
necessitatem.

Resp. desiderare nos in convitiatore
meliolem fidem, atque ut saltem pe-
riodos non mutilet; quod vitium coacti-
sumus, vel inviti, sæpenumero ipsi ex-
probrare. Pater Bellelli eo loci tom. 1.
pagina 248. ita scribit: „Verumtamen
„quo-

Janf. p. 437.
620. & 736.

Necessitatem
exculpere
conatur ad-
vers. ex sy-
stemat. Bel-
lelli.
Janf. Rediv.
pag. 104.

Quam tamen
solum con-
sequenem
ipsa ejus ver-
ba declarant.

„ quoniam præveniente concupiscentia
 „ per delectationes suas indeliberatas ad
 „ malum, interdumque deficiente vi-
 „ trici delectatione gratiæ, arbitrium
 „ succumbit, & in consensum ruit, illam
 „ consuevit Augustinus appellare peccan-
 „ di necessitatem, accidentalem vide-
 „ licet, & CONSEQUENTEM. Nam
 „ etsi præviæ, subitæque motiones non
 „ deputentur ad culpam; qui sequitur
 „ tamen ex LIBERTATE consensus,
 „ culpa carere non potest. Libera enim
 „ voluntas est ad ponendum actum, sua
 „ inspecta natura, IN SENSU DI-
 „ VISO., Evidentiissime igitur Theo-
 „ logus iste loquitur de necessitate conse-
 „ quente, atque ex suppositione liberi con-
 „ sensus, sive de necessitate, qua in sensu
 „ composito gratiæ victricis dissensus nequit
 „ ab ipsa gratia, per quam voluntas appli-
 „ catur ad opus, separari & sejungi; li-
 „ cet sejungi ac separari possit in sensu di-
 „ viso.

4. IV. Opponit 4. F. Bellelli eodem lib.
 Eundem ad- cap. 27. scribit: „ carnalem cupiditatem
 versarius la- „ instillare in cor hominis suas delecta-
 bore renova- „ tiones illicientes, trahentesque ad ma-
 vat. „ lum, sicut suas quoque gratia delecta-
 Jans. Rediv. „ tiones inspirat retrahentes à malo. Tali
 ead. pag. 104. „ autem ordine fiunt, ut ex indeliberatis
 & 105. „ & primis, sive in malo, sive in bono,
 „ deliberata denique suboleant. Ne ta-
 „ men arbitrium primo pulsu per concu-
 „ piscentiam agitatum ad pravas flectatur
 „ illecebras gratia pugnat, & si fortior
 „ est, vincit, facitque invincibiliter, ut
 „ libera facultas adjuncta suo nutu concu-
 „ piscentiæ delectationibus resistat, bono-
 „ que superno magis delectanti consen-
 „ tiat. Sed parva interdum gratia & in-
 „ valida, quamvis ad bonum excitet stimu-
 „ letque, à fortiori cupiditatis delecta-
 „ tione superatur. Hinc qui motus in
 „ mente hominis omnem deliberationem
 „ antevertit, simplex delectatio dicitur;
 „ qui vero ad illam sequitur, dicitur con-
 „ sensus., Hinc Anonymus infert, in
 „ sententia P. Bellelli, superiorem delecta-
 „ tionem à minori nunquam vinci posse,
 „ ita ut voluntas sive ad bonum, sive ad
 „ malum inclinetur invincibiliter, prout
 „ fortior, ac gradibus intensior est cœle-
 „ stis, aut terrena delectatio, : productis-
 „ que verbis Jansenii, de quibus supra ad
 „ 2. object. concludit: Unde patet quam
 „ perfecte bucusque inter se cobarent Bel-
 „ lellina ac Janseniana doctrina.

Alii irrito co- Resp. Exscriptis ab Anonymo verbis
 natu, & mala nihil aliud evinci, nisi quod delectatio
 fide. victrix vincat carnis concupiscentiam,

quod parva & invalida delectatio non
 superet contrariam delectationem robu-
 stam; & quod supposita gratia efficaci
 applicante voluntatem ad opus, istud ne-
 cessitate consequentiæ, infallibiliter, &
 indeclinabiliter peragatur: quæ omnia
 sunt expressa Augustini verba lib. 2. de
 peccat. mer. cap. 19. lib. 8. Confes. cap.
 11. de Grat. & lib. arbit. cap. 17. & de
 corrept. & grat. cap. 11. & 12. ut non
 semel in hac dissert. annotavimus. Ini-
 quum est igitur eam ob rem Catholicum
 Scriptorem infamare criminatione Janse-
 niani errois, in eo siti, quod superior
 delectatio inferat necessitatem, auferatque
 libertatem indifferentiæ, & potestatem
 ad oppositum. Sed audiamus iterum Ful-
 gentium Bellelli illatam sibi calumniam
 propullantem, & quidem eodem cap.
 27. pag. 245. Quoties, inquit ibidem,
 „ cupiditatis delectatio fortis per gratiæ
 „ delectationem fortiorem non vincitur,
 „ facitque sibi liberum arbitrium consen-
 „ tire, necessitas non est antecedens, sed
 „ consequens. Est videlicet nihil aliud,
 „ quam applicatio ad consensum indiffe-
 „ rentis facultatis, quæ potest illi per
 „ gratiam resistere. Quæque determi-
 „ nata applicatio, quemadmodum de gra-
 „ tiæ per se efficaci applicatione ad salu-
 „ tare opus diximus, quoniam indifferen-
 „ tiam judicii, & objecti non immutat,
 „ ad actum spectat secundum, non ad
 „ primum. Supposito autem, quod in-
 „ differens libertas, quæ antecedenti vir-
 „ tute, concupiscentiæ resistere potest,
 „ libere fuerit ad consensum applicata,
 „ necesse est, ut consentiat, necessitate
 „ scilicet consequente, illationis, & sup-
 „ positionis, quemadmodum Scholæ lo-
 „ quuntur., Cur hæc Anonymus præter-
 „ mittit, cum occurrant eodem in loco,
 „ unde objectionem, alias nauci floccique
 „ faciendam exprompsit, nisi forte accu-
 „ rato delectu observans, ne quid absorum, vid. cap. 2.
 „ aut alienum à causa fide incidat, quem S. 8. num. 7.
 „ agendi morem in calumniantibus, ut di-
 „ ctum alibi, Lucianus quoque insectatur?
 „ Dum vero gravis ac probus homo, ut
 „ belle Patrem Bellelli debellet, ne titeriam
 „ elegantissimos rythmos, cujus generis est
 „ venustus ille, ac suavis, Coharent Bel-
 „ lellina, & Janseniana doctrina; sane
 „ non ignorat, quod ajebat præcitatus Lu-
 „ cianus, aures calumniis ita suaviter titil- Luc. tom. 2.
 „ lavi, ac si pennis confricentur. Titillet P^{ag}. 577.
 „ ergo, demulceat, confricet, suasque
 „ partes adimpleat; atque nos itidem pul-
 „ semus barbiton:

Tous les discours sont superflus,
 Revenons à Jansenius.

X 3

V. Op-

Mandement
 de Monseigneur l'Eve-
 que de Beth-
 leem.

5. V. Opponit 5. *Jansf. Red.* auctor pag. 105. Nec silentio præterit F. Bellelli toties decantatum S. Augustini effatum, quod totius Janseniani ædificii basis est ac fundamentum: *Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est.* Quamvis hic S. Doctoris textus de deliberata debeat intelligi delectatione, ut jam alibi demonstravimus, p. 1. art. 1. num. 9. & seq. eodem tamen textu, & eodem, quo Jansenius, modo abutitur F. Bellelli. *Efficacitas gratiæ*, inquit de modo rep. lib. 3. cap. 6. *in eo sita est, quod sancta delectatio & illuminatio tantum accendatur, & tantum crescat, ut vincat Etenim, ut etiam docet Augustinus, in Expositione Epist. ad Galat. num. 49. Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est.*

Falsitas objectionis ex ipso Bellello demonstratur.

Resp. Non Augustini effatum, sed pravam interpretationem eo abutentium esse Jansenianæ hæreseos fundamentum, quemadmodum non scripturarum sanctarum oracula, sed his abutentium perversitas fuit complurium hæresum seminarium. Eodem quippe Augustini textu ad explicandam gratiæ efficacitatem, quæ utique prævenit actum omnem supernaturalem deliberatum, uti Theologos Orthodoxos, neque istos ullatenus refelli cavillulis, quos animadversor æquiparat demonstrationibus, pluris sua, nihili æstimans aliena, colligi potest ex cap. 1. §. 8. num. 9. Tantummodo igitur expendendum est, num Jansenius ac P. Bellelli (*Frater Bellelli* dicendum erat) *eodem textu, eodemque modo* abutantur. De Jansenio satis compertum arbitror abuti eo loco in libro 4. de Gratia Salv. cap. 6. & in lib. 7. cap. 3. necnon alibi, ad evincendum non posse parvam delectationem sine majori delectatione compeisci, & necessum esse ut sequamur quod magis delectat, necessitate non coactionis, sed actus voluntarii & spontanei, quod unice in sensu Jansenii sufficit ad veram libertatem, in hoc statu expertem indifferentis ad utrumlibet potestatis. Explicabo Jansenianum sensum ipsius Anonymi verbis pag. 22. *Contendit Jansenius Augustinum per id, quod amplius nos delectat, intelligere delectationem præviā, inde liberatam & invincibilem, qua ad aliquid volendum necessario impellamur.* Videamus modo, an ita loquatur Augustinensis Theologus, & quidem eodem cap. 6. eodemque loco, quem opponit Anonymus *Etenim* (inquit pag. 129.) *ut etiam docet Augustinus, in Expositione Epist. ad Galat. num. 49. Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est;*

„necessitate tamen consequente, & illationis. Quis enim id neger? Non est igitur hæc necessitas activæ virtutis, seu liberæ potestatis, non est actus primi, non est antecedens; sed est necessitas consequens, necessitas suppositionis, necessitas applicationis, necessitas actus secundi. *Et paucis interjectis:* Istiusmodi vero consequens necessitas, applicationisque determinatio, quæ dici consuevit sensus compositi: non sensus divisi, tamen suspensio-nem auferat, indifferentiam tamen activam servat illam. Id vero est abuti verbis Augustini ad denegandam cum Jansenio *libertatem indifferentiæ*, atque ad statuendam sub delectatione vitrici *necessitatem invincibilem*, atque immunem duntaxat à *coactione*? Appello legentium oculos, judicium univerforum, ejusdemque accusatoris syn-deresim.

VI. Ex præcedentibus Augustiniani 6. Theologi verbis, productis tamen hoc in loco detruncatis ac mutilis, quamquam paululum sincerior pag. 135. intergra repetat animo alieno, trahensque sinistrorsum, & subdole menti prænu-tiatis distinctiones adscribens; ex præcedentibus, inquam, verbis hæc infert Anonymus: „In Bellellino perinde, ac in Janseniano systemate tota res in eo vertitur, quod absque præviā & impellente delectatione non potest voluntas agere; neque ad bonum flecti, neque ad malum queat ullatenus inclinari, quin prævaleat, aut gratiæ, aut concupiscentiæ delectatio. „Præsupposito autem pernicioso hoc, damnatoque systemate, quod repetit à *Fratre Bellelli adoptatum*, inquit perspicuum esse eundem F. Bellelli *totum Jansenii systema, & quinque famosas propositiones* ex eodem principio *necessario fluxu manentes* admittere. Ulterius autem progrediens ait, *Fratre Bellelli*, etsi doceat singulis hominibus urgente præcepto adesse auxilium proxime sufficiens ad orandum, *mera tamen dare verba, ut securius decipiat*; propterea quod *in systemate Fratris Bellelli voluntas necessitatur ad malum sub imperio cupiditatis*, ideoque gratia cupiditate minor, quæ, ut docet F. Bellelli, parva est, & invalida, non est revera sufficiens. Ut vero nullum remaneat dubium de Jansenismo Bellellino, spondet se daturum operam, ut tribus articulis, quos subjicit, præcludantur Theologi nostri *effugia*, tollantur *equivocationes*, & elucescat *accensum ipsius & acre in Jansenianas pravitates studium.*

Respondet

Refutatur id
argumento
ex sæpe dictis
desumpto.

Repond. Anonymum nullatenus demonstrasse, ut supponit, Scriptorem Augustinianum adoptasse hæreticum principium delectationum invincibilium, & voluntatem necessitate impellentium, sed omnino constare oppositum. Constat enim in systemate Augustiniani Theologi, adjutorium efficax inspirans delectationem victricem esse *applicationem potestatis ad actionem*; pertinere non ad actum primum, sed ad actum secundum; esse determinationem potestatis indifferentis ad operationem faciendam, esse adjutorium non actus primi virtutis indifferentis, sed applicationem ejusdem ad opus, adjutorium non possibilitatis sed actionis. Ita Fulgentius Bellelli in locis productis §. 1. num. 3. Constat præterea in hujus Theologi systemate auxilium sufficiens distinctum ab efficaci, nec inspirans delectationem victricem pertinere ad actum primum, esse auxilium possibilitatis, non applicationis, ac per ipsum fieri *possibilia* bona opera *possibilitate virtutis*: ita in locis productis §. 2. num. 4. Constat insuper in eodem systemate admitti solam *necessitatem consequentem*, quæ supponit *judicium indifferens*, ac *potestatem indifferentem activam ad bonum vel malum*, ad meritum vel demeritum, & quæ oritur ex *suppositione applicationis liberæ potestatis ad actionem*; ita in locis præcitatis §. 4. num. 5. Hinc vero apertissime sequitur in systemate illo principium Jansenianum penitus refutari; quod evincitur obvia hac ratiocinatione: Ex gratia efficaci, quæ est applicatio potestatis indifferentis ad actum secundum, quæ supponit ipsam potestatem per auxilium sufficiens constitutam in actu primo, & ex qua sequitur effectus necessitate duntaxat *consequentia*, sive supposita applicatione liberæ potestatis ad actum;

ex tali, inquam, gratia non consequitur inspirationem victricis delectationis imperioso dominatu funditus evertere libertatem, aut sine hujusmodi delectatione non dari potestatem agendi, vel non agendi, sed tantummodo infertur absque hujusmodi delectatione victrici non poni sanctam operationem; posse tamen sine illa poni *potentia*, ut inquit Scholæ, *possibilitatis*. Apertissima hæc sunt apud omnes, qui gratiam per se efficacem propugnant. At Fulgentius Bellelli, ut constat ex ejus verbis, ita statuit gratiæ efficacitatem in victrici delectatione, ut hæc sit applicatio indifferentis potestatis ad actum secundum, ac præsupponat potentiam constitutam in actu primo per auxilium sufficiens, ita ut effectus illinc sequatur necessitate tantummodo consequentiæ, sive ex suppositione applicationis liberæ potestatis ad actum. Ergo ex systemate Fulgentii Bellelli minime sequitur inspiratione victricis delectationis everti libertatem *indifferentiæ*, aut absque tali delectatione non dari potestatem agendi, vel non agendi: sed hoc unum infertur, non poni reipsa sine gratia efficaci & victrici sanctam operationem, quæ tamen sine eadem gratia potest poni *potentia*, quam Scholæ appellant *possibilitatis*. Hac una ratiocinatione manifestissimum est non uti Theologum nostrum æquivocationibus, effugiis, merisque verbis, atque Anonymum, dum se id extra omnem dubitationem pollicetur esse demonstraturum, ollas ostentare, atque antheticum metere. Spectemus nihilominus virum gloriosissimum procedentem post Democritum, Cæsarem Dictatorem, & Domitium Neronem ad isthmum perfodientem.

§. VII.

Sequitur objectorum Anonymi refutatio.

S U M M A R I U M.

Substantia objectionum in hoc §.

1. Gratiam orandi negatam à Bellello vult adversarius.

Quod de actu secundo, non primo, verum est.

2. Paritatem de oculo male applicatam garrit.

Quod falsum esse, ex Thomistis ostenditur.

Explicatur paritas inter oculum, & voluntatem.

Inter gratiam sufficientem, & lumen.

Inter aperitionem oculorum, & gratiam efficacem.

Dicta hucusque aliis P. Bellelli verbis roborantur.

3. Gratiam invalidam cum insufficiente confundit adversarius.

Quod tamen vocabulum ex ipso Bellello et explicatur.

4. Paritatem de oculo iteratò perstringit. Quæ explicatione solida declaratur.

5. Iterum declarationem invincibilem objicit. Diffatur obiectio collatis Augustini, & Bellelli verbis.

6. Objicit, falsificatum à Bellello Augustini, & Trident. sensum.

Ostenditur infimulationis falsitas ex omisiss Bellelli verbis.

Tria pro Bellello inferenda ex dictis.

Defenditur ulterius P. Bellelli ex sententia Thomistarum.

Substantia objectionum adversarii in hoc §.

Janf. Red. pag. 109.

UT evincat Anonymus Fulgentium Bellelli adhibere sensu Janfeniano usurpata in Scholis vocabula, à pag. 109. usque ad pag. 113. demonstrare nititur, illum ad trita Janfenistarum effugia, crebrius ab iis usurpata confugere, eorumque vestigiis insistendo, fateri duplicem sensum pati hæc verba, *Homo potest, homo non potest*, ita tamen, ut magistrum suum, scilicet Janfenium, unanimi consensu imitans perpetuo asserat hominem gratia relative victrici instructum non posse male operari, destitutum vero tali gratia non posse peccatum vitare.

I. Gratiam orandi à Bellello negatam vult adversarius.

I. „Audire, inquit, non pigeat cavillationem, qua F. Bellelli lectoris sui oculis *nebulosam quandam caliginem* offundit. Ait de modo Rep. lib. 4. cap. 1. *Tametsi gratia quibusdam per se efficax desit, quæ dicitur actionis, seu applicationis virtutis ad opus, nulli tamen, urgente lege, deest gratia parva & excitans, quæ est gratia vere sufficiens. Orandi enim adjutorio, dum lex urget, nemo privatur, Qui autem crare potest, gratia profecto virtutis, possibilitatis, & potestatis præditus est.* „ Quare his verbis Augustinianus Theologus cavillatur, offunditque *nebulosam caliginem*? Quoniam in Bellellino systemate, cum nulla fieri possit actio nisi ex prævia & indeliberata delectatione, non minus illa gradibus superior requiritur ad orandum, quam ad operandum.

Quod de actu quidem secundo, non

Verum non tantum *nebulosa*, sed *picea, crassa, teterrima caligine* Anonymi hujus oculi, ne aspiciant lucem, præpe-

diuntur. Cum enim Fulgentius Bellelli discretissime doceat gratiam efficacem, & victricem delectationem requiri duntaxat *ad actum secundum*, sive ut libera potestas exeat in actum, quod de gratia per se efficaci affirmant universi Thomistæ; imperite accusator ab actu ad potestatem discurrrens ita ratiocinatur: *Delectatio victrix requiritur ad orandum, ergo sine hujusmodi delectatione non habetur gratia sufficiens.* Legitima penes Thomistas omnes, imo & Congruistas, consequentia est: *Ergo sine tali delectatione non habetur gratia efficax, non actus secundus, non applicatio liberæ potestatis ad opus.* Id vero adeo planum est, adeo certum, adeo perspicuum, ut ab iis tantum cerni nequeat, quorum oculi non sint caligine quadam, aut nebula, sed obductis tenebris, cæca nocte, densisque umbris circumdati.

II. „Juxta F. Bellelli ibidem „sunt „oculi necessarii ad videndum, est necessarium lumen, necessaria est insuper „oculorum aperitio. Oculi necessarii „sunt ut potentia, seu visiva virtus: lumen est adjutorium virtutis; aperitio „vero oculorum tanquam conditio, quæ „potentiam illuminatam ad videndi „actionem applicat. „His assentitur Anonymus, sed prænotat, quando dicitur habentem oculos posse videre, intelligi, modo adsint cætera ad videndum necessaria, nempe lumen, atque oculorum aperitio: conditiones vero potentie visivæ necessariae, aliæ sunt sub hominis potestate, aliæ ab illius nutu nullatenus dependent; sic v. g. *aperitio oculorum*, si sani

primo, verum est.

2. Male applicatam à Bellello paritatem de oculo criminatur. Janf. Red. pag. 113.

si sani sint, pendent ex libero hominis arbitrio, potest enim homo si ei libuerit oculos aperire: si vero sint gravati, clausæ quæ palpebræ ob aliquam infirmitatem, tum sane oculorum aperitio à libera hominis voluntate est prorsus independens. Hinc illustratur gratiæ æconomia exemplo oculorum, quo utitur Augustinus lib. de nat. & grat. cap. 26. dum ait: „Sicut enim oculus corporis etiam plenissime sanus non potest cernere; sic „homo etiam perfectissime iustificatus, „nisi æterna luce iustitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere; „nimirum, sicut oculus plenissime sanus non potest cernere absque lucis candore, ita homo quamvis iustificatus non potest salubriter operari, nisi gratia divina adjuvetur. At longius progreditur F. Bellelli, & præter istas duas condiciones requirit tertiam, cui comparat gratiam per se efficacem. „Sicut ergo, ait, numeravimus tria necessaria ad videndum, „oculos, lumen, oculorumque aperitionem; sic tria necessaria ad pie vivendum, numeranda sunt, libera potestas, „adjutorium sufficiens potestatis, adiutoriumque efficax applicativum potestatis ad actionem. „Etiam hoc tertium admittunt Thomistæ, sed ab illis, & ab omnibus Orthodoxis discrepat primo in eo, quod adjutorium sufficiens, cum sit cupiditate minor, sit vere insufficiens. Secundo in eo, quod doceat gratiæ illi, quæ cupiditate major est, non posse resisti.

Quod falsum esse, ex Thomistis ostenditur.

Attingit aliquantulum Anonymus, at non assequitur Augustiniani Scriptoris doctrinam, eamque obruncat, ut dedolet tudiculam, & quærat nodum in scirpo. Eam enucleatius exponam, afferamque à collectore prætermissa: quamvis in productis hucusque nihil sit non Orthodoxum, damnata duplici discrepantia postremo commemorata, quæ Fulgentio Bellelli inique objicitur. Tria ergo vir doctus distinguit, *liberum arbitrium*, quod comparat oculo; *auxilium sufficiens*, quod æquiparat lumini; & *auxilium efficax*, applicans motione sua potestatem ad actum, quod assimilat aperitioni oculorum. Pervulgata est comparatio ista in Schola quoque Thomistica; nam Alvarez disp. 23. num. 32. explicans quomodo auxilium sit *vere sufficiens*, et requiratur aliud principium, ut potentia reducat ad actum, „Est exemplum, inquit, in potentia visiva, quæ quidem „est sufficiens ad videndum in ratione „actus primi; quia in isto genere non

R.P. Berti Theol. Tom. X.

„requiritur alia potentia, per quam homo habeat virtutem habitualement, per quam possit videre. Nihilominus ut hæc potentia reducat ad actum, ultra illam necessarium est lumen, & applicatio objecti, & motio potentie. Cum ergo motio, qua Deus efficienter prædeterminat liberum arbitrium ad operandum talem actum bonum in particulari, non sit necessaria ut homo possit operari actum illum si velit, sed solum ut re ipsa opereatur, & velit; relinquatur salvum in homine verum auxilium sufficiens, quo vere possit pie operari si velit, etiam si non recipiat in se auxilium efficax, quo Deus efficienter prædeterminet illum ut velit. Utitur eadem comparatione illustris Vindex Soti pag. 309. & 316. Hinc duo aperte inferuntur, primum comparationem Theologi nostri adhiberi quoad omnes partes etiam à Thomistis: alterum vero, quod sicuti in horum sententia gratia efficax supponit liberam potestatem, eamque minime evertit, quoniam applicat liberum arbitrium ad actum: ita in sententia Fulgentii Bellelli auxilium efficax applicativum potestatis ad actionem, supponit, & non evertit liberam potestatem.

Quantum ergo attinet ad hanc potestatem, nil aliud hæc est, quam liberum arbitrium, sive, ut Scholæ loquuntur, *activa indifferentia*, animæ rationali naturaliter à Creatore attributa, & vis quædam media, quæ nulla necessitate trahente intendi, & inclinari potest in unam, vel aliam partem; atque hoc liberum arbitrium, licet *viribus attenuatum* ob Adæ prævaricationem, non tamen *extinctum* est, aut eversum, quemadmodum sess. 6. c. 1. definit Synodus Tridentina. Hoc itaque liberum arbitrium, cum rationali creaturæ sit *naturaliter attributum*, atque sit *in naturalibus bonis*, sicuti Augustinus docet de sp. & lit. cap. 33. & de peccator. meritis lib. 2. cap. 18. est in hominibus singulis ante, & post lapsum: cumque sit *naturalis facultas*, persistit etiam sine gratia, non tantum in sententia Thomistarum, verum etiam aliorum Theologorum; inter quos Bellarminus lib. 6. de Grat. & lib. arbitr. capit. 13. ait: „Homo ante omnem gratiam liberum habet arbitrium, non solum ad opera naturalia & moralia, sed etiam ad opera pietatis, & supernaturalia: „quod probat ex Augustino cit. cap. 33. de sp. & lit. laudatque Driedonem in lib. de Concordia lib. arbitrii & prædest. cap. 3. & Tapperum in

Explicatur parita. inter oculum. & voluntatem.

Aug. tom. 10. pag. 56. & 118.

Bellarmin. tom. 4. pag. 366.

Expli-

Alv. de aux. pag. 231.

Explicat. art. 7. Exponens vero Bellarminus, quomodo liberum sit arbitrium ante gratiam *ad utrumlibet*, si bonum facere non potest, utitur exemplo oculi: „Nam, *inquit*, absente specie sensibili „habet homo potentiam & libertatem „videndi, non enim ea species causa est „libertatis, aut potentiae videndi; tamen potentia remota est, & potestas „ligata, donec accepta specie potentia „perficiatur, & in actum prodire possit. „ Similia Petavius lib. 4. de opere sex dierum cap. 1. num. 4. pag. edit. Paris. 440. Recte itaque Fulgentius Bellelli *naturalem liberi arbitrii potestatem* comparat oculo, eamque lib. 3. cap. 5. pag. 127. appellat „activam indifferentiam ad bonum vel malum, ad meritum vel demeritum, in qua nulla de- „terminatio, nullaque necessitas reperitur. „

Declaratur
paritas gratiae sufficientis cum lumine,
De modo Rep.
tom. 1. pag.
177.

Progrediamur ad gratiam *sufficientem*, necessariam ad recte agendum, sicut *lumen* requiritur ad videndum. Augustini verba ex cap. 26. de nat. & gratia, producta fuerant ab ipso Augustiniano Theologo eodem capite 1. lib. 4. quod vellicat criminatorem. Producta autem fuerant ad significandum, „quod libera „facultas sine gratiae adiutorio non potest recte vivere, sicut oculus sine luce „non potest cernere; „haec enim verba à Fulgentio Bellelli immediate subjunguntur. Porro Augustini verba eodem sensu accipiuntur à Bellarmino lib. de Grat. 1. hom. cap. 4. ubi ait: „Neque „subtilius inquirendum est, quomodo „lux cooperetur oculo ad videndum. „Siquidem Sanctus Augustinus in eo solo similitudinem constituit, quod sicut „oculus perfectissime sanus non potest „cernere, nisi extrinsecus adjuvetur: sic „plenissime justificatus non potest bene „vivere, nisi extrinsecus illi adsit cooperatio omnipotentis boni. „ Haud secus Petavius citato in loco, ubi affert etiam consimilia verba Augustini lib. 2. de peccat. meritis cap. 5. „Sicut enim „corporis oculus non adjuvatur à luce, „ut ab eadem luce clausus, averfusque „discedat, ut autem videat adjuvatur „ab ea, neque hoc omnino, nisi illa adjuverit, potest: ita Deus, qui lux est „hominis interioris, adjuvat nostram mentis obtutum, ut non secundum nostram, sed secundum ejus justitiam boni aliquid operemur. „ Similia scripsere Africani Episcopi in Sardinia Exules Epist. Synodica cap. 5. „Sicut ergo corporis oculus semper indiget lumine accipere, ut ipsam lumen possit

In Appen.
ejusd. tom.
pag. 153.

„aspicere: sic & libero arbitrio hominis nulla potest gratiae suffragari cognitio, nisi detur ipsius gratiae spiritalis „infusio. „ Dum itaque Theologus praestantissimus comparat *auxilium sufficientem*, sine quo non possumus recte vivere, lumini ad videndum necessario, loquitur ore Augustini, ore Sanctorum Episcoporum, ore Theologorum, quos singuli suspiciunt ac venerantur.

Usitur eadem oculi, tam n. s. similitudine ac iisdem fere verbis quae Bellelli. adhibuit etiam Maldonatus in cap. 6. 3. ann. numer. 58. p. 157. edit. Lugd. Laudatur paritas gratiae efficacis cum aperi- tione oculi.

Tertio appellat *auxilium efficax* *auxilium applicationis ad actionem*, lingua, ut constat ex dictis, omnium Thomistarum. Ab his utique discrepat, quod arbitratum hoc auxilium requiri duntaxat *in hoc infirmitatis statu*; sed non differt in eo, quod idem auxilium efficax spectet *ad actum secundum*, atque necessarium sit, *ut potestas applicetur ad operationem*: id enim apertissime docet, ac repetit. Relinquit ergo auxilium istud *potestatem indifferentem* à necessitate immunem, additque solam determinationem *actus secundi*; sicut *oculorum aperi- tio* facit ut oculos videat, salva potestate videndi, vel non videndi. Sane in hoc infirmitatis statu necessarium esse *auxilium efficax* sentiunt omnes Augustinenses, demonstratque id Augustinus citato cap. 26. de nat. & gratia, subiiciens: *Sanat ergo Deus non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut praestet etiam ne peccemus*: & item lib. 2. de peccat. meritis cap. 5. productis verbis haec addit: *Sed etiam ut convertamur ipse adjuvat*; quod certe oculi corporis lux ista non praestat. De Gestis quoque Pelagii cap. 3. num. 5. ait S. Pater, requiri *medicinam gratiae*, ut homo *rectis passibus ambulet*, ipsam gratiam comparans curationi, qua *adhibita*, qui erat claudus, *ambulare continuo potest*; ac pariter epist. 186. num. 34. scribit debuisse Pelagium confiteri liberum arbitrium *invalidum & infirmum, donec sanentur omnes languores animae*. Mitto quae leguntur de Corrupt. Tom. 2. pag. 675. & Grat. cap. 12. num. 37. ubi expressius ait, Deum primo homini, cui *nihil ex ipso concupiscentialiter resistebat*, contulisse gratiam, qua posset perseverare; nunc autem *majoribus donis* fuisse adjuvandam *infirmi- tatem*, atque ideo nobis *possibilitatem & voluntatem* divinae gratiae largitate donari; nisi autem Deus in nobis operetur *& velle, voluntatem* inter tot, & tantas tentationes *sua infirmitate* succumbere, aliaque plura satis nota. Haud immerito itaque Augustinianus Theologus *auxilium efficax*, quod dat *velle & operari*, atque *applicat potestatem ad opus*, in hoc solo infirmitatis statu propu-

propugnati. Ipsemet Bellarminus cit. cap. 4. de primi hominis iustitia docet Adam non indigniſſe dono, quod facit hominem velle & operari, laudato capite illo duodecimo de Correp. & Grat. nos autem illo dono indigere propter carnales illecebras, quæ assidue vel incitant ad peccandum, vel à bono retardant, desiderant ac dormitantes efficiunt. Nec dubitat Bellarminus, quin eidem sententiæ adhaerint nobiliores Scholastici, laudatis Magistro sententiarum lib. 2. dist. 24. §. 4. S. Bonav. in ead. dist. q. 2. Gregorio Arim. dist. 29. q. 1. art. 1. concl. 3. & S. Thomas 1. 2. q. 109. art. 3. Adhibita ergo à Fulgentio Bellelli comparatio, ac doctrina est quoad omnes partes irreprehensibilis.

Dicta hucus-
que aliis Bel-
lelli verbis
roborantur.

Placuit hæc singulatim expendere: cæterum sat erat ad vindicandam Catholici viri sententiam, ea exscribere, quæ textus ab Anonymo recitatos proxime subsequuntur. Post priorem nempe textum pag. 175. statim additur: „Absque oculis necessariis homo non potest videre, sed verbum non potest significat defectum virtutis ac potestatis. Absque lumine necessario homo oculos habens non potest videre, sed verbum non potest significat, non defectum potentie & virtutis, sed adjutorii. Absque aperiitione oculorum homo oculos habens sufficienterque illuminatus videre non potest; at verbum non potest significat non defectum potentie, non defectum adjutorii, sed defectum necessarii conditionis, seu applicationis potentie ad videndum. Item post alium textum pag. 177. hæc immediate sequuntur verba: „Et quemadmodum ex defectu solius aperiitionis oculorum, nullo jure generalis & indefinita ad videndum impotentia colligitur, nec vere dicitur. Homo clausis oculis indefinite videre non potest; ita ex solius adjutorii per se efficacis defectu generalis impotentia ad pie operandum infertur perperam; nec vere dicitur indefinite; Homo sine gratia efficaci pie operari non potest. Et grassantis præsertim Janseniani erroris tempore, verbi non potest sensus definiendus semper & limitandus est, dicendo: non potest plane; non potest cum effectu; non potest potentia consequenti, quemadmodum diligentissime saniores Theologi loquuntur. Evidentissimum itaque est, in huius viri sententia hominem absque gratia efficaci inspirante delectationem victricem revera posse obtemperare mandatis, ipsam vero effi-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

cacem gratiam pertinere ad actum secundum, & applicare potentiam indifferentem ad actionem, atque ab illo explicari potestatem antecedentem & consequentem sensu Thomistico, & pervulgato; quamobrem cogimur cum Augustino repetere: Quis ferat tantam fallaciam, tantamque superbiam, quæ non modo non exhibet scientiam quam promittit atque veritatem, sed ea dicit quæ vehementer sunt scientiæ veritati contraria? At prosequitur adversarius:

III. „Dilucide à F. Bellelli statuitur gratiam non esse vere sufficientem: Inquit enim tom. 2. in prop. 14. Quesnelli: Ultra eam (gratiam scilicet efficacem) asserenda etiam sunt Jesu Christi gratiæ parvæ, & invalidæ, quibus humana obstinatio resistit. Eas quoque gratiæ parvas appellat tom. 1. lib. 4. cap. 27. Si invalidæ, ergo cum illis operari bonum homo nullatenus potest.

Resp. ab Augustiniano Theologo gratiam, quæ non est efficax, appellari parvam & invalidam, quatenus excitat quidem & stimulat voluntatem, at non est delectatio illa fortior, quæ est applicatio ad consensum indifferentis facultatis; ita enim sese explicat citato cap. 27. p. 245. In propositionem vero Quesnellianam 12. pag. 45. lectorem remittit ad lib. 1. cap. 5. & ad librum 3. cap. 1. Priori loco demonstrat ex Augustino auxilium sufficiens esse gratiam possibilitatis, eique sapius resisti: altero autem in loco inquit adjutorium sufficiens esse illud, quod dat posse, & adjutorium efficax esse illud, quod dat velle. Appellans ergo gratiam sufficientem parvam & invalidam, loquitur comparate ad potentiam positionis, non ad potentiam possibilitatis. Præterea eodem cap. 1. aliisque in locis productis supra §. 2. & 3. docet gratiam, quæ nondum proxime sufficit ad implenda mandata, sufficere ad orandum, ad id vero nihil aliud requiri ut compleatur potentia, sed necessariam tantum esse illius applicationem ad actum; non ergo gratiam sufficientem ad omne quodcunque opus parvam & invalidam vir sapientissimus appellavit. Insuper per gratiam sufficientem inspirari voluntatem parvam, debilem, invalidam, & gradu inferiorem cupiditate, docuerunt viri clarissimi, Norisius, Macedo, Massoulié, alii, ut ostendimus cap. 1. §. 2. imo hæc sunt eadem prorsus verba Augustini, prout demonstravimus cap. 2. §. 7. Cur itaque ad hæc, quasi ad repentinum & igniferum fulgur, terreri ac pallere? Postremo fides docet, Adamum innocentem cum auxilio

Contra Epist.
Fundam. nu.
19. tom 8. p.
162.

3.
Gratiam in-
validam cum
insufficiente
confundit
adversarius.
Jans. & d.
pag. 116.

Quod tamen
vocabulum
ex ipso Bel-
lelli eadem
explicatur.

xilio *sine quo*, sive sufficienti, & non *per se* efficaci, potuisse perseverare; absque tali auxilio non potuisse. Si ergo cum eodem auxilio homo lapsus æque potest, ac poterat Adam innocens: quomodo liberum arbitrium est *infirmum*, quomodo *extenuatum* & *inclinatum*? Confert itaque sufficiens gratia *posse*, sed non *velle*: & quoniam *velle* non est in arbitrio hominis lapsi, quemadmodum erat in arbitrio Adami innocentis: adhuc illud *posse* hominis infirmi adjuvandum est gratia, *quæ dat velle & operari*; ac si adjuvandum est; non est omnino *validum* atque *expeditum*, nec arbitrio primi hominis comparandum. Hoc, non aliud docent Augustinenses.

4.
Eandem de
oculo pa-
tiam per-
tingit adv.
Jan. Rediv.
pag. 117.

IV. "F. Bellelli ad rem suam explicandam adhibet hanc similitudinem de modo Rep. lib. 4. cap. 1. *Itaque ob aliquam infirmitatem clausæ sunt oculorum genæ: tunc hominibus oculorum plane integer sufficientique lumine præditus videre non potest. Est autem oculorum hæc similitudo ad rem nostram explicandam aptissima.* Atqui ille, cujus ob aliquam infirmitatem clausæ sunt oculorum genæ, non habet veram videndi potentiam; ergo neque veram habet potentiam bonum operandi ille, in quo reperitur gratia cupiditate inferior. „Et quoniam Theologus noster ibidem fatetur, illum, cui ob aliquam infirmitatem clausæ sunt oculorum genæ, posse videre, quia non est cæcus, & quia non est in tenebris, sed in lumine, hæc subjicit accusator: „Sed quamvis nec cæcus, nec in tenebris sit, non magis videre potest durante ac tenaciter perseverante eadem infirmitate, quæ clausos invincibiliter detinet oculos, quam possit homo sur-

*Gradiri nupiam legi:
at forte non
de sunt exem-
pla; errant
que sape sa-
pius, ut
etiam scripta
cudendo no-
stra typo-
graphi
Que tamen
explicatione
solida decla-
ratur

„das audire, vel tibiis fractus recte *gradiri; quibus exemplis utitur Janse-
nius: fatebitur autem F. Bellelli cum
„Janzenio, quod homo surdus audire
„non possit, nec tibiis fractus ambulare;
„ergo neque etiam eum, cui inelucta-
„bilis necessitas oculos obstruit, posse
„ullatenus videre fateatur necesse est.

Resp. in ea comparatione oculi cum libero arbitrio, gratiæ sufficientis cum lumine, & gratiæ efficaci cum aperitione oculorum, quam comparationem paulo supra illustravimus & vindicavimus, advertendum esse discrimen, quod intercedit inter lumen, & gratiam sufficientem, ibidem à viro doctissimo demonstratum. Productis enim verbis Augustini de nat. & grat. cap. 26. ait:

Duo distinguit S. Doctor, hominis videlicet liberam facultatem ad recte vivendum, & gratiæ adjutorium, sine quo non potest recte vivere, sicut oculus sine luce non potest cernere. Quæ quidem (libera facultas, & adjutorium sine quo) ad sufficientiam operativæ virtutis, ad potentiam antecedentem, ad simplicemque operis possibilitatem pertinent. Caterum in hoc gratia differt à lumine, quod lumen, ut supra diximus cum Bellarmino, extrinsecus adjuvat, cum sit lux corporis, non animi; gratia autem, quæ est lux hominis interioris, adjuvat intrinsecus, dans posse, si gratia sufficiens est, dans velle, si est gratia efficax: quod certe, inquit Augustinus, cujus verba profert eo loci pag. 176. P. Bellelli, oculis corporis lux ista non præstat. Valet itaque ad id, quod hic agitur, lucis similitudo, ut lumen adjuvet oculum, sicut convenit naturæ oculi, gratia adjuvet liberum arbitrium, sicut convenit libero arbitrio: ac idem animadvertitur quoque à Petavio lib. 4. de Opif. sex dierum cap. 1. Quare eo spectat præclari Theologi comparatio, ut quemadmodum non est extincta acies oculorum, quando infirmitate aliqua genæ clauduntur; extincta non est potestas liberi arbitrii, sive libertas indifferentiæ, quando ob languorem animi, & concupiscentiam carnis recte non operamur, nisi oculi medicina sanentur, nisi voluntas gratiæ Salvatoris & possit & velit. Hinc corrunt adversarii sophismata: primum quia in ophthalmia, seu morbo oculorum, etsi oculi non aperiuntur, nisi sanentur per artem medicam, persistit tamen oculorum natura, seu potentia visiva: atque ita in infirmitate per peccatum contracta, licet liberum arbitrium non operetur, nisi sanetur per gratiam victricem, perseverat nihilominus liberi arbitrii natura & potestas indifferentiæ. Deinde quia nulla oculorum infirmitas obstrueret oculos ineluctabili necessitate, si lux corporea oculorum venas fibrasque pervadens conferret veram potentiam videndi; cum itaque gratia sufficiens det posse, quod certe oculis corporis lux ista non præstat, nunquam conjungi potest cum necessitate ineluctabili, atque invincibili. Insuper quia Jansenius affirmans libro 2. de Grat. cap. 1. sine delectatione superiori tam esse impossibile voluntati ut bene velit & operetur, quam homini cæco ut videat, vel surdo ut audiat, vel tibiis fracto, ut recte gradiatur; aperte sine gratia victrici adstruit necessitatem physicam, absolutam, atque antecedentem, qualis est in cæco, in surdo, in tibiis

tibiis fracto; qui vero exigunt cum Fulgentio Bellelli gratiam victricem ad actum secundum, veram propriamque libertatem indifferentiam agnoscunt in actu primo, prout diximus §. præcedenti. Imo eadem pagina 175. unde Anonymus exscripsit verba superius objecta, legitur adjutorium efficax hoc sensu correspondere aperitioni oculorum, quatenus applicat potentiam ad actionem, ita ut dum dicimus, Homo absque adjutorio Quo pie operari non potest, verbum non potest significet non defectum potentiae, non defectum adjutorii, sed defectum necessarii conditionis, seu applicationis potentiae ad actionem, eo prorsus modo, quo loquuntur Alvarez, alique Thomistæ, ut vidimus num. 2. Sequitur Anonymus.

§.
Iterum de-
stationem
invincibilem
objicit.
Jans. Rediv.
pag. 120.

V. „Nullam aliam videtur F. Bellelli admisisse gratiam, quæ veram conferat operandi potentiam, præter illam, quæ per se efficax est, quasi illa sola infirmitati per peccatum contractæ mederi possit. De statu enim creaturæ rationalis lib. 2. cap. 33. docet gratiam efficacem Salvatoris requiri duntaxat, ut infirmitati relicta per peccatum succurrat, atque eidem gratiæ adscribit, quod det nobis efficacissimam virtutem contra rebellem concupiscentiam, & voluntatem, de malo ad bonum trahat indeclinabiliter, & insuperabiliter. In hoc sanè reviviscit Jansenii principium. Docet enim Jansenius, quod post Adæ peccatum ita per concupiscentiam ad malum impellamur, ut nisi accedat gratia fortior, voluntas depressa à peccato nullatenus possit abstinere. Idem docet F. Bellelli, dum loco superius laudato ait: *Concupiscentia nos miseros ad peccatum inclinat, ad illecebras trahit, ad malum compellit urgetque, & ineluctabili pondere voluntates nostras sibi ipsis relictas sub demonis potestate devincit.* Adversus hanc animarum perniciem statuit necessitatem gratiæ efficacissimæ. Quamvis autem verbis in speciem catholicis videatur alicubi admittere gratias sufficientes, cum tamen juxta sua principia gratia sufficiens sit parva & invalida, & necessario cedat cupiditati gradibus superiori, atque sola gratia per se efficax mederi possit infirmitati, adjutorium illud sufficiens evanesceat, omnino, nec alio consilio videtur à Fratre Bellelli fuisse admissum, nisi ut imperitis fucum faceret, & ut si posset, Jansenii censuram declinaret.

Diffatur ob
jectio colla-
tis Augustini,
& Bellelli
verbis.

Ubique Anonymum similem sui adinvenio, inurbanum, asperrimum, cun-

ctaque trahentem in deteriorem partem. Expendamus & hæc cavillula, imperturbatæ mentis ratione. Jam ostendimus cap. 1. §. 2. num. 7. gratiam medicinalem dici ab Augustino *inspiratio- nem charitatis, concupiscentiam bonam, delectationem, jucunditatem, suavitatem, voluptatem*: & Stephanum De-champs, Tournellum, Maurum, aliosque contendere hanc gratiam, quæ passim in Augustini Operibus appellatur *jucunditas, suavitas, delectatio, voluptas, charitas*, requiri in hoc statu duntaxat ob infirmitatem, ob carnis illecebras, ob perduellam concupiscentiam. Idem ostendi §. 8. num. 2. & 4. recitatis illis verbis Tournely de Grat. q. 2. art. 1. „Necessitatem adjutorii Quo, seu gra-
„tiæ efficacis in præsentī itatū repetit
„Augustinus ex noxia concupiscentia, ex
„corruptione & infirmitatē naturæ per
„peccatum vitiata, ex prævia & indelibe-
„rata, qua indiget ut ad bonum certo
„inclinetur, motione, delectatione, ac
„suavitate gratiæ victricis.„ Addidi paulo supra num. 2. hanc esse sententiam Eminentissimi Bellarmini, eoque teste, celebriorum Scholasticorum: tametsi in explicanda ejusdem gratiæ victricis natura iidem Scholastici plurimum inter se discrepent. Iste ergo solus Anonymus, propria existimatione tanquam vento distentus, & quo neminem aut Catholicorum, aut hæreticorum, legi unquam audaciorem, & verbosiores, poterat Augustinianum Theologum Jansenianæ hæreseos damnatæ, propterea quod tradat necessitatem gratiæ victricis ob vulnera peccato contracta. Verba autem, quæ genuino dente convitiator mordet ex lib. 2. de statu Creat. ration. cap. 33. pag. 331. omnia sunt Augustini, paucis exceptis, quæ deprompta sunt ex Synodo Tridentina. Inquit P. Bellelli: *Ex Adæ peccato concupiscentia nata est, quæ nos miseros ad peccandum inclinat.* Et Trident. Synodus sess. 5. can. 5. *Ex peccato est, & ad peccatum inclinat.* Theologus noster ait: *Ad malum compellit, urgetque*: & Augustinus lib. 1. Op. imperf. num. 71. *Mentem resistentem, repugnantemque sollicitat*: & lib. 4. num. 28. *ad mala partrabit*, & eodem lib. 11. 41. *Urget & compellit hominem facere malum.* Appellat deinde Augustini discipulus concupiscentiam *pondus inelektabile*, nisi gratia Christi succurrat: & S. Pater de concupiscentia scribit lib. 7. Confess. cap. 17. *Diripiebar abs te pondere meo*, & lib. 13. cap. 9. *Pondus meum amor meus*: lib. item 1. de Civ. Dei cap. 2. *Pondera malarum cupi-*

Tourn. de
Grat. p. 25.
edit. Ven.

Ad Rom. 7.
23. & c. ad
Galat. 5. 7.

cupiditatum; atque lib. 1. Op. imperf. num. 106. pondus, quod impellit in malum. Docet præterea Fulgentius hujusmodi malo in animarum perniciem grassanti Deum occurrere, ac mederi per merita Unigeniti Filii sui: & magnus Augustinus de Gratia Salvatoris ait 1. Retract. cap. 23. *Liberat à concupiscentiæ dominatu: in Psal. 118. conc. 26. Accipit homo victoriam concupiscentiæ, ut voluptate pertrahatur: de Corrept. & Grat. cap. 11. num. 29. Ille, Adam, non opus habebat eo adjutorio, quod implorant nunc isti, cum dicunt: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum: quoniam in eis caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, ac in tali certamine laborantes, ac periclitantes dari sibi pugnandi vincendique virtutem per Christi gratiam poscunt.* Hanc virtutem & gratiam P. Bellelli appellat efficacissimam: nec aliter Augustinus scribens de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. n. 32. *Facit ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati.* Concludit illustris Theologus gratia, qua subventum est infirmitati, trahi voluntates de malo ad bonum indeclinabiliter: & Augustinus de Corrept. & Grat. cap. 12. num. 38. *Subventum est igitur, inquit, infirmitati voluntatis humanæ, ut Divina gratia indeclinabiliter, & insuperabiliter ageretur.* Quis ergo non videat, quod si velimus verba omnia sinitre interpretari, atque hinc unum, inde alterum auctoris textum exscribere, nec omnia æquo animo expendere; non solum Fulgentium Bellelli, sed etiam Augustinum, imo & Apostolum Paulum, qui concupiscentiam appellat legem membrorum repugnantem legi mentis, & captivantem in lege peccati, hæretici dogmatis inculabimus, nobisque Janseniani, Calvinistæ, & Manichæi gratias agent? At quod fidem humanam superat, Anonymus tanta vel ignorantia, vel malitia excæcatur, ut cum Fulgentius Bellelli eodem capite pagina 330. è regione opposita objectis verbis, apertissime Jansenianam hæresim refellat, id Anonymus aut cæcus non viderit, aut imprudens contempserit, aut iniquus tacuerit. Ergo ita scriptum est eo loci: *Atque in primis fatemur contra Jansenium necessariam ad meritum, & demeritum in statu naturæ lapsæ libertatem nedum à coactione, sed etiam à necessitate: ejus-*

dem propositionem 3. Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in hominibus libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione, optimo jure damnatam dicimus; quemadmodum fufus alias fortassis erimus exposituri. Quoniam scilicet, ut noster sapientissimus docet Magister lib. de duabus Animabus cap. 12. „Animæ si libero ad faciendum, & ad non faciendum motu animi carent; si denique his abstinendi ab opere suo potestas nulla conceditur, peccatum earum tenere non possumus.„ De gratia autem parva, atque invalida dictum non semel, ac etiam præced. num. 3. At audiamus adversarium.

VI. Concilium Tridentinum sess. 6. 6. cap. 5. & can. 8. definit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum posse dissentire si velit: unde concluditur adversus Lutherum & Calvinum, quorum doctrina isto canone proferibitur, hominem posse cuicumque gratiæ dissentire, non solum sufficienti, sed etiam efficaci. At juxta doctrinam Fratris Bellelli & Jansenii, quæ eadem est, licet aliquando verbis differant, spreto Tridentino decreto, impudenter asseritur hominis arbitrium non posse resistere gratiæ efficaci. Dicimus (inquit F. Bellelli de modo repar. tom. 1. lib. 2. cap. 16.) id à Tridentina Synodo definitum fuisse, quod liberum arbitrium à Deo motum & excitatum vocationi interiori sufficienti, quæ dat posse, valeat resistere si velit; quam quidem gratiam si vult abjicere, etiam potest, imo & interdum abjicit. Et paulo post: Arbitrium posse resistere gratiæ sufficienti profecto sanxit Concilium Tridentinum. Augustinus vero non sufficienti gratiæ, sed per se efficaci, victrici, indeclinabili, atque insuperabili, quæ dat velle, & perficere, arbitrium minime posse resistere scribit. Indicet F. Bellelli, quo loco scripsit Augustinus efficacem gratiam talem esse, cui arbitrium minime possit resistere. Id esse insigniter falsum, si esset his locus, probarent innumera fere Augustini testimonia. Nec ignoramus hanc esse Novatorum consuetudinem, ut sibi Augustinum vindicent, quamvis S. Doctor illis aperte contradicat. Non minus falsum est à Tridentina Synodo fuisse tantum definitum, liberum arbitrium posse resistere soli gratiæ sufficienti. Loco enim citato proseripsit Tridentina Synodus gratiam necessitantem Calvinii, quæ haud dubie efficax erat, cum ad agendum necessitaret. Quæ ergo fronte potuit F. Bellelli asserere gratiam sufficientem ex mente Tridentini, & Augustini

gustini solam esse, cui possit liberum arbitrium resistere?., Hæc Anonymus doctissimus, modestissimus, prudentissimus.

Ostenditur
ex omnis
Bellelli ver-
bis insinua-
tionis falsi-
tas.

Profecto si F. Bellelli ea tantum verba absque ullo additamento, ac tam crude, tam expresse enuntiavit, ut statuerit *gratiam* Jansenii, aut Calvinii *necessitatem*; frontem perfrictam habuit, impudenter se gessit, ab Augustino descivit, & ego hactenus in lavando Aethiope operam perdidici. At si alia inseruit, quæ omnino redoleant sensum Catholicum & Orthodoxum, ipse Anonymus ferreus, loquax, impudens, atque inverecundus censendus erit. Quoniam ergo ubique impostorem invenimus aliena verba arrodentem, ac mutilantem; Theologi nostri responsionem integram asseramus. „Ad „secundum, *inquit tom. 1. pag. 94.* dicimus, id à Tridentina Synodo definitum fuisse, quod liberum arbitrium à „Deo motum & excitatum, vocationi „interiori sufficienti, quæ dat posse, valeat dissentire si velit. Quam quidem „gratiam, si vult, abjicere etiam potest, „imo & interdum abjicit. Idque profecto Sanctæ Synodi scopo quammaxime congruit, ut scilicet in Lutherana, nos, liberum arbitrium non activa polere virtute, sed mere passive se habere mentientes, æquissimum anathema diceret. Cum qua fidei doctrina proprius recte coheret, quod arbitrium non dissentiat, nec resistat, nec respuat, nec respuere possit gratiam per se efficacem, ut dici jam consuevit à clarissimis Thomistis, in sensu composito; tametsi in sensu diviso possit ab actione, quam efficit, temperare. Quapropter Augustinus ait cap. 8. de prædest. Sanctorum: „Hæc gratia, quæ occulte humanis cordibus divina largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur; ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur. *Quia videlicet Deus, cum quidquam absoluta, efficacique vult voluntate, vocatione sua efficacissima auferat cor lapideum, & dat cor carneum, sicut Propheta prædicante promissit. De hoc efficaci per se adjutorio scripsit etiam cap. 12. de Corrupt. & Grat.* Subventum est igitur infirmitati voluntatis humanæ, ut divina gratia indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur. Et cap. 14. *ad hoc expressus:* Non est itaque dubitandum voluntati Dei, qui in cælo, & in terra omnia quæcunque voluit, fecit, & qui etiam illa, quæ futura sunt, facit (*hoc est efficaci statuto faciendæ decrevit*) humanas voluntates NON POSSE

Ezech. 11.
19.

RESISTERE, quominus faciat ipse quod vult, quandoquidem etiam de ipsis hominum voluntatibus quod vult, cum vult, facit. „Oecumenicam autem Tridentinam Synodum hæc S. Augustini de gratia „per se efficaci sententias proscribere „voluisse, quis asserat? Ergo arbitrium „posse resistere gratiæ sufficienti profecto „sanxit. Augustinus vero non sufficienti „gratiæ, sed per se efficaci, victrici, indeclinabili, & insuperabili, quæ dat velle & perficere, arbitrium minime posse resistere scripsit. Thomistica tamen distinctio sensus compositi, & sensus divisi, hujusmodi difficultatibus componendis aptissima, præ manibus est, semper habenda. Quandoquidem igitur sufficienti gratiæ nedum arbitrium resistere potest, sed interdum etiam resistit, optimo jure secunda Jansenii propositio tanquam hæretica rejicienda est: *Gratiæ interiori nunquam resistitur.* Perperam namque Jansenius, & Jansenistæ cunctas per Jesum Christum, adjutrices gratias per se efficaces, nullasque mere sufficientes, & excitantes esse, quibus arbitrium hominis interdum resistat, contendunt.

Ex hac integra viri ornatissimi responsione tria sunt manifesta. Primum à Fulgentio Bellelli expressis verbis damnari hæresim Jansenianam, & admitti gratiam sufficientem, cui non tantum potest liberum arbitrium resistere, sed resistit re ipsa. Alterum affirmare eundem auctorem, quod Augustinus & Tridentina Synodus tradiderint non posse resisti gratiæ efficaci *in sensu composito*, scilicet cum gratia efficaci, quæ applicat liberam potestatem ad assensum, non posse simul componi dissensum; id, quod evidenter commonstrat repetita sensus compositi, ac divisi distinctio, tum scopus disputationis ibidem institutæ adversus illos, qui gratiam per se efficacem à lapsis hominibus prorsus eliminant, atque ex Tridentino probare nituntur, quod posita motione & excitatione gratiæ necessariæ ad actum secundum, liberum arbitrium possit dissentire, si velit, ideoque componere cum divina excitatione & promotione dissensum: atque hanc esse questionem ibidem pertractatam, & hoc esse argumentum eo loci solutum, evidens est ex eodem lib. 2. *de modo Reparat.* pag. 87. & 91. Postremum à viro doctissimo afferri quoque verba Augustini, quibus ait voluntates humanas non posse resistere voluntati divinæ, hujusque efficaci decreto, eaque verba produci eadem pagina, unde responsio eximii viri objicitur muti-

Tria pro Bellelli infirmitate ex disputatione.

mutila, ac depravata, & produci insuper conscripta literis grandiusculis, quæ subterfugere non debebant criminatoris obtutum: cumque iisdem verbis abuti soleant liberi arbitrii everfores, caute prudenterque Theologus noster repetit explicanda esse juxta Thomisticam distinctionem *sensus compositi*, ac *divisi*, Hinc apparet quam inepta sint, ludicra, ventoque inflata scribillatoris hujus cavilla. Et quamquam plura addat, ut persuadeat imperitis adhibere Fulgentium Bellelli distinctionem *sensus compositi*, & *divisi* artificiosa fraude, Janseniano effugio, & significatione Thomistarum sententiæ opposita; evidens tamen est ex §. 1. & 4. hunc Theologum adscribere gratiæ victrici, quod solummodo requiratur ad actum secundum, & applicet liberam potestatem ad actum, ideoque solum illam necessitatem adstruere, quæ est ex suppositione hujus applicationis, & consequenter hoc affirmare duntaxat, quod cum tali gratia, ac tali applicatione nequeat componi dissensus. Discussionem tamen, evellamque in hac quoque re Anonymi scrupulos in sequenti paragrapho, quandoquidem instanti retia, & lapides elixanti gerere morem invita minerva compellor.

Defenditur
ulterius P.
Bellelli ex
sententia
Thomista-
rum.

Alvarez p.
743. edit.
Lugd.

Gonzales p.
320. edit.
Lugd. 1708.

Verum ut magis mireris accusatoris eruditionem; scias oportet, nec deesse inter Theologos Orthodoxos, qui contendunt Tridentinam Synodum de gratia *sufficienti*, non de gratia *per se efficaci* in præcitato can. 4. exponendam esse; non tantum in Schola eorum, qui ipsam gratiam *per se efficacem* oppugnant, sed etiam in eorum cœtu, qui eandem gratiam defendunt. Alvarez enim disp. 92. num. 8. scribit: *Aliqui Theologi dicunt Concilium Tridentinum loqui de auxilio sufficienti, non de efficaci; mihi tamen videtur dicendum cum aliis, quod loquitur etiam de efficaci.* Joannes Gonzales de Grat. suff. contr. 5. ait: *Respondetur nec Concilium, nec S. Thomam asserere, quod auxilio efficaci possit resistere homo: unde possunt de inefficaci, & excitante motione intelligi.* Et paulo post:

Etenim S. Thomas ubique docet, quod *efficaci Dei motioni non potest homo resistere.* Thomas quoque de Lemos lib. 4. *Lemos tom. 4. Panopliæ p. 2. tract. 4. cap. 23. n. 296. p. 2. pag. 197. inquit: Concilium docet arbitrium motum & excitatum consentire de facto Deo excitanti atque vocanti: non autem docet, quod Deo efficaciter moventi possit dissentire, quia revera hoc est impossibile in sensu composito, quem importat illa propositio, quæ est S. Thomæ 1. 2. q. 10. art. 4. Ad 3. inquit, dicendum, quod si Deus movet voluntatem ad aliquid, impossibile est poni quod voluntas non moveatur, non tamen est impossibile simpliciter.* Lenum. 297. *Concilium, ut diximus, & ejus verba expresse tradunt, desinit quod motum, & excitatum arbitrium potest dissentire Deo vocanti & excitanti; quod omnes Sancti Thomæ discipuli concedunt: non autem quod potest dissentire Deo efficaciter moventi, quod S. Thomæ discipuli, & ipse S. Thomas ubi supra docet, ut ab omni Theologo dicendum est, nisi velit cum Pelagianis negare efficaciam divinæ motionis supra liberum hominis arbitrium. Diverſa ergo, & valde diverſe illæ duæ propositiones sunt, Liberum arbitrium motum & excitatum potest dissentire Deo vocanti, & excitanti; quæ verissima est, & à sacro Concilio in terminis tradita: & ista alia, Liberum arbitrium à Deo motum & excitatum potest dissentire Deo efficaciter moventi; quæ falsa omnino est, & à discipulis S. Thomæ negatur.* Quamvis igitur Fulgentius Bellelli tantum scripſisset, *liberum arbitrium non posse dissentire gratiæ efficaci*, non tamen damnandus esset tanquam Jansenianus; quoniam gratia efficax, cum prædeterminet applicetque liberum arbitrium ad actum secundum, significat, etsi non exprimitur, *sensum compositum*: unde ab ea propositione, *liberum arbitrium non potest dissentire auxilio efficaci*, non abhorrent doctissimi Thomistarum. Quanto magis ab omni censuræ immunis erit, qui Theologicas exceptiones, & recentiorum formulas prædictissime ac frequentissime adhibuit:

§. VIII.

Recensentur ea, quæ Anonymus effugia, æquivocationes, & mea verba appellat, ut inde concludat Fulgentium Bellelli esse Jansenii discipulum.

S U M M A R I U M.

1. Quid in hoc §. adversarius contra Bellellium probare nitatur.
2. Impugnat 1. Bellelli distinctionem de necessitate conditionalem.
3. Invadit distinctionem de necessitate consequenti.
4. Pergit fermè in priori objectione.
5. Rodit distinctionem sensus compositi: & divisi.
6. Negat Bellellio necessitatem consequentiæ.
7. Mordet necessitatem diminutam.
8. Necessitatem actus 2di, tanquam novitatem hæreticam, arguit.
9. Infurget contra necessitatem accidentalem.

1.
Quid in hoc
§. adversa-
rius contra
Bellellium
probare ni-
tatur.
Jans. Red.
pag. 133.

I. **A**rticulo 3. Jansenismi Redivivi auctor scribit: „Fratrem Bellelli asserere voluntatem resistere non posse, sive gratiæ, sive cupiditati, secundum quod una alteram gradibus superat, & necesse esse ut voluntas consentiat illi è duabus delectationibus indeliberatis, quæ est gradibus superior altera. 2. inquit: F. Bellelli ut aliquatenus imminuat horrorem, quam auribus Christianis incutere valet hæc doctrina, de gratia scilicet, & cupiditate voluntatem humanam alternatim necessitantibus, varias, easque plurimas affert Scholasticas distinctiones, quarum si non firmitate, saltem numero obruantur incauti lectores; recitatque Anonymus distinctiones illas superius recensitas, & rursus expendendas. 3. ait: „Harum Scholasticarum distinctionum quedam sunt apud Theologos Orthodoxos, & præsertim apud Thomistas, valde usitatæ; aliæ vero à F. Bellelli videntur excogitatæ, ut super hac jam satis intricata questione densiores adhuc tenebras magis, ac magis effundat. 4. Ut appareat quantum inania sint atque inepta F. Bellelli diverticula, duo assumit demonstrandi, primum, Scholasticas Theologorum Orthodoxorum distinctiones nullatenus congruere aut aptari posse systemati Bellelliano: alterum, novis quas, ipse F. Bellelli excogitasse videtur distinctionibus illum nullatenus à systemate Janseniano recedere, imo illius systematis se assertorem atque protectorem profiteri.”

2.
Impugnat
primam Bel-
lelli distin-
ctionem de

II. Prior distinctio, quam F. Bellelli adhibet de modo Rep. tom. 1. lib. 2. cap. 20. est: *Necessitas*, quam infert gratia efficax, non est necessitas absoluta, R. P. Berti Theol. Tom. X.

sed diminuta, ex suppositione scilicet applicationis liberæ voluntatis ad actum. necessitate conditionali.
Alvarez de Aux. disp. 22. num. 40. utitur eadem distinctione scribens: „Necessitas futuri consensus, quæ defumitur ex antecedente decreto voluntatis divinæ, non est necessitas absoluta, sed conditionalis.” Hujus sententiæ istam affert rationem ibidem. num. 39. „Solutus Deus propter suam infinitatem, & omnipotentiam, quia est auctor voluntatis creatæ potest illam immutare conformiter ad suam naturam, & more vere efficaciter, atque applicare ad producendum actum in particulari, non solum secundum substantiam, sed etiam secundum modum libertatis.” Ita etiam S. Thomas 1. p. q. 19. art. 8. q. 22. art. 4. & q. 8. art. 1. &c. „Necessitatem autem hypotheticam in sensu Thomistico intellectam (inquit Anonymus) revera non admittit F. Bellelli, licet illam admittere simulet. Re- petit enim efficaciam gratiæ non ex omnipotenti & absoluta Dei voluntate, qua Deus ipse absque ulla liberi arbitrii læsione ita præmoveret & prædeterminat actiones hominum, ut vere possint semper agere; sed illam efficaciam repetit ex superioritate graduum ipsiusmet delectationis cælestis, quæ graduum superioritas secum non involvit liberam effectus futuritionem, quam involvit præmotio aut prædeterminatio divina; sed secum importat actum antecedenter & necessario futurum, & simul negationem potentie veræ & propriæ dictæ ad actum oppositum. Illa ergo necessitas, quæ oritur ex graduum superioritate in delectatione cælesti, non est necessitas ullatenus hypothetica, sed vera & absoluta necessitas.”

III. Ad-

3. Invadit distinctionem de necessitate consequenti.

III. Addit F. Bellelli necessitatem illam non esse antecedentem, sed consequentem, qua distinctione utuntur etiam Orthodoxi, sed in sensu longe diverso. Necessitas enim antecedens in sensu Catholicorum illa est, quæ non supponit Dei decretum absolutum de futuritione actus alicujus liberi: unde Alvarez disput. 22. num. 41. Necessitas ex suppositione voluntatis divinæ non est necessitas antecedens, sed potius consequens causam rei. Licet enim antecedit causam secundam, quæ est voluntas creata, non tamen antecedit causam primam simpliciter, scilicet voluntatem divinam, quæ magis insluit in effectum, quam causa secunda. Necessitas autem, quam admittit F. Bellelli, cum non supponat futurum usum liberi arbitrii, imo supponit, & consequitur solummodo Dei decretum de concedenda gratia, quæ gradibus superet cupiditatem, ac proinde quæ pro graduum superioritate sit invincibilis, hæc necessitas, inquam, est necessitas antecedens, ideoque vera & proprie dicta necessitas.

4. Fergit in priori objectione.

IV. Quid intelligit Theologus iste nomine „necessitatis antecedentis & consequentis? Necessitas antecedens, inquit de modo Rep. tom. 1. lib. 4. cap. 39. „ea est, quæ in essentia ipsa humanæ voluntatis collocatur: consequens vero, quæ post inflictam per peccatum vulnere in accidentali forma eidem accedente statuitur. Similia de statu creat. rationalis lib. 3. cap. 19. Agnosceit ergo in statu naturæ lapsæ „necessitatem obsequendi delectationi gradibus superiori, quæ idcirco non est antecedens, quia orta est ex Adam peccato; unde manifestum est, quod F. Bellelli hæc vocabula, necessitas antecedens, & necessitas consequens, non solum aliter intelligat, quam Theologi Orthodoxi, sed etiam quod eis tribuat sensum hæresi Jansenianæ perfecte consentaneum.

5. Rodit distinctionem sensus compositi, & divisi in sententia Bellelli.

V. Distinctio sensus compositi & sensus divisi, juxta Fratrem Bellelli est vera necessitas consentiendi; cum præcedenti articulo demonstratum sit ab eo admitti in homine gratia superiore instructo dissentendi impotentiam; ac insuper de modo rep. lib. 4. cap. 39. aperte docet distinctionem sensus compositi, ac divisi idem significare, ac si dicatur consensum liberum esse essentialiter & absolute, determinatum vero duntaxat accidentaliter, & consequenti voluntate. Præterea etsi supponeretur Fratrem Bellelli intellexisse distinctionem sensus compositi & divisi,

sicut illam intelligunt Thomistæ, non ideo notam erroris a se amovere poterit, quamdiu in voluntate veram potentiam dissentendi delectationi prædominantem non agnoscat. Quare assentietur Alvarez, cæterisque Thomistis eadem distinctione utentibus, modo ipsi liceat adhibere potentiam illam dissentendi non aliam esse, quam eam, quæ præditus est homo, cui ob aliquam infirmitatem clausæ sunt oculorum genæ. Hanc enim Theologus noster affert comparationem de modo Rep. lib. 4. cap. 1. Nec aliter opinari potest, cum afferat tanquam systematis sui ac Janseniani præcipuum caput, voluntatem humanam non posse repellere delectationem prædominantem, sive charitas illa sit, sive cupiditas.

VI. Necessitatem illationis & infallibilitatis, quam alii vocant necessitatem consequentiam, F. Bellelli non potest admittere, nisi in sensu Janseniano, cum ut sæpius observavimus, contendat cum Jansenio voluntatem dissentire non posse, & necesse esse ut consentiat delectationi, quæ actu gradibus superat alteram, ac proinde gratiæ, si sit gradibus superior cupiditate.

VII. Quantum spectat ad distinctiones alias à F. Bellelli usurpatas, quid sibi velit, dum necessitatem, quam gratia efficax imponit, contendit esse non amplam, sed diminutam, seu restrictam, non facile quidem capto est: sed quidquid sub his lateat verbis, certissimum est ea necessitate destrui liberum arbitrium, cum oriatur ex graduum superioritate, ita ut necesse sit voluntatem consentire illi delectationi inde liberatæ, quæ actu fortior est altera, eamque superat. Deinde Anonymus ea verba, non amplam, sed diminutam, ita interpretatus, quasi in sententia Augustiniani Theologi necessitetur quidem voluntas ad obtemperandum gratiæ per se efficaci, sed non æque necessitetur ad obsequendum alteri cuilibet rei, v. g. variis stellarum constellationibus, ita mirabundus exclamat: „Innoxius ne erit F. Bellelli Jansenianam hæresim pertinaciter asserendo, modo alia antiquorum hæreticorum non amplectatur deliria? „

VIII. F. Bellelli distinguit necessitatem actus primi, sive activæ virtutis à necessitate actus secundi, seu applicationis: atque hæc locutiones Theologo nostro peculiare videntur adinventæ ad offendendam lectorum oculis caliginem. Thoguistæ

6. Necessitatem consequentiam negat Bellelli.

7. Aliam de necessitate distinctionem mordet Jans. Rediz. pag. 146.

8. Necessitatem actus 2di tanquam necessitatem hæreticam ar. Thoguistæ

mista quidem docent quod gratia seipsa efficax se teneat ex parte actus secundi, non autem ex parte actus primi, & quod activa virtus per gratiam sufficientem sit completa, proxima & expedita: sed nec Thomistæ, nec ullus unquam Theologus Orthodoxus, ut liberum hominis arbitrium servet incolume, his usi sunt loquendi rationibus, quod necessitas voluntatis obsequendi efficaci gratiæ, sit necessitas actus secundi, non actus primi: imo cum expresse doceant voluntatem non necessitari ad actum secundum, omnino rejiciunt tanquam hæreticas has hætenus inauditas propositiones: *Necessitas*

obsequendi gratiæ efficaci est necessitas actus secundi, est necessitas applicationis.

IX. Afferit F. Bellelli hanc necessitatem esse necessitatem accidentalem, non essentialem: sed ex hoc ultimo effugio nihil ad sui causam præsidii potest erueri. Quamvis enim necessitas illa non pertineat ad essentialiam voluntatis, sed accidentalis sit, & adventitia, si sit vera & propria necessitas, sicut constat esse talem, certum est hac necessitate perimi liberum arbitrium. „Hætenus vitiligator.

9. Insurgit contra necessitatem, accidentalem à Bellello dictam.

§. IX.

Demonstratur quam inepta sint, ac futilia præmissa objectamenta.

SUMMARIUM.

1. Proponuntur generaliter dicenda in hoc §.
2. Bene adstruit Bellellius necessitatem conditionalem.
3. Bene cum Thomistis explicat necessitatem consequentem.
4. Catholicè, & Thomisticè adstruit necessitatem accidentalem.

5. Bene, & ad sensum Thomistarum de sensu composito, & diviso disserit.
6. Necessitas infallibilitatis Bellellio non est alia, nisi necessitas consequentiæ.
7. Defenduntur aliæ distinctiones Bellellii.

I. Proponuntur generaliter dicenda in hoc §.

I. **P**roducta superiori §. evincunt non Jansenianum, sed Orthodoxum esse Fulgentium nostrum, ejusque criminatorem audacter omnia perstringere, & sycophantice interpretari. Atque objecta priori numero, quoniam nil crepant aliud, quam pertinacissime inflatam calumniam gratiæ & cupiditatis gradu superioris voluntatem necessario impellentis, nullibi ab insigni Theologo tradita, pravumque animum illudendi, offundendi tenebras, ineptaque diverticula excogitandi, operæ pretium est contemnere atque irridere, ne adinstar aviculæ milvino oculos omnia lustrantes expavescere videamur. Quare distinctiones à Fulgentio Bellelli adhibitæ, earumque sensum investigabimus, auditis quoque Sylvio, & Alvaresio, quos adversarius commemorat. Quantum vero attinet ad illarum distinctionum vocabula; certum est horum plura esse communia, ac tritissima, scribente ipso met Alvarez disp. 25. num. 2. necessitatem ex suppositione auxilii efficacis, quæ libertati non obstat, appellari à S. Thoma nunc necessitatem in sensu composito, nunc necessitatem modalis de dicto, nunc necessitatem infallibilitatis, nunc necessi-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

tatem immutabilitatis, nunc necessitatem conditionatam, nunc denique necessitatem consequentiæ, quæ est necessitas secundum quid: quæ omnia illustris Thomiste verbis S. Thomæ, aliorumque Scholasticorum, in eadem disputatione diligenter explanat.

II. Gratia efficaci nequaquam inferri necessitatem absolutam, sed hypotheticam, ideo Thomistæ docent, quoniam hæc necessitas desumitur ex antecedenti decreto voluntatis divini, unde sequuntur actus nostri liberi arbitrii, ut revera docet Alvarez disp. 22. num. 40. Si eo tamen loci animadvertisset Anonymus, Alvaresium ulterius asserere illam esse antecedentem necessitatem, quæ sumitur ex natura rei, sive ex ipsa connexione extremorum secundum se, sicut necesse est cælum volvi, & citata disput. 25. num. 3. absolute dici aliquid necessarium propter necessariam habitudinem adinvicem terminorum, qui in aliqua propositione ponuntur, sicut hominem esse animal, quæ sunt verba Ang. Doct. q. 23. de Verit. idem Alvar. art. 4. haud miratus esset, ab Augustiniano Scriptore necessitatem absolutam dici essentialem, & naturæ in se spectatæ. At ne statim ad hæc vocabula descendamus;

2. Bene adstruit Bellellius necessitatem conditionalem.

idem Alvar. pag. 209. & 256.

damus; aut fallitur, aut mentitur Anonymus, dum ait Fulgentium Bellelli non repetere gratiæ efficacitatem ex omnipotenti, & absoluta Dei voluntate, sed solum ex superiori delectatione. Tomo

Bellelli tom. I. enim 1. de modo Rep. lib. 2. cap. 16. pag. 94. 104. inquit gratiam efficacem conferri à Deo ex libitu misericordiae suae, atque inscrutabili iudicio absolutoque decreto. Eodem lib. cap. 20. eandem gratiam demonstrat ex verbis Augustini de Corrept. & grat. cap. 14. *Magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas*, & ait: *Eam itaque Deus homini confert, ut decretum efficax minime sua intentione frustretur*. Lib. 4. cap. 42. *Statuto decreto efficaci prædefiniente consensum, utrumque constantissime amplectimur, & hominem posse libera voluntate dissentire, & non posse infallibile Dei decretum frustrare*. Eodem libro cap. 42. *In sensu composito cum decreto efficaci voluntas potest consentire, quoniam hæc est voluntas Dei, ut consentiat: at in sensu composito cum decreto efficaci voluntas dissentire non potest; nequit enim componere dissensum cum efficaci decreto, quia non est supra Dei voluntatem infirmi hominis constituta voluntas*. Ita ergo Fulgentius constituit gratiam efficacem in delectatione victrici, ut hæc effectui conjuncta sit ex Dei potestate, ex Dei voluntate, ex Dei efficaci decreto prædefiniente actum liberum voluntatis humanæ, eo prorsus modo, ac tradunt Thomistæ.

3. Bene cum Thomistis explicat necessitatem consequentem. *Alv. pag. 210. & 220.*

Lemos pag. 131. & 132. n. 180.

Bellelli tom. I. pag. 127. 131. 134. 287.

III. Necessitatem antecedentem, & consequentem recte Alvarez disput. 22. num. 41. explicat dicens: „Necessitas ex suppositione voluntatis Divinæ non est necessitas antecedens, sed potius consequens causam rei, licet enim antecedit causam secundam; non tamen antecedit causam primam simpliciter, scilicet voluntatem Divinam, quæ magis influit in effectum, quam causa secunda.„ Disp. autem 115. num. 11. ait efficacem Dei motionem non inducere necessitatem antecedentem, quia non est necessaria ut homo possit operari, sed ut actu operetur, & potentia reducatur ad actum. Ita & Lemos lib. 4. Panopl. tract. 4. cap. 14. num. 180. *Efficax motio supernaturalis in se à Deo habet hæc duo sibi communicata, & efficaciam, & modum liberum, applicando voluntatem ad libere operandum*. Quid autem Fulgentius Bellelli? Lib. 3. de modo Rep. cap. 6. de Gratia efficaci scribit: *Est applicatio potestatis ad actionem, qua Deus ipse humanum arbitrium, adiutorio possibilitatis instructum, ac robo-*

ratur ut possit, ad effectum piæ operationis conjungit, sicut artifex applicat securim ad sciendum, ut inquit S. Thomas 1. p. q. 105. art. 5. Et cap. 7. „Hujusmodi gratiæ per se efficaciæ de-terminatio non ad potentiam constituendam, sed ad ejusdem applicationem pertinet:„ Cap. 8. „Efficaciæ gratiæ determinatio primum actum ad secundum, seu arbitrii potestatem indifferenter ad operationem faciendam applicat, conjungitque;„ & lib. 4. cap. 39. *Indifferens de se virtus bonæ piæque actioni vigore superaddita gratiæ conjungitur*. Igitur in Catholico Thomistarum sensu ea dicitur necessitas consequens, non antecedens, quæ oritur ex suppositione efficaciæ motionis applicantis liberum arbitrium ad opus. A Fulgentio Bellelli adstruitur sola necessitas orta ex suppositione gratiæ efficaciæ applicantis liberum arbitrium ad opus. Ergo à Fulgentio Bellelli adstruitur in Catholico Thomistarum sensu necessitas consequens, non antecedens.

IV. Quid vero P. Bellelli significet dum necessitatem antecedentem appellat *essentialem*, sequentem vero *accidentalem*, primum patet ex præcedenti num. 2. Vidimus enim, etiam S. Thomam descripsisse necessitatem antecedentem, quod ea sit, quæ sumitur ex natura rei, atque necessaria connexionem terminorum. Nequit ergo melius intelligi quid sit necessitas *essentialis*, quam si præmittatur quid sit *essentialis* libertas eidem necessitati contraria. Thomistæ libertatem *essentialem* appellant *activam indifferentiam, vim electivam mediorum, & potestatem agendi, vel non agendi*, nec Thomistæ tantum, sed omnes Theologi, ut diximus num. 6. §. 7. De hac indifferentia *essentiali* inquit Alvarez disp. 115. num. 10. „Si loquamur de indifferentia intrinseca & essentiali ipsi libertati, eandem indifferentiam habet liberum arbitrium antequam operetur, & dum actu operatur: nam indifferentia essentialis consistit in indivisibili, nec recipit magis ac minus. Hæc autem indifferentia est illa, quæ opponitur de-terminationi ad unum ex necessitate.„ Et Franc. Sylvius 1. p. q. 83. art. 1. „Necessitas est multiplex. Prima est, patiendi motus concupiscentiæ. Secunda, peccandi ex ignorantia. Tertia, peccandi ex infirmitate. Quarta, peccandi aliquando mortaliter in eo, qui non est per Christum liberatus. Sexta, necessitas gratiæ. Septima, necessitas mor-

4. Catholice, & Thomistice adstruit necessitatem accidentalem.

Alv. pag. 919.

Syl. tom. 1. pag. 523. edit. An-uerp.

„mortis & poenarum hujus vitæ. Oſta-
„va, neceſſitas coactionis. Nona eſt
„neceſſitas naturalis, qua quidpiam eſt
„naturaliter determinatum ad unum.
„Inter quas ſolæ duæ poſtremae ſimplici-
„ter repugnant libertati arbitrii. Si
„ergo Fulgentius Bellelli ſub delectatione
„victrici admittit libertatem *effentialem*,
„& excludit neceſſitatem *coactionis*, &
„neceſſitatem *naturalem*, rectiſſime, &
„inculpate ait ſub eadem delectatione non
„eſſe neſſitatem *effentialem*, ſed *acciden-
„talem*. At hæc omnia differtiliſſime tra-
„didit. Etenim libertatem *effentialem* ea-
„dem communi ratione deſcripſit, appel-
„lavitque *indifferentiam activam*, *vim
„electivam mediorum*, & *facultatem eli-
„gendi unum præ alio*, lib. 3. cap. 1. aliis-
„que in locis de quibus §. 4. & 7. Ne-
„ceſſitatem à *coactione* procul à libertate
„rejecit, ſcribens eodem lib. cap. 5. *Co-
„actio cum voluntarium auferat, libertatem
„etiam ſubruat neceſſe eſt*. Ac demum
„auxilium efficax, delectationemque vi-
„tricem non exigit, quia *facultas liberi
„arbitrii ſit naturaliter determinata ad
„unum*, ſed tantum ut ejus poteſtas indi-
„ferens extenuata & infirma applicetur ad
„actum; prout vidimus num. præced.
„Adhibuit ergo diſtinctionem *neceſſitatis
„effentialis*, & *accidentalis* in ſenſu Ca-
„tholico & Orthodoxo.

Tom. i. de
modo Rep.
pag. 110.
& 127.

5.
Bene, & ad
mentem
Thomiſta-
rum de ſenſu
compoſito,
& diviſo diſ-
ſerit.

Gonet tom. 2.
pag. 117.

Tom. 1. de
modo Rep.
pag. 300.

V. Idem aſſerendum eſt de diſtinctio-
ne *ſenſus compoſiti*, ac *diviſi*. De hac
diſtinctione prolixe agit Gonetus diſp. 6.
art. 4. productis verbis Bannes, Alva-
res, Gonzales, aliorumque celebriorum
Thomiſtarum: quorum omnium con-
cordiſſima ſententia eſt, „Quod effi-
„caci Dei motione poſita in voluntate
„liberum arbitrium poteſt diſſentire in
„ſenſu diviſo, quia etiam prout ſtat ſub
„tali motione ſemper retinet potentiam
„proximam & expeditam ad diſſentien-
„dum; ſicut homo ſub gratia conſtitu-
„tus potentiam proximam ad peccan-
„dum: non poteſt tamen diſſentire in
„ſenſu compoſito, quia cum talis motio
„inferat infallibiliter conſenſum, & iſte
„ſit in eodem instanti temporis cum il-
„la, nunquam poteſt componi cum actua-
„li diſſenſu, ſicut nec gratia ſanctificans
„cum peccato mortali. Porro eadem
eſt Patris Bellelli doctrina. In *ſenſu
compoſito*, inquit de modo Rep. lib. 4.
cap. 42. „cum decreto efficaci voluntas
„libera poteſt conſentire, quoniam hæc
„eſt voluntas Dei ut conſentiat. At in
„ſenſu compoſito voluntas diſſentire non
„poteſt: nequit enim componere diſſen-
„ſum cum efficaci decreto, quia non

„eſt ſupra Dei voluntatem infirmi homi-
„nis conſtituta voluntas. Diſſentire ta-
„men poteſt in ſenſu diviſo, inſpecta
„ſcilicet eſſentia libera poteſtatis, diſ-
„ſenſuque ſecundum ſe conſiderato, non
„autem quatenus *COMPONIBILI* cum
„decreto.“ Scripſerat ſupra eodem lib.
39. pag. 286. Ut conſenſus dicatur li-
„ber, minime exigitur ut cum efficaci
„per ſe gratia arbitrium poſſit diſſenſum
„componere; ſatis namque eſt, ſi in
„ſenſu diviſo poſſit conſentire, vel diſ-
„ſentire.“ Utitur ibidem vir doctiſſi-
„mus exemplo voluntatis humanæ *ſeſe ad
„agendum applicantis*, à qua applicatione
„dividi nequit *indifferentia actus primi*,
„& cum qua infallibiliter componitur
„*actus secundus*: eodemque exemplo utun-
„tur quoque Thomiſtæ, ac præſertim
Gonzales contr. 5. art. 6. Itaque &
in hac diſtinctione adhibenda Theologus
Auguſtinienſis defendit libertatem indiſ-
„ferentia; & gratiam victricem non à
„*potentia diſſentiendi*, ſed ab *actuali diſ-*
„ſenſu diviſo, eadem fere uſurpans ver-
„ba, quæ adhibuit Alvareſius diſp. 92.
num. 11.

Gonzales
pag. 343.
edit. Leod.
& Caſt.
in 1. p. q. 22.
art. 4.
Alvareſius
pag. 746.

VI. Neceſſitas *infallibilitatis* ita ex-
plicatur à S. Thoma 1. 2. q. 112. art. 3.
„Si præparatio ad gratiam conſideretur
„ſecundum quod eſt à Deo movente, tunc
„habet neceſſitatem ad id, ad quod or-
„dinatur à Deo, non quidem coactio-
„nis, ſed infallibilitatis, quia intentio
„Dei deficere non poteſt, ſecundum
„quod Auguſtinus dicit in libro de Præ-
„deſt. SS. quod per beneficia Dei cer-
„tiſſime liberantur quicunque liberan-
„tur. Unde ſi ex intentione Dei mo-
„ventis eſt quod homo, cujus cor mo-
„vet, gratiam conſequatur, infallibili-
„ter illam conſequitur, ſecundum illud
„Joannis 6. Omnis, qui audit à Patre,
„& didicit, venit ad me. Hinc diſci-
„puli S. Thomæ ajunt neceſſitatem *in-
„fallibilitatis* & *conſequentiæ* eſſe, quæ pe-
„titur ex ſuppoſitione præſcientiæ, & ef-
„ficacis Dei præmotionis, cum qua con-
„ſiſtit, quod effectus comparate ad cau-
„ſam ſecundam liberam & contingentem
ſit contingens & liber. Vide Antoni-
num Maſſoulié diſſert. 1. de div. mot.
q. 8. art. 2. & Didacum Alvarez diſp. 25.
num. 6. His adhærens Auguſtinianus
Theologus ſcribit lib. 4. de modo Rep.
cap. 39. „Dicimus utique gratiam per
„ſe efficacem ad unum eſſe determina-
„tam, & ſuapte natura cum conſenſu
„connexam. At negamus à ſola per ſe
„efficaci gratia conſenſum effici. Simul
„enim producit à gratia & libertate,
„qua-

6.
Neceſſitas in-
fallibilitatis
Bellelli non
alia eſt quàm
neceſſitas
conſequentiæ.

Maſſoulié
tom. 1. pag.
108.
Alvar. pag.
258.
Bellelli tom.
1. pag. 285.

„quarum illa determinata, hæc vero indifferens est.“ Adde quæ præmissa sunt num. 2. & 3.

7.
Aliæ distin-
ctiones Bel-
lelli defen-
duntur.

VII. Ex his apertissimum est, quomodo accipiendæ sunt distinctiones aliæ, quas Anonymus damnat novitatis, irridet, atque ad faciendum fucum excitatas esse pronuntiat. Neque enim Fulgentius Bellelli solitarie, & absque ullo additamento, inquit sub gratia efficaci dari necessitatem diminutam, restrictamque, sive necessitatem accidentalem, & actus secundi; sed plura addit, quibus horum vocabulorum sensus dignoscitur. Si enim, ut ex dictis perspicuum est, docet auxilium efficax applicare potentiam ad actum secundum, si docet necessitatem ortam ex tali applicatione non esse absolutam, si docet sub tali necessitate permanere libertatem essentialem, ac potestatem agendi, vel non agendi; profecto eandem necessitatem appellat diminutam, quatenus non est absoluta & ampla, neque extenditur ad

indifferentiam activam: appellat necessitatem actus secundi, quatenus oritur ex suppositione gratiæ efficacis applicantis liberum arbitrium ad opus; & appellat necessitatem accidentalem; quatenus non evertit essentiam liberi arbitrii sitam in potestate agendi, vel non agendi. Adde, ut magis, magisque appareat quam inepte futesque sint adversarii cavillæ, quod legitur de modo Reparatur. Demodo Re- lib. 3. cap. 8. Cavendum est, ne deter- minatio gratiæ in essentiam ipsam arbi- trarii, seu actum ipsius primum derivetur: quod apte fit, si efficacis gratiæ determi- natio assi- a operi asseratur, & actioni, quatenus scilicet primum actum AD SECUNDUM, seu arbitrii pote- statem indifferentem ad operationem facien- dam applicat, conjungitque. Quare ergo tanta magniloquentia & jactantia contendit novus iste Palaphatus Theo- logum, qui ipsum supera- plusquam fu- licam cygnus, adversari Thomistis asse- rentibus gratiam se ipsa efficacem se te- nere ex parte actus secundi?

§. X.

Comprimitur postremus adversarii conatus, & consequentium falsitas infertur ex antecedentium confutatione.

S U M M A R I U M

Quid contineant ultimi duo articuli adversarii.

1. Merito fateatur P. Bellelli difficultatem quæ- stionis de libertate indifferentiæ.
2. Falso arguit advers. P. Bellelli de illata Thomistis calumnia.
3. In quo P. Bellelli Arnaldum merito laudet.
4. Nititur adversi exculpere necessitatem ex verbis Bellelli NB male truncatis.
5. Ostenditur Bellellium veram admisisse libertatem indifferentiæ.

6. Primam Jansenii propositionem propugna- tam, & negatam gratiam sufficientem inepte objicit Bellelli adversarius.
7. Secundam Jansenii propositionem eidem per- peram affingit.
8. Pari temeritate tertiam ei imputat.
9. Circa quartam duo Bellellio exprobrat. Refellitur utrumque.
10. Carpit sententiam Bellelli circa 5tam Jan- senii propositionem. Confutatur objecta ex sæpe dictis, & concluditur.

Quid conti-
neant ultimi
duo articuli
adversarii.
Jans. Red.
pag. 149.

Adit articulos duos Anonymus, in quorum uno agit de essentia liberi arbitrii tradita à Patri Bellelli, in altero prædicta colligens infert hujusdo- ctrinam omnino consentire Jansenianæ. De libertate tamen, quam & nos repe- timus ex indifferentia judicii, quo in eli- gendis iis, in quibus non relucet plenissi- ma ratio boni, mens sedet arbitra, & uni præ aliis adhæret, satis pertractatum est §. 3. capitis primi, & §. 9. cap. 2. Confectaria vero refutatis antecedenti- bus per se corruunt. Cæterum quia postremo loco producta ab Anonymo Theologi nostri potius orthodoxiam confirmant, quam erroris inferant suspi-

cionem, eadem quoque brevî discu- tiam.

I. De libertate disputans Fulgentius Bellelli lib. 3. de modo Rep. ex pluribus Augustini locis demonstrat quæstionem hanc esse ad solvendum difficillimam, nec aliquos perturbandos esse ejusdem quæstionis obscuritate. Cap. 8. idem repetit, nos admonens cum eodem Au- gustino, ne aut liberum arbitrium, aut Dei gratiam negemus, quotiescunque ipsa ratio quemlibet nostrum quærentem vehementer angustat: urgetque excelsum Trinitatis mysterium, in quo firmissime confitemur unitatem essentiae adversus Arium, 944.

I.
Merito fate-
tur P. Belle-
lli difficulta-
tem quæstio-
nis de liber-
tate indiffe-
rentiæ.
Bellelli. de
modo Rep.
pag. 146.
Bellarm.
tom. 4. pag.
264.
Alo. pag.
944.

Arium, & distinctionem *Personarum* adversus Sabellium; quamvis hujus mysterii celsitudinem assequi non valeamus. Ex hujus autem quaestione obscuritate colligit liberum arbitrium sub gratia efficaci non solum à coactione, verum etiam à necessitate esse immune, scribens priori in loco: *Quamobrem Calviniana, Bajana, & Janseniana haeresis, quae potestatem arbitrii ad unum necessitatem, determinatamque posuerunt, quo eam facillime cum Divina Gratia per se efficaci componerent, aliam in lapsu homine libertatem, quam à coactione non agnoscen- tes argumento Doctissimi Cardinalis Bellarmini lib. 3. de Grat. & liber. arbit. cap. 5. valide conteruntur. Cujus quidem ea vis est: Si ab hoc doctrinae articulo, quo Gratia cum arbitrio componitur, tollitur difficultas; tollitur etiam Fidei veritas. Et cit. cap. 8. Difficultas ipsa, libertatis indifferentiae cum virtutis per se gratia concors vinculum, unionemque fundet. Nam si gratia per se efficax non esset, quaestio hac teste Card. Bellarmino lib. 3. de Grat. & lib. arb. cap. 5. nec difficilis foret, nec obscura, sed plana & perspicua.* Familiare est etiam Thomistis asserere hujus quaestio- nis difficultatem, atque uti etiam divi- norum mysteriorum comparatione; ut facit Alvarezius disp. 118. num. 6. Nil ergo nos, neque Anonymum permo- vere debet, si forte Fulgentius Bellelli difficillimam quaestionem perfecte non solverit, & omnibus non satisfecerit: sed hoc uno contenti esse debemus, quod libertatem indifferentiae & gratiam victtricem simul conjungi docuerit. Ne- que enim debebat Augustini discipulus sese supra Magistrum extollere, ac sibi- met proponere perspicuum & facile, quod Sancto Doctore visum est obscuris- simum ac difficillimum. Quoniam vero nos etiam haud mediocriter hac quaestione pulsamur; oramus Anonymum hujus aetatis miraculum & singulare or- namentum, ut disceris, nugisque, quae ipsum dedecent, abjectis, doceat nos meliorem gratiae cum libertate conciliandae rationem: sed animadvertat eam, quae obscura sit, iisdem diffi- cultatibus implicari; eam autem, quae sit facilior ac planior, Augustini discipu- lis ob ipsam facilitatem reddi suspectam.

non indiguisset ad perseverandum gra-
tia per se efficaci, conatur demonstrare
praedeterminationem non exigi, ut cen-
sent Thomistae, ob essentialem depen-
dentiam causarum secundarum à prima,
qua Fulgentius arbitratur interim liber-
tatem. Ut ergo Anonymus hanc sen-
tentiam in invidiam trahat, quasi Au-
gustinianus Doctor scripsisset Thomistas
libertatem evertere, *Hanc*, ait, *ad-*
versus praedeterminationis physicae asser-
tores illatam calumniam baud difficulter
repellunt Thomistae. Ubinam Pater Bel-
lelli calumniatur Thomistas? Ubinam
ait denegari ab his libertatem? Profecto
si calumnia dicenda sit qualibet argu-
mentatio, quae impugnatur aliqua Scho-
larum opinio ex consecrariis, quae il-
lic ab oppugnantibus inferuntur, ne-
gantur autem ab assertoribus ejusdem
opinionis; nemo calumniosior erit iis,
qui negant dari gratiam per se effica-
cem, apud quos nil solemnius, aut usi-
tatis rationatione ista, *Gratia per se*
efficax non stat cum libero arbitrio; ergo
rejicienda est. Sed absit, ut vestigiis
inhærentes Anonymi calumniatoris, ab
argumentandi ratione non distinguamus
calumniae piaculum. De Thomistis
Fulgentius noster locutus est, ut par
erat, de his, ac de Augustinensibus
praemittens initio illius quaestio-
nis: *Utrunque nobilissimi Scholastici contra-*
belli de
ria opinantes inveniuntur, & singulifatu creat.
sibi suffragantem Augustini authorita-
tem declamant. Ab iisdem Thomistis
veniam quoque sibi pollicetur, ad
sententiam suam post Lovaniensium
doctissimos trahens Angelici Doctoris
auctoritatem, ita exorsus cap. 18.
Scio nobilissimos Thomistas veniam da-
turos mihi, si Angelicum Doctorem
pro nostra sententia recitaverim. Ne-
que P. Bellelli negat Deum aliquando
physice praedeterminare rationales crea-
turas ad opus sua omnipotentissima po-
testate, nullatenus libertate laesa: sed
hoc demonstrat cap. 27. auctoritate ac
ratione, illud tantum affirmans non
exigi hanc determinationem *propter*
essentialem creaturarum à Deo dependen-
tiam, quoniam repetita praedetermi-
natione ex hoc capite, putat praedetermi-
nandum etiam fore *actum primum vir-*
tutis, & liberae facultatis, cum & iste
actus primus essentialiter pendeat à
prima causa: atque id probare niti-
tur vicesimo quinto capite ejusdem libri.
Num vero argumentatio illa firma sit, aut
spemenda, mea non interest. Refert tan-
tummodo ab inflata Thomistis calumnia
virum

Jans. Red.
pag. 151.

ration. pag.
146 246.
300. 305.

2.
Falso arguit
adversarius
P. Bellelli de
illata Tho-
mistis ca-
lumnia.

H. Deberet hac responsio cuilibet
frugi lectori satis esse: at silentio præ-
tereundum non est, quod Augustinia-
nus Theologus lib. 2. de statu creat.
ration. demonstrans Adam, & Angelos

virum optimum vindicasse. Neminem præterea latet, nisi forte novum hunc hospitem, plurimos esse Fulgentio Bellelli consentientes in neganda pro statu innocentiae victrici gratia, ideoque in oppugnanda prædeterminatione ex titulo dependentiae secundarum causarum à prima. Capite 19. pagina 253. & seqq. ostendit Pater Bellelli sibi in ea sententia prævisse Gregorium Ariminensem, Cardinalem Norisium, Basilium Ponticum, Christianum Lupum, Franciscum Macedum: quibus alios plurimos accessisse egomet alibi demonstravi.

De Theolog.
discipl. lib. 4.
cap. 8. tom. 1.

3.
In quo merito
laudat Arnaldum P.
Bellelli.

Jacob. 3. 2.

Bibliot. Ang.
gel. A. h.
num. 6.
Jans. ed.
p. 8. 154.

III. Forte ne hos, aliosque auctores eidem objiceremus, siluit Anonymus laudari à Fulgentio Bellelli inter cæteros Antonium Arnaldum, & de hujus operibus scribi pagina 257. *Nihil aliud, quam Augustinum redolent;* quam tamen objectionem quidam clanculum obtrudunt & insunt: atque, ut opinor, una est, quæ virum aliquot eruditum, non semper accuratum & circumspectum fuisse aliquibus persuadeat. Antequam vero accusatores hæc verba carperent & amplificarent; eadem ego ipse prænotaveram, nulla tamen admiratione commotus, quod optime scirem homines nos esse, non Angelos, atque in Canonicis Epistolis adinveniri scriptum: *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.* At incidit postea in manus meas Fulgentii Bellelli Opusculum Apologeticum, conscriptum die 4. Junii anno 1717. cujus lectione inanis illa suspicio prorsus evanuit. Ibi enim §. XI. ista leguntur: „Quod autem Arnaldum clarissimum virum appellaverim, in causa fuit egregium plane Opus de *Fidei Eucharistiae perpetuitate* cunctorum eruditorum calculis comprobatum, quorum summis laudibus ob id Arnaldum excipi ignorat nemo. A Summis quoque Pontificibus, sanctæque Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Arnaldum olim fuisse laudatum explorata res est. Nonnulla ejusdem Opera indici prohibitorum inserta, & nonnulla etiam non inserta, quibus se in Augustini lectione versatum exhibet, est manifestum: sed quisquis ille sit, non mihi magno vertendum erat piaculo, quod non Arnaldum ubi erravit, sed ubi catholice de adjutorio primi hominis sensit, laudaverim. Non enim propterea fides Eucharistica deferenda est, quia eam Jansenianus Arnaldus propugnavit. Hanc epistolam, seu Opusculum Apologeticum in Bibliotheca Angelica reponere nuper curavi, ut qui

putant à se novi aliquid proferri, discant nil aliud opponi, quam ante annos triginta objecta, atque excussa. Itaque nosmetipsos in semitam revocemus.

IV. Contendit Anonymus Fulgentium Bellelli *simulare* dum damnat Jansenianum de necessitate systema, quoniam nullum quidem verbum facit de *immunitate à simplici necessitate*. Etenim, inquit, ad libertatem indifferentiæ requiritur 1. *concursum Dei generalem*; de qua prima conditione ait Anonymus: *Huc suffragantur alii Theologi.* 2. Exigit *objecti notitiam*; & accusator reponit: *De hac quoque conditione nullum potest esse dubium.* 3. Postulat, ut objectum non appareat *sub pura ratione boni*; & animadversor subjicit: *Hæc tertia conditio admittitur quoque à Theologis.* 4. Requirit, ut voluntas sit *immunis à coactione*; & inquit criminator: *Verum de immunitate à simplici necessitate altum habet silentium.* Exigit tandem, ut arbitrium *sufficienti gratia fulciatur*; & pag. 628. censor omniscius ait: *Conveniunt de hac ultima * conditione omnes Theologi Orthodoxi.* Arguitur ergo F. Bellelli, quod solum requirat immunitatem à coactione, cum debuisset etiam exigere immunitatem à necessitate. Ita Anonymus. At nequaquam verbis istis luderet, & illuderet adversarius, si accuratius librum illum Fulgentii tertium legisset, ac tertiam insuper conditionem integram recitasset. Nam cap. 1. pag. 110. præter libertatem à coactione requirit libertatem indifferentiæ, & vim electivam faciendi, & non faciendam pro libitu: cap. 2. pag. 112. eandem libertatem demonstrat eo quod sit in homine *indifferens & electiva potestas, qua agere, & non agere potest*, pagina 113. eo quod *nec ad virtutem, nec ad vitia necessitate trahimur*, pag. 114. eo quod Adrumentini, ad quos S. Pater librum *de gratia & libero arbitrio* direxit, dum verébantur ne gratia per se efficaci læderetur libertas non poterant quæstionem movere, nisi *de libertate indifferentiæ ad agendum, vel non agendum*, pag. 115. eo quod difficillimum sit cum gratia libertatem conciliare, quod, cum de sola immunitate à coactione dici nequeat, *invidiosissimum indifferentiæ libertatis est argumentum*. Conditio autem tertia, de qua supra, pag. 126. his verbis exprimitur: *Insuper exigit libertas indifferentiæ, ut objectum quod percipitur, sub pura ratione boni, vel sub pura ratione mali haud appareat, sed quamdam*

4.
Necessitatem
extorquere
nititur ad
verf. ex ver-
bis Bellelli
male N.B.

3.
Innumer-
theologi
Orthodoxi,
qui hanc con-
ditionem non
exigunt, at-
que Fulgen-
tium Bellelli
fuisse, quam
opus erat, li-
beraliorem
demonstra-
tum est cap.
1. §. 4.

dam utriusque mixtionem per suimet exhibeat ideam, atque ita latitudinem potestatis ad utrumque flexum probandi, improbandive reddat indifferentem. Hac cognitio, quæ varias rationes boni, vel mali, delectabilis, aut ardui, in objecto deprehendit, nuncupatur indifferens, seu ut Scholæ ajunt, *judicium indifferens*. Ex his constat Fulgentium Bellelli acerrime pugnasse pro libertate à necessitate; & quidem à simplici necessitate, etsi hujus vocabuli simplicitas non meminerit; quod aperte intelligitur, si præter coactionem, quæ opponitur spontaneitati, adstruatur libertas indifferentiæ: unde neque Ecclesia in damnatione tertiæ propositionis vocabulum illud inseruit. Jansenius enim necessitatem coactionis illam dicit, quæ operatur effectum suum etsi nolens, seu quantumcunque renitens; & necessitatem simplicem, seu voluntariam illam appellat, quæ simpliciter necesse est aliquid fieri sine renisu voluntatis. Ita lib. 6. de Grat. Salvat. cap. 6. Quisquis ergo præter voluntatis renisum, seu coactionem, excludit à libero arbitrio necessitatem voluntariam, & libertatem indifferentiæ propugnat; is agnoscit non solum immunitatem à coactione, verum etiam immunitatem à simplici necessitate: ideoque P. Bellelli libertatem illam propugnans, non simulat, sed aperto, & catholico animo damnat refutatque hæresim Jansenianam.

Jans. tom. 3.
pag. 628.

5.
Ostenditur,
Bellellium
veram admi-
sisse liberta-
tem indiffe-
rentiæ.
Jans. Red.
pag. 157.

V. Nec audiendus est Anonymus, dum ait Fulgentium Bellelli non posse fugere anathema ab Innocentio X. in Jansenianos pronuntiatum, quia etsi admittat libertatem, quæ oritur ex objecto, non tamen fatetur æque requiri libertatem ab ea necessitate, quæ ex alio capite oriri potest. Augustinianus enim Theologus quantum spectat ad actum primum, atque ad potestatem liberi arbitrii, agnoscit activam indifferentiam, in qua NULLA determinatio, NULLAQUE NECESSITAS reperitur; ut constat ex §. 7. num. 2. atque ex illius verbis tom. 1. de modo Rep. pagina 127. quantum vero ad actum secundum pertinet, nullam in eo agnoscit necessitatem, nisi consequentem, atque ex suppositione applicationis liberæ potestatis ad actum secundum; prout evidens est ex præcedenti §. num. 3. atque ex ejusdem verbis in eodem Volum. 1. pag. 134. quæ in re locutus est lingua ac mente omnium Thomistarum. Ab his minime recessit, dum ait *judicium indifferens esse*, ut scholæ ajunt, *radicem libertatis*, atque hujusmodi *judicium non adinveniri*, quan-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

do summum bonum perspicue & absque ulla caligine percipitur; sed tantum quando bonis aut veris, aut apparentibus quadam mali permixtione propositis, mens uni adhæret: nam & istud Thomistæ tradunt; ut constat ex Alvarez disput. 115. atque ex Gonet disput. 6. art. 1. Ex quo vero *objectum* menti occurrere debeat, ut illa in eo dijudicando occupetur, nonnisi nugaciter ac pueriliter conjicitur, *judicium indifferens*, de liberationem, agendique vel non agendi potestatem oriri tantummodo ex *objecto*. Atque ex his manifestissimam puto calumniam viro doctissimo illam atrocem & iniquam esse ob criminis falsitatem, atrociorē & iniquiorē ob acrimoniam, contemptum, furoremque criminantis, ob momentorum autem, quibus adductus est, ineptitudinem ac parvitatem, esse atrocissimam & iniquissimam.

Alvar. pag.
918. 919.
926. Gonet.
tom. 1. pag.
113.

VI. Itaque hallucinatur plurimum ad-
versarius, dum ex dictis inferri autumat
inter Jansenium & Patrem Bellelli per-
fectissimam harmoniam. Doceri nam-
que ab illo primam propositionem con-
tendit temere ac pertinaciter, quoniam
arbitratur Theologum nostrum Jansenia-
no sensu probare illud Augustini pro-
nuntiatum, *Quod amplius nos delectat*,
secundum id operemur necesse est; & ul-
terius quia idem P. Bellelli gratiam, quæ
non vincit superiorem cupiditatem, ap-
pellat *parvam & invalidam*. Verum
cum vir doctus interpretatur Augustini
effatum *de necessitate consequentiæ & illa-
tionis, quæ indifferentiam activam servat*
illefam, ut ostendimus §. 6. num. 5. ap-
pellando autem voluntatem, quæ à gra-
tia nondum victrice inspiratur, *parvam*
& invalidam, vocabulis non usurpatis
duntaxat à Norisio, Macedo, aliisque
Theologis præstantissimis, verum etiam
ab Augustino adhibitis, bene ac sapien-
ter utatur ad demonstrandum eandem
gratiam non superare voluntatem carnis
contraria concupiscentem, nisi tantum
Spiritu Sancto accendatur voluntas, ut
velit atque applicetur ad actum, ut iti-
dem ostendimus §. 7. num. 3. conse-
quens est Anonymum, quemadmodum
in præmissis, ita in consecutionibus labo-
rem serere, & ovum adglutinare. Hoc
autem in loco ut Augustiniani systema-
tis omnino ignarum se prodatur, quasi id
ex præcedentibus nondum omnes novif-
sent, multus ac verbosissimus in præstan-
tem virum invehitur, quoniam in Ope-
re de statu creat. ration. lib. 2. asserit ef-
ficax gratiæ auxilium in hoc tantum in-
firmi-

6.
Propugna-
tam 1. Jansé-
nii proposi-
tionem, &
negatam gra-
tiam suffi-
cientem Bel-
lellio ineptè
objicit adver-
sarius.
Jans. Rediv.
pag. 165.

A a

firmi-

firmitatis statu, ac facta divisione duplicis adjutorii *sine quo*, & *quo*, ait istud nobis conferri per Christum, illud vero comparat luminis necessario ad videndum, atque alimentis sine quibus vivere nequaquam possumus, & præterea affirmat nonnullis in hoc statu deesse: unde Anonymus novâ, atque inauditâ illatione eruit, Fulgentium Bellelli agnoscere in hoc statu solum auxilium quo, auxilium autem *sine quo* in statu naturæ lapsæ juxta illius sententiam nihil prodesse. Cæterum si librum de Corrupt. & Grat. legisset insimulator; facile intellexisset hæc verba, *Aliud est adjutorium, sine quo aliquid non fit, & aliud est adjutorium, quo aliquid fit*, esse verba Augustini: hanc comparisonem, *Adjutorium alimentorum est sine quo non fit, non quo fit ut vivamus*, esse comparisonem Augustini: hanc sententiam, *Nunc autem quibus deest tale adjutorium (sine quo colatum Angelo & primo homini) jam pena peccati est, quibus autem datur secundum gratiam datur, non secundum debitum*, esse sententiam Augustini: hanc demum enuntiationem, *Tanto amplius datur per Jesum Christum Dominum nostrum, quibus id dare Deo placuit, ut non solum adsit sine quo permanere non possumus, etiamsi velimus, verum etiam tantum ac tale, ut velimus*, esse enuntiationem Augustini.

De corrupt.
& Grat.
num. 32. &
34. Tom. 10.
pag. 768. &
769.

Quid ergo? Quemadmodum Augustinus, ita Augustini discipulus, sicut in hoc statu commendat auxilium *Quo*, pariter ab hoc statu non excludit auxilium *sine quo*; imo docet istud nunc aliquibus deesse in *penam peccati*, & quibus datur, dari *secundum gratiam, non secundum debitum*, ut inquit S. Pater verbis paulo antea productis, iisdemque verbis repetit Fulgentius Bellelli in *Opere de statu creat. rat.* libro secundo cap. 4. & in *Opere de modo Repar.* lib. 1. cap. 6. & lib. 2. cap. 1.

De statu
creat. ration.
pag. 69. De
modo Repar.
tom. 1. pag.
11. & 28.

7.
Secundam
Jansenii pro-
positionem
Bellelli
perperam
affingit.

VII. A Patre Bellelli propugnari secundam Jansenianam Anonymus se aperte demonstrasse gloriatur, propterea quod gratiam, quæ gradibus non superat cupiditatem, *parvam* dixerit atque *invalidam*; & insuper asserendo carere illam effectu, ad quem excitat voluntatem, à Jansenio idem docente nullo pacto discesse. At nihil hamati hi funiculi attrahunt; siquidem gratiam, quantumvis parvam, esse verum *possibilitatis* auxilium, & dici *invalidam* Augustinianam, nimiumque criminatori invisâ, sed aptissima phrasi, quatenus ut prodeat in actum, adjutorio *Quo* infirmitas remanet adjuvanda, non autem *invalidam* dici sensu

Janseniano, in quo necesse est, ut voluntas robustiori delectationi succumbat, aperte demonstravi §. 2. & 7. illustris Theologi testimonii: ac præterea quam iniquum sit, quam ludicrum ob istiusmodi argutias notâ Jansenianæ hæreseos quempiam inurere, ostendi supra cap. 2. §. 7. in librorum meorum vindicatione.

VIII. Eadem est ratio tertiæ propositionis, quam à sodali nostro defendi positum extra omnem controversiam jactat tricarum conduplicator, putans se demonstrasse quod ab illo denegetur libertas à necessitate antecedenti, quam alicubi appellavit *accidentalem*, & quod fraude pravoque sensu adhibeantur distinctiones Scholasticorum. At versat saxum, nec hilum proficit reciprocator. Nam cum delectatio victrix exigatur ab insigni Theologo, *ut potestas indifferens applicetur ad actum*, quemadmodum constat ex §. 4. & 7. evidentissima res est nullam aliam in ejus sententia admitti necessitatem, nisi *consequentia, illationis, atque ex suppositione applicationis libera potestatis ad actum*: quod ubique ab eo traditum ac repetitum unanimi Thomistarum sensu constat ex §. 5. Atque hinc etiam perspicuum est, necessitatem illam appellari interdum *accidentalem*, non quod concupiscentia, quæ adventitia est, & exorta ex Adæ peccato, aut victrix delectatio evertat *indifferentiam activam*; sed quoniam in natura rationali primitus instituta nec erat lacerosâ illa cupiditas, quæ ad peccatum allicit & inclinat, nec Adam opus habebat adjutorio, quod implorat homo in agone constitutus, adjutorio scilicet, quo Deus in nobis *operatur velle & perficere*, juvando *liberam potestatem* ut agat, non vero illam obstringendo *necessitate*, ut hujus laqueo suffocetur, ac pereat.

8.
Pari temeritate jam eadem impu-
proposio-
nem Jansenii.
Pag. 175.

IX. Distinctis in 4. propositione iis, quæ ad historiam pertinent, à dogmate eadem propositione damnato, quoniam P. Bellelli ait Semipelagianos admisisse ad fidei initia *gratiam Conditoris*, quam nempe habuit Adam, & voluntatis perdissequam, vir temperatissimus id appellat *effugii Bellellini ineptiam*; propterea quod propositio damnata *gratiam* minime restringat ad gratiam *Conditoris*. Quantum vero spectat ad dogma proscriptum, inquit hoc ab Augustiniano Theologo apertissime renovari, quoniam is docet liberum arbitrium posse resistere *gratiæ sufficienti*, non autem *gratiæ efficaci*, adhibetque *distinctionem sensus compositi ac divisi* in ea prorsus significatione,

9.
Duo circa
quartam Jan-
senii propo-
sitionem Bel-
lelli expro-
brat.
Jans. Rediv.
pag. 177.

tione, in qua adhibetur ab omnibus Jan-
senianis.

Refellitur
utrumque.

Cæterum quantum ad primam partem, demonstravi cap. 1. §. 12. idem cum Fulgentio Bellelli sentire Thomistarum complures, & si gratia *Conditoris* restringatur ad solam *mentis illustrationem* cum Stephano Dechampsio, aliisque, eisdem sententiæ haud repugnare Dionysium Petavium. Quamobrem si Anonymo ubique simul verbis ludere, & veri aliquid proferre placuisset; assertum Confratris nostri non debebat appellare *ineptiam effugii Bellellini*, sed phrasi illa sua eleganti, seria ac pulcherrima *ineptiam effugii Thomistini, Macedini, Contensolini, Piccinardini, Petavini*. Sed mitamus, ne & ipsi ineptire dicamur, ineptias. Inter auctores, quibus P. Bellelli adhæsit, commemoravi eodem §. 12. Salmanticensēs, quorum nomine non unum prolerarium Scriptorem, sed doctissimorum Theologorum Collegium significamus. Hi ergo recensita opinione eorum, qui putant, *plures Semipelagianorum admisisse gratiam internam sufficientem pro initio fidei*, productis-que ejusdem sententiæ munimentis, *Hæc motiva* (inquiunt) *& alia, quæ facile possent expendi, non mediocrem asserunt probabilitatem horum auctorum opinioni, quam proinde amplectimur*. Objecta autem sibi quarta Jansenii propositione, *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ necessitatem*, &c. præter alias responsiones, de quibus citato §. 2. aiunt, quod *Gratia à Semipelaginis concessa, nempe indifferens, & determinabilis per arbitrium, non sit vere præveniens, sed concomitans, & pedissequa voluntatis*: quod & confirmat Lemolius lib. 4. Pano-pl. tract. 2. cap. 6. Cum ergo Janseniana propositio expresse restringatur ad *gratiam prævenientem*; ea pars historica revocanda est ad questionem illam in Scholis tanta animorum contentione agitatam, *Num gratia præveniens sit indifferens, an prædeterminans*. Atque hæc de parte propositionis prioris. Nam ad secundam quod attinet; cavillulæ Anonymi rejectæ sunt §. 7. num. 6. ubi manifestissime ostendimus Fulgentium Bellelli, asserendo liberum arbitrium non posse resistere *gratiæ efficaci*, locutum fuisse de potentia illa, qua cum gratia victrice actu conjungatur dissensus; necnon §. 9. ubi evidentissime demonstravimus adhibuisse distinctionem *sensus compositi ac divisi*, aliasque consimiles, non in pravo sensu Jansenii, sed in

Orthodoxo & communi eorum, qui pro gratia *per se* efficaci strenue naviterque decertant.

X. Quintam propositionem *conceptis terminis* damnari à Fulgentio Bellelli Anonymus negare non audet; verum id non dubitat tribuendum esse cordis *simulationi*, quoniam exponens Augustini discipulus voluntatem Dei *antecedentem* salvandi omnes, communemque redemptionem homines universos, etiam reprobos, comprehendentem, confugit ad præparationem sufficientium auxiliorum, quæ cum gradibus non superent cupiditatem, revera *sufficientia* appellari non possunt.

10.

Carpit ad-
verarius Bel-
lelli senten-
tiam circa
istam propo-
sitionem Jan-
senii.
Jans. Rediv.
pag. 179.

Verum postquam cap. 1. §. 2. ostendimus illam sufficientium auxiliorum notionem tradi ab Orthodoxis aliis quamplurimis: postquam cap. 2. §. 8. demonstravimus in Augustiniano systemate gratiam, quantumvis minimam, conferre veram agendi *possibilitatem*, et si in actum prodire nequeat *potentiâ positionis* absque auxilio efficaci: postquam cap. hoc 3. §. 6. & 7. palam fecimus, delectationem victricem, & effectricis gratiæ adjutorium spectare ad actum *secundum*, atque duntaxat requiri, ut potestas indifferens *applicetur ad actum*: postquam demum in hac universa Apologia sæpiissime protestati sumus rejici à nobis systema duarum delectationum, quarum superior *necessitatem* inducat, & inferior non conferat veram agendi potestatem; arbitramur neminem futurum fore, qui illatæ nobis calumniæ non agnoscat iniquitatem, necnon hujusce synopsis, quam Anonymus in duplici *appendice* easdem argutias repastinando scurriliter repetit, insulsißimas confectationes. Has tamen tanti fecit asperimus atque imperiosissimus consarcinator, ut in postremo contra Patrem Bellelli articulo scripserit *facile ex dictis intelligi, Theologum nostrum parum since- ra fide inveci in Jansenium ipsiusque propositiones, hujus Novatoris in omnibus sectari doctrinam, vixit ac tortuosos animo errores Jansenii proscribere, totam denique Jansenii doctrinam in ejus scriptis reviviscere*, similia affirmans de me in altera parte, quam justis de causis huic præmittendam esse putavi. Tanta ergo verborum licentia, & criminatoris iniquitas nobis veniam ab æquo frugique lectore impetrabit, si nostro ex ore rusticum aliquid & inficetum exciderit: imo & id patietur Anonymus, qui in

Confutatur
objecta ex
sæpe dictis,
concluditur.
que differa-
tio.

Jans. Red.
pag. 181.

Aa 2

1105

Salmant. 10.
5. de Grat.
pag. 59. Ven.
edit. an 1611
nam 199
Lemos p. 4
tract. 2. pag.
15. num. 78.
edit. Leodii.

nos à sacrationibus musis, atque utiliori-
bus studiis abductos, pulverem omnem
excussit. Ejus certe, si palam, & Chri-
stiana moderatione nos provocasset, ra-
tionem habuissimus aliam; sed cum in-
sidiose egerit, & personam calumniato-
ris induerit, assumptæ larvæ figmenta,
non ignotum & latentem virum pauli-
per pupugimus. Nec in eum hæreseos
crimen, quod in nos tam frequenter ja-
ctavit, ausi sumus impingere, tametsi
potuissimus facillime, ac debuissimus
quoque, si dicteria dictariis, & convitia
trudenda fuissent convitiis. Verum id
neque Christiana charitas, neque Insti-

tuti nostri ratio, neque indoles inge-
niumque nostrum patiebatur. Quare
his animum intendentes finem disserta-
tioni imponimus verbis à Clenaertio
olim in consimili causa prolatis: *Pacis Petrus Cle-
gratiâ, ne deinceps Gratia Augustino-naerts Theo-
logia Augu-
Vidrix cum JANSENISMO, & famo-
sa operum in Deum relatio vapulet cum*
BAJANISMO, cum Glorioso Scholæ stini serm.
nostræ Doctore votum pono, ut „impetretur 294. alias 11
mus si possimus à fratribus nostris, ne nos de Verbis A-
insuper appellent hæreticos, quod eos talia postoli cap 21
disputantes appellare possimus forsitan, comp. 5 p. 193
*si vellemus, nec tamen ap-
pellamus. „*

